

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

**НАУКОВІ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ПРАЦІ
ВИКЛАДАЧІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА**

2014

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Тернопіль 2015

ББК 91.9
НЗ4

Наукові та навчально-методичні праці викладачів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, 2014 : бібліогр. покажчик / уклад.: І. А. Чайка. – Тернопіль, 2014. – 437 с.

В анотованому бібліографічному покажчику зібрано інформацію про друковані наукові праці, навчально-методичні посібники та електронні інформаційні джерела викладачів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, видані у 2014 році. Праці науковців розміщено за розділами в алфавітній послідовності прізвищ авторів, анотації до статей, опублікованих у фахових виданнях, подано трьома мовами (українською, російською та англійською), тексти анотацій збережено в авторських варіантах.

Бібліографічні описи зроблено згідно з чинними державними стандартами. За достовірність фактів, правильність назв, анотацій відповідальність несуть автори публікацій.

Укладач: І. А. Чайка – канд. пед. наук, директор НБ ТНПУ імені В. Гнатюка

Бібліографічний редактор

Кульчицька О. Я. – заст. директора НБ ТНПУ імені В. Гнатюка

Рецензенти:

Буяк Б. Б. – доктор філософських наук, професор, проректор із наукової роботи та міжнародного співробітництва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Онисько Г. Я. – директор науково-технічної бібліотеки Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Комп'ютерна верстка

Лохвицький О. В. –

ЗМІСТ

МОНОГРАФІЇ	5
НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ І ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ	18
Природничі науки	18
Охорона здоров'я. Медичні науки.....	23
Історія. Історичні науки	24
Освіта. Педагогічні науки.....	26
Фізкультура і спорт. Туризм.....	30
Мовознавство	31
Іноземні мови	31
Літературознавство	34
Мистецтво. Музика	34
Соціологія. Філософія.....	35
Психологія	36
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, ДЛЯ СТУДЕНТІВ.....	37
ПІДРУЧНИКИ І ПОСІБНИКИ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ.....	43
ПУБЛІКАЦІЇ В ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ, ЩО ВВІЙШЛИ ДО БАЗИ ДАНИХ SCOPUS ТА ІНШИХ БІОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ СВІТУ.....	55
НАУКОВІ ПРАЦІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ІНШИХ ЗАРУБІЖНИХ ВИДАННЯХ	72
ПЕРЕЛІК ПАТЕНТІВ ТА АВТОРСЬКИХ СВДОЦТВ, ОТРИМАНИХ У 2014 РОЦІ	119
СТАТТІ У ФАХОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ.....	121
Інститут педагогіки і психології.....	121
<i>Кафедра педагогіки та менеджменту освіти.....</i>	<i>121</i>
<i>Кафедра педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти ..</i>	<i>137</i>
<i>Кафедра практичної психології.....</i>	<i>140</i>
<i>Кафедра психології.....</i>	<i>150</i>
<i>Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи.....</i>	<i>159</i>
<i>Кафедра філологічних дисциплін початкової освіти</i>	<i>185</i>

Географічний факультет	190
<i>Кафедра географії та методики її навчання</i>	190
<i>Кафедра географії України і туризму</i>	195
<i>Кафедра геоекології</i>	211
Інженерно-педагогічний факультет	216
<i>Кафедра комп'ютерних технологій</i>	216
<i>Кафедра машинознавства та транспорту</i>	227
<i>Кафедра технологічної освіти та охорони праці</i>	230
Історичний факультет	237
<i>Кафедра історії України</i>	237
<i>Кафедра нової і новітньої історії та методики викладання історії</i>	240
<i>Кафедра стародавньої та середньовічної історії</i>	255
<i>Кафедра філософії та економічної теорії</i>	263
Факультет іноземних мов	267
<i>Кафедра іноземних мов</i>	267
<i>Кафедра німецької філології</i>	280
<i>Кафедра практики англійської мови</i>	284
<i>Кафедра теорії і практики перекладу</i>	295
Факультет мистецтв	304
<i>Кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва</i>	304
<i>Кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання</i>	322
<i>Кафедра театрального мистецтва</i>	324
Факультет фізичного виховання.....	328
<i>Кафедра здоров'я людини, фізичної реабілітації та безпеки життєдіяльності</i>	328
<i>Кафедра теорії і методики олімпійського та професійного спорту</i>	330
<i>Кафедра теоретичних основ і методики фізичного виховання</i>	332
Фізико-математичний факультет.....	333
<i>Кафедра інформатики і методики її викладання</i>	333
<i>Кафедра математики та методики її викладання</i>	344
<i>Кафедра фізики та методики її викладання</i>	344
Філологічний факультет	345
<i>Кафедра мовознавства</i>	345
<i>Кафедра української мови та методики її навчання</i>	356
<i>Кафедра теорії і методики української та світової літератури</i>	366
Хіміко-біологічний факультет.....	379
<i>Кафедра ботаніки та зоології</i>	379
<i>Кафедра загальної біології та методики викладання природничих дисциплін</i>	390
<i>Кафедра хімії та методики її навчання</i>	402

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ ТА СТАТТІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ІНШИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ	408
ДОДАТОК 1. Наукові праці, опубліковані в 2013 р.	424
ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ	426

МОНОГРАФІЇ

1. Валіон О. П. Білорусь: соціально-економічні аспекти розвитку (кін. 80-х рр. ХХ – поч. ХХІ ст.) / О. П. Валіон. – Тернопіль : Астон, 2014. – 274 с.

Анотація. У монографії розкрито соціально-економічну складову білоруського шляху розвитку в кінці 80-х рр. ХХ – на початку ХХІ ст. З'ясовано та проаналізовано генезу, специфіку й трансформацію білоруської економічної моделі у досліджуваний час. Висвітлено основні галузі економіки та пріоритетні напрямки соціальної політики в Республіці Білорусь. Розглянуто тенденції й особливості розвитку білоруського експорту, зовнішньоекономічної діяльності у контексті інтеграції держави у світові економічні процеси.

Ключові слова: Білорусь, білоруська економічна модель, соціальна політика, промисловість, сільське господарство, експорт.

Валион О. Беларусь: социально-экономические аспекты развития (кон. 80-х гг. ХХ – нач. ХХІ в.)

Аннотация. В монографии раскрыто социально-экономическую составляющую белорусского пути развития в конце 80-х годов ХХ – начале ХХІ вв. Выяснено и проанализировано генезу, специфику и трансформацию белорусской экономической модели в исследуемое время. Освещены основные отрасли экономики и приоритетные направления социальной политики в Республике Беларусь. Рассмотрены тенденции и особенности развития белорусского экспорта, внешнеэкономической деятельности в контексте интеграции государства в мировые экономические процессы.

Ключевые слова: Беларусь, белорусская экономическая модель, социальная политика, промышленность, сельское хозяйство, экспорт.

Valion O. Belarus: social and economic aspects of development (late 80s of the 20th – the beginning of the 21st century)

Annotation. The book reveals the socio-economic component of the development of Belarus in the late 80's ХХ – beginning ХХІ century. It was found and analyzed origin, specificity and transformation of the Belarusian economic model in the study time. The basic economics and social policy priorities in Belarus. Tendencies and features of Belarusian exports, foreign trade in the context of integration into the world economic processes.

Keywords: Belarus, the Belarusian economic model., social policy, industry, agriculture, export.

2. Задорожна О. М. Концепт «час» в українській поетичній мові : [монографія] / Задорожна О. М.; [за ред. Л. В. Струганець]. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 261 с.

Анотація. У монографії простудійовано особливості вербалізації концепту «час» в українській поезії другої половини ХХ ст. Представлено сучасну лінгвістичну інтерпретацію концепту і його вербалізаторів. Схарактеризовано категорію часу в парадигмі наукових знань. Розглянуто час як об'єкт лінгвістичних студій. Поділено вербалізатори концепту на групи за вираженням певного типу часу (астрономічного, біологічного, історичного). Запропоновано методику аналізу статичної і динамічної концепту на матеріалі мовотворчості

письменників – представників різних поколінь. Досліджено експліцитне й імпліцитне вираження концепту, парадигматичні і синтагматичні відношення в системі його вербалізаторів. Установлено функціонально-стилістичні характеристики темпоральної лексики в художньо-образній системі поетичної мови.

Для наукових працівників, викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів-філологів, учителів-словесників.

Задорожная А. М. Концепт «время» в украинской поэтической речи

Аннотация. В монографии изучены особенности вербализации концепта «время» в украинской поэзии второй половины XX в. Представлена современная лингвистическая интерпретация концепта и его вербализаторов. Охарактеризована категория времени в парадигме научных знаний. Рассмотрено время как объект лингвистических исследований. Вербализаторы концепта разделены на группы по выражению типа времени (астрономического, биологического, исторического). Предложена методика анализа статичности и динамики концепта на материале поэтической речи писателей – представителей разных поколений. Исследованы эксплицитное и имплицитное выражение концепта, парадигматические и синтагматические отношения в системе его вербализаторов. Установлено функционально-стилистические характеристики темпоральной лексики в художественно-образной системе поэтического языка.

Для научных работников, преподавателей, аспирантов, магистрантов, студентов-филологов, учителей-филологов.

Zadorozhna O. M. Concept «time» in poetic Ukrainian

Annotation. The process of verbalization of concept „time” in the Ukrainian poetry of the second half of the 20-th age are highlighted in this monograph. Presents a modern linguistic interpretation of the concept and its verbalizers. The scientist’s points of view about linguistic expressing of time has been studied. Research materials confirm, that in a poetical language concept „time” is presented the system of verbalizers. The main verbalizers of the concept of „time” represented hierarchical structure of three types of time (astronomic, biological, historical). On the basis of analysis of poetic language of the second half of the 20-th age assert that certain a temporal interval appears not only explicit but also implicit – without bringing in of time lexeme, by meaning verbalization associations with a certain segment in a human mind. The syntagmatical and paradigmatical relations has been described. Established functional and stylistic characteristics of temporal vocabulary in artistic and poetic imagery language.

For researchers, teachers, graduate students, undergraduates, students philologists, teachers-language and literature.

3. Інноваційні засади формування концепції комплексної науково-технічної програми: «Нова економіка Тернопільської області» (ресурсономічний контекст): монографія / Б. М. Андрушків, О. О. Бендасюк, Ф. В. Бортняк, В. В. Гецько, В. С. Федорейко [та ін.] ; за заг. ред. Андрушківа Б. М. – Тернопіль : Астон, 2014. – 208 с.

Анотація. У науковій роботі розглядаються актуальні проблеми управління розвитком області в умовах підготовки України до вступу асоційованим членом ЄС. Запропоновано формування інноваційних засад

концепції Комплексної науково-технічної програми " Нова економіка Тернопільської області" (ресурсономічний контекст) в контексті підвищення науково-технічного рівня виробництва. Характеризуються деякі проблеми поєднання територіальних і галузевих принципів управління. На прикладі окремих регіонів України аналізується досвід використання нових організаційних форм управління з урахуванням місцевих особливостей. На основі комплексно-інноваційних показників розроблені пропозиції з формування стратегії інноваційного розвитку Тернопільської області.

Андрушків Б. М., Бендасюк О. О., Бортняк Ф. В., Гецько В. В., Федорейко В. С. Инновационные основы формирования концепции комплексной научно-технической программы: "Новая экономика Тернопольской области" (ресурсономичний контекст)

Аннотация. В научной работе рассматриваются актуальные проблемы управления развитием области в условиях подготовки Украины к вступлению ассоциированным членом ЕС. Предложено формирование инновационных основ концепции Комплексной научно-технической программы "Новая экономика Тернопольской области" (ресурсономичний контекст) в контексте повышения научно-технического уровня производства. Характеризуются некоторые проблемы сочетания территориальных и отраслевых принципов управления. На примере отдельных регионов Украины анализируется опыт использования новых организационных форм управления с учетом местных особенностей. На основе комплексно-инновационных показателей разработаны предложения по формированию стратегии инновационного развития Тернопольской области.

Innovative concept formation principles of complex scientific and technical program "New Economy Ternopil region" (resursonomichnyy context)

Annotation. In scientific work deals with topical issues in the field of management development training under Ukraine's accession to the EU associate member. A formation of innovative principles concept of integrated science and technology program "New Economy Ternopil region" (resursonomichnyy context) in the context of increasing scientific and technological level of production. Characterized by a combination of some of the problems of territorial and sectoral management principles. For example, some regions of Ukraine analyzes the experience of the use of new organizational forms of governance based on local features. On the basis of a comprehensive innovation indicators developed proposals for the formation of innovation development strategy Ternopil region.

4. Ковальчук І. П. Гоекологія Гологоро-Кременецького кряжу : [монографія] / І. П. Ковальчук, В. С. Подобівський ; за ред. І. П. Ковальчука. – К. : [Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України], 2014. – 284 с.

Анотация. Висвітлено результати комплексних історико-географічних та гоекологічних досліджень процесів освоєння природи регіону давнього заселення - Гологоро-Кременецького кряжу.

5. Ковальчук Л. І. Організація навчального процесу в структурі педологічної науки (кінець ХІХ століття. – 1936 рік) : монографія / Л. І. Ковальчук. – Тернопіль:ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 237 с.

Анотація. У монографії розкрито соціально-історичні та педагогічні передумови виникнення та розвитку української педолого-дидактичної думки, подано історіографічний аналіз проблеми, схарактеризовано дидактичні засади педологічної науки, основні напрями організації навчального процесу та шляхи його оптимізації з орієнтацією на індивідуальні психо-фізіологічні потреби дитини з кінця XIX століття до 1936 року, виявлено тенденції її розвитку. Виявлено можливості реалізації прогресивних педологічних ідей у сучасному освітньому просторі.

Для педагогів, викладачів, аспірантів, усіх, кого цікавлять питання історії педагогіки.

Kovalchuk L. I. Organization of educational process in pedological science structure (late XIX century - 1936)

Annotation. The monograph studies the organization of the training process in terms of Pedology from the end of the 19th century and up to 1936. It reveals social-historical and pedagogical pre-conditions of the appearing and development of the Ukrainian pedological-didactic thought, provides historiographical analysis of the problem, characterizes didactic bases of Pedology, the main trends of the organization of the training process and the ways of its optimizing aiming at individual psychophysiological needs of the child from the end of the 19th century and up to 1936, provides its development trends. The key points of functioning of the main pedological schools are characterized; the main elements of solving the problems of the essence of the training process are represented; the main trends of the practical pedological work in comprehensive schools are provided; the peculiarities of the content, forms and methods of the scientists' work for increasing the performance of the training process during the researched period are shown. The possibilities of applying the progressive pedological ideas in a modern educational sphere are brought to light.

6. Орап М. О. Психологія мовленнєвого досвіду особистості : монографія / М. О. Орап. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 480 с.

Анотація. Представлено концептуальну модель мовленнєвого досвіду особистості.

7. Петришин Л. Й. Формування креативності майбутніх соціальних педагогів: теоретико-методичний аспект : [монографія] / Л. Й. Петришин. – Тернопіль : Астон, 2014. – 400 с.

Анотація. У монографії окреслено історико-педагогічні основи формування креативності особистості у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії та практиці; проаналізовано філософсько-світоглядні та психолого-соціологічні передумови формування креативності особистості. Крім цього, подано аналітичний опис сучасного стану проблеми формування креативності в умовах професійної підготовки; визначено зміст поняття „креативність” як властивості особистості, розкрито структуру креативності майбутніх соціальних педагогів у контексті фахової підготовки та розглянуто компоненти цієї структури: мотиваційний, особистісний, компетентнісний, професійно-діяльнісний. Змодельовано педагогічну систему формування креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки та

обґрунтовано зміст взаємодіючих та взаємопов'язаних компонентів цієї системи: мотиваційно-цільового, змістового, технологічного, об'єкт-суб'єктного, креативно-середовищного. Для науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів, а також для докторантів, аспірантів, магістрантів, спеціалістів, майбутніх фахівців у галузі соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Петришин Л. И. Формирование креативности будущих социальных педагогов: теоретико-методический аспект

Аннотация. В монографии обозначены историко-педагогические основы формирования креативности личности в отечественной и зарубежной педагогической теории и практике; проанализированы философско-мировоззренческие и психолого-социологические предпосылки формирования креативности личности. Кроме этого, представлено аналитическое описание современного состояния проблемы формирования креативности в условиях профессиональной подготовки; определено содержание понятия «креативность» как свойства личности, раскрыта структура креативности будущих социальных педагогов в контексте профессиональной подготовки и рассмотрены компоненты этой структуры: мотивационный, личностный, компетентностный, профессионально-деятельностный. Смоделирована педагогическая система формирования креативности будущих социальных педагогов в процессе профессиональной подготовки и обосновано содержание взаимодействующих и взаимосвязанных компонентов этой системы: мотивационно-целевого, содержательного, технологического, объект-субъектного, креативно-средового.

Для научно-педагогических работников высших учебных заведений, а также для докторантов, аспирантов, магистрантов, специалистов, будущих специалистов в области социальной педагогики и социальной работы.

Petrishin L. J. Formation creativity of future social workers: theoretical and methodological aspects

The book outlines the historical and pedagogical basis for the formation of the individual creativity in domestic and foreign pedagogical theory and practice; analyzes the philosophical and ideological, psychological and sociological prerequisites for the formation of the individual creativity. In addition, given analytical description of the current state of the problem of formation of creativity in terms of training; defined the meaning of «creativity» as the properties of the individual creativity solved the structure of future social workers in the context of professional training and are considered components of this structure, motivation, personality, competence, professional and activity. Educational system is modeled formation creativity of future social workers during training and reasonably content and interacting interrelated components of the system: motivational target, content, process, object-subject, creative and environmental.

For scientific and pedagogical staff of higher education institutions, as well as doctoral students, graduate students, undergraduates, professionals, future professionals in the field of social pedagogy and social work.

8. Петришина О. І. Проповідницька спадщина Йосифа Сліпого: лінгвістичний аспект : [монографія] / О. І. Петришина. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 224 с.

Анотація. У монографії запропоновано системний опис мови церковної проповіді як окремого підстилю релігійного стилю сучасної української мови. Проаналізовано специфіку та стилістичний потенціал релігійної лексики, вивчено особливості поетичного синтаксису проповідницької спадщини Йосифа Сліпого. Досліджено такі тропи, як: епітет, порівняння, метафора, перифраз, градація, парцеляція, антитеза, інверсія та риторичні запитання, визначено їх стилістичні функції в проповідницькому ідіостилі Йосифа Сліпого.

Для фахівців-філологів, релігієзнавців та широкого загалу поціновувачів діяльності Йосифа Сліпого.

Петришина О. Проповедническое наследие Йосифа Слепого: лингвистический аспект

Аннотация. В монографии предложено системное описание языка церковной проповеди как отдельного подстиля религиозного стиля современного украинского языка. Проанализированы специфика и стилистический потенциал религиозной лексики, изучены особенности поэтического синтаксиса проповеднической наследия Йосифа Слепого. Исследованы такие тропы, как эпитет, сравнение, метафора, перифраз, градация, парцелляция, антитеза, инверсия и риторические вопросы, определены их стилистические функции в проповедническом идиостиле Йосифа Слепого.

Для специалистов-филологов, знатоков религии и широкого круга почитателей деятельности Йосифа Слепого.

Petryshyn O. Josyf Slipyj's apostolic heritage: the linguistic aspect

Annotation. The book proposed a system description of the language of church sermons as a separate religious identity substyle of modern Ukrainian language. Specificity and stylistic potential of religious vocabulary, syntax, the features of the poetic heritage preaching Josyf Slipyj are analyzed. The tropes such as an epithet, simile, metaphor, paraphrase, grading, partselyatsiya, antithesis, inversion and rhetorical questions are investigated, and the stylistic features in Yuosyph Slipyi's preaching idiostyle are defined.

For professionals of philology, religion scholars and the general public of connoisseurs of Josyf Slipyj.

9. Повний регіональний господарський розрахунок – шлях підвищення ефективності територіальної одиниці, забезпечення її сталого розвитку : монографія / Андрушків Б. М., Бендасюк О. О., Войнаренко М. П., Федорейко В. С. [та ін.]. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 680 с.

Анотація. Досліджено проблеми впровадження повного регіонального господарського розрахунку як засобу підвищення ефективності територіальної одиниці, забезпечення її сталого розвитку. В контексті нинішньої соціально-економічної ситуації запропоновано шляхи їх вирішення. Висновки авторів розглядаються з позицій різних вчених. Встановлено та пояснено причини виникнення застійних явищ у розвитку державності та економіки з регіональних позицій.

Андрушків Б. М., Бендасюк О. О., Войнаренко М. П., Федорейко В. С. Полный региональный хозяйственный расчет - путь повышения

эффективности территориальной единицы, обеспечение ее устойчивого развития

Аннотация. Исследованы проблемы внедрения полного регионального хозяйственного расчета как средства повышения эффективности территориальной единицы, обеспечение ее устойчивого развития. В контексте нынешней социально-экономической ситуации предложены пути их решения. Выводы авторов рассматриваются с позиций различных ученых. Установлено и объяснены причины возникновения застойных явлений в развитии государственности и экономики из региональных позиций.

Full regional economic calculation - way to improve efficiency unit, ensuring its sustainable development

Annotation. Here we study the problem of full implementation of regional economic calculation as a means of improving the efficiency unit, ensuring its sustainable development. In the context of the current socio-economic situation suggested solutions. Conclusions The authors examined from the standpoint of various scholars. Established and explained the causes of stagnation in the development of the state and the economy of regional positions.

10. Помірко Р. С. Нові слова французької мови: процеси зародження та функціонування : [монографія] / Р. С. Помірко, О. В. Косович. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 388 с.

Анотація. Простудійовано процеси поповнення та оновлення словникового складу французької мови упродовж останніх років початку ХХІ.

11. Радчук Г. К. Аксіопсихологія вищої школи : монографія / Г. К. Радчук. – Вид. 2-ге, розширене і перероб. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 380 с.

Анотація. Монографія присвячується актуальній проблемі аксіогенезу особистості майбутнього фахівця у процесі навчання у вищому навчальному закладі. У роботі представлено сучасне розуміння аксіогенезу особистості студента, визначено сутність та зміст досліджуваного феномена, механізми, принципи та психолого-педагогічні засади його становлення. Виокремлені параметри культурно-феноменологічного моделювання аксіогенезу особистості майбутнього фахівця відповідають потребам вищої школи щодо її модернізації на засадах гуманізації та гуманітаризації.

Ключові слова: аксіопсихологія, аксіогнез, смислове переживання, суб'єктна позиція студента, освітній діалог.

Радчук К. Аксиопсихология высшей школы

Аннотация. Монография посвящена актуальной проблеме аксиогенеза личности будущего специалиста в процессе учебы в высшем учебном заведении. В работе представлено современное понимание аксиогенеза личности студента, определено сущность и содержание исследуемого феномена, механизмы, принципы и психолого-педагогические основания его становления. Выделенные параметры культурно-феноменологического моделирования аксиогенеза личности будущего специалиста соответствуют потребностям высшей школы в ее модернизации на основе гуманизации и гуманитаризации.

Ключевые слова: аксиопсихология, аксиогенез, смысловое переживание, субъектная позиция студента, образовательный диалог.

Radchuk H. K. Axiological psychology in higher education

Annotation. The study focuses on the urgent issue of value formation (axiogenesis) of a personality of a future professional during study period at a higher educational institution. The monograph presents state of the art definition of axiogenesis of a student personality; identifies the essence and content of this phenomenon, as well as mechanisms, principles and psycho-pedagogical foundations of its formation. The distinguished parameters of cultural and phenomenological modeling of personality axiogenesis of a future professional correspond to the needs of higher education in terms of its modernization based on the principles of humanization and humanitarization.

Keywords: axiological psychology, axiogenesis, sense experience, subjective student attitude, educational dialogue.

12. Сеньовська Н. Л. Професійна саморегуляція вчителя: проблеми і шляхи розвитку : монографія / Н. Л. Сеньовська ; за ред. В. Чайки. – Тернопіль : Прінт-Офіс, 2014. – 260 с.

Анотація. У монографії визначено поняття «професійна саморегуляція вчителя» як особистісну характеристику педагога, обґрунтовано її структуру та функції, методи, критерії та показники рівнів сформованості, розроблено та експериментально перевірено технологію підготовки майбутніх учителів до професійної саморегуляції в процесі вивчення педагогічних дисциплін, охарактеризовано інноваційні методи, форми та засоби навчання студентів. Для науковців, учителів-практиків, викладачів, аспірантів, студентів.

Ключові слова: професійна саморегуляція вчителя, структура професійної саморегуляції, модель підготовки майбутнього вчителя до професійної саморегуляції, зміст підготовки, технологія підготовки.

Сеньовская Н. Л. Профессиональная саморегуляция учителя: проблемы и пути развития

Аннотация. В монографии определено понятие «профессиональная саморегуляция учителя» как личностная характеристика педагога, обоснована ее структура и функции, методы, критерии и показатели уровней сформированности, разработана и экспериментально проверена технология подготовки будущих учителей к профессиональной саморегуляции в процессе изучения педагогических дисциплин, охарактеризованы инновационные методы, формы и средства учебы студентов. Для ученых, учителей-практиков, преподавателей, аспирантов.

Ключевые слова: профессиональная саморегуляция учителя, структура профессиональной саморегуляции педагога, модель подготовки будущего учителя к профессиональной саморегуляции, содержание подготовки, технология подготовки.

Seniovska N. L. Professional self-regulation of teacher: problems and ways of development

Annotation. In a monograph a concept «professional self-regulation of teacher» is certain as personality description of teacher, her structure and functions, methods, criteria and indexes of levels of formed, are reasonable, is worked out and technology

of preparation of future teachers is experimentally tested to professional self-regulation in the process of study of pedagogical disciplines, innovative methods, forms and facilities of studies of students, are described. For scientists, practical teachers-workers, teachers, graduate students.

Keywords: professional self-regulation of future teaches, structure of professional self-regulation, model of training for professional self-regulation of future pedagogues, contents of preparation, training technology.

13. Соціально-економічні та гуманітарно-культурологічні традиції розвитку села в регіональних, самоврядних умовах : монографія / Андрушків Б. М., Бойко О. Б., Бортняк Ф. В., Іскерський І. С., Федорейко В. С. [та ін.]. – Тернопіль : ФОП Паляниця В. А., 2014. – 404 с.

Анотація. Розкрито регіональний досвід господарської діяльності, ведення аграрних реформ, промисловості, будівництва, в тому числі і сфери послуг. Автори розглядають процес національного відродження, впровадження нових традицій та духовного розвою населених пунктів Галицько-Подільського краю.

Видання стане у пригоді не лише господарникам, віруючим, а й краєзнавцям, історикам та релігійним пропагандистам нашої молоді держави, працівникам органів державної влади, місцевого самоврядування, викладачам ВУЗів та студентам.

Андрушків Б. М., Бойко О. Б., Бортняк Ф. В., Іскерський І. С. Федорейко В.С. Социально-экономические и гуманитарно-культурологические традиции развития села в региональных, самоуправляющихся условиях

Аннотация. Проанализирован региональный опыт хозяйственной деятельности, ведения аграрных реформ, промышленности, строительства, в том числе и сферы услуг. Авторы рассматривают процесс национального возрождения, внедрение новых традиций и духовного расцвета населенных пунктов Галицко-Подольского края.

Издание пригодится не только хозяйственникам, верующим, но и краеведам, историкам и религиозным пропагандистам нашего молодого государства, работникам органов государственной власти, местного самоуправления, преподавателям ВУЗов и студентам.

Socio-economic and humanitarian-cultural traditions of rural development in regional self-governing conditions

Annotation This study revealed regional experience economic activities of agrarian reform, industry, construction, including the services sector. The authors examine the process of national revival, new traditions and spiritual development town of Galicia-Podolsky edge.

The publication will be useful not only managers, believer, but local lore, historians and religious propagandists our young country, employees of state agencies, local governments, teachers and students.

14. Ткачук М. П. Суб'єктно-об'єктна структура української лірики XIX – XX століть : монографія / М. П. Ткачук. – Тернопіль : Медобори, 2014. – 143 с.

Анотація. Досліджується суб'єктно-об'єктна сфера лірики Маркіяна Шашкевича, Тараса Шевченка, Богдана Лепкого, Івана Франка, Андрія

Малишка, української поезії останньої третини ХІХ століття. Митці вдавалися до скомплікованих форм вираження авторської свідомості в ліриці, застосовуючи викладові форми оповідача, розповідача, ліричного персонажа («рольова лірика»), автодієгетичного наратора, гетеродієгетичного наратора-усезнавця. Влучно моделюються суб'єктна сфера, взаємодія «я» – «ти», «я» – «інший», «я» – «ми». Висвітлюються основні структури суб'єктної сфери поезії: гомодієгетичний ліричний наратив, його складні форми: «я» як «ти», «я» як «інший», «Я» як «він», «Я-для себе», ліричний герой, ліричний розповідач, ліричний персонаж, утворення діалогічних структур, «багатоголосся», що проклало шляхи для української модерної поезії ХХ століття.

Для студентів-філологів, учителів-словесників, літературознавців, широкого кола читачів.

Ключові слова: авторська свідомість, суб'єкт, ліричний герой, ліричний персонаж, лірика, рольова лірика, автор.

Annotation. A subject-objective sphere of lyric poets such as Markiy Shashkevych, Taras Shevchenko, Bogdan Lepky, Andriy Malishko and Ukrainian poetry of last third of the XIXth century is explored. The artists were used to the complicated forms of expression of author's consciousness of lyric poetry applying forms as narrator, teller, lyric character («role lyric poetry»), autodiegetic narrator and heterodiegetic all-knowing narrator. The subject sphere, co-operation of «I» — «you», «I» — «other», «I» — «we» are well-simulated. There are explored the basic structures of subject sphere of poetry such as homodiegetic lyric narrative, its sophisticated forms: «I» as «you», «I» as «other», «I» as «he», «I for myself», lyric hero, lyric teller, lyric character, formation of dialogic structures, «polyphony» that paved the ways for the Ukrainian modern poetry of the XXth century.

For students-philologists, teachers-philologists, literary critics and wide circle of readers.

Keywords: author's consciousness, subject, lyric hero, lyric character, lyric poetry, role lyric poetry and author.

15. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття : монографія / М. П. Ткачук. – Тернопіль : Медобори, 2014. – 608 с.

Анотація. Досліджено художню своєрідність українського письменства ХХ століття у портретах і розвідках. Простежено головні закономірності літературного процесу, провідні тенденції в образній системі, в галузі проблем і жанрів, висвітлено естетичні шукання митців слова, їхнє новаторство, стильове розмаїття, наративну стратегію, інтертекстуальне поле творів митців, місце їх в світовому письменстві.

Для студентів-філологів, учителів-словесників, широкого кола читачів.

Ключові слова: література, портрет, образ, монографія, стиль, жанр, наратор, інтертекст.

Tkachuk M. P. Ukrainian literature of the XXth century

Annotation. Artistic originality of the Ukrainian writing of the XXth century is explored in portraits and investigations. There were traced and explored main regularities of the literary process, leading tendencies in the image system, the problems and genres, the aesthetical searches of artists of word, their innovation, stylistic variety, narrative strategy, intertext field of works of writers and their place in the world writing.

For students-philologists, teachers-philologists and wide circle of readers.

Keywords: literature, portrait, image, monograph, style, genre, narrator, intertext.

16. Цідило І. М. Підготовка інженера-педагога до застосування інтелектуальних технологій у професійній діяльності : монографія / Іван Цідило ; [за наук. ред. Г. В. Терещука]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 442 с.

Анотація. У монографії розглядається проблема підготовки інженера-педагога до застосування інтелектуальних технологій у професійній діяльності. Визначено зміст орієнтувальної основи діяльності, для початку формування якої закладаються інваріантні складові. Засвоєння орієнтувальної основи професійної діяльності до застосування інтелектуальних технологій досягається в процесі експериментального навчання, що будується на базі певної системи дидактичних принципів навчання. Впровадження експериментальної моделі безпосередньо пов'язано з розробкою експериментального навчального курсу «Інтелектуальні технології управління прийняття рішень», який побудований в логіці системного дослідження об'єкта вивчення. Використання системи якісних і кількісних критеріїв оцінки якості експериментального навчання і методів теорії можливостей, нечітких множин і методів інтервального аналізу доводить ефективність запропонованої системи підготовки інженера-педагога до застосування інтелектуальних технологій у професійній діяльності.

Монографія може бути використана студентами, аспірантами та викладачами вищих навчальних закладів.

Цидыло И. Н. Подготовка инженера-педагога к применению интеллектуальных технологий в профессиональной деятельности

Аннотация. В монографии рассматривается проблема подготовки инженера-педагога к применению интеллектуальных технологий в профессиональной деятельности. Определенно содержание ориентировочной основы деятельности, для начала формирования которой закладываются инвариантные составляющие. Усвоение ориентировочной основы профессиональной деятельности к применению интеллектуальных технологий достигается в процессе экспериментального обучения, которая строится на базе определенной системы дидактических принципов обучения. Внедрение экспериментальной модели непосредственно связано с разработкой экспериментального учебного курса «Интеллектуальные технологии управления принятия решений», который построен в логике системного исследования объекта изучения. Использование системы качественных и количественных критериев оценки качества экспериментального обучения и методов теории возможностей, нечетких множественных чисел и методов интервального анализа доводит эффективность предложенной системы подготовки инженера-педагога до применения интеллектуальных технологий в профессиональной деятельности.

Монография может быть использована студентами, аспирантами и преподавателями высших учебных заведений.

Tsidylo I. M. Preparation engineer teacher to use intelligent technology careers

Annotation. The book addresses the problem of teacher training engineer to use intelligent technology careers. The content of oriyentuvalnoyi bases, to begin the formation of which are laid invariant components. Mastering oriyentuvalnoyi foundations of professional activities to use intelligent technologies achieved in the pilot study, which is based on a certain system of didactic principles of teaching. Implementation of the model is directly related to the development of a pilot training course «Intelligent control technology decisions», which was built in logic systems research object of study. Using qualitative and quantitative criteria for evaluating the quality of experimental teaching methods and the theory of opportunities, fuzzy sets and interval analysis methods proves the effectiveness of the proposed system engineer teacher training for the use of intelligent technology careers.

The book can be used by students, graduate students and university professors.

17. Чайка В. М. Інтелектуальна культура вчителя як фактор інновацій у педагогічній діяльності: монографія / В. М. Чайка, Н. М. Петрова. – Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 308 с.

Анотація. Проаналізовано феномен інновацій в освітній галузі. З'ясовано, що інтелектуальна культура є фактором формування інноваційного мислення та інноваційної діяльності майбутнього педагога. Охарактеризовано значні дослідницькі можливості системного, синергетичного, діяльнісного, праксеологічного, гуманістичного, культурологічного, аксіологічного, суб'єктного, акмеологічного і компетентнісного підходів щодо вивчення феномена інтелектуальної культури.

Визначено суть поняття «інтелектуальна культура», структуру та функції досліджуваного феномена, критерії, показники та рівні його сформованості у майбутніх учителів. Обґрунтовано та розроблено модель педагогічної системи формування інтелектуальної культури вчителя природничих дисциплін, яка включає: мету, методологічні підходи, загальні і специфічні принципи, методи, форми, засоби, умови, критерії, показники, рівні сформованості інтелектуальної культури, етапи формування та результат. Узагальнені результати експериментальної роботи засвідчили ефективність розробленої педагогічної системи формування інтелектуальної культури у майбутніх учителів природничих дисциплін.

Ключові слова: інтелектуальна культура, структура і функції інтелектуальної культури, формування інтелектуальної культури, майбутній учитель природничих дисциплін, педагогічна система формування інтелектуальної культури.

Чайка В. М., Петрова Н. Н. Интеллектуальная культура учителя как фактор инноваций в педагогической деятельности

Аннотация. Проанализирован феномен инноваций в сфере образования. Выяснено, что интеллектуальная культура является фактором формирования инновационного мышления и инновационной деятельности будущего педагога. Охарактеризованы значительные исследовательские возможности системного, синергетического, деятельностного, праксеологического, гуманистического, культурологического, аксиологического, субъектного, акмеологического и компетентностного подходов к изучению феномена интеллектуальной культуры.

Определена суть понятия «интеллектуальная культура», структура и функции исследуемого феномена, критерии, показатели и уровни его

сформированности у будущих учителей. Обоснована и разработана модель педагогической системы формирования интеллектуальной культуры учителя естественных дисциплин, которая включает: цель, методологические подходы, общие и специфические принципы, методы, формы, средства, условия, критерии, показатели, уровни сформированности интеллектуальной культуры, этапы формирования и результат. Обобщенные результаты экспериментальной работы подтвердили эффективность разработанной педагогической системы формирования интеллектуальной культуры у будущих учителей естественных дисциплин.

Ключевые слова: интеллектуальная культура, структура и функции интеллектуальной культуры, формирования интеллектуальной культуры, будущий учитель естественных дисциплин, педагогическая система формирования интеллектуальной культуры

Chaika V. M., Petrova N. M.

In the monograph it was analyzed the phenomenon of innovation in education. It was found that intellectual culture is a factor of formation of innovative thinking and innovative activity of a future teacher. There were described significant research capabilities of systematic, synergetic, activity, praxeological, humanistic, cultural, axiological, subjective, acmeological and competency approaches to studying the phenomenon of intellectual culture.

The essence of the concept of "intellectual culture", the structure and functions of studied phenomenon, criteria, indicators and the levels of its formation by future teachers were defined. It was grounded and developed the model of pedagogical system of formation by teacher of natural sciences intellectual culture, which includes object, methodological approaches, general and specific principles, methods, forms, means, conditions, criteria, indicators, levels of formation of intellectual culture, stages of formation and result. Summary results of experimental work demonstrated the efficiency of the developed educational system of the formation by future teachers of natural sciences intellectual culture.

Keywords: intellectual culture, structure and functions of intellectual culture, the formation of intellectual culture, future teacher of natural sciences, pedagogical system of formation of intellectual culture.

18. Ятищук О. В. Побут та звичаї українського народу в творчості Г. Ф. Квітки-Основ'яненка : [монографія] / О. В. Ятищук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 124 с.

Анотація. Містить історико-етнографічні дослідження побуту та звичаїв українського народу на матеріалах творів Г. Ф. Квітки-Основ'яненка.

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ І ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Природничі науки

1. Барна І. М. Екологічна експертиза : навчально-методичний посібник з курсу для студентів напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» / І. М. Барна. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 151 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику згідно вимог кредитно-трансферної системи подано робочу програму, лекційний матеріал, запропоновано перелік рекомендованої літератури, інформаційних ресурсів, а також словник термінів.

Навчально-методичний посібник може бути використаний у практичній діяльності викладачів для підготовки бакалаврів зі спеціальності 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» галузі знань 0401 «Природничі науки», студентами екологічних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів.

2. Барна М. М. Ботаніка : практикум з анатомії та морфології рослин : навчальний посібник / М. М. Барна. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 304 с.: іл.

Анотація. У лабораторному практикумі наведені тема, мета, обладнання, матеріал, короткі теоретичні відомості з теми заняття, що вивчається, а також тема, завдання та хід виконання кожної лабораторної роботи та завдання, що необхідно замалювати в альбомі для лабораторних занять. На рисунках наведений великий фактичний матеріал в кольорових ілюстраціях, що містить основні анатомічні та морфологічні ознаки вегетативних і репродуктивних органів рослин, які студенти повинні розглянути, засвоїти та замалювати.

Велика увага в лабораторному практикумі приділена тестовим завданням для самоконтролю рівня знань студентів. Окрім того, до кожної теми наведені літературні джерела, які необхідно опрацювати під час самостійної роботи в процесі підготовки до лабораторного заняття.

Лабораторний практикум розрахований на студентів та магістрантів. Ним можуть також скористатися аспіранти та викладачі, які викладають анатомію та морфологію рослин, вчителі біології та всі, хто цікавиться ботанікою.

3. Барна М. М. Ботаніка : терміни, поняття, персоналії : навчальний посібник / М. М. Барна. – 3-ге вид., допов. і змінене. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 360 с.: іл.

Анотація. Навчальний посібник написаний за типом словника і містить близько 3000 термінів із різних галузей ботанічної науки, найуживаніші терміни з мікології, вірусології, генетики, селекції, насінництва, екології та охорони рослинного світу, 42 біографічні статті українських і зарубіжних учених-ботаніків зі світлинами, в яких розкривається їх внесок у розвиток ботанічної науки. Подано етимологічні дані про всі іншомовні терміни.

Розрахований на викладачів і студентів біологічних факультетів, студентів неспеціалізованих закладів, які вивчають навчальну дисципліну «Ботаніка», вчителів-біологів, екологів і спеціалістів з охорони природи.

4. Галан В. Д. Многочлени від багатьох змінних : методичний посібник для студентів фізико-математичного факультету спеціальностей «Математика» та «Інформатика» / Галан В. Д. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2014. – 42 с.

5. Гінзула М. Я. Екологічне виховання : завдання для практичної та самостійної роботи / М. Я. Гінзула. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.

Анотація. Запропоновані завдання для практичної та самостійної роботи, змістові модулі, орієнтовна структура навчального курсу, список рекомендованої літератури, базовий словник термінів. Рекомендовано для бакалаврів спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

6. Гінзула М. Я. Екологічне страхування : завдання для практичної та самостійної роботи / М. Я. Гінзула. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 56 с.

Анотація. Запропоновані завдання для практичної та самостійної роботи, змістові модулі, орієнтовна структура навчального курсу, список рекомендованої літератури, базовий словник термінів. Рекомендовано для бакалаврів спеціальності спеціальністю «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

7. Гінзула М. Я. Екологічні ризики та їх оцінка : завдання для практичної та самостійної роботи / М. Я. Гінзула. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 32 с.

Анотація. Запропоновані завдання для практичної та самостійної роботи, змістові модулі, орієнтовна структура навчального курсу, список рекомендованої літератури, базовий словник термінів. Рекомендовано для студентів спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

8. Гінзула М. Я. Ландшафтний дизайн : практикум для виконання практичних робіт / М. Я. Гінзула. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.

Анотація. Запропоновані завдання для практичних робіт для студентів спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування» освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст».

9. Гінзула М. Я. Основи сталого розвитку : навчально-методичний комплекс / М. Я. Гінзула. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 104 с.

Анотація. У посібнику наведена програма курсу «Основи сталого розвитку», орієнтовне тематичне планування, конспект лекцій і лабораторно-практичних занять з завданнями для індивідуальної і самостійної роботи.

Розрахований на студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування».

10. Грищук Б. Д. Органічна хімія : підручник для студ. вищ. навч. закл. / Б. Д. Грищук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 458 с.

Анотація. Висвітлено найважливіші теоретичні положення органічної хімії, розглянуто основні класи органічних сполук, їх номенклатуру, ізомерію, методи добування, фізичні та хімічні властивості, а також застосування. Розглянуто механізми найважливіших реакцій і вплив різних чинників на їх перебіг залежно від природи реагента та субстрату. У підручнику використано сучасну українську термінологію, яка відповідає стандартам ISO та вимогам IUPAC.

11. Лісова Н. О. Екологічний бізнес : навчально-методичний посібник / Н. О. Лісова. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 73 с.

Анотація. У навчально-методичному посібнику представлені питання для співбесіди, методичні вказівки, варіанти навчально-практичних завдань, орієнтовні тестові завдання, словник термінів, категорій та понять.

Розкрито суть поняття «екологічний бізнес», його формування як глобального процесу, розглянуті питання з екологізації попиту та виробництва, екологічного маркетингу, формування попиту та стимулювання збуту екологічно-чистої продукції, механізми управління якістю навколишнього середовища, екологічне ліцензування та сертифікація, екологічне страхування, основи екологічного менеджменту.

Розрахований на студентів спеціальності «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування». Може бути використаний студентами економічних спеціальностей, вчителями екології, основ економіки.

12. Методи досліджень у фізичній географії : [навчальний посібник] / Д. І. Ковалишин, М. Я. Сивий, М. Р. Питуляк, М. В. Питуляк, Н. Б. Таранова, П. М. Дем'янчук, О. В. Волік, С. В. Гулик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 252 с.

Анотація. У посібнику містяться уявлення про науку, її організацію, розвиток, теоретичні й методологічні основи; розглянуто концепції, на підставі яких сформувалася сучасна географія, методологічні підходи й витоки російської і української географії; описано головні методи досліджень у фізичній географії – загальногеографічні з поділом на традиційні, нові, найновіші, а також методи польових досліджень у галузевих географічних дисциплінах: геології, геоморфології, метеорології й кліматології, гідрології, біогеографії, ґрунтознавстві та комплексні фізико-географічні дослідження. Посібник написано на підставі розробленої авторами навчальної програми для студентів географічних факультетів педагогічних університетів. Він може знадобитися й студентам географічних спеціальностей інших ВНЗ, учителям середніх шкіл, а також виробничникам, які ведуть пошукові дослідження із природокористування й охорони природи.

13. Мариняк Я. О. Етнокультурологія та антропологія : навч.-метод. посібник / Я. О. Мариняк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 180 с.

Анотація. Розглянуто основні розділи етнокультурології та антропології, запропоновано завдання для аудиторних практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи студентів.

14. Мариняк Я. О. Методологія наукових досліджень в туризмі : навч.-метод. посібник / Я. О. Мариняк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 56 с.

15. Осадчий О. С. Основи сільського господарства : підручник / О. С. Осадчий, В. П. Миколайко, О. Б. Конончук. – Умань : ФОП Жовтий О. О., 2014. – 349 с.

Анотація. У підручнику висвітлено основні питання з ґрунтознавства, землеробства, агрохімії, рослинництва, овочівництва, плодівництва і тваринництва.

Рекомендовано для студентів неагрономічних та біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів III-IV рівня акредитації.

16. Основи і методи наукових досліджень в фізичній географії : [посібник для ВНЗ] / Д. І. Ковалишин, М. Я. Сивий, М. Р. Питуляк, Н. Б. Таранова [та ін.]. – Тернопіль : Астон, 2014. – 262 с.

Анотація. У посібнику містяться уявлення про науку, її організацію, розвиток, теоретичні й методологічні основи; розглянуто концепції, на підставі яких сформувалася сучасна географія, методологічні підходи й витоки російської і української географії; описано головні методи досліджень у фізичній географії – загальногеографічні з поділом на традиційні, нові, найновіші, а також методи польових досліджень у галузевих географічних дисциплінах: геології, геоморфології, метеорології й кліматології, гідрології, біогеографії, ґрунтознавстві та комплексні фізико-географічні дослідження. Посібник написано на підставі розробленої авторами навчальної програми для студентів географічних факультетів педагогічних університетів. Він може знадобитися й студентам географічних спеціальностей інших ВНЗ, учителям середніх шкіл, а також виробникам, які ведуть пошукові дослідження із природокористування й охорони природи.

17. Пида С. В. Фізіологія рослин : навчальний посібник для самостійної роботи студентів / С. В. Пида, Н. В. Москалюк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 167 с.

Анотація. У посібнику наведено методичні вказівки щодо організації, проведення та контролю самостійної роботи студентів із курсу «Фізіологія рослин». Наведено робочу програму навчальної дисципліни, приклади тестових завдань різних рівнів складності, перелік питань для підсумкових контролів, тематику курсових, дипломних і магістерських робіт та список рекомендованої літератури.

Навчальний посібник призначений для студентів біологічного напрямку підготовки вищих педагогічних навчальних закладів освіти III-IV рівнів акредитації.

18. Подобівський С. С. Зоологія безхребетних (за напрямком підготовки «Біологія»): робочий зошит / С. С. Подобівський. – Вид. 2-е, допов. – тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 120 с.

19. Подобівський С. С. Зоологія безхребетни (за напрямком підготовки «Хімія»): робочий зошит / С. С. Подобівський. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 78 с.

20. Сивий М. Я. Палеогеографія : [навчально-методичний комплекс] / Мирослав Сивий. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 116 с.

Анотація. В навчально-методичному комплексі наведено робочу програму курсу, тематичне планування та розроблений автором опорний конспект лекцій, методичні вказівки до виконання лабораторних робіт, методичні вказівки до виконання курсових робіт та орієнтовний перелік тем курсових робіт з палеогеографії, приклади завдань до поточного та модульного тестування, необхідні довідкові матеріали. Розкрито також методику й систему оцінювання знань студентів, представлено розподіл балів, що присвоюються студентам за темами та змістовими модулями.

21. Стецько Н. П. Ландшафтознавство : навч.-метод. посібник / Н. П. Стецько. – Пробне вид. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 105 с.

22. Стецько Н. П. Регіональний екологічний моніторинг : навч.-метод. посібник / Н. П. Стецько. – Пробне вид. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 56 с.

23. Стецько Н. П. Рекреаційна географія : навч.-метод. посібник / Н. П. Стецько. – Пробне вид. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 179 с.

24. Столяр О. Б. Основи хімії : навчальний посібник для студ. природничих спец. вищ. навч. закл. / О. Б. Столяр, Г. І. Фальфушинська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 162 с.

Анотація. Вміщено короткі теоретичні відомості, лабораторні роботи, задачі та вправи різного ступеню складності, в яких розглядаються основи хімічних знань, необхідні для розуміння хімічної організації матерії та її перетворень у оболонках Землі.

25. Таранова Н. Б. Метеорологія і кліматологія : [навчальний посібник] / Н. Б. Таранова, П. М. Шубер. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 288 с.

Анотація. У навчальному посібнику викладені основні розділи з курсу метеорології і кліматології, наведені відомості про склад і будову атмосфери, радіаційний і тепловий режим атмосфери, вологість повітря, хмари, опади, баричне поле і вітер, атмосферну циркуляцію, погоду і клімат, а також про класифікацію, характеристику і зміни кліматів.

Посібник може бути застосований для елементарного ознайомлення з основами метеорології і кліматології на природничих і інших факультетах, у вузах і середніх спеціальних установах іншого профілю, а також вчителями географії, абітурієнтами та усіма, хто цікавиться географією.

26. Таранова Н. Б. Метеорологія і кліматологія : [навчально-методичний комплекс] / Н. Б. Таранова. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 284 с.

Анотація. В навчально-методичному комплексі наведено робочу програму курсу «Метеорологія і кліматологія», орієнтовне тематичне планування та розроблений автором опорний конспект лекцій, методичні вказівки до виконання лабораторних робіт, програму польової практики з метеорології і кліматології, методичні вказівки до виконання курсових робіт та орієнтовний перелік тем курсових робіт з метеорології і кліматології, приклади поточних та підсумкових тестових завдань, необхідні довідкові матеріали. розкрита також методика та система оцінювання знань студентів, представлено розподіл балів, що присвоюються студентам за темами та змістовими модулями.

Розрахований на студентів географічних спеціальностей педагогічних університетів та інститутів. Може бути використаний вчителями географії у загальноосвітніх навчальних закладах.

Охорона здоров'я. Медичні науки

27. Вакуленко Л. О. Основи медичної та соціальної реабілітації в медсестринстві : навчальний посібник для студентів вищих медичних закладів I-II рівнів акредитації / Л. О. Вакуленко. – Тернопіль : ТДМУ, 2014. – 443 с.

Анотація. Навчальний посібник призначений для підготовки молодших спеціалістів медицини вищих медичних навчальних закладів I-II рівнів акредитації відповідно до чинної програми. з навчальної дисципліни «Медична та соціальна реабілітація».

У навчальному посібнику висвітлені соціально-економічні та медико-біологічні аспекти здоров'я, організаційні основи реабілітації, роль, місце, функціональні обов'язки медичних сестер в процесі медичної та соціальної реабілітації. Детально описані основи лікувальної фізичної культури, масажу, фізіотерапії: зміст, завдання, види, класифікація, механізм позитивного впливу, показання та протипоказання до застосування, правила підготовки і проведення процедур. Робота є продовженням навчального посібника «Медична і соціальна реабілітація», в якому описана медична і соціальна реабілітація при терапевтичних, хірургічних, неврологічних, ортопедо-травматологічних, дитячих та інших, найбільш соціально значущих захворюваннях.

Ключові слова: медична та соціальна реабілітація, медсестринство.

28. Лопатка Г. Ф. Теорія і методика навчання основ здоров'я : [навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання денної і заочної форми навчання спеціальності «Фізичне виховання і основи здоров'я»] / Г. Ф. Лопатка. – Тернопіль : [б. в.], 2014. – 153 с.

Навчально-методичному посібнику розглянуті теоретичні питання лекційного курсу, розробки уроків, які передбачені навчальною програмою для вищих навчальних закладів, та тем, план, література і вид контролю окремих розладів самостійного вивчення, які не увійшли в навчальний план аудиторних занять.

29. Організація наукової, навчально-дослідної та індивідуальної роботи з курсу «Вікова фізіологія та шкільна гігієна» : методичний посібник для студ. біологічних і психологічних спец. вищ. пед. навч. закл. / В. В. Грубінко, Н. М. Дробик, О. С. Волошин, А. І. Герц, Ю. В. Синюк, І. Б. Чень, О. І. Боднар. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 73 с.

Історія. Історичні науки

30. Буяк Б. Б. Релігієзнавство : хрестоматія-практикум : [навчально-методичний посібник] / Б. Б. Буяк, І. Б. Скакальська. – Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2014. – 192 с.

31. Древницький Ю. Р. Використання комп'ютерних технологій у науковій роботі : навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів за вимогами європейської кредитно-трансферної системи / Ю. Р. Древницький. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 250 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів за вимогами європейської кредитно-трансферної системи орієнтований на прикладні завдання історичного дослідження, оволодіння сучасними інформаційними технологіями у процесі переведення даних історичних джерел в електронний формат, їх обробки й аналізу, пошуку історичних Інтернет-ресурсів, презентація власної діяльності у глобальній мережі. Спрямований на оволодіння навичками використання інформаційних технологій у навчальному процесі, наукових дослідженнях, архівній, бібліотечній, музейній роботі, організаційно-управлінській діяльності.

32. Древницький Ю. Р. Україна в контексті сучасного світового розвитку : навчально-методичний посібник для студентів історичних факультетів за вимогами кредитно-трансферної системи / Ю. Р. Древницький. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 116 с.

Анотація. Посібник для студентів складено відповідно до навчального плану історичного факультету. Його структура включає опис предмета навчальної дисципліни, тематику й методичні рекомендації до семінарських занять, список рекомендованих джерел і літератури, зразки тестового контролю, перелік завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів, критерії та шкалу оцінювання, значну кількість додатків.

33. Коріненко П. С. Історія українського селянства : навчально-методичний посібник / П. С. Коріненко ; наук. ред. С. В. Корновенко. – Тернопіль : [РВВ ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2014. – 294 с.

Анотація. Здійснено реконструкцію історії українського селянства впродовж IX–XXI ст. З'ясовано особливості землеволодіння і землекористування, визначено вплив революцій, реформ, воєн, змін політичного і економічного устрою на ці процеси.

34. Федорів І. О. Історія слов'янських народів. Західні та південні слов'яни від найдавніших часів до кінця XVIII ст. : навчально-методичний посібник (за вимогами кредитно-трансферної системи навчання) /

І. О. Федорів. – Вид. 3-е допов. та доопрац. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 187 с.

Анотація. Посібник для студентів складено відповідно до навчального плану історичного факультету. Його структура включає опис предмета навчальної дисципліни, тематику й методичні рекомендації до семінарських занять, фрагменти документальних матеріалів, список рекомендованих джерел і літератури, зразки тестового контролю, перелік завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів, тематику курсових і дипломних робіт, критерії та шкалу оцінювання, методичний розділ для студентів заочного відділення.

35. Федорів І. О. Українська історична славістика нового і новітнього часу : навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету за вимогами кредитно-трансферної системи / І. О. Федорів. – Вид. 4-е допов. і доопрац. – Тернопіль : Літопис, 2014. – 48 с.

36. Шама О. І. Історія Стародавнього Сходу : хрестоматія : посібник для студентів історичного факультету денної і заочної форм навчання / О. І. Шама. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 488 с.

Анотація. До Хрестоматії включені найбільш репрезентативні документи основних країн і регіонів Стародавнього Сходу (Єгипту, Месопотамії, Анатолії, Вірменського нагір'я, Східного Середземномор'я, Іранського нагір'я, Середньої Азії, Індії і Китаю) з III тисячоліття до н.е. по III століття н.е. Кожний документ супроводжується вступною статтею, в якій дана його характеристика, а також детальними посторінковими коментарями. Значно полегшити аналіз джерел дозволяє глосарій з поясненнями різноманітних історичних реалій епохи, перелік основних одиниць мір і ваг, а також календарі. Посібник в першу чергу призначений для семінарської і самостійної роботи студентів-істориків денної і заочної форм навчання, разом з тим, може бути корисний для всіх бажаючих поглибити і розширити свої уявлення про історію і культуру Стародавнього Сходу.

37. Шама О. І. Історія Стародавнього Сходу [Електронний ресурс] : лекції, методичні рекомендації : для студентів денної і заочної форм навчання / О. І. Шама. – Тернопіль, 2014. – 455 с. – Режим доступу: http://elr.tnpu.edu.ua/file.php/1295/pidruchniki/shama_o.i._istorija_starodavnogo_skhodu_pidruchnik-2014.pdf.

Анотація. Навчальний посібник містить основний фактичний матеріал, необхідний для засвоєння курсу історії Стародавнього Сходу, розбитий згідно регіонально-хронологічного підходу (Єгипет, Месопотамія, Анатолія, Вірменське нагір'я, Східне Середземномор'я, Іранське нагір'я і Середня Азія, Індія і Китай). Картина історичного розвитку кожного регіону у Стародавності складена з характеристики географічних і природнокліматичних його особливостей і специфіки населення, аналізу соціально-економічного устрою, огляду найважливіших політичних подій, висвітлення діяльності ключових історичних постатей тощо. Зміст і виклад навчального матеріалу узгоджений із документами «Хрестоматії з історії Стародавнього Сходу». Методична частина посібника включає плани семінарських занять для денної і заочної форм навчання, тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань, курсових і дипломних робіт, а також список рекомендованої літератури.

Освіта. Педагогічні науки

Підручники і посібники для ВНЗ

38. Дипломна та магістерська роботи: вимоги до написання та оформлення : методичний посібник / уклад. О. Л. Главацька. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 48 с.

Анотація. У методичному посібнику висвітлено особливості підготовки, написання та захисту дипломних і магістерських робіт. Посібник буде корисним для студентів та магістрантів спеціальності «Соціальна робота», викладачів вищих навчальних закладів, які здійснюють керівництво науковими роботами.

39. Дипломні роботи. Професійна освіта : методичний посібник / [Р. М. Горбатюк, Ю. Я. Петрикович, Т. В. Сіткар, Т. П. Сорока та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 100 с.

Анотація. Методичний посібник розроблено з метою надання допомоги студентам під час написання та захисту дипломних робіт. Він містить вимоги до виконання дипломних робіт із спеціальності 7.010104 «Професійна освіта. Комп'ютерні технології», зокрема до їх тематики і структури, написання окремих розділів. Значну увагу приділено оформленню дипломних робіт та організації їх захисту.

40. Кодлюк Я. П. Шкільний підручник як модель процесу навчання: історія, теорія, практика : результати науково-дослідної роботи / Я. П. Кодлюк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 46 с.

Анотація. Репрезентує результати науково-дослідної роботи з історії, теорії та практики підручникотворення в галузі шкільної освіти.

41. Лупак Н. М. Освітні технології : тести / Н. М. Лупак. – Тернопіль : СПДФО «Калашник Т.Б.», 2014. – 127 с.

Анотація. У рецензованому посібнику є п'ятсот п'ятдесят тестів, що дозволяють оцінювати структуру і вимірювати рівень знань та інші характеристики особистості з питань технологічних явищ і процесів у освіті. Об'єм навчального матеріалу є широким, про що свідчать назви розділів: «Теоретичні аспекти освітніх технологій», «Навчальні технології», «Виховні технології», «Соціально-виховні технології», «Технології управління». Базуючись на сучасних технологіях педагогічних вимірів, тести складені згідно з програмою курсу «Освітні технології» та демонструють авторське розуміння цілей підготовки фахівців певного профілю.

42. Лупак Н.М. Основи педагогічної майстерності : зошит для практичних робіт) / Н. М. Лупак. – Тернопіль : СПДФО «Калашник Т. Б.», 2014. – 104 с.

Анотація. Зошит для практичних робіт з курсу «Основи педагогічної майстерності» створено з метою активізації пізнавальної діяльності студентів, забезпечення диференціації та гуманізації навчання, формування майбутнього

вчителя як людини культури з розвиненими здібностями, професійними якостями і вміннями.

Ведення зошита дасть змогу викладачеві діагностувати та контролювати процес засвоєння знань студентами основних питань курсу, оцінювати індивідуальну роботу студента.

43. Лушпинська Л. П. Сучасна українська мова з практикумом (морфеміка, словотвір, морфологія) : навчальний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта» / Лілія Лушпинська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 182 с.

Анотація. Пропонований посібник укладено на основі програми нормативної навчальної дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом». Матеріал подано за змістовими модулями. У кожному модулі виділено тему, перелік теоретичних питань, завдання для самостійної підготовки, основні теоретичні відомості та завдання для виконання в аудиторії, які побудовані так, що дають змогу закріпити і перевірити знання, перевести їх у навички.

44. Магістерські роботи. Професійна освіта : методичний посібник / [Р. М. Горбатюк, Ю. Я. Петрикович, Т. В. Сіткар, Т. П. Сорока та ін.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 155 с.

Анотація. Методичний посібник розроблено з метою надання допомоги студентам під час написання та захисту магістерських робіт. Він містить вимоги до виконання магістерських робіт із спеціальності 8.010104 «Професійна освіта. Комп'ютерні технології», зокрема до їх тематики і структури, написання окремих розділів. Значну увагу приділено оформленню магістерських робіт та організації їх захисту.

45. Мамус Г. М. Завдання з конструювання та моделювання одягу : навч.-метод. посібник / Мамус Г. М., Шклярчук Т. М. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 136 с.

Анотація. Посібник рекомендовано для студентів денної, заочної та дистанційної форм навчання інженерно-педагогічних факультетів вищих навчальних закладів. Запропоновано завдання різних видів та рівнів складності, які рекомендовано використовувати у процесі вивчення конструювання та моделювання одягу.

Подано характеристику поширених і нетрадиційних завдань, особливості їх оцінювання та використання. Запропоновано завдання на розрізнення, розпізнавання, класифікацію, впорядкування, завдання-підстановки, кросворди, чайнворди, головоломки, нетипові завдання та творчі задачі, вирішення яких вимагає нестандартного підходу.

Посібник можуть використовувати учителі технологій, викладачі та навчальні майстри професійно-технічних училищ швейного спрямування.

46. Мамус Г. М. Завдання з технології виготовлення швейних виробів : навч.-метод. посібник / Мамус Г. М., Терещук Г. В., Чорній М. А. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 64 с.

Анотація. Для студентів денної, заочної та дистанційної форм навчання інженерно-педагогічних спеціальностей вищих навчальних закладів запропоновано завдання різних видів та рівнів складності у процесі вивчення технології виготовлення

швейних виробів. Завдання призначені для контролю знань та вмінь з ручної, машинної, волого-теплової обробки швейних виробів; повузлової обробки деталей одягу різного асортименту та їх оздоблення.

Посібник можуть використовувати учителі технологій, викладачі та навчальні майстри професійно-технічних училищ швейного спрямування.

47. Мудрик О. В. Методика виховної роботи в літніх оздоровчих таборах : навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів / О. В. Мудрик. – Тернопіль : [s. n.], 2014. – 132 с.

Анотація. Посібник призначений для студентів, педагогів-організаторів та вихователів, які працюють у дитячих літніх оздоровчих таборах. Має теоретичне та прикладне значення.

48. Павх С. П. Бісерне рукоділля : навч.-метод. посіб. / Павх С. П., Бурбан О. В. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 140 с.

Анотація. Посібник призначено для студентів вищих педагогічних закладів освіти і зорієнтований на професійну діяльність майбутнього учителя.

Зміст навчального матеріалу містить дидактично обґрунтовану систему знань, умінь і навичок з дисципліни, яка має бути реалізована під час вивчення даного навчального предмета.

Метою посібника є розкриття технології бісерного рукоділля, формування у студентів знань та умінь з метою створення виробів інтер'єрного та одягового призначення, розвиток у студентів естетичних смаків, творчого ставлення до творчої праці, образного мислення й уяви, необхідних майбутньому учителю.

49. Павх С. П. Об'ємна вишивка : [навчально-методичний посібник для студ. спец. «Технологічна освіта»] / Павх С. П., Бурбан О. В. – [Пробне вид.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 86 с.

Анотація. Посібник призначено для студентів вищих педагогічних закладів освіти і зорієнтований на професійну діяльність майбутнього учителя.

Зміст навчального матеріалу містить дидактично обґрунтовану систему знань, умінь і навичок з дисципліни, яка має бути реалізована під час вивчення даного навчального предмета.

Метою посібника є розкриття технології об'ємної вишивки, формування у студентів знань та умінь з метою створення виробів інтер'єрного та одягового призначення, розвиток у студентів естетичних смаків, творчого ставлення до творчої праці, образного мислення й уяви, необхідних майбутньому учителю.

50. Павх С. П. Основи вишивки: навч.-метод. посіб. [для студ. спец. «Технологічна освіта»] / Павх С. П. – [Пробне вид.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 104 с.

Анотація. Посібник призначено для студентів вищих педагогічних закладів освіти і зорієнтований на професійну діяльність майбутнього учителя.

Зміст навчального матеріалу містить дидактично обґрунтовану систему знань, умінь і навичок з дисципліни, яка має бути реалізована під час вивчення даного навчального предмета.

Метою посібника є розкриття технології вишивання, формування у студентів знань та умінь з метою створення виробів інтер'єрного та одягового призначення,

розвиток у студентів естетичних смаків, творчого ставлення до творчої праці, образного мислення й уяви, необхідних майбутньому учителю.

51. Сорока О. В. Арт-терапія: теорія і практика : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. В. Сорока. – Тернопіль : Астон, 2014. – 196 с.

Анотація. У посібнику розкрито теоретичні засади арт-терапії як педагогічного феномена: проаналізовано наукові підходи до визначення поняття; висвітлено історичний аспект; окреслено функціональні можливості. Друга частина посібника присвячується практичним аспектам арт-терапії: розкрито форми та охарактеризовано структуру арт-терапевтичного заняття. Корисними у практичній роботі стануть запропоновані в додатках зразки арт-терапевтичних технік.

Для студентів, аспірантів і викладачів вищих навчальних закладів.

52. Технологічна освіта : орієнтовні тестові завдання для державної атестації бакалаврів : методичний посібник : у 2 ч. / Бочар І. Й., Федорейко В. С., Струганець Б. В., Павх І. І., Гевко І. В., Сорока Т. П., Гаврищак Г. Р., Кондратюк В. Л., Туранов Ю. О. ; за ред. І. Й. Бочара. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – Ч. 1 : Технічна праця. – 228 с.

Анотація. Висвітлено орієнтовні тестові завдання для державної атестації бакалаврів за напрямом підготовки «Технологічна освіта» для студентів інженерно-педагогічного факультету. Запропоновано завдання з технічних видів праці за розділами: «Машинознавство», «Електротехніка», «Обробка конструкційних матеріалів», «Методика навчання технологій», «Охорона праці», «Креслення», «Проектування».

53. Технологічна освіта : орієнтовні тестові завдання для державної атестації бакалаврів : методичний посібник : у 2 ч. / Бочар І. Й., Федорейко В. С., Мамус Г. М., Струганець Б. В., Павх І. І., Гевко І. В., Сорока Т. П., Гаврищак Г. Р., Кондратюк В. Л., Туранов Ю. О. ; за ред. І. Й. Бочара. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – Ч. 2 : Обслуговуюча праця. – 232 с.

Анотація. Висвітлено орієнтовні тестові завдання для державної атестації бакалаврів за напрямом підготовки «Технологічна освіта» для студентів інженерно-педагогічного факультету. Запропоновано завдання з технічних видів праці за розділами: «Машинознавство», «Електротехніка», «Обробка конструкційних матеріалів», «Методика навчання технологій», «Охорона праці», «Креслення», «Прикладна творчість», «Моделювання одягу», «Композиція костюма».

Підручники і посібники для загальноосвітньої школи

54. Васильківська Н. А. Елементи лінгвістики тексту в початковому курсі української мови / Н. А. Васильківська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 94 с.

55. Вашуленко М. С. Навчання української мови в 3 класі : посібник для вчителя / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Освіта, 2014. – 210 с.

56. Гладюк Т. В. Уроки природознавства. 2 клас : посібник для вчителя / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 280 с. – (Бібліотека вчителя).

Анотація. У посібнику подано конспекти уроків з природознавства для 2-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Природознавство. 2 клас» (авт. Грущинська І. В.). Пропонуються зразки бесід на етапі вивчення нового матеріалу, хвилинки спостережень, досліди, міні-проекти, дослідницькі практикуми, практичні роботи, екскурсії, інтерактивні форми роботи, ігровий та цікавий додатковий матеріал.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

57. Омельчук О. В. Вивчення художнього оброблення матеріалів в профільній школі : навч.-метод. посібник / О. В. Омельчук. – Кременець : ВЦ КОГП ім. Тараса Шевченка, 2014. – 120 с.

Анотація. Розкрито основні технології художнього оброблення матеріалів, описано особливості проектування і виготовлення виробів.

Фізкультура і спорт. Туризм

58. Книжка молодого вчителя фізичної культури. Городки : [навч. посіб.] / [Папуша В. Г., Єднак В. Д., Клапоушак І. Д. та ін. ; за заг. ред. В. Г. Папуші]. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 367 с.

Анотація. Навчальний посібник допоможе молодому вчителю отримати відповіді на питання, які будуть виникати у нього в перші роки роботи в школі. У посібник включені офіційні документи, методичні матеріали і поради, що розкривають організацію, зміст і методику проведення уроків фізичної культури, фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в школі. Значну увагу приділено питанням медичного обслуговування та лікарського контролю школярів.

Для учителів фізичної культури, методистів, викладачів факультету фізичного виховання, студентів.

59. Мариняк Я. О. Туризмознавство. Вступ до спеціальності : навч.-метод. посібник / Я. О. Мариняк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 168 с.

Анотація. Розглянуто основні розділи туризмознавства. Висвітлено технологію організації туристичної галузі.

60. Мариняк Я. О. Управління туристичним підприємством : навч.-метод. посібник / Я. О. Мариняк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 52 с.

Мовознавство

61. Бабій І. М. Синтаксис сучасної української мови: самостійна та індивідуальна робота. Словосполучення. Просте речення. Просте ускладнене речення : [навчально-методичний посібник] / Бабій І. М., Свистун Н. О. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан, 2014. – 192 с.

Анотація. У посібнику вміщено завдання для самостійних робіт, індивідуальні науково-дослідні завдання, тести, праці для самостійного опрацювання та конспектування, перелік запитань для самоконтролю, питання для підсумкового тестування із розділу «Синтаксис». Запропоновані завдання складено відповідно до чинної програми з курсу сучасної української літературної мови для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів.

Рекомендовано для студентів філологічних та нефілологічних спеціальностей, викладачів, учителів-словесників, учнів.

62. Лісняк Н. І. Тести з морфології: іменні частини мови / Н. І. Лісняк, М. Я. Наливайко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 112 с.

Анотація. У тестах подаються завдання до основних понять морфології та до іменника, прикметника, числівника і займенника. Запропоновані студентам завдання спрямовані не лише на відтворення отриманих знань про частини мови, їх граматичних категорій тощо, але й умінь, пов'язаних з аналізом граматичних форм, категорій іменних частин мови.

63. Сергуніна Т.О. Складнопідрядне речення : [навчально-методичний посібник для студентів філологічних факультетів] / Т.О. Сергуніна, Л. М. Токарська. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 76 с.

Анотація. У посібнику представлені теоретичні відомості про складнопідрядне речення: розглянуто основні класифікації складнопідрядних речень (логіко-граматична, формально-граматична та структурно-семантична), дана структурно-семантична характеристика складнопідрядним реченням нерозчленованої і розчленованої структури. У практичній частині наводяться вправи та тести за основними ознаками складнопідрядних речень нерозчленованої і розчленованої структури. В допомогу студентам дається також схема та взірці розбору складнопідрядних речень різних структур.

Ключові слова: складнопідрядне речення, нерозчленована структура, розчленована структура, прислівний зв'язок, кореляційний зв'язок, детермінативний зв'язок, контактне слово.

Іноземні мови

64. Бабій Л. Б. Vocabulary Builder : [навчально-методичний посібник з практичного курсу англійської мови для студентів I курсу факультету іноземних мов] / Л. Б. Бабій, О. М. Серняк. – Тернопіль, ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 112 с.

65. Бияк Н. Я. Практичні завдання з курсу «Історія німецької мови» : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів

III курсу спеціальності 6.020303 Філологія. Мова і література (німецька) / Н. Я. Бияк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 68 с.

Анотація. Посібник призначений для студентів-германістів, які вивчають курс з історії німецької мови і складений відповідно чинної програми. Він включає коротку інформацію про періоди розвитку німецької мови та головні аспекти фонологічної, морфологічної системи і словникового складу цих періодів. Містить також граматичні таблиці, уривки давніх текстів та вправи і тести.

Посібник має за мету допомогти студентам на практичних заняттях та у самостійній роботі. Може становити інтерес для всіх, хто цікавиться мовознавством.

66. Закордонець Н. І. Історія англійської мови : навч. посіб. для студ. вищ. навч. заклад. / Н. І. Закордонець, О. Ю. Пришляк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 155 с.

Анотація. У посібнику з історії англійської мови розглядаються основні етапи розвитку англійської мови від V століття – періоду відокремлення англосаксонських діалектів від континентального германського ареалу до кінця XVII століття, періоду утвердження англійської мови як національної мови англійської держави та її експансії на інші континенти. Посібник ознайомлює студентів з основними результатами історичних процесів, характерних для розвитку мови, показує причини та шляхи утворення специфічних мовних особливостей, які властиві сучасному стану англійської мови. Посібник розроблений для студентів та викладачів вищих навчальних закладів для спеціальностей англійська мова і література.

67. Кашуба О. М. Bildende Kunst und Musik: навч.-метод. посіб. для студ. ф-ту мистецтв / Кашуба О. М. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 228 с.

Анотація. Посібник призначений для комплексної роботи з студентами 1-4 курсів факультету мистецтв (спеціальність: музичне та образотворче мистецтво). Книга складається з двох частин. У першій частині даються ретельно підібрані за принципом від простого до складного тексти і вправи до них. У другій частині подано тексти за спеціальністю, які призначені для індивідуальної та самостійної роботи.

Навчальний посібник може бути використаний студентами музичних та образотворчих факультетів вищих навчальних закладів на аудиторних та факультативних заняттях, а також тими, хто вивчає німецьку мову на мовних курсах або самостійно.

68. Левчик І. Ю. Базовий курс англійської мови для майбутніх психологів : навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. / І. Ю. Левчик, М. М. Митник. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 252 с.

Анотація. Посібник розроблений з метою сприяння розвитку професійно орієнтованого англомовного спілкування майбутніх психологів, збагаченню їх словникового запасу з психологічної тематики, підготовці студентів до подальшого вивчення англомовної фахової літератури.

69. Пришляк О. Ю. Курс англійської мови для студентів фізико-математичного факультету : навч.-мет. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. Ю. Пришляк, Г. Б. Драпак. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 190 с.

Анотація. Посібник містить основні поняття математики, фізики та інформатики на англійській мові. Основу посібника складають оригінальні адаптовані тексти, розроблені лексичні та граматичні вправи, що сприятиме збагаченню словникового запасу фахового спрямування. Кожна частина посібника містить завдання різного рівня складності. Даний посібник призначений для студентів першого-другого курсів фізико-математичного факультету.

70. Серняк О. М. Roald Dahl. Selected Stories. Student's Guide to Home Reading : [вибрані твори для домашнього читання] : навчально-методичний посібник для читання англ. мовою за творами Р. Даля : для студ. фак. іноземних мов / О. М. Серняк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 176 с.

71. Шимків І. В. Der zusammengesetzte Satz: Satzgefüge : [навчально-методичний посібник для студентів факультету іноземних мов] / Шимків І. В. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 197 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник призначений для студентів-германістів та студентів англійського відділення, що вивчають німецьку мову як другу іноземну, а також для всіх бажаючих самостійно поновити, актуалізувати, систематизувати та доповнити знання основ синтаксису. Посібник складається із двох частин. В першій частині розглядаються теоретичні основи будови складнопідрядного речення та опис структурних особливостей кожного типу речень. Друга частина носить комунікативний характер і сприяє активному оволодінню граматичними явищами у природному мовному режимі.

72. Deutsch als Fremdsprache : практикум з німецької мови : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів II курсу / упоряд : Бияк Н. Я., Вирста Н. Б., Цабан Н. І., Ящик Н. Р. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 127 с.

Анотація. Навчальне видання призначене для студентів II курсу, які вивчають німецьку мову як другу фахову дисципліну. Посібник може бути також використаний студентами факультету іноземних мов, слухачами курсів іноземних мов, особами, що самостійно вивчають німецьку мову. Мета навчально-методичного посібника – навчити студентів усіх видів мовленнєвої діяльності, сформувати й розвинути навички та вміння сприймати і відтворювати інформацію на основі німецькомовних текстів, у різноманітних комунікативних ситуаціях.

73. One crowded hour : методичний посібник для домашнього читання для студентів 5 року навчання факультету іноземних мов (спеціальність «Переклад») / уклад. Н. І. Пасічник. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 72 с.

Літературознавство

74. Ткачук М. П. Андрій Малишко / М. П. Ткачук // Історія української літератури. ХХ – поч. ХХІ ст. : у 3 т. : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Кузьменко, О. О. Грачківська, М. В. Кузьменко [та ін.] ; за ред. В. І. Кузьменка. – Київ, 2014. – Т. 2. – (Альма-матер). – С. 31–44.

75. Ткачук М. П. Михайло Стельмах / М. П. Ткачук // Історія української літератури. ХХ – поч. ХХІ ст. : у 3 т. : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. І. Кузьменко, О. О. Грачківська, М. В. Кузьменко [та ін.] ; за ред. В. І. Кузьменка. – Київ, 2014. – Т. 2. – (Альма-матер). – С. 160–172.

76. Ткачук М. П. Романтичний світ творів Пантелеймона Куліша : навчальний посібник для студ. та уч. / Микола Ткачук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 52 с.

Анотація. Висвітлено життєвий і творчий шлях видатного українського письменника, чільного представника романтичного дискурсу ХІХ століття П. Куліша.

Мистецтво. Музика

77. Витоки : матеріали фольклорної практики. Вип. 6 / уклад. Г. Ф. Ступінська, Т. М. Скуратко, В. Я. Ступінський. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 225 с.

Анотація. До збірника включено польові матеріали-репрезентанти різних напрямів традиційної духовної культури, зокрема з весільної, родильної, поховальної, календарної обрядовості, ліричної та ліро-епічної пісенності, народної прози, дитячого фольклору, міфології, зібрані студентами і викладачами у селах Тернопільської, Закарпатської, Івано-Франківської, Львівської та Хмельницької областей.

Адресований студентам філологічних спеціальностей. Прислужиться усім, хто прагне пізнати духовно-естетичні джерела, традиції, культуру українського народу.

78. Смоляк О. С. Автобіографічне : нарис / Олег Смоляк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 168 с.

Анотація. У книгу ввійшли основні біографічні дані про відомого українського музиколога, доктора мистецтвознавства, професора Олега Степановича Смоляка, список його наукових та навчально-методичних праць, концертні програми керованих ним хорових колективів, світлини.

Видання адресоване широкому колу читачів.

79. Фортепіанна мініатюра українських композиторів (друга половина ХХ – початок ХХІ століть) : навчальний посібник / упоряд.: І. Гринчук, О. Горбач. – Тернопіль : Астон, 2014. – 96 с.

Анотація. Навчальний посібник укладено відповідно до програми навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент» (фортепіано) для

підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» з галузі знань 0202 «Мистецтво» за напрямом 6.020204 «Музичне мистецтво».

Метою посібника є представлення різнопланового та різножанрового сучасного українського фортепіанного репертуару, що було започатковано авторами у навчально-методичному посібнику «Фортепіанна мініатюра українських композиторів (друга половина ХХ – початок ХХІ століть)» (Тернопіль, 2013). Упорядниками проаналізовано сучасні засади фортепіанної підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва, подано короткі відомості про авторів запропонованих творів, рекомендації щодо їх виконання, подано змістовні додатки, перелік рекомендованої літератури. Вміщені у посібнику твори допоможуть розширити навчальний репертуар, сприятимуть формуванню виконавської культури, стильно-слухового досвіду виконавців-піаністів.

Для студентів, викладачів навчальних закладів мистецького профілю, вчителів-практиків загальноосвітніх, дитячих музичних шкіл, шкіл мистецтв.

80. Хім'як В. А. Акторська майстерність : тренінг : навчально-методичний посібник / В. А. Хім'як. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 95 с.

Анотація. У посібнику з навчальних предметів «Акторське мистецтво», «Тренінг» розглядається проблема формування психофізики майбутнього актора в перших два роки (1 і 2 курси). Кожен семестр ділиться на два модулі, в кінці кожного семестру обов'язковий показ робіт студентів на сцені. Показ глядачам дуже важливий, оскільки студентам необхідно бачити, чути й відчувати їх реакцію, необхідний живий обмін енергіями між глядачами й виконавцями.

81. Церковні пісні [ноти] : для мішаного хору. Вип. 4 / в обробці В. Семчишина ; літ. ред. І. Вовк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 56 с.

Соціологія. Філософія

82. Грушко В. С. Соціологія / В. С. Грушко. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 153 с.

Анотація. Посібник-мінімум з соціології містить систематизований, комплексний, органічно-цілісний матеріал, який дає можливість зробити важливі кроки у пізнанні суспільства, його організації, систем функціонування і механізмів розвитку, а також закласти основи знань з соціології. У цій роботі розкривається логіка розвитку соціологічної думки від зародків суспільного життя до нашого часу та її специфіка у різних народів. Подаються основні ідеї провідних наукових шкіл і суть розбіжностей між ними. Праця зорієнтує читача у широкому спектрі різноманітних ідей про суспільство, що допоможе вибрати напрямок майбутніх, більш глибоких досліджень у даній сфері.

83. Петришин Г. Р. Конфліктологія : [навчально-методичний посібник] / Г. Р. Петришин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 64 с.

Анотація. Навчально-методичний посібник до курсу «Конфліктологія» для студентів спеціальності: 7.01010201 - початкова освіта. Логіка побудови матеріалу відповідає затвердженій навчальній програмі і включає два змістових модулі, метою яких є сформувати системні знання до природи конфліктів, засвоєння основних категорій науки, формування навиків аналізу конфлікту та

набуття практичних навичок в управлінні конфліктом у процесі професійної діяльності. Кращому засвоєнню теоретичного матеріалу й індивідуальної роботи сприяють розроблені завдання для перевірки знань до кожної теми курсу та питання до самостійної роботи.

Психологія

84. Пеньковська Н. М. Групова психокорекція у роботі з молодшими школярами : психологічний супровід особистісного становлення молодших школярів : метод. посіб. для студ. вищих навч. закл. за спец. «Психологія», «Практична психологія» / Н. М. Пеньковська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 116 с.

Анотація. Розглянуто проблеми особистісного розвитку дитини у віці від 7 до 11 років, представлено програму забезпечення психологічного супроводу особистісного становлення молодших школярів.

85. Пеньковська Н. М. Основи психологічного консультування в методі позитивної психотерапії : навчально-методичний посібник для студентів спеціальностей «Психологія» та «Практична психологія» / Н. М. Пеньковська, Р. В. Шептицький. – Тернопіль : Крок, 2014. – 286 с.

Анотація. У посібнику висвітлюються актуальні питання загальної теорії індивідуального консультування, акцентується увага на значенні теорії особистості у практичній діяльності консультанта, викладаються засади позитивної психотерапії як сучасного напрямку, який розвивається у руслі гуманістичної психології.

Посібник містить цікавий методичний інструментарій, який пройшов апробацію у практиці психологічного консультування та може бути рекомендований до застосування в роботі з клієнтами.

Навчально-методичне видання адресоване студентам спеціальностей «Психологія» та «Практична психологія» денної, заочної форм навчання та післядипломної освіти, учасникам освітніх проектів з позитивної психотерапії, психологам-практикам.

86. Психологія: тестові завдання до державного іспиту / Кормило О. М. [та ін.] ; під заг. ред. Г. К. Радчук. – Вид. 2-ге, розширене і допов. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 308 с.

87. Шпак М. М. Психологічна служба в закладах освіти: Навчально-методичний посібник / М. М. Шпак. – [Вид. 2-ге, випр. та допов.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 195 с.

Анотація. У посібнику висвітлюються нормативно-правові, методичні, етичні та соціально-психологічні аспекти роботи практичного психолога в закладах освіти. Представлена авторська програма навчального курсу «Психологічна служба в системі освіти», розроблена згідно вимог кредитно-трансферної системи навчання. Посібник адресовано викладачам, студентам вищих навчальних закладів за спеціальністю «Психологія», «Практична психологія», а також усім фахівцям, які працюють у сфері практичної психології. Він буде корисним і для тих, хто розпочинає свою професійну діяльність, і для тих, хто має практичний досвід психологічної роботи в закладах освіти.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, ДЛЯ СТУДЕНТІВ

1. **Барладин О. Р.** Методичні вказівки з підготовки та захисту дипломних і магістерських робіт / О. Р. Барладин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.

2. **Барладин О. Р.** Методичні рекомендації щодо організації та проведення реабілітаційних (виробничих) та клінічних практик бакалаврів, спеціалістів та магістрів / О. Р. Барладин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 28 с.

3. **Барна І. М.** Етнічна екологія : навчально-методичні рекомендації до практичних занять з курсу для студентів спеціальності 7.04010601 «Екологія, охорона навколишнього середовища» / І. М. Барна. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.

4. **Барна О. В.** Методичні вказівки до виконання КПЗ з дисципліни «Фінансова математика» / О. В. Барна. – Чортків : СПД ФО Атаманчук В. В., 2014. – 50 с.

5. **Близнюк Б.** Сучасна українська літературна мова. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія : [навчально-методичні рекомендації для студ. філологічних фак. вищ. навч. закл. України] / Б. Близнюк, Г. Панчук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 90 с.

6. **Бочар І. Й.** Матеріалознавство : методичні рекомендації для студентів напряму підготовки (6.010103) «Технологічна освіта» / І. Й. Бочар, Я. П. Замора. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 43 с.

7. **Гаврищак Г. Р.** Методичні рекомендації до вивчення курсу «Методика креслення» студентами інженерно-педагогічного факультету спеціальності 6.010103 Технологічна освіта / Г. Р. Гаврищак. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 64 с.

8. **Гінзула М. Я.** Екологічні проблеми водокористування : методичні рекомендації до виконання семінарських, практичних та індивідуальних науково-дослідних завдань / М. Я. Гінзула. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 60 с.

9. **Гуменюк Г. Б.** Методичні рекомендації для вивчення курсу «Соціальна екологія» : для студ. біол. та екол. спец. вищ. пед. навч. закл. (денна форма навчання) / Г. Б. Гуменюк, Н. М. Страшнюк. – Тернопіль : [ТНПУ ім. В. Гнатюка], 2014. – 81 с.

10. **Дем'янчук П. М.** Методичні рекомендації для написання курсових робіт з геоморфології / П. М. Дем'янчук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 12 с.

11. **Дипломні творчі проекти як форма державної атестації випускників спеціальності «Музичне мистецтво»** : методичні рекомендації / уклад. Б. Водяний. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 28 с.

12. Економіка засобів масової інформації : навчальна та робоча програми курсу для студ. 3 курсу денної та заочної форм навч. напрям. підгот. «Філологія», спец. «Журналістика» / розроб. А. А. Григорук. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 60 с.

13. Економіка підприємств та маркетинг : навчальна та робоча програми : навчально-методичний посібник для студ. 3 курсу денної форми навч. напрямку підгот. Педагогічна освіта, спец. Професійна освіта (Комп'ютерні технології. Транспорт) / розроб. Л. М. Литвин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 64 с.

14. Єпішин А. В. Профілактика порушень діяльності внутрішніх органів (Ситуаційні задачі) : методичні рекомендації для студентів педвузів денної форми навчання / А. В. Єпішин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 26 с.

15. Задорожна О. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [методичні рекомендації для студентів історичного факультету] / О. М. Задорожна. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 134 с.

16. Задорожна О. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [методичні рекомендації для студентів спеціальності «Музичне мистецтво»] / О. М. Задорожна. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 122 с.

17. Задорожна О. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [методичні рекомендації для студентів спеціальності «Музичне мистецтво» на базі молодшого спеціаліста] / О. М. Задорожна. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 106 с.

18. Задорожна О. М. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання спеціальності «Музичне мистецтво»] / О. М. Задорожна. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 94 с.

19. Замора Я. П. Методичні рекомендації з дисципліни «Робочі машини» для студентів напрямку підготовки 6.010103 Технологічна освіта / Замора Я. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 84 с.

20. Класичний танець : методичні рекомендації з курсу «Ритміка та хореографія» / уклад. Л. Щур. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 31 с.

21. Костюк Л. Етнополітика європейських країн та України на сучасному етапі : навчально-методична програма (за вимогами кредитно-трансферної системи) / Л. Костюк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 54 с.

22. Костюк Л. Новітня історія країн Європи та Америки 1945–2013 рр. : навчально-методична програма (за вимогами кредитно-трансферної системи). Ч. 2 / Л. Костюк. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 92 с.

23. Лахманюк Т. Нова історія країн Азії та Африки : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-трансферної системи та методичне забезпечення) / Т. Лахманюк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 72 с.

- 24. Лахманюк Т.** Новітня історія країн Азії та Африки : програма навчального курсу (за вимогами кредитно-трансферної системи та методичне забезпечення) / Т. Лахманюк. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 92 с.
- 25. Лісова Н. О.** Біологія : навчально-методичні рекомендації до практичних занять / Н. О. Лісова. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 28 с.
- 26. Лісова Н. О.** Регіональні екологічні проблеми : навчально-методичні рекомендації до практичних занять / Н. О. Лісова. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 24 с.
- 27. Лопатка Г. Ф.** Самостійне опрацювання тем з курсу «Основи медичних знань»: методичні рекомендації для самопідготовки студентам педвузів денної і заочної і форми навчання / Г. Ф. Лопатка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 17 с.
- 28. Луцик І. Б.** Методичні рекомендації для виконання курсових робіт з дисципліни «Системи управління базами даних» / І. Б. Луцик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 20 с.
- 29. Лушпинська Л. П.** Сучасна українська мова з практикумом: фонетика, фонологія, орфоепія, графіка, орфографія : методичні рекомендації для студ. спец. «Початкова освіта» / Лілія Лушпинська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 50 с.
- 30. Матеріалознавство** методичні рекомендації для студентів напряму підготовки 6.010103 Технологічна освіта / авт.-упоряд. Замора Я. П., Бочар І. Й. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 42 с.
- 31. Методичні рекомендації щодо підготовки та проведення державного екзамену за фахом на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» :** для студентів напряму підготовки "Географія" денної та заочн. форми навч. / Дітчук І. Л., Заблоцький Б. В., Питуляк М. Р., Потокій М. В., Свинко Й. М., Варакута О. М. – Тернопіль : Тайп, 2014. – 158 с.
- 32. Олексюк В. П.** Організація та застосування інституційних репозитаріїв на основі системи DSpace / Олексюк В. П., Олексюк О. Р. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.
- 33. Основи вишивки :** метод. рекоменд. / Павх С. П., Бурбан О. В. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 24 с.
- 34. Павх С. П.** Бісерне рукоділля : метод. рекоменд. / Павх С. П., Бурбан О. В. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.
- 35. Парфанович І. І.** Методичні рекомендації з профілактики девіантної поведінки дівчат / І. І. Парфанович. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 96 с.
- 36. Петришин Л. Й.** Креативна педагогіка : програма та методичне забезпечення спецкурсу для студентів спеціальності «Соціальна педагогіка» / Л. Й. Петришин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 22 с.
- 37. Петришин Л. Й.** Креативність у соціально-педагогічній сфері : програма та методичне забезпечення спецкурсу для студентів

спеціальності «Соціальна педагогіка» / Л. Й. Петришин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 23 с.

38. Петришин Л. Й. Щоденник креативізації особистості / Л. Й. Петришин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 30 с.

39. Пігур М. В. Методика навчання української мови : [навчально-методичні рекомендації для студентів філологічних факультетів] / М. В. Пігур. – Вид. 2-ге, допов. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 98 с.

40. Пігур М. В. Українська мова (за фаховим спрямуванням) : практикум : [навчально-методичні рекомендації для студентів нефілологічних факультетів] / М. В. Пігур. – Тернопіль : Вектор, 2014. – 108 с.

41. Потокій М. В. Картографія з основами топографії : навчально-методичний комплекс дисципліни : в 2 ч. Ч. 1 / М. В. Потокій. – Тернопіль : Тайп, 2014. – 220 с.

42. Потокій М. В. Картографія з основами топографії : навчально-методичний комплекс дисципліни : в 2 ч. Ч. 2 / М. В. Потокій. – Тернопіль : Тайп, 2014. – 188 с.

43. Потокій М. В. Основи теорії суспільної географії : навчально-методичний комплекс дисципліни : для студентів спеціальності 6.040104 «Географія» / М. В. Потокій. – Тернопіль : Тайп, 2014. – 292 с.

44. Потокій М. В. Робота з топографічною картою : навчальний посібник для студентів географічних спеціальностей і вчителів географії / М. В. Потокій. – Тернопіль : Тайп, 2014. – 122 с.

45. Потокій М. В. Тестові завдання з основ теорії суспільної географії : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 6.040104 «Географія» / М. В. Потокій. – Тернопіль : Тайп, 2014. – 186 с.

46. Програма кваліфікаційного екзамену зі спеціальності 6.010104 «Професійна освіта. Транспорт». Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр» / В. С. Федорейко, В. В. Смільський, І. І. Павх, М. І. Рутило, І. Б. Луцик, С. В. Сіткар, О. М. Фендьо. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 50 с.

47. Програма творчого конкурсу з технологічної освіти : для громадян України, іноземних громадян та осіб без громадянства при вступі на навч. для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» на базі повної заг. серед. освіти для напряму підгот. «Технологічна освіта» / програму склали: Г. В. Терещук, Ю. О. Туранов, Т. П. Сорока [та ін.] ; Інженерно-педагогічний фак. ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 24 с. – (Абітурієнту 2014).

48. Робочий зошит з методів польових географічних досліджень : методична розробка для студентів 2 курсу географічних спеціальностей вузів / упоряд. Таранова Н. Б. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 100 с.

- 49. Сопіга В. Б.** Навчання автосправи: історико-педагогічний досвід : метод. рекомендації / В. Б. Сопіга. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.
- 50. Сорока Т. П.** Основи охорони праці : методичні рекомендації для студ. вищ. пед. навч. закл. всіх спец. і напрям. підгот. за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» / Т. П. Сорока, І. В. Гевко, І. Й. Бочар. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 76 с.
- 51. Сорока Т. П.** Основи проектування і моделювання : методичні рекомендації / Т. П. Сорока. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 68 с.
- 52. Туранов Ю. О.** Виробнича педагогічна практика студентів спеціальності «Технологічна освіта» : методичні рекомендації / Ю. О. Туранов, В. В. Понятишин, Т. П. Сорока. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 140 с.
- 53. Туранов Ю. О.** Виробнича педагогічна практика студентів спеціальності «Технологічна освіта» освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр» : методичні рекомендації / Ю. О. Туранов, В. В. Понятишин, Т. П. Сорока. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 80 с.
- 54. Урок мистецтва :** методичні рекомендації для студентів-практикантів спеціальності «Музичне мистецтво» / уклад. Л. Кондрацька. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 126 с.
- 55. Федорів І. О.** Українська історична славістика нового і новітнього часу : навчально-методичний посібник для студентів історичного факультету за вимогами кредитно-трансферної системи / І. О. Федорів. – Вид. 4-е допов. і доопрац. / І. О. Федорів. – Тернопіль : Літопис, 2014. – 48 с.
- 56. Фендьо О. М.** Основи діагностики транспортних засобів : методичні рекомендації до вивчення дисципліни / Фендьо О. М. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.
- 57. Храбра С. З.** Методичні рекомендації з курсу «біологія» для самостійної роботи студентів факультету фізичного виховання / С. З. Храбра. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014 р. – 40 с.
- 58. Царик Л. П.** Вступ до фаху : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.
- 59. Царик Л. П.** Глобальні екологічні проблеми : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.
- 60. Царик Л. П.** Екологічна географія : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.
- 61. Царик Л. П.** Екологічні основи землекористування : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.
- 62. Царик Л. П.** Заповідне і рекреаційне природокористування : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.
- 63. Царик Л. П.** Ландшафтна екологія : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.

64. Царик Л. П. Соціальна екологія : / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 40 с.

65. Царик Л. П. Стратегія сталого розвитку : практикум / Л. П. Царик. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 36 с.

66. Цідило І. М. Курсова робота з методики професійного навчання для студентів спеціальності 6.010104 «Професійна освіта. Комп'ютерні технології» : методичні рекомендації / І. М. Цідило, Р. М. Горбатюк, В. І. Рак. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 53 с.

67. Чайківська Ю. М. Автоматизоване робоче місце : методичні рекомендації для виконання лабораторно-практичних робіт / Чайківська Ю. М., Гайдамаха Р. М. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 60 с.

68. Штонь В. С. Підбір і розробка об'єктів продуктивної праці : методичні рекомендації / В. С. Штонь. – [2-ге вид., випр.]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 27 с.

69. Щоденник із сезонних спостережень : методична розробка для студентів 2 курсу географічних спеціальностей вузів / упоряд. Таранова Н. Б. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 148 с.

70. Янковська Л. В. Оптимізація природокористування : методичні рекомендації / Л. В. Янковська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 27 с.

71. Янковська Л. В. Сучасні концепції природокористування : завдання для самостійної роботи / Л. В. Янковська. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2014. – 25 с.

ПІДРУЧНИКИ І ПОСІБНИКИ ДЛЯ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

1. Березняк М. В. (колективне псевдо). Математика. ДПА-2014. Розв'язки. 9 клас : [посібник для учнів] / Березняк М. В. (колективне псевдо): Гринчишин Я. Т., Гринчишин О. Я., Мартинюк О. М., Мартинюк С. В., Гап'юк Я. Ф., Гап'юк С. Я. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 224 с.

2. Березняк М. В. (колективне псевдо). Математика. ДПА-2014. Розв'язки. 11 клас : [посібник для учнів] / Березняк М. В. (колективне псевдо): Гринчишин Я. Т., Гринчишин О. Я., Мартинюк О. М., Мартинюк С. В., Гап'юк Я. Ф., Гап'юк С. Я. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 224 с.

3. Будій Н. Д. Вивчаємо букви : робочий зошит дошкільника / Будій Н. Д. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 64 с.

Анотація. У зошиті подано матеріали для підготовки дітей до навчання грамоти у школі. Увесь дібраний матеріал умовно поділяється на дві частини: перша пов'язана з ознайомленням із буквою та графічним її позначенням, друга включає виконання вправ на закріплення вивченого матеріалу. Завдання дібрано з метою викликати в дітей інтерес до читання. Кольорові малюнки сприятимуть поєднанню роботи з розвитку каліграфічних навичок з розвитком мовлення, пам'яті, уваги. Уміщені в зошит наклейки зацікавлять дітей у результаті навчальної діяльності.

Для дітей дошкільного віку, вихователів, батьків.

4. Будна Н. О. Природознавство в таблицях. 3 клас / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 56 с.

Анотація. Навчальний посібник у таблицях «Природознавство» для 3 класу — елемент дидактико-методичного комплексу, який рекомендується використовувати на уроках під час пояснення, закріплення, узагальнення знань, умінь та навичок учнів. Зміст посібника відповідає навчальній програмі МОН України «Природознавство. 1-4 класи» (автори: Гільберг Т. Г., Сак Т. В., Біда Д. Д.).

5. Будна Н. О. Природознавство. 3 клас : зошит для контрольних робіт (до підр. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 48 с.

Анотація. Зміст зошита відповідає навчальній програмі МОН України та підручнику «Природознавство. 3 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Пропонуються вісім тематичних робіт у двох варіантах по 6 завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Кожен варіант є окремим блоком сторінок. Посібник можна розшити й отримати окремі брошури. Для вчителів та учнів 3 класу.

6. Будна Н. О. Природознавство. 3 клас : зошит (до підр. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 64 с. +2 с.вкл.

Анотація. Зошит з природознавства укладено відповідно до навчальної програми МОН України, Державного стандарту початкової загальної освіти та підручника «Природознавство. 3 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Посібник містить вправи для самостійної роботи, завдання проблемного та пошукового характеру, практичні роботи, дослідницькі практикуми, міні-проекти. Пропоновані завдання сприятимуть формуванню в учнів уявлення про цілісність природи та вихованню гуманної, творчої особистості, здатної екологічно мислити і дбайливо ставитися до природи. Для учнів 3-го класу.

7. Будна Н. О. Природознавство. 3 клас : картки для самостійної роботи : бліц-контроль (до підручника Гільберг Т. Г., Сак Т. В.) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 88 с.

Анотація. У посібнику подано 54 картки для оперативного контролю знань учнів 3 класу з природознавства. Завдання дібрано відповідно до підручника «Природознавство. 3 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Для учнів 3 класу, вчителів, батьків.

8. Будна Н. О. Природознавство. 3 клас : конспекти уроків (до підручника І. В. Грущинської) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2015. – 304 с. – (Бібліотека вчителя).

Анотація. У посібнику подано конспекти уроків з природознавства для 3-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Природознавство. 3 клас» (авт. Грущинська І. В.). Пропонуються зразки бесід на етапі вивчення нового матеріалу, хвилинки спостережень, досліді, міні-проекти, дослідницькі практикуми, практичні роботи, екскурсії, інтерактивні форми роботи, ігровий та цікавий додатковий матеріал. Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

9. Будна Н. О. Природознавство. 3 клас : конспекти уроків (до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 272 с. – (Бібліотека вчителя).

Анотація. У посібнику подано конспекти уроків з природознавства для 3-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та підручнику «Природознавство. 3 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Пропонуються зразки бесід на етапі вивчення нового матеріалу, хвилинки спостережень, досліді, міні-проекти, дослідницькі практикуми, практичні завдання, матеріали запитань до природи, екскурсій, інтерактивні форми роботи, ігровий та цікавий додатковий матеріал. Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

10. Будна Н. О. Природознавство. 3 клас : тестові завдання (до підр. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 112 с.

Анотація. У посібнику подано тестові завдання, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України та підручнику «Природознавство. 3 клас» (авт. Гільберг Т. Г., Сак Т. В.). Запропоновано тести у двох варіантах до кожної теми, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів. Для вчителів та учнів 3 класу.

11. Будна Н. О. Уроки з природознавства. 1 клас : посібник для вчителя / Н. О. Будна, А. В. Степанюк, Т. В. Гладюк. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 256 с. – (Бібліотека вчителя).

Анотація. У посібнику подано конспекти уроків з природознавства для 1-го класу, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України та Державному стандарту початкової загальної освіти. Пропонуються зразки бесід на етапі вивчення нового матеріалу, хвилинки фенологічних спостережень, досліди, міні-проекти, дослідницькі практикуми, практичні завдання у кутку живої природи та під час екскурсій, інтерактивні форми роботи, ігровий та цікавий додатковий матеріал. Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

12. Будна Н. О. Я у світі. 3 клас : зошит (до підручника Бібік Н. М.) / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, О. Т. Писарчук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 48 с.

Анотація. Зошит містить матеріал, який відповідає навчальній програмі МОН України, Державному стандарту початкової загальної освіти та доповнює підручник «Я у світі. 3 клас» (авт. Бібік Н. М.). У посібнику запропоновано завдання до кожного уроку. Ретельно підібраний матеріал допоможе вчителю організувати пізнавальну діяльність учнів, підвищити їх інтелектуально-емоційну активність, сприятиме самостійному опрацюванню інформації школярами та практичному, творчому застосуванню набутих знань. Для учнів 3-го класу.

13. Будна Н. О. Я у світі. 3 клас : зошит для контрольних робіт / Н. О. Будна, Т. В. Гладюк, О. Т. Писарчук. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 32 с.

Анотація. Зміст зошита відповідає навчальній програмі МОН України та підручнику «Я у світі. 3 клас» (авт. Бібік Н. М.). Пропонуються чотири двоваріантні контрольні роботи. Кожен варіант є окремим блоком сторінок. Посібник можна розшити й отримати окремі брошури. Для вчителів та учнів 3 класу.

14. Вашуленко М. С. Робочий зошит з української мови. 3 клас. Ч. 1 / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська, О. І. Мельничайко. – К. : Освіта, 2014. – 64 с.

15. Вашуленко М. С. Робочий зошит з української мови. 3 клас. Ч. 2 / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська, О. І. Мельничайко. – К. : Освіта, 2014. – 56 с.

16. Вашуленко М. С. У світі рідного слова : зошит із розвитку мовлення / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Освіта, 2014. – 64 с.

17. Вашуленко М. С. Зошит для оцінювання навчальних досягнень з української мови. 3 клас. Ч 1 : Контрольні роботи / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Освіта, 2014. – 64 с.

18. Вашуленко М. С. Зошит для оцінювання навчальних досягнень з української мови. 3 клас. Ч. 2 : Тематичний тестовий контроль / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Освіта, 2014. – 56 с.

19. Вашуленко М. С. Підсумковий контроль знань з української мови. 3 клас / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська. – К. : Освіта, 2014. – 48 с.

20. Возняк Г. М. Математика : довідник учня 5-6 класів / Г. М. Возняк, О. В. Моховик. – Вид. 2-е, допов. і перероб. – Тернопіль : Навчальна книга–Богдан. 2014. – 64 с.

21. Гладюк Т. В. Природознавство. 3 клас : зошит (до підручника Грущинської І. В.) / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 64 с.+ 2 с. вкл.

Анотація. Зошит містить матеріал, який відповідає навчальній програмі МОН України, Державного стандарту початкової загальної освіти та підручника «Природознавство. 3 клас» (авт. Грущинська І. В.).

22. Гладюк Т. В. Природознавство. 3 клас : зошит для контрольних робіт (до підручника Грущинської І. В.) / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 48 с.

Анотація. Зміст зошита відповідає навчальній програмі МОН України та підручнику «Природознавство. 3 клас» (авт. Грущинська І. В.). Пропонуються вісім тематичних робіт у двох варіантах по 6 завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Кожен варіант є окремим блоком сторінок. Посібник можна розшити й отримати окремі брошури. Для вчителів та учнів 3 класу.

23. Гладюк Т. В. Природознавство. 3 клас : картки для самостійної роботи : бліц-контроль (до підручника Грущинської І. В.) / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 96 с.

Анотація. У посібнику подано картки для самостійної роботи та оперативного контролю знань учнів 3 класу з природознавства. Завдання дібрано відповідно до підручника «Природознавство. 3 клас» (авт. Грущинська І. В.). Для учнів 3 класу, вчителів, батьків.

24. Гладюк Т. В. Природознавство. 3 клас : тестові завдання (до підручника Грущинської І. В.) / Т. В. Гладюк, М. М. Гладюк, Н. О. Будна. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. – 136 с.

Анотація. У посібнику подано тестові завдання, зміст яких відповідає навчальній програмі МОН України та підручнику «Природознавство. 3 клас» (авт. Грущинська І. В.). Запропоновано тести у двох варіантах до кожної теми. Кожен варіант складається з шести завдань, які дають змогу визначити рівень навчальних досягнень учнів з певної теми. Орієнтовний час для їх виконання – 10-15 хв. Для вчителів та учнів 3 класу.

25. Жаркова І. Бліц-контроль з основ здоров'я. 3 клас / І. Жаркова, І. Шульга. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я», які допоможуть учителям в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. Д. Беха, Т. В. Воронцової та ін. «Основи здоров'я. 3 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

26. Жаркова І. Бліц-контроль з предмета «Я у світі». 3 клас / І. Жаркова, І. Шульга. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Я у світі» в 3 класі (до підручника Н. М. Бібік «Я у світі». 3 клас), які допоможуть учителям в організації поточного контролю знань учнів. Для вчителів, батьків, учнів.

27. Жаркова І. Бліц-контроль з природознавства. Картки для поурочного письмового опитування». 3 клас. Ч. 1 / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів, які допоможуть учителям в організації повторення вивченого матеріалу з учнями 3 класу (до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак «Природознавство. 3 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

28. Жаркова І. Бліц-контроль з природознавства. Картки для поурочного письмового опитування». 3 клас. Ч. 2 / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів, які допоможуть учителям в організації повторення вивченого матеріалу з учнями 3 класу (до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак «Природознавство. 3 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

29. Жаркова І. Бліц-контроль з природознавства. Картки для поурочного письмового опитування. 3 клас. Ч. 1 / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів з курсу «Природознавство», які допоможуть учителям в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. В. Грущинської «Природознавство. 3 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

30. Жаркова І. Бліц-контроль з природознавства. Картки для поурочного письмового опитування. 3 клас. Ч. 2 / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів з курсу «Природознавство», які допоможуть учителеві в організації поточного контролю знань учнів (до підручника І. В. Грущинської «Природознавство. 3 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

31. Жаркова І. Експрес-контроль з природознавства. Картки для поурочного письмового опитування. 1 клас / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів, які допоможуть учителеві в організації повторення вивченого матеріалу з учнями 1 класу. Для вчителів, батьків, учнів.

32. Жаркова І. Основи здоров'я. 2 клас : робочий зошит / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит із друкованою основою складений відповідно до нової навчальної програми з предмета «Основи здоров'я» та підручника І.Д. Беха, Т.В. Воронцової та ін. «Основи здоров'я. 2 клас». Видання містить завдання для відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 2 класу, вчителів, батьків.

33. Жаркова І. Основи здоров'я. 2 клас : робочий зошит / І. Жаркова, Л. Коненко, Л. Мечник. – Тернопіль : Астон, 2014. – 48 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної програми з предмета «Основи здоров'я» для 1-4 класів. Зошит відповідає змісту та структурі підручника «Основи здоров'я. 2 клас» (авт. О. В. Гнатюк). Посібник містить завдання для відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання. Для учнів 2 класів загальноосвітніх навчальних закладів, учителів, студентів вищих педагогічних закладів, батьків.

34. Жаркова І. Основи здоров'я. 3 клас : контрольні роботи / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я в 3 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника І. Беха, Т. Воронцової «Основи здоров'я. 3 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 3 класу, учителів початкової школи і батьків.

35. Жаркова І. Основи здоров'я. 3 клас : робочий зошит (до підруч. І. Беха та ін.) / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит із друкованою основою складений відповідно до нової навчальної програми з курсу «Основи здоров'я» та підручника І.Д. Беха, Т.В. Воронцової та ін. «Основи здоров'я. 3 клас». Видання містить завдання для відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 3 класу, вчителів початкової школи, батьків.

36. Жаркова І. Природознавство. 1 клас : робочий зошит / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 64 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної програми з предмета «Природознавство» та підручника Гільберг Т. Г., Сак Т. В. «Природознавство» 1 клас. Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 1 класу, вчителів початкової школи, батьків.

37. Жаркова І. Природознавство. 2 клас : робочий зошит / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 64 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної програми з предмета «Природознавство» та підручника Гільберг Т. Г., Сак Т. В. «Природознавство» 2 клас. Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 2 класу, вчителів початкової школи, батьків.

38. Жаркова І. Природознавство. 3 клас : контрольні роботи / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів із природознавства у 3 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника І. Грущинської «Природознавство. 3 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 3 класу, учителів початкової школи і батьків.

39. Жаркова І. Природознавство. 3 клас : контрольні роботи. / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів із природознавства у 3 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника Т. Гільберг, Т. Сак «Природознавство. 3 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 3 класу, учителів початкової школи і батьків.

40. Жаркова І. Природознавство. 3 клас : робочий зошит (до підруч. І. Грущинської) / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної програми з предмета «Природознавство» та підручника Грущинської І. В. «Природознавство» 3 клас. Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 3 класу, вчителів початкової школи, батьків.

41. Жаркова І. Природознавство. 3 клас : робочий зошит (до підруч. Т. Гільберг, Т. Сак) / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Зошит з друкованою основою складений відповідно до чинної програми з предмета «Природознавство» та підручника Гільберг Т. Г., Сак Т. В. «Природознавство. 3 клас». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 3 класу, вчителів початкової школи, батьків.

42. Жаркова І. Розробки уроків з природознавства. 3 клас / І. Жаркова, Л. Мечник, Л. Дуда. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 144 с.

Анотація. У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків із природознавства, в яких розкрито основний зміст уроків до підручника Т. Г. Гільберг, Т. В. Сак (3 клас). На уроках пропонуються різноманітні методи та прийоми роботи, спрямовані на формування в учнів уявлень і понять, передбачених чинною навчальною програмою. Для вчителів початкової школи, студентів педагогічних навчальних закладів.

43. Жаркова І. Розробки уроків з природознавства. 3 клас (до підручника І. Грущинської) / І. Жаркова, Л. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 144 с.

Анотація. У посібнику подано розгорнуті конспекти уроків із навчального курсу «Природознавство», у яких розкрито основний зміст уроків до підручника І. В. Грущинської (3 клас). На уроках пропонуються різні методи та прийоми роботи, спрямовані на формування в учнів природничих уявлень і понять, предметних умінь, передбачених чинною навчальною програмою. Для вчителів початкової школи, студентів педагогічних вищих навчальних закладів.

44. Жаркова І. Я у світі. 3 клас : контрольні роботи (до підрч. О. Тагліної, Г. Іванової) / Жаркова І., Мечник Л. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів із курсу «Я у світі» в 3 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника О. Тагліної, Г. Іванової «Я у світі. 3 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 3 класу, учителів початкової школи і батьків.

45. Жаркова І. Я у світі : 3 клас : робочий зошит (до підруч. О. Тагліної, Г. Іванової) / І. Жаркова, Л. Мечник, М. Жук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит з друкованою основою складений відповідно до чинної навчальної програми з предмета «Я у світі» та підручника О. Тагліної, Г. Іванова «Я у світі. 3 клас». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 3 класу загальноосвітніх навчальних закладів, вчителів початкової школи, батьків.

46. Зошит для практичних робіт та проектної діяльності з інформатики для 6-го класу / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г. – Київ : Освіта, 2014. – 64 с.

47. Інформатика : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закладів / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П., Кузьмінська О. Г., Саражинська Н. А. – Київ : Освіта, 2014. – 240 с.

48. Кузишин А. В. Географія : тренажер для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / Кузишин А. В., Заячук О. Г. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 128 с.

49. Математика : збірник тестових завдань для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для учнів] / А. М. Капіносов, Г. В. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 336 с.

50. Математика : комплексна підготовка до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для учнів] / А. М. Капіносов, Г. І. Білоусова, Г. В. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк, Л. І. Олійник, П. І. Ульшин, О. Й. Чиж. – Вид. 2-е, допов. й перероб. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 528 с.

51. Математика: міні-довідник для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для учнів] / А. М. Капіносов, Г. В. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк, Л. І. Олійник, О. Й. Чиж. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 192 с.

52. Математика : посібник-репетитор для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для учнів] / А. М. Капіносов, Г. В. Гап'юк, С. В. Мартинюк, Л. І. Олійник, О. Й. Чиж. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 368 с.

53. Математика : тренажер для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання : [посібник для учнів] / А. М. Капіносов, Я. Ф. Гап'юк, Л. І. Кондратьєва, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 114 с.

54. Мечник Л. Бліц-контроль з основ здоров'я. 3 клас / Л. Мечник, І. Жаркова, Л. Дуда. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 112 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Основи здоров'я», які допоможуть учителям в організації поточного контролю знань учнів (до підручника О. В. Гнатюк «Основи здоров'я. 3 клас»). Для вчителів, батьків, учнів.

55. Мечник Л. Бліц-контроль з предмета «Я у світі». 3 клас (до підруч. О. Тагліної та ін.) / Л. Мечник, І. Жаркова, Л. Дуда. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 96 с.

Анотація. Посібник містить картки для індивідуального поурочного письмового опитування учнів із курсу «Я у світі» в 3 класі (до підручника О. Тагліної та ін. «Я у світі»), які допоможуть учителям в організації поточного контролю знань учнів. Для вчителів, батьків, учнів.

56. Мечник Л. Основи здоров'я. 3 клас : контрольні роботи / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів з основ здоров'я у 3 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника О. В. Гнатюк «Основи здоров'я. 3 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 3 класу, вчителів початкової школи і батьків.

57. Мечник Л. Природознавство. 5 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова, М. Жук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 80 с.

Анотація. Робочий зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної навчальної програми з курсу «Природознавство» та підручника Коршевніук Т. В., Баштовий В. І. за заг. ред. Ярошенко О. Г. «Природознавство. 5 клас». Видання містить завдання на відтворення й закріплення знань, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 5 класу, вчителів, батьків.

58. Мечник Л. Основи здоров'я. 5 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит з друкованою основою складено відповідно до чинної програми та підручника І. Д. Бех та ін. «Основи здоров'я: підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл.». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання. Для учнів 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

59. Мечник Л. Основи здоров'я. 5 клас : робочий зошит / Л. Мечник, І. Жаркова. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. — 48 с.

Анотація. Робочий зошит з друкованою основою складено відповідно до чинної програми та підручника Т. Є. Бойченко та ін. «Основи здоров'я: підруч. для 5-го кл. загальноосвіт. навч. закл.». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання. Для учнів 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів.

60. Мечник Л. Природознавство : зошит для учнів 1 класу загальноосв. навч. закладів (до підруч. І. Грущинської) / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Астон, 2014. – 64 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до чинної програми «Природознавство для загальноосвітніх навчальних закладів для 1-4 класів» та підручника І. Грущинської «Природознавство» 1 клас (2012 р.). Видання містить вправи на відтворення та закріплення знань учнів, різноманітні творчі завдання. Для учнів 1 класів загальноосвітніх навчальних закладів, учителів, студентів вищих навчальних педагогічних закладів, батьків.

61. Мечник Л. Я у світі. 3 клас : контрольні роботи (до підруч. Н. Бібік) / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 32 с.

Анотація. Посібник містить завдання для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів із курсу «Я у світі» в 3 класі. Тексти завдань складено відповідно до чинної навчальної програми та підручника Н. Бібік «Я у світі. 3 клас». Завдання подано у двох варіантах. Для учнів 3 класу, вчителів початкової школи і батьків.

62. Мечник Л. Я у світі : робочий зошит для 3 класу (до підруч. Н. Бібік) / Л. Мечник, І. Жаркова, М. Жук. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 48 с.

Анотація. Робочий зошит з друкованою основою складений відповідно до чинної навчальної програми з предмета «Я у світі» та підручника Н. Бібік «Я у світі. 3 клас». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 3 класу загальноосвітніх навчальних закладів, вчителів початкової школи, батьків.

63. Мечник Л. Природознавство : робочий зошит для 1 класу (до підруч. І. Грущинської) / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 64 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до нової навчальної програми з предмета «Природознавство» та підручника Грущинської І. В. «Природознавство. 1 клас». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 1 класу, вчителів початкової школи, батьків.

64. Мечник Л. Природознавство. 2 клас : робочий зошит (до підруч. І. Грущинської) / Л. Мечник, І. Жаркова. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 64 с.

Анотація. Зошит із друкованою основою складений відповідно до нової програми з предмета «Природознавство» та підручника Грущинської І. В. «Природознавство. 2 клас». Зошит містить завдання на відтворення та закріплення знань учнів, творчі завдання та практичні роботи. Для учнів 2 класу, вчителів початкової школи, батьків.

65. Морзе Н. В. Зошит для контролю знань з інформатики для 6-го класу / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. – Київ : Освіта, 2014. – 64 с.

66. Морзе Н. В. Робочий зошит з інформатики для 6-го класу / Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П. – Київ : Освіта, 2014. – 64 с.

67. Сидоренко В. К. Трудове навчання (для дівчат) : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закладів / В. К. Сидоренко, Т. С. Мачача, С. П. Павх. – Харків : Сиція, 2014. – 272 с.

Анотація. Підручник складається з чотирьох розділів, які чітко відповідають схемі розподілу навчального матеріалу. Матеріали підручника викладено у доступній для учнів даного віку формі. Зміст, структура та обсяг підручника повністю забезпечують реалізацію цілей предмета і диференційований підхід у навчанні, вони узгоджені з навчальним та календарно-тематичним планами нової, нині діючої навчальної програми з трудового навчання.

Практичні роботи, подані в підручнику, допоможуть учням на практиці оволодіти уміннями та навичками, яких вони набули під час вивчення, а рубрики «Запам'ятай», «Подумай» і тести після кожного розділу нададуть змогу об'єктивно оцінити результати навчальної діяльності. Яскраві малюнки допомагають засвоїти навчальний матеріал, формують естетичний смак у дітей. Для тих, хто хоче знати більше, стануть в нагоді відомості з рубрик «Чи знаєш ти?», «Поміркуй над прислів'ям»

Підручник для учнів 6 класу загальноосвітніх навчальних закладів «Трудове навчання (для дівчат. Підручник розроблено відповідно до нового Державного стандарту і програми Міністерства освіти і науки України.

За своїм змістовим наповненням подані в посібнику чотири розділи, повністю відповідають вимогам чинної навчальної програми.

68. Сидоренко В. К. Трудовое обучение (для девочек) : учебн. для 6 кл. общеобразовательных учебн. завед. с обучением на рус. яз. / В. К. Сидоренко, Т. С. Мачача, С. П. Павх. – Харьков : Сиция, 2014. – 272 с.

Аннотация. Учебник состоит из четырех разделов, которые четко соответствуют схеме распределения учебного материала. Материалы учебника изложены в доступной для учащихся данного возраста форме. Содержание, структура и объем учебника полностью обеспечивают реализацию целей предмета и дифференцированный подход в обучении, они согласованы с учебным и календарно-тематическим планам новой, ныне действующей учебной программой по трудовому обучению. Практические работы, представленные в учебнике, помогут учащимся на практике овладеть умениями и навыками, которые они приобрели при изучении, а рубрики «Запомните», «Подумай» и тесты после каждого раздела дадут возможность объективно оценить результаты учебной деятельности. Яркие рисунки помогают усвоить учебный материал, формируют эстетический вкус у детей. Для тех, кто хочет знать больше, пригодятся сведения из рубрик «Знаешь ли ты?», «Подумай над пословицей». Учебник для учащихся 6 класса общеобразовательных учебных заведений «Трудовое обучение (для девочек)».

Учебник разработан в соответствии с новым Государственным стандартом и программы МОН Украины

По своим смысловому наполнению представленные в учебнике четыре раздела полностью соответствуют требованиям действующей учебной программы.

Подобранный учебный материал является современным по содержанию, интересным и доступным для шестиклассников, имеет познавательную ценность и воспитательный потенциал. Система задач учебника, дидактически целесообразна и полностью обеспечивает предусмотренные учебной программой результаты, а также возможности для осуществления дифференцированного обучения, рационального сочетания задач репродуктивного и творческого характера.

69. Усі домашні завдання. 5 клас : [посібник для учнів] / Я. Ф. Гапюк, О. М. Мартинюк, С. В. Мартинюк, О. А. Давидова, Н. І. Вітушинська, О. Я. Косован, І. В. Грицюк, Л. А. Мечник. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2014. – 896 с.

**ПУБЛІКАЦІЇ В ПЕРІОДИЧНИХ НАУКОВИХ
ВИДАННЯХ, ЩО ВВІЙШЛИ ДО БАЗИ ДАНИХ SCOPUS
ТА ІНШИХ БІОМЕТРИЧНИХ БАЗ ДАНИХ СВІТУ**

1. Baranovskii V. S. Anionarylation of acrylic and methacrylic acids derivatives with p- and m-phenylenebisdiazonium tetrafluoroborate / V. S. Baranovskii, V. N. Yatsyuk, B. D. Grishchuk // Russian Journal of General Chemistry. – 2014. – Vol. 84, n. 8. – P. 1505–1509.

Annotation. Chloro-, bromo- and thiocyanatoarylation of amides and nitriles of acrylic and methacrylic acids with bisdiazonium salts based on m- and p-phenylenediamines have been studied. 3,3'-[1,4(3)-phenylene]bis[2-halopropionamides(nitriles)] and 2-thiocyanato-(2-methyl)-3-[4(3)-thiocyanatophenyl]propinamides have been obtained as bishaloarylation and monothiocyanatoarylation products, respectively.

Keywords: anionarylation, phenylenebisdiazonium tetrafluoroborate, amide, nitrile of unsaturated acid.

Барановський В. С., Яцюк В. М., Грищук Б. Д.

Анотація. В реакціях хлор-, бром- і тіоціанатоарилування амідів та нітрилів акрилової і метакрилової кислот досліджені солі бісдіазонію на основі п- і м-фенілендіамінів. Синтезовані продукти бісгалогенарилування - 3,3'-(1,4-(1,3-)-фенілен)біс[2-хлоро(бром)-(2-метил)-пропанаміди(нітрили)] і продукти тіоціанатоарилування за участю однієї діазогрупи -2-тіоціанато-(2-метил)-3-(4-(3-)-тіоціанатофеніл)пропанаміди.

Ключові слова: аніонарилування, тетрафлуороборати феніленбісдіазонію, аміди та нітрили ненасичених кислот.

Аннотация. В реакциях хлор-, бром- и тиоцианатоарилрования амидов и нитрилов акриловой и метакриловой кислот исследованы соли бисдизазония на основе п- и м-фенилендиаминов. Синтезированы продукты бисгалогенарилрования – 3,3'-(1,4-(1,3-)-фенилен)бис[2-хлор(бром)-(2-метил)-пропионамиды(нитрилы)] и продукты тиоцианатоарилрования по одной диазогруппе – 2-тиоцианато-(2-метил)-3-(4-(3-)-тиоцианатофенил)пропионамиды.

Ключевые слова: анионарирование, тетрафторобораты фениленбисдизазония, амиды и нитрилы непредельных кислот.

2. Genetic polymorphism of *Gentiana lutea* L. (Gentianaceae) populations from the Chornohora ridge of the Ukrainian Carpathians / M. Z. Mosula, I. I. Konvalyuk, V. M. Mel'nyk, N. M. Drobyk, Y. V. Tsaryk, Yu. Y. Nesteruk, V. A. Kunakh // Cytology and Genetics. – 2014. – Vol. 48, № 6. – P. 371–377.

Annotation. The features of genetic structure and level of diversity were investigated for *G. lutea* populations from Chornohora Ridge of Ukrainian Carpathians using RAPD- and ISSR-PCR. We found high level of genetic diversity for investigated populations. It is shown that the differences between populations account for 59-72% of the total genetic variation, whereas intrapopulation polymorphism makes up 28-41%. The relationships among genetic variability level and ecological-geographical conditions as well as biological features of the species were assumed to be possible.

The obtained results indicate the genetic isolation of *G. lutea* Chornohora populations from Ukrainian Carpathians. Pozhyzhevskya agropopulation was characterized by a high level of polymorphism that means the possibility to use artificial plantings of the investigated species for its conservation.

Keywords: *Gentiana lutea*, RAPD- and ISSR-markers, inter- and intrapopulation variability, indices of genetic polymorphism, genetic structure, differentiation of populations.

*Мосула М. З., Конвалюк І. І., Мельник В. М., Дробик Н. М., Царик І. В., Нестерук Ю. Й., Кунах В. А. Генетичний поліморфізм популяцій *Gentiana lutea* L. (*Gentianaceae*) з Чорногірського масиву Українських Карпат*

Анотація. З використанням RAPD- та ISSR-ПЛР вивчено особливості генетичної структури та оцінено рівень мінливості популяцій *G. lutea* з гірського масиву Чорногора в Українських Карпатах. Встановлено високі показники рівня генетичної гетерогенності досліджених популяцій за цими ДНК-маркерами. Показано, що на відмінності між популяціями припадає 59-72 % загальної генетичної мінливості, тоді як внутрішньопопуляційний поліморфізм становить 28-41 %. Припускається існування зв'язку між рівнем генетичної варіабельності та еколого-географічними умовами зростання виду і його біологічними особливостями. Отримані результати свідчать про генетичну ізоляцію чорногірських популяцій *G. lutea* в Українських Карпатах. Агропопуляція на горі Пожижевська характеризувалась високим рівнем поліморфізму, що свідчить про можливість використання штучних насаджень цього виду з метою його збереження.

Ключові слова: *Gentiana lutea*, RAPD- та ISSR-маркери, між- і внутрішньопопуляційна мінливість, показники генетичного поліморфізму, генетична структура, диференціація популяцій.

*Мосула М. З., Конвалюк І. І., Мельник В. Н., Дробык Н. М., Царык І. В., Нестерук Ю. И., Кунах В. А. Генетический полиморфизм популяций *Gentiana lutea* L. (*Gentianaceae*) с Черногорского массива Украинских Карпат*

Аннотация. С использованием RAPD- и ISSR-ПЦР изучены особенности генетической структуры и оценён уровень изменчивости популяций *G. lutea* с Черногорского массива Украинских Карпат. Установлены высокие показатели уровня генетической гетерогенности исследованных популяций по этим ДНК-маркерам. Показано, что на различия между популяциями приходится 59-72 % общей генетической изменчивости, тогда как внутривидовой полиморфизм составляет 28-41 %. Предполагается существование связи между уровнем генетической вариабельности и эколого-географическими условиями, а также биологическими особенностями вида. Полученные результаты свидетельствуют о генетической изоляции черногорских популяций *G. lutea* в Украинских Карпатах. Агропопуляция на горе Пожижевская характеризовалась высоким уровнем полиморфизма, что свидетельствует о возможности использования искусственных насаждений этого вида с целью его сохранения.

Ключевые слова: *Gentiana lutea*, RAPD- и ISSR-маркеры, между- и внутривидовая изменчивость, показатели генетического полиморфизма, генетическая структура, дифференциация популяций.

3. Gladiuk V. Construction Principles of Wireless Sensor Networks / V. Gladiuk // British Journal of Science, Education and Culture. – London, 2014. – No 2. (6), vol. 1. – P. 238–242.

Annotation. In this article architecture and construction principles of wireless sensor networks are given with using Galois integral-pulse entropy converter. Present wireless sensor network architecture that implements vertical information technology development and data processing method based on entropic manipulation of signals.

Keywords: Wireless Sensor Network, Entropy, Galois.

Гладюк В. М. Методи побудови безпроводних сенсорних мереж

Анотація. В статті поданий метод побудови безпроводної сенсорної мережі з використанням ентропійного інтегрально-імпульсного перетворювача Галуа. Приведена архітектура безпроводної сенсорної мережі, яка реалізує вертикально-інформаційну технологію формування і опрацювання даних на основі ентропійного методу маніпуляції сигналів.

Ключові слова: безпроводна сенсорна мережа, ентропія, коди поля Галуа.

Гладюк В. Н. Методы построения беспроводных сенсорных сетей.

Аннотация. В статье поданный метод построения беспроводной сенсорной сети с использованием энтропического интегрально-импульсного преобразователя Галуа. Приведенна архитектура беспроводной сенсорной сети, которая реализует вертикально-информационную технологию формирования и обработки данных на основе энтропического метода манипуляции сигналов.

Ключевые слова: беспроводная сенсорная сеть, энтропия, коды поля Галуа.

4. Holowko H. Institutions of cultural and artistic areas as a component part of tourism infrastructure / Holowko H., Zadvornyj S. // British Journal of Education, Science and Culture. – London, 2014. – № 1 (5). – P. 233–237.

Annotation. Institutions of cultural and artistic areas as a component part of tourism infrastructure. The article highlights the features of institutions of cultural and artistic areas as a component part of tourism infrastructure in the region. Considered the main problems in the functioning of cultural institutions and the arts in the system of the tourism industry. Outlines the prospects for future use of institutions for the development of tourism in the region.

Keywords: tourism infrastructure, cultural and artistic areas, institution, tourism area, entertainment, leisure.

Головко Г. Б., Задворний С. І. Заклади культури та мистецтва області , як складова частина інфраструктури туризму

Анотація. У статті висвітлено особливості закладів культурно-мистецької сфери як компонентної складової туристичної інфраструктури регіону. Визначено основні проблеми функціонування закладів культури і мистецтва в системі індустрії туризму. Окреслено перспективні напрямки подальшого використання даних закладів з метою розвитку туризму в регіоні.

Ключові слова: туристична інфраструктура, культурно-мистецька сфера, заклад, туризм, регіон, розваги, дозвілля.

Головко Г. Б., Задворный С. И. Учреждения культуры и искусства области, как составная часть инфраструктуры туризма

Аннотация. В статье освещены особенности заведений культурно - художественной сферы как компонентной составляющей туристической инфраструктуры региона. Определены основные проблемы функционирования учреждений культуры и искусства в системе индустрии туризма . Определены

перспективные направления дальнейшего использования данных заведений с целью развития туризма в регионе.

Ключевые слова: туристическая инфраструктура, культурно-художественная сфера, заведение, туризм, регион, развлечения, досуг.

5. Kostiuk K. V. Ion Processes in the Cell Membranes of the Aquatic Plants under the Toxic Substances Impact / Kostiuk K. V., Grubinko V. V. // Hydrobiological Journal. – 2014. – Vol. 50, № 3. – P. 80–89.

Annotation. Paper deals with functional response of membranes of the aquatic plants to impact of zinc and lead ions and diesel fuel. Membranes permeability, ion composition of the cells and role of membrane enzymes in adaptation to toxicants are considered.

Keywords: aquatic plants, heavy metals, diesel fuel, sodium ions, potassium ions, magnesium ions, calcium ions, permeability of membranes, activity of membrane ATPases.

6. Metabolism of Nitrous Compounds in the Grass Carp under the Impact of Lead Ions and Different Temperature of the Aquatic Medium / Romanenko V. D., Arsan O. M., Grubinko V. V., Konovets I. M., Arsan V. O. // Hydrobiological Journal. – 2014. – Vol. 50, № 4. – P. 79–85.

Annotation. Content of proteins, ammonia, glutamine, activity of glutaminase and glutamine synthetase in tissues of the grass carp (*Ctenopharyngodon idella*) under the impact of lead ions and different temperatures have been investigated. Values of the studied parameters depended on temperature and exposure time. Increase of temperature and exposure time resulted in intensification of ammonia production due to of proteins decomposition related to providing of the energy demands on adaptation processes. Rate of ammonia production was higher than rate of its binding by glutamine synthetase to non-toxic glutamine by glutamine pathway and its excretion through the gills.

Keywords: the grass carp, lead ions, adaptation, metabolism, ammonia, glutamine, glutaminase, glutamine synthetase/

7. Molecular markers to assess genetic diversity of *Gentiana lutea* L. from the Ukrainian Carpathians / M. Z. Mosula, I. O. Andreev, V. M. Mel'nyk, O. M. Bublyk, I. I. Konvalyuk, N. M. Drobyk, V. A. Kunakh // Plant Genetic Resources. – 2014. – DOI: <http://dx.doi.org/10.1017/S147926211400104X>.

Annotation. The aim of the study was to develop the system of PCR-based markers for assessments of genetic diversity and population genetic studies of *G. lutea* L. Informativeness was determined for 40 PCR primers of various types (RAPD, ISSR, IRAP, RGAP, CDDP markers) by evaluating discriminating power (D_L) and resolving power (Rp). Rp showed only moderate correlation ($r = 0.610$) with the number of differentiated pairs in a given set of individuals, therefore we excluded it from further analysis and selected primers based on the D_L value. The Mantel test showed significant positive correlation ($r = 0.960$, $p = 0.001$) between the matrices of genetic distances (D_j) calculated from the data generated by the total set of 40 primers, and by the set of 12 primers with the highest D_L . Analysis of the relationship between the number of markers used in the study and the average bootstrap support for key nodes on dendrogram of 86 plants from six populations showed that the number of

bands produced by the three of the primers with the highest D_L was sufficient to give bootstrap values higher than 85%, while using six primers resulted in average bootstrap value exceeding 99%. Thus, a minimal set of 3 to 6 selected primers can be sufficient for quick assessment of genetic diversity of *G. lutea* populations, depending on the sample size and degree of differentiation between populations, while the rest of the primers with the D_L values above 0.8 may be used for ecogenetic surveys.

Keywords: *Gentiana lutea* L.; discriminating power (D_L); genetic diversity assessment; Mantel test; PCR-markers; resolving power (R_p).

*Мосула М. З., Конвалюк І. І., Мельник В. М., Андреев І. О., Бублик О. М., Дробик Н. М., Кунах В. А. Молекулярні маркери в оцінці генетичної різноманітності свідцецьких популяцій *Gentiana lutea* L. з Українських Карпат*

Анотація. Метою роботи було створення системи ПЛР-маркерів для оцінки генетичного різноманіття та проведення популяційно-генетичних досліджень *Gentiana lutea* L., а також визначення ефективності двох показників інформативності маркерів. Визначено інформативність 40 ПЛР-праймерів різних типів (ISSR, RAPD, IRAP, RGAP, CDDP) за допомогою показників дискримінувальної (D_L) та роздільної здатності (R_p) для 30 зразків з двох популяцій. Аналіз кореляцій між значеннями цих показників і кількістю диференційованих пар генотипів у досліджуваній вибірці показав, що D_L є більш ефективним, ніж R_p ; тому ми відібрали праймери, базуючись на значеннях показника D_L . Загалом було відібрано 12 праймерів з найбільшим значенням показника D_L . Аналіз генетичних відносин між 86 рослинами з шести популяцій показав, що кількість ампліконів, продукованих трьома першими праймерами із числа обраних, забезпечує індекс бутстрепа в шести ключових вузлах дендрограми вищий 85 %. У той час за використання шести праймерів – індекс бутстрепа становив 99 %. Тому, мінімальний набір з 3–6 відібраних праймерів є підходящим для швидкої оцінки генетичного поліморфізму популяцій тирличу жовтого, в залежності від розміру вибірки і ступеня диференціації популяцій. У той час, інші праймери із значенням D_L вище 0,8 можуть бути використані в екогенетичних дослідженнях. Попередні результати, отримані з обраними праймерами, показують помірний рівень генетичної мінливості в межах виду і значну диференціацію між окремими популяціями.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., дискримінувальна здатність, генетична різноманітність, тест Мантела, ПЛР-маркери, роздільна здатність.

*Мосула М. З., Конвалюк І. І., Мельник В. Н., Андреев І. О., Бублик Е. Н., Дробык Н. М., Кунах В. А. Молекулярные маркеры в оценке генетического разнообразия свидовецких популяций *Gentiana lutea* L. с Украинских Карпат*

Анотація. Целью работы было создание системы ПЦР-маркеров для оценки генетического разнообразия и проведения популяционно-генетических исследований *Gentiana lutea* L., а также определение эффективности двух показателей информативности маркеров. Определены информативность 40 ПЦР-праймеров различных типов (ISSR, RAPD, IRAP, RGAP, CDDP) с помощью показателей дискриминирующей (D_L) и разрешающей (R_p) способностей для 30 образцов из двух популяций. Анализ корреляций между значениями этих показателей и количеством дифференцированных пар генотипов в исследуемой выборке показал, что D_L является более эффективным, чем R_p ; поэтому мы отобрали праймеры, основываясь на значениях показателя D_L . В целом было

отобрано 12 праймеров с наибольшим значением показателя D_L . Анализ генетических отношений между 86 растениями из шести популяций показал, что количество ампликонов, продуцируемых тремя первыми праймерами из числа избранных, обеспечивает индекс бутстрепа в шести ключевых узлах дендрограммы выше 85%. В то время, за использование шести праймеров – индекс бутстрепа составил 99%. Поэтому, минимальный набор из 3-6 отобранных праймеров является подходящим для быстрой оценки генетического полиморфизма популяций горечавки желтой, в зависимости от размера выборки и степени дифференциации популяций. В то время, другие праймеры со значением D_L выше 0,8 могут быть использованы в экогенетичних исследованиях. Предварительные результаты, полученные с выбранными праймерами, показывают умеренный уровень генетической изменчивости в пределах вида и значительную дифференциацию между отдельными популяциями.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., дискриминирующая способность, генетическое разнообразие, тест Мантелла, ПЦР-маркеры, информативность праймеров, разрешающая способность.

8. Oliynyk T. S. Metaphor Translation Methods / T. S. Oliynyk // International Journal of Applied Science and Technology. – 2014. – Vol. 4, no. 1. – P. 123–126.

9. Romanishina O. J. Problems of professional identity formation for future non mathematic specialties teachers / O. J. Romanishina, O. Y Karabin // British Journal of Science, Education and Culture. – London, 2014. – No. 1 (5), vol. 5. – P. 299–304.

Анотація. У статті розглядаються різні концепції професійної ідентичності вчителів нематематичних спеціальностей, етапи її становлення, виділяються основні аспекти проблеми. Дослідження професійної ідентичності проводилося під час реалізації проекту «Intel навчання для майбутнього».

Ключові слова: професійна ідентичність, самовизначення, професійний саморозвиток, навчання для майбутнього.

Романишина О., Карабин О. Проблемы формирования профессиональной идентичности будущих учителей нематематических специальностей

Аннотация. В статье рассматриваются различные концепции профессиональной идентичности учителей нематематических специальностей, этапы ее становления, выделяются основные аспекты проблемы. Исследование профессиональной идентичности проводилось во время реализации проекта «Intel обучение для будущего».

Ключевые слова: профессиональная идентичность, самоопределение, профессиональное саморазвитие, обучение для будущего.

Romanishina O., Karabin O. Problems of professional identity formation for future non mathematic specialties teachers

Annotation. The article reveals various concepts of non mathematic specialties teachers' professional identity, its development stages, highlights major aspects of the problem. The study was conducted during the professional identity project implementation «Intel Education for Future».

Keywords: professional identity, self-determination, professional self-development, training for the future.

10. Антиоксидантная роль селенита натрия у *Chlorella vulgaris* Beij. (Chlorophyta) / Винярская Г. Б., Боднар О. И., Станиславчук А. В., Грубинко В. В. // Альгология = Algologia : междунар. науч.-техн. журн. / Нац. акад. наук України, Ін-т ботаніки ім. Н. Г. Холодного. – Київ, 2014. – Т. 24, № 3. – С. 293–298.

Аннотація. Установлено, що при дії селеніту натрію в концентрації 0,5; 5 і 20 мг/дм³ на *Chlorella vulgaris* в культурі активність супероксиддисмутази і глутатіонпероксидази збільшується, а каталази – угнетається.

Ключевые слова: *Chlorella vulgaris*, селенит, глутатіонпероксидаза, каталаза, супер-оксиддисмутаза.

*Винярська Г. Б., Боднар О. І., Станиславчук А. В., Грубінко В. В. Антиоксидантна роль селеніту натрію у *Chlorella vulgaris* Beij. (Chlorophyta)*

Аннотація. Встановлено, що за дії селеніту натрію в концентрації 0,5; 5 та 20 мг/дм³ на *Chlorella vulgaris* в культурі активність супероксиддисмутази і глутатіонпероксидази збільшується, а каталази – пригнічується.

Ключові слова: *Chlorella vulgaris*, селеніт, глутатіонпероксидаза, каталаза, супероксиддисмутаза.

*Vinyarskaya G. B., Bodnar O. I., Stanislavchuk A. V., Grubinko V. V. Antioxidant role of sodium gypsum the *Chlorella vulgaris* Beij. (Chlorophyta)*

Annotation. Under the influence of sodium selenite in concentrations based on Se⁴⁺ 0.5; 5 and 20 mg/dm³ on *Chlorella vulgaris* culture activities of superoxide dismutase and glutathione peroxidase increased, but that of catalase decreased.

Keywords: *Chlorella vulgaris*, selenite, catalase, glutathioneperoxidase, superoxidisedismutase.

11. Бабій І. М. Авторські неологізми як виразник індивідуально-образного мовлення Миколи Вінграновського / І. М. Бабій // British Journal of Science, Education and Culture. – London, 2014. – No 1 (5), vol. 1. – P. 184–188.

12. Бачинська Г. The pseudonyms which have anthroponomical origin / Г. Бачинська, І. Рябініна // British Journal of Science, Education and Culture. – London, 2014. – No 1 (5), vol. 1. – P. 347–351.

13. Вміст неполярних ліпідів у тканинах печінки деяких видів риб малих річок Західного Поділля / Б. З. Ляврін, Ю. І. Сенік, В. О. Хоменчук, В. З. Курант // Hydrobiological Journal. – Київ, 2014. – Т. 50, № 6. – С. 60–66.

Анотація. Представлено результати дослідження ліпідного складу тканин печінки найбільш поширених прісноводних видів риб малих річок Західного Поділля – коропа, карася, окуня, та щуки. Вивчені міжвидові відмінності у вмісті ліпідів в тканинах досліджених видів риб. Виявлена різниця у співвідношенні ліпідних класів в клітинах печінки риб взятих з різних малих річок. Розглянуто зміну фракційного складу ліпідів як відповідь організму на дію факторів навколишнього середовища, що може бути використано для біомоніторингу водних екосистем.

Ключові слова: ліпіди, риби, малі річки, Західне Поділля.

Ляврин Б. З., Сенік Ю. І., Хоменчук В. А., Курант В. З. Содержание неполярных липидов в тканях печени некоторых видов рыб малых рек Западного Подолья

Аннотація. Представлены результаты исследования липидного состава тканей печени наиболее распространенных пресноводных видов рыб малых рек Западного Подолья – карпа, карася, окуня и щуки. Изучены межвидовые различия в содержании липидов в тканях исследованных видов рыб. Установлена разница в соотношении липидных классов в клетках печени рыб, из различных малых рек. Рассмотрено изменение фракционного состава липидов как ответ организма на действие факторов окружающей среды, что может быть использовано для биомониторинга водных экосистем.

Ключевые слова: липиды, рыбы, малые реки, Западное Подолье.

Lyavrin B. Z., Senik Yu. I., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z. The content of nonpolar lipids in liver tissues of some fish small rivers of Western Podillya

Annotation. Submitted results of the study of lipid composition in liver tissues of most common freshwater fish species of small rivers of Western Podillya, such as carp, crucian carp, perch and pike. Studied interspecific differences in lipid content in the tissues of studied species. The difference in the ratio of lipid classes in fish liver cells taken from various small rivers were observe. The changes of fractional composition of lipids as a response to the effect of environmental factors can be useful for biomonitoring of aquatic ecosystems.

Keywords: lipids, fish, small rivers, Western Podillya.

14. Еколого-генетичний аналіз популяцій *Gentiana lutea* L. в Українських Карпатах / М. З. Мосула, О. Ю. Майорова, Л. Р. Грицак, В. М. Мельник, Н. М. Дробик // Екологія та ноосферологія = Ecology and noospherology / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Асоц. засобів масової інформ. України. – Дніпропетровськ, 2014. – Т. 25, № 3/4. – С. 5–13. – DOI: 10.15421/031415

Анотація. Проведено комплексну оцінку стану шести популяцій рідкісного ендемічного виду *Gentiana lutea* L. з Українських Карпат. Досліджено параметри генетичного різноманіття та екологічні характеристики популяцій. Встановлено, що для різних досліджених популяцій показники генетичного поліморфізму були подібними. Виявлено достовірну негативну високу кореляцію між індексом віковості популяцій і показниками очікуваної гетерозиготності, а також індексом Шеннона (в обох випадках $r_s = -0,9$, $p = 0,05$). Суттєва перевага міжпопуляційних відмінностей над внутрішньопопуляційними у складі загального генетичного різноманіття за даними AMOVA свідчить про значну ізоляцію і диференціацію досліджених популяцій. За результатами еколого-генетичного аналізу популяції *G. lutea* були віднесені до трьох груп: стабільні (полонина Лемська, гори Шешул-Павлик, пол. Пожижевська), відносно стабільні (г. Гутин Томнатик), нестабільні (пол. Крачунська, г. Трояска-Татарука). Стабільність агропопуляції з г. Пожижевська є свідченням того, що штучні насадження *G. lutea* у високогір'ї Українських Карпат можуть бути одним зі способів збереження популяцій цього виду.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., екологічні характеристики популяцій, параметри генетичного різноманіття, диференціація популяцій, стан популяцій, стратегія популяцій.

*Мосула М. З., Майорова О. Ю., Грицай Л.Р., Мельник В. Н., Дробык Н.М., Кунах В. А. Эколого-генетический анализ популяций *Gentiana lutea* L. в Украинских Карпатах*

Аннотація. Проведена комплексная оценка состояния шести популяций редкого эндемического вида *Gentiana lutea* L. Украинских Карпат. Исследованы параметры генетического разнообразия и экологические характеристики популяций. Установлено, что для разных исследованных популяций показатели генетического полиморфизма были похожими. Выявлена достоверная отрицательная высокая корреляция между индексом возрастности популяций и показателями ожидаемой гетерозиготности, а также индексом Шеннона (в обоих случаях $r_s = -0,9$, $p = 0,05$). Существенное преимущество межпопуляционных различий над внутривидовыми в составе общего генетического разнообразия по данным AMOVA свидетельствует о значительной изоляции и дифференциации исследованных популяций. По результатам эколого-генетического анализа популяции *G. lutea* отнесены к трем группам: стабильные (полонина Лемская, горы Шешул-Павлик, г. Пожижевская), относительно стабильные (г. Гутин Томнатык), нестабильные (пол. Крачунеска, гг. Трояска-Татарука). Стабильность агропопуляции на г. Пожижевская свидетельствует о том, что искусственные насаждения *G. lutea* в высокогорье Украинских Карпат могут быть одним из способов сохранения популяций этого вида.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., экологические характеристики популяций, параметры генетического разнообразия, дифференциация популяций, состояние популяций, стратегия популяций.

*Mosula M. Z., Mayorova O. Yu., Hrytsak L. R., Mel'nyk V. M., Drobyk N. M., Kunak V. A. Ecological and genetic analysis of *Gentiana lutea* L. populations from Ukrainian Carpathians*

Annotation. Analysis of five natural (Lemska, Gutyn Tomnatyk, Sheshul-Pavlyk, Krachunyeska, Troyaska-Tataruka) and one man-made (Pozhyzhevskya) populations of *G. lutea* of the Ukrainian Carpathians based on the parameters of genetic diversity (polimorphy, heterozygosity, the division of the total genetic variation for intra- and interpopulation) and ecological characteristics (density, age structure, the ability to self-sustaining) as well. Total (D_t) and effective (D_e) population density and number of indices: regeneration (RI), substitution (SI), aging (AI), age (Δ) and efficiency (ω) were determined. Vitality analysis of populations was performed by the method of Yu. A. Zlobin, while the type of strategy determined by Y. V. Tsaryk approach. Character of self-sustaining was determined by the ratio between the number of individuals of generative and vegetative origin. Analysis of genetic diversity of populations was performed by labeling inter-satellite sequences (ISSR-PCR) and arbitrary DNA ones (RAPD-PCR). Comprehensive analysis of the population states by their ecological and genetic parameters were performed similarly to the 5-point system of Beltyukova N.M. (2010). For the first time an integrated ecological and genetic approach to assessing the current state of the six populations of *G. lutea* of Ukrainian Carpathians was used. The research results can be used for stabilizing the number of violations and restoring the endangered natural populations.

It was established that the indices of genetic polymorphism were similar for different investigated populations. It was found significant genetic divergence, which is due to their geographic isolation and differences in growth conditions. By the results of complex ecological and genetic analysis of *G. lutea* populations were classified into three groups: stable, relatively stable, unstable. The stability of populations (Lemska, Sheshul-Pavlyk), to our mind, is defined as their environmental and genetic characteristics and location in the conservation area. All this together provides the ability of populations to survive and adapt to changing environmental conditions. As relatively stable was classified population from Gutyn Tomnatyk mount, which, despite the small number of individuals showed high levels of genetic polymorphism. This conservation of the genetic diversity by scanty isolated populations indicates the fact that *G. lutea* species so far has genetic resources that are capable of restoring the population in case of creation the favorable conditions. Troyaska-Tataruka and Krachuneska populations was classified as unstable, which is obviously due to positioning of these localities in conditions of heavy anthropogenic pressure and the inability of their individuals to compete with tall shrubs in phytocenoses. The division of localities into separate loci may alter the overall genetic structure of the population; deteriorating of growth conditions may lead to disruption of population structures and, as a result, reduce their stability.

Man-made population on Pozhyzhevskya by the results of ecological and genetic analysis was stable. The ability of this population to withstand external influences, to compete with other types of groups and explore new territory was determined. Stability of agropopulation from Pozhyzhevskya is evidence that artificial plantations of *G. lutea* in the highlands of Ukrainian Carpathians can serve as a way to preserve the gene pool of this species.

Keywords: *Gentiana lutea* L., ecological characteristics of populations, parameters of genetic diversity, differentiation of populations, population status, population strategies.

15. Заставецька Л. Б. Роль національно-культурних товариств у розвитку туризму / Заставецька Л. Б., Заставецька О. В., Дударчук К. Д. // *Canadian Journal of Science and Education*. – Toronto, 2014. – № 2. – С. 11–16.

Анотація. Дослідження присвячується вивченню діяльності національно-культурних товариств у Тернопільській області як важливих чинників розвитку етнічного туризму та міжнародного, зокрема. У процесі дослідження виявлено особливості організації представників національних меншин у регіоні та види діяльності таких товариств, які сприяють розвитку туристичної галузі. Розглянуто проблеми функціонування національно-культурних товариств у *Тернопільській області*.

Ключові слова: етнічний туризм, міжнародний туризм, сертиментальна подорож, етнічні організації.

Dudarchuk K. D., Zastavetska L. B., Zastavetska O. V. The role of ethno-cultural communities in the development of ethnic tourism in the region

Annotation. The article is devoted to research of activity of national societies in Ternopil region as important factors of development of ethnic tourism and international, in particular. In the process of research the features of organization of representatives of national minorities in a region and types of activity of such societies which assist development of tourist industry are found out. The problems of functioning of national societies are considered in the Ternopil area. National-cultural

community form the basis for the development of ethnic international syazey by interacting on an international scale .

Keywords: ethnic tourism, international tourism, sentimental journey, ethnic organizations.

Дударчук К. Д., Заставецкая Л. Б., Заставецкая О. В. Роль национально - культурных обществ в развитии этнического туризма в регионе

Аннотация. Исследование посвящено изучению деятельности национально - культурных обществ в Тернопольской области как важных факторов развития этнического туризма и международного, в частности. В процессе исследования выявлены особенности организации представителей национальных меньшинств в регионе и виды деятельности таких обществ, которые способствуют развитию туристической отрасли. Рассмотрены проблемы функционирования национально - культурных обществ в Тернопольской области.

Ключевые слова: этнический туризм, международный туризм, сентиментальна путешествие, этнические организации .

16. Иванцов О. В. Аргументативная стратегия создания имиджа бизнес-компании / О. В. Иванцов // Актуальные вопросы современной науки / под общ. ред. С. С. Чернова. – Новосибирск, 2014. – Вып. 33. – С. 63–72.

Аннотация. Статья посвящена исследованию особенностей вербализации аргументативного влияния в современном англоязычном дискурсе корпоративного имиджмейкинга. Разработана собственная классификация коммуникативных тактик реализации аргументативной стратегии создания имиджа бизнесовой компании.

Ключевые слова: дискурс, корпоративный имидж, аргументативная стратегия, коммуникативная тактика.

17. Изменение стратегии частичных популяций *Gentiana punctata* L. в украинских Карпатах / Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Петрица В. А., Баран О. Н., Дробык Н. М. // Фундаментальные исследования. – 2014. – № 3, ч. 2. – С. 285–291.

Аннотация. Анализ онтогенеза растений, возрастной, пространственной и виталитетной структур, плотности, способности к восстановлению и самоподдержанию, семенной продуктивности пяти частичных популяций *G. punctata* показал, что этому виду свойственна стресс-толерантная стратегия. Характерными признаками частичных популяций *G. punctata* являются: длительный онтогенез, невысокая плотность популяций, небольшие морфометрические параметры особей, неглубокое вегетативное омоложение, преобладание в возрастном спектре виргинильных особей, компактная и компактно-диффузная пространственная структура. Однако в благоприятных эколого-географических условиях, при незначительном затенении и задернении почвы в субпопуляциях проявляются признаки конкуренции, а интенсивное антропогенное воздействие, затенение высокими кустарниками и задернение почвы плотнодерновинными злаками приводит к их угасанию. Так, субпопуляция на г. Поп Иван, которая подвергается слабому стрессу и слабым нарушениям, характеризуется конкурентно-стресс-толерантными признаками.

В условиях сильного стресса и слабых нарушений на г. Брескул и г. Говерла частичные популяции приобретают признаки стресс-толерантной стратегии. Их выживание обусловлено высокой репродуктивной способностью и большими морфометрическими параметрами. Субпопуляции, которые находятся под сильным стрессом и сильными нарушениями (г. Татул, г. Ворожеска), являются стресс-толерантными на стадии угасания. Полученные в работе результаты могут быть использованы для разработки научно обоснованных подходов к сохранению и восстановлению природных запасов *G. punctata*.

Ключевые слова: *Gentiana punctata* L., популяционные параметры, стратегия, Украинские Карпаты.

*Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Петрица В. А., Баран О. Н., Дробик Н. М. Зміни стратегій часткових популяцій *Gentiana punctata* L. в українських Карпатах*

Анотація. На основі аналізу онтогенезу рослин, вікової, просторової та віталітетної структур, здатності до відновлення та самопідтримання, насінневої продуктивності п'яти часткових популяцій *G. punctata* встановлено, що цьому виду притаманна стрес-толерантна стратегія. Характерними ознаками часткових популяцій *G. punctata* є: тривалий онтогенез, невисока щільність популяцій, невеликі морфометричні параметри, неглибоке вегетативне омолодження, переважання у віковому спектрі віргінільних особин, компактна та компактно-дифузна просторова структура. Однак, у сприятливих еколого-географічних умовах та за умови незначного затінення та задерніння ґрунту у субпопуляціях проявляються ознаки конкурентності, а інтенсивний антропогенний вплив, затінення високими чагарниками та задерніння ґрунту щільнодернинними злаками призводять до їх згасання. Так, субпопуляція на г. Піп Іван, яка піддається слабкому стресу і слабким порушенням, характеризується конкурентно-стрес-толерантними ознаками. За умов сильного стресу і слабких порушень на г. Брескул та г. Говерла часткові популяції набувають ознак стрес-толерантної стратегії, однак висока репродуктивна здатність та великі морфометричні параметри свідчать про їх здатність до виживання. Часткові популяції, які піддаються сильному стресу і сильним порушенням (г. Татул, г. Ворожеска), є стрес-толерантами на стадії згасання. Отримані результати можуть бути використанні для розробки науково обґрунтованих основ збереження та відновлення природних запасів *G. punctata*.

Ключові слова: *Gentiana punctata* L., популяційні параметри, стратегія, Українські Карпати.

*Mayorova O. Y., Hrytsak L. R., Petrytsa V. A., Baran O. N., Drobyk N. M. Change strategies partially *Gentiana punctata* L. populations in ukrainian Carpathians.*

Annotation. Based on the analysis of plant ontogenesis, age, spatial structures and vitality, the ability to restore and samopidtrymannnya, seed productivity of five partial populations *G. punctata* found that this type of inherent stress-tolerant strategy. Characteristic features of particular populations of *G. punctata* are: ontogeny long, low density populations, small morphometric parameters shallow vegetative rejuvenation, the prevalence in the age range of individuals virhinilnyh, compact and compact-diffuse spatial structure. However, favorable ecological and geographical conditions and subject to slight shading and sodding soil in subpopulations showing signs of competition and intense human impact, shading tall shrubs and grasses sodding soil schilnodernynnymy lead to their extinction. Yes subpopulation on Pip Ivan, which is subjected to low stress and low excitation, characterized by competitive stress-tolerant features. Given the strong and weak stress disorders in g Breskul and Goverla partial populations become signs of stress-tolerant strategies, but high

reproductive capacity and large morphometric parameters demonstrate their ability to survive. Partial populations who are at high stress and strong disorder (g Tatul, Vorozheska g) is the stress at the stage tolerantamy extinction. The results can be used to develop scientifically based foundations preservation and restoration of natural resources *G. punctata*.

Keywords: *Gentiana punctata*, population parameters, strategy, Ukrainian Carpathians.

18. Олейник Т. С. Лингвокультурологическая модель перевода / Т. С. Олейник // Актуальные вопросы современной науки / под общ. ред. С. С. Чернова. – Новосибирск, 2014. – Вып. 33. – С. 91–101.

Аннотация. В статье сделана попытка предложить лингвокультурологическую модель перевода. Изучены лингвокультурологические особенности организации информации в языке. Исследованы лингвокультурологические возможности различных языковых средств. Определено влияние культуры на перевод.

Ключевые слова: лингвокультурологическая модель, перевод, фрейм, культура, маркер, реалья, признак, лицо, личность.

19. Особенности накопления селена и его биологическая роль у водорослей : (обзор) / О. И. Боднар, Г. Б. Винярская, А. В. Станиславчук, В. В. Грубинко // *Hydrobiological Journal*. – 2014. – Vol. 50, № 5. – P. 72–89.

Аннотация. Проанализированы данные о накоплении селена и его влиянии на жизнедеятельность морских и пресноводных водорослей.

Ключевые слова: водоросли, селен, биологическая роль, селенсодержащие соединения, накопление, токсичность, регуляция.

Боднар О. І., Винярська Г. Б., Станіславчук А. В., Грубінко В. В. Особливості накопичення селену та його біологічна роль у водоростей (огляд)

Анотація. Як прісноводні, так і морські водорості здатні накопичувати селен та включати його у внутрішньоклітинні високомолекулярні сполуки. Це можна розглядати як механізм детоксикації та спосіб зберігання елемента клітинами. Проаналізовані дані свідчать про схожість окремих процесів метаболізму селену у морських та прісноводних водоростей, зокрема його участь у регуляції та активації антиоксидантних ферментзалежних процесів і перерозподілі внутрішньоклітинного пулу селену, а саме трансформації його токсичних неорганічних сполук та їх акумуляції в органічних молекулах. Мікрowodорості можна використовувати як найбільш продуктивний об'єкт для отримання селен збагаченої біомаси при виробництві біологічно активних добавок.

Ключові слова: водорості, селен, біологічна роль, селенвмісні сполуки, накопичення, токсичність, регуляція.

20. Підвищення енергоефективності біотеплогенератора шляхом раціонального дозування компонентів горіння / В. С. Федорейко, І. Б. Луцик, І. С. Іскерський, Р. І. Загородній // Науковий вісник Національного гірничого університету. – Дніпропетровськ, 2014. – № 4. – С. 27–32.

Анотація. Проаналізовано фактори, що впливають на ефективне спалювання твердого біопалива в теплогенераторах. Запропоновано спосіб дозування компонентів твердого палива та повітря на основі аналізу складу димових газів. Створена імітаційна модель електротехнологічного комплексу

теплогенератора з системою керування електроприводом вентилятора та шнека на базі використання адаптивних нейронечітких систем.

Ключові слова: тверде біопаливо, режими дозування, електропривод, теплогенератор, енергоефективність, паливна суміш.

Федорейко В. С., Луцьк І. Б., Искерский И. С., Загородний Р. И. Повышение энергоэффективности биотеплогенератора путем рационального дозирования компонентов горения

Аннотация. Проанализированы факторы, влияющие на эффективное сжигание твердого биотоплива в теплогенераторах. Предложен способ дозирования компонентов твердого топлива и воздуха на основе анализа состава дымовых газов. Создана имитационная модель электротехнологического комплекса теплогенератора с системой управления электроприводов вентилятора и шнека на базе использования адаптивных нейронечетких систем.

Ключевые слова: твердое биотопливо, режимы дозирования, электропривод, теплогенератор, энергоэффективность, топливная смесь.

Fedoreyko V., Lutsyk I., Iskerskyy I., Zagorodniy R. I. Increase of energy efficiency of heat generator through batching components of burning

Annotation. The factors affecting the efficient combustion of solid biofuels analyzed. A method for dosing the components of a solid fuel and air on the basis of analysis the composition of the flue gases was suggested. A simulation model of electro complex heat source with a fan motor control system based on the use of adaptive neuro-fuzzy systems was created.

Keywords: solid biofuels, dosing regimens, electric, heat generator, energy efficiency, fuel mixture.

21. RGAP-анализ генетической гетерогенности популяций вида *Gentiana lutea* L. (Gentianaceae) с Украинских Карпат / М. З. Мосула, Н. Г. Каспрук, М. И. Гриневич, Н. М. Дробык // Фундаментальные исследования. – 2014. – Т. 5, ч. 4. – С. 760–764.

Аннотация. С использованием RGAP-маркеров оценен уровень полиморфизма и исследованы особенности генетической структуры шести популяций редкого вида *G. lutea* с Украинских Карпат. Популяции горечавки желтой с хребта Черногора характеризуются более высоким уровнем генетической гетерогенности, по сравнению с популяциями з массива Свидовец. Наиболее гетерогенной является популяция с гор Шешул и Павлик; показатели генетической вариабельности которой положительно коррелируют с ее площадью и численностью. Низкий уровень генетического полиморфизма по показателям ожидаемая гетерозиготность, индекс Шеннона, доля полиморфных ампликонов обнаружен для Пожижевской агропопуляции. Анализ молекулярной вариации (AMOVA) показал, что на различия между популяциями приходится 68% общей генетической изменчивости, тогда как внутривидовой полиморфизм составляет 32%, что является свидетельством значительной генетической изоляции исследованных популяций *G. lutea*.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., генетическое разнообразие, RGAP-ПЦР, внутри- и межпопуляционной полиморфизм, анализ молекулярной дисперсии (AMOVA).

Мосула М. З., Каспрук Н. Г., Гриневич М. І., Дробик Н. М. *RGAP-аналіз генетичної гетерогенності популяцій виду *Gentiana lutea* L. (*Gentianaceae*) з Українських Карпат*

Анотація. З використанням RGAP-маркерів оцінено рівень поліморфізму і досліджені особливості генетичної структури шести популяцій рідкісного виду *G. lutea* з Українських Карпат. Популяції тирличу жовтого з хребта Чорногора характеризуються більш високим рівнем генетичної гетерогенності, порівняно з популяціями з масиву Свидовець. Найбільш гетерогенною є популяція з гір Шешул і Павлик; показники генетичної варіабельності якої позитивно корелюють з її площею і чисельністю. Низький рівень генетичного поліморфізму за показниками очікувана гетерозиготність, індекс Шеннона, частка поліморфних ампліконів виявлений для Пожижевської агропопуляції. Аналіз молекулярної варіанси (AMOVA) показав, що на відмінності між популяціями припадає 68% загальної генетичної мінливості, тоді як внутріпопуляційної поліморфізм становить 32%, що є свідченням значної генетичної ізоляції досліджених популяцій *G. lutea*.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., генетична різноманітність, RGAP-ПЛР, внутрішньо- і міжпопуляційної поліморфізм, аналіз молекулярної дисперсії (AMOVA).

*Mosula M. Z., Kaspruk N. G., Hrynevych M. I., Drobyk N. M. RGAP-analysis of genetic diversity in *Gentiana lutea* L. (*Gentianaceae*) populations of Ukrainian Carpathians*

Annotation. The level of genetic polymorphism and features of genetic structure were investigated using RGAP-PCR in six populations of rare *G. lutea* species from Ukrainian Carpathians. We found a low level of genetic diversity for the investigated populations. Populations from Chornohora ridge had a higher level of genetic diversity when compared with populations from Svydivets ridge. Population from mountains Sheshul and Pavlyk was characterized as the most polymorphic; the indices of genetic diversity of this population were correlated with its size and number. By the value of expected heterozygosity, Shannon's index and proportion of polymorphic amplicons the highest level of polymorphism was characteristic of Pozhyzhevaska agropopulation that probably is due to its artificial origin and short term of existence (about 40 years). We didn't find correlation between genetic and geographic distances ($r = -0.4$, $p = 0.140$) as evidenced by location of samples on dendrogram, where spatially separated populations were grouped together. The analysis of molecular variance (AMOVA) showed that the differences between populations account for 68% of total genetic variation, whereas only 32% of it was resided within populations. The obtained results indicate significant genetic isolation and differentiation of *G. lutea* populations under study.

Keywords: *Gentiana lutea* L., genetic diversity, RGAP-PCR, intra- and interpopulation variation, analysis of molecular variance (AMOVA).

22. Сорока О. В. Профессиональная компетентность учителя начальной школы: содержание понятия / О. В. Сорока // *British Journal of Science, Education and Culture*. – London, 2014. – No. 1 (5), vol. 5. – P. 336–341.

Soroka O. Professional competence of the primary school teacher: content of the conception

Annotation. This article is devoted to the defining of the conception «competence», «professional competence». The approaches to the definition of the content of the teacher's professional competence were singled out.

Keywords: competence, professional competence, primary school teacher, pedagogue.

23. Тригуба Е. В. Фотосинтетическая деятельность растений люпина белого при использовании ризобифита и регуляторов роста растений / Е. В. Тригуба, С. В. Пыда // *British Journal of Science, Education and Culture.* – London, 2014. – Vol. 4, n 1. – P. 50–56.

Аннотация. В условиях Западной Лесостепи Украины исследовано влияние предпосевной обработки семян ризобифитом на основании *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) штаммов 367а, 5500/4 и регуляторов роста растений Стымпо, Регоплант и их композиций на фотосинтетическую деятельность растений *Lupinus albus* L. Сортов Диета и Серпнёвый. Показано, что обработка семян регуляторами роста растений Регоплант и его композициями с ризобифитом наиболее существенно способствует увеличению фотосинтетического потенциала и чистой продуктивности фотосинтеза.

Ключевые слова: люпин белый, ризобифит, рострегуляторы, чистая продуктивность фотосинтеза, фотосинтетический потенциал.

Tryhuba O., Pyda S. Photosynthetic activity of Lupinus albus when ryzobofit and plant growth regulators are used

Annotation. The effect of pre-sowing seed treatment by ryzobofit which is based on *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) 367а and 5500/4 stamps, plant growth regulators Stympo, Rehoplant and their compositions on the photosynthetic activity of *Lupinus albus* L. of Diet and Augustus sorts is investigated in the steppe of Western Ukraine. It is shown that seed treatment by plant growth regulators Rehoplant and its compositions with has the greatest influence on the photosynthetic potential enhancement and net photosynthetic productivity.

Keywords: *Lupinus albus*, ryzobofit, plant growth regulators, net photosynthesis productivity, photosynthetic potential.

24. Федорейко В. С. Використання термоелектричних модулів у теплогенераторних когенераційних системах / В. С. Федорейко, М. І. Рутило, І. Б. Луцьк, Р. І. Загородній // *Науковий вісник Національного гірничого університету.* – Дніпропетровськ, 2014. – № 6. – С. 111–116.

Анотація. Запропоновано метод використання термоелектричних модулів у теплогенераторах, який дасть змогу генерувати електроенергію із теплових викидів. Створено імітаційну модель елемента Пельтьє, яка дозволила визначити рівень впливу різниці температур поверхонь термоелектричного модуля на електрорушійну силу та коефіцієнт корисної дії.

Ключові слова: елементи Пельтьє, термоелектричні модулі, теплогенератор, енергоефективність, альтернативні види палива, когенераційні системи.

Федорейко В. С., Рутило М. И., Луцьк И. Б., Загородний Р. И. Использование термоэлектрических модулей в теплогенераторных когенерационных системах

Аннотация. Предложен метод использования термоэлектрических модулей в теплогенераторах, который позволит генерировать электроэнергию из

тепловых выбросов. Создано имитационную модель элемента Пельтье, которая позволила определить степень влияния разности температур поверхностей термоэлектрического модуля на электродвижущую силу и коэффициент полезного действия.

Ключевые слова: элементы Пельтье, термоэлектрические модули, теплогенератор, энергоэффективность, альтернативные виды топлива, когенерационные системы.

Fedoreyko V., Rutylo M., Lutsyk I., Zagorodniy R. I. Thermoelectric modules application in heat generator coherent systems

Annotation. The method of using thermoelectric modules in the heating generators is suggested; it'll allow to generate electricity from the thermal emission. The simulation model of a Peltier element is established in order to determine the degree of influence the temperature differences between the thermoelectric module's surfaces on the electromotive force and efficiency.

Keywords: Peltier elements, thermoelectric modules, heat generator, energy efficiency, alternative fuels coherent system.

25. Энергетический и азотистый обмен у *Chlorella vulgaris* Beij. (Chlorophyta) под влиянием селенита натрия / О. В. Василенко, О. И. Боднар, Г. Б. Винярская, Ю. В. Синюк, В. В. Грубинко // Альгология = Algologia : междунар. науч.-техн. журн. / Нац. акад. наук України, Ін-т ботаніки ім. Н. Г. Холодного. – Київ, 2014. – Vol. 24, № 3. – P. 297–301.

Аннотация. Исследована активность ключевых ферментов энергетического и азотистого обмена, а также содержание пигментов у *Chlorella vulgaris* при действии селенита натрия в концентрации Se^{4+} 0,5; 5 и 20 мг/дм³. В этих концентрациях Se^{4+} активность цитохромоксидазы и НАДН-зависимой глутаматдегидрогеназы возрастает, а сукцинатдегидрогеназы (Se^{4+} в концентрации 5 мг/дм³) и НАДФН-глутаматдегидрогеназы уменьшается. Увеличивается также количество хлорофилла *a*, *b*, каротиноидов и феофитинов (Se^{4+} 0,5 мг/дм³). В целом, селенит активизирует энергетический обмен и биосинтетические процессы.

Ключевые слова: *Chlorella vulgaris*, селенит натрия, пигменты, цитохромоксидаза, сукцинатдегидрогеназа, глутаматдегидрогеназа.

*Vasilenko O. V., Bodnar O. I., Vinyarskaya G. B., Sinyuk Yu. V., Grubinko V. V. Energy and nitrogen metabolism in *Chlorella vulgaris* Beij. (Chlorophyta) the influence of sodium gypsum*

Annotation. Energy and nitrogen metabolism key enzymes activity and the pigment complex in *Chlorella vulgaris* under the effect of sodium selenite has been investigated. It is shown that in the investigated concentrations Se^{4+} causes an increase in the amount of chlorophyll *a*, *b*, carotenoids, and pheophytins (except the concentration of Se^{4+} 5 mg/dm³). Also activity of cytochromeoxidase and NADH-dependent glutamatedehydrogenase increases. Succinatedehydrogenase (except influence of Se^{4+} in a concentration of 5 mg/dm³) and NADPH-glutamatedehydrogenase is significantly reduced.

Keywords: *Chlorella vulgaris*, sodium selenite, pigment, cytochromeoxidase, succinatedehydrogenase, glutamatedehydrogenase.

НАУКОВІ ПРАЦІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ІНШИХ ЗАРУБІЖНИХ ВИДАННЯХ

1. **Бігуняк Т. В.** Методи генетики у діагностиці захворювань людини / Т. В. Бігуняк, М. А. Крижановська // Nauka dziś: teoria, metodologia, praktyka, problematyka (30.07.2014 – 31.07.2014) : Zbiór raportów naukowych. – Warszawa, 2014. – С. 5–9.

2. **Бородіца С. В.** Художній наратив повістей Івана Филипчика / С. В. Бородіца // Творчасць Аркадзя Куляшова ў дыялогу славянскіх літаратур: традыцыі, наватарства, нацыянальная адметнасць : мат. Міжнар. навук. канферэнцыі (да 100-годдзя з дня нараджэння Аркадзя Куляшова), Мінск, 29 студз. 2014 г. / Цэнтр даследаванняў бел. культуры, мовы і літ. Нац. акадэміі навук Беларусі. – Мінск, 2014. – С. 247–250.

3. **Главацкая О. Л.** Организация просветительской деятельности социального педагога с родителями детей дошкольного возраста / О. Л. Главацкая // Категория «социального» в современной педагогике и психологии : материалы 2-й научно-практической конференции (заочной) с международным участием (2–3 апреля 2014 г.) : в 2 ч. / отв. ред. А. Ю. Нагорнова. – Ульяновск, 2014. – Ч. 1. – С. 29–35.

4. **Главацкая О. Л.** Особенности социального сопровождения людей пожилого возраста / О. Л. Главацкая // Современный научный вестник. Серия: Педагогические науки. Психология и социология : научно-теоретический и практический журнал. – М., 2014. – № 12 (208). – С. 153–163.

Анотація. В статье подано обоснование понятийно-сущностной характеристики социального сопровождения пожилых людей и освещены особенности его осуществления. Раскрыты услуги, которые осуществляет социальный работник в процессе социального сопровождения пожилых людей. Разработана схема организации социального сопровождения людей пожилого возраста.

Ключевые слова: социальное сопровождение, пожилые люди, социальный работник, социальные услуги.

Hlavatska O. L. Features of social support the elderl

Анотація. The article submitted justification conceptual and essential characteristics of social support for older people and highlight the features of its implementation. Discloses the services that the social worker in the social support of older people. The scheme of the organization of social support for the elderly.

Keywords: social support, older people, social worker, social services

5. **Горбатюк Р. М.** M-learning в высшем образовании Украины [Электронный ресурс] / Р. М. Горбатюк, Ю. Й. Тулашвілі, І. Й. Тулашвілі // Информационно-технологическое обеспечение образовательного процесса современного университета : сб. докл. междунар. интернет-конф., Минск, 1–30 нояб. 2013 г. / редкол.: А. Л. Толстик (отв. ред.) [и др.]. – Минск, 2014. – С. 237–245. – Режим щдоступу: <http://elib.bsu.by/bitstream/123456789/89675/1/237-245.pdf>.

Аннотация. В статье рассматриваются направления использования мобильного обучения в высшем образовании. Отмечается, что, несмотря на широкое распространение и доступность мобильных телефонов среди студентов, мобильное обучение слабо распространено в отечественных вузах. Обеспечивая постоянный доступ к информации, M-learning является новым инструментарием в формировании человека информационного общества, в котором постепенно создаются новые условия отдыха, трудовой деятельности и обучения, которые являются независимыми от места и времени.

Ключевые слова: мобильное обучение, методы и средства обучения, готовность студентов к мобильному обучению, Internet-технологии.

6. Гончаровская Г. Ф. Змістовні характеристики компонентів готовності студентів-психологів до здійснення корекції емоційного розвитку дітей дошкільного віку / Г. Ф. Гончаровская // Категория социального в современной педагогике и психологии : материалы научно-практической конференции (заочной) с международным участием: 2–3 апреля 2014 г. : в 2 ч. / отв. ред. А. Ю. Нагорнова. – Ульяновск, 2014. – Ч. 1 – С. 384–390.

Анотация. У статті представлений теоретичний аналіз компонентів готовності майбутніх фахівців до здійснення корекції емоційного розвитку дітей дошкільного віку. Автор визначає принципову важливість формування у студентів-психологів у стінах вузу структурних компонентів готовності до професійної діяльності, а також створення умов, що сприяють цьому процесу. На основі аналізу проблеми готовності обґрунтовано мотиваційно-ціннісний компонент готовності, когнітивний, комунікативно-особистісний і рефлексивно-оцінювальний компоненти готовності.

Ключові слова: готовність, мотиваційно-ціннісний компонент готовності, когнітивний компонент, комунікативно-особистісний компонент, рефлексивно-оцінний компонент.

Гончаровская Г. Ф. Содержательные характеристики компонентов готовности студентов-психологов к осуществлению коррекции эмоционального развития детей дошкольного возраста

Аннотация. В статье проведен теоретический анализ компонентов готовности будущих специалистов к осуществлению коррекции эмоционального развития детей дошкольного возраста. Автор определяет принципиальную важность формирования у студентов-психологов в стенах вуза структурных компонентов готовности к профессиональной деятельности, а также создания условий, способствующих этому процессу. На основе анализа проблемы готовности обоснованно мотивационно-ценностный компонент готовности, когнитивный, коммуникативно-личностный и рефлексивно-оценочный компоненты готовности.

Ключевые слова: готовность, мотивационно-ценностный компонент готовности, когнитивный компонент, коммуникативно-личностный компонент, рефлексивно-оценочный компонент.

Honcharovska G. F. Substantial characteristics of the components of preparedness psychology students to implement the correction of the emotional development of children of preschool age

Annotation. The paper presents a theoretical analysis of the components of the readiness of the future experts in the implementation of correction emotional development of children of preschool age. The author defines the fundamental

importance of the formation of psychology students in the walls of the university structural components of readiness for professional work, as well as the creation of conditions conducive to this process. Based on the analysis of the problem of readiness reasonably motivational readiness component values, cognitive, communicative and personal and reflective-evaluative components of readiness.

7. Гоца Н. М. Социолінгвістическіе параметри афро-американского женского романа в контексте феминизма / Н. М. Гоца // Современный научный вестник. – Белгород, 2014. – № 20 (216) : Филологические науки.

Аннотация. В статье рассматриваются основные социолінгвістическіе (гендерные и социокультурные) аспекты афро-американского женского романа. Определены и сгруппированы доминантные параметры афро-американской женской речи как средства выражения афро-американского феминизма.

Ключевые слова: афро-американский феминизм, социолінгвістическіе параметры, гендерный аспект, социокультурный аспект, афро-американская женская речь.

Гоца Н. М. Соціолінгвістичні параметри афро-американського жіночого роману в контексті фемінізму

Анотація. У статті розглядаються основні соціолінгвістичні (гендерні та соціокультурні) аспекти афро-американського жіночого роману. Визначено та згруповано доміантні параметри афро-американської жіночої мови як засобу вираження афро-американського фемінізму.

Ключові слова: афро-американський фемінізм, соціолінгвістичні параметри, гендерний аспект, соціокультурний аспект, афро-американська жіноча мова.

Hotsa N. Sociolinguistic parameters of Afro American women's novel in the context of feminism

Annotation. In the article the main sociolinguistic (gender and sociocultural) aspects of Afro-American women novel are investigated. The dominant parameters of Afro-American women language as the means of Afro-American feminism revealing are pointed out.

Keywords: Afro-American feminism, sociolinguistic parameters, gender aspect, sociocultural aspect, Afro-American women language.

8. Гуменюк Г. Б. Моделирование миграции тяжёлых металлов в р. Река Закарпатской области / Г. Б. Гуменюк // Экосистемы малых рек: биоразнообразие, экология, охрана : материалы лекций II-й Всероссийской школы-конференции, 18–22 ноября 2014 г. : в 2 т. / Институт биологии внутренних вод им. И. Д. Папанина. – Ярославль, 2014. – Т. 1. – С. 110–111.

9. Жовтюк Н. П. Особенности формирования лексической компетентности будущих учителей в процессе обучения английскому языку после немецкого / Н. П. Жовтюк // Филологические науки. Вопросы теории и практики / науч. ред. М. Н. Макеева. – Тамбов, 2014. – Вып. 2, ч. 2. – С. 86–89.

Аннотація. В статті розглянуто питання формування англоязычної лексическої компетентності (англійський мов як другою іноземною) з урахуванням особливостей впливу рідної та першої іноземної мов. Проаналізовано особливості формування лексическої компетентності в процесі навчання англійському мові після німецького. Розглянуто явище інтерференції та позитивного переносу як закономірностей, що виникають в умовах трilingвізму. Виділено фактори, які необхідно враховувати в процесі навчання другою іноземною мові.

Ключевые слова: трilingвізм, психолінгвістика, інтерференція, позитивний міжмовний перенос, друга іноземна мова.

Жовтюк Н. П. Особливості формування лексическої компетентності майбутніх учителів у процесі навчання англійського мові після німецького

Анотація. У статті розглянуто питання формування англоязычної лексическої компетентності (англійська мова як друга іноземна) з урахуванням особливостей впливу рідної та першої іноземної мов. Проаналізовано особливості формування лексическої компетентності в процесі навчання англійського мові після німецького. Розглянуто явища інтерференції та позитивного переносу як закономірностей, що виникають в умовах трilingвізму. Виділено фактори, які необхідно враховувати у процесі навчання другою іноземною мові.

Ключові слова: трilingвізм, психолінгвістика, інтерференція, позитивний міжмовний перенос, друга іноземна мова.

Zhovtiuk N. P. Peculiarities of lexical competence formation in the process of teaching English after German

Annotation. The paper deals with the formation of the English-language lexical competence (English as a second foreign language) taking into consideration the influence of the mother tongue and the first foreign language. The peculiarities of lexical competence formation in teaching English language after German have been analyzed. The phenomenon of interference and positive transfer which appear in trilingualism have been reviewed. Factors that must be considered in the process of teaching second foreign language have been selected.

Keywords: trilingualism, psycholinguistics, interference, positive transfer, second foreign language.

10. Задворный С. И. Территориальная идентичность населения как фактор развития сферы культуры и искусства региона: общественно-географический аспект / С. И. Задворный // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – Курск, 2014. – № 3 (93). – С. 237–242.

Аннотація. В статті розглядається територіальна ідентичність населення як фактор розвитку сфери культури та мистецтва регіону з позиції громадської географії. Проаналізовано вплив територіальної ідентичності на галузі досліджуваної сфери та особливості її геопросторової організації. Визначено головні напрями подальшого використання потенціалу територіальної ідентичності в культурній, мистецтвенній та господарських цілях розвитку територіальних громад людей.

Ключевые слова: територіальна ідентичність, сфера культури та мистецтва, фактор, геопросторова організація, регіон.

Задворний С. І. Територіальна ідентичність населення як фактор розвитку сфери культури і мистецтва регіону : суспільно-географічний аспект

Анотація. У статті розглядається територіальна ідентичність населення як фактор розвитку сфери культури і мистецтва регіону з позиції суспільної географії. Проаналізовано вплив територіальної ідентичності на галузі досліджуваної сфери та особливості її геопросторової організації. Визначено провідні напрямки подальшого використання потенціалу територіальної ідентичності в культурній, мистецькій та господарських цілях розвитку територіальних спільнот людей.

Ключові слова: територіальна ідентичність, сфера культури і мистецтва, фактор, геопросторова організація, регіон.

Zadvornij S. Territorial identity as a factor of development areas of culture and arts: human geography aspect

Annotation. In the article considered the territorial identity of the population as a factor in the development areas of culture and art in the region from the standpoint of human geography. Analyzed the influence of territorial identity in the sector investigated the scope and features of geospatial organization. Defined main directions of further use of the potential of territorial identity with cultural, artistic and business purpose of development of the territorial communities of people.

Keywords: territorial identity, areas of art and culture, factor, geospatial organization, region.

11. Заставецька Л. Б. Основные направления активизации социально-экономического развития Украины / Заставецкая Л. Б. // Азимут научных исследований. Экономика и управление. – Тольятти, 2014. – № 1. – С. 25–27.

12. Заставецкая Л. Б. Специфика современной геопространственной организации расселения / Заставецкая Л. Б. // Устойчиво развитие = Устойчивое развитие : международный журнал. – Варна, 2014. – № 14. – С. 91–96.

13. Кравец В. П. Взгляды В. Сухомлинского на подготовку молодежи к будущей семейной жизни: уроки для педагога / В. П. Кравец // Категория «социального» в современной педагогике и психологии : материалы 2-й научно-практической конференции (заочной) с международным участием (2–3 апреля 2014 г.) : в 2 ч. / Тольяттинский государственный университет ; отв. ред. А. Ю. Нагорнова. – Ульяновск, 2014. – Ч. 2. – С. 220–226.

14. Куца Л. П. «Трилистник» лирического повествователя в цикле «Из книги Кааф» Ивана Франко / Л. П. Куца // Кормановские чтения : статьи и материалы Межвуз. науч. конф. (Ижевск, апрель 2014) / Удмуртский гос. ун-т ; ред. Черашняя Д. И. – Ижевск, 2014. – Вып. 13. – С. 115–123.

Анотація. В статті розглянуто сферу ліричного повествователя в поетическому циклі як цілому ліричному сюжеті. Виявлено поетическе содержание метафори-символа, який визначив номінацію циклу. Розкриті глибинні духовні початки названої форми авторського свідомості.

Ключевые слова: лирический повествователь, поэтический цикл, автобиографичный миф.

Куца Л. П. «Трилистник» ліричного розповідача у циклі «Із книги Кааф» Івана Франка

Аннотація. У статті розглянуто сферу ліричного розповідача у поетичному циклі як цілісному ліричному сюжеті. З'ясовано поетичний зміст метафори-символу, що визначив номінацію циклу. Розкрито глибинні духовні засади названої форми авторської свідомості.

Ключові слова: ліричний розповідач, поетичний цикл, автобіографічний миф.

Kutsa L. P. «Trylystnyk» of the lyrical narrator in the Poetic Cycle «From the book Kaaf» by Ivan Franko

Annotation. The article reviews the sphere of lyrical narrator in the poetic cycle as an integral lyrical plot. It is found the poetic matter of metaphor-symbol that identified the nomination of the cycle. It is exposed deep spiritual principles of this form's author mind.

Keywords: lyric narrator, poetic cycle, autobiographical myth.

15. Левчик И. Ю. Комплекс упражнений для развития первичного речевого умения в рамках формирования профессионально ориентированной англоязычной компетентности в говорении будущих психологов [Электронный ресурс] // И. Ю. Левчик // *Universum: Психология и образование* : электрон. науч. журн. – № 4 (5). – Режим доступа до журналу: <http://7universum.com/ru/psy/archive/item/1211>.

Аннотація. Рассмотрен алгоритм формирования комплекса упражнений для развития первичного речевого умения будущих психологов, которые определены общими и специфическими требованиями, а также разработанной лингводидактической моделью обучения психологов-посредников англоязычному общению в конфликтных ситуациях. Результаты исследования могут быть полезны методистам в процессе обучения иноязычной профессионально ориентированной речи.

Ключевые слова: говорение будущих психологов, комплекс упражнений, первичное речевое умение, профессионально ориентированная англоязычная компетентность.

Левчик І. Ю. Комплекс вправ для розвитку первинної мовного вміння в рамках формування професійно орієнтованої англomовної компетентності в говорінні майбутніх психологів

Анотація. Розглянуто алгоритм формування комплексу вправ для розвитку первинної мовного вміння майбутніх психологів, які визначені загальними і специфічними вимогами, а також розробленої лінгводидактичної моделлю навчання психологів-посередників англomовному спілкуванню в конфліктних ситуаціях. Результати дослідження можуть бути корисні методистам в процесі навчання іншомовної професійно орієнтованої мови.

Ключові слова: говоріння майбутніх психологів, комплекс вправ, первинне мовне вміння, професійно орієнтована англomовна компетентність.

Levchyk I. The complex of exercises for development the primary speech skill in the frames of formation the professionally oriented english-speaking competence in speaking of the future psychologists

Annotation. The article examines the algorithm of formation the complex of exercises for the development of primary speech skills of future psychologists that is determined by the general and specific requirements and our suggested lingual-didactical model of teaching psychologists-mediators English-language communication in conflict situations. The results can be useful to methodologists in the process of teaching foreign professionally oriented speech.

Keywords: primary speech skills, professionally-oriented English language competence, a complex of exercises, communication of future psychologists.

16. Луцык И. Б. Определение рациональных скоростных режимов электропривода комплекса активного вентилирования на основе адаптивных нейронечетких систем / И. Б. Луцык, В. С. Федорейко // MOTROL. Commission of Motorization and Energetics in Agriculture : an international journal on operation of farm and agri-food industry machinery / ed. E. Krasowski. – Lublin ; Rzeszów, 2014. – Vol. 16, no. 4. –P. 193–199.

Аннотация. Обосновано эффективность использования адаптивных нейронечетких систем для реализации дифференцированных скоростных режимов электропривода комплекса активного вентилирования зерна с учетом термовлажностных параметров зерновой насыпи и наличия насекомых-вредителей. Созданная адаптивная система позволяет уменьшить удельные затраты энергии и обеспечить поддержание качественных показателей сырья в зерноскладах.

Ключевые слова: активное вентилирование, зерно, электропривод, скоростные режимы, самосогревание, адаптивные нейронечеткие системы.

Lutsyk I., Fedoreyko V. Definition of rational speed modes of electric drive complex of active ventilation using by adaptive neuro-fuzzy systems

Annotation. Substantiated efficiency of the use of adaptive neuro-fuzzy systems for implementing differentiated of speed modes of electric complex of active ventilation of grain. Also taken into account the change temperature and humidity of grain mass and the presence of pests. Developed adaptive system of regulation provide reduced specific energy consumption and ensured the maintenance of quality indicators in granaries.

Keywords: active ventilation, grain, electric drive, speed modes, self-warming, adaptive neural-fuzzy systems.

17. Луцык И. Б. Особенности режимов работы электротехнологического комплекса активного вентилирования зерна / И. Б. Луцык // Механизация и электрификация сельского хозяйства : межвед. тематич. сб. : в 2 т. / РУП «НПЦ НАН Беларуси по механизации сельского хозяйства». – Минск, 2014. – Вып. 48, т. 1. – С. 139–146.

Аннотация. Статья посвящена исследованиям для определения энергосберегающих режимов работы электротехнологического комплекса активного вентилирования. Представлен алгоритм функционирования скоростных режимов и соответствующая ему имитационная модель системы

управления, учитывающие биофизические параметры зерновой насыпи и стохастические изменения метеорологических факторов.

Ключевые слова: Электротехнологические комплексы, системы управления, активное вентилирование, имитационная модель

Lutsyk I. B. Features the modes electro-technological complex of active ventilation of grain

Annotation. The article is devoted to the definition of energy-saving modes of electro complex of active ventilation. Was represented the algorithm of functioning of speed modes and simulation model of control system, taking into account the biophysical parameters of the grains mound and also into account the stochastic changes the meteorological factor.

Keywords: electrotechnological systems, control systems, active ventilation, simulation model.

18. Магеровський О. Т. Особенности развития украинского художественного стекла 1970-х годов / О. Т. Магеровський // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии : сборник статей по материалам XLI Международной научно-практической конференции (5.10.2014, г. Новосибирск). – Новосибирск, 2014. – № 10 (41). – С. 57–60.

19. Марыняк Я. О. Международный туризм в Украине и его влияние на экономику страны / Я. О. Марыняк // Вопросы географии и геоэкологии. – Алматы, 2014. – № 1. – С. 59–63.

Аннотация. Рассмотрены главные вопросы современного международного туризма. Туризм является важным условием экономического и социального развития общества, влияет на темпы экономического роста, улучшение показателей торгового баланса, уменьшение безработицы и стабильность валютного курса в стране. Изложены основные предпосылки развития международного туризма. Рассмотрены основные статистические показатели функционирования международного туризма на примере Украины. Раскрыто состояние международного туризма в стране исходя из реально сложившегося положения.

Ключевые слова: международный туризм, туристические потоки, статистика международного туризма, туристические регионы, туристическая активность.

Марыняк Я. Міжнародний туризм в Україні і його вплив на економіку країни

Анотація. Розглянуто головні питання сучасного міжнародного туризму. Туризм є важливою умовою економічного і соціального розвитку суспільства, впливає на темпи економічного зростання, поліпшення показників торговельного балансу, зменшення безробіття і стабільність валютного курсу в країні. Викладені основні передумови розвитку міжнародного туризму. Розглянуто основні статистичні показники функціонування міжнародного туризму на прикладі України. Розкрито полягання міжнародного туризму в країні виходячи з положення, що реально склалося.

Ключові слова: міжнародний туризм, туристичні потоки, статистика міжнародного туризму, туристичні регіони, туристична активність.

Marynyak Ya. Ye. International tourism in Ukraine and its influence on economy of the country

Annotation. The article presents the main issues of contemporary international tourism. Tourism is an important prerequisite for economic and social development, affects economic growth, improvement in the trade balance, reducing unemployment and exchange rate stability in the country. Set out the basic premise of international tourism that develops in spite following negative conditions. Consider the basic statistical indicators of an international tourism by the example of Ukraine. Disclosed the status of international tourism in the country, based on the actual situation.

Keywords: International tourism, tourist flows, statistics of international tourism, tourist areas, tourist activity.

20. Мешко А. И. Способность к саморазвитию как критерий становления профессиональной позиции педагога / А. И. Мешко // Наука 21 века: вопросы, гипотезы, ответы : научный журнал. – М. ; Таганрог, 2014. – № 4. – С. 80–89.

Аннотація. В статті розглянута проблема становлення професійної педагогічної позиції особистості в зв'язку з розвитком здатності педагога до саморозвитку. Охарактеризована зв'язок професійно-особистісного саморозвитку і становлення професійної позиції педагога, яка заключається в цілеспрямованій свідомій зміні педагогом власної особистісної сфери, що забезпечує становлення його суб'єктності. Показано, що саморозвиток характеризує процес становлення професійної позиції педагога за допомогою наступних взаємозалежних компонентів: самоусвідомлення, самооцінка, самоорганізація, самоврядування. Розкрито зміст цих компонентів.

Ключевые слова: професійна позиція педагога, суб'єктність, становлення позиції особистості, саморозвиток, професійний саморозвиток.

Мешко О. І. Здатність до саморозвитку як критерій становлення професійної позиції педагога

Анотація. У статті розглянута проблема становлення професійної педагогічної позиції особистості у зв'язку з розвитком здатності педагога до саморозвитку. Охарактеризовано зв'язок професійно-особистісного саморозвитку і становлення професійної позиції педагога, що полягає в цілеспрямованій свідомій зміні педагогом власної особистісної сфери, що забезпечує становлення його суб'єктності. Показано, що саморозвиток характеризує процес становлення професійної позиції педагога за допомогою наступних взаємозалежних компонентів: самоусвідомлення, самооцінка, самоорганізація, самоврядування. Розкрито зміст цих компонентів.

Ключові слова: професійна позиція педагога, суб'єктність, становлення позиції особистості, саморозвиток, професійний саморозвиток.

Meshko O. I. The ability to self-development as a criterion for the formation of a professional position of the teacher

Annotation. The article deals with the problem of formation of professional pedagogical position of the person in connection with the development of the ability of the teacher to self-development. Described the relationship professional and personal self-development and the formation of a professional position of the teacher, which is targeted consciously change their own personal sphere, ensuring the formation of his

subjectivity. It is shown that self-development describes the process of becoming a professional position of the teacher by the following interrelated components: self-awareness, self-esteem, self-organization, self-management. The content of these components.

Keywords: professional position of the teacher, subjectivity, becoming position of the individual, self-development, professional self-development.

21. Москалюк Н. В. Место и роль школьного учебника по биологии в учебном процессе / Н. В. Москалюк // Проблемы современного школьного ученика биологии в соответствии с ФГОС ООО : материалы Всероссийского научно-практического семинара с международным участием (Новосибирск, 20–21 марта 2014 г.) / под ред. А. В. Сахарова, О. Б. Макаровой ; МОН РФ, Новосиб. гос. пед.ун-т. – Новосибирск, 2014. – С. 64–67.

22. Наливайко М. Я. Фразеологізми на позначення характеристики людини (на матеріалі роману Бориса Харчука «Межі і безмежжя») / М. Я. Наливайко // Славянская фразеология в синхронии и диахронии: сборник научн. статей. / М-во образования Республики Беларусь, Гомельский гос. ун-т им. Ф. Скорины ; редкол.: В. И. Коваль (отв. ред.) [и др.]. – Гомель, 2014. – Вып. 2. – С. 165–167.

Анотація. У статті проаналізовано стійкі словосполучення на позначення характеристики людини (на матеріалі роману Бориса Харчука «Межі і безмежжя»).

Наливайко М. Я. Фразеологизмы на обозначение характеристики человека (на материале романа Бориса Харчука «Границы и безграничья»)

Аннотация. В статье анализируются устойчивые словосочетания для обозначения характеристики свойств, качеств человека.

Ключевые слова: фразеологизм, фразеология, фразеологические единицы, черты характера человека.

Nalyvajko M. Y. Description of phraseological model by Boris Kharchuk

Annotation. The article focuses on the description of phraseological world model in the works of literature by Boris Kharchuk.

Keywords: phraseologism, phraseological world model.

23. Нацюк М. Б. Формирование лингвосоциокультурной компетентности в чтении художественной литературы: цель, структура, содержание / М. Б. Нацюк // Научный потенциал / Научно-исследовательский институт педагогики и психологии. – Чебоксары, 2014. – № 2 (15). – С. 70–74.

Аннотация. В статье определяются структура и содержание лингвосоциокультурной компетентности на основе анализа научных трудов. В структуре лингвосоциокультурной компетентности выделяются социокультурная, социолингвистическая, социальная компетентности. Содержание лингвосоциокультурной компетентности составляют знание, навыки, умения и психологический компонент отношение. Структурными компонентами лингвосоциокультурной компетентности являются

социокультурные знания, умения; социолингвистические знания, умения; социальные знания, умения и психологический компонент отношение, который присутствует в каждой компетентности.

Ключевые слова: лингвосоциокультурная компетентность, социокультурная компетентность, социолингвистическая компетентность, социальная компетентность, психологический компонент отношение.

Annotation. The article defines the structure and contents of the linguosociocultural competence on the basis of the analysis of the research works and programs. In the structure of the linguosociocultural competence the sociocultural, sociolinguistic, social competences are defined. The contents of the linguosociocultural competence involve knowledge, skills and intercultural attitude. The structural components of the linguosociocultural competence are sociocultural knowledge, skills; sociolinguistic knowledge, skills; social knowledge, skills; intercultural attitude which is present in the structure of the sociocultural, sociolinguistic, social competences.

Keywords: linguosociocultural competence, sociocultural competence, sociolinguistic competence, social competence, intercultural attitude.

24. Одинцова Г. С. Використання елементів цікавого мовознавства в процесі ознайомлення школярів із лінгвістичною термінологією / Одинцова Г. С. // Ключові вприси в сьвременната наука – 2014 : матеріали за X международна научна практична конференция. – София, 2014. – Т. 14 : Филологични науки. – С. 29–32.

Анотація. У статті проаналізовано основні форми роботи над засвоєнням змісту мовознавчих понять, зокрема з'ясування етимології лінгвістичних термінів, використання відомостей порівняльно-історичного мовознавства, цифрового матеріалу, лінгвістичних афоризмів.

Ключові слова: цікаве мовознавство, лінгвістична термінологія, етимологія, афоризми.

Одинцова Г. С. Использование элементов занимательного языкознания в процессе ознакомления учащихся с лингвистической терминологией

Аннотация. В статье проанализированы основные формы работы над усвоением смысла языковедческих понятий, в частности выяснение этимологии лингвистических терминов, использование данных сравнительно-исторического языкознания, цифрового материала, лингвистических афоризмов.

Ключевые слова: занимательное языкознание, лингвистическая терминология, этимология, афоризмы.

Odyntsova G. S. Application of elements of curious linguistics while teaching linguistic terms to pupils

Annotation. The article deals with the analysis of main means of learning the meaning of linguistic terms, especially defining their etymology, using facts of comparative-historic linguistics, statistics and linguistic aphorisms.

Keywords: curious linguistics, linguistic terms, etymology, aphorisms.

25. Олійник Т. С. Проблемы перевода инокультурных маркеров / Т. С. Олійник // Современные тенденции в науке и образовании : сб. научн. тр. по материалам Междун. научно-практ. конференции 3 марта 2014 г. : в 6 ч. – М., 2014. – Ч. 2. – С. 41–42.

26. Омельчук А. В. Педагогические средства активизации творческой технологической деятельности старшеклассников в условиях технологического профиля / А. В. Омельчук // Социально-гуманитарный вестник Юга России. – 2014. – № 1. – С. 54–60.

27. Омельчук А. В. Структурный анализ профильной учебы старшеклассников по специальности «Художественная обработка материалов» / А. В. Омельчук // Молодой ученый. – 2014. – № 2. – С. 810–813.

Аннотация. Осуществлен анализ содержания и структуры профильной технологической учебы старшеклассников по специальности «художественная обработка материалов». Выделен ряд причин, которые тормозят процесс профильного обучения художественной обработки материалов учащихся 10 – 11 классов. Доказано, что важными условиями обеспечения высшего качества профильное учебы старшеклассников художественной обработки материалов является обновление содержания, отбор инновационных методов, средств и форм организации творческой технологической деятельности, широкое внедрение проектно-технологической системы обучения и т.п.

Ключевые слова: профильное обучение, художественная обработка материалов, учебная программа.

Омельчук О. В. Структурний аналіз профільного навчання старшокласників за спеціальністю «Художня обробка матеріалів»

Анотація. Здійснено аналіз змісту і структури профільного технологічного навчання старшокласників за спеціальністю «Художня обробка матеріалів». Виділено ряд причин, які гальмують процес профільного навчання художньої обробки матеріалів учнів 10-11 класів. Доведено, що важливими умовами забезпечення вищої якості профільного навчання старшокласників художньої обробки матеріалів є оновлення змісту, відбір інноваційних методів, засобів і форм організації творчої технологічної діяльності, широке впровадження проектно-технологічної системи навчання та ін.

Ключові слова: профільне навчання, художня обробка матеріалів, навчальна програма.

Omelchuk A. V. Structural analysis of the specialized training of senior majoring in «Art of materials»

Annotation. The analysis of the content and structure of the specialized technological training of senior majoring in «Art of materials». Identified a number of factors impeding the process of artistic profile education materials processing students grades 10-11. It is proved that important conditions to ensure the highest quality profile education high school art material processing is to update the content, selection of innovative methods, means and forms of creative technology activities, the full implementation of design and technological training system and others.

Keywords: specialized education, art processing of materials, the training program.

28. Омельчук О. В. Метод творчих проєктів, як засіб удосконалення профільного навчання старшокласників художнього оброблення матеріалів / О. В. Омельчук // Black Sea Scientific Journal of Academic Research. – 2014. – Vol. 14, is. 7. – С. 40–44.

Анотація. Доведено, що найефективнішою складовою методики профільного навчання школярів художнього оброблення матеріалів, важливим чинником розвитку їхніх творчих здібностей вважаємо метод творчих навчальних проектів, що ґрунтується на дослідницькій діяльності учнів у процесі розв'язання завдань проблемного характеру. Сформульовано характерні риси, властиві методу творчих навчальних проектів: результативність, міжпредметність, проблемність, самостійність, двоплановість.

Ключові слова: профільне навчання, методи, метод творчих навчальних проектів, художнє оброблення матеріалів.

Омельчук А. В. Метод творческих проектов, как средство совершенствования профильного обучения старшеклассников художественного обработки материалов

Аннотація. Доказано, что наиболее эффективной составляющей методики профильного обучения школьников художественного обработки материалов, важным фактором развития их творческих способностей считаем метод творческих учебных проектов, основанный на исследовательской деятельности учащихся в процессе решения задач проблемного характера. Сформулированы характерные черты, присущие методу творческих учебных проектов: результативность, междупредметность, проблемность, самостоятельность, двуплановость.

Ключевые слова: профильное обучение, методы, метод творческих учебных проектов, художественная обработка материалов.

Omelchuk A. V. Method creative projects as a means of improving the profile education high school art material processing

Annotation. It is proved that the most effective methods of component profile teaching students the art of material processing, an important factor in the development of their creative abilities consider the method of creative learning projects based on research of students in solving problems problematic. Formulated characteristics inherent in the method of creative learning projects: performance, problematic, independence, duality.

Keywords: specialized education, methods, method of creative learning projects, art materials processing.

29. Орап М. О. Закономерности динамики внутренней структуры речевого опыта / М. О. Орап // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – Budapest, 2014. – No 2 (8), is. 16. – P. 164–168.

Аннотація. Проводимое нами исследование рассматривает опыт как систему, что характеризуется наличием внутренней и внешней структуры, различными своими функциями в общей функции речевого опыта - речевом освоении мира личностью. Внутренняя структура речевого опыта состоит из речевой способности, речевой компетенции, речевых способностей и речевой деятельности. Эмпирическое исследование структурно-функциональных характеристик внутренней структуры заключалось в диагностировании выделенных нами эмпирических референтов, которые описывали все психологическое содержание элементов структуры. В результате проведения комплексной программы эмпирического исследования, нами было получено 32 показателя, по которым определялся общий уровень сформированности

внутренней структуры речевого опыта. Исследованием было охвачено 386 респондентов возрастного периода «ранняя зрелость» (средний возраст - 18,5 лет) и 194 респондента младшего школьного возраста (средний возраст - 8 лет). Сравнительный анализ корреляционных связей между показателями структурных элементов в разных по возрасту выборках позволяет сделать выводы о динамике внутренней структуры, выявить основные закономерности ее развития. Отличия заключаются в качественных характеристиках данных связей: у детей они однородны, а у взрослых наблюдаются преобладающие направления связи, что свидетельствует о наличии определенной иерархизированной структуры. Соответственно, направление развития внутренней структуры заключается не в изменении структуры, а в изменении функциональных характеристик внутренней структуры - качественном изменении связей между элементами. Следовательно, динамика развития внутренней структуры речевого опыта обнаруживает тенденцию к упорядочению, проявляющуюся в иерархизации элементов. Это дает основания утверждать, что развитие внутренней структуры речевого опыта заключается в специализации отдельных структур, выделении их функций, то есть - в дифференциации.

Ключевые слова: речь, личность, речевой опыт, внутренняя структура, дифференциация.

Оран М. О. Закономірності динаміки внутрішньої структури мовленнєвого досвіду

Анотація. Здійснюване нами дослідження розглядає досвід як систему, що характеризується наявністю внутрішньої та зовнішньої структури, котрі різняться своїми функціями в загальній функції мовленнєвого досвіду - мовленнєвому освоєнні світу особистістю. Внутрішня структура мовленнєвого досвіду складається з мовленнєвої здатності, мовленнєвої компетенції, мовленнєвих здібностей і мовленнєвої діяльності. Емпіричне дослідження структурно-функціональних характеристик внутрішньої структури полягало в діагностуванні виділених нами емпіричних референтів, які описували весь психологічний зміст елементів структури. У результаті проведення комплексної програми емпіричного дослідження, нами було отримано 32 показника, за якими визначався загальний рівень сформованості внутрішньої структури мовленнєвого досвіду. Дослідженням було охоплено 386 респондентів вікового періоду «рання дорослість» (середній вік - 18,5 років) і 194 респондента молодшого шкільного віку (середній вік - 8 років). Порівняльний аналіз кореляційних зв'язків між показниками структурних елементів в різних за віком вибірках дозволяє зробити висновки про динаміку внутрішньої структури, виявити основні закономірності її розвитку. Відмінності полягають у якісних характеристиках даних зв'язків: у дітей вони однорідні, а у дорослих спостерігаються переважують напрямку зв'язку, що свідчить про наявність певної ієрархізованої структури. Відповідно, напрямком розвитку внутрішньої структури полягає не в зміні структури, а в зміні функціональних характеристик внутрішньої структури - якісній зміні зв'язків між елементами. Отже, динаміка розвитку внутрішньої структури мовленнєвого досвіду демонструє тенденцію до впорядкування, яка виявляється в ієрархізації елементів. Це дає підстави стверджувати, що розвиток внутрішньої структури мовленнєвого досвіду

полягає в спеціалізації окремих структур, виділення їх функцій, тобто - в диференціації.

Ключові слова: мовлення, особистість, мовленнєвий досвід, внутрішня структура, диференціація.

Annotation. Our ongoing study examines the experience as a system that is characterized by the presence of internal and external structure, that differ by its functions in general function of the speech experience – personality's speech mastering of the world. The internal structure of speech experience consists of speech ability, speech competence, speech abilities and speech activity. An empirical study of the structural and functional characteristics of the internal structure consisted of diagnosing the empirical referents, which described the psychological content of all elements of the structure. As a result of the integrated program of empirical study, we obtained 32 indexes, which determine the general level of development of the internal structure of speech experience. The survey covered 386 respondents age period «early adulthood» (mean age - 18.5 years) and 194 respondents of primary school age (mean age - 8 years). Comparative analysis of the correlations between structural elements in different age allows drawing conclusions about the dynamics of the internal structure, to identify the main patterns of its development. The differences lie in the quality of these relations: they are homogeneous in children and in adults observed the prevailing direction of the relationship, suggesting that there is a certain hierarchic structure. Accordingly, the direction of the internal structure is not to change the structure and changes in the functional characteristics of the internal structure - a qualitative change in relations between the elements. Consequently, the dynamics of the internal structure of speech experience tends to ordering, manifested in the elements of hierarchy. This gives reason to believe that the development of the internal structure of speech experience is specialization of individual structures, allocation of their functions, that is - in the differentiation.

Keywords: speech, personality, speech experience, internal structure, differentiation.

30. Палихата Е. Я. Навчання діалогічного мовлення учнів першого року навчання в основній школі / Е. Я. Палихата // Рідна мова : кварталник українського вчительського товариства у Польщі. – 2014. – № 22. – С. 37–48.

Анотація. У статті запропоновано по два важливі фрагменти уроків розвитку діалогічного мовлення до кожної теми. Перший фрагмент містить теоретичний матеріал про діалог, діалогічне мовлення, діалогічні єдності, діалогічні тексти, про що учні дізнаються за допомогою методу пояснення. Другий фрагмент має вправи для закріплення вивченого теоретичного матеріалу. Вони мають завдання побудувати діалоги-повідомлення, діалоги-розпитування, діалоги-інформації, інші, з різними видами діалогічних реплік і діалогічних єдностей, які опрацьовуються за допомогою запропонованих вербально описаних чи природних ситуацій, ілюстраційного та мовного матеріалу, поданої учителем теми, на основі монологічних текстів.

Ключові слова: діалог, діалогічне мовлення, діалогічні єдності, діалогічні репліки, комунікативні вправи.

Палыхата Э. Я. Изучение диалогической речи учащихся первого года обучения в основной школе

Аннотация. В статье предложено по два важных фрагмента уроков развития диалогической речи к каждой теме. Первый фрагмент наполнен теоретическим материалом о диалоге, диалогической речи, диалогических единствах, диалогических текстах, о чём учащиеся узнают с помощью метода объяснения. Другой фрагмент имеет упражнения для закрепления выученного теоретического материала. Они имеют задачу построить диалоги-сообщения, диалоги-расспросы, диалоги-информации, другие, с различными видами диалогических реплик и диалогических единств, которые обрабатываются с помощью предложенных вербально описанных или природных ситуаций, иллюстрационного и языкового материала, представленной учителем темы, на основе монологических текстов.

Ключевые слова: диалог, диалогическая речь, диалогические единства, диалогические реплики, коммуникативные упражнения.

Palikhata E. Ya. Studies dialogic broadcasting of students of first-year of studies at basic school

Annotation. In the article it is offered for two important fragments of lessons of development of the dialogic broadcasting to every theme. The first fragment is contained by theoretical material about a dialog, dialogic broadcasting, dialogic unity, dialogic phototypographs about what students know by the method of explanation. The second fragment has exercises for fixing of the studied theoretical material. They must a task build dialogs-reports, dialogs-questions, dialogi-informacii, other, with the different types of dialogic remarks and dialogic ednostey, which are worked over by the offered verbally described or natural situations, illustration and linguistic material, theme given a teacher, on the basis of monologue texts.

Keywords: a dialog, dialogic broadcasting, is dialogic unity, dialogic remarks, communicative exercises.

31. Петришин Л. Й. Социологические предпосылки формирования креативности будущих социальных педагогов в процессе профессиональной подготовки / Л. Й. Петришин // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук : ежемесячный научный журнал. – М., 2014. – № 4 (63), ч. 2. – С. 189–190.

Аннотация. Рассматриваются социологические предпосылки формирования креативности личности будущего социального педагога, анализируются основные подходы к пониманию творчества в теории социологии, определены основные социологические детерминанты трактовки проблемы творчества как основы креативности будущих социальных педагогов.

Петришин Л. Й. Соціологічні передумови формування креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки

Анотація. Розглядаються соціологічні передумови формування креативності особистості майбутнього соціального педагога, аналізуються основні підходи до розуміння творчості в теорії соціології, визначено основні соціологічні детермінанти трактування проблеми творчості як основи креативності майбутніх соціальних педагогів.

Petrishin L. Y. Sociological preconditions of creativity future social teachers in the course of professional pidgotovki

Annotation. Discusses sociological preconditions of creativity personality of the future social teacher, analyzes the main approaches to understanding creativity in the theory of sociology, the basic sociological determinants of treatment of the problem of creativity as the basis of creativity of future social workers.

32. Петришин Л. Й. Уровнево-критериальная характеристика мотивов в структуре системы формирования креативности будущих социальных педагогов в вузах / Л. Й. Петришин // Апробация : ежемесячный научно-практический журнал. – Махачкала, 2014. – № 2 (17). – С. 53–58.

Анотація. У науковій статті аналізуються та розглядаються рівні, критерії мотивів; описується їх роль у структурі системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів; визначені та охарактеризовані мета, завдання, принципи які регламентують функції, що виконуватимуться в процесі формування креативності майбутніх соціальних педагогів, адже функція – це роль, яка виконується суб'єктом або об'єктом у певній сфері діяльності.

Петришин Л. Й. Уровнево-критериальная характеристика мотивов в структуре системы формирования креативности будущих социальных педагогов в вузах

Аннотация. В научной статье анализируются и рассматриваются уровне, критерии мотивов; описывается их роль в структуре системы формирования креативности будущих социальных педагогов; определены и охарактеризованы цель, задачи, принципы регламентирующих функции, которые будут выполняться в процессе формирования креативности будущих социальных педагогов, ведь функция - это роль, которая выполняется субъектом или объектом в определенной сфере деятельности.

Petrishin L. Y. Level-criterial characteristic motifs in the structure of the system of formation of creativity for future social teachers in high schools

Annotation. In this scientific paper analyzed and considered level criteria motives; described their role in structure formation system creativity of future social workers; identified and characterized purpose, objectives, principles governing the functions to be performed in the process of creativity of future social workers, because the function - a role that is performed by the subject or object on the field.

33. Поперечная Г. А. Добродетель как одна из основоположных категорий нравственной философии протоиерея И. Скворцова / Г. А. Поперечная // *Auspicia*. – Praha (Чехия), 2014. – С. 84–89.

Аннотация. Целью предлагаемой статьи есть установление места и значения категории «добродетель» в нравственной философии одного из основателей киевской духовно-академической традиции протоиерея И. Скворцова. Исходя из тесной связи антропологии и нравственной философии мыслителя, раскрывается содержание таких основоположных ее категорий, как свободная воля и нравственный закон. Показано, что именно пониманием этих категорий обусловлена структура его нравственной философии, состоящая из науки права как справедливости и науки о добродетели – ифики. Как наука о добродетели, ифика изучает внутренние побуждения человека и формулирует правила, определяющие внутреннее достоинство его действий. Значительное

внимание уделяется в статье анализу Скворцовым понятия добродетели и этических систем разных эпох: античности, мыслителей Средневековья и Нового времени, особенно Канта. Это дало возможность определить основные положения, на которых философ строит свою нравственную философию и учение о добродетели, в частности. В процессе исследования теоретической и практической частей этики мыслителя, раскрыто понимание им источника добродетели, роли чувства, ума и воли в ее достижении. Показано, что характерной чертой учения о добродетели Скворцова есть связь с религией, которая имеет определяющее для него значение не только в теоретическом, но и практическом отношениях. Акцентируя на зависимости добродетели от состояния и направления человеческого духа, указываются и корни противоположного добродетели явления – порока, исследуются взгляды философа на соотношение добродетели и порока, добродетели и счастья. Важное место занимает также анализ выделенных им свойств, степеней и средств достижения добродетели.

Ключевые слова: добродетель, этика, нравственная философия, нравственный закон, свободная воля.

Poperechna G. Virtue as the basic category of moral philosophy of archpriest I. Skvortsov

Annotation. The purpose of the propound article is the ascertainment of the place and meaning of the category «virtue» in moral philosophy of archpriest I. Skvortsov – one of the founders of Kyiv spiritual academic tradition. Based on the tight connection of anthropology and thinker's moral philosophy, such original categories as free will and moral law are revealed. The structure of his moral philosophy, included from science of law as justice and science of virtue – iphics, is specified by understanding of these categories in particular. As science of virtue, iphics scrutinizes inner impulses of the human being and formulates the rules that determine inner dignity of his actions. A great attention is paid to the Skvortsov's analysis of the concept of virtue and ethical systems of different epochs: antiquity, thinkers of Middle age and Renascence, especially Kant. It gave an opportunity to determine the main concepts based on which thinker builds his moral philosophy and doctrine of virtue in particular. By researching of theoretical and practical parts of thinker's iphics was revealed his understanding of the source of virtue, role of feeling, mind and will in its achievement. It is shown that characteristic feature of Skvortsov's doctrine is connection with religion that has the crucial for him meaning not only in theoretical but also in practical relations. Making an accent on dependence virtue from mood and direction of the human spirit and researching thinker's points of view on the correlation of virtue and vice, virtue and happiness, roots of the opposite to the virtue phenomena are shown – vice. Significant place has also analysis of his pointed properties, degrees and means of achievement of virtue.

Keywords: virtue, iphics, moral philosophy, moral law, free will.

34. Поперечна Г. А. Зміст і значення категорії «ідея» в філософії В. Карпова / Г. А. Поперечна // *Идеи : научно-теоретическое приложение.* – Пловдив (Болгария), 2014. – Кн. 1 (3). – С. 46–53.

Анотація. В статті розглядається сутність і значення категорії «ідея» в філософії В. Карпова – одного з найвидатніших представників Київської духовно-академічної школи. Головну увагу зосереджено на розумінні мислителем сутності ідеї як метафізичного начала, її зв'язку з духовною природою та ідеальною

діяльністю людини. Ідея як особливий орган духовного споглядання дозволяє вийти за межі чуттєвого світу і піднятися до висоти безумовних, незмінних начал, що відповідає глибинним потребам людської природи. Показано специфіку ідеального осягнення дійсності людиною, відмінності ідеї від логічних форм, зокрема поняття і судження. В контексті аналізу критики мислителем деяких систем західноєвропейської філософії розкрито його погляди на роль ідеї у побудові філософського та природничо-наукового знання.

Ключові слова: ідея, ідеальна діяльність, поняття, система, філософія.

Поперечная Г. А. Содержание и значение категории «идея» в философии В. Карпова

Аннотация. В статье рассматривается сущность и значение категории «идея» в философии В. Карпова – одного из выдающихся представителей Киевской духовно-академической школы. Главное внимание сосредоточено на понимании мыслителем сущности идеи как метафизического начала, ее связи с идеальной деятельностью человека. Идея как особенный орган духовного созерцания позволяет выйти за пределы чувственного мира и подняться к безусловным и неизменным началам, что соответствует глубинным потребностям человеческой природы. Показано специфику идеального постижения действительности человеком, отличия между идеей и логическими формами, в частности, понятием и суждением. В контексте анализа критики мыслителем некоторых систем западноевропейской философии раскрыто его взгляды на роль идеи в построении философского и естественнонаучного знания.

Ключевые слова: идея, идеальная деятельность, понятие, система, философия.

Poperechna G. A. Content and meaning of the category «idea» in V. Karpov's philosophy

Annotation. The essence and the meaning of the category «idea» in philosophy of V. Karpov – one of the most outstanding representatives of Kyiv academic spiritual school, are scrutinized in the article. The great attention is concentrated on the thinker's comprehension of the essence of the idea as metaphysical beginning, its connection to the spiritual nature and ideal activity of the human being. Idea as the special organ of spiritual contemplation allows human to exceed the bounds of the sensuous world and to rise to the height of absolute, unchangeable beginnings that correlate to the deep needs of the human nature. The peculiarity of ideal comprehension of the reality by human being, distinction of the idea from logical forms of thinking in particular conception and judgment is shown in the article. Thinker's points of view on the role of idea in construction of philosophical and natural scientific meaning are revealed in the contest of analysis of his criticism of some systems of West European philosophy.

Keywords: idea, ideal activity, content, system, philosophy.

35. Романишина О. Я. Формирование профессиональной идентичности будущих учителей нематематических специальностей [Электронный ресурс] / О. Я. Романишина // SCI-ARTICLE.RU : электронн. периодический научн. журнал (Россия). – 2014. – № 12 (август). – С. 162–167. – Режим доступа: <http://sci-article.ru/stat.php?i=1408960224>.

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы формирования профессиональной идентичности будущих учителей нематематических

специальностей в процессе подготовки к будущей деятельности. Проанализированы основные качества профессионала, среди которых выделены: качественные результаты деятельности; наличие специальных знаний, умение отвечать за свои решения и умения их принимать.

Ключевые слова: будущие учителя нематематических специальностей; профессионализм; личность; профессиональная деятельность

Романишина О. Я. Формування професійної ідентичності майбутніх вчителів нематематичних спеціальностей

Анотація. У статті розглядаються питання формування професійної ідентичності майбутніх вчителів нематематичних спеціальностей в процесі підготовки до майбутньої діяльності. Проаналізовано основні якості професіонала, серед яких виділено: якісні результати діяльності; наявність спеціальних знань, вміння відповідати за свої рішення та вміння їх приймати.

Ключові слова: майбутні вчителі нематематичних спеціальностей; професіоналізм; особу; професійна діяльність

Romanishin O. Formation of professional identity of future teachers of non-mathematical specialties

Annotation. The article touches upon the problems of professional identity formation of future teachers of non-mathematical specialties in the process of their training. The main characteristics of a professional, such as: qualitative results of the activities, specialized knowledge, skills to make and to take decisions have been analyzed.

Keywords: future teachers of non-mathematical specialties; professionalism; personality; professional activities

36. Романишина О. Я. Характеристика инноваций в учебном процессе педагогических университетов / О. Я. Романишина // Современный научный вестник. Серия: Педагогические науки : научно-теоретический и практический журнал. – Белгород, 2014. – № 28 (224). – С. 32–41.

Анотація. Завданням системи освіти завжди було виконання замовлення суспільства. Сьогодні таким завданням для вищої школи є підготовка сформованого фахівця, здатного не розгубитися в умовах швидкоплинні світу і знайти в ньому своє місце. Серйозну допомогу у виконанні поставленого завдання може надати впровадження в освітній процес інноваційних технологій.

Ключові слова: інноваційні освітні технології, інтерактивна технологія, інформаційна технологія, модульна технологія, монопредметная технологія.

Романишина О. Я. Характеристика инноваций в учебном процессе педагогических университетов

Аннотация. Заданием системы образования всегда являлось выполнение заказа общества. Сегодня таким заданием для высшей школы является подготовка сложившегося специалиста, способного не растеряться в условиях быстроменяющегося мира и найти в нем свое место. Серьезную помощь в выполнении поставленной задачи может оказать внедрение в образовательный процесс инновационных технологий.

Ключевые слова: инновационные образовательные технологии, интерактивная технология, информационная технология, модульная технология, монопредметная технология.

Romanishin O. Characteristics of innovation in the educational process of pedagogical universities

Annotation. The task of the education system has always been the execution of the order of society. Today, such a task for higher education is the preparation of the existing specialist who can not get lost in a rapidly changing world, and to find its place in it. Great assistance in performing the task may have implementation in the educational process of innovative technologies.

Keywords: innovative educational technology, interactive technology, information technology, modular technology, monopredmetnaya technology.

37. Рублевська Н. В. Археологические находки в коллекции Тернопольского областного краеведческого музея / Н. В. Рублевська // В мире науки и искусства: вопросы филологии, искусствоведения и культурологии : сборник статей по материалам XLI Международной научно-практической конференции (5.10.2014, г. Новосибирск). – Новосибирск, 2014. – № 10 (41). – С. 29–34.

38. Семеген О. О. Орографические рекреационно-туристические ресурсы Хмельницкой области / О. О. Семеген // Социально-гуманитарный вестник Юга России. – Краснодар, 2014. – № 7 (50). – С. 43–48.

39. Смильский В. В. Влияние дисперсности почвы на изнашиваемость рабочих органов почвообрабатывающих орудий / Смильский В. В., Сидорчук О. В. // Материалы Междунар. науч.-техн. конф. : в 3 т. / Белорусский гос. агротехнический институт. – Минск, 2014. – Т. 1. – С. 326–331.

Аннотация. Описывается методика, и приводятся результаты оценки влияния гранулометрического состава почв на интенсивность износа рабочих органов почвообрабатывающих орудий.

Ключевые слова: гранулометрический, износ, фрактал, почва, рабочий орган.

Смильський В. В., Сидорчук О. В. Вплив дисперсності ґрунту на зношуваність робочих органів ґрунтообробних знарядь

Анотація. Описується методика, і наводяться результати оцінки впливу гранулометричного складу ґрунтів на інтенсивність зносу робочих органів ґрунтообробних знарядь.

Ключові слова: гранулометричний, зношення, фрактал, ґрунт, робочий орган.

Smil'skiy V. V., Sidorchuk A. V. Influence of dispersion of soil's dispersion on wearouting of working elements in machines for soil cultivating

Annotation. The method for evaluation the influence of soils particle-size on wearouting intensification of workings elements in machines for soil cultivating is describes in this article and the results of this process is also established.

Keywords: grain size, wear outing, fractal, soil, working organ.

40. Смильский В. В. Влияние степени измельчения почвы на изнашиваемость рабочих органов земледельческих орудий / Смильский В. В. // Механизация и электрификация сельского хозяйства : межвед. тематич. сб. : в 2 т. / РУП «НПЦ НАН Беларуси по механизации сельского хозяйства». – Минск, 2014. – Вып. 48, т. 1. – С. 75–82.

Аннотация. Описывается методика, и приводятся результаты оценки влияния гранулометрического состава почв на интенсивность сноса рабочих органов почвообрабатывающих орудий.

Ключевые слова: гранулометрический, износ, фрактал, почва, рабочий орган.

Смільський В. В. Вплив ступеня подрібнення ґрунту на зношуваність робочих органів землеробських знарядь

Анотація. Описується методика, і наводяться результати оцінювання впливу гранулометричного складу ґрунтів на інтенсивність зношування робочих органів ґрунтообробних знарядь.

Ключові слова: гранулометричний, знос, фрактал, ґрунт, робочий орган.

Smil'skiy V. V Influence of dispersion of soil's dispersion on wearouting of working elements in machines for soil cultivating

Annotation. The method for evaluation the influence of soils particle-size on wearouting intensification of workings elements in machines for soil cultivating is describes in this article and the results of this process is also established.

Keywords: grain size, wear outing, fractal, soil, working organ.

41. Смільский В. В. О подобии почв / Смільский В. В. Сидорчук О. В. // Материалы Междунар. науч.-техн. конф. : в 3 т. / Белорусский гос. агротехнический институт. – Минск, 2014. – Т. 1. – С. 197–202.

Аннотация. В работе обсуждаются возможности применения геометрического моделирования гранулометрического состава почв как одного из методов описания их реальной структуры, содействующих выявлению фундаментальных количественных соотношений между параметрами и свойствами. Основой подхода к исследованию почвы является изучение ее вещественного состава как полидисперсной гетерогенной системы.

Смільський В. В., Сидорчук О. В. Про подібність ґрунтів

Анотація. У роботі обговорюються можливості застосування геометричного моделювання гранулометричного складу ґрунтів як одного з методів опису їх реальної структури, сприяючих виявленню фундаментальних кількісних співвідношень між параметрами і властивостями. Основою підходу до дослідження ґрунту є вивчення її речового складу як полідисперсної гетерогенної системи.

Smilsky V. V., Sidorchuk A. V. Similarity of soil

Annotation. This paper discusses the possibility of using geometric modeling of soil particle size distribution as one of the methods to describe their real structure to facilitate the identification of fundamental quantitative relations between the parameters and properties. The basis of the approach to the study of soil is to study its vesche - governmental composition as polydisperse heterogeneous system.

42. Смільский В. В. Повышение эффективности работы лемешных плугов путем регулирования ширины захвата корпусов / В. В. Смільський, О. В. Сидорчук // MOTROL. Commission of motorization and energetics in agriculture : an international journal on operation of farm and agri-food industry machinery / ed. E. Krasowski. – Lublin ; Rzeszów, 2014. – Vol. 16, no 4. – P. 72–76.

Аннотация. Анализируется возможность повышения эффективности обработки почв лемешными плугами. Показано, что необходимое качество обработки может быть получено путем адаптации параметров рабочих органов плуга к технологическим свойствам почвы.

Ключевые слова: плуг, захват, обработка, почва, лемех.

Smil'skiy V. V., Sidorchuk A. V. Increasing the working efficiency of ploughshares ploughs by adjusting of the width of capture

Annotation. The possibility of increasing the working efficiency of ploughshares ploughs is analyzed. It's determined that the required soil quality may be obtained by adaption of working organs parameters concerning plough to the technological properties of the soil.

Keywords: plough, capture, treatment, soil, ploughshare.

43. Смильский В. В. Формирование пространства признаков для распознавания почв с использованием мультифрактального анализа / В. В. Смильський, О. В. Сидорчук // MOTROL. Commission of motorization and energetics in agriculture : an international journal on operation of farm and agri-food industry machinery / ed. E. Krasowski. – Lublin ; Rzeszów, 2014. – Vol. 16, no 4. – P. 200–205.

Аннотация. Предлагается новый метод выражения гранулометрического состава почв, основанный на методологии фрактальной геометрии. Метод позволяет идентифицировать почвы по двум количественным характеристикам во всем диапазоне размеров фракций и может быть использован для анализа любых дисперсных материалов.

Ключевые слова: гранулометрический, метод, классификация, почва, фрактал.

Смильський В. В., Сидорчук О. В. Формування простору ознак для розпізнавання ґрунтів з використанням мультифрактального аналізу

Анотація. Пропонується новий метод виразу гранулометричного складу ґрунтів, заснований на методології фрактальної геометрії. Метод дозволяє ідентифікувати ґрунти по двох кількісних характеристиках у всьому діапазоні розмірів фракцій і може бути використаний для аналізу будь-яких дисперсних матеріалів.

Ключові слова: гранулометричний, метод, класифікація, ґрунт, фрактал.

Smil'skiy V. V., Sidorchuk A. V. Creating a space for recognition of soil attributes using multifractal analysis

Annotation. We propose a new method of expressing particle size distribution of soil, based on the methodology of fractal geometry. The method allows the identification of two soil quantitative characteristics throughout the size range fractions, and can be used for analysis of any dispersed material.

Keywords: grain-size composition, method, classification, soil, fractal.

44. Сопига В. Б. Организационно-методические аспекты проведения лабораторных работ по автоделу в педагогических институтах в 1960-х годах / Сопига В. Б. // Наука вчера, сегодня, завтра : сборник статей по материалам XIII международной научно-практической конференции (9 июня 2014 г., г. Новосибирск) / отв. ред. Гулин А. И. – Новосибирск, 2014. – № 6. – С. 98–101.

45. Сопига В. Б. Технологическая практика в системе подготовки учителей к преподаванию автодела в СССР (1956-1960-е годы) / В. Б. Сопига // Наука и мир : международный научный журнал / глав. ред. Мусиенко С. А. – Волгоград, 2014. – № 6, т. 2. – С. 51–53.

Аннотация. Проанализированы современные научные труды, в которых осуществлено ретроспективный анализ подготовки учителей автодела и историко-педагогическое исследование технологической практики в педагогических высших учебных заведениях. Раскрыта особенность прохождения технологической практики студентами педагогических институтов на авторемонтных предприятиях в 1956-1960-х годах. Обоснована целесообразность технологической практики для будущих учителей автодела в исследуемый период.

Ключевые слова: педагогический институт, технологическая практика, автодело, студенты.

Sopiga V. B. Проаналізовано сучасні наукові праці, в яких здійснено ретроспективний аналіз підготовки вчителів автосправи та історико-педагогічне дослідження технологічної практики в педагогічних вищих навчальних закладах

Анотація. Розкрито особливості проходження технологічної практики студентами педагогічних інститутів на авторемонтних підприємствах в 1956-1960-х роках. Обґрунтовано доцільність технологічної практики для майбутніх вчителів автосправи в досліджуваний період.

Ключові слова: педагогічний інститут, технологічна практика, автосправа, студенти.

Sopiga V. B. Technological practice in the system of training of teachers to automobile engineering teaching in the ussr (1956-1960 s)

Annotation. The article deals with modern scientific works in which the retrospective analysis of training of teachers of automobile engineering and historical and pedagogical research of technological practice in pedagogical higher educational institutions are carried out. The feature of passing of technological practice by students of teacher training colleges at the motor-car repair enterprises in the 1956-1960th years is opened. Expediency of technological practice for future teachers of automobile engineering during the studied period is proved.

Keywords: teacher training colleges, technological practice, automobile engineering, students.

46. Сорока О. В. Детский рисунок как показатель эмоционального благополучия ребенка / О. В. Сорока // Категория «социального» в современной педагогике и психологии : материалы 2-й научно-практической конференции (заочной) с международным участием (2–3 апреля 2014 г.) : в 2 ч. / отв. ред. А. Ю. Нагорнова. – Ульяновск, 2014. – Ч. 1. – С. 273–276.

47. Сорока О. В. Интегративные образовательные технологии в подготовке будущего учителя начальной школы / О. В. Сорока // Педагогика и психология высшей школы: современное состояние и перспективы развития : международная научная конференция (Москва, 5–6 июня 2014 г.) : сб. ст. / Моск. гуманит. ун-т ; под ред. В. А. Ситарова ; сост. О. А. Косинова. – М., 2014. – С. 170–175.

48. Сорока О. В. Особенности коррекционной работы с младшими школьниками средствами арт-терапии / О. В. Сорока // Уральский научный вестник. Серия: Педагогические науки. Психология и социология : научно-теоретический и практический журнал. – Уралъск, 2014. – № 6 (85). – С. 56–63.

Аннотація. Стаття посвящена раскрытию понятий «коррекция», «психокоррекция», «социально-педагогическая коррекция». Рассмотрены особенности использования арт-терапии с младшими школьниками; представлены преимущества арт-терапии.

Ключевые слова: коррекция, психокоррекция, социально-педагогическая коррекция, арт-терапия, младшие школьники, начальная школа.

Soroka O. The specifics of correctional work with younger pupils by means of art-therapy

Annotation. The article is dedicated to the disclosure of such ideas as «correction», «psycho correction», «socio-pedagogical correction». There were considered the specifics of using the art-therapy with younger pupils; there were disclosed the advantages of art-therapy.

Keywords: correction, psycho correction, socio-pedagogical correction, art-therapy, younger pupils, primary school.

49. Сохранение *Gentiana lutea* L. (Gentianaceae) о использованием микрклонального размножения *in vitro* / Майорова О. Ю., Мосула М. З., Грицак Л. Р., Дробык Н. М. // Биотехнологические приемы в сохранении биоразнообразия и селекции растений : сорник статей Международной научной конференции (Минск, 18–20 августа 2014 г.). – Минск, 2014. – С. 162–165.

50. Топоривская Я. В. Использование компьютерных технологий в профессиональной подготовке будущих учителей музыки / Я. В. Топоривская // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов / глав. ред. В. Иванов. – Курск, 2014. – № 7 (97). – С. 84–88.

Аннотація. В статье рассматривается проблема совершенствования подготовки будущего учителя музыки к использованию компьютерных технологий в профессиональной деятельности. Проанализированы особенности применения компьютерных технологий в учебной и педагогической деятельности учителя музыки.

Ключевые слова: профессиональная подготовка учителя, учитель музыки, компьютерные технологии.

Топорівська Я. В. Використання комп'ютерних технологій в професійній підготовці майбутнього вчителя музики

Анотація. У статті розглядається проблема вдосконалення підготовки майбутнього вчителя музики до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності. Проаналізовано особливості застосування комп'ютерних технологій у навчальній і педагогічній діяльності вчителя музики.

Ключові слова: професійна підготовка вчителя, учитель музыки, комп'ютерні технології.

Toporivska Ya. V. Use of Computer Technologies in Vocational Training of Future Music Teachers

Annotation. The article deals with comprehensive research of modernization of professional training of future music teachers in the sphere of IT application. The author analyzed the special features of IT application in tuition and pedagogical activities of music teachers.

Keywords: professional training of a teacher, music teacher, information technologies.

51. Фендьо Е. Н. Результаты исследований конструкции бесконтактных струйных элементов для пневмотранспортных устройств / Фендьо Е. Н. // Механизация и электрификация сельского хозяйства : межвед. тематич. сб. : в 2 т. / РУП «НПЦ НАН Беларуси по механизации сельского хозяйства». – Минск, 2014. – Вып. 48, т. 2. – С. 74–80.

Анотація. В статті приводяться результати виконаних досліджень конструкції бесконтактних струйних елементів для пневмотранспортних пристроїв і пропонуються варіанти найбільш ефективних конструкцій з позицій підвищення їх підйомної сили.

Ключевые слова: пневмотранспорт, струйные элементы, бесконтактный захват.

Fendyo E. N. The results of research design elements for non-contact jet pneumatic devices

Annotation. The results of executed researches the results of the research design elements for non-contact jet pneumatic devices and offers the options most effective designs from the standpoint of increasing the lift force.

Keywords: pneumatic, jet elements, contactless seizure.

52. Царик Л. П. Духовні пам'ятки Тернопільщини – священні місця, елементи природно-культурного ландшафту/ Л. П. Царик, П. Л. Царик // Краjobraz sakralny = Сакральний ландшафт. – Краків ; Львів, 2014. – S. 95–104.

53. Царик Л. П. Концепция региональных природоохранных систем в теории и практике сбалансированного развития территории / Л. П. Царик // Науки о Земле на современном этапе : материалы XI Международной научно-практической конференции (14.02.2014). – М., 2014. – С. 65–67.

54. Царик П. Л. Географические подходы к оценке и анализу рекреационного потенциала Подолья / П. Л. Царик // Географический вестник Пермского государственного национального исследовательского университета. – Пермь, 2014. – № 1 (28). – С. 10–15.

Анотація. Рассмотрены основные подходы к оценке ландшафтных рекреационных ресурсов, по медико-биологическим, психолого-эстетическим и технологическим критериям. Создана оценочная модель ландшафтных комплексов Подолья с учетом их благоприятности для рекреационных целей.

Ключевые слова: рекреация, критерии оценки, рекреационный потенциал, Подолье, ландшафтные системы.

Царик П. Л. Географічні підходи до оцінки і аналізу рекреаційного потенціалу Поділля

Анотація. Розглянуто основні підходи до оцінки ландшафтних рекреаційних ресурсів, по медико-біологічним, психолого-естетичним і технологічним критеріям. Створено оціночну модель ландшафтних комплексів Поділля з урахуванням їх сприятливості для рекреаційних цілей.

Ключові слова: рекреація, критерії оцінки, рекреаційний потенціал, Поділля, ландшафтні системи.

Tsaryk P. L. The geographical approach to evaluation, and analysis recreational potential of Podolia

Annotation. The main approaches to the assessment of landscape recreational resources, biomedical, psychological and aesthetic, and technological criteria. Established assessment model landscape complexes Podolia given their favorability for recreational purposes.

Keywords: recreation, evaluation criteria, recreational potential, Podolia, landscape systems.

55. Царик П. Л. К особенностям рекреационного природопользования в границах национальных природных и региональных ландшафтных парков Подолья / П. Л. Царик, Л. П. Царик, О. Б. Греськів // Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов. – Курск, 2014 – № 1 (91). – С. 192–198.

Аннотація. Рассмотрены вопросы рекреационного использования территории национальных природных и региональных ландшафтных парков Подолья. Проведен анализ формирования сети НПП и РЛП Подолья, подано их основные показатели: площадь и структуру функциональных зон, репрезентативность парками ландшафтов Подолья и тому подобное.

Ключевые слова: рекреационное природопользование, национальный природный парк, региональный ландшафтный парк, Подолья.

Царик П. Л., Царик Л. П., Греськів О. Б. До особливостей рекреаційного природокористування в межах національних природних і регіональних ландшафтних парків Поділля

Анотація. Розглянуто питання рекреаційного використання території національних природних і регіональних ландшафтних парків Поділля. Проведено аналіз формування мережі НПП і РЛП Поділля, подано їх основні показники: площу і структуру функціональних зон, репрезентативність парками ландшафтів Поділля тощо.

Ключові слова: рекреаційне природокористування, національний природний парк, регіональний ландшафтний парк, Поділля.

Tsaryk P. L, Tsaryk L. P, Hreskiv O. B. The special features recreational nature within national and regional natural landscape parks of Podillya

Annotation. Questions recreational use of the territory of national natural and regional landscape parks of Podillya. The analysis of network formation NNP and RLP of Podillya, given their key indicators: the square structure and functional areas, parks representation landscapes of others.

Keywords: recreational nature, national parks, regional landscape park, Podillya.

56. Царик П. Л. Оценка рекреационной пригодности ландшафтов национального природного парка «Малое Полесье» / Царик П. Л. Царик Л. П., Новицька С. Р. // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – М., 2014. – № 4 (63), ч. 2. – С. 14–20.

Анотація. Проведен аналіз ландшафтної структури НПП «Малое Полесье», подана структура земельних угодий і площі функціональних зон. Создана картосхема ландшафтов НПП «Малое Полесье», проведен анализ и оценка пригодности ландшафтов парка для целей рекреации и туризма.

Ключевые слова: рекреационная пригодность, Малое Полесье, национальный природный парк, ландшафт.

Царик П. Л., Царик Л. П., Новицька С. Р. Оцінка рекреаційної придатності ландшафтів національного природного парку «Мале Полісся»

Анотація. Здійснено аналіз ландшафтної структури НПП «Мале Полісся», подана структура земельних угідь і площі функціональних зон. Створена картосхема ландшафтів НПП «Мале Полісся», проведений аналіз і оцінка придатності ландшафтів парку для цілей рекреації і туризму.

Ключові слова: рекреаційна придатність, Мале Полісся, Національний природний парк, ландшафт.

Tsaryk P. L., Tsaryk L. P., Novitska S. R. Assessment recreational fitness landscapes national natural park «Small Polesie»

Annotation. The analysis of landscape structure of NPP «Small Polesie» composition of the land area and functional areas. Established map landscapes NPP «Small Polesie», the analysis and evaluation of the suitability of the landscape of the park for the purpose of recreation and tourism.

Keywords: recreational suitability, Small Polesie, national park, landscape.

57. Цидыло И. И. Использование основ изобразительной грамоты в информационно-графической подготовке дизайнера / И. И. Цидыло // Проблемы современной науки : сборник научных трудов. – Ставрополь, 2014. – Вып. 11, ч. 1. – С. 97–105.

58. Цидыло И. Н. Концептуальные положения подготовки инженера-педагога к применению интеллектуальных технологий в профессиональной деятельности / И. Н. Цидыло // Проблемы современной науки : сборник научных трудов. – Ставрополь, 2014. – Вып. 13. – С. 54–66.

Анотація. В статье определено и обосновано концептуальные положения подготовки инженера-педагога к применению интеллектуальных технологий в профессиональной деятельности. В процессе обучения интеллектуальным технологиям осуществляется формирование только инвариантных составляющих: методологической, фундаментальной, профессиональной, критически-оценочной, социально-организационной и творческой. Изучение построено с соблюдением принципов системно-деятельностного подхода к исследованию объектов профессиональной деятельности.

Ключевые слова: концептуальные положения, подготовка инженера-педагога, применение интеллектуальных технологий, системно-деятельностный подход, профессиональная деятельность.

Tsidylo I. Conceptual provisions for training an engineer-teacher to use intelligent technologies in professional activity

Annotation. The article defines and substantiates the conceptual provisions for training an engineer-teacher to use intelligent technology in professional activity. During teaching students to intelligent technologies, only invariant components are being formed – methodological, fundamental, professional, critical and evaluative, socially organizing and creative. The research is done in compliance with the principles of system-active approach to the study of objects of professional activity.

Keywords: conceptual provisions, engineer-teacher training, the use of intelligent technologies, system-activity approach, professional activity.

59. Цидыло И. Н. Нечеткая оценка результатов автоматизированного тестирования / И. Н. Цидыло // Проблемы современной науки : сборник научных трудов. – Ставрополь, 2014. – Вып. 11, ч. 1. – С. 105–114.

Аннотация. В статье дан анализ существующих подходов нечеткой оценки результатов автоматизированного тестирования. Описана структура нечеткой системы, функции и механизмы построения модели. Поверхность отзыва нечеткой системы отображает зависимость итоговой оценки от уровня сложности задания и степени правильности задания. Указано структура и функции нечеткой системы. Проведенное тестирование контролера на тестовой выборке доводит функциональную пригодность разработанной модели.

Ключевые слова: автоматизированное тестирование, нечеткость, нечеткие характеристики тестов, нечеткая оценка, база правил, алгоритм ANFIS, система вывода Сугено.

Tsidylo I. Fuzzy evaluation of the results of using automated testing

Annotation. The paper analyzes existing approaches of fuzzy evaluation of automated testing. The structure of the unclear system, function and mechanisms of construction of the model. The surface of review of the unclear system represents dependence final assessment of the level of complexity of the task and the degree of accuracy of the job of estimation. A structure and functions of fuzzy system. The testing on a test selection proves the functional fitness of the developed model.

Keywords: automated testing, fuzziness, fuzzy performance tests, fuzzy evaluation, base rules, algorithm anfis, Sugeno inference system.

60. Цидыло И. Н. Применение системного подхода к организации методов и технологий интеллектуальных вычислений в учебную дисциплину / Цидыло И. Н. // Веснік Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта : навукова-практычны часопіс. – 2014. – № 1 (79). – С. 74–78.

Аннотация. Освещается проблема применения метода системного подхода к изучению методов и технологий искусственного интеллекта. Приведены общие черты системного подхода как метода научного познания, системные свойства: сложность, организованность, целостность. Как пример, как системы, рассмотрена технология интеллектуальных вычислений что представлена теорией нечетких множеств. Использование метода системного анализа реализовано в процессе использования средств графического интерфейса пользователя GUI пакета Fuzzy Logic Toolbox системы MATLAB для

разработки нечетких систем. Ключевые слова: системный подход, инженер-педагог, теория нечетких множеств, пакет Fuzzy Logic Toolbox.

Tsidylo I. Studying intellectual technologies by engineer-teacher on the basis of systems approach.

Annotation. The article deals with the problem of using the approach method in studying methods and technologies of artificial intelligence. Given general lines of approach of the systems as to the method of scientific cognition, and system properties: complication, good organization, integrity. As an example of the system it is analyzed technology of intellectual calculations that is presented by the theory of fuzzy sets. The usage of analysis method is realized in the process of the use of facilities of graphic man-machine GUI interface to the package of Fuzzy Logic Toolbox system MATLAB for development of the unclear systems.

Keywords: approach of the systems, engineer-teacher, theory of fuzzy sets, package of Fuzzy Logic Toolbox.

61. Цидыло И. Н. Принципы обучения интеллектуальных технологий управления принятия решений / И. Н. Цидыло // Хабаршы вестник: «Педагогика ғылымдары» сериясы / Абай атындағы Казак ұлттық педагогикалық университеті. – Алматы, 2014. – № 2 (42). – С. 132–135.

Аннотация. Освещается проблема формулирования принципов обучения интеллектуальных технологий. Приведено принципы построения системы инженерно-педагогического образования. Выделено и обосновано основные и дополнительные принципы обучения. На основе дополнительных принципов: категоризации, динамизма, структуризации раскрыто механизм успешного совершенствования содержания подготовки инженера-педагога в области интеллектуальных вычислений. Ключевые слова: интеллектуальные технологии, инженер-педагог, принципы обучения, основные объекты, набор операций.

Tsidylo I. Principles of teaching intelligent technologies of decision-making management.

Annotation. The problem of formulating the principles of teaching intelligent technologies has been highlighted. The principles of building a system of engineering-pedagogical education have been provided. The basic and additional principles of teaching have been outlined and substantiated. On the basis of additional principles of categorization, dynamism and structuring the mechanism of a successful improvement of the content of training an engineer-teacher in the field of intelligent computing. Key words: intelligent technologies, engineer-teacher, teaching principles, basic objects, a set of operations.

62. Шандригось В. И. Необходимость учета антропометрических показателей в подготовке борцов разных стилей борьбы / В. И. Шандригось, С. В. Латышев // Физиологические и биохимические основы и педагогические технологии адаптации к разным по величине физическим нагрузкам: материалы II Международной научно-практической конференции (27–28 ноября 2014 г., г. Казань). – Казань, 2014. – С. 320–322.

Аннотация. В статье описывается исследование антропометрических показателей борцов вольного и греко-римского стилей в сравнительном аспекте.

Авторы по П. Н. Башкирову и В. В. Бунаку определили пропорции тела и пропорциональность звеньев конечностей к длине тела, условный показатель мышечной силы (УПМС), индекс массивности (ИМ) звеньев конечностей, вычислили соотношение ИМ к массе тела и сопоставили эти величины с результативностью спортивных выступлений борцов. Проведенное исследование показало, что чистые типы пропорций тела по П. Н. Башкирову среди борцов встречаются редко, преобладают смешанные признаки двух или всех трех типов.

Ключевые слова: вольная и греко-римская борьба, антропометрические показатели, пропорции тела борцов.

Annotation. In the article research of anthropometric indexes of fighters is described free and greko-roman styles in the compared aspect. Authors such as P. N. Bashkirov and V. V. Bunak defined the proportions of body and proportion of extremities to length of body, conditional index of muscle strength (CIMS), index of massiveness (IM) of extremities, and calculated correlation of IM to mass of body and compare these values with the productivity of sports performances of fighters. The research showed that pure types of body proportions, said by P. N. Bashkirov, among wrestlers are rare, dominated by mixed features of two or all three types.

Keywords: free and greko-roman wrestling, anthropometric indexes, proportions of body of fighters.

63. Шпак М. М. Роль семьи в эмоциональном развитии ребенка / М. М. Шпак // Socio-psychological problems and research of childhood: child in the family, educational institutions and in groups of agemates : materials of the III international scientific conference (January 20–21, 2014). – Prague, 2014. – P. 22–28.

64. Ящик Н. Р. Метафорическая транспозиция в древних этносимволах немецкого языка / Н. Р. Ящик // Филологические науки. Вопросы теории и практики / науч. ред. М. Н. Макеева. – Тамбов, 2014. – № 6 (36), ч. 2. – С. 220–223.

Аннотация. В статье рассмотрены лексико-семантические свойства древних немецких этносимволов, представлены результаты исследования механизмов транспозиции смыслов в этносимволах, установлена роль метафоричности в процессе символизации, определены основные предпосылки формирования символического значения слова и особенности функционирования древних этносимволов в немецком языке.

Ключевые слова: семантическая транспозиция, метафора, древний этносимвол, семантическая двупланность.

Ящик Н. Р. Метафорична транспозиція в давніх етносимволах німецької мови

Анотація. У статті розглянуто лексико-семантичні властивості давніх німецьких етносимволів, представлено результати дослідження механізмів транспозиції смислів в етносимволах, встановлено роль метафоричності в процесі символізації, визначено основні передумови формування символічного значення слова і особливості функціонування давніх етносимволів у німецькій мові.

Ключові слова: семантична транспозиція, метафора, давній етносимвол, семантична двоплановість.

Yashchyk N. R. Metaphorical transposition in the ancient ethnosymbols of German language

Annotation. In this article are described the lexical-semantic characteristics of the ancient German ethnosymbols, presented the results of the research on the mechanisms of the meaning of ethnosymbols transposition, described the role of metaphor in the process of symbolization, established the basic preconditions for the formation of the symbolic meaning of the word and the peculiarities of the functioning of ancient ethnosymbols in German language.

Keywords: semantic transposition, metaphor, ancient ethnosymbol, semantic duality

65. Bilous Y. Widerspiegelung des Raummodelles der Welt in den somatischen Phraseologischen Einheiten der deutschen Sprache / Y. Bilous // *European Applied Sciences: Wissenschaftliche Zeitschrift / Europäische Fachhochschule.* – Stuttgart, 2014. – № 8. – S. 52–55.

Annotation. The article is devoted to the problem of reflection in linguistic units, namely in somatic phraseological units of German language the process of perception and way of representation and interpretation the world by human. In the system of somatic units is displayed a regularity of spatial coordinates standards. By means of somatic phraseological units can identify the place or location of objects in relation to the subject of speech.

Keywords: representation of the world, language world picture, space, spatial picture of the world.

Білоус Ю. В. Відображення просторової картини світу в соматичних фразеологічних одиницях німецької мови

Стаття присвячується вивченню проблеми відображення в мовних одиницях, а саме в соматичних фразеологізмах німецької мови, процесу пізнання і способу репрезентації та інтерпретації людиною навколишнього світу. В системі соматичних одиниць відображається закономірність еталонів просторових координат, за допомогою соматичних фразеологізмів можна позначити місце або розташування предметів щодо суб'єкта мовлення.

Ключові слова: репрезентація навколишнього світу, мовна картина світу, простір, просторова картина світу.

Билоус Ю. В. Отображение пространственной картины мира в соматических фразеологических единицах немецкого языка

Аннотация. Статья посвящена изучению проблемы отражения в языковых единицах, а именно в соматических фразеологизмах немецкого языка, процесса познания и способа репрезентации и интерпретации человеком окружающего мира. В системе соматических единиц отражается закономерность эталонов пространственных координат, с помощью соматических фразеологизмов можно обозначить место или расположение предметов относительно субъекта речи.

Ключевые слова: репрезентация окружающего мира, языковая картина мира, пространство, пространственная картина мира.

66. Bodnar D. I. On Convergence and Truncation Error Bounds of 1-periodic Branched Continued Fraction of the Special Form [Електронний ресурс] / D. I. Bodnar, M. M. Bubnyak // *Communications in the Analytic Theory of Continued Fractions.* – 2014. – Vol. 20. – P. 1–13. – Режим доступу: https://www.coloradomesa.edu/mathstat/documents/Bodnar_Bubniak_CATCF.pdf.

Annotation. Branched continued fractions with non-equivalent variables are natural generalization of C-fractions in solving of the problems of correspondence to multiple power series. We obtain branched continued fractions of the special form if values of variables are fixed. For 1-periodic branched continued fraction of the special form we established the conditions of convergence and uniform convergence, and the truncation error bounds.

67. Bodnar D. I. The convergence of 1-periodic branched continued fraction of the special form in parabolic regions / D. I. Bodnar, M. M. Bubnyak // *Journal of Mathematics and System Science*. – 2014. – Vol. 4, no 4. – P. 269–274.

Annotation. Branched continued fractions are one of the multidimensional generalization of the continued fractions. Branched continued fractions with not equivalent variables are an analog of the regular C-fractions for multiple power series. We consider 1-periodic branched continued fraction of the special form which is an analog fraction with not equivalent variables if the values of that variables are fixed. We establish an analog of the parabola theorem for that fraction and estimate truncation error bounds for that fractions at some restrictions. We also propose to use weight coefficients for obtaining different parabolic regions for the same fraction without any additional restriction for first element.

Keywords: Continued fractions, 1-periodic branched continued fraction of special form, convergence, uniform convergence, truncation error bounds.

68. Drapak H. Models of Reading of the Hypertext Fiction / H. Drapak // *Journal of Philology, History, Social and Media Communication, Political Science, and Cultural Studies* / ed. by I. Nabytovych. – Lublin, 2014. – Vol. 8. – P. 30–37.

Annotation. The process of reading covers complex combination of interpretation, cognition, game, manipulation, construction and deconstruction of plots and themes. Therefore a text as constant closed structure is re-emphasized and reconsidered. Instead we have new formats which do not correlate with traditional compositions, genre or discourse. The purpose of the article is to investigate the types of the reading of hypertext fiction, reception of which differs essentially. The author of the article distinguishes new ways of comprehension and interpretation of the network fiction. Concepts of G. Landow, H. Rustard, S. Sloane are taken into the consideration.

Keywords: hypertext fiction, reading, cognitive and social constructionism models of reception, location.

Драпак Г. Б. Моделі читання гіпертекстуальної літератури

Анотація. Процес читання у віртуальному світі передбачає складне поєднання інтерпретації, осмислення, гри, маніпуляції, конструювання та деконструювання сюжетних ліній та тематичних планів. У такому контексті переакцентується й саме розуміння тексту як сталої замкненої структури. Натомість маємо нові формати, що далеко не корелюють із традиційними композицією, жанром та навіть дискурсом. Мета нашої статті полягає в дослідженні типології читання гіпертекстуальної літератури, рецепція якої суттєво відрізняється від рецепції друкованого тексту. Авторка виокремила нові підходи до розуміння та інтерпретації мережевої літератури. Об'єктом аналізу є концепції Дж. Лендова, Г. Рустада та С. Слоун.

Ключові слова: гіпертекстуальна література, читання, когнітивістські та соціально-конструктивістські моделі рецепції, локалізація.

Драпак Г. Б. Модели чтения сетевой литературы

Анотація. Процесс чтения в виртуальном мире предполагает сложное сочетание интерпретации, осмысления, игры, манипуляции, конструирование и деконструирование сюжетных линий и тематических планов. В таком контексте изменяется и понимания текста как постоянной замкнутой структуры. Цель нашей статьи состоит в исследовании типологии чтения гипертекстуальной литературы, рецепция которой существенно отличается от рецепции печатного текста. Автор выделила новые подходы к пониманию интерпретации сетевой литературы. Объектом анализа являются концепции Дж. Лендова, Г. Рустада и С. Слоун.

Ключевые слова: гипертекстуальная литература, чтение, когнитивистские и социально-конструктивистские модели рецепции, локализация.

69. Honcharovska G. F. The peculiarities of the formation the availability of future psychologists for the work with preschool children [Електронний ресурс] / G. F. Honcharovska // *Středoevropský věstník pro vědu a výzkum : Central European journal for science and research / Šéfredaktor prof. PhDr. Zdeněk Ondřejek, DrSc. – Praha, 2014. – Nr 9 (11). – S. 133–137. – Режим доступа:* http://www.ukrnauka.ru/231014_SV/231014_SV_11.pdf.

Annotation. The article indicates that the formation of the subject of professional activity along with his/her own position, behavior, and attitude to future activity connected with preschool children is the result of personal development in the process of the successful gaining knowledge, abilities and skills while studying at higher educational institution. The theoretical analysis of the problem of personal development of future specialist of children psychology was carried out and psychological and pedagogical conditions of formation the availability of the psychologists for the work with preschool children were grounded.

Keywords: actualization of the subjective position, situations of modeling, activation of the reflection, professional competence of the teacher.

Гончаровська Г. Ф. Особливості формування готовності майбутніх психологів для роботи з дітьми дошкільного віку

Анотація. В статті зазначено, що становлення суб'єкта професійної діяльності з власною позицією, поведінкою, ставленням до майбутньої діяльності з дітьми дошкільного віку є результатом розвитку його як особистості в процесі успішного оволодіння знаннями, вміннями та навичками під час навчання у вищому навчальному закладі. Здійснено теоретичний аналіз проблеми становлення особистості майбутнього фахівця дитячої психології та обґрунтовано психолого-педагогічні умови формування готовності психологів до діяльності з дітьми дошкільного віку.

Ключові слова: актуалізація суб'єктної позиції, моделювання ситуацій, активізація рефлексії, професійна компетентність викладача.

Гончаровська Г. Ф. Особенности формирования готовности будущих психологов для работы с детьми дошкольного возраста

Анотация. В статье указано, что становление субъекта профессиональной деятельности с собственной позицией, поведением,

отношением к будущей деятельности с детьми дошкольного возраста является результатом развития его как личности в процессе успешного овладения знаниями, умениями и навыками при обучении в высшем учебном заведении. Осуществлен теоретический анализ проблемы становления личности будущего специалиста детской психологии и обоснованно психолого-педагогические условия формирования готовности психологов к деятельности с детьми дошкольного возраста.

Ключевые слова: актуализация субъектной позиции, моделирование ситуаций, активизация рефлексии, профессиональная компетентность преподавателя.

70. Hotsa N. African American Language vs African American Women's Language: Theoretical Premises / N. Hotsa // Naukowa przestrzen Europy – 2014: Materiały X Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji (07–15 kwietnia 2014 roku). – Przemysł, 2014. – Vol. 5. Filologiczne nauki.

71. Karabin O. Peculiarities of formation of professional thinking of the prospective computer specialists / O. Karabin // SEPIKE. – 2014. – P. 18–22.

Annotation. The article considers the problem of the development of professional thinking of prospective computer specialists. The development of professional thinking of prospective computer specialists is a result of purposeful, complex, and long-term educational process. It has been proved that professional thinking of a prospective specialist is a complex systemic combination of logical, scientific and practical thinking, which can be described as a process of solving professional tasks that combines multidimensionality, functionality, heuristics, creativity, constructiveness, and logics. Professional thinking of a prospective computer specialist combines scientific thinking, creative thinking, logical thinking, algorithmic thinking, and methodical thinking. Thus, the professional thinking of prospective computer specialists comprises scientific thinking within a particular discipline, research and pedagogical thinking, practical pedagogical thinking in the educational process.

Keywords: thinking, professional thinking, components of professional thinking, professional activities, educational process.

Карабін О. Й. Особливості розвитку професійного мислення у майбутніх фахівців комп'ютерного профілю

Анотація. Статтю присвячується розгляду проблемі розвитку професійного мислення у майбутніх фахівців комп'ютерного профілю. Розвиток професійного мислення у майбутніх фахівців комп'ютерного профілю є результатом цілеспрямованого, складного, тривалого освітнього процесу. Доведено, що професійне мислення майбутнього фахівця є складним системним утворенням логічного, наукового і практичного мислення, яке можна охарактеризувати як процес рішення професійних задач, який поєднує багатоаспектність, функціональність, евристичність, творчість, конструктивність, креативність та логічність. Професійне мислення майбутнього фахівця комп'ютерного профілю об'єднує в собі наукове мислення, творче мислення, логічне мислення, алгоритмічне мислення, методичне мислення. Отже, професійного мислення майбутніх фахівців комп'ютерного профілю

синтезує в собі наукове мислення конкретної дисципліни, науково-дослідне педагогічне мислення, прикладне педагогічне мислення у освітньому процесі.

Ключові слова: мислення, професійне мислення, компоненти професійного мислення, професійна діяльність, освітній процес.

Карабін О. Й. Особенности развития профессионального мышления у будущих специалистов компьютерного профиля

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению проблеме развития профессионального мышления у будущих специалистов компьютерного профиля. Развитие профессионального мышления у будущих специалистов компьютерного профиля является результатом целенаправленного, сложного, длительного образовательного процесса. Доказано, что профессиональное мышление будущего специалиста является сложным системным образованием логического, научного и практического мышления, которое можно охарактеризовать как процесс решения профессиональных задач, который сочетает многоаспектность, функциональность, эвристичность, творчество, конструктивность, креативность и логичность. Профессиональное мышление будущего специалиста компьютерного профиля объединяет в себе научное мышление, творческое мышление, логическое мышление, алгоритмическое мышление, методическое мышление. Итак, профессионального мышления будущих специалистов компьютерного профиля синтезирует в себе научное мышление конкретной дисциплины, научно-исследовательское педагогическое мышление, прикладное педагогическое мышление в образовательном процессе.

Ключевые слова: мышление, профессиональное мышление, компоненты профессионального мышления, профессиональная деятельность, образовательный процесс.

72. Karabin O. Problems of training of prospective teachers to work in the information environment / Oksana Karabin, Inna Hrod // Science and Education in Australia, America and Eurasia: Fundamental and Applied Science: Proceedings of the 1st International Sciences Conference / International Agency for the Development of Culture, Education and Science. – Melbourne, 2014. – P. 221–224.

Карабін О. Й., Грод І. М. Проблеми підготовки майбутніх учителів до роботи в інформаційному середовищі

Анотация. У статті розглянуто проблеми підготовки майбутніх учителів до роботи в інформаційному середовищі, з'ясовано аспекти особливостей підготовки майбутніх учителів до роботи в інформаційному середовищі, виділено рівні інфраструктури освітніх послуг інформаційного середовища в професійному зростанні майбутніх учителів, виділено аспекти ефективної роботи майбутніх учителів в інформаційному середовищі.

Ключові слова: інформатизація суспільства, інформатизація освіти, інформаційні технології, інформаційна підготовка, інформаційне середовище, інформаційна інфраструктура, саморозвиток, самоосвіта.

Карабін О. Й., Грод І. Н. Проблемы подготовки будущих учителей к работе в информационной среде

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы подготовки будущих учителей к работе в информационной среде, выяснено аспекты особенностей

подготовки будущих учителей к работе в информационной среде, выделено уровне инфраструктуры образовательных услуг информационной среды в профессиональном росте будущих учителей, выделено аспекты эффективной работы будущих учителей в информационной среде.

Ключевые слова: информатизация общества, информатизация образования, информационные технологии, информационная подготовка, информационная среда, информационная инфраструктура, саморазвитие, самообразование.

Karabin O. Y., Hrod I. N. Problems of training of prospective teachers to work in the information environment

Annotation. The article deals with the problem of training of teachers to work in the information environment, aspects of features found training of teachers to work in the information environment, highlighted the level of educational services infrastructure information environment in professional development of future teachers, selected aspects of the effective operation of future teachers in the information environment.

Keywords: informatization of society informatization of education, information technology, information training, information environment, information infrastructure, self-development, self-education.

73. Kondratska L. A. Formation of the Iconographical Vision of future teacher of art / L. A. Kondratska // SGEM Conference On Arts, Performing Arts, Architecture And Design. Social sciences and art. – Sofia, 2014. – Book 4. – S. 68–78.

Annotation. It was necessary that the group of triumphal images of Christ which lie at the origin of the rich. Medieval iconography of the End of Time should be treated in a more detailed and systematic manner. We treats two specific themes : the apparition of the Cross and the vision of the Son of Man. It would have been helpful if Christe has explained why he calls a monograph concerned with these two iconographical themes the Vision of Matthew. He has already published a number of articles concerned with minor aspects of it, and he presented the major themes of this study by the future teacher of art.

This first volume purports to be an archaeological and thematic analysis of the Vision of Matthew : origines et développement d'une interprétation particulière de la Deuxième Parousie; une coupe stratigraphique dans les couches successives de l'imagerie chrétienne.

The particular interest of future teacher of art to these verses is that they were so easily rendered in terms of the triumphal imagery of Roman imperial iconography. The Cross, whether as standard or trophy, and one or other of the official scenes (Advent, council, congiarium) are united in various ways in order to render in imagery the Reign of Christ. Christe distinguishes four principal variants : two angels, placed above or below Christ, hold or present the Cross; Christ carries the Cross himself, or it is carried by an angel standing at his side. Christe establishes the imperial models, shows how they were adapted to Christian use and finally demonstrates that the structure of these primitive triumphal images is retained in the fully developed End of the World iconography which was developed, he convincingly argues, in the Carolingian period. Christian iconography developed as a means of rendering in an already extant pictorial idiom certain doctrinal themes, which were to be presented in a

readily intelligible form as part of a propaganda system. While there may have existed side by side a more « savant » iconography developed.

This supra-situational activity is directed to achieve «the norms of soul spirituality» and causes the phenomena which is described as «passing through the self» and creating «a distance in advance» what means the distance from the person who contemplates to the one who accepts thankfully the essence of the objectness as a result of the lasting transcendental expectation, energetic connection and «instantaneous meeting with the pure».

Keywords: Iconographical Vision, future teacher of art, pictorial idiom certain doctrinal themes, transcendental expectation, soul spirituality.

74. Kondratska L. A. Pedagogy of piety: preparing future art teachers / L.A. Kondratska // Modern tendencies in pedagogical education and science of Ukraine and Israel: the way to integration / Ariel University Centre of Samaria. – 2014. – Issue 5. – S. 164–172.

Annotation. Aim of this article. The ways of implementation of pedagogy of piety, in particular of substantive epistemic strategy of personal development of a future art teachers have been considered in the article. Characteristics of the epistemological status and methodological grounds for the future specialists' cognition of the essence in the context of clear demarcation between philosophical and humanitarian discourses, clarifying the prospects and abilities of perfect (apocatastasive) responsibility of a cognitive person, analysing the theory of the essence interpretation and methodological application of modern interpretive strategies of artistic education; revealing the contents and stages of the development of epistemological competence of future artists, defining the structural and functional model of educational technologies of future specialists' epistemological self-correction and analysing the ways of its fulfillment) have been proposed. The effective pedagogical conditions to conduct experiment in order to verify the mentioned statements (to make decent and intellectual surrounding of seeking the truth; to motivate epistemological self-correction of the participants of pedagogical interaction; to provide free self-defining and to activate future specialists' personal resources; to perform epistemological concept in teaching professional subjects) have been described. Functioning of these regularities is determined not only by didactic but also special principles such as spirituality of the educational process; integral (sobornost) and hierarchy of the educational process; providing the freedom of choice for future creative personalities of their own personal educational direction; personal responsibility and educational reflection; spiral and concentric search for epistemological reference; creative and dialogical interaction; contemplation as spiritual perfection. So, the shift to require using cognitive and correcting technologies, which can fulfill the strategy of "topology of the way to the sense" and construction of semantic presuppositions, are supposed.

Keywords: pedagogy of piety, epistemic strategy, soteriological discourse, view-point apperception, intuition of to-news, technological model.

75. Kryzhanovska M. A. Hereditary diseases screening in the population of Ivano-Frankivsk and Ternopil regions / M. A. Kryzhanovska / Informacja naukowa i techniczna w planowaniu oraz realizacji badan i wdrozenprojektow (29.09.2014 – 30.09.2014) : zbiór raportów naukowych. – Warszawa, 2014. – C. 47–50.

76. Kutsa O. I. Peculiarities of Simultaneous Interpreting Teaching in TNPU / O. I. Kutsa // Abstracts: Teaching Translation and Interpreting 4. TTI 2014: International Conference hosted by The Department of Translation Studies, University of Lodz, Poland (Lodz, 28–29 November 2014). – Lodz, 2014. – P. 26.

77. Kutsa O. I. The Role of Transdisciplinarity in Tolerant Translators' and Interpreters' Training / O. I. Kutsa // Book of Abstracts: Translata 2014 (Innsbruck, October 30 – November 1, 2014). – Innsbruck, 2014. – P. 71.

78. Kuzyshyn A. Geospatial Study of Human Development Index of Ukraine in the Light of Regional Indicators / Andriy Kuzyshy // Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego. – Warszawa; Kraków, 2014. – Vol. 27. – S. 67–74.

79. Kuzyshyn A. Territorial analysis of the human development index in Ukraine: regional slice / Andriy Kuzyshyn // Вопросы географии и геоэкологии. – Алматы, 2014. – № 1. – С. 41–46.

Annotation. This article analyzes indicators of social development in Ukraine and their grouping in a number of indicators. They are united in several functional groups - reproduction, social position, comfortable life, prosperity, decent work and education. Following the methodic of the Institute of Demography and Social Studies of M. V. Ptukha these are key indicators for the assessment of the index of regional development in Ukraine. There were identified trend tendencies inherent to regional regions of Ukraine in the field of social development. They were based on the analysis of researched for years 2000-2012. Particularly, the grouping of areas by the level of social formation of the regional territory was held.

Кузишин А. Територіальний аналіз індексу людського розвитку України: регіональний зріз

Анотація. Стаття присвячується аналізу показників соціального розвитку регіонів України і їх угрупованню по ряду показників, які об'єднані в декілька ключових функціональних груп – відтворення населення, соціальне положення, комфортне життя, добробут, гідну працю і освіту. По методиці Інституту демографії і соціальних досліджень імені М. В. Птухи саме ці показники є ключовими для оцінки індексу регіонального розвитку в областях України. На основі виконаного аналізу за 2000-2012 гг були визначені трендові тенденції, характерні для обласних регіонів України у сфері соціального розвитку. Зокрема, було проведено угруповання областей по рівню соціальної сформованості обласної території.

Кузишин А. Территориальный анализ индекса человеческого развития Украины: региональный срез

Аннотация. Статья посвящена анализу показателей социального развития регионов Украины и их группировке по ряду показателей, которые объединены в несколько ключевых функциональных групп – воспроизводство населения, социальное положение, комфортная жизнь,

благополучие, достойный труд и образование. По методике Института демографии и социальных исследований имени М. В. Птухи именно эти показатели являются ключевыми для оценки индекса регионального развития в областях Украины. На основе проделанного анализа за 2000-2012 гг были определены трендовые тенденции, характерные для областных регионов Украины в сфере социального развития. В частности, было проведено группировки областей по уровню социальной сформированности областной территории.

80. Meshko O. I. The formation of teacher's professional position as a necessary condition for implementation of the European standards in the system of education of Ukraine / O. I. Meshko // *Středoevropský věstník pro vědu a výzkum* : Central European Journal for Science and Research). Série: Pedagogika, Psychologie a Sociologie / Šéfredaktor prof. PhDr. Zdeněk Ondřejek, DrSc. – Praha, 2014. – Nr 6 (8). – P. 76–86.

Annotation. The article presents the analysis of the problem of the formation of teacher's professional position as a necessary requirement for the implementation of the European standards into the system of education of Ukraine. It has been clarified, that scholar's professional position is an important indicator of the level of teacher's inclusion in the process of educational tasks realization and reflects a way of self-determination, acceptance and implementation of personal and professional concept. In this research there has also been specified and clarified the notion of teacher's subjectness as an important component of his professional position, that initiates specialist's personal and professional potential, provides creative and dynamic introduction of new educational standards into teaching practice.

Keywords: teacher's professional position, scholar's subjectness, the European standards in education.

Мешко О. І. Формування професійної позиції педагога як необхідна умова запровадження в освіту України європейських стандартів

Анотація. У статті проаналізовано проблему формування професійної позиції педагога як необхідну умову запровадження європейських стандартів в систему освіти України. З'ясовано, що професійна позиція педагога є важливим показником рівня його включення у процес здійснення освітніх завдань та відображає спосіб самовизначення, прийняття і реалізації ним власної особистісно-професійної концепції. Уточнено й конкретизовано поняття суб'єктності педагога як важливої складової його професійної позиції, що ініціює особистісний і професійний потенціал фахівця, забезпечує творче й активне впровадження ним у педагогічну практику нових освітніх стандартів.

Ключові слова: професійна позиція педагога, суб'єктність педагога, система освіти, європейські стандарти в освіті.

Мешко А. И. Формирование профессиональной позиции педагога как необходимое условие внедрения в образование Украины европейских стандартов

Аннотация. В статье проанализирована проблема формирования профессиональной позиции педагога как необходимое условие внедрения европейских стандартов в систему образования Украины. Выяснено, что профессиональная позиция педагога является важным показателем уровня его включения в процесс осуществления образовательных задач и отображает

способ самоопределения, принятия и реализации им собственной личностно-профессиональной концепции. Уточнено и конкретизировано понятие субъектности педагога как важной составляющей его профессиональной позиции, которая инициирует личностный и профессиональный потенциал специалиста, обеспечивает творческое и активное внедрение им в педагогическую практику новых образовательных стандартов.

Ключевые слова: профессиональная позиция педагога, субъектность педагога, система образования, европейские стандарты в образовании.

81. Natsiuk M. Teaching foreign culture values in the process of reading fiction / M. Natsiuk // International English studies journal. Studia anglica resoviensa. – 2014. – Vol. 11. – P. 73–85.

Annotation. Teaching foreign languages is the process inseparable from teaching foreign cultures. While teaching foreign culture, we should keep in mind that it is stored in the forms of beliefs, attitudes, and values. Particular attention is paid to the foreign culture values by the scholars of different disciplines, as they constitute the basis of each culture. Literature is thought to be suitable for teaching cultures, as it represents the view on the culture it was written in, especially on its values, prejudice, stereotypes. Understanding a fictional text depends on the of students' ability to discern the values in the foreign language texts especially those which are not directly expressed. That is why, the first task in teaching foreign culture values is to classify them. The article presents several classifications of values based on different views on them. The awareness of the classifications enables students to judge the characters, their thoughts, and actions in the text from different cultural points of view, hence to compare cultures. The article focuses on teaching students the core values of the foreign culture by discerning them in literature, here the examples of the tasks which help understand the foreign culture values are provided.

Keywords: culture values, teaching foreign languages, cultural patterns, core British values.

82. Orap M. O. The reflexive mechanism of the organization the personality's speech experience / M. O. Orap // European Applied Science. – Stuttgart, 2014. – № 1. – P. 89–91.

Annotation. At the empirical study of the organization of speech experience criterial in the study is the relationship of the subject to the content of their own experience as a speech to the psychological reality. In the study of speech experience personality assessment personality own speech can detect patterns of reflexive mechanisms of speech experience. To study the evaluation of the individual's own speech, the chosen method of personal semantic differential. Results of the study of reflexive mechanisms of speech experience of the person demonstrate the existence of conscious perception of the subject content of elements, both internal and external structure that allows us, in turn, determine the reflection of one of the most effective means of optimizing the organization of speech experience of the individual.

Keywords: speech, speech experience, reflection, semantic differential.

Орап М. О. Рефлексивні механізми організації мовленнєвого досвіду особистості

Анотація. При емпіричному вивченні організації мовного досвіду критеріальним в дослідженні є ставлення самого суб'єкта до змісту власного мовленнєвого досвіду як до психологічної реальності. В межах дослідження

мовленнєвого досвіду особистості оцінки особистістю власного мовлення дозволяють виявити закономірності рефлексивних механізмів мовленнєвого досвіду. Для дослідження оцінки особистістю власного мовлення обрана методика особистісного семантичного диференціала. Результати дослідження рефлексивних механізмів мовленнєвого досвіду особистості демонструють наявність усвідомленого сприйняття суб'єктом змісту елементів як внутрішньої, так і зовнішньої структури, що дозволяє, в свою чергу, визначити рефлексію одним з дієвих засобів оптимізації організації мовленнєвого досвіду особистості.

Ключові слова: мовлення, мовленнєвий досвід, рефлексія, семантичний диференціал.

Оrap M. O. Рефлексивные механизмы организации речевого опыта личности

Аннотация. При эмпирическом изучении организации речевого опыта критериальным в исследовании является отношение самого субъекта к содержанию собственного речевого опыта как к психологической реальности. В рамках исследования речевого опыта личности оценки личностью собственной речи позволяют выявить закономерности рефлексивных механизмов речевого опыта. Для исследования оценки личностью собственной речи избрана методика личностного семантического дифференциала. Результаты исследования рефлексивных механизмов речевого опыта личности демонстрируют наличие осознанного восприятия субъектом содержания элементов как внутренней, так и внешней структуры, что позволяет, в свою очередь, определить рефлексію одним из действенных средств оптимізації організації речевого опыта личности.

Ключевые слова: речь, речевой опыт, рефлексія, семантический дифференціал.

83. Orap M. O. The speech capability in the structure of personality's speech experience / M. O. Orap // Scientific Letters of Academic Society of Michal Balujansky. – Kosev, 2014. – № 2. – P. 154–157.

Annotation. The article is devoted to the theoretical modeling of structural construction of the personality's speech experience and empirical exploration of the internal structure of personality's speech experience. Speech experience is determined by speech capability, speech competency, speech abilities and speech activity as the elements of internal structure. This article is accomplished theoretic substantiation for the choice of diagnostic indicator empirical investigation of the structure and functioning of the speech capability. The results of the correlation between speech capability and other elements of internal structure of speech experience are given.

Keywords: speech, the speech experience, speech capability, speech competency, speech abilities, speech activity.

Оrap M. O. Мовленнєва здатність у структурі мовленнєвого досвіду особистості

Анотация. Стаття присвячується проблемі теоретичного моделювання структури мовленнєвого досвіду особистості та емпіричного вивчення внутрішньої структури мовленнєвого досвіду. Елементами внутрішньої структури мовленнєвого досвіду визначено мовленнєву здатність, мовленнєву компетенцію, мовленнєві здібності та мовленнєву діяльність. Стаття представляє теоретичне обґрунтування вибору діагностичних показників емпіричного

дослідження закономірностей будови і функціонування мовленнєвої здатності. Також представлені результати кореляційного аналізу взаємозв'язків мовленнєвої здатності та інших елементів внутрішньої структури мовленнєвого досвіду.

Ключові слова: мовлення, мовленнєвий досвід, мовленнєва здатність, мовленнєва компетенція, мовленнєві здібності, мовленнєва діяльність.

Orap M. O. Речевая способность в структуре речевого опыта личности

Аннотація. Стаття посвящена проблеме теоретического моделирования структуры речевого опыта личности и эмпирического изучения внутренней структуры речевого опыта. Элементами внутренней структуры речевого опыта определены речевая способность, речевая компетенция, речевые способности и речевая деятельность. Стаття представляє теоретическе обоснование выбора диагностических показателей эмпирического исследования закономерностей строения и функционирования речевой способности. Также представлены результаты корреляционного анализа взаимосвязей речевой способности и других элементов внутренней структуры речевого опыта.

Ключевые слова: речь, речевой опыт, речевая способность, речевая компетенция, речевые способности, речевая деятельность.

84. Temporal and spatial change in anthropogenic impact on Lake Simcoe: insights from pollen, non-pollen palynomorphs and thecamoebians / O. Volik, F.M.G. McCarthy, D. C. Danesh, M. Drljepan // Abstracts of 57th Annual Conference on Great Lakes Research / McMaster University. – Hamilton, 2014. – P. 297.

85. The formation of regional environment protective and recreational system for Ukraine / Yaroslav Marynyak, Lubomyr Tsaruk, Andriy Kuzyshyn, Petro Tsaruk, Nadiya Stecko, Inna Poplavska, Maryana Hinzula // Structural Transformation of Industry and Services in Spatial System – Research-related Issues : Main Theme of 30th Jubilee International Scientific Conference / edited by Z. Ziolo, T. Rachwal. – Cracow ; Warsawa, 2014. – P. 120–121.

86. The role of plants insupporting the level of nitrogen in freshwater ecosystems / Gryuk I., Grubinko V., Brynzia I., Sukhodolska I. // Book of 2nd International conference on Environmental science and technology. – Antalya, 2014. – P. 911.

87. Tkachuk O. Romantik discourse of «Haidamaki» by T. Shevchenko / O. Tkachuk // *Recepcjatreści: studia literackie i translatoryczne = Сприйняття змісту: літературознавчі та перекладознавчі студії* / pod redakcją: I. Zymomrua, W. Grzeszczuk. – Дрогобич ; Ужгород ; Ченстохова ; Гданськ, 2014. – С. 243–253.

Annotation. The poem «Haidamaki» is investigated as a lyric-epic poem, which is built on principles of romantic discourse. There is explored the interconnection with the genre of heroic epic, the peculiarity of the narrative distance between the storyteller and represented events. The romantic means of composition and principles of design of characters are traced in the context of lyric manner of the story narration.

Keywords: lyric-epic poem, epos, discourse, storyteller, Byronic poem.

Анотація. У статті досліджується поема «Гайдамаки» як ліро-епічна поема, побудована на засадах романтичного дискурсу. З'ясовуються взаємозв'язок з жанром героїчної епопеї, специфіка наративної дистанції між оповідачем та змальованими подіями. Простежуються романтичні прийоми композиції та принципи моделювання характерів у контексті ліричної манери оповіді.

Ключові слова: ліро-епічна поема, епопея, дискурс, оповідач, байронічна поема.

88. Tsaryk L. The formation of a regional environmental protective / Lubomyr Tsaryk, Andriy Kuzyshyn, Petro Tsaryk // Structural Transformations of Industry and Services in Spatial Systems – Research-related Issues : Main Theme of 30 th Jubilee International Scientific Conference. – Kraków ; Warszawa, 2014. – S. 120–121.

89. Tsidylo I. Semantic ontology model of the content module of the course «Intelligent technologies of decision-making management» / Ivan Tsidylo // Problemy Profesjologii / Instytut Inzynierii Bezpieczenstwa I Nauk o Pracy Uniwersytet Zielonogorski. – Zielona Gora, 2014. – № 1. – С. 131–139.

Annotation. This article analyzes the model of representation of knowledge in the form of ontology to describe a subject. Three types of the objects have been considered – domain-oriented, task-oriented and top-level. The necessity of building a common ontology which contains just the following three types of ontologies has been substantiated. A model of knowledge representation is defined as the set of syntactic and semantic consistency, which makes it possible to describe the object. For modeling a semantic model of ontology we turned to simulation. In the process of creating semantic networks in the package MATLAB we used the library SNTtoolbox with consistent implementation of the following steps: construction of a semantic network, visualization, and search the semantic network. In solving the problems of forecasting the curriculum, the following knowledge is highlighted – the terms of the subject domain, the relationships between the terms, property of the terms, synonyms, ways of representing and ways of expressing terms. Using the three-component model «Concept», «Action», «Property», we have constructed a semantic network of the semantic ontology of the module course «Fuzzy sets» of the subject «Intelligent Technologies of Decision-Making Management». The formal approach to the model of the ontology of the content module described above allows structuring and generalizing the knowledge of the branch of artificial intelligence technologies which is represented by the fuzzy sets theory. Key words: model of knowledge, ontology, subject domain, content of education, semantic network.

Цідило І. М. Семантична модель онтології змістового модуля навчального курсу «Інтелектуальні технології управління прийняття рішень»

Анотація. В статті проаналізовано модель подання знань у вигляді онтології для опису предмета. Розглянуто три типи онтологій: предметно-орієнтовані, орієнтовані на прикладну задачу та загальні онтології. Обґрунтовано доцільність побудови єдиної онтології, яка містить відразу три наведених типи. Описаний формальний підхід до моделі онтології змістового модуля. При рішенні завдань прогнозування змісту освіти виділено в основному наступні знання: терміни предметної галузі, відношення між термінами,

властивості термінів, синоніми, способи представлення і способи вираження термінів. Використовуючи трикомпонентну модель: «Поняття», «Дія», «Властивість» побудовано семантичну мережу онтології змістового модуля «Нечіткі множини» навчального курсу «Інтелектуальні технології управління прийняття рішень», що дає змогу структурувати і узагальнити знання предметної галузі.

Ключові слова: модель знань, онтологія, предметна галузь, зміст освіти, семантична мережа.

90. Tsidylo I. M. Training of the Engineer Teachers for the Usage of Intelligent Technologies in their Professional Activities in the System of Continuous Education / I. M. Tsidylo // Problemy Rozwoju Czlowieka. Teoria i praktyka edukacyjna. – Zielona Gora, 2013. – P 183–192.

Annotation. The article analyzes the ideas of continuous professional education today. It is reasonably approved the necessity of continuous approach to the process of training engineer-teachers in the usage of intelligent technologies in their professional activities. The purpose and content of educational context with the principle of continuous of education is formed on the basis of learning module «Neural Networks».

Tsidylo I. M. Ciągła edukacja w przygotowaniu inżyniera-pedagoga do stosowania intelektualnych technologii w fachowej działalności.

Adnotacja. Artykule przeprowadzono analizę idei ciągłej fachowej edukacji na współczesnym etapie. Uzasadniono celowość ciągłego podejścia do fachowego przygotowania inżyniera - pedagoga w trakcie stosowania intelektualnych technologii w praktycznej działalności. Na przykładzie pojęciowego modułu «Neurony sieci» formułować cel i treść edukacyjnego materiału w odpowiedniości zasady ciągłości edukacji.

91. Yankovych O. Organization of Successful Activities” as an educational technology of higher pedagogical educational institutions of Ukraine / O. Yankovych // International Journal of Pedagogy, Innovation and New Technologies. – 2014. – Vol. 1, no 1. – S. 21–31.

Annotation. The theoretical bases as well as the experience of implementing social and educational technology of pedagogical higher educational institutions of Ukraine «Organization of Successful Activities» have been thoroughly grounded and cleared up in the article. The aim of the technology is to acquire praxeological skills by future teachers.

The social and educational technologies are clarified to be one of the groups of the educational technologies. Either the approaches to the definition «educational technology» have been presented or the structure determined. The main components of educational technology are ascertained to be conceptual and aim, content, procedural, resulting and analytical components. They are also designed in the structure of the technology under research. The model of the technology «Organization of Successful Activities» with its aim, content, the main stages of implementation, forms, methods and means of interaction between subjects and objects of the technologies, diagnostic tools, result have been developed. Three levels of praxeological skills acquirement: high (strategic), medium (adaptive) and low (spontaneous, initial) were determined.

The article highlights the experimental program of praxeological skills acquirement that embraced students of Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University. An essential place in the program was assigned to the formation of motivation towards activities, the determination of life goals, accomplishment of exercises, mastering the methods of obstacles overcoming, projects creation, image formation, development of educational affairs for pupils. The article accentuates that the life success of the personality is possible under conditions of disinterested doing of good, faith in God, sincere prayer.

29.6 per cent of students who participated in the experiment were proved to have improved the levels of praxeological skills acquiring after implementing the technology «Organization of Successful Activities».

Without deny the expediency of introduction of the special selective course for students «Organization of Successful Activities» into the curriculum of pedagogical higher educational institutions has been proved. The acquirement of praxeological skills by pupils and students is assumed to be one of the steps towards economic consolidation of the Ukrainian state.

Keywords: Organization of Successful Activities, educational technologies, praxeological skills, the structure of the technology, the model of the technology.

92. Yashchyk O. High-school students' competencies formation in the area of algorithmization and programming by means of computer mathematics / Yashchyk Oleksandr // Science and Education in Australia, America and Eurasia: Fundamental and Applied Science : Proceedings of the 1st International Academic Conference (Australia, Melbourne, 25 June 2014). – Melbourne, 2014. – Vol. 2. – P. 125–128.

Annotation. The article grounds the importance of using computer math systems in the process of high-school students' competencies formation in the area of algorithmization and programming in the period of in-depth learning of informatics in high-school; the author defines the fundamentals of working with symbol calculation packets Maple when solving tasks on algorithmization and programming; the paper also describes learning tasks for pupils with the usage of object-oriented approach in the systems of computer mathematics, and demonstrates educational potential of the computer math system Maple.

Keywords: algorithmization and fundamentals of programming, in-depth learning, computer math systems, object-oriented programming.

Яцик О. Б. Формування компетентностей старшокласників у галузі алгоритмізації та програмування засобами систем комп'ютерної математики

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність використання систем комп'ютерної математики в процесі формування компетентностей школярів у галузі алгоритмізації та програмування при поглибленому вивченні інформатики в старших класах основної школи; з'ясовуються основи роботи з пакетом символічних обчислень Maple при розв'язуванні задач з алгоритмізації та програмування; описано дидактичні завдання для учнів із використанням об'єктно-орієнтованого підходу в системах комп'ютерної математики. показано освітній потенціал системи комп'ютерної математики Maple.

Ключові слова: алгоритмізація та основи програмування, поглиблене вивчення, системи комп'ютерної математики, об'єктно-орієнтоване програмування.

93. Zadorozhna I. Online Teaching: Improving Academic Quality and faculty Professional Development [Електронний ресурс] / I. Zadorozhna // Experience: a case study / The Montclair State University. – 2014. – Режим доступу: <http://www.irex.org/resource/online-teaching-improving-academic-quality-and-faculty-professional-development-montclair-u>.

Annotation. The case study deals with the problem of implementing different forms of online teaching in Ukrainian universities. On the basis of the analysis of scientific investigation on the problem and the way online learning is organized at Montclair State University (the USA), a set of suggestions have been made on implementing best practices at Ukrainian universities with the focus on faculty professional development and supporting student learning. Much attention is paid to the analysis of hybrid courses implementation.

Задорожна І. Навчання он-лайн: покращення академічної якості та професійне вдосконалення викладачів. Досвід Державного університету Монтклер

Анотація. У дослідженні розглядається проблема запровадження дистанційного навчання у вітчизняних університетах. На основі аналізу наукових джерел, досвіду організації он-лайн курсів у Державному університеті Монтклер (США) запропоновано низку рекомендацій для організації онлайн навчання в університетах України. Особливу увагу приділено професійному вдосконаленню викладачів та підтримці студентів для забезпечення належної ефективності навчання. У роботі визначено можливості гібридного навчання.

94. Zadorozhna I. Teaching L2 Vocabulary to Advanced Students / I. Zadorozhna // The Subcarpathian Studies in English Language, Literature and Culture. – Rzeszów, 2014. – Vol. 1: Linguistics and Methodology. – P. 395–402.

Annotation. The article deals with teaching foreign language vocabulary to advanced students who need to broaden their vocabulary to express themselves more clearly in a wide range of situations, learn to use words appropriately and in accordance with the situation, degree of formality, style. Ways of motivating students and providing them with the knowledge of effective learning strategies on expanding their vocabulary have been analysed in the article. Special attention is paid to possible difficulties which students may face working independently.

Задорожна І. Навчання іншомовної лексики студентів з високим рівнем володіння мовою

Анотація. У статті розглядаються проблеми навчання іншомовної лексики студентів, які володіють мовою на рівні автономного користувача і потребують розширення словникового запасу та вдосконалення коректності, чіткості, ситуативної відповідності вживання лексичних одиниць. Запропоновано опимальні стратегії та окреслено можливі труднощі процесу оволодіння іншомовною лексичною компетентністю студентами.

ПЕРЕЛІК ПАТЕНТІВ ТА АВТОРСЬКИХ СВІДОЦТВ, ОТРИМАНИХ У 2014 РОЦІ

1. Патент 88166. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/00. Епоксидне зв'язуюче з підвищеними адгезійними характеристиками, модифіковане 2-тіоціанато-2-метил-3-(4-тіоціанатофеніл)пропамідом / Букетов А. В., Браїло М. В., Яцюк В. М., Барановський В. С. – №u201306376; заявл. 23.05.13; опубл. 11.03.14, Бюл. №5/2014.

2. Патент 88381. Україна, МПК (2013) A01D 23/02. Пристрій для зрізування гички та очищення головок коренеплодів цукрових буряків / Ліннік А. Ю., Замора Я. П., Камишанов В. В., Семенів І. І., Білик С. Г. – Заявл. 30.10.13 ; опубл. 11.03.2014; Бюл. № 5. – 5 с.

Анотація. Пристрій для зрізування гички та очищення головок коренеплодів, що складається вертикального вала, на якому закріплений горизонтальний диск з ножами та очисними елементами, який відрізняється тим, що горизонтально встановлено чашоподібний диск, обладнано ножами та очисними елементами у вигляді пари підпружинених жорстких прутків та еластичного U-подібного бича закріплених симетрично один відносно одного через кожні 120°.

3. Патент 88382. Україна, МПК (2013) A01D 23/02. Пристрій для зрізування гички та очищення головок коренеплодів цукрових буряків / Ліннік А. Ю., Замора Я. П., Камишанов В. В., Семенів І. І., Білик С. Г. – Заявл. 30.10.13 ; опубл. 11.03.2014; Бюл. № 5. – 5 с.

Анотація. Пристрій для зрізування гички та очищення головок коренеплодів, що складається з вертикального нахилоного вала, що складається з вертикального нахилоного вала, на якому з можливістю осьового переміщення розміщена втулка, яка жорстко з'єднана з диском, який відрізняється тим, що диск обладнано ножами встановленими через кожні 90° та еластичними очисними елементами закріплених через кожні 120°, а також копіювальним елементом у вигляді конуса.

4. Патент 89893. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/00 Епоксидне зв'язуюче з підвищеними фізико-механічними характеристиками, модифіковане 3,3'-(1,4-фенілен)біс(2-хлоропропанонітрилом) / Бень А. П., Букетова Н. М., Яцюк В.М., Грищук Б. Д. – №u201306374; заявл. 23.05.13; опубл. 12.05.14, Бюл. №9/2014.

5. Патент 89894. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/0 Епоксидне зв'язуюче, модифіковане 1,4-біс-(N,N-діетилдитіокарбамато)бензолом / Букетов А. В., Сапронов О. О., Яцюк В. М., Барановський В. С. – №u201306375; заявл. 23.05.13; опубл. 12.05.14, Бюл. №9/2014.

6. Патент 89895. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/00. Спосіб отвердіння епоксидного зв'язуючого, модифікованого 2-тіоціанато-2-метил-3-(4-тіоціанатофеніл)пропанамідом / Букетов А. В., Красненький В. М., Алексенко В. Л., Яцюк В. М., Грищук Б. Д. – №u201306377; заявл. 23.05.13; опубл. 12.05.14, Бюл. №9/2014.

7. Патент 89896. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/00 Епоксидне зв'язуюче з підвищеною когезійною міцністю, модифіковане 1,1'-метиленбіс(4-N,N-діетилдитіокарбаматобензолом) / Букетов А. В., Скирденко В. О., Яцюк В. М., Грищук Б. Д. – №u201306378; заявл. 23.05.13; опубл. 12.05.14, Бюл. №9/2014.

8. Патент 89898. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/00. Спосіб отвердіння епоксидного зв'язуючого з підвищеними адгезійними характеристиками, модифікованого 1,4-біс-(N,N-діетилдитіокарбамато)бензолом / Букетов А. В., Сапронов О. О., Пірог А. П., Яцюк В. М., Барановський В. С. – №u201306380; заявл. 23.05.13; опубл. 12.05.14, Бюл. №9/2014.

9. Патент 89899. Україна, МПК 2014.01, Н 04 J 13/00. Спосіб отвердіння епоксидного зв'язуючого з підвищеними фізико-механічними характеристиками, модифікованого 3,3'-(1,4-фенілен)біс(2-хлоропропанонітрилом) / Бень А. П., Букетова Н. М., Яцюк В. М., Грищук Б. Д. – №u201306382; заявл. 23.05.13; опубл. 12.05.14, Бюл. №9/2014.

СТАТТІ У ФАХОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ

Інститут педагогіки і психології

Кафедра педагогіки та менеджменту освіти

1. **Винничук О. Т.** Фізична культура в освітній практиці Буковини кінця XIX початку XX століття / О. Т. Винничук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 17–23.

Анотація. Охарактеризовано процеси становлення та розвитку фізичної культури в школах Буковини кінця XIX початку XX ст. Визначені причини та охарактеризовані недоліки процесу становлення фізичної культури в освітній політиці Габсбурзької монархії. Доведено, що соціально-політичне життя буковинців другої половини XIX ст. сприяло запровадженню реформістсько-інноваційних підходів до народної школи, які вже були апробовані західноєвропейськими країнами. Виокремлено основні підходи до реалізації змісту фізичної культури учнів шкіл на Буковині досліджуваного періоду.

Ключові слова: фізична культура, гімнастика, народні школи, освітній процес.

Винничук О. Т. Физическая культура в образовательной практике Буковины конца XIX – начала XX столетия

Анотація. Охарактеризированы процессы становления и развития физической культуры в школах Буковины конца XIX начала XX ст. Определены причины и охарактеризованы недостатки процесса становления физической культуры в образовательной политике Габсбургской монархии. Доказано, что социально-политическая жизнь буковинцев второй половины XIX ст. способствовало внедрению реформаторско-инновационных подходов к народной школе, которые уже были апробированы западноевропейскими народами. Выделены основные подходы к реализации содержания физической культуры учеников школ на Буковине исследуемого периода.

Ключевые слова: физическая культура, гимнастика, народные школы, образовательный процесс.

Vynnychuk O. T. Physical culture in Bukovyna's educational practice of the late 19 – the early 20 centuries

Annotation. The process of physical culture establishment and development in Bukovyna's schools of the late 19 – the early 20 centuries is described. The reasons are determined and the disadvantages of the physical culture establishment process in the educational politics of Hapsburg Monarchy are characterized. It is confirmed that social – political life of Bukovyna's residents of the latter half of the 19 century helped implement reformist – innovative methods in public schools, which have been already approved by Western European countries. Main methods in implementation of physical culture subject matter of Bukovyna's pupils of the mentioned period are distinguished

Keywords: physical culture; gymnastics; public schools; educational process.

2. Груць Г. М. Значення феномену віри у формуванні особистості студентів / Г. М. Груць // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія / голов. ред. М. Д. Култаєва. – Харків, 2014. – Вип. 43. – С. 71–89.

Анотація. Визначено сутність релігії та віри, обґрунтовано необхідність включення феномену віри в загальну методологічну платформу гуманізації освіти, як відсутнього елемента цілісності освітньої парадигми, охарактеризовано етапи становлення віри у себе, проаналізовано взаємозв'язок знання та віри.

Ключові слова: віра, релігія, феномен віри, релігійність, знання, розвиток, виховання, особистість.

Груць Г. М. Значение феномена веры в формировании личности студентов

Аннотация. Определена сущность религии и веры, обоснована необходимость включения феномена веры в общую методологическую платформу гуманизации образования, как отсутствующего элемента целостности образовательной парадигмы, охарактеризованы этапы становления веры в себя, проанализирована взаимосвязь знаний и веры.

Ключевые слова: вера, религия, феномен веры, религиозность, знания, развитие, воспитание, личность.

Hruts G. M. Meaning of faith phenomenon in the formation of student's personality

Annotation. In the paper the author defines the essence of religion and faith, grounds the necessity of including faith phenomenon as the lacking element of educational paradigm integrity into the general methodological platform of education humanization; the researcher also provides characteristics of the stages of developing faith in oneself and analyses connection between knowledge and faith.

Keywords: faith, religion, faith phenomenon, religiousness, knowledge, development, education, personality.

3. Кодлюк Я. П. Концептуальні засади викладання педагогіки вищої школи / Я. П. Кодлюк // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур; редкол.: В. Г. Кремень, О. Я. Савченко, І. П. Маноха [та ін.]. – Київ, 2014. – Додаток 1 до Вип. 5, т. 1 (52): Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – С. 442–449.

Анотація. У статті розкриваються шляхи реалізації особистісно орієнтованого, компетентнісного, технологічного та ціннісного підходів у викладанні педагогіки вищої школи; наводяться засоби діагностики професійної компетентності.

Ключові слова: педагогіка вищої школи, особистісно орієнтований підхід, компетентнісний підхід, технологічний підхід, ціннісний підхід, професійна підготовка майбутнього вчителя.

Кодлюк Я. П. Концептуальные основы преподавания педагогики высшей школы

Аннотація. В статті розкриваються шляхи реалізації особистісно орієнтованого, компетентного, технологічного і ціннісного підходів в преподаванні педагогіки вищої школи; наведені засоби діагностики професійної компетентності.

Ключевые слова: педагогіка вищої школи, особистісно орієнтований підхід, компетентний підхід, технологічний підхід, ціннісний підхід, професійна підготовка майбутнього вчителя.

Kodliuk Y. P. Conceptual basis of higher school pedagogic teaching

Annotation. This article deals with the ways of personality oriented, competence, technological and value-based approaches realization in education science teaching in higher school; professional competence diagnostic tools are defined.

Keywords: pedagogic of higher school; personally-oriented approach; competence approach; technological approach; value-based approach; future teacher professional practice.

4. Кодлюк Я. П. Концептуальні основи побудови підручника для початкової школи / Я. П. Кодлюк // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / голов. ред. О. М. Топузов. – Київ, 2014. – Вип. 14. – С. 284–292.

Анотація. У статті аналізуються концептуальні (психологічні, дидактичні та методичні) основи побудови підручника для школи першого ступеня; висловлюється думка про доцільність виділення (з огляду на реалії сьогодення) поліграфічних основ створення навчальної книги, адресованої молодшим школярам.

Ключові слова: підручник для початкової школи; молодші школярі; концепція навчальної книги; психологічні, дидактичні та методичні основи побудови підручника.

Кодлюк Я. П. Концептуальные основы построения учебника для начальной школы

Аннотація. В статті аналізуються концептуальні (психологічні, дидактичні і методичні) основи побудови підручника для школи першого ступеня; висловлюється думка про доцільність виділення (з огляду на реалії сьогодення) поліграфічних основ створення навчальної книги, адресованої молодшим школярам.

Ключевые слова: підручник для початкової школи; молодші школярі; концепція навчальної книги; психологічні, дидактичні і методичні основи побудови підручника.

Kodliuk Y. P. Conceptual basis of the primary school textbook's structure

Annotation. Psychological (main steps of studying process are listed in the content and structure of this book; there are some resources for the formation of all structural components of studying activities – cognitive, procedural and motivational; age peculiarities are considered in the development of age-appropriate educational books for primary school children), didactic (main elements of educational content are fully represented in the book; providing of educational, developmental and educational impact on a primary school pupil; adequacy of studying process' model on a specific stage of historical development; organic connection with other elements of teaching materials) and procedural (presence of educational technology, the sequence of the subject knowledge presentation in a book, feasibility of using different means (firstly,

there are various types of tasks and exercises) for development of students' specific learning skills (for a subject)), and bases of the first grade school books's structure are listed and analyzed in the article.

Keyword: textbook for primary school; primary school students; the concept of textbook, psychological, didactic and methodological basis of textbook' structure.

5. Кравець В. П. Актуальні проблеми та завдання вищої школи у світлі нового Закону України «Про вищу освіту» / В. П. Кравець // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєвець, М. М. Алексєвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 15–27. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Проаналізовано основні позиції нового закону і зміни в змісті та методах роботи університетів України, детерміновані ним. Особливу увагу приділено проблемам імплементації закону в роботі навчальних закладів, шляхам інтеграції вищої освіти у європейський освітній простір.

Ключові слова: закон, університет, якість освіти, оптимізація, стандартизація.

Кравець В. П. Актуальные проблемы и задачи высшей школы в свете нового Закона Украины «О высшем образовании»

Аннотація. Проаналізовані основні позиції нового закону і зміни в змісті та методах роботи університетів України, детерміновані ним. Особливу увагу приділено проблемам імплементації закону в роботі навчальних закладів, шляхам інтеграції вищої освіти у європейський освітній простір.

Ключевые слова: закон, университет, качество образования, оптимизация, стандартизация.

Kravets V. The tasks of the higher school in terms of the law of Ukraine «On higher education»

Annotation. In the article the main items of a new law and the changes in the content and working methods of Ukrainian universities determined by it are analyzed. The particular attention is paid to the problems of implementation of this law in the work of educational institutions by means of integration of the higher education into European Higher Educational Area.

Keywords: law, university, the quality of education, optimization, standartization.

6. Кравець В. П. Гендерна та шлюбно-сімейна тематика у творчості Т. Г. Шевченка / В. П. Кравець // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєвець, М. М. Алексєвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 77–85. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Стаття присвячується аналізу творів великого Кобзаря, що розкривають проблеми гендеру в коханні, шлюбно-сімейних стосунках, питання жіночого виховання, підготовки жінки-матері, її важкої долі в період царату, ставлення до виховання дітей в сім'ї.

Ключові слова: гендер, кохання, жінка, жіноча освіта, матір, сім'я, сімейне виховання, шлюб.

Кравець В. П. Гендерная и брачно-семейная тематика в творчестве Т. Г. Шевченко

Аннотация. Статья посвящена анализу сочинений великого Кобзаря, раскрывающих гендерные проблемы в любви, брачно-семейных отношениях, вопросы женского воспитания, подготовки женщины-матери, ее тяжелой судьбы в царской России, отношения к воспитанию детей в семье и женскому образованию.

Ключевые слова: гендер, любовь, женщина, брак, семья, женское образование, семейное воспитание, мать.

Kravets V. Gender and matrimonial aspects in the works of T. H. Shevchenko

Annotation. The article deals with the analysis of the works of the great Kobzar, which disclose gender problems of love, family relations, questions of female education, preparation of a woman-mother, her difficult destiny in imperial Russia, reference to children upbringing in family and to female education.

Keywords: gender, love, woman, marriage, family, female education, family education, mother.

7. Кравець В. П. Підготовка студентської молоді до вирішення конфліктів у сім'ї / Кравець В. П., Терещук Г. В. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 80–88.

Анотація. Встановлено, що стан готовності молоді до сімейних стосунків має деякі негативні ознаки, зокрема, суттєво відрізняються знання молодих людей про якість, необхідні майбутньому сім'янинові, і їх прояв у реальній поведінці. Показано, що з метою навчитись уникання конфліктів молодим людям необхідно оволодіти деякими спеціальними комунікативними позиціями, навичками і вміннями, ознайомитися з правилами подружньої етики, основними вимогами до подружнього спілкування. Для підготовки студентської молоді до життя в сім'ї запропоновано запровадити у вузі елективний курс «Психологія сімейного життя».

Ключові слова: конфлікти в сім'ї, конфліктна ситуація, дошлюбна підготовка молоді, психологія сімейного життя.

Кравець В. П., Терещук Г. В. Подготовка студенческой молодежи к решению конфликтов в семье

Аннотация. Установлено, что состояние готовности молодежи к семейным отношениям имеет некоторые негативные признаки, в частности, существенно отличаются знания молодых людей о качествах, необходимых будущему семьянину, и их проявлении в реальном поведении. Чтобы научиться избегать конфликтов, молодым людям необходимо овладеть некоторыми специальными коммуникативными позициями, навыками и умениями, ознакомиться с правилами супружеской этики, основными требованиями к супружескому общению. С целью подготовки студенческой молодежи к жизни в семье предложено ввести в вузе элективный курс «Психология семейной жизни».

Ключевые слова: конфликты в семье, конфликтная ситуация, добрачная подготовка молодежи, психология семейной жизни.

Kravets V. P., Tereshchuk G. V. Students' youth training for solution of conflicts in a family

Annotation. It has been detected in the article, that the level of readiness of youth for family relationships has certain negative features. In particular, young people's knowledge of the qualities, necessary for a future member of a family, and its reflection in real behavior differ greatly. The research shows, that to learn how to avoid conflicts young people have to master certain special communicative positions, skills and abilities, get to know rules of marital ethics and major requirements for family communication. It has been recommended in the article to introduce an elective course «Psychology of family life» at higher educational institutions in order to train students for life in a family.

Keywords: conflicts in a family, a conflict situation, pre-marriage training of the youth, psychology of family life.

8. Мешко Г. М. Готовність до збереження і зміцнення професійного здоров'я як узагальнений результат здоров'яформувальної педагогічної освіти / Г. М. Мешко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» / голова редкол. Чайковський М. Є. – Хмельницький, 2014. – № 1 (9). – С. 87–93.

Анотація. У статті проаналізовано стан дослідженості у психолого-педагогічній літературі проблеми формування готовності майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності. Дано авторське трактування готовності майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я. Виокремлено й охарактеризовано компоненти, критерії, показники та узагальнені індикатори досліджуваної готовності.

Ключові слова: майбутні вчителі, професійне здоров'я, готовність до збереження і зміцнення професійного здоров'я, показники та індикатори готовності, стратегія здоров'язбереження, професійна стресостійкість.

Мешко Г. М. Готовность к сохранению и укреплению профессионального здоровья как обобщенный результат здоровьесформирующего педагогического образования

Аннотация. В статье проанализировано состояние исследования в психолого-педагогической литературе проблемы формирования готовности будущих учителей к здоровьесберегающей деятельности. Дана авторская трактовка готовности будущих учителей к сохранению и укреплению профессионального здоровья. Выделены и охарактеризованы компоненты, критерии, показатели и обобщены индикаторы исследуемой готовности.

Ключевые слова: будущие учителя, профессиональное здоровье, готовность к сохранению и укреплению профессионального здоровья, показатели и индикаторы готовности, стратегия здоровьесбережения, профессиональная стрессоустойчивость.

Meshko G. M. Readiness to minding and strengthening of professional health as the generalized result of health forming pedagogical education

Annotation. In the article in psychological and pedagogical literature the problem of readiness formation of future teachers to health maintaining activity is analyzed.

Author's interpretation of readiness formation of future teachers to activity from maintaining and strengthening of professional health is given. Author determined and characterized the structural components of readiness: value-motivational, cognitive, operational and activity, emotional and volitional, reflective-evaluative. The general features of components of readiness to maintaining and strengthening of professional health: value attitude to professional health; knowledge of future teachers in a particular aspect of activity; possession of skills and technologies of maintaining and strengthening of professional health; emotional and volitional regulation of health maintenance activity; formation of internal picture of professional health. System forming component of readiness to maintaining and strengthening of professional health is value-motivational. Indicators of the investigated readiness — formation of strategy of maintaining and strengthening of professional health and professional stress resistance are determined. System units of personal characteristics of future teachers (components of readiness) in their relationship and dynamic interaction are considered as an original model of readiness to maintaining and strengthening of professional health.

Keywords: future teachers, professional health, readiness to maintaining and strengthening of professional health, general indexes and indicators of readiness, strategy of health maintaining, professional stress resistance.

9. Мешко Г. М. Емоційне благополуччя учнів як детермінанта успішності навчання / Г. М. Мешко, Г. О. Мешко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Київ, 2014. – Додаток 4 до Вип. 31, т. 1 (9) : Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання / відп. ред. І. П. Маноха. – С. 409–415.

Анотація. У статті розкрито роль емоційного складника у навчальній діяльності учнів. Обґрунтовано можливості підвищення навчальних досягнень учнів, результативності навчання через забезпечення емоційного благополуччя школярів на уроці. На основі результатів проведеного дослідження проаналізовано причини емоційного дискомфорту дітей у школі й окреслено шляхи забезпечення емоційного благополуччя учнів і формування їх емоційного здоров'я.

Ключові слова: емоційне благополуччя учнів, причини емоційного дискомфорту, шляхи забезпечення емоційного благополуччя, успішність навчання.

Мешко Г. М., Мешко А. И. Эмоциональное благополучие учеников как детерминанта успешности обучения

Аннотация. В статье раскрыта роль эмоциональной составляющей в учебной деятельности учеников. Обоснованы возможности повышения учебных достижений учеников, результативности обучения путем обеспечения эмоционального благополучия школьников на уроке. На основе результатов проведенного исследования проанализированы причины эмоционального дискомфорта детей в школе и определены пути обеспечения эмоционального благополучия учеников и формирования их эмоционального здоровья.

Ключевые слова: эмоциональное благополучие учеников, причины эмоционального дискомфорта, пути обеспечения эмоционального благополучия, успешность обучения.

Meshko G. M., Meshko O. I Emotional well-being of students as a determinant of the success of training

Annotation. The role of emotional component in the training of pupils is exposed in the article. The state of the problem of emotional teaching, the impact of emotions on different components of training is analysed in psychological and pedagogical science. The possibilities of increase of educational achievements of students, effectiveness of training, through providing the emotional prosperity of students in the classroom are grounded. For the research of the state of emotional prosperity of students and the reasons of their emotional discomfort at school the specially designed questionnaire and methodology to study the characteristics of mental state, created by L. Kurganskyi with colleagues is used. The results of conducted questioning are presented in the article. On the basis of results of the research the reasons of emotional discomfort of children at school are analysed and the ways of providing of emotional prosperity of students and forming of their emotional health are outlined. The aspects of work, that are important for the improvement of emotional prosperity of students in the learning process in terms of activity of school psychological service, the institute of class guidance, school administration, in relation to creation of psychologically safe educational environment at school are determined.

Keywords: emotional prosperity of students, the reasons of emotional discomfort, the ways of providing of emotional prosperity, effectiveness of studies.

10. Мешко Г. М. Курс «Вступ до педагогічної професії» в системі підготовки майбутніх учителів до здоров'язбережувальної діяльності / Г. М. Мешко // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2014. – Вип. 21. – С. 80–85.

Анотація. У статті розкрито роль курсу «Вступ до педагогічної професії» у вирішенні завдань здоров'язбереження студентів – майбутніх учителів, підготовці їх до збереження і зміцнення професійного здоров'я. На основі аналізу наукових джерел визначено адаптаційні параметри професійного здоров'я. На підставі результатів проведеного дослідження виокремлено причини погіршення адаптації студентів-першокурсників до умов навчання у вищій школі. Описано змістове й технологічне наповнення курсу «Вступ до педагогічної професії», що спрямоване на вирішення завдань здоров'яформувальної педагогічної освіти.

Ключові слова: професійне здоров'я, студенти – майбутні вчителі, курс «Вступ до педагогічної професії», адаптація студентів, здоров'яформувальна освіта.

Мешко Г. М. Курс «Введение в педагогическую профессию» в системе подготовки будущих учителей к здоровьесберегательной деятельности

Аннотация. В статье раскрыта роль курса «Введение в педагогическую профессию» в решении задач здоровьесбережения студентов – будущих учителей, их подготовке к сохранению и укреплению профессионального здоровья. На основе анализа научных источников установлены адаптационные параметры профессионального здоровья. На основании результатов проведенного исследования определены причины ухудшения адаптации студентов-первокурсников к условиям обучения в высшей школе. Описано содержательное и технологическое наполнение курса «Введение в педагогическую профессию»,

которое направлено на решение задач здоровьесформирующего педагогического образования.

Ключевые слова: профессиональное здоровье, студенты – будущие учителя, курс «Введение в педагогическую профессию», адаптация студентов, здоровьесформирующее образование.

Meshko G. M. The role of the course «Introduction to practical pedagogy» within the teacher preparation system aimed at health preserving activities

Annotation. The article dwells on the role of the course «Introduction to Practical Pedagogy» in solving health preservation problems of students – prospective teachers and in their preparation to strengthen professional health. Based on the analysis of scientific research, adaptation parameters of professional health for prospective teachers have been outlined. The paper also examines the role and functions of adaptation in students' work efficiency preservation and support of professional health of future teachers during pedagogic preparation in the higher education system, factors of adaptation (extrinsic and intrinsic), criteria, and indexes of successful adaptation. On the grounds of the research results the causes weakening the adaptation process of first-year students in high school settings have been distinguished as well. The aim and tasks of the course «Introduction to Pedagogical Profession», the importance of its studying for productive adaptation of the first-year students to the peculiarities of studying in higher educational establishments and for successful breaking new ground towards pedagogical activity as preconditions of professional health are represented. The article describes and characterizes content and technology used in the course «Introduction to Practical Pedagogy» which is focused on problem solving activities in the sphere of health forming pedagogic education.

Keywords: professional health, students – prospective teachers, course «Introduction to Practical Pedagogy», adaptation of students, health forming education.

11. Мешко Г. М. Курс «Професійне здоров'я педагога» в системі підготовки майбутніх учителів до здоров'ятворчої діяльності / Г. М. Мешко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 30. – С. 98–100.

Анотація. Стаття присвячується проблемі підготовки майбутніх учителів до здоров'ятворчої діяльності. Проаналізовано сучасний стан підготовки студентів до збереження і зміцнення професійного здоров'я на етапі навчання у вищій школі. Розкрито значення і місце курсу «Професійне здоров'я педагога» у системі підготовки майбутніх учителів до діяльності зі збереження і зміцнення професійного здоров'я, охарактеризовано його завдання, функції, змістове і технологічне наповнення. Описано досвід роботи з упровадження зазначеного курсу у практику роботи вищих педагогічних навчальних закладів. Визначено нові грані забезпечення професійного здоров'я майбутніх учителів, що стосуються створення здоров'язбережувального освітнього середовища у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: професійне здоров'я, майбутні вчителі, навчальний курс «Професійне здоров'я педагога», змістове і технологічне наповнення курсу, стратегія здоров'язбереження, професійна стресостійкість.

Мешко Г. М. Курс «Профессиональное здоровье педагога» в системе подготовки будущих учителей к здоровьетворческой деятельности

Аннотация. Статья посвящена проблеме подготовки будущих учителей к здоровьетворческой деятельности. Проанализировано современное состояние подготовки студентов к сбережению и укреплению профессионального здоровья на этапе обучения в высшей школе. Раскрыты значение и место курса «Профессиональное здоровье педагога» в системе подготовки будущих учителей к деятельности по сохранению и укреплению профессионального здоровья, охарактеризованы его задачи, функции, содержательное и технологическое наполнение. Описан опыт работы по внедрению указанного курса в практику работы высших педагогических учебных заведений. Определены новые грани обеспечения профессионального здоровья будущих учителей, касающиеся создания здоровьесберегательной образовательной среды в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: профессиональное здоровье, будущие учителя, учебный курс «Профессиональное здоровье педагога», содержательное и технологическое наполнение курса, стратегия здоровьесбережения, профессиональная стрессоустойчивость.

Meshko G. M. The course «Professional teacher's health» in the system of future teachers' training for healthy activity

Annotation. The article deals with the problem of preparation of future teachers to health creative activity. The current state of preparation of students for maintaining and strengthening of professional health at the stage of studying in high school is analyzed. The article investigates the meaning of the course «Professional teacher's health» and its place in the system of future teachers' training. It is characterized its objectives, functions, content and technological content. The article describes the experience taken from the implementation of the given course into the educational process of higher educational institutions. New dimensions to ensure professional health of future teachers regarding health maintaining environment in high educational establishment are defined.

Keywords: professional care, future teachers, training course «Professional teacher's health», semantic and technological content of the course, the strategy of health caring, professional stress stability.

12. Мешко Г. М. Модель системи підготовки майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я / Г. М. Мешко // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2014. – Вип. 22. – С. 90–97.

Анотація. У статті представлено результати пілотажного дослідження стану професійного здоров'я вчителів та рівня готовності студентів до діяльності зі збереження і зміцнення свого здоров'я. Обґрунтовано модель системи підготовки майбутніх учителів до діяльності зі збереження і зміцнення професійного здоров'я у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін. Охарактеризовано структурні компоненти запропонованої моделі системи підготовки майбутніх учителів до збереження і зміцнення професійного здоров'я: теоретико-методологічний, організаційно-змістовий, процесуально-діяльнісний, діагностичний, результативний. Описано етапи реалізації системи підготовки

майбутніх учителів до означеного виду діяльності: мотиваційно-діагностичний, пізнавально-формувальний, практико-творчий.

Ключові слова: майбутні вчителі, професійне здоров'я, збереження і зміцнення професійного здоров'я, модель системи підготовки, компоненти системи підготовки.

Мешко Г. М. Модель системы подготовки будущих учителей к сохранению и укреплению профессионального здоровья

Аннотация. В статье представлены результаты пилотажного исследования состояния профессионального здоровья учителей и уровня готовности студентов к деятельности по сохранению и укреплению своего здоровья. Обоснована модель системы подготовки будущих учителей к деятельности по сохранению и укреплению профессионального здоровья в процессе изучения психолого-педагогических дисциплин. Охарактеризованы структурные компоненты предложенной модели системы подготовки будущих учителей к сохранению и укреплению профессионального здоровья: теоретико-методологический, организационно-содержательный, процессуально-деятельностный, диагностический, результативный. Описаны этапы реализации системы подготовки будущих учителей к обозначенному виду деятельности: мотивационно-диагностический, познавательно-формирующий, практико-творческий.

Ключевые слова: будущие учителя, профессиональное здоровье, сохранение и укрепление профессионального здоровья, модель системы подготовки, компоненты системы подготовки.

Meshko G. M. The model of the preparation system of future teachers to maintenance and strengthening of professional health

Annotation. The relevance of the material, stated in the article, is predefined by the necessity of the special preparation of future teachers to health creative activity and necessity of creation of the model of the system of such preparation. The results of pilotage research of the state of professional health of teachers of modern school and level of preparedness of students – future teachers to the maintenance and strengthening of their health activity are presented in the article. The state of investigation of the problem of preparation of future teachers to maintenance and strengthening of professional health in psychological and educational science is analysed. The model of the preparation system of future teachers to maintenance and strengthening of professional health activity in the process of study of psychological and pedagogical disciplines is grounded. The principles of creation of the model of the preparation system of future teachers to the marked type of activity (general didactic and specific) are determined. The structural components of the model of the preparation system of future teachers to maintenance and strengthening of professional health: theoretical and methodological, organizational and semantic, procedural and activity, diagnostic, productive are characterized. The stages of implementation of the preparation system of the future teachers: motivational and diagnostic, cognitive and forming, practice and creative are described. The creation of the model of the preparation system of future teachers to maintenance and strengthening of professional health activity determines the necessity of development of practical ways of its realization.

Keywords: future teachers, professional health, maintenance and strengthening of the professional health, the model of the preparation system, the components of the preparation system.

13. Нестайко І. М. Розвиток дидактичної ініціативи майбутніх учителів – запорука високого професіоналізму / І. М. Нестайко // Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини / [редкол.: Побірченко Н. С. (голов. ред.) та ін.]. – Умань, 2014. – Вип. 10, ч. 2. – С. 173–179.

Анотація. У статті розкрито роль, значення і завдання вчителя у сучасній школі, визначено специфіку роботи вчителя у школі, зосереджено увагу на проблемах дидактичної підготовки майбутніх вчителів, охарактеризовано шляхи підготовки студента до майбутньої професії за рахунок різноманітних форм організації занять у навчальному закладі, виокремлено один із нових методів навчання, яким є дискусія, проаналізовано види дискусій та розкрито їх роль у підготовці майбутнього учителя до роботи в школі, доведено ефективність педагогічної практики для підготовки майбутнього вчителя.

Ключові слова: навчання, педагогічна практика, процес навчання, попереднє навчання, вчитель, школа, підготовка до майбутньої професії, активізація студентів, методи навчання, робота з учнями.

Нестайко И. Н. Развитие дидактической инициативы будущих учителей – залог высокого профессионализма

Аннотация. В статье раскрыта роль, значение и задачи учителя в современной школе, определена специфика работы учителя в школе, сосредоточено внимание на проблемах дидактической подготовки будущих учителей, охарактеризованы пути подготовки студента к будущей профессии за счет различных форм организации занятий в учебном заведении, выделены один из новых методов обучения, которым является дискусия, проанализированы виды дискуссий и раскрыто их роль в подготовке будущего учителя к работе в школе, доказана эффективность педагогической практики для подготовки будущего учителя.

Ключевые слова: обучения, педагогическая практика, процесс обучения, предварительное обучение, учитель, школа, подготовка к будущей профессии, активизация студентов, методы обучения, работа с учащимися.

Nestayko I. Development of didactic initiatives future teachers - the key to professionalism

Annotation. The article deals with the role, importance and objectives of the teacher in modern schools, the specific features of the teacher in the school, focuses on the problems of didactic training of future teachers described ways to prepare students for their future profession through various forms of training in school, singled out one of the new teaching methods, which is the discussion, debate and analysis types to reveal their role in preparing future teachers to work in schools, proved the effectiveness of teaching practice to prepare future teachers.

Keywords: learning, teaching practice, learning, prior learning, teacher, school, preparing for a future profession, activation of students metol study, work with students.

14. Нестайко І. М. Роль і значення активних методів навчання у навчальному процесі сучасної школи / І. М. Нестайко // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи: зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини / редкол.: Побірченко Н. С. (голов. ред.). – Умань, 2014. – Вип. 49. – С. 96–102.

Анотація. У статті розкрито роль і значення активних методів навчання у навчальному процесі сучасної школи, виокремлено певні групи методів, які допоможуть розвинути основні компетенції учня, охарактеризовано метод «проекту» в навчальній діяльності, визначено, як застосування активних методів впливає на самого вчителя, доведено ефективність застосування активних методів в навчальному процесі.

Ключові слова: вчитель, учень, навчальна діяльність, дидактичний процес, активні методи навчання, проблемне навчання.

Нестайко І. Н. Роль и значение активных методов обучения в учебном процессе современной школы

Аннотация. В статье раскрыта роль и значение активных методов обучения в учебном процессе современной школы, выделены некоторые группы методов, которые помогут развить главные компетенции ученика, охарактеризовано метод «проекта» в учебной деятельности, определено, как применение активных методов влияет на самого учителя, доказана эффективность применения активных методов в учебном процессе.

Ключевые слова: учитель, ученик, учебная деятельность, дидактический процесс, активные методы обучения, проблемное обучение.

Nestayko I. The role and importance of active learning in the educational process of the modern school

Annotation. The article explores the role and importance of active learning in the learning process of the modern school, singled out certain groups of methods that help develop core competencies student, described a method of "project" in the educational activity, defined as the use of active methods affects the teacher, proven efficacy active methods in the classroom.

Keywords: teacher, student, learning activities, teaching processes, active learning, problem teaching.

15. Сеньовська Н. Л. Шляхи розвитку професійної саморегуляції вчителя в процесі його підготовки / Н. Л. Сеньовська // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». – Київ, 2014. – Додаток 1 до Вип. 5, т. 4 (55) : Вища освіта України в контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – С. 400–408.

Анотація. У статті висвітлено суть феномена професійної саморегуляції вчителя. Зазначено, що формування професійної саморегуляції педагога є інноваційною технологією навчання. Описано основні шляхи її розвитку в процесі підготовки майбутніх учителів (методи опонування, дискусії, ілюстрування, відеометод, релаксаційно-дихальну гімнастику, м'язову релаксацію, автогенне тренування, метод створення установки, самопереконавання, самонаказ, відключення, переключення, відволікання, фізичне навантаження, психокорекції, мовну розрядку, метод дидактичної гри, метод конкретних педагогічних ситуацій).

Ключові слова: професійна саморегуляція вчителя, технологія навчання, методи формування професійної саморегуляції педагога.

Сеньовская Н. Л. Пути развития профессиональной саморегуляции учителя в процессе его подготовки

Аннотация. В статье отражена суть феномена профессиональной саморегуляции учителя. Отмечено, что формирование профессиональной саморегуляции педагога является инновационной технологией учебы. Описаны основные пути ее развития в процессе подготовки будущих учителей (методы оппонирования, дискуссии, иллюстрирования, видеометод, релаксационно-дыхательную гимнастику, мышечную релаксацию, автогенную тренировку, метод создания установки, самоубеждение, самоприказ, отключение, переключение, отвлечение, физическую нагрузку, психокоррекцию, языковую разрядку, метод дидактичной игры, метод конкретных педагогических ситуаций).

Ключевые слова: профессиональная саморегуляция учителя, технология учебы, методы формирования профессиональной саморегуляции педагога.

Seniovska N. L. Ways of development of professional self-regulation of teacher are in the process of his preparation

Annotation. Essence of phenomenon of professional self-regulation of teacher is reflected in the article. It is marked that forming of professional self-regulation of teacher is innovative technology of studies. The basic ways of her development are described in the process of preparation of future teachers (methods of opposing, discussion, illustrating, videomethod, relaxation-respiratory gymnastics, muscular relaxation, autogenously training, method of creation of setting, self-persuasion, self-order, disconnecting, switching, distraction, physical activity, psychical correction, language discharging, method of didactics game, method of concrete pedagogical situations).

Keywords: professional self-regulation of teaches, technology of studies, methods of forming of professional self-regulation of teacher.

16. Чайка В. М. Формування самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів в умовах кредитно-модульної системи організації освітнього процесу / В. М. Чайка // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2014. – Вип. 22. – С. 117–122.

Анотація. На основі аналізу навчальних планів і програм з'ясовано особливості психолого-педагогічної підготовки студентів, формування їх самостійної навчально-пізнавальної діяльності в умовах кредитно-модульної системи організації освітнього процесу. Охарактеризовано модульну організацію навчальних дисциплін, модульний принцип організації їх змісту, систему академічних кредитів, зміст психолого-педагогічної підготовки. З'ясовано особливості організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів (форми індивідуальної роботи, методи, система контролю успішності). Визначено умови організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Ключові слова: самостійна навчально-пізнавальна діяльність, кредитно-модульна система організації освітнього процесу, психолого-педагогічна підготовка.

Чайка В. М. Формирование самостоятельной учебно-познавательной деятельности студентов в условиях кредитно-модульной системы организации образовательного процесса

Аннотация. На основе анализа учебных планов и программ выяснены особенности психолого-педагогической подготовки студентов, формирования их

самостоятельной учебно-познавательной деятельности в условиях кредитно-модульной системы организации образовательного процесса. Охарактеризована модульная организация учебных дисциплин, модульный принцип организации их содержания, система академических кредитов, содержание психолого-педагогической подготовки. Выявлены особенности организации самостоятельной учебно-познавательной деятельности студентов (формы индивидуальной работы, методы, система контроля успеваемости). Определены условия организации самостоятельной учебно-познавательной деятельности студентов.

Ключевые слова: самостоятельная учебно-познавательная деятельность, кредитно-модульная система организации образовательного процесса, психолого-педагогическая подготовка.

Chaika V. M. Forming of students' independent educational and cognitive activities in conditions of credit-modular system of organisation of educational process

Annotation. The reasons for the analysis of future teacher training on the requirements of modernity in substantial and procedural aspects: a low level of cognitive activity and independence of students, lack of elements of contested action in academic achievement, significant expenses of time for examinations, insufficient level of adaptation to rapidly changing requirements of the labor market, the lack of systematic work of students during the academic semester are found out. The advantages of credit-modular technology of education: ensuring the interconnection between academic disciplines, development of educational and methodical complexes, rational distribution of the content of the educational material for the modules, using the flexible scale of knowledge's evaluation that provides real differentiation of educational achievements of students are determined. Based on the analysis of curriculum and educational programs are found out the special features of psychological and pedagogical training of students, forming of their independent educational and cognitive activity in conditions of credit-modular system of organizing the educational process. The modular organization of training courses, the modular principle of organization of their content, the system of academic credits, the content of psychological and pedagogical training were characterized. The peculiarities of organization of independent educational and cognitive activity of students (the form of individual work, methods, the system of control progress in studies) are clarified. The conditions of organizing the educational and cognitive activity of students are determined.

Keywords: independent teaching and cognitif activity, credit-modular system of organization of educational process, psychological and pedagogical training.

17. Чайка І. А. Удосконалення професійної підготовки майбутнього педагога засобами інформаційно-освітнього середовища вищого навчального закладу / І. А. Чайка // Вісник Національного університету оборони України : зб. наук. праць / ред. В. В. Стасюк. – Київ, 2014. – Вип. 6 (43). – С. 237–243.

Анотація. На основі аналізу наукової літератури конкретизовано зміст поняття «інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу». Встановлено, що інформаційно-освітнє середовище – це системне утворення, що охоплює соціальний, психодидактичний, просторово-предметний і рефлексивно-поведінковий компоненти, забезпечує формування готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності. Охарактеризовано основні функції, які

реалізує інформаційно-освітнє середовище вищого навчального закладу (науково-інформаційну, навчальну, спонукально-мотиваційну, розвивальну, управлінську, комунікаційну). Визначено шляхи вдосконалення професійної підготовки майбутнього педагога у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: інформаційно-освітнє середовище, професійна підготовка майбутнього педагога, функції, засоби, компоненти інформаційно-освітнього середовища.

Чайка И. А. Совершенствование профессиональной подготовки будущего педагога средствами информационно-образовательной среды высшего учебного заведения

Аннотация. На основе анализа научной литературы конкретизировано содержание понятия «информационно-образовательная среда высшего учебного заведения». Установлено, что информационно-образовательная среда - это системное образование, которое охватывает социальный, психодидактический, пространственно-предметный и рефлексивно-поведенческий компоненты, обеспечивает формирование готовности к самостоятельной учебно-познавательной деятельности. Охарактеризованы основные функции, которые реализует информационно-образовательная среда высшего учебного заведения (научно-информационную, учебную, побудительно-мотивационную, развивающую, управленческую, коммуникационную). Определены пути совершенствования профессиональной подготовки будущего педагога в вузе.

Ключевые слова: информационно-образовательная среда, профессиональная подготовка будущего педагога, функции, средства, компоненты информационно-образовательной среды.

Chaika I. The improvement of professional training of a future teacher by means of informational and educational environment of higher educational establishment

Annotation. Based on the analysis of scientific literature the content of a concept «informational and educational environment of higher educational establishment» is concretized. In the article it is established that informational and educational environment is a systemic formation that includes social, psychodidactic, dimensional-objective and reflexive-behavioral components and ensures the formation of readiness for independent educational and cognitive activities. The basic functions that are implemented by the informational and educational environment of higher education establishment (research-informational, educational, stimulating-motivational, developmental, management and communication) are characterized. The ways of improving of training of a future teacher in higher educational establishment are determined.

Keywords: informational and educational environment, professional training of a future teacher, functions, means, components, information-educational environment.

Кафедра педагогіки і методики початкової та дошкільної освіти

18. Бойко М. М. Особливості професійного самовизначення випускника сучасної школи / М. М. Бойко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 114–122.

Анотація. Розглянуто психолого-педагогічні аспекти проблеми професійного самовизначення, розкрито його поняття та зміст, основні компоненти. Окреслено особливості професійного плану та його вплив на процес самовизначення випускників загальноосвітніх навчальних закладів. Наведено результати дослідження процесу формування професійного самовизначення випускників школи – з'ясовано професійні наміри, інтереси, потреби, проаналізовано чинники, які впливають на професійний вибір.

Ключові слова: професійна орієнтація, професійний вибір, професійний план, професійне самовизначення, професійний інтерес.

Бойко М. Н. Особенности профессионального самоопределения выпускника современной школы

Аннотация. Рассмотрены психолого-педагогические аспекты проблемы профессионального самоопределения, раскрыто понятие и содержание, основные компоненты. Очерчены особенности профессионального плана и его влияние на процесс самоопределения выпускников общеобразовательных учебных заведений. Приведены результаты исследования процесса формирования профессионального самоопределения выпускников школы – выяснены профессиональные намерения, интересы, потребности, проанализированы факторы, влияющие на профессиональный выбор.

Ключевые слова: профессиональная ориентация, профессиональный выбор, профессиональный план, профессиональное самоопределение, профессиональный интерес.

Bojko M. Features of professional self of graduate of the modern school

Annotation. The basic psychological and pedagogical aspects of problem of professional self-determination have been examined; the concept and content of professional self-determination have been exposed with their major components, the peculiarities of professional plan have been outlined and its influence on the process of high school graduates self-determination. The results of the investigation of the process of school leavers' professional self-determination have been provided, professional intentions, interests, needs are ascertained, factors that influence professional choice are analyzed.

Keywords: professional orientation, professional choice, professional plan, professional self-determination, professional interest.

19 Ковальчук Л. І. Етнопедагогічні погляди вітчизняних педологів початку ХХ століття / Ковальчук Л. І. // Педагогічна освіта: теорія і практика : зб. наук. праць / Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, Інституту педагогіки НАПН України. – Кам'янець-Подільський, 2014. – Вип. 1 (16). – С. 58–63.

Анотація. У статті охарактеризовано систему етнопедагогічних поглядів українських педологів початку ХХ століття на систему національного виховання. Проаналізовано бачення національної школи та формування особистості дитини виходячи з принципів природо- та культуровідповідності, необхідності навчання рідною мовою.

Kovalchuk L. Ethnopedagogical ideas of the national paedologists in the beginning of the XX century

Annotation. The system of ethnopedagogical ideas of ukrainian paedologists on the education system in the beginning of the XX century is characterized in the article. The aspects of the national school's views and forming the personality of the child in relations with approaches of natural and cultural correspondence, the necessity to teach children in native language are analysed.

20. Лупак Н. М. Педагогічна творчість як наукова (фахова) проблема / Н. М. Лупак // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка ; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 7 (114). – С. 37–41.

Анотація. У статті дана оцінка педагогічної творчості як наукової проблеми. Обґрунтована актуальність і необхідність застосування творчих підходів у сучасній педагогіці. Висвітлено складові компоненти та специфічні риси педагогічної творчості. Розглянуто теоретичний і практичний види творчості. Проаналізовано рівні педагогічної творчості у контексті її алгоритмів. Досліджено співвідношення творчості, пошуку та праці. Виявлено зв'язок педагогічної творчості з творчою життєдіяльністю загалом. Розглянуто поняття креативної індивідуальності викладача.

Ключові слова: педагогічна творчість, педагогіка, освіта, освітній процес, креативність, педагог, викладач, педагогічна майстерність, педагогічна діяльність, педагогічний потенціал, рівні творчості, специфіка творчості, рутинізація, пошук, праця, творча життєдіяльність, креативна індивідуальність.

Лупак Н. Н. Педагогическое творчество как научная (профессиональная) проблема

Аннотация. В статье дана оценка педагогического творчества как научной проблемы. Обоснована актуальность и необходимость применения творческих подходов в современной педагогике. Освещены составляющие компоненты и специфические черты педагогического творчества. Рассмотрены теоретический и практический виды творчества. Проанализированы уровни педагогического творчества в контексте его алгоритмов. Исследовано соотношение творчества, поиска и труда. Выявлена связь педагогического творчества с творческой жизнедеятельностью в целом. Рассмотрено понятие креативной индивидуальности преподавателя.

Ключевые слова: педагогическое творчество, педагогика, образование, образовательный процесс, креативность, педагог, преподаватель, педагогическое мастерство, педагогическая деятельность, педагогический потенциал, уровни творчества, специфика творчества, рутинизация, поиск, труд, творческая жизнедеятельность, креативная индивидуальность.

Lupak N. Pedagogical creation as scientific (professional) problem

Annotation. In the article the estimation of pedagogical creation is given as a scientific problem. Actuality and necessity of application of creative approaches is grounded in modern pedagogics. Making components and specific lines of pedagogical creation is lighted up. The theoretical and practical types of creation are considered. The levels of pedagogical creation are analyzed in the context of his algorithms. Correlation of creation, search and labor is investigational. Connection of pedagogical creation is exposed with creative vital functions on the whole. The concept of creative individuality of teacher is considered.

Keywords: pedagogical creation, pedagogics, education, educational process, creativeness, teacher, teacher, pedagogical trade, pedagogical activity, pedagogical potential, levels of creation, specific of creation, routination, search, labor, creative vital functions, creative individuality.

21. Янкович О. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації педагогічної діагностики з використанням інформаційних технологій / О. І. Янкович // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка ; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 8 (115). – С. 7–9.

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність запровадження міні-курсу «Педагогічна діагностика» як складової педагогічних дисциплін нормативної частини навчальних планів з підготовки вчителів початкової школи. Доведено доцільність опанування педагогічними вимірюваннями з використанням інформаційних технологій. Висвітлено зміст міні-курсу та методи його вивчення.

Ключові слова: педагогічна діагностика, підготовка вчителів початкової школи, учні молодших класів, інформаційні технології.

Янкович А. Подготовка будущих учителей начальной школы к организации педагогической диагностики с использованием информационных технологий

Аннотация. В статье обоснована необходимость внедрения мини-курса «Педагогическая диагностика» как составляющей педагогических дисциплин нормативной части учебных планов по подготовке учителей начальной школы. Доказана целесообразность овладения педагогическими измерениями с использованием информационных технологий. Освещены содержание мини-курса и методы его изучения.

Ключевые слова: педагогическая диагностика, подготовка учителей начальной школы, ученики младших классов, информационные технологии.

Yankovych O. Future primary school teachers' preparation to the organization of education diagnostics with the use of informational technologies

Annotation. The necessity of introducing the mini course «Educational Diagnostics» as a constituent part of pedagogical subjects of the normative part of curricula from the primary school teachers' preparation has been grounded in the article. The expediency of mastering the educational measurements with the use of informational technologies has been proved. The content of the mini course and methods of its studying have been cleared up.

Keywords: educational diagnostics, primary school teachers' preparation, primary school pupils, informational technologies.

22. Янкович О. І. Підготовка педагогічних кадрів в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст.: проблеми та позитивний досвід / О. І. Янкович // Науковий вісник Чернівецького університету / [редкол.: Руснак І. С. (наук. ред.) та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 718 : Педагогіка та психологія. – С. 200–205.

Анотація. У статті з'ясовано особливості підготовки вчителів у другій половині ХІХ – на поч. ХХ ст. та виявлено перспективи реалізації позитивних ідей на сучасному етапі. Відображено внесок класиків педагогіки, видатних українських педагогів у розвиток педагогічної освіти. Висвітлено зміст, форми й методи навчання в учительських семінаріях.

Ключові слова: підготовка педагогічних кадрів, учительські семінарії, педагогічні курси, особливості підготовки вчителів, педагогічна майстерність, педагогічний аналіз.

Янкович А. И. Подготовка педагогических кадров в Украине в ХІХ - нач. ХХ в. : проблемы и положительный опыт

Анотація. В статье выяснены особенности подготовки учителей во второй половине ХІХ – нач. ХХ в. и выявлены перспективы реализации позитивных идей на современном этапе. Отражен внос классиков педагогики, выдающихся украинских педагогов в развитие педагогического образования. Отражено содержание, формы и методы обучения в учительских семинариях.

Ключевые слова: подготовка педагогических кадров, учительские семинарии, педагогические курсы, особенности подготовки учителей, педагогическое мастерство, педагогический анализ.

Yankovych O. Teacher training in Ukraine in ХІХ - early. Twentieth century : issues and positive experience

Annotation. Peculiarities of teachers' training in the late nineteenth and early twentieth centuries have been cleared up in the article. Prospects of the positive ideas implementation on the modern stage have been found out. The contribution of pedagogical classics as well as famous Ukrainian pedagogues to the development of pedagogical education has been shown. Content, forms and methods of training in teachers' seminaries have been revealed.

Keywords: teachers' staff training, teachers' seminaries, educational courses, peculiarities of teachers' training, pedagogical skills, pedagogical analysis.

Кафедра практичної психології

23. Адамська З. М. Особливості взаємозв'язку між показниками осмисленості життя та локалізацією контролю у студентів майбутніх психологів / З. М. Адамська // Проблеми гуманітарних наук : зб. наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка / ред. кол.: Н. Скотна (голов. ред.) [та ін.]. – Дрогобич, 2014. – Вип. 33 : Психологія. – С. 95–108.

Анотація. У статті висвітлюється проблема становлення особистості майбутнього психолога; здійснено аналіз результатів емпіричного дослідження рівня розвитку інтернальності та осмисленості життя у майбутніх психологів; обґрунтовано особливості взаємозв'язку між показниками осмисленості життя та локалізацією контролю у студентів-психологів.

Ключові слова: локус контролю, інтернальність, сенсожиттєві орієнтації, осмислення життя.

Адамская З. М. Особенности взаимосвязи между показателями осмысленности жизни и локализацией контроля у студентов будущих психологов

Аннотация. В статье освещается проблема становления личности будущего психолога; осуществлен анализ результатов эмпирического исследования уровня развития интернальности и осмысленности жизни будущих психологов; обоснованы особенности взаимосвязи между показателями осмысленности жизни и локализацией контроля у студентов-психологов.

Ключевые слова: локус контроля, интернальность, смысложизненные ориентации, осмысленность жизни.

Adamska Z. Features interrelation between meaningfulness of life and localized control of students' future psychologists

Annotation. The article deals with the problem of the formation of future psychologist; analyzed the results of empirical research of Internal and meaningfulness of life in the future psychologists; grounded features interrelation between meaningfulness of life and localization control psychology students.

Keywords: locus of control, Internal, understanding of life.

24. Андрійчук І. П. Особливості домінуючих механізмів психологічного захисту в цілісній структурі особистості майбутнього фахівця з психології / І. П. Андрійчук // Проблеми гуманітарних наук : зб. наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка / редкол.: Н. Скотна (голов. ред.) [та ін.]. – Дрогобич, 2014. – Вип. 33 : Психологія. – С. 108–118.

Анотація. У статті проаналізовано особливості механізмів психологічного захисту особистості. Доведено, що самоусвідомлення психолога, самоаналіз, вирішення внутрішніх конфліктів є основним завданням ще на етапі фахової підготовки. Представлено результати емпіричного дослідження, які характеризують специфіку домінуючих механізмів психологічного захисту в цілісній структурі особистості майбутнього фахівця з психології.

Ключові слова: психологічний захист, особистість, Я-концепція, професійна діяльність психолога.

Андрійчук И. П. Особенности доминирующих механизмов психологической защиты в целостной структуре личности будущего специалиста по психологии

Аннотация. В статье проанализированы особенности механизмов психологической защиты личности. Доказано, что самосознание психолога, самоанализ, разрешение внутренних конфликтов является основной задачей еще на этапе профессиональной подготовки. Представлены результаты эмпирического исследования, которые характеризуют специфику доминирующих механизмов психологической защиты в целостной структуре личности будущего специалиста по психологии.

Ключевые слова: психологическая защита, личность, Я-концепция, профессиональная деятельность психолога.

Andriychuk I. P. Features of dominant psychological defense mechanisms in a coherent structure of future professional psychologist

Annotation. This paper analyzes the features of psychological defense mechanisms of the individual. It is proved that consciousness psychology, introspection, resolve internal conflicts is the main task at the stage of training. The results of empirical studies that characterize the specificity of the dominant psychological defense mechanisms in a coherent structure of future professional psychology.

Keywords: psychological defense, personality, self-concept, the professional activities of psychologists.

25. Гончаровська Г. Ф. Формування готовності майбутніх психологів до діяльності з дітьми дошкільного віку в умовах навчання у виші [Електронний ресурс] / Г. Ф. Гончаровська // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. / голов. ред. В. В. Райко. – Хмельницький, 2014. – Вип. 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnadps_2014_4_19.pdf.

Анотація. В статті здійснено аналіз наукових досліджень щодо професійної підготовки спеціалістів. Виокремлено критерії готовності майбутніх психологів до діяльності з дітьми дошкільного віку та досліджено рівні їх сформованості. Визначено умови та засоби формування готовності студентів-психологів до майбутньої діяльності в умовах навчання у виші.

Ключові слова: готовність, формування готовності, психолого-педагогічні умови, засоби.

Гончаровская Г. Ф. Формирование готовности будущих психологов к деятельности с детьми дошкольного возраста в условиях обучения в вузе

Аннотация. В статье осуществлен анализ научных исследований по профессиональной подготовке специалистов. Выделены критерии готовности будущих психологов к деятельности с детьми дошкольного возраста и исследованы уровни их сформированности. Определены условия и средства формирования готовности студентов-психологов к будущей деятельности в условиях обучения в вузе.

Ключевые слова: готовность, формирование готовности, психолого-педагогические условия, средства.

Honcharovska G. F. Formation of future psychologists in activities with preschool children in terms of education at the university

Annotation. The paper demonstrated convincingly understanding of the fact that professional identity is traditionally an urgent problem in psychology. Of particular interest is the formation of students' readiness psychologists in activities with preschool children due to increased social importance of the profession, the rapid growth of its practical necessity. Special relevance factor is the complexity of the psychologist in preschool children with impaired emotional development. This makes special demands on value-semantic, cognitive future specialist. Specified the fundamental importance of the study of practical excellence correctional process with preschool children future psychologists in university walls, adopt advanced methods of correction of child development. Future professionals must build up their professional skills in this area and strive for professional self-improvement. Therefore, the aim of his research, the author has submitted the results of a study aimed at identifying the

level of future psychologists in activities with preschool children and the impact of conditions in education at the university level of readiness.

Keywords: willingness, readiness formation, psychological, educational facilities and equipment.

26. Кормило О. М. Методи боротьби зі стресами у підлітковому віці / О. М. Кормило // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – Київ, 2014. – Додаток 5 до Вип. 31, т. 10 : Проблеми емпіричних досліджень у психології. – С. 161–167.

Анотація. У статті аналізується проблема стресу та його впливу на особистість. Особлива увага спрямована на прояв стресу у підлітковому віці. Проаналізовані ознаки стресу для дітей середнього і старшого підліткового віку. Запропоновані методи боротьби зі стресами у дітей підліткового віку.

Ключові слова: стрес, види стресу, підлітковий вік, тренінгів метод.

Кормило О. М. Методы борьбы со стрессами в подростковом возрасте

Аннотация. В статье анализируется проблема стресса и его влияния на личность. Особое внимание направлено на проявление стресса в подростковом возрасте. Проанализированы признаки стресса для детей среднего и старшего подросткового возраста. Предложенные методы борьбы со стрессами у детей подросткового возраста.

Ключевые слова: стресс, виды стресса, подростковый возраст, метод тренингу.

Kormylo O. M. Methods of dealing with stress in adolescence

Annotation. The article analyzes the problem of stress and its impact on personality. Special attention is directed to the manifestation of stress in adolescence. Analyzed for signs of stress for children of the middle and older teens. Suggested methods of dealing with stress in adolescents.

Keywords: stress, kinds of stress, adolescence, training method.

27. Кормило О. М. Психічні стани та їх зв'язок зі страхом у дитячому віці / О. М. Кормило // Проблеми сучасної психології : зб. наук. праць Кам'янець-Подільського нац. університету ім. І. Огієнка, Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої]. – Кам'янець-Подільський, 2014. – Вип. 23. – С. 286–297.

Анотація. У статті проаналізована проблема психічних станів, їх видів та особливостей. Під психічним станом науковці розуміють тимчасовий функціональний рівень психіки, який відображає взаємодію впливу внутрішнього середовища організму або зовнішніх чинників та визначає спрямованість перебігу психічних процесів у даний момент та вияв психічних властивостей людини. До найбільшої групи негативних психічних станів відносять емоційні, оскільки в переважній їх більшості емоційний компонент, як елемент структури, є домінуючим. Серед негативних психічних станів, що властивий для дитячого віку є стан страху. Експериментальне вивчення дитячих страхів дозволило виділити види страхів, що є характерними для дітей віком від 3 до 5 років. Вирішення проблеми корекції дитячих страхів вимагає від психолога комплексного підходу зокрема, залучення сім'ї.

Ключові слова: психічний стан, негативні психічні стани, страх, дитячий вік.

Кормило О. М. Психические состояния и их связь со страхом в детском возрасте

Аннотация. В статье проанализирована проблема психических состояний, их видов и особенностей. Под психическим состоянием ученые понимают временный функциональный уровень психики, который отражает взаимодействие влияния внутренней среды организма или внешних факторов и определяет направленность протекания психических процессов в данный момент и проявление психических свойств человека. Большую группу негативных психических состояний составляют эмоциональные, поскольку у подавляющего их большинства эмоциональный компонент, как элемент структуры, является доминирующим. Среди негативных психических состояний, свойственные для детского возраста является состояние страха. Экспериментальное изучение детских страхов позволило выделить виды страхов, которые присущие для детей от 3 до 5 лет. Решение проблемы коррекции детских страхов требует от психолога комплексного подхода в частности, привлечение семьи.

Ключевые слова: психическое состояние, отрицательные психические состояния, страх, детский возраст.

Kormylo O. M. The mental states and their connection with a fear in a childhood

Annotation. In the article is problems of the mental states, their types and features. When scientists understand the mental state of temporary functional level of the psyche, which reflects the impact of the interaction of internal environment and external factors and determine the direction of flow of mental processes at the moment and expression of human mental characteristics distinguish positive and negative mental states. The biggest group of negative mental states include the emotional, because the majority of them are prevalent as a part of the structure. The negative mental states, which is peculiar to childhood is a state of fear. Childhood preschooler distinguishes it from anger, shame or other emotions. But when the total amount of child fears limit certain means of response and interaction with the outside world, it may be the mental stress, helplessness, absolute powerlessness. The down side is the fear of aggression, for which, according to K. Lorentsa, L. Taran, often hidden despair of a child who suffers from fear and finds understanding and love in the immediate vicinity. The desire to impose adult child throughout their children will cause uncertainty, ambivalence of emotions and as a result, fears that may manifest itself in outbreaks of aggression are part of the structure of the childhood.

The experimental research of children's fears were done by using projective method by T. V. Kolesinoyi «Fears in the children». The research is allowed to divide the types of the fear that are specific to the 3 or 5 years old children. There are also single individual fears that are connected with their individual experience. The correction of children's fears are requires an integrated approach.

Keywords: mental states, negative mental states, fear, childhood.

28. Радчук Г. К. Діалогізація дитячо-батьківських стосунків як умова становлення повноцінної особистості дитини у сім'ї [Електронний ресурс] / Г. К. Радчук // Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. / голов. ред. Райко В. В. – 2014. Вип. 3. – Режим доступу:

http://www.irbisnbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?z21id=&i21dbn=ujrn&p21dbn=ujrn&s21stn=1&s21ref=10&s21fmt=juu_all&c21com=s&s21cnr=20&s21p01=0&s21p02=0&s21p03=pref=&s21colorterms=0&s21str=Vnadps

Анотація. У статті актуалізується необхідність упровадження інноваційних форм навчання батьків та майбутніх батьків з метою зміни стереотипів у сфері сімейного виховання, розвитку діалогічного спілкування як необхідної умови розгортання суб'єктного потенціалу дитини. Розкриваються теоретико-методичні аспекти освітнього діалогу як інноваційної форми навчання з питань сімейного виховання.

Ключові слова: сімейне виховання, педагогічні стереотипи, особистість дитини, діалог, освітній діалог.

Радчук Г. Диалогизация детско-родительских отношений как условие становления полноценной личности ребенка в семье

Аннотация. В статье актуализируется необходимость внедрения инновационных форм обучения родителей и будущих родителей с целью изменения стереотипов в сфере семейного воспитания, развития диалогического общения как необходимого условия разворачивания субъектного потенциала ребенка. Раскрываются теоретико-методические аспекты образовательного диалога как инновационной формы обучения по вопросам семейного воспитания.

Ключевые слова: семейное воспитание, педагогические стереотипы, личность ребенка, диалог, образовательный диалог.

Radchuk H. Transformation of parent-child relationship into dialogue form as a condition of becoming a full-fledged personality of a child in a family

Annotation. The article focuses on teaching stereotypes that prevent the implementation of personality-oriented approaches in the practice of family education. The article presents updated necessity of introducing innovative forms of education of parents and future parents to change the value-semantic guidance in family education, promote dialogue as the most effective mechanism for deploying a full potential of a child's personality. Thus the educational dialogue is seen in two ways: 1) as a condition of becoming a full-fledged personality of the child; 2) as an effective training form of parents and expecting parents to teach them an innovative approach in family education.

The article provides theoretical foundations of educational dialogue as an innovative form of family education and covers methodological features of this form of learning. Authors present a training program «Dialogue as a condition of becoming a full-fledged personality of a child in the family», which consists of a number of individual content modules.

Keywords: family education, teaching stereotypes, child personality, dialogue, educational dialogue.

29. Радчук Г. К. Мотивація учбово-професійної діяльності студентів як чинник становлення майбутнього фахівця / Г. К. Радчук // Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред. кол.: Н. Скотна (голов. ред.) [та ін.]. – Дрогобич, 2014. – Вип. 33 : Психологія. – С. 61–71.

Анотація. У статті досліджується мотиваційна складова як провідний компонент учбово-професійної діяльності студентів. Емпіричні показники засвідчили недостатній рівень мотиваційної готовності більшості випускників до майбутньої професійної діяльності. Обґрунтовується, що наявність внутрішньої мотивації учбово-професійної діяльності студентів є необхідним чинником побудови гармонійної внутрішньої структури майбутньої професійної діяльності.

Ключові слова: мотиви, мотивація, учбово-професійна діяльність, внутрішня мотивація, зовнішня мотивація, автономність в учбово-професійній діяльності, залежність в учбово-професійній діяльності.

Радчук Г. К. Мотивация учебно-профессиональной деятельности студентов как фактор становления будущего специалиста

Анотація. В статье исследуется мотивационная составляющая как ведущий компонент учебно-профессиональной деятельности студентов. Эмпирические показатели свидетельствуют о недостаточном уровне мотивационной готовности большинства выпускников к будущей профессиональной деятельности. Обосновывается, что наличие внутренней мотивации учебно-профессиональной деятельности студентов является необходимым фактором построения гармоничной внутренней структуры будущей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: мотивы, мотивация, учебно-профессиональная деятельность, внутренняя мотивация, внешняя мотивация, автономность в учебно-профессиональной деятельности, зависимость в учебно-профессиональной деятельности.

Radchuk H. Motivation in learning and professional activity as a factor of development of a future specialist

Annotation. The article deals with research of motivational component as a leading factor of students learning and professional activity. Empirical data proves that most of the graduates do not have an appropriate level of motivational readiness to proceed with their professional activities. It is argued that high level of intrinsic motivation for learning and professional activity in students is a major factor for development of harmonious internal structure of their future professional activity.

Keywords: motives, motivation, learning and professional activity, intrinsic motivation, extrinsic motivation, autonomous learning and professional activity, dependency in learning and professional activity.

30. Свідерська Г. М. Турботливість і надання допомоги як вияв чуйного ставлення / Г. М. Свідерська // Проблеми гуманітарних наук : зб. наук. праць Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. І. Франка / ред. кол.: Н. Скотна (голов. ред.) [та ін.]. – Дрогобич, 2014. – Вип. 33 : Психологія. – С. 164–175.

Анотація. У статті здійснено детальний аналіз психологічних особливостей турботливості та надання допомоги іншій людині як вияву чуйного ставлення до неї. Акцентується увага на тому, що турбота, реальна підтримка у важкій, неприємній ситуації, допомога в біді, горі – ось визначальні «маркери» справжньої чуйної особистості. Проявляючи турботливість, допомагаючи іншим, людина виявляє себе суб'єктом власного життя, здатним приймати моральне рішення і реалізовувати його на рівні вчинку.

Ключові слова: турботливість, надання допомоги, чуйне ставлення, вчинок.

Свидерская Г. М. Заботливость и оказание помощи как проявление отзывчивости

Аннотация. В статье осуществлен подробный анализ психологических особенностей заботливости и оказания помощи другому человеку как проявления чуткого отношения. Акцентируется внимание на том, что забота, реальная поддержка в тяжелой, неприятной ситуации, помощь в беде, горе - вот определяющие «маркеры» настоящей отзывчивой личности. Проявляя заботу, помогая другим, человек проявляет себя субъектом собственной жизни, способным принимать моральное решение и реализовывать его на уровне поступка.

Ключевые слова: заботливость, оказание помощи, чуткое отношение, поступок.

Sviderska G. M. Caring and helping as a manifestation of sensitivity

Annotation. The article presents a detailed analysis of the psychological characteristics of care and helping the other person as a manifestation of a sensitive relationship. Attention is drawn to the fact that the care, the real support in a difficult, unpleasant situation, help in trouble, grief - that determine the «markers» of sensitive personality. Taking care, helping others, a person manifests itself as the subject of his own life, able to take a moral decision and implement it in the act.

Keywords: caring, helping, sensitive attitude, action.

31. Свідерська Г. М. Чуйність vs емпатія: спроба розмежування наукових понять / Г. М. Свідерська // Актуальні проблеми психології: збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / голов. ред. С. Д. Максименко. – Київ, 2014. – Т. 11: Психологія особистості. Психологічна допомога особистості, вип. 10. – С. 292–308.

Анотація. У статті здійснено детальний аналіз психологічних особливостей феноменів емпатії та чуйності. Акцентується увага на тому, що категорії «чуйність» та «емпатія» є різними за своїм змістовим і функціональним контекстом, відтак терміни, які їх позначають, мають різні сфери наукового вживання.

Ключові слова: українська психологічна термінологія, чуйність, емпатія, види емпатії, об'єкти емпатії, вчинкова сутність чуйності.

Свидерская Г. М. Чуткость vs эмпатия: попытка разграничения научных понятий

Аннотация. В статье детально проанализированы психологические особенности феноменов отзывчивости и эмпатии. Акцентируется внимание на том, что категории «эмпатия» и «отзывчивость» разные по своему смысловому и функциональному контексту, поэтому научные термины, которыми они обозначаются, имеют разные сферы употребления.

Ключевые слова: украинская психологическая терминология, отзывчивость, эмпатия, виды эмпатии, объекты эмпатии, поступковая природа отзывчивости.

Sviderska G. M. Responsiveness vs empathy: an attempt distinction of scientific concepts

Annotation. The article presents a detailed analysis of psychological characteristics of phenomenon of sensitiveness and empathy. The author takes note of the categories «sensitiveness» and «empathy» which are different in their semantic and functional context. Therefore these scientific terms have different scopes of use.

Keywords: Ukrainian psychological terminology, sensitiveness, empathy, kinds of empathy, objects of empathy, action nature of sensitiveness.

32. Сіткарь В. І. Жанри дитячого фольклору як складова соціалізації та засвоєння субкультури / В. І. Сіткарь // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України / голов. ред. С. Д. Максименко. – Київ, 2014. – Т. 11 : Психологія особистості. Психологічна допомога особистості, вип. 10. – С. 309–324.

Анотація. Дитячий фольклор – це результат колективної творчості багатьох поколінь дітей. Він передається від дитини до дитини через безпосереднє спілкування – з вуст у вуста. Фактично цей фольклор є мовою дитячої субкультури, яка переважно неписьмова. Завдяки дитячому фольклору передається та майже в незмінному вигляді відтворюється в кожному новому поколінні дитяча традиція. Засобами дитячого фольклору та поведінкових форм передаються різні моделі поведінки, формуються певні норми, установки та уявлення про світ. Дітей приваблює виявлена в казках фантастика, афористичність прислів'я, метафоричність загадки, таємничість легенди. Дії казкових персонажів, способи розв'язання конфліктів, види мовленнєвих висловлювань дитина наслідує й переносить на власне життя. Дитяча субкультура представляє собою сукупність різних форм активності групи. В ній, як і в загальній культурі, в якій народилась дитина, формується цілісний життєвий досвід індивіда: вона пізнає світ, себе та навколишніх людей.

Сіткарь В. И. *Формы детского фольклора как составляющая социализации и усвоения субкультуры*

Анотація. Детский фольклор – это результат коллективного творчества многих поколений детей. Он передается от ребенка к ребенку через непосредственное общение – изустно. Фактически этот фольклор является языком детской субкультуры, которая преимущественно безписьменна. Благодаря детскому фольклору передается и в относительно неизменном виде воспроизводится в каждом новом поколении детская традиция. Средствами детского фольклора и поведенческих форм транслируются разные модели поведения, формируются определеннные нормы, установки и восприятия мира. Детей привлекает выявленная в сказках фантастика, афористичность пословиц, метафоричность загадок, таинственность легенд. Действия сказочных персонажей, способы развязывания конфликтов, виды языковых изречений ребенок наследует и переносит на личную жизнь. Детская субкультура – это совокупность разных форм активности группы. В ней как и в общей культуре, в которой родился ребенок, формируется целостный жизненный опыт индивида: он познает мир, себя и окружающих людей.

Sitkar V. I. *Genres of children's folklore as a component of socialization and subculture assimilation*

Annotation. Children's folklore is a collective creative work of many generations of children. It is passed from child to child through an ingenuous communication - word of mouth. In fact this folklore is the language of children's subculture which is unwritten predominantly. The children's tradition are passed and reproduced in each new generation through the children's folklore. By means of children's folklore and various behavioural forms, different patterns of behavior are passed, certain norms, attitudes and conceptions about the world are formed. Children are attracted by fiction in tales, aphoristic proverbs, puzzle metaphor, mysterious legends. Actions of characters in fairy tales, ways of conflicts resolution, types of speech utterance child inherits and carries in her/his life. Children's subculture is a collection of various forms of groups' activity. As in the general culture in which the child was born, a coherent experience of the individual is formed in it: he/she identifies the world, herself/himself and the people around them.

33. Сіткар В. І. Особливості соціалізації сучасних дітей в контексті субкультури: соціокультурний досвід, гендерний та психологічний аспекти / В. І. Сіткар // Проблеми загальної та педагогічної психології: збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. – Київ, 2014. – Т. 16, ч. 1/2. – С. 195–204.

Анотація. Субкультура сучасних дітей є невичерпним потенціалом варіантів становлення їх особистості. Це – експериментальний майданчик для випробовування себе, дотримання вікових норм поведінки в групі однолітків, підготовка до розв'язання завдань в нестандартних ситуаціях, вирішення емоційних проблем та засвоєння гендерних ролей. Ступінь занурення дитини в субкультуру є показником її гармонійних стосунків з іншими людьми та моделлю соціалізації.

Ключові слова: діти, соціалізація, субкультура, психологія, гендерні ролі.

Ситкаръ В. И. Особенности социализации современных детей в контексте субкультуры: социокультурный опыт, гендерный и психологический аспекты

Анотація. Субкультура современных детей – неисчерпаемый потенциал вариантов становления их личности. Это - экспериментальная площадка для испытания себя, наследования возрастных норм поведения в группе сверстников, подготовка к решению задач в нестандартных ситуациях, решения эмоциональных проблем и усвоения гендерных ролей. Степень погружения ребенка в субкультуру – показатель ее гармонических отношений с другими людьми и модель социализации.

Ключевые слова: дети, социализация, субкультура, психология, гендерные роли.

Sitkar V. I. Socialization features of present day children in the subculture context: social and cultural experience, gender and psychological aspects

Annotation. Subculture of present day children is an inexhaustible potential of options for development of their personality. This is the experimental platform for testing yourself, compliance with age norms of behavior in the peer group, preparation for problems solving in nonstandard situations, emotional problems solving and gender roles learning. The degree of child's immersion in subculture is an indicator of her or his harmonious relations with others and model of socialization.

Keywords: children, socialization, subculture, psychology, gender roles.

34. Шпак М. М. Психологічні механізми розвитку емоційного інтелекту / М. М. Шпак // Наука і освіта : науково-практичний журнал / Південний науковий Центр НАПН України. – Одеса, 2014. – № 5. – С. 104–109.

Анотація. У статті теоретично обґрунтовуються психологічні механізми розвитку емоційного інтелекту.

Ключові слова: емоційний інтелект, ідентифікація, наслідування, рефлексія, емпатія, емоційна регуляція.

Шпак М. М. Психологические механизмы развития эмоционального интеллекта

Аннотация. В статье теоретически обоснованно психологические механизмы развития эмоционального интеллекта.

Ключевые слова: эмоциональный интеллект, идентификация, подражание, рефлексия, эмпатия, эмоциональная регуляция.

Shpak M. M. Psychological mechanisms of the development of emotional intelligence

Annotation. Psychological mechanisms of the development of emotional intelligence is theoretically grounded in the article.

Keywords: emotional intelligence, identification, imitation, reflexion, empathy, emotional regulation.

Кафедра психології

35. Кізь О. Б. Тренінговий метод у формуванні гендерної культури студентської молоді / О. Б. Кізь // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур ; відп. ред. вип. І. П. Маноха. – Київ, 2014. – Додаток 5 до Вип. 31, т. 10 : Проблеми емпіричних досліджень у психології. – С. 45–54.

Анотація. Узагальнено досвід організації активної просвітницької діяльності з метою формування гендерної культури студентської молоді у сфері шлюбно-сімейних стосунків у школі гендерної рівності тнпу імені володимира гнатюка. Обґрунтовано доцільність застосування інноваційних освітньо-просвітницьких технологій у ході тренінгів задля орієнтації молоді на партнерство статей у приватній та публічній сферах життєдіяльності, формування гендерної чутливості і егалітарного мислення, розширення сфери самореалізації сьгоднішніх юнаків та юнок у виконанні майбутніх подружніх та батьківських ролей.

Ключові слова: гендерна культура, шлюбно-сімейні стосунки, освітньо-просвітницькі технології, тренінг.

Кізь О. Б. Тренинговый метод в формировании гендерной культуры студенческой молодежи

Аннотация. Обобщен опыт организации активной просветительской деятельности с целью формирования гендерной культуры студенческой молодежи в сфере брачно-семейных отношений в школе гендерного равенства тнпу имени владимира гнатюка. Обоснована целесообразность применения

инновационных образовательно-просветительских технологий в ходе тренингов по ориентации молодежи на партнерство статей в частной и публичной сферах жизнедеятельности, формирование гендерной чувствительности и эгалитарного мышления, расширения сферы самореализации сегодняшних юношей и девушек в исполнении будущих супружеских и родительских ролей.

Ключевые слова: гендерная культура, брачно-семейные отношения, образовательно-просветительские технологии, тренинг.

Kiz O. B. Training method in the formation of gender culture student youth

Annotation. The experience of educational activities of gender culture among student in the sphere of marriage and family relations in the school of gender equality of tnpu after volodymyr hnatiuk is generalized. The expediency of innovative technologies during training dedicated to partnership for young people in the private and public spheres of life, the formation of gender sensitivity and egalitarian thinking, the expansion of the self-fulfillment sphere of young boys and girls in the performance of future marital and parental roles are motivated and illustrated.

Keywords: gender culture, marriage and family relationships, education and educational technologies, training.

36. Кікінежді О. М. Гендерна ідентифікація особистості: онтогенетичний аспект / О. М. Кікінежді // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України. Т. 11 : Соціальна психологія / голов. ред. С. Д. Максименко. – Кіровоград, 2014. – Вип. 6, кн. 1. – С. 412–421.

Анотація. У статті представлено гендерну ідентифікацію як соціально-психологічний феномен диференціації статі в онтогенезі (від старшого дошкільного до пізнього юнацького віку). В руслі особистісно-егалітарної парадигми утверджується положення про те, що провідним механізмом становлення гендерної ідентичності учнів на різних вікових етапах розвитку виступає статево-рольова ідентифікація як процес і результат мотиваційно-ціннісних диспозицій особистості у період її дорослішання.

Ключові слова: статево-рольова ідентифікація, гендерна ідентичність, статева соціалізація особистості, статево-рольові уявлення, маскулінно-фемінний-андрогінний конструкт, гендерний стереотип, особистісно-егалітарний підхід.

Кикинежди О. Гендерная идентификация личности: онтогенетический аспект

Аннотация. В статье представлен целостный анализ проблемы идентификации как социально-психологического феномена дифференциации пола в онтогенезе (от старшего дошкольного до позднего юношеского возраста). В русле личностно-эгалитарной парадигмы утверждается положение о том, что ведущим механизмом становления гендерной идентичности учащихся на разных возрастных этапах развития выступает полоролевая идентификация как процесс и результат мотивационно-ценностных диспозиций личности в период ее взросления.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, половая социализация личности, полоролевые представления, маскулинно-феминно-андрогинный конструкт, гендерный стереотип, личностно-эгалитарный поход.

Kikinezhdi A. Gender identification of personality: ontogenetic aspect

Annotation. The thesis deals with the conception of researching identification as social and psychological phenomenon of gender differentiation in ontogenesis (from elder pre-school to late adolescent age). In the context of personal-egalitarian paradigm it is stated that sex-role identification is the leading mechanism of students' gender formation identity on different age stages development which is a process and result of motivationally valuable personal dispositions in their growing up period.

Keywords: sex-role identification, gender identity, personal sex socialization, gender role conceptions, masculinity-femininity-androgenic construct, gender image «I», gender stereotype, egalitarian consciousness and self-consciousness.

37. Кікінежді О. М. Психологічні механізми розвитку гендерної ідентичності в онтогенезі: особистісно-егалітарна парадигма / О. М. Кікінежді // Проблеми загальної та педагогічної психології : зб. наук. праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. С. Д. Максименка. — Київ, 2014. — Т. 16, ч. 1/2. — С. 58–68.

Анотація. У статті представлено концепцію дослідження ідентифікації як соціально-психологічного феномену диференціації статі в онтогенезі. В руслі особистісно-егалітарної парадигми утверджується положення про те, що провідним механізмом становлення гендерної ідентичності учнів на різних вікових етапах розвитку виступає статево-рольова ідентифікація як процес і результат мотиваційно-ціннісних диспозицій особистості у період її дорослішання.

Ключові слова: статево-рольова ідентифікація, гендерна ідентичність, статева соціалізація особистості, егалітарні цінності, гендерні орієнтації, гендерний образ Я, особистісно-егалітарний підхід, егалітарна свідомість і самосвідомість.

Кикинежди О. Психологические механизмы развития гендерной идентичности в онтогенезе: личностно-егалитарна парадигма

Анотація. В статье представлен целостный анализ проблемы идентификации как социально-психологического феномена дифференциации пола в онтогенезе. В русле личностно-эгалитарной парадигмы утверждается положение о том, что ведущим механизмом становления гендерной идентичности учащихся на разных возрастных этапах развития выступает полоролевая идентификация как процесс и результат мотивационно-ценностных диспозиций личности в период ее взросления.

Ключевые слова: полоролевая идентификация, гендерная идентичность, половая социализация, гендерные ориентации, личностно-эгалитарный подход, гендерный образ Я, эгалитарное сознание и самосознание.

Kikinezhdi O. Psychological mechanisms of development of gender identity in ontogenesis, personal and egalitarian paradigm

Annotation. The thesis deals with the conception of researching identification as social and psychological phenomenon of gender differentiation in ontogenesis. In the context of personal-egalitarian paradigm it is stated that sex-role identification is the leading mechanism of students' gender formation identity on different age stages development which is a process and result of motivationally valuable personal dispositions in their growing up period.

Keywords: gender identity, personal sex socialization, gender orientations, gender image «I», person oriented approach, egalitarian consciousness and self-consciousness.

38. Кікінежді О. М. Психолого-педагогічні чинники формування гендерної культури особистості / О. М. Кікінежді // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – Київ, 2014. – Додаток 4 до Вип. 31, т. 2 (10): Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. – С. 89–98.

Анотація. У статті розкриті психолого-педагогічні чинники формування гендерної культури особистості. Представлена авторська модель гендерно-освітніх технологій як педагогічного супроводу статевої соціалізації особистості у період її дорослішання, спрямована на партнерство статей та їхній особистісний розвиток; формування егалітарної свідомості учнівської молоді з метою її успішної адаптації до особистісного, професійного та громадянського самоздійснення.

Ключові слова: гендерна ідентичність, статева соціалізація особистості, гендерний образ Я, гендерний стереотип, гендерні компетенції, особистісно-егалітарний підхід, егалітарна свідомість і самосвідомість, гендерно-освітні технології, гендерна культура.

Кікінежди О. Психолого-педагогические условия формирования гендерной культуры личности

Аннотация. В статье раскрыты психолого-педагогические условия формирования гендерной культуры личности. Представлена авторская система гендерно-образовательных технологий как инновационная структурно-функциональная модель педагогического сопровождения половой социализации подрастающей личности, выявлены приемы развития гендерной компетенции учителей, студентов и учащихся как необходимой составляющей формирования гендерной культуры и эгалитарного сознания учащейся молодежи.

Ключевые слова: гендерная идентичность, половая социализация личности, гендерные компетенции, личностно-эгалитарный подход, гендерный образ Я, эгалитарное сознание и самосознание, гендерно-образовательные технологии, гендерная культура.

Kikinezhdі O. Psychological and educational factors of shaping individual's gender culture

Annotation. The article deals psychological and educational factors of shaping individual's gender culture. The suggested psychological model of sex-role identification helps to generalize external (social-educational) factors and personal determinants of personalization of gender «I», indicate criteria, levels and indexes of structural-dynamic and typological distinctions of this process, their effect on students' gender socialization, gender behavior. A systematic module of gender enlightening of teaching staff, different forms of developing and correctional work with students, parents, teachers have been developed and implemented in educational establishments of different levels. The model of gender-educative technologies as educational accompaniment of personal sex socialization in the period of a person's growing up aimed at gender partnership and personal development, the formation of egalitarian

consciousness of schoolchildren with a view of their successful adaptation to personal, professional and civic self-realization has been developed and tested.

Keywords: gender identity, personal sex socialization, gender role conceptions, gender image «I», gender stereotype, gender competences, person oriented approach, egalitarian consciousness and self-consciousness, gender culture, gender educative technologies, psychological and educational accompaniment.

39. Мешко О. І. Оптимізація самоактуалізації студентів засобами психолого-педагогічного тренінгу / О. І. Мешко, Г. О. Мешко // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур ; відп. ред. вип. І. П. Маноха. – Київ, 2014. – Додаток 5 до Вип. 31, т. 10 : Проблеми емпіричних досліджень у психології. – С. 69–74.

Анотація. Стаття присвячується проблемі оптимізації процесу самоактуалізації особистості у студентському віці. Розкрито можливості тренінгової практики стосовно стимулювання прагнення студентів вищих навчальних закладів до самоактуалізації. Представлено програму психолого-педагогічного тренінгу, орієнтованого на формування в студентів властивостей особистості, що прагне до самоактуалізації. Описано досвід впровадження цієї програми в роботі зі студентами.

Ключові слова: самоактуалізація особистості, засоби самоактуалізації, властивості самоактуалізованої особистості, студенти, психолого-педагогічний тренінг, робота зі студентами.

Мешко А. И., Мешко Г. А. Оптимизация самоактуализации студентов средствами психолого-педагогического тренинга

Аннотация. Статья посвящена проблеме оптимизации процесса самоактуализации личности в студенческом возрасте. Раскрыты возможности тренинговой практики относительно стимулирования стремления студентов высших учебных заведений к самоактуализации. Представлена программа психолого-педагогического тренинга, ориентированного на формирование у студентов свойств самоактуализированной личности. Описан опыт внедрения этой программы в работе со студентами.

Ключевые слова: самоактуализация личности, средства самоактуализации, свойства самоактуализированной личности, студенты, психолого-педагогический тренинг, работа со студентами.

Meshko O. I., Meshko G. O. Optimization of students' self-actualization by means of psychological and educational training

Annotation. This article is dedicated to the problem of optimization of a student's self-actualization process. There have been researched possibilities of a training practice for stimulating higher educational institution students' desire for self-actualization. A program of psychological and educational training oriented on the formation of the qualities of a student's personality, striving for self-actualization, has been presented in this work. As well, there has been described the experience of the implementation of this program into work with students.

Keywords: individual's self-actualization, means of self-actualization, qualities of a self-actualized individual, students, psychological and educational training, work with students.

40. Орап М. О. Закономірності організації мовленнєвого досвіду особистості / М. О. Орап // East European Journal of Psycholinguistics / Lesya Ukrainka Eastern European National University. – Lutsk, 2014. – Is. 1. – P. 166–175.

Анотація. Стаття присвячується дослідженню мовленнєвого досвіду особистості. Створена теоретична концептуальна модель мовленнєвого досвіду розглядає останній як структурно - функціональну систему особистості, суть якої процес і продукт обробки та впорядкування результатів мовленнєвого освоєння особистістю світу за допомогою мовленнєвої здатності, мовленнєвих здібностей, мовленнєвої компетенції і діяльності через посередництво мовленнєвої компетентності, мовної картини світу і мовленнєвої культури особистості. Відтак, у мовленнєвому досвіді виділяються внутрішня та зовнішня структури, взаємодія котрих уможливує мовленнєве освоєння світу особистістю. Емпіричне дослідження структурно-функціональних особливостей мовленнєвого досвіду здійснювалось через діагностику визначених емпіричних референтів внутрішньої структури та факторний аналіз з метою виділення латентних змінних, що обумовлюють функціонування зовнішньої структури. Результати емпіричного вивчення демонструють, що організація внутрішньої структури мовленнєвого досвіду відбувається за принципом диференціації. Зовнішня структура в динаміці свого розвитку виявляє тенденцію до інтеграції - тобто до об'єднання раніше окремих елементів в єдину організовану структуру і приведення її до оптимальної кількості елементів. Отже, організація мовленнєвого досвіду відбувається в єдності диференціації та інтеграції як основних процесів функціонування системи.

Ключові слова: мовлення, мовленнєвий досвід, організація, внутрішня структура, зовнішня структура.

Орап М. О. Закономерности организации речевого опыта личности

Аннотация. Статья посвящена исследованию речевого опыта личности. Созданная теоретическая концептуальная модель речевого опыта рассматривает последний как структурно - функциональную систему личности, суть которой процесс и продукт обработки и упорядочения результатов речевого освоения личностью мира с помощью речевой способности, речевых способностей, речевой компетенции и деятельности, посредством речевой компетентности, языковой картины мира и речевой культуры личности. Следовательно, в речевом опыте выделяются внутренняя и внешняя структуры, взаимодействие которых делает возможным речевое освоения мира личностью. Эмпирическое исследование структурно - функциональных особенностей речевого опыта осуществлялось через диагностику определенных эмпирических референтов внутренней структуры и факторный анализ с целью выделения латентных переменных, обуславливающих функционирование внешней структуры. Результаты эмпирического изучения демонстрируют, что организация внутренней структуры речевого опыта происходит по принципу дифференциации. Внешняя структура в динамике своего развития обнаруживает тенденцию к интеграции - к объединению ранее отдельных элементов в единую организованную структуру и приведение ее к оптимальному количеству элементов. Итак, организация речевого опыта происходит в единстве

дифференциации и интеграции как основных процессов функционирования системы.

Ключевые слова: речь, речевой опыт, организация, внутренняя структура, внешняя структура.

Annotation. The article investigates the personality's speech experience. Theoretical conceptual model of the speech experience considering it as structural - functional system of personality, the essence of which is the process and product of processing and organizing the results of speech development of the world by means of speech ability, speech capability, speech competency and activity through speech competence, language view of the world and speech culture. Thus, in the speech experience allocated internal and external structure interaction of which allows the personality's speech exploration of the world. Empirical studies of structural and functional characteristics of speech experience carried out through empirical referents diagnosis the internal structure and factor analysis in order to highlight the latent variables that contribute to the functioning of the external structure. The results of the empirical study show that the organization of the internal structure of speech experience carried on the principle of differentiation. The external structure in the dynamics of its development shows the tendency to integration - the union of previously separate elements into one organized structure and bring it to the optimum number of items. Thus, the organization of speech experience going in the unity of differentiation and integration as the main processes of functioning the system.

Keywords: speech, speech experience, organization, internal structure, external structure.

41. Орап М. О. Зовнішня структура організації мовленнєвого досвіду особистості / М. О. Орап // Психологічні перспективи / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – Луцьк, 2014. – Вип. 23. – С. 251–263.

Анотація. Стаття присвячується проблемі емпіричного дослідження структурно-функціональних особливостей зовнішньої структури мовленнєвого досвіду особистості. Розроблювана нами теоретична концепція мовленнєвого досвіду передбачає розгляд останнього як системного утворення у психіці суб'єкта, що є процесом і продуктом переробки та впорядкування у мовленнєвій формі результатів взаємодії суб'єкта з оточуючим середовищем; котре уможлиблює та опосередковує мовленнєве освоєння світу. Виділення двох рівнів у мовленнєвому освоєнні світу зумовлює і дві структури – внутрішню та зовнішню. У статті проаналізовано результати дослідження зовнішньої структури мовленнєвого досвіду у двох вікових групах – діти молодшого шкільного віку та періоду «рання дорослість» за допомогою методу факторного аналізу. Викладено основний зміст та інтерпретацію отриманих факторів. Опосередкування мовленнєвого освоєння світу (що є головною функцією зовнішньої структури) здійснюється через інтерпретацію результатів і процесу мовленнєвої взаємодії та, відповідно до них - регуляцію комунікації особистості із світом на основі адекватного відбору засобів для обробки та упорядкування мовних та мовленнєвих знань. Результати порівняння змісту факторів у двох вікових групах дозволяють означити динаміку розвитку зовнішньої структури. Розвиток відбувається шляхом інтеграції – об'єднання окремих частин у єдине ціле. При цьому, частини не механічно зливаються одна з одною, а діалектично

змінюються, набуваючи нової якості. Генералізація окремих частин призводить до появи трьох факторів у дорослому віці, котрі виявляють чітку спрямованість на опосередкування мовленнєвого освоєння світу особистістю.

Ключові слова: мовлення, досвід, мовленнєвий досвід, зовнішня структура, факторний аналіз.

Оран М. О. Внешняя структура организации речевого опыта личности

Аннотация. Стаття посвящена проблеме эмпирического исследования структурно-функциональных особенностей внешней структуры речевого опыта личности. Разрабатываемая нами теоретическая концепция речевого опыта предусматривает рассмотрение последнего как системного образования в психике субъекта, которое есть процессом и продуктом обработки и упорядочения в речевой форме результатов взаимодействия субъекта с окружающим, которое делает возможным и упорядочивает речевое освоение мира личностью. Выделение двух уровней в речевом освоении мира обуславливает и наличие двух структур – внутренней и внешней. В статье проанализированы результаты исследования внешней структуры речевого опыта в двух возрастных группах – дети младшего школьного возраста и периода «ранняя зрелость» с помощью метода факторного анализа. Изложено основное содержание и интерпретация полученных факторов. Опосредование речевого освоения мира (что есть основной функцией внешней структуры) осуществляется через интерпретацию результатов и процесса речевого взаимодействия и, исходя из этого – регуляцию коммуникации личности с миром на основе адекватного отбора средств для обработки и упорядочения языковых и речевых знаний. Результаты сравнения содержания факторов в двух возрастных группах позволяют обозначить динамику развития внешней структуры. Развитие осуществляется путем интеграции – объединение отдельных частей в единое целое. При этом, части не механически сливаются друг с другом, а диалектически изменяются, приобретая новое качество. Генерализация отдельных частей приводит к появлению трех факторов во взрослом возрасте, которые обнаруживают четкую направленность на опосредование речевого освоения мира личностью.

Ключевые слова: речь, опыт, речевой опыт, внешняя структура, факторный анализ.

Annotation. The article deals with the empirical study of structural and functional characteristics of the external structure of the personality's speech experience. We developed the theoretical concept of speech experience. It studying as a system, which is the process and product of the processing and ordering in speech form the results of interaction between personality and environment, which enables and mediates the speech mastering of the world. Bold two levels in the speech mastering of the world determines two structures - internal and external. The article analyzes the results of the study the external structure of the speech experience in two age groups - children of primary school age and the period of "early adulthood" by the method of factor analysis. The basic meaning and interpretation of factors are given. Mediation speech mastering of the world (which is the main function of the external structure) through interpretation of the results and the process of speech interaction and according to them - the regulation of individual communication with the world on the basis of an adequate selection of tools for processing and organizing the linguistic and speech knowledge. Compare the contents of the factors in two age groups allows to define the dynamics of the external structure. Development is going through integration - combining separate parts together. In this case, the parts are not mechanically fused to one another, but are dialectical changing, acquiring new quality. A generalization

separate part leads to three factors in adulthood, which show a clear focus on the mediation of the personality's speech mastering of the world.

Keywords: speech, experience, speech experience, external structure, factor analysis.

42. Орап М. О. Мовленнєва компетенція та мовленнєва діяльність у структурі мовленнєвого досвіду особистості / М. О. Орап // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди. Психологія / голов. ред. М. А. Кузнецов. – Харків, 2014. – Вип. 48. – С. 178–191.

Анотація. Стаття присвячується висвітленню часткових результатів дослідження мовленнєвого досвіду особистості. У статті проаналізовано діагностичні показники та емпіричні референти елементів мовленнєвої компетенції і мовленнєвої діяльності як складових внутрішньої підструктури мовленнєвого досвіду. Представлено результати кількісного та якісного аналізу емпіричного дослідження структурно-функціональних характеристик мовленнєвої компетенції та мовленнєвої діяльності.

Ключові слова: мовлення, мовленнєвий досвід, мовленнєва діяльність, мовленнєва компетенція, мовна компетенція, мовленнєві навички та уміння.

Орап М. О. Речевая компетенция и речевая деятельность в структуре речевого опыта личности

Анотація. Стаття посвящена освещению частичных результатов исследования речевого опыта личности. В статье проанализированы диагностические показатели и эмпирические референты элементов речевой компетенции и речевой деятельности как составляющих внутренней подструктуры речевого опыта. Представлены результаты количественного и качественного анализа эмпирического исследования структурно-функциональных характеристик речевой компетенции и речевой деятельности.

Ключевые слова: речь, речевой опыт, речевая деятельность, речевая компетенция, языковая компетенция, речевые навыки и умения.

Орап М. О. Speech competence and speech activity in the structure of the personality's speech experience

Annotation. Article is devoted to the partial results of the study of the personality's speech experience. The diagnostic indicators and empirical referents of the elements of speech competence and speech activity as a component of internal substructure of the speech experience analyzed in the article. The results of quantitative and qualitative analysis of the empirical study of the structural and functional characteristics of speech competence and speech activity are presents.

Keywords: speech, speech experience, speech activity, speech competence, linguistic competence, speech skills and proficiency.

43. Орап М. О. Характеристики процесу організації мовленнєвого досвіду особистості / М. О. Орап // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – Київ, 2014. – Додаток 4 до Вип. 31, т. 1 (9): Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання. – С. 233–239.

Анотація. У статті висвітлено теоретичні засади та аналіз емпіричного дослідження мовленнєвого досвіду особистості. Останній розглядається як структурно-функціональна система, що характеризується певним рівнем організації. Процесуальні характеристики організації мовленнєвого досвіду виявляються у диференціації елементів внутрішньої та інтеграції елементів зовнішньої структури мовленнєвого досвіду.

Ключові слова: мовлення, мовленнєвий досвід, організація, диференціація, інтеграція.

Оран М. О. Характеристики процесса организации речевого опыта личности

Аннотация. В статье освещаются теоретические предпосылки и анализ эмпирического исследования речевого опыта личности. Последний рассматривается как структурно-функциональная система, которая характеризуется определенным уровнем организации. Процессуальные характеристики организации речевого опыта определяются в дифференциации элементов внутренней и интеграции элементов внешней структуры речевого опыта.

Ключевые слова: речь, речевой опыт, организация, дифференциация, интеграция.

Annotation. The article deals with the theoretical foundations and empirical analysis of research the personality's speech experience. Theoretical conceptual model of the speech experience considering it as structural - functional system of personality, characterized by a certain level of organization. Thus, in the speech experience allocated internal and external structure interaction of which allows the personality's speech exploration of the world. The results of the empirical study show that the organization of the internal structure of speech experience carried on the principle of differentiation. The external structure in the dynamics of its development shows the tendency to integration - the union of previously separate elements into one organized structure and bring it to the optimum number of items. Thus, the organization of speech experience going in the unity of differentiation and integration as the main processes of functioning the system.

Keywords: speech, speech experience, organization, differentiation, integration.

Кафедра соціальної педагогіки і соціальної роботи

44. Главацька О. Л. Освітньо-виховне спрямування творів Тараса Шевченка / О. Л. Главацька // Психологія і суспільство : український теоретико-методологічний соціогуманітарний часопис / Терноп. нац. економ. ун-т ; голов. ред. А.В. Фурман. – Тернопіль, 2014. – Спец. вип. : Тарас Шевченко і сучасна національна освіта : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (5–6 березня 2014 року). – С. 134–136.

Анотація. У статті висвітлено значний інтерес Т. Г. Шевченка до освітянських питань, проаналізовано створену ним систему педагогічних поглядів, які знайшли своє відображення у віршах, публіцистичних і художніх творах.

Ключові слова: Тарас Шевченко, діти, навчання, виховання.

Главацкая О. Л. Образовательно-воспитательное направление произведений Тараса Шевченка

Аннотация. В статье отражен значительный интерес Т. Г. Шевченка к образовательным вопросам, проанализирована созданная им система педагогических взглядов, которые нашли свое отражение в стихах, публицистических и художественных произведениях.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, дети, обучение, воспитание.

Hlavatska O. L. Educational direction of Taras Shevchenko

Annotation. The article highlights the significant interest Shevchenko to educational issues, the analysis system he created educational views, as reflected in his poems, and nonfiction works of art.

Keywords: Taras Shevchenko, children, education.

45. Главацька О. Л. Статеворольові стереотипи як соціокультурна основа гендерної соціалізації молоді в сучасній сім'ї / О. Л. Главацька // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка Серія: Педагогічні науки / голов. ред. В. С. Курило. – Луганськ, 2014. – Вип. 4 (287). – С. 104–115.

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність проблеми статевого розвитку дитини, її статевої самосвідомості та гендерної соціалізації. Вказано, що пріоритетна роль у цьому процесі належить сім'ї, яка традиційно розглядається як основний соціальний інститут первинної соціалізації індивіда. Подано розмежування понять «гендер» та «стать». Охарактеризовано стеворольові стереотипи та виявлено їх вплив на гендерну соціалізацію молоді в сім'ї.

Ключові слова: стать, гендер, гендерна соціалізація, стеворольові стереотипи, сім'я.

Главацкая О. Л. Полоролевые стереотипы как социокультурная основа гендерной социализации молодежи в современной семье

Аннотация. В статье обоснована актуальность проблемы полового развития ребенка, его полового самосознания и гендерной социализации. Указано, что приоритетная роль в этом процессе принадлежит семье, которая традиционно рассматривается как основной социальный институт первичной социализации индивида. Подано разграничение понятий «гендер» и «пол». Охарактеризованы полоролевые стереотипы и выявлены их влияние на гендерную социализацию молодежи в семье

Ключевые слова: пол, гендер, гендерная социализация, полоролевые стереотипы, семья.

Hlavatska O. L. Statevorolovi sociocultural stereotypes as the basis of gender socialization of youth in modern family

Annotation. In the article the relevance of the sexual development of children, her sexual identity and gender socialization. Indicated that primary role in this process belongs to a family that has traditionally been viewed as a basic social institution of primary socialization of the individual. Posted distinction between «gender» and «sex». Characterized sex-role stereotypes and identified their impact on gender socialization of young people in the family.

Keywords: sex, gender, gender socialization, stereotypes statevorolovi family.

46. Горішна Н. Курс «Соціальне консультування» у фаховій підготовці майбутніх соціальних працівників / Н. Горішна // Вісник Луганського державного педагогічного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки / голов. ред. В. С. Курило. – Луганськ, 2014. – № 4 (287). – С. 126–133.

Анотація. У статті обґрунтовано роль і місце навчальної дисципліни «Соціальне консультування» у системі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Проаналізовано особливості його викладання у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка: розкрито завдання та зміст курсу, форми та методи навчання, наведено приклади завдань для самостійної та індивідуальної роботи студентів.

Ключові слова: соціальне консультування, соціальна робота, соціальний працівник, навчальна дисципліна.

Горишная Н. М. Курс «Социальное консультирование» в профессиональной подготовке будущих социальных работников

Аннотация. В статье обоснована роль и место учебной дисциплины «Социальное консультирование» в системе профессиональной подготовки будущих социальных работников. Проанализированы особенности его преподавания в Тернопольском национальном педагогическом университете имени Владимира Гнатюка: раскрыты задачи и содержание курса, формы и методы обучения, приведены примеры заданий для самостоятельной и индивидуальной работы студентов.

Ключевые слова: социальное консультирование, социальная работа, социальный работник, учебная дисциплина.

Horishna N. M. Course «Social Counseling» in the professional training of future social workers

Annotation. In the article the role and place of discipline «Social Counseling» in the system of future social workers' training are justified. The peculiarities of its teaching in the Ternopil National Pedagogical University named after VolodymyrHnatiuk are analyzed: the course tasks, the content, the forms and methods of teaching are elucidated, the examples of tasks for students' independent and individual work are given.

Keywords: social counseling, social work, social worker, an academic discipline.

47. Горішна Н. Особливості споживання соціальних послуг людьми похилого віку у територіальних центрах соціального обслуговування / Н. Горішна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 32. – С. 34–37.

Анотація. Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена суспільною потребою у створенні в Україні ефективної системи соціального обслуговування людей похилого віку. У статті проаналізовано особливості споживання послуг у територіальних центрах соціального обслуговування та визначено шляхи вдосконалення системи надання державних соціальних послуг людям похилого віку на місцевому рівні.

Ключові слова: люди похилого віку, соціальне обслуговування, соціальні послуги, територіальні центри соціального обслуговування.

Горишина Н. М. Особенности потребления социальных услуг людьми пожилого возраста в территориальных центрах социального обслуживания

Аннотация. Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена общественной потребностью в создании в Украине эффективной системы социального обслуживания людей пожилого возраста. В статье проанализированы особенности потребления услуг в территориальных центрах социального обслуживания и определены пути совершенствования системы предоставления государственных социальных услуг гражданам пожилого возраста на местном уровне.

Ключевые слова: люди пожилого возраста, социальное обслуживание, социальные услуги, территориальные центры социального обслуживания.

Horishna N. M. The peculiarities of social services use by elderly in the territorial centers of social services

Annotation. The relevance of material presented in the article, is caused by social need to create in Ukraine an effective system of social services for the elderly. In the article the peculiarities of social services use by elderly in the territorial centers are analyzed. The ways of improving the state social services for the elderly at the local level are defined.

Keywords: the elderly, social services, territorial centers of social services.

48. Горішна Н. Особливості функціонування в Україні сучасної системи соціального обслуговування людей похилого віку / Н. Горішна // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 30. – С. 44–46.

Анотація. Актуальність матеріалу, викладеного у статті, обумовлена суспільною потребою у створенні в Україні ефективної системи соціального обслуговування людей похилого віку, що є важливою передумовою їх адаптації до способу життя на пенсії. У статті охарактеризовано основні проблеми людей похилого віку, проаналізовано концептуальні підходи до організації системи соціального обслуговування та визначено шляхи вдосконалення соціального обслуговування людей похилого віку в Україні.

Ключові слова: старість, люди похилого віку, соціальне обслуговування, соціальні послуги.

Горишина Н. М. Особенности функционирования в Украине современной системы социального обслуживания пожилых людей

Аннотация. Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена общественной потребностью создания в Украине эффективной системы социального обслуживания людей пожилого возраста, что является важной предпосылкой их адаптации к образу жизни на пенсии. В статье охарактеризованы основные проблемы пожилых людей, проанализированы концептуальные подходы к организации системы социального обслуживания и определены пути совершенствования социального обслуживания людей пожилого возраста в Украине.

Ключевые слова: старость, люди пожилого возраста, социальное обслуживание, социальные услуги.

Horishna N. M. The peculiarities of modern system of social services for the elderly functioning in Ukraine

Annotation. The relevance of material presented in the article, is caused by social need to create in Ukraine an effective system of social service for the elderly, which is an important prerequisite for their adaptation to life in retirement. This paper describes the main problems of the elderly, analyzes the concept and approaches to social service and the way of improving social service for the elderly in Ukraine.

Keywords: aging, the elderly, social services.

49. Лещук Г. В. Взаємодія школи та сім'ї у профорієнтаційній роботі з учнями / Г. В. Лещук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 30. – С. 84–86.

Анотація. Теоретичні засади налагодження співпраці між школою та сім'єю в процесі профорієнтаційної роботи, розглянуті в статті, дозволили виявити основні проблеми та труднощі, притаманні цьому процесу, охарактеризувати дотичні до проблеми професійного вибору сфери впливу батьків та педагогів, окреслити пріоритетні напрями та форми взаємодії між вчителями, психологами, соціальними педагогами та батьками, спрямовані на ефективне вирішення завдань професійного самовизначення учнів, визначити перспективи подальшої взаємодії школи та сім'ї, головним завданням якої є сприяння усвідомленому професійному вибору дітей.

Ключові слова: профорієнтаційна робота, професійне самовизначення, професійний вибір.

Лещук Г. В. Взаимодействие школы и семьи в профориентационной работе с учащимися

Аннотация. Теоретические принципы налаживания сотрудничества между школой и семьей в процессе профориентационной работы, рассмотренные в статье, позволили обнаружить основные проблемы и трудности, присущие этому процессу, охарактеризовать сферы влияния родителей и педагогов на профессиональный выбор детей, очертить приоритетные направления и формы взаимодействия между учителями, социальными педагогами и родителями, направленные на эффективное решение задач профессионального самоопределения учеников, определить перспективы последующего взаимодействия школы и семьи, главным заданием которой является содействие осознанному профессиональному выбору учеников.

Ключевые слова: профориентационная работа, профессиональное самоопределение, профессиональный выбор.

Leshchuk G. Cooperation of school and family in career development with students

Annotation. Theoretical principles of adjusting of collaboration are between school and family in the process of career development, considered in the article, allowed to find out basic problems and difficulties, inherent this process, describe tangent to the problem of professional choice of sphere of influence of parents and teachers, to outline directions of priorities and forms of cooperation between teachers,

social pedagogues and parents, directed on the effective decision of tasks of professional self-determination of students, to define the prospects of subsequent cooperation of school and family the main task of which is an assistance the realized professional choice of students.

Keywords: career development, professional self-determination, professional choice.

50. Лещук Г. В. Вплив засобів масової інформації на процес соціалізації підлітків / Лещук Г. В. // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка ; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 3 (110). – С. 76–80.

Анотація. У статті проаналізовано вплив засобів масової інформації на процес соціалізації підлітків; охарактеризовано загальні особливості, труднощі та суперечності підліткового віку; розкрито суть поняття соціалізації особистості; дано характеристику основних видів та функцій сучасних засобів масової інформації; проаналізовано особливості їх розвитку та взаємозв'язку із процесами соціалізації та соціального виховання особистості в умовах сучасного суспільства.

Лещук Г. В. Влияние средств массовой информации на процесс социализации подростков

Анотація. В статье проанализировано влияние средств массовой информации на процесс социализации подростков; охарактеризовано общие особенности, трудности и противоречия подросткового возраста; раскрыта суть понятия социализации личности; дана характеристика основных видов и функций современных средств массовой информации; проанализированы особенности их развития и взаимосвязи с процессами социализации и социального воспитания личности в условиях современного общества.

Leshchuk G. The influence of the media on the socialization of adolescents

Annotation. An attempt to analyse influence of mass medias on the process of socialization of teenagers is done in the article; general features, difficulties and contradictions of teens, are described; essence of concept of socialization of personality is exposed; description of basic kinds and functions of modern mass medias is given; the features of their development and intercommunication are analysed with the processes of socialization and social education of personality in the conditions of modern society.

Лещук Г. В. Однодітна сім'я як соціальний феномен сучасності / Лещук Г. В. // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 32. – С. 114–116.

Анотація. Переорієнтація традиційної багатодітної української сім'ї на однодітну посилює актуальність соціально-педагогічної роботи з останньою. Вивчення теоретичних аспектів соціально-педагогічної роботи з однодітною сім'єю, дослідження причин поширення феномена однодітності в українському суспільстві дозволить теоретично виокремити та практично обґрунтувати основні напрями, методи та форми роботи соціального педагога з даним типом сім'ї, окреслити специфіку соціально-педагогічного впливу на однодітну родину,

визначити основні труднощі, з якими стикається така сім'я, розкрити особливості взаємодії соціального педагога з батьками та дитиною.

Ключові слова: однодітна сім'я, причини однодітності, єдина дитина в сім'ї.

Лешчук Г. Однородетная семья как социальный феномен

Аннотация. Переориентация традиционной многодетной украинской семьи на однородетную усиливает актуальность социально-педагогической работы с последней. Изучение теоретических аспектов социально-педагогической работы с однородетной семьей, исследование причин распространения феномена однородетности в украинском обществе позволит теоретически выделить и практически обосновать основные направления, методы и формы работы социального педагога с данным типом семьи, определить специфику социально-педагогического воздействия на однородетную семью, изучить основные трудности, с которыми сталкивается такая семья, раскрыть особенности взаимодействия социального педагога с родителями и ребенком.

Ключевые слова: однородетная семья, причины однородетности, единственный ребенок в семье.

Leshchuk G. One-child family as a social phenomenon of modernity

Annotation. The reorientation of traditional Ukrainian family on a large one-child reinforces the relevance of social and educational work with this family. The study of the theoretical aspects of social and educational work with one-child family, the study of the causes of this phenomenon in Ukrainian society will distinguish theoretically and practically justify the main trends, methods and forms of the social pedagogue with this type of family, to outline the specifics of socio-pedagogical influence on one-child family, identify the main difficulties faced by this family, to reveal features of the interaction of social pedagogy with parents and child.

Keywords: one-child family, reasons of one-child family, an only child.

51. Олексюк Н. С. Зміст роботи соціального педагога з батьками щодо попередження бездоглядності дітей у сім'ї / Н. С. Олексюк // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014.– Вип. 43, ч. 2. – С. 220–226.

Анотація. Стаття присвячується актуальній проблемі попередження бездоглядності дітей. У ній проаналізовано поняття «бездоглядність», виділено причини, умови та наслідки виникнення цього явища. Розкрито мету, принципи та зміст соціально-педагогічної роботи з батьками щодо попередження бездоглядності їхніх дітей. Обґрунтовано шляхи оптимізації цієї роботи.

Ключові слова: сім'я, дитина, бездоглядність, соціально-педагогічна робота, соціальна взаємодія.

Олексюк Н. С. Содержание работы социального педагога с родителями по предупреждению безнадзорности детей в семье

Аннотация. Статья посвящена актуальной проблеме предупреждения безнадзорности детей. В ней проанализировано понятие «безнадзорность», выделены причины, условия и последствия возникновения этого явления. Раскрыты цели, принципы и содержание социально-педагогической работы с родителями по предупреждению безнадзорности их детей.

Ключевые слова: семья, ребенок, безнадзорность, социально-педагогическая работа, социальное взаимодействие.

Oleksiuk N. S. The content of the work of a social pedagogue with his parents on the prevention of child neglect in the family

Annotation. The article is devoted to the problem of preventing child neglect. It analyzes the concept of «neglect» is selected causes, conditions and consequences of the emergence of this phenomenon. Reveals the purpose, principles and content of social and educational work with parents to prevent child neglect their children.

Keywords: family, child, neglect, social pedagogical work, social interaction.

52. Олексюк Н. С. Зміст роботи соціального педагога щодо попередження відмови від новонароджених дітей / Н. С. Олексюк // Науковий вісник Чернівецького університету / [редкол.: Руснак І. С. (наук. ред.) та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 679 : Педагогіка та психологія. – С. 117–124.

Анотація. Проаналізовано проблему відмови батьків від новонародженої дитини та окреслено шляхи її вирішення. Головна увага зосереджена на профілактиці відмови батьків від новонародженої дитини. Розкрито рівні, принципи, напрями, види, етапи та форми роботи соціального педагога в означеній сфері діяльності. Охарактеризовано перспективи оптимізації попередження відмови батьків від новонародженої дитини.

Ключові слова: батьківство, дитина, відмова, профілактика, соціальний педагог, соціальні послуги, соціальна допомога.

Олексюк Н. С. Содержание работы социального педагога по предупреждению отказа от новорожденных детей

Аннотация. Проанализирована проблема отказа родителей от новорожденного ребенка и намечены пути ее решения. Главное внимание сосредоточено на профилактике отказа родителей от новорожденного ребенка. Раскрыты уровни, принципы, направления, виды, этапы и формы работы социального педагога в указанной сфере деятельности. Охарактеризованы перспективы оптимизации предупреждения отказа родителей от новорожденного ребенка.

Ключевые слова: отцовство, ребенок, отказ, профилактика, социальный педагог, социальные услуги, социальная помощь .

Oleksiuk N. S. The work of the social pedagogue to prevent the abandonment of infants

Annotation. This article examines the problem of failure of parents to a newborn baby and ways to solve it. Main focus is on the prevention of rejection of parents of a newborn baby. Reveals the level of principles, directions, types, stages and forms of the social pedagogue in this sphere of activity. Characterized prospects optimize social and educational work to prevent failure of the parents of a newborn baby.

Keywords: parenting, child abandonment, prevention, social pedagogue, social services, social assistance.

53. Олексюк Н. С. Особливості соціального формування дитини у різні вікові періоди її розвитку / Н. С. Олексюк // Людинознавчі студії : зб. наук. праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / ред. кол.: Н. Скотна, (голов. ред.) [та ін.]. – Дрогобич, 2014. – Вип. 29 : Педагогіка. – С. 125–134.

Анотація. На основі детального аналізу формування особистості виявлено особливості її соціального формування. Визначено особливості соціального формування у дитячому віці та розкрито вплив означеного процесу на задоволення соціально-культурних потреб дитини залежно від її віку та статі. Обґрунтовано роль сім'ї та навчально-виховного закладу у соціальному формуванні дитини та визначено основні шляхи його вдосконалення у цих визначальних для дитини соціокультурних середовищах.

Ключові слова: дитина, сім'я, школа, потреба, соціальне формування, особистість, процес.

Олексюк Н. С. Особенности социального формирования ребенка в разные возрастные периоды его развития

Анотація. На основе детального анализа формирования личности выявлены особенности ее социального формирования. Определены особенности социального формирования в детском возрасте и раскрыто влияние указанного процесса на удовлетворение социально-культурных потребностей ребенка в зависимости от его возраста и пола. Обоснована роль семьи и учебно-воспитательного заведения в социальном формировании ребенка и определены основные пути его совершенствования в этих определяющих для ребенка социокультурных средах.

Ключевые слова: ребенок, семья, школа, потребность, социальное формирование, личность, процесс.

Oleksiuk N. S. Features of the social formation of the child at different ages of development

Annotation. Based on a detailed analysis of identity formation revealed features of its social formation. The features of the social formation in childhood and reveals the impact of this process may meet social and cultural needs of the child depending on their age and gender. The role of the family and the educational institution in the social shaping of the child and the main ways to improve these determinants for child socio-cultural environments.

Keywords: child, family, school, need, social formation, personality, process.

54. Олексюк Н. С. Роль соціальної взаємодії школи та сім'ї у процесі соціалізації дитини / Н. С. Олексюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 75–80.

Анотація. Обґрунтовано важливість і актуальність соціальної взаємодії школи та сім'ї, доведено її необхідність у процесі соціалізації дитини. Визначено теоретичні аспекти організації соціальної взаємодії у цілому та між школою і сім'єю зокрема. На підставі діючих в країні законодавчих і нормативних актів

проаналізовано правові засади організації означеної взаємодії, виявлено її основні прояви та характеристики. Розглянуто протиріччя, вирішення яких зумовлює необхідність соціальної взаємодії школи та сім'ї. Досліджено технологію організації ефективної у процесі соціалізації дитини взаємодії навчально-виховного закладу і сім'ї, розкрито найпоширеніші форми та способи цієї співпраці.

Ключові слова: дитина, сім'я, школа, соціалізація, соціальна взаємодія, соціальний педагог.

Олексюк Н. С. Роль социального взаимодействия школы и семьи в процессе социализации ребёнка

Аннотація. Обоснована важность и актуальность социального взаимодействия школы и семьи, доказана ее необходимость в процессе социализации ребенка. Выделены теоретические аспекты организации социального взаимодействия в целом и между школой и семьей в частности. На основании действующих в стране законодательных и нормативных актов, проанализированы правовые основы организации указанного взаимодействия, выявлены его основные проявления и характеристики. Рассмотрены противоречия, решение которых обуславливает необходимость социального взаимодействия школы и семьи. Исследована технология организации эффективного взаимодействия учебно-воспитательного учреждения и семьи, раскрыты формы и способы этого сотрудничества.

Ключевые слова: ребенок, семья, школа, социализация, социальное взаимодействие, социальный педагог.

Oleksiuk N. S. The value of social interaction of family and school in the socialization of the child

Annotation. In the article the importance and relevance of social interaction of school and family, proved its necessity in the process of socialization of the child. Singled out the theoretical aspects of social interaction in general and between the school and the family in particular. Based on existing country laws and regulations and analyzes the legal principles of the abovementioned interaction. Found its main manifestations and characteristics. Considers contradictions whose solution necessitates social interaction between schools and families. Technology research organization of effective socialization of the child in the interaction of educational institutions and families, revealed the most common forms and methods of cooperation.

Keywords: child, family, school, socialization, social interaction, social pedagogue.

55. Олексюк Н. С. Соціалізація дітей з особливими потребами у сім'ях та побудова внутрісімейних стосунків / Н. С. Олексюк // Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка / Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника ; голова ред. ради В. В. Грещук. – Івано-Франківськ, 2014. – Вип. 51. – С. 119–125.

Анотація. Визначено поняття «соціалізація», окреслено її зміст та специфіку щодо дітей з особливими потребами. Виділено умови ефективності цього процесу. Сформульовано завдання соціалізації дітей з особливими потребами. Обґрунтовано роль сім'ї у процесі соціалізації означеної категорії

дітей. Розкрито специфіку організації життєдіяльності сімей, в яких перебувають діти з особливими потребами. Виділено періоди життєвого циклу сімей, які виховують цих дітей. Зазначено, що концептуальною основою процесу соціалізації дітей з особливими потребами у сім'ях є налагодження ефективного спілкування.

Ключові слова: діти, особливі потреби, сім'я, соціалізація, виховання, внутрісімейні стосунки.

Олексюк Н. С. Социализация детей с особенными потребностями в семьях и построение внутрисемейных отношений

Аннотація. Определено понятие «социализация», очерчены её содержание и особенности относительно детей с особенными потребностями. Выделены условия эффективности этого процесса. Сформулированы задания социализации детей с особенными потребностями. Обоснована роль семьи в процессе социализации указанной категории детей. Раскрыта специфика организации жизнедеятельности семей, в которых находятся дети с особенными потребностями. Выделены периоды жизненного цикла семей, которые воспитывают этих детей. Отмечается, что концептуальным основанием процесса социализации детей с особенными потребностями в семьях является процесс построения эффективных отношений.

Ключевые слова: дети, особенные потребности, семья, социализация, воспитание, внутрисемейные отношения.

Oleksiuk N. S. Socialization of children with special needs in families and build family relations

Annotation. The article defines the concept of «socialization», outlines the content and specificity for children with special needs. Highlight terms of the efficiency of the process. Formulated objectives (natural, cultural, social and cultural, social and psychological) that must be addressed during the socialization process of children with special needs. The role of the family in the socialization process of the designated categories of children. The specific organization of life of families where there are children with special needs. Highlight periods of the life cycle of families who are raising these children. It is noted that the conceptual basis of the socialization process of children with special needs in the family is the establishment of effective communication.

Keywords: children, special needs, families, socialization, education, communication, intra- relationships.

56. Олексюк Н. С. Соціально-педагогічний супровід молодії сім'ї, яка перебуває в стані кризи / Н. С. Олексюк // Педагогіка вищої та середньої школи / Криворізький нац. ун-т. – Кривий Ріг, 2014. – Вип. 40. – С. 302–308.

Анотація. Охарактеризовано причини виникнення сімейних криз та виявлено фактори, які впливають на розвиток кризового стану в молодій сім'ї. Висвітлено особливості життєдіяльності молодії сім'ї в стані кризи, розкрито зміст соціально-педагогічного супроводу означеної категорії сімей. Обґрунтовано шляхи оптимізації соціально-педагогічної роботи з нею.

Ключові слова: молода сім'я, криза, соціально-педагогічний супровід, програма, оптимізація.

Олексюк Н. С. Социально-педагогическое сопровождение молодой семьи, которая находится в состоянии кризиса

Аннотация. В статье охарактеризованы причины возникновения семейных кризисов и выявлены факторы, влияющие на развитие кризисного состояния в молодой семье. Автором рассмотрены особенности жизнедеятельности молодой семьи в состоянии кризиса, раскрыто содержание социально-педагогического сопровождения указанной категории семей. Обоснованы пути оптимизации социально-педагогической работы с ней.

Ключевые слова: молодая семья, кризис, социально-педагогическое сопровождение, программа, оптимизация.

Oleksiuk N. S. Socio-pedagogical assistance for young families that are in crisis

Annotation. This article describes the causes of family crises and found factors that influence the development crisis in the young family. The author highlights the peculiarities of life of young families in crisis, the content of socio-pedagogical support of the designated categories of families. The ways of optimizing the social and educational work with it.

Keywords: young family crisis, socio-pedagogical support, program optimization.

57. Олексюк Н. С. Теоретичні аспекти соціально-педагогічної роботи з неповними сім'ями / Н. С. Олексюк // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014.– Вип. 43, ч. 1. – С. 154–159.

Анотація. Досліджено теоретичні аспекти соціально-педагогічної роботи з неповними сім'ями та виявленню шляхів її оптимізації. Розкрито зміст поняття «неповна сім'я», виділено типи неповних сімей, висвітлено теоретичні аспекти соціально-педагогічної роботи з неповними сім'ями – принципи, напрями та зміст.

Ключові слова: неповна сім'я, особливості неповної сім'ї, соціально-педагогічна робота, соціальна взаємодія.

Олексюк Н. С. Теоретические аспекты социально-педагогической работы с неполными семьями

Аннотация. Раскрыто содержание понятия «неполная семья», выделены типы неполных семей, охарактеризованы теоретические аспекты социально-педагогической работы с неполными семьями – принципы, направления и содержание.

Ключевые слова: неполная семья, особенности неполной семьи, социально-педагогическая работа, социальное взаимодействие.

Oleksiuk N. S. Theoretical aspects of socio-pedagogical work with incomplete families

Annotation. The article investigates the theoretical aspects of the socio-pedagogical work with parent families and identify ways to optimize it. The article deals with the concept of «incomplete family», selected types of parent families, covered the theoretical aspects of the socio-pedagogical work with parent families – the principles, guidelines and content.

Keywords: parent family, features parent families, social pedagogical work, social interaction.

58. Петришин Л. Й. Змістовий аспект формування креативності майбутніх соціальних педагогів як запорука ефективності їх професійної діяльності / Л. Й. Петришин // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 30. – С. 127–131.

Анотація. У статті на основі проведеного теоретико-методичного аналізу проблеми дослідження конкретизовано змістові основи системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів; визначено напрями процесу формування креативної особистості майбутнього соціального педагога, її творчого потенціалу які ми конкретизували як такі: теоретичний напрям, що активізує креативність та творчий потенціал особистості за допомогою використання в навчальному процесі творчих проблемних завдань, що формують креативне мислення; методичний напрям, що формує креативність та креативні здібності за допомогою застосування в навчальному процесі креативних методик, технік, ігор, креативних технологій; особистісно-професійний напрям, що ґрунтується на створенні сприятливих умов для стимулювання творчих здібностей та творчого потенціалу особистості, формує переконання щодо необхідності креативної діяльності в професійній сфері.

Петришин Л. И. Содержательный аспект формирования креативности будущих социальных педагогов как залог эффективности их профессиональной деятельности

Аннотация. В статье на основе проведенного теоретико-методического анализа проблемы исследования конкретизированы содержанию основы системы формирования креативности будущих социальных педагогов, определены направления развития и формирования креативной личности, ее творческого потенциала которые мы конкретизировали как следующие: теоретическое направление, что активизирует креативность и творческий потенциал личности с помощью использования в учебном процессе творческих проблемных задач, формируют креативное мышление; методический направление, формирует креативность и креативные способности посредством применения в учебном процессе креативных методик, техник, игр, креативных технологий; личностно- профессиональное направление, основанное на создании благоприятных условий для стимулирование творческих способностей и творческого потенциала личности, формирует убеждение в необходимости креативной деятельности в профессиональной сфере.

Petrishin L. Y. The content aspect of creativity formation of future social workers as key to the effectiveness of their profession

Annotation. In the article on the basis of the theoretical and methodological analysis of research problems specified content basis of the formation of the future social creativity teachers identify areas of development and formation of the creative person, its creative potential that we concretized as follows: theoretical direction that activates creativity and creativity of the person using use in teaching creative problem tasks, form creative thinking, methodical direction, generates creativity and creative abilities through the use in the educational process of creative methods, techniques, games, creative technologies, personal and professional direction, based on the creation of favorable conditions for the promotion of creativity and creative potential, creates belief in the necessity of creative activity in the professional sphere.

Both theoretical and methodical personality and professional lines and construction due to their unity derived from knowledge of basic disciplines of the pedagogical, psychological and special cycles, which will enable future social workers to form a system of knowledge that is based on the following indicators: to reveal the nature and sources of creativity and define its role in the social and educational activities, mastery and understanding of creativity as the basis of expression of creative abilities, skilful producing creative ideas and their implementation in specific occupational conditions, the vision of innovative options to address professional issues and use along with this creative knowledge and skills, free orientation in social and educational sphere, application activities and skillful in her creative methods, techniques and technology, a broad introduction to the social and educational activities of creative knowledge and application of creative skills, expressing creative competence in dealing with professional matters.

59. Петришин Л. Й. Система формування креативності майбутніх соціальних педагогів як предмет наукового дослідження / Л. Й. Петришин // Соціальна педагогіка: теорія і практика : наук.-метод. журнал / Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; голов. ред. С. Я. Харченко. – Луганськ, 2014. – № 2. – С. 89–100.

Анотація. У статті на основі проведеного теоретико-методичного аналізу проблеми дослідження розглянуто категорію «система» як базове поняття нашого дослідження; подано аналіз системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів; розглянуто педагогічну систему формування креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі; описано зміст взаємодіючих та взаємопов'язаних компонентів системи формування креативності МСП, зокрема мотиваційно-цільового, змістового, технологічного, об'єкт-суб'єктного, креативно-середовищного. На основі аналізу загальнонаукових положень про систему також визначено основоположні твердження, на основі яких було здійснено обґрунтування та побудова системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів у вищому навчальному закладі, а також визначено основні положення, що слугують основою дослідження проблеми креативності у МСП і загалом її формування; розробили систему формування креативності майбутніх соціальних педагогів у процесі професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Петришин Л. И. Система формирования креативности будущих социальных педагогов как предмет научного исследования

Аннотация. В статье на основе проведенного теоретико-методического анализа проблемы исследования рассмотрена категория «система» как базовое понятие нашего исследования; представлен анализ системы формирования креативности будущих социальных педагогов; рассмотрено педагогическую систему формирования креативности будущих социальных педагогов в процессе профессиональной подготовки в вузе, описано содержание взаимодействующих и взаимосвязанных компонентов системы формирования креативности МСП, в частности мотивационно-целевого, содержательного, технологического, объект - субъектного, креативно-средового. На основе анализа общенаучных положений о системе также определено основополагающие утверждения, на основе которых было осуществлено обоснование и построение системы формирования

креативности будущих социальных педагогов в вузе, а также определены основные положения, которые служат основой исследования проблемы креативности в МСП и вообще ее формирования; разработана система формирования креативности будущих социальных педагогов в процессе профессиональной подготовки в вузе.

Petrishin L. Y. Creative environment as a condition for the formation of pedagogical creativity of future social workers

Annotation. In the article on the basis of the theoretical and methodological analysis of research problems considered category «system» as the basic concept of our study, presents an analysis of the formation of social creativity of future teachers; considered educational system formation creativity of future social workers in the course of vocational training in high school, and describes the contents of the interacting interrelated components forming creative SME, in particular motivational target, substantial, technological object - subject, creative -environment. In a scientific paper on the basis of general scientific analysis of the provisions of the system is defined as fundamental statements on which the study was carried out and construction of the system of formation of future social creativity teachers in high school, and also identifies the key provisions that are the basis of research in creativity in SMEs and all of its formation, developed a system of formation creativity of future social workers in vocational training in high school.

We believe that for the formation of the creativity of future social workers characterized by versatility, as each component of the system, in our opinion, due to the implementation of a particular function. Define the functions of formation creativity SME axiological (associated with the definition and direction of motives future social workers for creative creativity defines the set of reasons that are adequate goals and objectives protsesoformuvannya SME), analytical and predictive (providing definition content as the building block of creativity SME; improvement of programs and technologies aimed at developing creative personality, predicting the formation of creative personalities in the group, institute), integrative and cognitive information (related to getting creative knowledge and skills in the educational activities and integrate them into the information field of the creative environment universities leads to deepening creative abilities and skills in the process of self-realization and self-actualization), expert (provides process control to achieve the goal).

60. Петришин Л. Й. Структура об'єкт-суб'єктної взаємодії в системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів / Л. Й. Петришин // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 3 (110). – С. 81–87.

Анотація. У статті на основі проведеного науково-теоретичного аналізу проблеми дослідження розроблено структуру об'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії в системі формування креативності майбутніх соціальних педагогів; визначено та проаналізовано структурні компоненти педагогічного портрета креативного майбутнього соціального педагога; охарактеризовано та конкретизовано показники готовності майбутнього соціального педагога до креативної діяльності у професійній сфері; визначені основні структурні змістові професійного портрету креативного викладача вишу як суб'єкта системи формування креативності майбутніх соціальних педагогів.

Петришин Л. И. Структура объект-субъектного взаимодействия в системе формирования креативности будущих социальных педагогов

Аннотация. В статье на основе проведенного научно-теоретического анализа проблемы исследования разработана структура объект-субъектного педагогического взаимодействия в системе формирования креативности будущих социальных педагогов, определены и проанализированы структурные компоненты педагогического портрета креативного будущего социального педагога; охарактеризованы и конкретизированы показатели готовности будущего социального педагога к креативной деятельности в профессиональной сфере, определены основные структурные содержания профессионального портрета креативного преподавателя вуза как субъекта системы формирования креативности будущих социальных педагогов.

Petrishin L. Y. The structure of object-subject interaction in the system of social creativity of future teacher

Annotation. On the basis of the conducted research and theoretical analysis of the problem structure studies designed object-subject teacher interaction in the system of the creativity of future social teachers, defined and analyzed the structural components of teaching creative portrait of future social teachers, described and specified performance readiness of future social workers the creative activity in the professional field, identifies the key structural content of professional creative portrait university teacher as the subject of the formation of the creativity of future social teachers. Object-subject interaction in the system forming creativity of future social teachers is based on synergetic paradigm and creative and innovative activity object and the subject of what's going on and is based on scientific doctrine about the phenomenon of «creativity» laws of formation creativity, identify the main features of the creative personality in the process of self-actualization and self-creative activity, as well as self-creative-search activities.

61. Петришин Л. Й. Теоретико-методичні основи формування креативності майбутніх соціальних педагогів у навчально-виховному процесі вишу / Л. Й. Петришин // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 32. – С. 144–148.

Анотація. У статті на основі проведеного теоретико-методичного аналізу проблеми дослідження розглянуто процес формування креативності майбутніх соціальних педагогів у навчально-виховній діяльності вишу; подано аналіз ефективних форм, для реалізації творчого складника в структурі підготовки майбутніх соціальних педагогів, лекцій, семінарів, занять самостійного характеру; описано блокову структуру самостійної роботи студентів, яка була спрямована на самоактуалізацію, саморозвиток, самореалізацію креативних умінь і навичок майбутніх соціальних педагогів у професійній діяльності; означено основні змістові складники «Щоденника креативізації» які передбачали: визначення власного креативного потенціалу та креативних здібностей, особистісні рекомендації щодо формування креативної особистості, укладання програми формування креативності, продукування креативних ідей у соціально-педагогічній сфері.

Петришин Л. И. Теоретико-методические основы формирования креативности будущих социальных педагогов в учебно-воспитательном процессе вуза

Аннотация. В статье на основе проведенного теоретико-методического анализа проблемы исследования рассмотрен процесс формирования креативности БСП в учебно-воспитательной деятельности вуза; представлен анализ эффективных форм, для реализации творческого компонента в структуре подготовки будущих социальных педагогов, лекций, семинаров, занятий самостоятельного характера; описано блочную структуру самостоятельной работы студентов, которая была направлена на самоактуализацию, саморазвитие, самореализацию креативных умений и навыков будущих социальных педагогов в профессиональной деятельности; отмечено основные смысловые составляющие «Дневника креативизации» предусматривающие: определение собственного креативного потенциала и креативных способностей, личностные рекомендации по формированию креативной личности, составление программы формирования креативности, продуцирования креативных идей в социально-педагогической сфере.

Petrishin L. Y. Theoretical and methodological bases of formation of creativity socialnyh future teachers in the educational process of university

Annotation. In the article on the basis of the theoretical and methodological analysis of research problems considered the process of formation of creativity in the educational activities of university; analysis for effective forms to realize the creative component in the structure of training future social workers, lectures, seminars, exercises independent character; describes the block structure independent work , aimed at self-actualization , self-development, self-realization of creative skills of future social workers in professional activities; is defined basic content elements «Diary kreatyvizatsiyi» which provided: defining their own creative potential and creative abilities , personal recommendations on fostering a creative personality, styling program for building creativity and production of creative ideas in the socio-educational field.

62. Петришин Л. Й. Технологічний аспект процесу формування креативності майбутніх соціальних педагогів у контексті фахової підготовки / Л. Й. Петришин // Освіта та розвиток обдарованої особистості : наук.-метод. журнал / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т обдар. дитини, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. – Київ, 2014. – № 5 (24). – С. 86–89.

Анотация. У статті на основі проведеного теоретико-методичного аналізу проблеми дослідження розглянуто категорію «технологія» як базове поняття нашого дослідження; подано аналіз технологічного компоненту формування креативності майбутніх соціальних педагогів; розглянуто авторську модульно-розвивальну технологю «креативізації особистості», що базується на креативному підході до навчально-виховної діяльності в процесі фахової підготовки майбутніх соціальних педагогів та складається із трьох блоків: інформаційно-теоретичного, творчо-реконструктивного, креативно-репрезентативного.

Петришин Л. И. Технологический аспект процесса формирования креативности будущих социальных педагогов в контексте профессиональной подготовки

Аннотация. В статье на основе проведенного теоретико-методического анализа проблемы исследования рассмотрено категорию «технология» как базовое понятие нашего исследования; представлен анализ технологического компонента формирования креативности будущих социальных педагогов; рассмотрены авторскую модульно - развивающих технологий «креативизации личности», что базируется на креативном подходе к учебно воспитательной деятельности в процессе профессиональной подготовки будущих социальных педагогов и состоит из трех блоков: информационно-теоретического, творчески реконструктивного, креативно - репрезентативного.

Petrishin L. Y. The technological aspect of the process of formation of creativity for future social workers in the context of training

Annotation. In the article on the basis of the theoretical and methodological aspects of the research deals with the analysis of the category «Technology» as a basic concept of our study, presents an analysis of the technological component forming the creativity of future social workers, considered authoring module and developing technologies «kreatyvizatsiyi person», based on a creative approach to teaching educational activities during the professional training of future social workers and consists of three parts: information-theoretical, creative and reconstructive, creative and representative.

63. Поліщук В. А. Інноваційні підходи до організації практичної підготовки соціальних працівників : зарубіжний досвід / В. А. Поліщук, Г. І. Слосанська // Порівняльна професійна педагогіка : наук. журнал / голов. ред. Н. М. Бідюк. – Київ ; Хмельницький, 2014. – № 2 (т. 4). – С. 143–149.

Анотація. У статті проаналізовано особливості зарубіжного досвіду практичної підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах. Розкрито досвід організації практики студентів спеціальності «Соціальна робота» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» у Тернопільському національному педагогічному університеті; подано мету, завдання, загальні принципи побудови системи неперервної практичної підготовки соціальних працівників; здійснено аналіз особливостей практичної підготовки соціальних працівників щодо окремих видів практики.

Полищук В. А., Слосанская Г. И. Инновационные подходы к организации практической подготовки социальных работников: зарубежный опыт

Аннотация. В статье проанализированы особенности зарубежного опыта практической подготовки социальных работников в высших учебных заведениях. Раскрыт опыт организации практики студентов специальности «Социальная работа» образовательно-квалификационного уровня «бакалавр» в Тернопольском национальном педагогическом университете; подано цели, задачи, общие принципы построения системы непрерывной практической подготовки социальных работников; осуществлен анализ особенностей практической подготовки социальных работников по отдельным видам практики.

Polishchuk V., Slozanska H. Innovative approaches to the practical training of social workers : foreign experience

Annotation. The paper analyzes the features of international experience of social workers practical training in higher education. It is solved the experience in the practice organization of students of specialty «Social Work» «Bachelor» degree in Ternopil National Pedagogical University; it is submitted the goals, objectives, general principles of the system of continuous practical training of social workers; it is analyzed the features of practical training of social workers for certain type of practice.ds of vocational classroom, extracurricular training and self-studying).

64. Поліщук В. А. Підготовка майбутніх соціальних працівників до роботи з біженцями: зарубіжний досвід / В. А. Поліщук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 33. – С. 143–146.

Анотація. У статті розкрито досвід професійної підготовки соціальних працівників у вищих навчальних закладах США і Канади до роботи з біженцями. Охарактеризовано особливості професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з біженцями на рівні бакалаврату, магістратури та післядипломної освіти. Значну увагу приділено аналізу моделей практичної підготовки майбутніх соціальних працівників до роботи з біженцями; розкрито особливості тренінгу як форми підготовки до міжкультурної взаємодії.

Полищук В. А. Подготовка будущих социальных работников к работе с беженцами: зарубежный опыт

Аннотация. В статье раскрыт опыт профессиональной подготовки социальных работников в высших учебных заведениях США и Канады к работе с беженцами. Охарактеризованы особенности профессиональной подготовки будущих социальных работников к работе с беженцами на уровне бакалаврата, магистратуры и последипломного образования. Значительное внимание уделено анализу моделей практической подготовки будущих социальных работников к работе с беженцами; раскрыты особенности тренинга как формы подготовки к межкультурному взаимодействию.

Polishchuk V. Future social workers training to work with refugees: international experience

Annotation. The article describes the experience of social workers training to work with refugees in higher education institutions in the USA and Canada. It is shown the features of future social workers training to work with refugees of the bachelor degree, master degree and postgraduate education. Special attention is paid to the analysis of models of future social workers practical training to work with refugees; the features of the training as a form of preparation for cross-cultural interaction.

65. Поліщук В. А. Праксеологічний підхід як інноваційна основа вдосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників / В. А. Поліщук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 32. – С. 148–150.

Анотація. У статті розкрито підходи наукових шкіл щодо трактування суті праксеологічного підходу; характеризувано суть і функції праксеологічного підходу, проаналізовано можливості використання праксеологічного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Особливу увагу приділено аналізу можливостей використання праксеологічного підходу щодо формування у суб'єктів цього процесу (викладачів вищого навчального закладу, соціальних працівників, задіяних до професійної підготовки майбутніх фахівців, студентів) вміння обирати ефективні технології його реалізації з оптимізацією ресурсних витрат, а також уміння результативно планувати й виконувати фахову діяльність в майбутньому.

Полищук В. А. Практикологический подход как инновационная основа совершенствования профессиональной подготовки будущих социальных работников

Аннотация. В статье раскрыты подходы научных школ относительно толкования сущности праксеологического подхода; охарактеризованы сущность и функции праксеологического подхода, проанализированы возможности использования праксеологического подхода в процессе профессиональной подготовки будущих социальных работников. Особое внимание уделено анализу возможностей использования праксеологического подхода при формировании в субъектов этого процесса (преподавателей высшего учебного заведения, социальных работников, привлеченных в процесс профессиональной подготовки будущих специалистов, студентов) умения определять эффективные технологии его реализации с оптимизацией ресурсных затрат, а также умения результативно планировать и выполнять профессиональную деятельность в будущем.

Polishchuk V. Praxeological approach as a basis for improving the innovative training of future social workers

Annotation. This article deals with scientific schools approaches concerning the interpretation of praxeological approach; it is characterized the essence and function of the praxeological approach; it is analyzed the possibility of praxeological approach using in the future social workers training. Particular attention is paid to the analysis of the possibilities of the praxeological approach using in forming of this process (university teachers, social workers, who are involved in future professionals training, students) ability to choose the effective technologies for its implementation with the resource costs optimization, and the ability to effectively planing and performing professional activities in the future.

66. Поліщук В. А. Професійна підготовка соціальних працівників у освітніх системах скандинавських країн / В. А. Поліщук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 34. – С. 144–146.

Анотація. У статті розглянуто різноманітні аспекти професійної підготовки соціальних працівників у скандинавських країнах. Здійснено аналіз досвіду розвитку освіти і особливостей професійної підготовки соціальних працівників і соціальних педагогів.

Полищук В. А. Профессиональная подготовка социальных работников в образовательных системах скандинавских стран

Аннотація. В статті розглядаються різні аспекти професійної підготовки соціальних працівників в скандинавських країнах. Аналізується досвід розвитку освіти та особливості професійної підготовки соціальних працівників та соціальних педагогів.

Polishchuk V. Social workers professional training in the educational systems of Scandinavian countries

Annotation. The article deals with different aspects of professional training of social workers in Scandinavian countries. The experience of education development and the peculiarities of professional training of social workers and social pedagogues are under analysis.

67. Поліщук В. А. Технології медико-соціальної роботи у діяльності соціального працівника / В. А. Поліщук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 30. – С. 131–133.

Анотація. Розкрито суть медико-соціальної роботи, яка функціонує на стику двох самостійних галузей – охорони здоров'я і соціального захисту населення; технологій медико-соціальної роботи як сукупність змісту, форм, методів, людських ресурсів, які спрямовані на підтримку і охорону здоров'я людини, поліпшення життєдіяльності через інститути медичного і соціального обслуговування. Актуалізовано необхідність і доцільність підготовки майбутніх соціальних працівників у вищих навчальних закладах до оволодіння технологіями медико-соціальної роботи. Розкрито змістово-технологічний аспект забезпечення цього процесу (змістове забезпечення, форми і методи професійної аудиторної, позааудиторної підготовки і самостійної роботи).

Полищук В. А. Технологии медико-социальной работы в деятельности социального работника

Аннотація. Раскрыта сущность медико-социальной работы, которая формируется на стыке двух самостоятельных сфер – охраны здоровья и социальной защиты населения; технологий медико-социальной работы как совокупности содержания, форм, методов, человеческих ресурсов, направленных на поддержку и охрану здоровья человека, улучшение жизнедеятельности через институты медицинского и социального обслуживания. Актуализировано необходимость и целесообразность подготовки будущих социальных работников в высших учебных заведениях к овладению технологиями медико-социальной работы. Раскрыт содержательно-технологический аспект обеспечения этого процесса (содержательное обеспечение, формы и методы профессиональной аудиторной, внеаудиторной подготовки и самостоятельной работы).

Polishchuk V. Technologies of medical and social work in social workers activities

Annotation. In this paper it is characterized the core of medical and social work, which is formed at the intersection of two distinct sectors – health and social welfare: it is shown the essence of medical and social work technology as a set of content, forms, methods, human resources, which are aimed at the supporting and protecting

human health, improving lifebeing through the Institute of medical and social services. It is modified the necessity and appropriateness of future social workers training in higher educational establishments to master the techniques of medical and social work. It is exposed the content and technology of future social workers vocational training to master the technologies of medical and social work (semantic security, forms and metho

68. Ратинська О. М. Психофізіологія здоров'язберігаючого навчання / О. М. Ратинська // Фізіологічний журнал : наук.-теор. журн. / Нац. акад. наук України, Ін-т фізіології ім. О. О. Богомольця. – Київ, 2014. – Т. 60, № 3 (Додаток) : Збірник матеріалів ХІХ міжнародного з'їзду Українського фізіологічного товариства ім. П. Г. Костюка, присвячується 90-річчю від дня народження академіка П.Г.Костюка (м. Львів, 26–29 травня 2014р.). – С. 69–70.

Анотація. Здійснено спробу проаналізувати питання психофізіології здоров'язберігаючого навчання. Встановлено, що здоров'я дитини, її фізичний і психологічний розвиток, соціально-психологічна адаптація у значній мірі визначаються умовами її життя, насамперед умовами її життя у школі.

Ключові слова: здоров'язберігаюче навчання, учні, школа, здоров'язберігаючі технології.

Ratynskaya O. N. Психофизиология здоровьясохраняющего обучения

Аннотація. Осуществлена попытка проанализировать вопрос психофизиологии здоровьясохраняющего обучения. Установлено, что здоровье ребенка, его физическое и психологическое развитие, социально-психологическая адаптация в значительной степени определяются условиями его жизни, прежде всего условиями его жизни в школе.

Ключевые слова: здоровьясохраняющее обучение, ученики, школа, здоровьясохраняющие технологии.

Ratynska A. M. Psychophysiology zdrov'yazberihayuchoho training

Annotation. An attempt was made to analyze the issue of Psychophysiology zdrov'yazberihayuchoho training. Established that the child's health, their physical and psychological development, social and psychological adaptation is largely determined by the conditions of life, especially the conditions of life in school.

Keywords: zdrov'yazberihayuche education, students, school, zdrov'yazberihayuchi technology.

69. Ратинська О. М. Формування відповідального ставлення до здоров'я у підлітків / О. М. Ратинська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 30. – С. 147–150.

Анотація. На сьогодні гостро постає завдання формування відповідального ставлення до здоров'я, як умови збереження української нації, перспективи справжнього духовного оновлення наступних поколінь, запоруки якісних перетворень у масштабах держави. Для нас необхідним є визначення теоретичних аспектів відповідального ставлення до здоров'я з метою розробки системи його формування в школярів. Результати наших досліджень можуть бути використані вчителями загальноосвітніх шкіл, педагогами, психологами,

соціальними працівниками, батьками, лікарями, усіма, хто не байдужий до проблем здоров'я та здорового способу життя підлітків.

Ключові слова: здоров'я, соціальний педагог, навчальна діяльність, підлітки.

Ратынская О. Н. Формирование ответственного отношения к здоровью у подростков

Аннотация. На сегодня остро стоит задача формирования ответственного отношения к здоровью, как условия сохранения украинской нации, перспективы настоящего духовного обновления следующих поколений, залог качественных преобразований в масштабах государства. Для нас необходимо определение теоретических аспектов ответственного отношения к здоровью с целью разработки системы его формирования у школьников. Результаты наших исследований могут быть использованы учителями общеобразовательных школ, педагогами, психологами, социальными работниками, родителями, врачами, всеми, кто не равнодушен к проблемам здоровья и здорового образа жизни подростков.

Ключевые слова: здоровье, социальный педагог, учебная деятельность, подростки.

Ratynska A. M. Formation of a responsible attitude to health in adolescents

Annotation. At present, the acute problem of forming a responsible attitude to health as maintaining the Ukrainian nation, the prospects for genuine spiritual renewal next generation guarantee of quality changes in the whole state. For us, it is necessary to determine the theoretical aspects of responsible attitude to health systems in order to develop its formation in schoolchildren. Our results can be used by teachers in secondary schools, teachers, psychologists, social workers, parents, doctors, anyone who is not indifferent to the problems of health and healthy lifestyles adolescents.

Keywords: IC «Planning», information system, organizational maintenance, scientific researches.

70. Сидор І. П. Медіація у процесі професійної підготовки вчителів іноземних мов / І. П. Сидор // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 692/693 : Германська філологія. – С. 234–237.

Анотація. У статті обґрунтовується доцільність навчання медіації майбутніх вчителів іноземних мов. Наведена характеристика понять «переклад», «медіація» та «міжкультурний посередник». Медіація розглядається як об'єкт вивчення у майбутніх вчителів іноземних мов, необхідність формування вмінь міжкультурного посередництва.

Ключові слова: медіація, міжкультурний посередник, переклад, вчитель іноземної мови.

Сидор И. Медиация в процессе профессиональной подготовки будущих учителей иностранных языков

Аннотация. В статье обосновывается целесообразность обучения медиации будущих учителей иностранных языков. Приведена сравнительная характеристика понятий «перевод», «медиация» и межкультурный посредник. Медиация рассматривается как объект изучения в будущих учителей

иностранных языков, необходимость формирования умений межкультурного посредничества.

Ключевые слова: медиация, межкультурный посредник, перевод, учитель иностранного языка.

Sydor I. Mediation in the process of professional foreign language teachers' training

Annotation. The article analyses the necessity of studying mediation in the process of professional foreign language teachers' training. The concepts of «translation», «mediation» and «intercultural mediator» have been grounded. Mediation is introduced as an object in the process of professional foreign language teachers' training.

Keywords: mediation, intercultural mediator, translation, foreign language teacher.

71. Сидор І. П. Сучасні технології соціокультурної анімації / І. П. Сидор // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 32. – С. 173–175 .

Анотація. Актуальність статті зумовлена тим, що на сучасному етапі розвитку суспільства анімація виступає інноваційним видом соціокультурної діяльності соціальних груп та окремих індивідів, завдання якого полягає у подоланні соціального та культурного відчуження з метою усунення особистісної соціальної дезінтеграції, реабілітації критичних станів людини, допомоги в творчій самореалізації. У даній статті подана характеристика поняття соціокультурна анімація, охарактеризовано технології соціокультурної анімації.

Ключові слова: соціокультурна анімація, суб'єкти, функції, технології соціокультурної анімації.

Сидор И. Современные технологии социокультурной анимации

Аннотация. Актуальность статьи обусловлена тем, что на современном этапе развития общества анимация выступает инновационным видом социально-культурной деятельности социальных групп и отдельных индивидов, задача которого заключается в преодолении социального и культурного отчуждения с целью устранения личностной социальной дезинтеграции, реабилитации критических состояний человека, помощи в творческой самореализации. В данной статье представлена характеристика понятия социокультурная анимация, охарактеризованы технологии социально-культурной анимации.

Ключевые слова: социально-культурная анимация, субъекты, функции, технологии социально-культурной анимации.

Sydor I. Modern technologies in socio-cultural animation

Annotation. In modern society the animation serves innovative view of socio-cultural activities of social groups and individuals, whose mission is to overcome social and cultural exclusion in order to eliminate the personal social disintegration and rehabilitation of critical states rights, assist in selfcreative. This article presented the socio-cultural characteristics of the concept animation and the modern technologies of sociocultural animation have been described.

Keywords: socio-cultural animation, subject, function, technologies of socio-cultural animation.

72. Слозанська Г. І. Практикоорієнтованість системи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у вищих навчальних закладах як умова формування конкурентоспроможності майбутніх фахівців / Г. І. Слозанська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 32. – С. 199–203.

Анотація. Розглянуто практичну підготовку майбутніх соціальних працівників як безперервний процес, що здійснюється протягом усього навчання студента у вищому навчальному закладі; досліджено вплив практики на формування конкурентоспроможності студентів; проаналізовано досвід організації практики студентів спеціальності «Соціальна робота» освітньо-кваліфікаційних рівнів «бакалавр», «спеціаліст», «магістр» Тернопільського національного педагогічного університету.

Слозанська Г. И. Практикоориентованість системи професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у вищих навчальних закладах як умова формування конкурентоспроможності майбутніх спеціалістів

Анотація. Рассмотрено практическую подготовку будущих социальных работников как непрерывный процесс, осуществляемый на протяжении всего обучения студента в высшем учебном заведении; исследовано влияние практики на формирование конкурентоспособности студентов; проанализирован опыт организации практики студентов специальности «Социальная работа» образовательно-квалификационных уровней «бакалавр», «специалист», «магистр» Тернопольского национального педагогического университета.

Slozanska H. I. Practice-oriented system of professional training of future social workers in higher education as a condition for the future professionals' competitiveness formation

Annotation. It is considered the practical training of future social workers as a continuous process that is carried out throughout the full student learning in higher education establishments; it is investigated the influence of practice on the formation of the competitiveness of students; it is analyzed the experience of the students practice organization in "Social Work" specialty of "Bachelor", "Specialist", "Master" degrees in Ternopil National Pedagogical University.

73. Слозанська Г. І. Супервізія в соціальній роботі: основні підходи та принципи / Г. І. Слозанська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 30. – С. 199–203.

Анотація. Аналіз основних підходів до трактування поняття «супервізія в соціальній роботі», основних принципів та підходів до реалізації супервізії, розглянутих у статті, визначають напрями проектування цього виду діяльності, розкривають функції, типи взаємовідносин між супервізором та супервізованим, вимоги до процедур планування, організації і проходження супервізії в соціальній роботі. Виділення основних підходів до трактування поняття «супервізії», дозволяє виділити базові особливості супервізії в соціальній роботі, що сформувалися під впливом цінної бази, фундаментальних принципів та теорій соціальної роботи.

Слозанська Г. І. Супервизія в соціальній роботі: основні підходи і принципи

Анотація. Аналіз підходів к трактовке поняття «супервизія в соціальній роботі», основних принципів і підходів к реалізації супервизії, розглянутих в статті, визначають напрямки проектування цього виду діяльності, розкривають функції, типи взаємостосунків між супервизором і супервизованим, вимоги к процедурам планування, організації і проходження супервизії в соціальній роботі. Виділення основних підходів к трактовке поняття «супервизії», дозволяє виділити базові особливості супервизії в соціальній роботі, сформовані під впливом цінної бази, фундаментальних принципів і теорій соціальної роботи.

Slozanska H. I. Supervision in social work: basic principles and approaches

Annotation. Analysis of the main approaches to the interpretation of the term «supervision in social work», the basic principles and approaches to the implementation of supervision discussed in articles to determine the areas of design activity, revealing features, types of relationship between supervisor and supervisors requirements to the procedures of planning, organizing and passing supervision in social work. Highlighting the main approaches to the interpretation of the term «supervision», reveals the basic features of supervision in social work, formed under the influence of valuable framework of fundamental principles and theories of social work.

74. Сорока О. В. Дитячий малюнок: характеристика, можливості / О. В. Сорока // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 30. – С. 164–167.

Анотація. Стаття присвячується вивченню дитячого малюнку. Встановлено, що для аналізу краще використовувати спонтанні малюнки, оскільки вони відрізняються більшим емоційним забарвленням. Визначено, що специфіка діагностики дитячих малюнків полягає в її гуманності по відношенню до дитини. Охарактеризовано стадії розвитку дитячого малюнку. Розкрито головні принципи, яких необхідно дотримуватися при аналізі малюнків. Розглянуто опорні елементи при роботі з малюнками. Представлено модель аналізу дитячих малюнків Дж. Остер і П. Гоул, що сприяє нормальному розвитку й особистісному зростанню дитини.

Ключові слова: дитячий малюнок, інтерпретація, діагностика, спонтанні малюнки.

Сорока О. В. Детский рисунок: характеристика, возможности

Анотація. Стаття посвящена изучению детского рисунка. Установлено, что для анализа лучше использовать спонтанные рисунки, поскольку они отличаются большей эмоциональной окраской. Определено, что специфика диагностики детских рисунков заключается в ее гуманности по отношению к ребенку. Охарактеризованы стадии развития детского рисунка. Раскрыты главные принципы, которые необходимо соблюдать при анализе рисунков. Рассмотрены опорные элементы при работе с рисунками. Представлена модель

анализа детских рисунков Дж. Остер и П. Гоул, которая способствует нормальному развитию и личностному росту ребенка.

Ключевые слова: детский рисунок, интерпретация, диагностика, спонтанные рисунки.

Soroka O. Childish drawing: characteristic, abilities

Annotation. The article is dedicated to learning of childish drawing. There was determined that it is better to use spontaneous drawings for analysis because they differ by their emotional coloring. There was defined that diagnostic's specific of childish drawings concludes in its humanity concerning to a child. There was characterized the stages of childish development. There were disclosed the main principals which must be kept to analyzing the drawings. There were considered the reference elements working with drawings. There was presented J. Oster's and P. Gaul's model of childish drawings' analysis, which furthers the normal development and personality's development of a child.

Keywords: childish drawing, interpretation, diagnostic, spontaneous drawings.

Кафедра філологічних дисциплін початкової освіти

75. Білоус Ю. В. Вербальні механізми метафоричного та метонімічного переосмислення соматизму з базовим компонентом «*der Kopf*» / Ю. В. Білоус // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоград. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 129. – С. 298–301.

Анотація. У статті розглянуто вербальні механізми метафоричного та метонімічного переосмислення соматизму з базовим компонентом «*der Kopf*», визначено та проаналізовано моделі метонімічного та метафоричного перенесення значення фразеологічних одиниць, встановлено частотність вживання лексеми «голова» у складі фразеологічних одиниць.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, ідіома, семантична група, соматизм, метафора, метонімія.

Билоус Ю. В. Вербальные механизмы метафорического и метонимического переосмысления соматизма с базовым компонентом «der Kopf»

Аннотация. В статье рассмотрены вербальные механизмы метафорического и метонимического переосмысления соматизма с базовым компонентом «*der Kopf*», определены и проанализированы модели метонимического и метафорического переноса значения фразеологических единиц, установлено частотность употребления лексемы «голова» в составе фразеологических единиц.

Ключевые слова: фразеологическая единица, идиома, семантическая группа, соматизм, метафора, метонимия.

Bilous Y. Verbal mechanisms of metaphorical and metonymical reinterpretation of somatisms with basic component «der Kopf»

Annotation. The article deals with the verbal mechanisms of metaphorical and metonymical reinterpretation of somatisms with the basic component «*der Kopf*». The metaphorical and metonymical models of meaning of phraseological units are analysed. The frequency of usage of the lexeme «*der Kopf*» in the structure of phraseological units is defined.

Keywords: phraseological unit, idiom, semantic group, somatism, metaphor, metonymy.

76. Білоус Ю. В. Ідіома, фразера чи фразеологізм? (Критичний аналіз існуючих класифікацій) / Ю. В. Білоус // Нова філологія : збірник наукових праць / Запорізький національний університет ; голов. ред. Єнікєєва С. Н. – Запоріжжя, 2014. – Вип. 61. – С. 94–100.

Анотація. У статті проаналізовано існуючі класифікації фразеологізмів, в основу яких покладено семантичний критерій. Досліджено типи фразеологізмів за семантичним критерієм, запропоновано власну класифікацію словосполучень та фразеологічних одиниць. На основі представленої класифікації виявлено критерії розподілу фразеологізмів з соматизмом «голова» на відповідні типи. Зроблено висновок про загальну сталість свідомих та підсвідомих асоціацій з частиною тіла «голова» у німецькій ментальності, що свідчить про важливість дослідження таких фразеологізмів для кращого розуміння лінгво-когнітивних процесів німецької мови.

Ключові слова: фразеологізм, фразема, ідіома, класифікаційна схема, вільне словосполучення, ідіоматичне словосполучення.

Билоус Ю. В. Идиома, фразера или фразеологизм? (Критический анализ существующих классификаций)

Аннотация. В статье проанализированы существующие классификации фразеологизмов, в основу которых положен семантический критерий. Исследованы типы фразеологизмов по семантическому критерию, предложено собственную классификацию словосочетаний и фразеологических единиц. На основе представленной классификации выявлены критерии распределения фразеологизмов с соматизмом «голова» на соответствующие типы. Сделан вывод об относительной устойчивости осознанных и неосознанных ассоциаций с частью тела «голова» в немецкой ментальности, что свидетельствует о важности изучения данных фразеологизмов для лучшего понимания лингво-когнитивных процессов немецкого языка.

Ключевые слова: фразеологизм, фразема, идиома, классификационная схема, свободное словосочетание, идиоматическое словосочетание.

Bilous Y. Idiom, phraseme, or phraseological unit? (A critical analysis of the existing classifications)

The article analyzes the existing classifications of phraseological units based on the semantic criterion. It studies types of phraseological units according to their semantic criterion, and suggests a new classification of phraseological units and word combinations. On the basis of the classification given, there were distinguished distribution criteria of the phraseological units with the somatism «head» to the appropriate types. A conclusion is made about the conscious and sub-conscious associations with the part of body «head» being relatively stable in the German mentality, which proves the importance of studying such phraseological units in order to understand linguocognitive processes in the German language.

Keywords: phraseological unit, phraseme, idiom, classification scheme, free word-combination, idiomatic phrase.

77. Білоус Ю. В. Комуникативно-прагматичний потенціал фразеологічних одиниць з соматичним компонентом у німецькій мові / Ю. В. Білоус // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія : збірник наукових праць / голов. ред. І. В. Ступак. – Одеса, 2014. – Вип. 8, т. 1. – С. 55–58.

Анотація. У статті досліджено комуникативно-прагматичний потенціал соматичних фразеологічних одиниць німецької мови, виявлено їх конотативне забарвлення та оцінне ставлення. Визначено також сфери вживання фразеологічних одиниць та їх значення у процесі комунікації. Обґрунтовано зв'язок між національними реаліями та менталітетом і комуникативним змістом фразеологізму з соматичним компонентом.

Ключові слова: соматизм, конотативне забарвлення, інформація, суб'єктивна модальність, функціональний стиль.

Билоус Ю. В. Комуникативно-прагматический потенциал фразеологических единиц с соматическим компонентом в немецком языке

Аннотация. В статье исследован коммуникативно-прагматический потенциал соматических фразеологических единиц немецкого языка, выявлены их коннотативная окраска и оценочное отношение. Определены также сферы употребления фразеологических единиц и их значение в процессе коммуникации. Обоснована связь между национальными реалиями и менталитетом и коммуникативным содержанием фразеологизма с соматическим компонентом.

Ключевые слова: соматизм, коннотативная окраска, информация, субъективная модальность, функциональный стиль.

Bilous Y. Communicative and pragmatic potential of phraseological units with a somatic component in German

Annotation. This article explores communicative pragmatic potential of German somatic phraseological units, finds out their connotative coloring and evaluative attitude. The spheres of usage of phraseological units and their importance in the communication process are defined. The relations between national realities and mentality and communicative meaning of phraseological unit with somatic component are grounded.

Keywords: somatism, connotative coloring, information, subjective modality, functional style.

78. Білоус Ю. В. Мотиваційні моделі соматизмів на позначення частин голови у складі фразеологічних одиниць / Ю. В. Білоус // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / уклад. І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 43. – С. 35–39.

Анотація. У статті досліджено мотиваційні моделі соматичних фразеологізмів на позначення частин голови, охарактеризовано значення таких соматизмів у складі фразеологічних одиниць, встановлено частотність вживання їх компонентів на позначення частин голови у складі фразеологічних одиниць.

Ключові слова: фразеологічна одиниця, соматизм, метафора, метонімія.

Билоус Ю. В. Мотивационные модели соматизмов для обозначения частей головы в составе фразеологических единиц

Аннотация. В статье исследуются мотивационные модели соматических фразеологизмов, обозначающих части головы, характеризуются значения таких соматизмов в составе фразеологических единиц, устанавливается частотность употребления их компонентов, обозначающих части головы, в составе фразеологических единиц.

Ключевые слова: фразеологическая единица, соматизм, метафора, метонимия.

Bilous Y. Motivational models of somatisms denoting parts of the head in the structure of phraseological units

Annotation. The article looks at the motivational models of somatic phraseological units denoting parts of the head, describes the meanings of these somatisms in phraseological units, and determines the usage frequency of their components denoting parts of the head in phraseological units.

Keywords: phraseological unit, somatism, metaphor, metonymy.

79. Куца Л. П. Поетичний цикл І. Франка «На старі теми»: специфіка інтертекстуальної парадигми / Л. П. Куца // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 59–70.

Анотація. У статті зроблено спробу стереометричного прочитання віршів І. Франка, які увійшли до циклу «На старі теми». Простежено інтенції ліричного суб'єкта крізь призму інтертекстуальності, особливо у віршах, які об'єднані мотивами «Слова о полку Ігоревім». Узагальнено найхарактерніші типи інтертекстуальних відношень.

Ключові слова: ліричний розповідач, інтертекстуальні відношення, історіософська поезія.

Куца Л. П. Поэтический цикл И. Франко «На старі теми»: специфика интертекстуальной парадигмы

Аннотация. В статье сделана попытка стереометрического прочтения стихов И. Франко, вошедших в цикл «На старі теми». Прослежено интенции лирического субъекта сквозь призму интертекстуальности, особенно в стихах, которые объединены мотивам «Слова о полку Игореве». Обобщено наиболее характерные типы интертекстуальных отношений.

Ключевые слова: лирический рассказчик, интертекстуальные отношения, историсофская поэзия.

Kutsa L. P. The poetic cycle «On old themes» by I. Franko: the specificity of intertextual paradigm

Annotation. This article attempts a stereometric reading of poems by I. Franko, which entered the cycle «On Old Themes». Intentions of the lyrical subject are traced in the light of intertextuality, especially in the poems that are united by motifs from «The Tale of Igor's Campaign». The most typical types of intertextual relations are generalized.

Keywords: lyric narrator, intertextual relations, historiosofic poetry.

80. Куца Л. П. «...Се поезія бажання життя» (основний емоційний тон поезії Тараса Шевченка у висвітленні Івана Франка) / Л. П. Куца // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації / відп. ред. В. В. Барчан. – Ужгород, 2014. – Вип. 1 (31). – С. 142–146.

Анотація. У статті проаналізовано Франкове бачення основного емоційного тону ліричних творів Т. Шевченка. Коротко з'ясовано сутність цього літературознавчого поняття – як світогляду, що трансформувався у ліричному творі в емоцію. На основі дослідження шевченкознавчих статей І. Франка розглянуто настроєву палітру лірики Т. Шевченка.

Ключові слова: Шевченко, Франко, основний емоційний тон, світогляд, наскрізний настрій, настроєві відтінки.

Куца Л. П. «...Эта поэзия желания жизни» (основной эмоциональный тон произведений Т. Шевченко в освещении И. Франко)

Аннотация. В статье анализируется видение И. Франко основного эмоционального тона произведений Т. Шевченко. Коротко выясняется сущность этого литературоведческого понятия – как мировоззрения, которое трансформируется в лирическом произведении в эмоцию. На основе исследования шевченковедческих статей И. Франко рассмотрена палитра настроений лирики Т. Шевченко.

Ключевые слова: Шевченко, Франко, основной эмоциональный тон, мировоззрение, сквозное настроение, оттенки настроений.

Kutsa L. P. «... This poetry desire life» (basic emotional tone of T. Shevchenko in covering I. Franko)

Annotation. This article analyzes Franko's vision underlying emotional tone of T. Shevchenko. Briefly Essence of literary concepts – as a worldview that has been transformed into a work of lyrical emotion. Based on research articles shevchenkoznavchyh I. Franko considered impressionable palette Shevchenko's poetry.

Keywords: Shevchenko, Franko, basic emotional tone, outlook, cross-cutting mood, mood colors.

81 Яцук О. В. Семантико-синтаксичне та лексико-семантичне представлення антропоцентричності української прози кінця ХХ – поч. ХХІ ст. / О. В. Яцук // Актуальні проблеми прикладної лінгвістики : зб. наук. пр. / голов. ред. Н. В. Кондратенко. – Одеса, 2014. – Вип. 1. – С. 240–244.

Анотація. У статті описано граматичні типи напівпредикативних апозитивних одиниць як репрезентантів засобів у вираженні антропоцентричності, що є ідіолектною ознакою української прози кінця ХХ – поч. ХХІ ст.

Ключові слова: напівпредикативна апозитивна одиниця, означуваний компонент, семантико-синтаксична парадигма, денотативне поле, антропоцентричність, ідіолект.

Яцук О. В. Семантико-синтаксическое и лексико-семантическое представление антропоцентричности украинской прозы конца ХХ – нач. ХХІ в.

Аннотация. В статье описано грамматические типы полупредикативных аппозитивных единиц как репрезентантов средств интенсификации антропоцентричности, которая является идиолектной чертой украинской прозы конца XX – нач. XXI в.

Ключевые слова: полупредикативная аппозитивная единица, обозначаемый компонент, семантико-синтаксическая парадигма, денотативное поле, антропоцентричность, идиолект.

Yatsuk O. V. Semantic-syntactic and lexical-semantic presentation of Ukrainian prose anthropocentricity of the end of the 20th – the beginning of the 21st century

Annotation. The article deals with grammatical types of halfpredicative appositive units as those which represent the means of expressing anthropocentricity which is an idiolectal feature of the Ukrainian prose of the end of the 20th – the beginning of the 21st century.

Keywords: halfpredicative appositive unit, attribute, semantic-syntactic paradigm, denotative field, anthropocentricity, idiolect.

Географічний факультет

Кафедра географії та методик її навчання

82. Гавришок Б. Застосування картографічного моделювання в дослідженні антропогенної перетвореності ландшафтів у межах Товтр на території Тернопільської області // Б. Гавришок, М. Потокій // Геополитика и экогеодинамика регионов / Крим. наук. центр НАН України, Таврический нац. ун-т им. В. И. Вернадского. – Симферополь, 2014. – Т. 10, вип. 1. – С. 421–430.

Анотація. У статті розглядаються питання картографічного моделювання результатів ретроспективного вивчення природокористування та антропогенної перетвореності ландшафтів Товтрового кряжу на території Тернопільської області. Подано картосхеми, що відображають розораність території, зміну лісистості та забудованості за період у понад століття, а також заселення й освоєння регіону дослідження. Здійснено аналіз побудованих картосхем та інтерпретацію отриманої інформації. Детально описано методику проведення картометричних робіт на різночасових картах. Наведено конкретні приклади зміни площ та конфігурації лісових масивів під впливом господарської діяльності. З допомогою карт простежено розвиток та деградацію (у тому числі й зникнення) окремих поселень. Окреслено перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Ключові слова: картографічне моделювання, картосхема, лісистість, забудованість, розораність, антропогенна перетвореність, заселення території, природокористування.

Гавришок Б., Потокій М. Применение картографического моделирования в исследовании антропогенных преобразований ландшафтов в пределах Толтр на территории Тернопольской области

Аннотация. В статье рассматриваются вопросы картографического моделирования результатов ретроспективного изучения природопользования и антропогенных изменений ландшафтов Толтрового кряжа на территории Тернопольской области. Подано картосхемы, отражающие распашку

территории, изменение лесистости и застроенности за период более века, а также заселение и освоение региона исследования. Осуществлен анализ построенных картосхем и интерпретация полученной информации. Подробно описана методика проведения картометрических работ на разновременных картах. Приведены конкретные примеры изменения площадей и конфигурации лесных массивов под влиянием хозяйственной деятельности. С помощью карт прослежено развитие и деградацию (в том числе и исчезновение) отдельных поселений. Определены перспективы дальнейших исследований в этом направлении.

Ключевые слова: картографическое моделирование, картосхема, лесистость, застроенность, распашка, антропогенные изменения, заселение территории, природопользования.

Havryshok B., Potokiy M. The use of cartographic modelling in the study of anthropogenic transformation of landscapes within the Tovtry on the territory of Ternopil'ska region

Annotation. This article deals with the cartographic modelling of results of retrospective study of nature use and anthropogenic transformation of the Tovtry ridge landscapes on the territory of Ternopil'ska region. The map charts reflecting the ploughing-up, woodiness change and building-up of the area for a period of more than a century and also the population and development of the region of study have been given. The analysis of the map charts and interpretation of the received information have been made. The methodology of carrying out cartometric work on the maps of different eras has been described in details. Particular examples of change in areas and configuration of forest tracts under the influence of economic activity have been given. The development and degradation (including extinction) of particular settlements by means of maps have been traced. The prospects for further research in this area have been outlined.

Keywords: cartographic modelling, map chart, building-up, ploughing-up, anthropogenic transformation, territory population, nature use.

83. Гавришок Б. Картографічний метод у ретроспективно-географічних дослідженнях природокористування (на прикладі Подільських Товтр в межах Тернопільської області) // Б. Гавришок, М. Потокій // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 20–30.

Анотація. Стаття присвячується вивченню можливостей використання картографічного методу у ретроспективно-географічному дослідженні природокористування на прикладі Товтрового пасма на території Тернопільської області. Наведено перелік різночасових великомасштабних картографічних творів, що служать основою анонсованих досліджень. У статті подано низку картографічних моделей, що відображають розораність території, зміну лісистості та забудованості за період у понад століття, а також заселення й освоєння регіону дослідження. На їх основі проаналізовано й оцінено геопросторові закономірності поширення цих показників. Особлива увага приділена опису методики проведення картометричних робіт на різночасових

картах. Наведено конкретні приклади зміни площ окремих лісових урочищ, появи та зникнення окремих поселень. Окреслено перспективи подальших досліджень у цьому напрямі.

Ключові слова: картографічний метод, картографічна модель, природокористування, лісистість, забудованість, розораність, заселення території, природні угіддя.

Гавришок Б., Потокій М. Картографічний метод в ретроспективно-географічних дослідженнях природопольовання (на прикладі Подільських Товтр в межах Тернопільської області).

Анотація. Стаття посвячена изучению возможностей использования картографического метода в ретроспективно-географическом исследовании природопольования на примере Толтровой гряды на территории Тернопольской области. Приведен перечень разновременных крупномасштабных картографических произведений, служащих основой анонсированных исследований. Важнейшими из них являются: Специальные карты австро-венгерской монархии, польские Тактические карты и топографические карты, изданные Киевской военно-картографической фабрикой. Используя перечисленные карты, проведено картометрическое исследование и визуальный анализ карт. В статье представлено несколько авторских картосхем, отражающих современную распашку территории, изменение лесистости и застроенности за период более века, а также заселение и освоение региона исследования. С их помощью проанализированы и оценены географические закономерности распространения этих показателей.

При изучении заселения исследуемой территории картографический метод использован для выявления геопространственных закономерностей размещения памятников археологии. Анализ построенной картосхемы позволил выделить четыре центры заселения региона.

Установлена связь между снижением лесистости территории и приближенностью ее к населенному пункту. Обнаружены участки на западных окраинах ПЗ «Медоборы», где наблюдается некоторое повышение лесистости. В процессе анализа площадей застроенных земель установлено активное развитие города Збараж, сел Максимовна, Хомивка т.п. С другой стороны полностью исчезли такие поселения как Острая Могила, Гонтовая, Нетреба и несколько десятков отдельных поместий. Особое внимание в статье уделено описанию методики проведения картометрических работ на разновременных картах. Приведены конкретные примеры изменения площадей отдельных лесных урочищ, появления и исчезновения отдельных поселений. Определены перспективы дальнейших исследований в этом направлении.

Ключевые слова: картографический метод, картографическая модель, природопольование, лесистость, застроенность, распашка, заселение территории, природные уголья.

Havryshok B., Potokiy M. The cartographic method in retrospect and geographical studies of nature use (based on the example of Podilski Tovtry within Ternopil'ska region)

Annotation. The article is devoted to the study of the possibilities of using the cartographic method and retrospect and geographical studies of nature use based on the example of the Tovtry range in Ternopil'ska region. The list of large-scale

cartographic works of different time that are the basis of the announced research has been given. The most important among them are: special maps of the Austro-Hungarian monarchy, Polish tactical maps and topographic maps issued by the Kyiv factory of military cartography. Basing on these maps the cartometric researches and visual analysis of them have been done. The article presents a number of copyright map charts that reflect the modern ploughing-up rate, forest cover change and building-up of the area and also the settlement and development of the region of study for a period of more than a century. On this basis the geospatial patterns of the expansion of these parametres have been analyzed and evaluated.

During the study of the territory population of the area of research the cartographic method has been used to identify geospatial patterns of distribution of archaeological monuments. Analysis of the made up maps allowed to identify four colonization centres of the region. The relationship between the decrease in forest cover and its proximity to the town has been defined. The areas on the western edge of the natural reserve «Medobory» have been revealed to have some increase in forest cover. During the analysis of built-up areas the active development of the town of Zbarazh, villages Maksymivka, Khomivka etc. have been defined. On the other hand, the following settlements as Hostra Mohyla, Hontova, Natreba and tens of individual manors completely disappeared. Special attention in the article is given to describing methods of cartometric works on the maps of different time. The specific examples of changes in the area's particular forest tracts, the appearance and disappearance of individual settlements have been provided. The prospects for further research in this area have been outlined.

Keywords: cartographic method, map chart, nature use, forest cover, building-up, ploughing-up, territory population, natural territories.

84. Сивий М. Я. Географія та ресурсна база облицювального каміння України / М. Я. Сивий // Історія української географії / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: О. І. Шаблій, О. В. Заставецька, І. Л. Дітчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 29. – С. 45–51.

Анотація. Здійснено аналіз сировинної бази облицювального каміння України. Констатовано приуроченість основних покладів найбільш цінних магматичних порід до архейсько-протерозойських структур Українського щита та вулканогенних комплексів Карпат, менш цінні осадові утвори пов'язані із структурами Волино-Подільської плити та Донбасу. Найкраще забезпечені розвіданими запасами облицювального каміння Житомирська, Закарпатська, Кіровоградська, Миколаївська та деякі інші області. В структурі українського експорту переважають сировинні блоки з гранітів, лабрадоритів та габро.

Ключові слова: облицювальне каміння, запаси, ресурси, родовища, експорт, імпорт

Сивий М. География и ресурсная база облицовочных камней Украины

Аннотация. Проанализирована сырьевая база облицовочных камней Украины. Констатирована приуроченность основных залежей наиболее ценных магматических пород к архейско-протерозойским структурам Украинского щита и вулканогенным комплексам Карпат, менее ценные осадочные образования связаны со структурами Волино-Подольской плиты и Донбасса. Наиболее обеспечены разведанными запасами облицовочных камней Житомирская, Закарпатская, Кировоградская, Николаевская и некоторые другие области. В

структуре украинского экспорта преобладают сырьевые блоки из гранитов, лабрадоритов и габбро.

Ключевые слова: облицовочные камни, запасы, ресурсы, месторождения, экспорт, импорт.

Syvuj M. Geography and resource base of facing stone of Ukraine

Annotation. Ukraine owns the considerable amount of natural stone resources which are used in building materials industry as a raw material for facings wares. This is primarily intrusive rocks which are suitable for external decoration of buildings in different climatic areas: granite, granodiorite, granosyenite, labradorite, gabbro, charnokite, monzonite, etc. They are timed to archaean and proterozoic complexes of the Ukrainian shield. Such valuable facing raw material as andesine, dacite, liparite, tuff and also sedimentary-metamorphic formations – magnesian lime, dolomite limestone, granular limestone are related with the volcanic complexes of Vygortat-Gutynsky ridge in Carpathians. Gypsum, travertine, sandstone and limestone are suitable for the necessities of facing in Podillya, Donbas and Crimean Mountains.

Currently, the State Ukrainian balance considered 212 deposits and 138 of them are used by industry. Zhytomyr, Transcarpathian, Cherkasy, Mykolayiv, Kirovohrad and Dnipropetrovsk are the most secured in explored reserves and resources of high quality facing stone regions. Export of Ukrainian decorative stones is dominated by granite and gabbro, labradorite, basalt, andesite and limestone are less exported.

Keywords: facing stone, reserves, resources, deposits, export, import.

85. Сивий М. Я. Районування території України за мінеральними ресурсами / М. Я. Сивий // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 85–100.

Анотація. На підставі аналізу сучасного стану мінерально-сировинної бази України здійснено районування її території за мінерально-ресурсним потенціалом. В основу районування покладено економіко-географічну регіоналізацію. В територіальній структурі мінерально-сировинних ресурсів України виділено чотири зони: Придніпровсько-Приазовську, Східно-Українську, Донецько-Слов'янську та Прикарпатську. Детально охарактеризовано структуру кожної із зон, подано також коротку характеристику територіальних поєднань мінеральних ресурсів України, які не ввійшли до складу зон через своє дещо відособлене розташування.

Ключові слова: мінерально-сировинні ресурси, економіко географічна регіоналізація, гірничопромислова регіоналізація, гірничопромислові центри, вузли, райони, зони.

Сивий М. Районирование территории Украины за минеральными ресурсами

Аннотация. На основании анализа современного состояния минерально-сырьевой базы Украины осуществлено районирование ее территории за минерально-ресурсным потенциалом. Районирование произведено на основании экономико-географической регионализации. В территориальной структуре минерально-сырьевых ресурсов Украины выделены четыре зоны: Приднепровско-Приазовская, Восточно-Украинская, Донецко-Славянская и Прикарпатская. Детально охарактеризовано структуру зон, подано также

краткую характеристику территориальных объединений минеральных ресурсов Украины, которые не вошли в состав зон.

Ключевые слова: минерально-сырьевые ресурсы, экономико-географическая регионализация, горнопромышленная регионализация, горнопромышленные центры, узлы, районы, зоны.

Syvyj M. Zoning of the territory of Ukraine by mineral resources

Annotation. Zoning of the territory of Ukraine by mineral resources potential based on the analysis of current state of mineral resource basis was made. Economic-geographical regionalization was put into the basis of zoning. The new approach to some of the basic terms of mining regionalization of mineral resources interpretation was proposed. Four mining zones: Prydniprovsk-Pryazov, East-Ukrainian, Donetsk-Slovyansk and Prycarpathian allocated in the territorial structure of the mineral resources of Ukraine. Each of the areas structure was characterized in detail. Mining macroregions, areas, units and centers were allocated in their composition. Individual territories mineral resource specialization specificity was filed.

Keywords: mineral resources, economic and geographic regionalization, mining territory, deposits, mining sites, areas, macroregions, centers.

Кафедра географії України і туризму

86. Альтгайм Л. Б. Виховний аспект в організації екскурсійних послуг, його мета і завдання, закономірності і методи реалізації / Л. Б. Альтгайм // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (36). – С. 152–157.

Анотація. У статті розкрито особливості виховних аспектів в організації екскурсійних послуг сучасної туристичної індустрії. Подано аналіз і характеристику використання головних виховних систем у екскурсійній діяльності та ключових понять, а саме: мета виховання, виховні системи, принципи виховання, ідеали, закони та закономірності виховного процесу під час організації екскурсійних послуг, і методів реалізації цієї діяльності.

Ключові слова: організація екскурсійних послуг, екскурсійна діяльність, екскурсивод, екскурсанти, туристична індустрія, мета виховання, виховні системи, принципи виховання, ідеали, закони та закономірності виховного процесу, методи виховання

Альтгайм Л. Воспитательный аспект в организации экскурсионных услуг, его цель и задание, закономерности и методы реализации

Аннотация. В статье раскрыты особенности воспитательных аспектов в организации экскурсионных услуг современной туристической индустрии. Подан анализ и характеристика использования главных воспитательных систем в экскурсионной деятельности и ключевых понятий, а именно: цель воспитания, воспитательные системы, принципы воспитания, идеалы, законы и закономерности воспитательного процесса, во время организации экскурсионных услуг, и методов реализации этой деятельности. Раскрыт воспитательный аспект в организации экскурсионных услуг, который можно реализовать только при правдивой оценке реальности, соответствующего уровня

образования и воспитанности, как экскурсовода, так и экскурсантов, условий, в которых формировалось общественное сознание каждого конкретного человека. Проанализировано исследование научными работниками воспитательных систем, законов воспитания, поскольку каждый из них имеет и объяснительную, и прогностическую функции, а также общих принципов воспитания в этом направлении. Сделан акцент на важности в этом процессе достижения цели воспитания, ее объективности, которая определяет способ и особенности деятельности экскурсовода и экскурсантов. Отмечено важность использования экскурсоводами методов воспитания, поскольку они обуславливают особенности отношений между субъектами экскурсионной деятельности, которая составляет сердцевину всего воспитательного процесса в туризме, а также является новыми достижениями экскурсионной науки и практики и, понятно, что без современных эффективных методов воспитания наилучшие цели, идеалы туристического воспитания останутся лишь в намерениях организаторов. Подана классификация методов воспитания, которые используются в организации экскурсионных услуг за определенными признаками и установления связь между этими группами методов. Внимание обращено на важности выбора специалистами сферы экскурсионной деятельности и туризма соответствующих методов воспитания.

Ключевые слова: организация экскурсионных услуг, экскурсионная деятельность, экскурсовод, экскурсанты, туристическая индустрия, цель воспитания, воспитательные системы, идеалы, законы и закономерности воспитательного процесса, методы воспитания

Althaim L. Educate aspect in organization of excursion services, his purpose and task, conformities to law and methods of realization

Annotation. In the article the features of educate aspects are exposed in organization of excursion services of modern tourist industry. An analysis and description of the use of main educate systems in excursion activity and key concepts is given, namely: purpose of education, educate systems, principles of education, ideals, laws and conformities to law of an educate process, during organization of excursion services, and methods of realization of this activity. An educate aspect is exposed in organization of excursion services, which can be realized only at the truthful estimation of reality, proper level of education and breeding, both tour guide and sightseers, terms public consciousness of concrete everybody was formed in which. Research of educate systems is analyses research workers, laws of education, as each of them has explanatory, and prognosticheskuyu functions, and also general principles of education in this direction. An accent is done on importance in this process of gaining end education, its objectivity which determines a method and features of activity of tour guide and sightseers. Importance of the use of methods of education tour guides is marked, as they stipulate the features of relations between the subjects of excursion activity which makes the core of all educate process in tourism, and also is new achievements of excursion science and practice and, clearly, that without the modern effective methods of education the best aims, the ideals of tourist education will remain only in intentions of organizers. Classification of methods is given educations which are used in organization of excursion services after certain signs and establishment connection between these groups of methods. Paid attention on importance of choice of sphere of excursion activity and tourism of the proper methods of education specialists.

Keywords: organization of excursion services, excursion activity, tour guide, sightseers, tourist industry, purpose of education, educate systems, ideals, laws and conformities to law of an educate process, methods of education

87. Задворний С. І. Основні напрямки суспільно-географічного дослідження культурно-мистецької сфери регіону / С. І. Задворний // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 123–131.

Анотація. У статті висвітлюються актуальні питання суспільно-географічного дослідження культурно-мистецької сфери регіону. Розглянуто сутність таких соціальних феноменів як культура і мистецтво та їх роль у регіональному соціально-економічному розвитку. Проаналізовано сучасну законодавчу базу України у сфері культури і мистецтва. Проведено ретроспективний огляд суспільно-географічних досліджень духовної та матеріальної культури. З позицій системного підходу визначено поняття «культурно-мистецька сфера регіону». На основі Класифікатора видів економічної діяльності представлено компонентну структуру даної галузі і наведено сучасні динамічні та перспективні її підгалузі. Розглядаючи особливості геопросторової організації сфери культури і мистецтва регіону виділено такі її територіальні системи як: елементарна, базова, кушова внутрішньорайонна, міська внутрішньорайонна, районна, окружна міжрайонна, міська внутрішньообласна, обласна. Акцентовано особливу увагу на значенні творчих зв'язків між цими територіальними суспільними утвореннями. Граничною первинною формою геопросторової організації досліджуваної галузі виступає заклад культури, в переважній більшості це заклади культури клубного типу. Базова мережа закладів культурно-мистецької сфери включає бібліотеки, музеї, галереї, архіви, цирку, культурні центри, заповідники, виставкові зали, театри, філармонії, концертні організації, мистецькі колективи, кіностудії, кінотеатри, клубні заклади, навчальні заклади культури і мистецтва, школи естетичного виховання і студії, парки культури та відпочинку. Поєднання перелічених закладів формує на території регіону культурно-мистецькі пункти, центри, кущі, вузли. Наведено основні проблеми та перспективні напрямки подальших суспільно-географічних досліджень сфери культури і мистецтва регіону.

Ключові слова: культурно-мистецька сфера, регіон, геопросторова організація, дослідження, обслуговування населення, територіальна система, формування, творчі зв'язки, заклад.

Задворный С. Основные направления общественно-географического исследования сферы культуры и искусства региона

Аннотация. В статье освещаются актуальные вопросы общественно-географического исследования сферы культуры и искусства региона. Рассмотрено сущность таких социальных феноменов как культура и искусство и их роль в региональном социально-экономическом развитии. Проанализирована современная законодательная база Украины в сфере культуры и искусства. Проведен ретроспективный обзор общественно-географических исследований духовной и материальной культуры. С позиций системного подхода определено

понятие «сфера культуры и искусства региона». На основе Классификатора видов экономической деятельности представлено компонентную структуру данной отрасли и приведены современные динамические и перспективные ее подотрасли. Рассматривая особенности геопро пространственной организации сферы культуры и искусства региона, выделены следующие ее территориальные системы: элементарная, базовая, кустовая внутрирайонная, городская внутрирайонная, районная, окружная межрайонная, городская внутриобластная, областная. Акцентировано особое внимание на значении творческих связей между этими территориальными общественными образованиями. Предельной первичной формой геопро пространственной организации исследуемой отрасли выступает учреждение культуры, в подавляющем большинстве это учреждения культуры клубного типа. Базовая сеть учреждений сферы культуры и искусства включает библиотеки, музеи, галереи, архивы, цирки, культурные центры, заповедники, выставочные залы, театры, филармонии, концертные организации, творческие коллективы, киностудии, кинотеатры, клубные учреждения, учебные заведения культуры и искусства, школы эстетического воспитания и студии, парки культуры и отдыха. Сочетание перечисленных заведений формирует на территории региона пункты, центры, кусты, узлы культуры и искусства. Приведены основные проблемы и перспективные направления дальнейших общественно-географических исследований сферы культуры и искусства региона.

Ключевые слова: сфера культуры и искусства, регион, геопро пространственная организация, исследование, обслуживание населения, территориальная система, творческие связи, заведение.

Zadvornyj S. The main directions of human geographu research of the cultural and artistic area of the region

Annotation. In the article highlights the current issues of human geography research of the cultural and artistic area of the region. The essence of social phenomena such as culture and the arts and their role in regional socio-economic development have been considered. Analyzed the modern legal framework of Ukraine in the area of culture and art. Conducted a retrospective review of the human geography research of spiritual and material culture. From the standpoint of a systematic approach defines the notion of "cultural and artistic area of the region". Based on the Classification of Economic Activities presented component structure of the industry and given modern dynamic and promising its subsectors. Considering the features of the geospatial organization of culture and art of the region highlighted its territorial systems such as: elementary, basic, bush intradistrict, urban intradistrict, district, neighborhoods interdistrict, urban intraregional, regional. Accentuated attention on the importance of creative relations between territorial public entities. Limiting the primary form of geospatial organization stands researched cultural institution the vast majority of these cultural institutions are clubs. Basic network of cultural and artistic areas include libraries, museums, galleries, archives, circuses, cultural centers, reserve, exhibition halls, theatres, philharmonics, concert organizations, art collectives, studios, theatres, clubs, schools of art and culture, aesthetic schools and studios, parks and recreation. The combination of these institutions in the region forms the cultural and artistic points, centers, bushes, units. Presented the basic problems and promising directions for further human geography research area.

Keywords: cultural and artistic area, region, geospatial organization, research, public service, territorial system, creative relations, institution.

88. Заставецька О. В. Шляхи оптимізації розвитку сільських територій в Україні / О. В. Заставецька, Л. Б. Заставецька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2 (37). – С. 45–48.

Анотація. У статті розглядаються основні шляхи оптимізації розвитку сільських територій в Україні. Особливо велика увага приділяється їх багатofункціональному спрямуванню, а саме розвитку на цих територіях окрім галузей сільського господарства та підприємств з переробки його сировини ще й широкої мережі підприємств сфери послуг (освіта, культура, медичне обслуговування та торгівля), виробництва будматеріалів, ремонту сільськогосподарської техніки та автомобілів, рекреації та туризму тощо.

Ключові слова: розселення населення, сільські території, тип освоєння території, конкурентоздатність, аграрна політика.

Заставецкая О. В., Заставецкая Л. Б. Пути оптимизации развития сельских территорий в Украине

Аннотация. В статье рассматриваются основные пути оптимизации развития сельских территорий в Украине. Особенно большое внимание уделяется их многофункциональному направлению, а именно развития на этих территориях кроме отраслей сельского хозяйства и предприятий по переработке его сырья еще и широкой сети предприятий сферы услуг (образование, культура, медицинское обслуживание и торговля), производства стройматериалов, ремонта сельхозтехнику и автомобилей, рекреации и туризма и др. При этом, внедрение новых форм и видов производственной деятельности в селах разных регионов осуществляются, исходя из ресурсного потенциала территории (человеческого, поселенческого, природного и др.), Особенности размещения поселения, с учетом традиционных занятий его жителей, их квалификации и желания. Внедрение новых форм и видов производственной деятельности в селах разных регионов осуществляются, исходя из ресурсного потенциала территории (человеческого, поселенческого, природного и др.), Особенности размещения поселения, с учетом традиционных занятий его жителей, их квалификации и желания.

Комплексное развитие сельских территорий на сегодняшний день должно стать одной из стратегических целей государственной политики. Направлениям такого развития относятся: развитие социальной инфраструктуры, регулирования развития депрессивных территорий, выравнивание условий жизнедеятельности городского и сельского населения, повышение занятости.

Ключевые слова: расселение населения, сельские территории, тип освоения территории, конкурентоспособность, аграрная политика.

Zastavetska O., Zastavetska L. Directions optimization rural development in Ukraine

Annotation. This article examines the main ways to optimize the development of rural areas in Ukraine. Particular attention is paid to their multifunctional character, namely the development of these areas except agriculture and enterprises for the processing of raw materials is also wider service industries (education, culture, health care and trade), production of building materials, repair equipment and vehicles, recreation and tourism and more.

Thus, the introduction of new forms and production activities in the villages of different regions should be made based on resource potential areas (human, settlement, natural, etc.), Especially the placement of settlement, taking into account traditional occupations of its inhabitants, their qualifications and desire. The introduction of new forms and types of productive activities in rural areas in different regions should be made based on resource potential areas (human, settlement, natural, etc.), Especially the placement of settlement, taking into account the traditional occupations of its inhabitants, their qualifications and desire. Development of rural areas today have become one of the strategic objectives of public policy. By direction of this development include: development of social infrastructure, regulation of depressed areas, alignment living conditions of urban and rural population, increasing employment This article examines the main ways to optimize the development of rural areas in Ukraine. Particular attention is paid to their multifunctional character, namely the development of these areas except agriculture and enterprises for the processing of raw materials is also wider service industries (education, culture, health care and trade), production of building materials, repair silhospodarskoyi equipment and vehicles, recreation and tourism and more.

Thus, the introduction of new forms and production activities in the villages of different regions should be made based on resource potential areas (human, settlement, natural, etc.), Especially the placement of settlement, taking into account traditional occupations of its inhabitants, their qualifications and desire. The introduction of new forms and types of productive activities in rural areas in different regions should be made based on resource potential areas (human, settlement, natural, etc.), Especially the placement of settlement, taking into account the traditional occupations of its inhabitants, their qualifications and desire. Development of rural areas today have become one of the strategic objectives of public policy. By direction of this development include: development of social infrastructure, regulation of depressed areas, alignment living conditions of urban and rural population, increasing employment

Keywords: population settlement, rural areas, the type of land development, competitiveness, agricultural policy.

89. Заставецький Т. Б. Стадійність розвитку урбанізаційного процесу в Україні / Т. Б. Заставецький // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. № 2 (37). – С. 17–21.

Анотація. Розглядаються стадії розвитку урбанізації в Україні, які послідовно переходять одна в одну. У першій стадії (тривала в Україні до 18 ст., і була пов'язана з розвитком ремесел і торгівлі) міста виконували, насамперед, оборонну функцію, а надання магдебурзького права міським поселенням стало важливим чинником розвитку місцевого самоврядування, культури та освіти. Друга стадія (18-19 ст.) пов'язана із перетворенням дрібних містечок на села, а більших – на міста; значну роль у становленні великих міст в даний період відігравали спорудження заводів та фабрик, розвиток транспортної системи. Третій цикл (початок – 80-ті роки ХХ ст.)- пов'язаний із розширенням функцій міст, перетворенням їх у значні соціально-економічні центри; основною ознакою цієї стадії є розширення території передмість, що є результатом урбанізації сільської місцевості (субурбанізація). В теперішній період (четверта стадія) відбувається

гіпертрофований розвиток великих міст і занепад багатьох малих, посилення нерівності у розвитку міських поселень.

Ключові слова: геоурбаністика, урбанізація, субурбанізація, міські поселення, адміністративно-територіальний устрій України.

Заставецкий Т. Б. Стадийность развития урбанизационного процесса в Украине

Аннотація. В статье рассматриваются стадии развития урбанизации в Украине, которые последовательно переходят друг в друга. На первой стадии (длилась в Украине до 18 в., и была связана с развитием ремесел и торговли) города выполняли, прежде всего, оборонительную функцию, а предоставление городским поселениям магдебургского права стало важным фактором развития местного самоуправления, культуры и образования. Вторая стадия (18-19 вв.) характеризовалась преобразованием малых городов в села, а больших - на города; значительную роль в становлении крупных городов в данный период имело сооружение заводов и фабрик, развитие транспортной системы. Третий цикл (начало 80-ых гг. XX в.) связан с расширением функций городов, превращением их в значительные социально-экономические центры; основным признаком этой стадии является расширение территории пригородов, что является результатом урбанизации сельской местности (субурбанизация). В настоящий период (четвертая стадия) происходит гипертрофированное развитие крупных городов и упадок многих поселков, усиление неравенства в развитии городских поселений.

Ключевые слова: геоурбаністика, урбанізація, субурбанізація, городские поселения, административно-территориальное устройство Украины.

Zastavetskyu T. B. Stages of development of the urbanization process in Ukraine

Аннотація. The article considers the development stage of urbanization in Ukraine, which consistently pass each other. In the first stage (in Ukraine lasted up to 18 in., And has been associated with the development of crafts and trade), the city served primarily defensive role, and providing urban settlements Magdeburg law was an important factor in the development of local government, culture and education. The second stage (18-19 cc.) Was characterized by the transformation of small towns in the village, and more - by the city; a significant role in the development of large cities in this period were the construction of factories, the development of the transport system. The third cycle (early 80s. XX century.) Associated with the expansion of the functions of cities, turning them into significant social and economic centers; the main feature of this stage is to expand the territory of the suburbs as a result of the urbanization of rural areas (suburbanization). In the present period (fourth stage) occurs hypertrophied development of large cities and the decline of many towns, increasing inequality in the development of urban settlements.

Keywords: geographical urbanism, urbanization, suburbanization, urban settlements, administrative-territorial structure of Ukraine.

90. Кузишин А. В. Геопросторові риси електоральних результатів областей Подільського регіону / А. В. Кузишин // Геополітика і екогеодинаміка регіонів : научний журнал / Крим. наук. центр НАН України, Тавричеський нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. – Симферополь, 2014. – Т. 10, вып. 2. – С. 629–632.

Анотація. Стаття присвячується порівняльному аналізу виборчого процесу в областях подільського регіону на прикладі чергових виборів до

Верховної Ради 2006 та 2012 років. Зокрема проаналізовано особливості електоральної активності, відмічено адміністративні одиниці областей з максимальними та мінімальними показниками електоральної активності та зроблено спробу обґрунтування таких показників. Основна увага приділена оцінці електоральної прихильності населення досліджуваних областей в розрізі адміністративних районів та визначено ідеологічні уподобання виборців. Такий аналіз дозволяє сформулювати бачення майбутньої прихильності населення до політичних об'єднань певного ідеологічного спрямування.

Ключові слова: вибори, електоральна прихильність, партійна прихильність, адміністративні одиниці, територіальна організація виборчого процесу, нарізка виборчих округів.

Кузишин А. Генпространственные особенности электоральных результатов областей Подольского региона

Аннотация. Статья посвящена сравнительному анализу избирательного процесса в областях Подольского региона на примере очередных выборов в Верховную Раду 2006 и 2012 годов. В частности, проанализированы особенности электоральной активности, отмечено административные единицы областей с максимальными и минимальными показателями электоральной активности и сделана попытка обоснования таких показателей. Основное внимание уделено оценке электоральной благосклонности населения исследуемых областей в разрезе административных районов и определены идеологические предпочтения избирателей. Такой анализ позволяет сформировать видение будущего привязанности населения к политическим объединениям определенного идеологического направления.

Ключевые слова: выборы, электоральная привязанность, партийная приверженность, административные единицы, территориальная организация избирательного процесса, нарезка избирательных округов.

Kuzyshyn A. Geospatial particular electoral results area Podilsk region

Annotation. This article is devoted to the comparative analysis of the electoral process in the regions. For example Podolski region during next parliamentary elections in 2006 and 2012. Particularly the features of electoral activity were analyzed, the regions of maximum and minimum level of electoral activity were observed and the attempt to justify these indicators was made. The main attention is paid to assessing the electoral preferences of the population of the studied areas in terms of administrative districts and the ideological preferences of voters were defined. This analysis allows creating a vision of the future public preferences to political organizations with different ideological orientation.

Keywords: elections, electoral commitment constituencies, polling, territorial organization of the electoral process, cutting constituencies.

91. Кузишин А. В. Сучасне наукове джерело з політичної географії України (з нагоди виходу в світ книги М. С. Дністрянський «Політична географія України: навчальний посібник» / М. С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с.) : [рецензія на книгу] / А. В. Кузишин // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2 (37). – С. 203.

92. Поплавська І. В. Готельні послуги в інфраструктурі областей Подільського регіону / Поплавська І. В. // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць / голов. ред. В. П. Руденко. – Чернівці, 2014. – Вип. 724/725 : Географія. – С. 175–178.

Анотація. У статті визначається місце готельних послуг в інфраструктурі областей Подільського регіону, які властиві для готельного господарства як напрямку сфери послуг. Окреслено значення цього напрямку в сфері послуг, з'ясовано специфічні особливостей, властиві для послуг готельного спрямування, а також подано перелік та обґрунтування функцій готельного господарства. Виходячи із сучасної статистичної інформації пропонується аналіз компонентної та територіальної структури надання готельних послуг в межах Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей. Також подано вартісну оцінку послуг в розрізі обласних регіонів. Визначено проблемні напрямки надання послуг готельного типу.

Ключові слова: інфраструктура, сфера послуг, заклади розміщення, готельні заклади, геопросторова організація.

Поплавская И. Гостиничные услуги в инфраструктуре областей Подольского региона

Анотация. В статье определяется место гостиничных услуг в инфраструктуре областей Подольского региона, которые характерны для гостиничного хозяйства как направления сферы услуг. Определены значение этого направления в сфере услуг, выяснено специфические особенности, свойственные для услуг гостиничного бизнеса, а также перечислены и обоснованы функции гостиничного хозяйства. Исходя из современной статистической информации предлагается анализ компонентной и территориальной структуры предоставления гостиничных услуг в пределах Тернопольской, Хмельницкой и Винницкой областей. Также представлены стоимостную оценку услуг в разрезе областных регионов. Определены проблемные направления предоставления услуг гостиничного типа.

Ключевые слова: инфраструктура, сфера услуг, заведения размещения, гостиничные заведения, геопространственная организация.

Poplavska I. Hotel services in the infrastructure of the regions of Podolsk area

Annotation. The article determines the position of hotel services in the infrastructure of Podolsk area and defines the features that are inherent to the hotel industry as the direction of services. The significance of this trend in the services sector has been outlined. Specific characteristics inherent to hotel oriented service have been revealed. And a list and study of functions of hotel management have been presented. Based on current statistical information, the analysis of component and territorial structure of hotel services within Ternopil, Khmelnytsky and Vinnytsia regions has been offered. Valuation of services in the context of regional areas has also been submitted. Problem areas to provide hotel-type services have been defined.

Keywords: infrastructure, service industries, accommodation establishments, hotel facilities, geospatial organization.

93. Пушкар Б. Т. Аналіз рекреаційного господарства регіону, основні напрями його оптимізації / Пушкар Б. Т., Пушкар З. М. // Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України : науковий журнал / Терноп. нац. екон. ун-т ; голов. ред. Є. П. Качан. – Тернопіль, 2014. – Вип. 19. – С. 30–35.

Анотація. Досліджено сучасний стан та проблеми розвитку рекреаційного господарства Тернопільської області в контексті програм розвитку туристичної галузі регіону. Виокремлено основні напрями оптимізації територіальної організації рекреаційного господарства області. Визначено за допомогою SWOT-аналізу сильні та слабкі сторони, можливості та загрози туристичної галузі Тернопільської області.

Ключові слова: природно-ресурсний потенціал, суспільно-історичний потенціал, територіальна організація, інфраструктура, рекреаційне господарство.

Пушкар Б. Т., Пушкар З. М. Анализ рекреационного хозяйства региона, основные направления его оптимизации

Аннотація. Исследовано современное состояние и проблемы развития рекреационного хозяйства Тернопольской области в контексте программ развития туристической отрасли региона. Выделены основные направления оптимизации территориальной организации рекреационного хозяйства области. Определенно с помощью SWOT-анализа сильные и слабые стороны, возможности и угрозы туристической отрасли Тернопольской области.

Ключевые слова: естественно ресурсный потенциал, общественно-исторический потенциал, территориальная организация, инфраструктура, рекреационное хозяйство.

Pushkar B. T., Pushkar Z. M. Analysis of recreaciynogo economy of region, basic directions of his optimization

Annotation. The current state and problems of recreational facilities Ternopil region in the context of tourism development in the region. Pointed out in the main areas of optimization territorial organization of recreational facilities area. Determined using analysis SWOT- strengths and weaknesses, opportunities and threats to the tourism industry Ternopil region.

Keywords: natural resources potential, socio-historical potential, territorial organization, infrastructure and recreational facilities.

94. Рудакевич І. Р. Сучасні тенденції розвитку туристичної інфраструктури міста Тернополя / І. Р. Рудакевич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 162-167.

Анотація. Розглянуто сучасні тенденції розвитку туристичної інфраструктури м. Тернополя. Актуалізовано проблеми необхідності модернізації інфраструктури туризму міста у зв'язку із збільшенням туристичних потоків. Проаналізовано особливості розвитку головних складових туристичної інфраструктури м. Тернополя. Подана характеристика функціонування транспортної мережі міста, готельного та ресторанного

господарства, туристичних підприємств, атрактивних закладів. Подані висновки та рекомендації щодо подальшого розвитку туристичної інфраструктури м. Тернополя.

Ключові слова: інфраструктура, транспортна мережа, туризм, туристична інфраструктура, туристичне підприємство.

Рудакевич И. Р. Современные тенденции развития туристической инфраструктуры города Тернополя

Аннотация. Рассмотрены современные тенденции развития туристической инфраструктуры м. Тернополя. Актуализированы проблемы необходимости модернизации инфраструктуры туризма города в связи с увеличением туристических потоков. Проанализированы особенности развития главных составляющих туристической инфраструктуры м. Тернополя. Поданная характеристика функционирования транспортной сети города, гостиничного и ресторанного хозяйства, туристических предприятий, атрактивных заведений. Поданные выводы и рекомендации относительно последующего развития туристической инфраструктуры м. Тернополя.

Ключевые слова: инфраструктура, транспортная сеть, туризм, туристическая инфраструктура, туристическое предприятие.

Rudakevich I. R. Modern progress of tourist infrastructure of city of Ternopil trends

Annotation. Modern progress of tourist infrastructure of m. Ternopil trends are considered. The problems of necessity of modernization of infrastructure of tourism of city aktualizovano in connection with the increase of tourist streams. The features of development of main constituents of tourist infrastructure of m. Ternopil are analysed. Given description of functioning of a transport network of city, hotel and restaurant economy, tourist enterprises, atraktivnikh establishments. The given conclusions and recommendations are in relation to subsequent development of tourist infrastructure of m. Ternopil.

Keywords: infrastructure, transport network, tourism, tourism infrastructure, travel company.

95. Рудакевич І. Р. Сучасні тенденції територіальної організації політичного туризму в Україні / І. Р. Рудакевич // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2 (37). – С. 111–117.

Анотація. Розглянуті сучасні тенденції розвитку та територіальної організації політичного туризму в Україні. Актуалізовано необхідність дослідження цієї тематики в контексті революційних подій, які відбулися протягом року в країні. Розглянуто наукові підходи до визначення поняття політичного туризму та його змісту. Подана політико-географічна характеристика масових акцій протесту протягом 2001-2013 років. Охарактеризовані чисельність і географічних склад учасників масових акцій протесту 2013-2014 років.

Ключові слова: Євромайдан, масова акція протесту, політичний туризм, турист, Україна

Рудакевич И. Р. Современные тенденции территориальной организации политического туризма в Украине

Аннотация. Рассмотрены современные тенденции развития и территориальной организации политической туризма в Украине. Актуализирована необходимость исследования этой тематики в контексте революционных событий, которые произошли в течение года в стране. Рассмотрены научные подходы к определению понятия политического туризма и его содержания. Проанализирована история развития политических путешествий и акций во времена независимой Украины. Охарактеризованы причины, результаты и территориальное распространение "Оранжевой революции" 2004 года. Представленная политико-географическая характеристика массовых акций протеста в течение 2001-2013 лет. Значительное внимание обращено на события Евромайдана в конце 2013 – начале 2014 года. Описана хронология событий во время этих протестов. Проанализированы причины возникновения и особенности развития революционной ситуации в ноябре-декабре 2013. Охарактеризованы численность и географический состав участников массовых акций протеста. По результатам социологических исследований представлена характеристика возрастного, полового и социального состава протестующих, а также региона постоянного места их проживания. Среди участников Евромайдана преобладали мужчины среднего возраста, которые прибыли из Западной и Центральной Украины или м. Киева. Создана оригинальная картографическую модель, которая отражает региональное распределение количества погибших во время революционных событий протестующих и работников органов правопорядка. Наибольшие потери среди участников акций протеста подверглись Львовская и Киевская области. Проанализированы особенности направлений международного и внутреннего политического туризма во время событий в восточных областях Украины весной 2014 года. Охарактеризованы основные потоки и состав политических туристов во время проведения антитеррористической операции на Донбассе с апреля 2014 года. Представленные прогностические оценки относительно будущих направлений международного и внутреннего политического туризма в Украине.

Ключевые слова: Евромайдан, массовая акция протеста, политический туризм, турист, Украина.

Rudakevich I. R. Modern trends of territorial organization of political tourism in Ukraine

Annotation. The modern trends of political and territorial organization of tourism in Ukraine are considered. The need to investigate this subject in the context of the revolutionary events that took place during the year in the country. Scientific approaches to the definition of political tourism and its contents are considered. The history of political travels and shares from the time when Ukraine became independent are analyzed. The causes, results and territorial spread of Orange Revolution in 2004 are characterized. The political and geographical characteristics of mass protests during in the 2001-2013 years are provided. Special attention is paid to the events of Euromaidan (2013-2014). The chronology of events during these protests is described. The causes and characteristics of a revolutionary situation in November and December 2013 are analyzed. The number and geographic composition of members of the mass protests are characterized. According to sociological researches, the characteristics of

age, gender and social composition of the protesters, the region of a domicile are provided. Middle-aged men who came from Western and Central Ukraine or Kyiv were dominated participants of Euromaidan. An Original mapping model that reflects the regional distribution of the number of protesters' and policemen's deaths during the events are created. The biggest number of protesters who died during this events was from Lviv and Kyiv regions. The direction of international and national political tourism during the events in the eastern regions of Ukraine in the spring 2014 is analyzed. The basic movements and composition of political tourists during the antiterrorist operation in Donbas region beginning from April 2014 are described. Prognostic assessments of future trends of international and national political tourism in Ukraine are provided.

Keywords: Euromaidan, mass protest, political tourism, tourist, Ukraine.

96. Царик П. Л. До оцінки сприятливості ландшафтних комплексів НПП «Подільські Товтри» для цілей рекреації / П. Л. Царик, Л. П. Царик // Геополитика и экогеодинамика регионов : научный журнал / Крим. наук. центр НАН України, Таврический нац. ун-т им. В. И. Вернадского. – Симферополь, 2014. – Т. 10, вып. 2.. – С. 817–822.

Анотація. Розглянуті основні підходи до оцінки ландшафтних рекреаційних ресурсів за медико-біологічними, психолого-екстетичними і технологічними критеріями. Створена оціночна модель ландшафтних комплексів НПП «Подільські Товтри» з урахуванням їх сприятливості для рекреаційних цілей за 12 параметрами, 7 з яких відносяться до психолого-естетичної оцінки території. Проведена типологія ландшафтних комплексів за ступенем сприятливості для розвитку рекреаційної діяльності.

Ключові слова: рекреація, медико-біологічна оцінка, психолого-естетична оцінка, технологічна оцінка, НПП «Подільські Товтри», ландшафтні системи.

Царик П., Царик Л. К оценке потенциала ландшафтных комплексов нпп «Подольские Товтры» для целей рекреации

Аннотация. Рассмотрены основные подходы к оценке ландшафтных рекреационных ресурсов по медико-биологическим, психолого-эстетическим и технологическим критериям. Создана оценочная модель ландшафтных комплексов НПП «Подольские Толтры» с учетом их благоприятности для рекреационных целей по 12 параметрам, 7 из которых относятся к психолого-эстетической оценки территории. Проведена типология ландшафтных комплексов по степени благоприятности для развития рекреационной деятельности.

Ключевые слова: рекреация, медико-биологическая оценка, психолого-эстетическая оценка, технологическая оценка, НПП «Подольские Толтры», ландшафтные системы.

Tsaryk P., Tsaryk L. To assess the potential of landscape complexes np «Podil's'ki Tovtry» for recreation

Annotation. The main approaches to the assessment of landscape recreational resources on biomedical, psychological and aesthetic, technological criteria. Established assessment model landscape complexes NP «Podil's'ki Tovtry» subject to their favorability for recreational purposes on 12 parameters, 7 of which are psychological and aesthetic evaluation territory. Held typology of landscapes on the

ease of development for recreational activities.

Keywords: recreation, medical and biological assessment, psychological and aesthetic evaluation, process evaluation, NP "Podil's'ki Tovtry", landscape systems.

97. Царик П. Л. Оцінка ступеня сприятливості геолого-геоморфологічних ресурсів Поділля для рекреаційної діяльності / П. Л. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2 (37). – С. 83-93.

Анотація. У статті проведено оцінку ступеня сприятливості геолого-геоморфологічних ресурсів Поділля за чотирма основними показниками: вертикальним і горизонтальним розчленуванням рельєфу, загальним нахилом денної поверхні, наявністю геолого-геоморфологічних атракцій (комплексних та геологічних пам'яток природи, ландшафтних заказників) за фізико-географічними районами Поділля. Визначено сумарну бальну оцінку для кожного фізико-географічного району, побудовано інтегральну картосхему ступеня сприятливості геолого-геоморфологічних ресурсів для цілей рекреації.

Ключові слова: геолого-геоморфологічні ресурси, рекреаційна діяльність, фізико-географічне районування, Поділля, розчленування рельєфу.

Царик П. Оценка степени благоприятности геолого-геоморфологических ресурсов подолья для рекреационной деятельности

Аннотация. В статье проведена оценка степени благоприятности геолого-геоморфологических ресурсов Подолья по четырем основным показателям: вертикальным и горизонтальным расчленением рельефа, общим наклоном дневной поверхности, наличием геолого-геоморфологических достопримечательностей (комплексных и геологических памятников природы, ландшафтных заказников) по физико-географическими районами Подолья. Определена суммарная балльная оценка для каждого физико-географического района, построена интегральная картосхема степени благоприятности геолого-геоморфологических ресурсов для целей рекреации.

Как непосредственный рекреационный ресурс, рельеф должен оцениваться с позиций благоприятности для рекреационного строительства дорог, зданий и сооружений, имеющих обслуживающее, функциональное (рекреационное) и привлекающее (аттрактивные) значения. Таким образом, изучение влияния рельефа на рекреационное использование территории цель его анализ с позиций трех основных аспектов: технологического, эмоционально-эстетического и физиологического.

Результаты проведенного тестирования показали, что наиболее благоприятной для развития рекреационной деятельности, в геолого-геоморфологическом отношении, оказалась территория Чертковско-Каменец-Подольского ФГР (Западно-Подольского Поднистерья) с общей оценкой в 17,5 баллов. Наименее благоприятными для рекреации с геолого-геоморфологических позиций есть территории Барановского-Високопичанського ФГР (5 баллов), представляющие ландшафты Житомирского Полесья и Радеховско-Бродовского и Смигивсько-Славутського ФГР (7 баллов), в пределах ландшафтов Малого Полесья. Преобладающими в большинстве физико-географических районов Подолья являются показатели от 10 до 14 баллов, что

указывает на относительную благоприятность геолого-геоморфологических условий для развития рекреации в пределах исследуемого региона.

Ключевые слова: геолого-геоморфологические ресурсы, рекреационная деятельность, физико-географическое районирование, Подолье, расчленение рельефа.

Tsaryk P. Assessment favorable geology and geomorphological resources Podillia for recreation

Annotation. The paper evaluated the ease of geological and geomorphological resources skirts on four main criteria: the vertical and horizontal unbundling relief, general slope the surface, the presence of geological and geomorphological sites (and complex geological monuments, landscape reserves) by physiographic regions of Podillia. Determine the total score for each physiographic region, built integral Schematic map of the ease of geological and geomorphological resources for recreation.

As a direct recreational resource, the relief must be assessed from the standpoint of favorability for recreational construction of roads, buildings and structures that have maintained, functional (recreational) and attracts (attractant) values. Thus, the study of the influence of topography on the recreational use of the territory of the purpose of his analysis from the viewpoint of the three main aspects: technological, aesthetic and emotional and physiological.

The results of the test showed that the most favorable for the development of recreational activities, geological and geomorphological terms, the territory was Chertkovsky-Kamenetz-Podolsk PGR (West Podolsky Podnisterya) with an overall score of 17.5 points. The least favorable for recreation with geological and geomorphological positions have territory – Baranovsky-Visokopichanskogo PGR (5 points), representing landscapes and Zhytomyr Polissya? Radekhiv-Brody and Smigivsko-Slavutsko PGR (7 points), within the landscape of the Small Polesie. Predominant in most physiographic regions skirts are indicators from 10 to 14 points, indicating a relatively favorable geological and geomorphological conditions for the development of recreation within the study region.

Keywords: geological and geomorphological resources, recreation, physical-geographical zoning, skirts, dissected topography.

98. Царик П. Л. Щодо функціонально-планувальної мережі елементів регіональної туристсько-рекреаційної системи / П. Л. Царик, Л. П. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 139–145.

Анотація. Обґрунтовано функціонально-планувальну структуру мережі елементів регіональної туристсько-рекреаційної системи з використанням підходів ландшафтної планування і екомережної концепції. Визначено просторові межі композиційних елементів туристсько-рекреаційних систем для їх співставлення з ландшафтною структурою території і аналізом адекватності правового режиму земле- і природокористування. Ідеальне співставлення композиційних туристсько-рекреаційних елементів з ландшафтною структурою території з'ясовано в межах територій НПП і РЛП, частково в межах ботанічних

садів, дендрологічних парків, зоологічних парків, де виділено ряд функціональних зон.

Ключові слова: ландшафтне планування, мережний підхід, елементи туристсько-рекреаційної системи, природоохоронний режим.

Царик П., Царик Л. О функционально-планировочной сети элементов региональной туристско-рекреационной системы

Аннотация. Обоснована функціонально-планировочная структура сети элементов региональной туристско-рекреационной системы с использованием подходов ландшафтного планирования и концепции экосетей. Определены пространственные границы композиционных элементов туристско-рекреационных систем для их сопоставления с ландшафтной структурой территории и анализом адекватности правового режима земле- и природопользования. В пределах туристско-рекреационной областной системы выделены три туристско-рекреационных района, которые сформировались вокруг общих центров: Волынский (с центрами Кременец, Почаев), Подольский (с центрами Тернополь, Зарваница, Збараж, Бережаны, Тербовля, Чортков) и Поднестровский (с центрами Залещики, Борщев). В их основе находятся рекреационные местности – небольшие по площади территории с традиционными видами отдыха и туризма с центрами (ядрами) – малыми городами, городками и поселками, которые специализируются на реализации определенного рекреационного модуля.

Крупные центры ТРС (в частности Тернополь) концентрируют в своих пределах не только большую часть объектов туристской индустрии: гостиницы, отели, кафе, рестораны, автостоянки и др. К ним направлены основные туристские потоки, которые «притормаживаются» в их пределах на некоторое время. Ядро Тернополь занимает транзитное положение на оси ТРС национального уровня (Киев-Буковель) или функционирует в боковых ответвлениях (лучах) ТРС (Зарваница). В таком случае ядра могут служить центрами районообразования для ареалов регионального ранга. Потоки туристов и рекреантов, прибывшие в региональное ядро (Бучач) по оси национального ранга, могут в дальнейшем радиально рассредоточиться по региональным трассам – осям для посещения местных туристских мест (старинных городков: Язловца, Золотого Потока, Коропца; уникальных природных объектов: Русиловских водопадов, Нырковского каньона и Беремянской «стенки» и др.).

Идеальное сочетание композиционных туристско-рекреационных элементов с ландшафтной структурой территории существует в пределах территорий НПП и РЛП, частично в пределах ботанических садов, дендрологических парков, зоологических парков, где выделен ряд функциональных зон и установлены соответствующие природоохранные режимы.

Ключевые слова: ландшафтное планирование, сетевой подход, элементы туристско-рекреационной системы, природоохранный режим.

Tsaryk P., Tsaryk L. About functional planning network elements of regional tourism and recreational system

Annotation. Reasonably functional planning of the network structure elements of the regional tourist and recreational systems using approaches of landscape planning and ekonet concept. The spatial boundaries of compositional elements of

tourism and recreational systems for their comparison with the territory and landscape structure analysis of the adequacy of the legal regime of land and resource use. Within the tourist and recreation system identified three regional tourist and recreational area that formed around common centers: Volynskiy (with centers Kremenets, Pochaiv), Podolsky (with centers Ternopil, Zarvanitsa, Beregany) and Podnestrovsky (with centers Zaleshchiki, Borsciv). They are based recreational areas – small by area with traditional forms of recreation and tourism centers (nuclei) – small cities, towns and villages that specialize in the implementation of certain recreational module.

TRS major centers (in particular Ternopil) concentrated within it not only most of the objects of the tourist industry: hotels, cafes, restaurants, car parking, etc. They directed the main tourist flows that are "slow down" within them for a while. Ternopil kernel takes transit location on the axis TRS national level (Kiev-Bukovel) or functioning in the side branches (rays) TRS (Zarvanitsa). In this case, the kernel can serve as centers for areas formation regional rank. Tourist flows and recreants arrived in regional core (Buchach) national rank can further radially disperse regional routes – axes for visiting local tourist spots (ancient towns: Yazlovets, Zolotoy Potok, Koropets; unique natural objects: Rusilovskih waterfalls, Nyrkovskogo canyon, etc.).

Perfect combination of compositional elements of tourism and recreational areas with landscape structure exists within the territories of the PNP and the RLP, partly within the botanical gardens, arboretums parks, zoological parks, which highlighted a number of functional areas and set appropriate environmental regimes.

Keywords: landscape planning, the network approach, the elements of the tourist and recreation system, environmental regime.

Кафедра геоecології

99. Гінзула М. Я. Типізація адміністративних районів Тернопільської області на основі індексу антропогенного навантаження / М. Я. Гінзула // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 200–205.

Анотація. Запропонована методика типізації територіальних одиниць на основі багатовимірного аналізу індексу антропогенного навантаження. Здійснено типізацію адміністративних районів області здійснена на основі Вроцлавської аксонометрії, що дала можливість згрупувати райони у багатовимірному математичному просторі, та визначити центри та межі суспільно-екологічних районів.

Ключові слова: типізація, антропогенне навантаження, суспільно-екологічний район, суспільно-екологічне районування.

Гинзула М. Типизация административных районов Тернопольской области на основе индекса антропогенной загрузки.

Аннотация. Проведена типизация территориальных единиц на основе многомерного анализа индекса антропогенных нагрузки на основе административных районов Тернопольской области. Типизация административных районов области осуществлена по методу Вроцлавского таксонометрии, которая дает возможность сгруппировать районы в

многомерном математическом пространстве, и выделить границы общественно-экологических районов территории области.

Ключевые слова: типизация, антропогенная нагрузка, общественно-экологический район, общественно-экологическое районирование.

Ginzula M. Typification administrative districts by index the anthropogenic loads of Ternopil region.

Annotation. It was made typing of units based on multivariate analysis index by the anthropogenic loads which based on administrative districts of Ternopil region. Typification administrative districts carried out by the method of Wroclaw taxonomy, which makes it possible to group districts in multidimensional mathematical space, and highlight the limits of the social and environmental areas of the region.

Keywords: typification, antropotechogenic load, socio-ecological region, socio-ecological zoning.

100. Царик Л. П. Визначальна роль мережевого підходу на сучасному етапі оптимізації природоохоронних територій / Л. П. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 205–210.

Анотація. Розглянуто роль мережного підходу щодо оптимізації природоохоронних територій в умовах завершального етапу формування національної, регіональних та локальних екомереж. Висвітлено реалізацію мережевого підходу на міждержавному, національному, регіональному і локальному рівнях на матеріалах транскордонних територій, зональних і азональних мереж природоохоронних територій, мереж заповідних територій басейнових систем, горбогірних кряжів тощо.

Ключові слова: мережевий підхід, природоохоронна територія, екомережа, мережа транскордонних заповідних територій, басейнова мережа природоохоронних територій.

Царик Л. П. Ведущая роль сетевого подхода на современном этапе оптимизации природоохранных территорий

Аннотация. Рассмотрено роль сетевого подхода к оптимизации природоохранных территорий в условиях завершающего этапа формирования экосетей разных рангов. Освещено реализацию сетевого подхода при создании трансграничных заповедных территорий Украины, формировании национальной экосети и ее элементов: экосетей природных зон, физико-географических стран, провинций и областей. Рассмотрены варианты создания экосетей отдельных регионов (Подолья), бассейновых систем (экосеть бассейна р. Днепр), административных областей (Тернопольской), локальных экосетей (г. Тернополя) и предложены сети заповедных территорий в пределах речных долин, возвышенных кряжей и т.п..

Проведена оценка состояния природоохранных территорий соединительных территорий (экокоридоров) в пределах речных долин Подолья, которая продемонстрировала высокую степень насыщения экокоридоров заповедными территориями разных категорий. На примере заповедности природных округов Толтрового кряжа показано низкую эффективность

функціонуючих заповідних територій і пропонується формувати взаємодоповнювану систему мережі заповідних територій і об'єктів, в тому числі двох філіалів природного заповідника «Медобори» в межах Мильницького і Збарзького природних округів. Розроблена схема екомережі г. Тернополя демонструє конфігурацію і функціональні особливості екологічного каркаса міста, базових елементів екомережі. Реалізація екомережевого підходу сприятиме підтримці цілості природи, збереженню природних середовищ і підтримці природного балансу екосистем.

Ключові слова: мережевий підхід, природоохоронна територія, екомережа трансграничних заповідних територій, басейнова екомережа природоохоронних територій.

Tsaryk L. P. Leadership role network approach at the present stage optimization conservation areas

Annotation. Considered as a network approach to optimization of protected areas under the final stage of the formation of ecological networks of different ranks. Lit the implementation of the network approach in establishing transboundary protected areas of Ukraine, the formation of a national ecological network and its elements: ecological network 006Ff natural areas, physiographic countries, provinces and regions. Consideration of options for creating ecological networks of individual regions (Podolia) Basin Systems (Econet River basin Dnipro) administrative regions (Ternopil), local ecological networks (Ternopil) and proposed network of protected areas within the river valleys, lofty ridges, etc.

An assessment of the state of conservation areas connecting areas (ecocorridors) within the river valleys of Podolia, which demonstrated a high degree of saturation ecocorridors reserved territories of different categories. On an example of protected natural districts Toltrovogo ridge shown low efficiency of functioning of protected areas and proposed the formation of a complementary system of a network of protected areas and facilities, including two branches of the natural reserve «Medobory» within Mylnivskogo and Zbarazh natural districts. The scheme econet of Ternopil shows the configuration and functional features of the ecological framework of the city, the basic elements of ecological network. Implementation ecocorridors approach favors maintaining the integrity of nature, preservation of natural environments and maintain the natural balance of ecosystems.

Keywords: network approach, conservation, Econet transboundary protected areas, conservation areas Econet basin.

101. Царик Л. П. Щодо тенденцій і проблем розвитку заповідної справи в Україні / Л. П. Царик, О. Бакало, Н. Царик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2 (37). – С. 184–189.

Анотація. Розглянуто особливості розвитку мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду України з позиції виконання двох важливих національних програм: загальнодержавної програми формування національної екомережі України на період 2000-2015 років; та концепції загальнодержавної програми розвитку заповідної справи на період до 2020 року. Проаналізовано ступінь заповідності адміністративно-територіальних одиниць та вказано на

низький рівень показника у ряді областей лісової та лісостепової зон. Відмічено важливість розвитку транскордонних заповідних територій як контактних елементів національної і Паневропейської екомереж. На матеріалах обласних регіонів проаналізовано перспективи розвитку заповідної справи до 2020 року.

Ключові слова: тенденція, проблема, заповідна справа, заповідна мережа, екомережа, генеральна схема планування території України.

Царик Л., Бакало Є., Царик Н. О тенденциях и проблемах развития заповедного дела в Украине

Аннотация. Рассмотрены особенности развития сети территорий и объектов природно-заповедного фонда Украины с позиций выполнения двух важных национальных программ: Общегосударственной программы формирования национальной экологической сети Украины на период 2000- 2015 гг.; и концепции общегосударственной программы развития заповедного дела на период до 2020 года. Проанализирована степень заповедности административно-территориальных единиц та указана на низкий уровень показателя у ряде областей лесной и лесостепной зон. Отмечена важность развития трансграничных заповедных территорий в качестве контактных элементов национальной и Паневропейской экосетей. На материалах обласных регионов проанализированы перспективы развития заповедного дела до 2020 года. Высказано предложение о необходимости координации усилий региональных ведомств на приоритетных направлениях комплексного развития территории, среди которых две первоочередные целевые задачи: антропоэкологическая по созданию безопасных природных условий жизнедеятельности населения; и биоэкологическая – по сохранению биоразнообразия. Предложено региональным научным центрам создавать региональные схемы в рамках Генеральной схемы планирования территории Украины для сбалансированного развития производственных, природоохранных и социальных заданий, конфигурации природоохранных, природоподдерживающих каркасов, производственных ареалов и центров, поселенческих и урбанизированных территорий, транспортной инфраструктуры.

Ключевые слова: тенденция, проблема, заповедное дело, заповедная сеть, экосеть, генеральная схемы планирования территории Украины.

Tsaryk L., Bakalo O., Tsaryk N. About trends and problems of nature reserves in Ukraine.

Annotation. Rassmotrey features of network development of territories and objects of natural reserve fund of Ukraine to perform pozitsi dvuzh important national programs: the National Programme for the ecological network of Ukraine for the period 2000-2015 biennium.; and the concept of the national program of development of nature reserves for the period up to 2020. Proanalzirovana reservenness degree of administrative units that contains a low level of the index in a number of areas of forest and forest-steppe zones. Highlighted the development of cross-border protected areas as the contact elements of the national and pan-European ekosetey. On materials oblasnyh regions analyzed the prospects of development of nature reserves until 2020. Suggested the need to coordinate the efforts of regional agencies in the priority areas of integrated development of the territory, including two primary targets: anthropoecological to create safe natural living conditions of the population; and bioecological – biodiversity. Proposed regional scientific centers to create regional

schemes under the General Scheme of planning the territory of Ukraine for the balanced development of industrial, environmental and social tasks, configuration, environmental, prirodepodderzhivayuschih frames, industrial areas and centers of settlement and urban areas and transport infrastructure.

Keywords: trends, challenges, reserved matter, a protected network, Econet, general planning scheme in Ukraine.

102. Чеболда І. Ю. Проблема екологічної безпеки геосистем та регіональна система оперативного (кризового) моніторингу природного середовища (на прикладі Тернопільської області) / І. Ю. Чеболда // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1 (36). – С. 188–192.

Анотація. Предметом дослідження є параметри і наслідки антропогенних змін природних геосистем та регіональна система оперативного (кризового) моніторингу Тернопільської області. Населення і територія області можуть зазнати небезпечного впливу відаварій на об'єктах, радіоактивного забруднення, аварій на вибухо- та пожежонебезпечних об'єктах, епідемій, аварій на газопроводах та автошляхах тощо. Всі ці небезпечні об'єкти і явища перебувають в особливій увазі та за ними здійснюється детальне спостереження відповідними органами.

Результатом дослідження є систематизація та нанесення на карту точок спостережень різної відомчої приналежності регіональної системи оперативного (кризового) моніторингу природного середовища в Тернопільській області та обґрунтування системи управління екологічною безпекою геосистем.

Чеболда И. Ю. Проблема экологической безопасности геосистем и региональная система оперативного (кризисного) мониторинга природной среды (на примере Тернопольской области).

Аннотация. Предметом исследования являются параметры и последствия антропогенных изменений природных геосистем и региональная система оперативного (кризисного) мониторинга Тернопольской области. Население и территория области могут испытать опасное воздействие от аварий на объектах, радиоактивного загрязнения, аварий на взрыво- и пожароопасных объектах, эпидемий, аварий на газопроводах и автодорогах и т.д. Все эти опасные объекты и явления находятся в особом внимании и за ними осуществляется детальное наблюдение соответствующими органами.

Такой системой органов контроля является система мониторинга антропогенных изменений состояния окружающей природной среды, по отдельным объектам, за источниками повышенного экологического риска в отдельных регионах, определенных как зоны чрезвычайной экологической ситуации, а также в районах аварий с вредными экологическими последствиями в реальном масштабе времени, которая способна представить достаточную информацию для выявления необходимых приоритетов. Целью системы мониторинга является создание системы непрерывных контрольно-измерительных наблюдений за состоянием природных ресурсов и всеми компонентами окружающей среды региона, позволяющей держать экологическую ситуацию под контролем, обеспечения оперативного

реагирования на кризисные ситуации и принятия решений по их ликвидации, создания безопасных условий для населения.

Результатом исследования является систематизация и нанесения на карту точек наблюдений различной ведомственной принадлежности региональной системы оперативного (кризисного) мониторинга природной среды в Тернопольской области и обоснование системы управления экологической безопасностью геосистем.

Chebolda I. Problems of ecological safety of geosystems and the regional system of environment operative (crisis) monitoring (on the basis of Ternopil region.)

Annotation. The subject of study of the article titled “Problems of ecological safety of geosystems and the regional system of environment operative (crisis) monitoring (on the basis of Ternopil region)” is the parameters and the effects of anthropogenic changes of natural geosystems and the regional system of environment operative (crisis) monitoring of Ternopil region. The population and the area of the region can be dangerously effected by the accidents at sites of radioactive waste, accidents at highly-explosive and fire-hazardous sites, epidemics, accidents on pipelines and motorways etc. All these dangerous sites and phenomena are under special attention and they are being supervised in details by proper institutions.

Such system of controlling bodies is the system of monitoring anthropogenic changes of the environment as well as certain areas and sources of increased ecological risk in certain regions, which are defined as the zones of emergent ecological situation and also in the districts of accidents with harmful ecological consequences in the real time scale which is able to provide sufficient information for revealing necessary priorities. The aim of the system is to create a system of continuous control and measurement observation of the state of natural resources and all the components of the environment in the region which would allow to keep the ecological situation under control, providing urgent reaction to emergencies and making decision for their elimination, creating safe conditions for the population.

The result of the research is the systematization and mapping the spots of supervision of different departments of regional system of environment operative (crisis) monitoring of Ternopil region and the grounding of the system of management of ecological safety of geosystems.

Інженерно-педагогічний факультет

Кафедра комп'ютерних технологій

103. Горбатюк Р. М. Інтенсифікація навчально-розвивальної діяльності студентів в системі мобільного навчання / Р. М. Горбатюк, Ю. Й. Тулашвілі // Професійна освіта: проблема і перспективи : збірник наукових праць / Ін-т проф.-техн. освіти Нац. акад. пед. наук України, Крим. інж.-пед. ун-т. – Київ, 2014. – Вип. 6. – С. 83–87.

Анотація. Обґрунтовано основні напрями використання мобільного навчання в сучасній освіті. Завдяки розвитку комп'ютерних технологій М-learning поширюється, стає більш портативним і доступним у використанні. Встановлено, що головна ідея мобільних технологій полягає в інтенсифікації навчально-розвивальної діяльності людини, яка поєднує різні види навчання. Мобільність та гнучкість технології М-learning дозволяє відображати необхідну

інформацію, створює умови для продуктивності навчання, забезпечує здійснення навчального процесу незалежно від місця перебування. Відзначається, що незважаючи на широке поширення і доступність мобільних телефонів серед студентів, мобільне навчання недостатньо розвинене у вітчизняних ВНЗ.

Ключові слова: E-learning; M-learning; інтенсифікація; інформаційне суспільство; планшетні комп'ютери; мобільні пристрої, Інтернет, навчання.

Горбатюк Р. М., Тулашвили Ю. И. Интенсификация учебно-развивающей деятельности студентов в системе мобильной обучения

Аннотация. Обоснованы основные направления использования мобильного обучения в современном образовании. Благодаря развитию компьютерных технологий M-learning распространяется, становится более портативным и доступным в использовании. Установлено, что главная идея мобильных технологий заключается в интенсификации учебно-развивающей деятельности человека, которая объединяет различные виды обучения. Мобильность и гибкость технологии M-learning позволяет отображать необходимую информацию, создает условия для продуктивности обучения, обеспечивает осуществление учебного процесса независимо от места нахождения. Отмечается, что несмотря на широкое распространение и доступность мобильных телефонов среди студентов, мобильное обучение недостаточно развито в отечественных вузах.

Ключевые слова: E-learning, M-learning, интенсификация, информационное общество, планшетные компьютеры, мобильные устройства, Интернет, обучение.

Horbatyuk R. M., Tulashvili Y. I. Intensification of educational, developmental activities of students in mobile study

Annotation. In the article are soundly the main uses of mobile learning in modern education. With the development of computer technology M-learning is spreading and becomes more portable and affordable to use. Established, that the main idea of mobile technologies is intensifying training and developing human activity that combines different types of training. Mobility and flexibility of technology M-learning allows you to display the information, creates the conditions for the performance study, provides implementation of the educational process regardless of location. It is noted that despite the widespread distribution and availability of mobile phones among students, mobile learning not enough common in local universities.

Keywords: E-learning, M-learning, intensification, information society, tablet computers (tablet PCs), mobile devices, Internet, education.

104. Горбатюк Р. М. Мобільні технології у вищих навчальних закладах України: пошук шляхів розвитку / Р. М. Горбатюк, В. І. Репський // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць / редкол.: І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2014. – Вип. 37. – С. 181–185.

Анотація. У статті на основі аналізу сучасного рівня розвитку мобільних технологій визначено, що мобільним навчанням можна вважати електронну освіту, в якій комунікативна взаємодія між користувачем і комп'ютерною системою підтримки забезпечується мобільними пристроями та засобами бездротового зв'язку, здатними з'єднуватися з глобальною мережею,

відображати освітню інформацію і надати двосторонній інформаційний обмін між викладачем і студентами. Мобільні технології дозволяють впровадити нові форми організації процесу навчання, використання яких забезпечить не лише подання матеріалу (текст, графіка), але і його підтвердження системою гіперпосилань на аудіо і відео ресурси. Встановлено, що використання мобільних технологій потребує наявності у навчальних закладах точок бездротового зв'язку WiFi, до яких могли б підключатись студенти і викладачі.

Ключові слова: мобільні технології, WiFi, електронна освіта, аудіо і відео ресурси, глобальна мережа, інформаційний обмін.

Горбатюк Р. М., Репский В. И. Мобильные технологии в высших учебных заведениях Украины: поиск путей развития

Аннотація. В статті на основі аналізу сучасного рівня розвитку мобільних технологій определено, що мобільним обучением можно считать електронное образование, при котором коммуникативное взаимодействие между пользователем и компьютерной системой поддержки обеспечивается мобільними устройствами и средствами беспроводной связи, способными соединяться с глобальной сетью, отражать образовательную информацию и предоставить двусторонний інформаційний обмін между преподавателем и студентами. Мобильные технологии позволяют внедрить новые формы организации учебного процесса, использование которых обеспечит не только представление материала (текст, графика), но и его подтверждение системой гиперссылок на аудіо и відео ресурси. Установлено, что использование мобільних технологій требует наличия в учебных заведениях точек беспроводной связи WiFi, к которым могли бы подключаться студенты и преподаватели.

Ключевые слова: мобільные технологии, WiFi, електронное образование, аудіо и відео ресурси, глобальная сеть, інформаційний обмін.

R. M. Gorbatyuk, V. I Repsky Mobile technology in higher educational institutions of ukraine: search ways for development

Annotation. The paper on the basis of analysis of the current level of mobile technology is determined that the mobile learning e-learning can be considered in which communicative interaction between user and computer system support provided by mobile devices and wireless devices able to connect to the global network, display educational information and provide two-way information exchange between teacher and students. Mobile technology can introduce a new form of participatory learning, the use of which will provide not only the presentation of the material (text, graphics), but its proof system of hyperlinks to audio and video resources. Found that the use of mobile technology requires that points wireless WiFi attended in schools, which would connect students and teachers.

Keywords: mobile technology, WiFi, e-learning, audio and video resources, global network, information exchange.

105. Горбатюк Р. М. Основні напрями формування професійної культури майбутніх інженерів-педагогів у галузі транспорту / Р. М. Горбатюк, І. М. Фендьо // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 33. – С. 43–46.

Анотація. У представлених матеріалах публікації здійснено спробу обґрунтувати особливості формування професійної культури інженерів-педагогів у галузі транспорту. Проаналізовано найбільш ефективні навчальні компоненти фахової підготовки майбутніх фахівців. Пропонуються відповідні рекомендації з удосконалення організації навчально-виховного процесу на засадах кредитно-трансферної технології.

Ключові слова: кредитно-трансферна технологія навчання, компоненти, професійна культура, підготовка, інженери-педагоги, транспорт.

Горбатюк Р. М., Фендьо И. М. Основные направления формирования профессиональной культуры будущих инженеров-педагогов в области транспорта.

Аннотация. В представленных материалах публикации предпринята попытка обосновать особенности формирования профессиональной культуры инженеров-педагогов в области транспорта. Проанализированы наиболее эффективные учебные компоненты профессиональной подготовки будущих специалистов. Предлагаются соответствующие рекомендации по совершенствованию организации учебно-воспитательного процесса на основании кредитно-трансферной технологии.

Ключевые слова: кредитно-трансферная технология обучения, компоненты, профессиональная культура, подготовка, инженеры-педагоги, транспорт.

Gorbatyuk R. M., Fendio I. M. Main directions of formation of professional culture of future engineers and educators in the field of transport.

Annotation. The submitted publication seeks to justify the peculiarities of the professional culture of engineers and educators in the field of transport. The most effective training components of training of future specialists have been analysed. The authors propose appropriate recommendations for improving the organization of the educational process on the basis of credit-transfer technology.

Keywords: credit transfer technology training components, professional culture, training, engineers, teachers, transport.

106. Горбатюк Р. М. Професійна підготовка майбутніх фахівців у галузі комп'ютерних технологій / Р. М. Горбатюк // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології : збірник наукових праць / голов. ред. В. Г. Бутенко. – Херсон, 2014. – Вип. 1 (10). – С. 74–77.

Анотація. Зроблено спробу розробити педагогічну систему, яка дозволила б здійснювати підготовку фахівців інноваційного типу в галузі комп'ютерних технологій. В основу такої підготовки покладено модель, яка передбачає: пріоритетні цілі, орієнтовані на досягнення високого рівня професіоналізму; принципи, зміст, спрямовані на засвоєння складових інженерно-педагогічної підготовки; інтегровані фахові знання, уміння і навички, що формуються як симбіоз психолого-педагогічних і спеціальних (комп'ютерних) знань і вмінь; педагогічні умови, що забезпечують ефективність реалізації професійної спрямованості інженерно-педагогічної діяльності; методи, форми, засоби, способи контролю та корекції, і результат, який характеризує досягнуті зміни відповідно до поставлених цілей.

Ключові слова: педагогічна система, модель, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційні технології, педагогічні умови, принципи, зміст.

Горбатюк Р. М. Профессиональная подготовка будущих специалистов в области компьютерных технологий

Аннотация. Сделана попытка разработать педагогическую систему, которая позволила бы осуществлять подготовку специалистов инновационного типа в области компьютерных технологий. В основу такой подготовки положена модель, которая предусматривает: приоритетные цели, ориентированные на достижение высокого уровня профессионализма; принципы, содержание, направленные на усвоение составляющих инженерно-педагогической подготовки; интегрированные профессиональные знания, умения и навыки, формируемые как симбиоз психолого-педагогических и специальных (компьютерных) знаний и умений; педагогические условия, обеспечивающие эффективность реализации профессиональной направленности инженерно-педагогической деятельности; методы, формы, средства, способы контроля и коррекции, и результат, который характеризует достигнутые изменения в соответствии с поставленными целями.

Ключевые слова: педагогическая система, модель, информационно-коммуникационные технологии, информационные технологии, педагогические условия, принципы, содержание.

Gorbatyuk R. M. Professional training of specialists in the field of computer technology

Annotation. This paper attempts to develop a teaching system that would train specialists innovation type in the computer field. The basis of this training is laid a model, which provides: priority objectives focused on achieving a high level of professionalism; principles, content, aimed at acquiring components engineering and teacher training; integrated professional knowledge and skills, which are formed as a symbiosis of psycho-pedagogical and special (computer) knowledge and skills; pedagogical conditions, that ensure the efficiency of the engineering professional orientation and educational activities; methods, forms, tools, methods of control and correction, and the result, which characterizes the change achieved in accordance with the goals.

107. Горбатюк Р. М. Тестування як метод педагогічного контролю якості знань майбутніх фахівців із вищою освітою / Р. М. Горбатюк, Т. В. Сіткар // Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал / Рівнен. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; голов. ред. А. Лавренчук. – Рівне, 2014. – № 3 (79). – С. 179–183.

Анотація. Досліджено проблему моніторингу знань майбутніх фахівців засобами інформаційно-комунікаційних технологій. На основі аналізу філософських, педагогічних і психологічних джерел визначено основні вимоги до моніторингу фахових знань студентів. Найбільш об'єктивною технологією контролю знань студентів є автоматична, одноманітна, незалежна від будь-яких суб'єктивних впливів. Перевагами використання тесту, як елементу комплексної оцінки якості знань є однакові умови для всіх суб'єктів навчання, єдність інструкцій і чітке їх розуміння.

Ключові слова: моніторинг, інформаційно-комунікаційні технології, тестування, знання, якість.

Горбатюк Р. М., Ситкар Т. В. Эффективность тестирования как метода педагогического контроля будущих специалистов с высшим образованием

Аннотация. Исследована проблема мониторинга профессиональных знаний будущих специалистов средствами информационно-коммуникационных технологий. На основе анализа философских, педагогических и психологических источников, определены основные требования к мониторингу профессиональных знаний студентов. Наиболее объективной технологией контроля знаний студентов является автоматическая, однообразная, независимая от каких-либо субъективных влияний. Преимуществами использования теста, как элемента комплексной оценки качества знаний есть одинаковые условия для всех субъектов обучения, единство инструкций и четкое их понимание.

Ключевые слова: мониторинг, информационно-коммуникационные технологии, тестирование, знания, качество.

Gorbatyuk R. M., Sitkar T. V. Efficacy testing as a method of pedagogical control of future specialists with higher education

Annotation. The paper studies the problem of monitoring the professional knowledge of the future experts by means of information and communication technologies. Based on the analysis of philosophical, pedagogical and psychological sources, the basic monitoring requirements of professional knowledge of students. Most objective technology knowledge control is automatic, monotonous, independent of any subjective influences. The advantages of using the test as part of an integrated assessment of knowledge, have the same conditions for all subjects of education, unity instructions and clear understanding.

Keywords: monitoring, information and communication technologies, testing, knowledge, assessment.

108. Луцик І. Б. Альтернативні енергоустановки для автотранспорту [Електронний ресурс] / І. Б. Луцик, О. М. Фендьо, І. С. Іскерський // Енергетика і автоматика : електронне наукове фахове видання / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; голов. ред. Д. О. Мельничук. – 2014. – № 1 (19). – С. 75–82. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eia_2014_1_10

Анотація. Здійснено аналіз існуючих напрямків застосування альтернативних енергоустановок, що використовуються для автотранспорту та перспективи їх подальшого удосконалення.

Ключові слова: енергоустановки, альтернативне паливо, гібридні автомобілі, паливні елементи.

Луцык И. Б., Фендьо Е. Н., Искерский И. С. Альтернативные энергоустановки для автотранспорта

Аннотация. Представлен анализ существующих направлений применения альтернативных энергоустановок, используемых для автотранспорта и перспективы их дальнейшего совершенствования.

Ключевые слова: энергоустановки, альтернативное топливо, гибридные автомобили, топливные элементы.

Lutsyk I., Fendyo O., Iskersky I. Alternative energydevice for cars

Annotation. The article presents an analysis of current trends of alternative energydevice, used for vehicles and prospects for their further improvement.

Keywords: energydevice, alternative fuel, hybrid cars, fuel cells.

109. Луцик І. Б. Використання нейронечітких технологій в системах керування електротехнологічними комплексами / І. Б. Луцик // Енергетика і автоматика : електронне наукове фахове видання / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України ; голов. ред. Д. О. Мельничук. – 2014. – № 3 (21). – С. 81–85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eia_2014_3_16.pdf.

Анотація. Розкрито можливості застосування нейронечітких технологій у системах керування електротехнологічними комплексами з метою зменшення енерговитрат і дотримання необхідних технологічних вимог

Ключові слова: нейронечіткі технології, електротехнологічні комплекси, системи керування.

Луцык И. Б. Использование нейронечетких технологий в системах управления электротехнологическими комплексами

Аннотация. Раскрыты возможности применения нейронечетких технологий в системах управления электротехнологическими комплексами с целью уменьшения энергозатрат и соблюдения необходимых технологических требований.

Ключевые слова: нейронечеткие технологии, электротехнологические комплексы, системы управления.

Lutsyk I. Neuro-fuzzy technology electrotechnological systems, control systems.

Annotation. The article reveals the possibility of using neuro-fuzzy technologies in control systems of electrotechnological complexes in order to reduce energy consumption and to provide complying with the necessary technological requirements.

Keywords: neuro-fuzzy technology electrotechnological systems, control systems.

110. Луцик І. Б. Застосування web-технологій для організації ефективної науково-дослідної роботи у галузі енергозбереження / І. Б. Луцик // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 34. – С. 114–116.

Анотація. Проаналізовано метод підвищення ефективності науково-дослідної роботи студентів шляхом впровадження в освітній процес web-технологій як засобу розвитку пізнавального інтересу до галузі енергозбереження. Описано вимоги, що ставляться до веб-ресурсів науково-пізнавального напрямку. Розкрито науково-організаційні та освітянські функції веб-сайту щодо підсумовування результатів теоретичних чи експериментальних досліджень, стимулювання пізнавальної діяльності студентів в області енергозберігаючих технологій та подальших наукових доробок у зазначеній проблематиці.

Ключові слова: науково-дослідна робота, web-технології, науково-пізнавальний веб-ресурс, енергозбереження.

Луцык И. Б. Использование web-технологий для организации эффективной научно-исследовательской работы в области энергосбережения

Аннотация. Проанализирован метод повышения эффективности научно-исследовательской работы студентов путем внедрения в образовательный процесс web-технологий как средства развития познавательного интереса в области энергосбережения. Описаны требования, предъявляемые к веб-ресурсам научно-познавательного направления. Раскрыты научно-организационные и образовательные функции веб-сайта для представления результатов теоретических или экспериментальных исследований, стимулирования познавательной деятельности студентов в области энергосберегающих технологий и дальнейших научных разработок в указанной проблематике.

Ключевые слова: научно-исследовательская работа, web-технологии, научно-познавательный веб-ресурс, энергосбережение.

Annotation. The article analyses the method of increasing the efficiency of scientific-research work of students by introducing in the educational process of web technologies as a means of development of cognitive interest in the field of energy saving. The requirements for web-resources scientific and educational directions have been described. The article also discloses scientific-organizational and educational functions of website to present the results of theoretical or experimental research and stimulate cognitive activity of students in the field of energy-saving technologies and further scientific research into these issues.

Keywords: scientific-research work, web-technologies, scientific-educational web-resource, energy-saving.

111. Луцик І. Б. Моделювання системи керування біотеплогенератором з використанням адаптивних fuzzy-регуляторів / І. Б. Луцик // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені П. Василенка / редкол.: Л. М. Тіщенко (відп. ред.) [та ін.]. – Харків, 2014. – Вип. 154 : Проблеми енергозабезпечення та енергозбереження в АПК України. – С. 46–48.

Анотація. Запропоновано модель інтелектуальної адаптивної системи керування твердопаливним теплогенератором, яка дозволяє підвищити його енергоефективність.

Ключові слова: енергоефективність, тверде біопаливо, теплогенератор, fuzzy-регулятор, система керування.

Луцык И. Б. Моделирование системы управления биотеплогенератором с использованием адаптивных fuzzy-регуляторов

Аннотация. Предложена модель интеллектуальной адаптивной системы управления твердопаливного теплогенератора, которая позволяет повысить его энергоэффективность.

Ключевые слова: энергоэффективность, твердое биотопливо, теплогенератор, fuzzy-регулятор, система управления.

Lutsyk I. Simulation of control system of bio- heatgenerator using adaptive fuzzy-regulators

Annotation. An proposed a model of intellectual adaptive control system of heatgenerators, which can improve its energy efficiency.

Keywords: energy efficiency, solid biofuels, heat generator, fuzzy regulator, control system

112. Теория надежной и защищенной передачи данных в сенсорных и локально-региональных сетях / Николайчук Я. Н., Шевчук Б. М., Воронич А. Р., Заведюк Т. А., Гладюк В. Н. // Кибернетика и системный анализ : международный научно-теоретический журнал института кибернетики им. В. М. Глушкова / голов. ред. І. В. Сергієнко. – Київ, 2014. – Т. 50, № 2. – С. 161–174.

Аннотація. В статті проведено систематизований аналіз передачі даних в сенсорних і локально-регіональних мережах.

Ключевые слова: беспроводная сенсорная сеть, процессоры с нейрокомпонентами, сигнальный корректирующий код, теоретико-числовой базис, линейные и спиральные коды галуа.

Николайчук Я. Н., Шевчук Б. М., Воронич А. Р., Заведюк Т. А., Гладюк В. Н. Теорія надійної і захищеної передачі даних в сенсорних і локально-регіональних мережах.

Анотація. Здійснено систематизований аналіз передачі даних в сенсорних і локально-регіональних мережах.

Ключові слова: безпроводна сенсорна мережа, процесори с нейрокомпонентами, коректуючий сигнальний код, теоретико-числовой базис, лінійні і спіральні коди Галуа.

Annotation. The systematized analysis of communication of data is conducted in sensory and locally-regional networks.

Keywords: Wireless Sensor Network, processors with neurocomponents, signal correcting code, theoretical-numerical base, line and spiral Galois codes.

113. Франко Ю. П. Методика навчання комп'ютерних мережових технологій для підготовки майбутніх інженерів-педагогів / Ю. П. Франко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2014. – Вип. 38. – С. 456–459.

Анотація. Здійснено аналіз особливостей підготовки майбутніх інженерів-педагогів до використання сучасних комп'ютерних мережових технологій в подальшій професійній діяльності. Розглянуто вплив новітніх інформаційних технологій на процеси покращення педагогічної діяльності викладача.

Ключові слова: інженер-педагог, комп'ютерні мережові технології, професійна діяльність, засоби мультимедіа.

Франко Ю. П. Методика обучения компьютерных сетевых технологий для подготовки будущих инженеров-педагогов

Аннотація. Осуществлен анализ особенностей подготовки будущих инженеров-педагогов к использованию современных компьютерных сетевых технологий в дальнейшей профессиональной деятельности. Рассмотрено влияние новейших информационных технологий на процесс улучшения педагогической деятельности преподавателя.

Ключевые слова: инженер-педагог, компьютерные сетевые технологии, профессиональная деятельность, средства мультимедиа.

Franko Yu. Methods of teaching computer networking technologies for future engineers teachers

Annotation. This paper analyzes the characteristics of training future engineers and teachers to use modern computer network technology in future careers. There also influence of the newest information technology for the improvement in pedagogical activity process is considered.

Keywords: engineer-teacher, computer networking technologies, professional activity, facilities of multimedia.

114. Цідило І. М. Навчальні проекти як засіб застосування знань у практичній діяльності майбутніх інженерів-педагогів / І. М. Цідило // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 48–53.

Анотація. Висвітлено проблему застосування знань у практичній діяльності інженерів-педагогів. На основі загальної цілісної структури діяльності встановлено, що провідним її видом є перетворювальна діяльність, яка повинна відбуватись на основі засвоєння усіх наведених компонентів діяльності в єдності: мети, мотиву, дії, операції. Як засіб застосування теоретичних знань у практичній діяльності запропоновано в організації навчального процесу використовувати три рівні навчальних проектів залежно від активності та поставленої мети діяльності.

Ключові слова: професійна освіта, навчальний процес, діяльність, об'єкт діяльності, активність, навчальний проект.

Цидыло И. Н. Учебные проекты как средство применения знаний в практической деятельности будущих инженеров-педагогов

Аннотация. Отражена проблема применения знаний в практической деятельности. На основе общей целостной структуры деятельности установлено, что ведущим видом деятельности выступает превращающая деятельность, которая должна происходить на основе усвоения всех приведенных компонентов деятельности в единстве: цели, мотива, действия, операции. Как средство применения теоретических знаний в практической деятельности предложено в организации учебного процесса использовать три уровни учебных проектов в зависимости от активности и поставленной цели деятельности.

Ключевые слова: профессиональное образование, учебный процесс, деятельность, объект деятельности, активность, учебный проект.

Tsidylo I. M. Educational projects as a means of applying knowledge in practice

Annotation. The article studies the problem of using the knowledge in practical activity. On the basis of the general structure of activity it has been ascertained that the principal kind of activity according to the human nature is the transformational activity which must take place on the basis of adoption of all *the brought components* of activity in unity: *aim, reason, action, operation*. As a means of application of theoretical knowledge in practical activity, we suggest that in the organization of a

learning process three levels of educational projects should be used depending on the activeness and the goal of activity.

Keywords: professional education, training process, activity, project of activity, activeness, educational project.

115. Чайківська Ю. М. Математична модель динаміки глюкози в процесі засвоєння їжі / Ю. М. Чайківська, Р. М. Пасічник // Інформатика та математичні методи в моделюванні : зб. наук. пр. / Одес. нац. політехн. ун-т ; редкол.: Г. О. Оборський (голов. ред.) [та ін.]. – Одеса, 2014. – Т. 4, № 3. – С. 272–277.

Анотація. В даній статті розглядається проблема емпіричного підбору доз інсуліну. Розроблено математичну модель розподілу поступлення глюкози, що залежить від обсягу спожитих вуглеводів (миттєві, швидкі, повільні). Математичну модель побудовано з використанням експоненціальної функції, що характеризує бурхливіший процес засвоєння глюкози. Для ідентифікації динаміки глюкози в крові використано метод Левенберга – Макварта.

Ключові слова: неавтономна модель, динаміка глюкози, цукровий діабет, ідентифікація, модель розподілу.

Чайкивская Ю. М., Пасичник Р. М. Математическая модель динамики глюкозы в процессе усвоения пищи

Аннотация. В данной статье рассматривается динамика глюкозы в крови в процессе усвоения пищи. Разработана математическая модель распределения поступления глюкозы использует простейшую параболическую зависимость. Разработана математическая модель с использованием экспоненциальной функции, характеризующая ускоренный процесс усвоения глюкозы. Было обнаружено, что модель с экспоненциальной функцией является точнее.

Ключевые слова: неавтономная модель, динамика глюкозы, сахарный диабет, идентификация, модель распределения.

Chaikivska Y. M., Pasichnyk R. M. Mathematical model of glucose dynamics during food digestion process

Annotation. In this paper is considered the dynamics of blood glucose during digestion. The mathematical model of the distribution of admission glucose using the simple parabolic dependence. A mathematical model using exponential function that describes the process acceleration glucose uptake. It was found that the model with exponential function is accurate.

Keywords: non-autonomous model, the dynamics of glucose, diabetes, identification, distribution model.

116. Ящик О. Б. Системи комп'ютерної математики в ієрархії засобів розв'язування математичних задач / О. Б. Ящик // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. пр. Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / редкол.: Н. С. Побірченко (голов. ред.) [та ін.]. – Умань, 2014. – Вип. 49. – С. 123–130.

Анотація. Обґрунтовано актуальність використання систем комп'ютерної математики в процесі формування компетентностей школярів у галузі алгоритмізації та програмування при поглибленому вивченні інформатики в старших класах основної школи; проведено порівняльний аналіз існуючих

комп'ютерних математичних пакетів зарубіжних і вітчизняних розробників; обґрунтовано освітній потенціал системи комп'ютерної математики Maple.

Ключові слова: алгоритмізація та основи програмування, поглиблене вивчення, системи комп'ютерної математики, програмні засоби.

Ящик А. Б. Системы компьютерной математики в иерархии средств решения математических задач

Аннотация. Обоснована актуальность использования систем компьютерной математики в процессе формирования компетентностей школьников в области алгоритмизации и программирования при углубленном изучении информатики в старших классах основной школы; проведен сравнительный анализ существующих компьютерных математических пакетов зарубежных и отечественных разработчиков; обоснован образовательный потенциал системы компьютерной математики Maple.

Ключевые слова: алгоритмизация и основы программирования, углубленное изучение, системы компьютерной математики, программные средства.

Yashchik O. B. Systems of computer mathematics in the hierarchy of mathematical problems solution means

Annotation. In the article the author grounds the importance of using computer mathematics systems in the process of pupils' competencies formation in the area of algorithmization and programming correlating with the concurrent advanced learning of informatics in secondary high school. Comparative study of existing computer mathematics packages by foreign and home country developers is conducted; educational potential of computer mathematics system Maple is defined.

Keywords: algorithmization and foundations of programming, advanced learning, systems of computer mathematics, software.

Кафедра машинознавства та транспорту

117. Смільський В. В. Актуальне питання роботи пневматичної шини автомобільного колеса / В. В. Смільський, А. О. Шарібуря // Автошляховик України : наук.-вироб. журн. / ДержавтотрансНДІпроект, Укравтодор. – Київ, 2014. – № 3. – С. 15–17.

Анотація. Пропонується комплексний критерій вантажопідйомності автомобільного колеса, у якому пов'язані внутрішній тиск повітря в шині, жорсткість її каркаса та площа контакту з опорною поверхнею.

Ключові слова: пневматична шина, каркас, колесо, автомобіль, жорсткість.

Смільський В. В. Актуальный вопрос работы пневматической шины автомобильного колеса

Аннотация. Предлагается комплексный критерий автомобильного колеса, в котором связаны внутреннее давление воздуха в шине, жесткость ее каркаса и площадь контакта с опорной поверхностью.

Ключевые слова: пневматическая шина, каркас, колесо, автомобиль, жесткость.

Smil'skiy V. V. Topical issues of pneumatic tires automotive wheel

Annotation. The complex criterion of wheel carrying capacity is offered. There are such aspects as intrinsic pressure of air in a tire, framework inflexibility and contact area are considered in it.

Keywords: pneumatic, framework, wheel, car, inflexibility

118. Универсальная модель гальванической батареи как средство для расчетов электрических транспортных средств / Бешта А. С., Федорейко В. С., Балахонцев А. В., Албу А. А. // *Электротехнические и компьютерные системы : научно-технический журнал*. – Київ, 2014. – № 15 (91). – С. 370–374.

Аннотация. Представлена модель гальванической батареи. Модель основана на уравнениях, которые пригодны для моделирования различных типов батарей при использовании соответствующих коэффициентов. Модель может быть использована как средство для расчета характеристик электрического транспортного средства, например для расчета потенциала экономии топлива и проверки эффективности стратегии управления состоянием заряда. Представлен метод вычисления необходимых коэффициентов уравнений на основе номинальных характеристик.

Ключевые слова: источник питания, накопитель энергии, транспортное средство, моделирование разряда

Beshta A., Fedoreyko V., Balakhontsev A., Albu A. Universal model of galvanic battery for calculations of electric vehicles

Annotation. The paper deals with the model of galvanic battery, which is based on equations, suitable for simulation of any kind of battery given proper coefficients. The model can be used as a tool for calculations of electric vehicles performances, e.g. to estimate fuel economy potential of to verify the efficiency of various state-of-charge management strategies. The technique for calculation of necessary coefficients is given.

Keywords: power source, energy accumulator, hybrid vehicle, simulation of discharge.

Бешта О. С., Федорейко В. С., Балахонцев О.В., Албу А. А. Універсальна модель гальванічної батареї як засіб для розрахунків електричних транспортних засобів

Анотація. Представлена модель гальванічної батареї. Модель базується на рівняннях, які придатні для моделювання різних типів батарей при використанні відповідних коефіцієнтів. Модель може бути використана як засіб для розрахунку характеристик електричного транспортного засобу, наприклад для розрахунку потенціалу економії палива та перевірки ефективності стратегії управління станом заряду. Представлено метод обчислення необхідних коефіцієнтів рівнянь на основі номінальних характеристик.

Ключові слова: джерело живлення, накопичувач енергії, транспортний засіб, моделювання розряду

119. Федорейко В. С. Нейронечітка система керування вентиляванням біосировини / В. С. Федорейко, І. Б. Луцик, І. С. Іскерський // *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України Серія: Техніка та енергетика АПК / редкол.: Д. О. Мельничук [та ін.]*. – Київ, 2014. – Вип. 194, ч. 1. – С. 80–86.

Анотація. Запропоновано спосіб реалізації системи керування процесом вентилявання біосировини на основі нейронечітких технологій; наведено

послідовність визначення режимних параметрів технологічної установки із врахуванням факторів, що впливають на її енергоощадність.

Ключові слова: вентилявання, біосировина, система керування, енергозатрати, нейронечіткі технології.

Федорейко В. С., Луцьк І. Б., Искерский И. С. Нейронечёткая система управления вентилярованием биосырья

Аннотация. Предложен способ реализации системы управления процессом вентиляции биосырья на основе нейронечетких технологий; представлена последовательность определения режимных параметров технологической установки с учетом факторов, влияющих на ее энергосбережение.

Ключевые слова: вентиляция, биосырье, система управления, энергозатраты, нейронечеткие технологии.

Fedoreyko V., Lutsyk I., Iskersky I. Neuro-fuzzy system of control of ventilation of raw materials.

Annotation. Are proposed The method of implementation system of control of process of ventilation raw materials based on neuro-fuzzy technology. Are presented the sequence of determination of regime parameters of systems active ventilation, taking into account factors affecting its energy efficiency.

Keywords: ventilation, raw materials, control system, energy costs, neuro-fuzzy technology.

120. Фендьо О. М. Безконтактні струменеві пристрої для автоматизації транспортно завантажувальних робіт / Фендьо О. М. // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка / редкол.: Л. М. Тіщенко (відп. ред.) [та ін.]. – Харків, 2014. – Вип. 154 : Проблеми енергозабезпечення та енергозбереження в АПК України. – С. 72–74.

Анотація. Розглянуто проблеми автоматизації завантаження і транспортування виробів на автоматичних лініях, запропоновано конструкції безконтактних струменевих пристроїв для підвищення ефективності роботи.

Ключові слова: автоматизація, транспортування, транспортні засоби, безконтактні способи транспортування.

Фендьо Е. Н. Бесконтактные струйные устройства для автоматизации транспортно-погрузочных работ

Аннотация. Рассмотрены проблемы автоматизации загрузки и транспортировки изделий на автоматических линиях, предложены конструкции бесконтактных струйных устройств для повышения эффективности работы.

Ключевые слова: автоматизация, транспортировка, транспортные средства, бесконтактные способы транспортировки.

Fendyo O. Contactless jet device for automation of transport and loading operations

Considered the problems of the automated loading and transportation of products on automated lines, proposed the construction of non-contact inkjet devices to improve performance.

Keywords: automation, transportation, vehicles, non-contact method of transportation.

121. Фендьо О. М. Переваги та недоліки використання пневматичного транспорту в сільськогосподарському виробництві / О. М. Фендьо // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Техніка та енергетика АПК / редкол.: Д.О. Мельничук [та ін.]. – Київ, 2014. – Вип. 194, ч.1. – С. 231–236.

Анотація. Розглянуто основні види пневматичного транспорту залежно від їх конструктивних параметрів та необхідної вантажопідйомності. Наведено опис конструкцій та принцип роботи пневматичних транспортних пристроїв для транспортування сипких, порошкоподібних і шматкових матеріалів по трубопроводах і аерожолобах з використанням стиснутого або розрідженого повітря. Відзначено переваги та недоліки використання пневматичного транспорту в сільському господарстві.

Ключові слова: транспортування, пневматичний транспорт, стиснуте повітря, розрідження, струмів повітря.

Фендьо Е. Н. Преимущества и недостатки использования пневматического транспорта в сельскохозяйственном производстве

Аннотація. Рассмотрены основные виды пневматического транспорта в зависимости от их конструктивных параметров и грузоподъемности. Представлено описание конструкций пневматических транспортных устройств для транспортировки сыпучих, порошкообразных и кусковых материалов по трубам с использованием сжатого или разреженного воздуха. Отмечены преимущества и недостатки пневмотранспорта в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: транспортирование, пневматический транспорт, сжатый воздух, разрежение, струя воздуха.

Fendyo O. M. Advantages and disadvantages of using pneumatic transport in agricultural production

Annotation. The basic types of pneumatic transport, depending on the design parameters and the required capacity. The description of the construction and working principle of pneumatic transport device for transporting granular and powder materials and piecewise through the pipes and aerzholobah using compressed or rarefied air. Noted the advantages and disadvantages of using pneumatic transport in agriculture.

Keywords: transportation, air transportation, compressed air, vacuum, air jet.

Кафедра технологічної освіти та охорони праці

122. Гушулей Й. М. Дидактичні аспекти формування військово-технічної орієнтації майбутніх офіцерів прикордонників інженерних спеціальностей / Гушулей Й. М., Гаврищук І. В., Шевчук В. М. // Збірник наукових праць національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки / голов. ред. В. В. Райко. – Хмельницький, 2014. – № 3 (72). – С. 80–90.

Анотація. Стаття містить теоретичне і експериментальне дослідження проблеми формування військово-технічної орієнтації майбутніх офіцерів-прикордонників. Доведено, що зростання рівня сформованості військово-технічної орієнтації майбутніх офіцерів забезпечується застосуванням у навчальному процесі військово-технічних ситуацій.

Ключові слова: офіцер-прикордонник, дидактичні аспекти, військово-технічна орієнтація.

Гушулей И. Н., Гаврышук И. В., Шевчук В. Н. Дидактические аспекты формирования военно-технической ориентации будущих офицеров-пограничников инженерных специальностей

Аннотация. Статья содержит теоретическое и экспериментальное исследование проблемы формирования военно-технической ориентации будущих офицеров-пограничников. Доказано, что увеличение уровня сформированности военно-технической ориентации будущих офицеров обеспечивается применением в учебном процессе военно-технических ситуаций.

Ключевые слова: офицер-пограничник, дидактические аспекты, военно-техническая ориентация.

Hushulei Y. M., Havryshchuk I. V., Shevchuk V. M. Didactic Aspects of Military Technical Orientation Development of Future Border Guard Officers of Engineering Specialties

Annotation. Theoretical and experimental research of the problem of military technical orientation development of future border guard officers is described in the article. It's proved that the increase of the military technical orientation development level is supported by using military technical situations in the training process.

Keywords: border guard officer, didactic aspects, military technical orientation.

123. Ковбашин В. І. Технологічні особливості формування силіцидного покриття на карбіді кремнію та дисиліциді молібдену / В. І. Ковбашин, І. Й. Бочар // Вісник Тернопільського національного технічного університету : наук. журн. / Терноп. нац. техн. ун-т ім. Івана Пулюя : голов. ред. П. В. Ясній. – Тернопіль, 2014. – Т. 75, № 3. – С. 127–132.

Анотація. У статті описано процес силіціювання карбідокремнієвої та дисиліцид молібденової кераміки. Подальше підвищення робочих температур і жорсткіші умови експлуатації нагрівачів вимагають покращення їх фізико-механічних і хімічних властивостей. Одним із напрямів підвищення характеристик електронагрівачів є вдосконалення технології. Встановлено, що насичення кремнієм дозволяє зменшити більше ніж у двічі вміст в неметалевих матеріалах диоксида кремнію. Силіціювання карбідокремнієвої та дисиліцид молібденової кераміки зменшує у них вміст шкідливих домішок і тим самим покращує їх експлуатаційні характеристики.

Ключові слова: керамічні матеріали, силіціювання, карбід кремнію, дисиліцид молібдену, покриття.

Ковбашин В. И., Бочар И. И. Технологические особенности формирования силицидного покрытия на карбиде кремния и дисилициде молибдена

Аннотация. В статье описан процесс силицирования карбидокремниевой и дисилицид молибденовой керамики. Последующее повышение рабочих температур и жесткие условия эксплуатации нагревателей требуют улучшения их физико-механических и химических способностей. Одним из направлений повышения характеристик электронагревателей есть совершенствование технологии. Установлено, что насыщение кремнием позволяет уменьшить вдвое содержание в неметаллических материалах диоксида кремния. Силицирование карбидокремниевой

и дисилицид молибденовой керамики уменьшает в них содержание вредных примесей. Этим самым улучшает их эксплуатационные характеристики.

Ключевые слова: керамические материалы, силицирование, карбид кремния, дисилицид молибдена, покрытие.

Kovbashyn V. I., Bochar I. I. The process of carbide silicon and disilicide molybdenum ceramics saturation is described in the article

Annotation. The subsequent increase of operating temperatures and more severe conditions of heaters operation require the improvement of their physical-mechanical and chemical properties. One of the directions of improving the electric heaters characteristics is the improvement of technology. It was found that the silicon saturation can reduce more than twice the content of non-metallic materials of silicon dioxide. The saturation of silicon, carbide silicon and disilicide of molybdenum ceramics reduces the content of harmful admixtures and thereby improves their performance. The main disadvantage of the silicon carbide and disilicide molybdenum products is their low resistance to high temperature oxidization. To our mind, the promising method is a method of combination of admixtures in different compounds under chemical-thermal treatment. Thus, we consider the diffusive saturation to be the effective way to remove silicon dioxide from the silicon carbide and molybdenum disilicide.

Keywords: ceramic materials, silicon saturation, carbide silicon, disilicide of molybdenum, coverage.

124. Омельчук О. В. Педагогічне обґрунтування структури та змісту програми профільного навчання за спеціалізацією «Художня обробка матеріалів» / О. В. Омельчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – Вип. 30. – С. 111–114.

Анотація. Розроблено структуру і зміст авторської програми за спеціалізацією «Художня обробка матеріалів», яка опановується за технологічним профілем. Проведено педагогічне обґрунтування структури та змісту програми за спеціалізацією «Художня обробка матеріалів». Здійснено експертне оцінювання, яке підтвердило, що макет авторської програми з профільного навчання за спеціалізацією «Художня обробка матеріалів» для учнів 10–11 класів, відповідає більшості критеріїв відбору та дидактичним принципам формування змісту.

Ключові слова: навчальна програма, профільне навчання, художня обробка матеріалів, спеціалізація.

Омельчук А. В. Педагогическое обоснование структуры и содержания программы профильного обучения по специализации «Художественная обработка материалов»

Аннотация. Разработана структура и содержание авторской программы по специализации «Художественная обработка материалов», которая осваивается по технологическому профилю. Проведено педагогическое обоснование структуры и содержания программы по специализации «Художественная обработка материалов». Осуществлено экспертное оценивание, подтвердившее, что макет авторской программы профильного обучения по специальности «Художественная обработка материалов» для учащихся 10-11 классов,

соответствует большинству критериев отбора и дидактическим принципам формирования содержания.

Ключевые слова: учебная программа, профильное обучение, художественная обработка материалов, специализация.

Omelchuk A. V. Teacher study the structure and content program profile education with a specialization in «Art of materials»

Annotation. The structure and content authoring program with a specialization in «Art of materials» which opanovuyetsya the technological profile. A pedagogical study of the structure and content of the program with a specialization in «Art of materials». Done expert assessment, which confirmed that the layout of the author's profile education program with a specialization in «Art of materials» for students grades 10-11, meets most criteria for selection and didactic principles shaping the content.

Keywords: curriculum, specialized education, art processing of materials specialization.

125. Омельчук О. В. Проектування змісту навчання старшокласників художньої обробки матеріалів у старшій профільній школі / О. В. Омельчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи : [збірник наукових праць] / М-во освіти і науки України ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2014. – Вип. 45. – С. 225–230.

Анотація. Розкрито особливості структури та змісту навчання старшокласників художньої обробки матеріалів у старшій профільній школі. Окреслено загальні вимоги, що ставляться до побудови змісту профільної технологічної освіти. Сформульовано комплексні показники (критерії), які уможливили розробку авторської навчальної програми спеціалізації «Художня обробка матеріалів» для 10–11 класів на основі загальних вимог, що ставляться до побудови змісту профільного навчання старшокласників художньої обробки матеріалів, та враховуючи дидактичні принципи його формування.

Ключові слова: зміст навчання, профільне навчання, профільна школа, художня обробка матеріалів.

Omelchuk A. V. Проектирование содержания обучения старшеклассников художественной обработки материалов в старшей профильной школе

Аннотация. Раскрыты особенности структуры и содержания обучения старшеклассников художественной обработки материалов в старшей профильной школе. Определены общие требования, предъявляемые к построению содержания профильного технологического образования. Сформулированы комплексные показатели (критерии), которые сделали разработку авторской учебной программы специализации «Художественная обработка материалов» для 10-11 классов на основе общих требований, предъявляемых к построению содержания профильного обучения старшеклассников художественной обработки материалов, и учитывая дидактические принципы его формирования.

Ключевые слова: содержание обучения, профильное обучение, профильная школа, художественная обработка материалов.

Omelchuk A. V. Designing learning content senior art materials processing in high profile school

Annotation. The features of the structure and content of teaching high school art materials processing in high profile school. Outlines general requirements concerning the construction of specialized technological content of education. Formulated comprehensive indicators (criteria) that enabled the development of the author's curriculum specialization «Art of materials» for grades 10-11 on the general requirements that relate to the construction of maintenance profile education high school art material handling, and considering the didactic principles of its formation.

Keywords: learning content, profile training, profile school, art processing of materials.

126. Омельчук О. В. Характеристика розвитку творчих здібностей старшокласників в умовах профільного навчання художньої обробки матеріалів / О. В. Омельчук // Наука і освіта / Південний науковий Центр НАПН України. – Одеса, 2014. – № 7. – С. 131–136.

Анотація. Здійснено поетапне діагностування розвитку знань, умінь і здібностей старшокласників у процесі творчої художньо-трудової діяльності з використанням розроблених критеріїв. Встановлено, що рівень творчих здібностей учнів в умовах профільного навчання за спеціалізацією «Художня обробка матеріалів», який ґрунтується на традиційній навчально-методичній парадигмі, є не на достатньому рівні. Вказується на необхідність впровадження спеціально спроектованого навчального процесу з метою ефективності розвитку знань, умінь і творчих здібностей старшокласників під час профільного навчання художньої обробки матеріалів.

Ключові слова: розвиток, здібності, профільне навчання, художня обробка матеріалів.

Омельчук А. В. Характеристика развития творческих способностей старшеклассников в условиях профильного обучения художественной обработки материалов

Аннотация. Осуществлено поэтапное диагностирование развития знаний, умений и способностей старшеклассников в процессе творческой художественно-трудовой деятельности с использованием разработанных критериев. Установлено, что уровень творческих способностей учащихся в условиях профильного обучения по специализации «Художественная обработка материалов», основанный на традиционной учебно-методической парадигме, есть не на достаточном уровне. Указывается на необходимость внедрения специально спроектированного учебного процесса с целью эффективности развития знаний, умений и творческих способностей старшеклассников при профильного обучения художественной обработки материалов.

Ключевые слова: развитие, способности, профильное обучение, художественная обработка материалов.

Omelchuk A. V. Characteristics of creative abilities students in terms of profile education art materials processing

Анотація. Done stepwise diagnosis of knowledge, skills and abilities of high school students in the artistic and creative work using criteria developed. It was established that the level of creative abilities of students in terms of profile education with

a specialization in «Art of materials», which is based on traditional teaching and methodological paradigm is not at a sufficient level. Points to the need to introduce specially designed educational process to the efficiency of knowledge, skills and creative abilities of high school students during the learning profile art materials processing.

Keywords: development, skills, specialized education, art processing of materials.

127. Урусський А. В. Внутрішня диференціація як засіб реалізації індивідуального підходу до навчання старшокласників за технологічним профілем / А. В. Урусський // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 3. – С. 73–78.

Анотація. Розглянуто сутність зовнішньої та внутрішньої диференціації навчання як засобу індивідуального підходу до учнів, врахування їхніх індивідуальних особливостей. Розкрито переваги профільної диференціації у процесі навчання старшокласників. Проведено аналіз специфіки предмета «Технології», навчальної діяльності та вікових особливостей старшокласників. Розглянуто індивідуальні відмінності учнів, які проявляються у процесі вивчення предмета «Технології». Обґрунтовано необхідність здійснення індивідуального підходу до навчання старшокласників за технологічним профілем.

Ключові слова: індивідуальний підхід, зовнішня і внутрішня диференціація, старшокласники, профільне навчання, технології.

Урусский А. В. Внутренняя дифференциация как средство реализации индивидуального подхода к обучению старшекласников за технологическим профилем

Аннотация. Рассмотрены сущность внешней и внутренней дифференциации обучения как средства индивидуального подхода к учащимся, учет их индивидуальных особенностей. Раскрыты преимущества профильной дифференциации в процессе обучения старшекласников. Проведен анализ специфики предмета «Технологии», учебной деятельности и возрастных особенностей старшекласников. Рассмотрены индивидуальные отличия учащихся, которые проявляются в процессе изучения предмета «Технологии». Обоснована необходимость осуществления индивидуального подхода к обучению старшекласников технологического профиля.

Ключевые слова: индивидуальный подход, внешняя и внутренняя дифференциация, старшекласники, профильное обучение, технологии.

Uruskyu A. V. Internal differentiation as a means of implementation of individual approach to teaching high school students on a technological profile

Annotation. The essence of the external and internal differentiation as means of individual approach to students and their individual characteristics have been considered. Benefits of specialized differentiation in high school students teaching have been revealed. Peculiarities of subject “Technologies”, training activities and age features have been analyzed. Individual students’ differences, which reveal during studying the subject “Technologies” have been reviewed. The necessity of an individual approach to high school students teaching of the technological specialty has been founded.

Keywords: individual approach, external and internal differentiation, high school students, specialized education, technology.

128. Хемій М. В. Становлення та розвиток трудового навчання з обслуговуючих видів праці (друга половина ХХ століття) / М. В. Хемій // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 20–26.

Анотація. У статті зроблено історико-педагогічний аналіз особливостей вивчення обслуговуючих видів праці у другій половині ХХ століття в Україні. Розглянуто основні чинники, що впливали на трудове навчання в цілому та обслуговуючі види праці зокрема. Охарактеризовано та виявлено причини занедбання цього предмету в одні періоди та стрімкого занедбання в інші. Узагальнено та виокремлено етапи становлення та розвитку трудового навчання з обслуговуючих видів праці. Окреслено шляхи покращення становища предмету у загальноосвітніх школах незалежної України. Проаналізовано минулий вітчизняний досвід, що є важливою умовою для розвитку в майбутньому

Ключові слова: трудова підготовка, поділ, етапи, обслуговуючі види праці, загально трудові навички.

Хемій М. В. Этапы становления и развития трудового обучения из обслуживающих видов труда в Украине (вторая половина XX века)

Аннотація. В статье сделан историко-педагогический анализ особенностей изучения обслуживающих видов труда во второй половине XX века в Украине. Рассмотрены основные факторы, которые влияли на трудовое обучение в целом и обслуживающие виды труда в частности. Охарактеризованы и выявлены причины запустения этого предмета в одни периоды и стремительного запустения в другие. Обобщены и выделены этапы становления и развития трудового обучения из обслуживающих видов труда. Определены пути улучшения положения предмета в общеобразовательных школах независимой Украины. Проанализирован прошлый отечественный опыт, что является важным условием развития в будущем.

Ключевые слова: трудовая подготовка, разделение, этапы, обслуживающие виды труда, общетрудовые навыки.

Hemiy M. V. Stages of development and employment training service type work in Ukraine (the second half of the XX century)

Annotation. The article analyzes the historical and pedagogical study features, catering to types of work in the second half of the twentieth century in Ukraine. The main factors affecting the employment training and service as a whole in particular types of work. Characterized and identified the causes of neglect of this subject in some periods and rapid abandonment in others. Generalized and singled stages of formation and development of employment training service type work. The ways to improve the situation of the subject in secondary schools in the independent Ukraine. Analyzed previous domestic experience, which is essential for future development.

Keywords: employment training, fission, stages, service types of labor, general labor skills.

Історичний факультет

Кафедра історії України

129. Бармак М. В. Зацікавленість управлінців службою у державних установах Російської імперії (XVIII – перша половина XIX ст.) / М. В. Бармак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка ; редкол.: М. Алексієвець, Л. Алексієвець, М. Бармак [та ін.] . – Тернопіль , 2014 . – Вип. 2, ч. 3 . – С. 7–11.

Анотація. Розглядається порядок матеріального утримання чиновників цивільної служби часів Російської імперії, чинники, які впливали на формування тривалого інтересу працівників до служби в державних установах.

Ключові слова: Російська імперія, державне управління, державна служба, чин, кваліфікаційні вимоги.

Бармак Н. В. Заинтересованность управленцев службой в государственных учреждениях российской империи (XVIII – первой половине XIX вв.)

Аннотация. Рассматривается порядок материального содержания чиновников гражданской службы времен Российской империи, факторы, которые влияли на формирование длительного интереса работников к службе в государственных учреждениях.

Ключевые слова: Российская империя, государственное управление, государственная служба, чин, квалификационные требования.

Barmak M. Service executives interest in government of the russian empire (XVIII – first half of the nineteenth century)

Annotation. We consider the order of material maintenance civil service officials during the Russian Empire, the factors that influenced the formation of long-term interest of employees to serve in public institutions.

Keywords: Russian Empire, public administration, public service, rank, qualification requirements.

130. Буяк Б. Б. Глобалізаційні виклики сучасній університетській освіті / Б. Б. Буяк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.] . – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 3–11.

Анотація. Проаналізовано один із викликів сучасній цивілізації, зокрема, виклик її здатності протистояти руйнівним тенденціям і підтримати тенденції творчі, прогресивні в контексті розвитку освітньої сфери. Досліджено вплив процесів глобалізації на систему університетської освіти загалом і національну університетську освіту зокрема. Дано оцінку розвитку університету як інноваційного вищого навчального закладу (ВНЗ). Згідно з результатами критичного висвітлення здобутків вчених сформовано перелік питань, що залишилися невирішеними, і визначено місце реалізованого дослідження у вирішенні означеної проблеми.

Ключові слова: освіта, університет, глобалізаційні виклики, ключовий підхід, національна університетська освіта.

Буяк Б. Б. Глобализационные вызовы современному университетскому образованию

Аннотация. Проанализирован один из вызовов современной человеческой цивилизации, в частности, вызов её способности противостоять разрушительным тенденциям и поддержать тенденции творческие, прогрессивные в контексте развития образовательной среды. Исследовано влияние процессов глобализации на систему университетского образования вообще и национальное университетское образование в частности. Дана оценка развития университета как инновационного вуза. В соответствии с результатами критического освещения достижений ученых сформировано перечен вопросов, которые остались нерешенными, и определено место реализованного исследования в решении указанной проблемы.

Ключевые слова: образование, университет, глобализационные вызовы, ключевой подход, национальное университетское образование.

Buiak B. B. Globalization challenges to modern university education

Annotation. This article presents the analysis of one of the challenges to modern civilization, in particular, the one to its ability to resist destructive tendencies and support the creative and progressive ones in the context of the development of the educational sphere. The impact of the globalization processes on the system of university education in general, and the national university system in particular has been researched. The level of development of a university as an innovative higher educational institution has been made an assessment of. On the basis of the analysis of the achievements of prominent scientists on this issue a list of unsolved questions has been made, as well as the role of the given research in the solution of the mentioned problem was defined.

Keywords: education, university, globalization challenges, key approach, national university education.

131. Куций І. П. Имагологія як стратегія дослідження цивілізаційних образів в українській історіографії / І. П. Куций // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка ; редкол.: М. Алексієвець, Л. Алексієвець, М. Бармак [та ін.] . – Тернопіль , 2014 . – Вип. 2, ч. 1 . – С. 240–246.

Анотація. У статті розглянуто теоретико-методологічні аспекти вивчення цивілізаційних образів в українській інтелектуальній традиції. З'ясовано придатність имагології як дослідницької стратегії для вивчення цивілізаційних образів. Охарактеризовано особливості інтерпретації «своїх» та «чужих» світів в українській історичній думці. Проаналізовано український орієнталізм як специфічний спосіб сприйняття та описування «чужого» життєпростору.

Ключові слова: имагологія, «свій», «чужий», образ цивілізації, орієнталізм.

Куций И. Имагология как стратегия исследования цивилизационных образов в украинской историографии

Аннотация. В статье рассмотрены теоретико-методологические аспекты изучения цивилизационных образов в украинской интеллектуальной традиции. Выяснена пригодность имагологии как исследовательской стратегии для изучения цивилизационных образов. Охарактеризованы особенности

інтерпретації «своих» і «чужих» миров в українській історическій мислі. Проаналізований український орієнталізм як специфічний спосіб восприяття і описання «чужого» життєвого пространства.

Ключевые слова: имагологія, «свой», «чужой», образ цивілізації, орієнталізм.

Kutsyi I. Imagology as a research strategy of civilization images in ukrainian historiography

Annotation. The article reviews the theoretical and methodological aspects of the study of civilization images in Ukrainian intellectual tradition. It is shown the suitability of imagological research strategy for the study of the civilization images. The features of the interpretation of one's «Own» and «Another's» Worlds in Ukrainian historical thought are characterized. The author analyzes Ukrainian Orientalism as a specific way of perceiving and describing «alien» life space.

Keywords: imagology, “Own”, “Another’s”, the image of civilization, orientalism

132. Свідерський Ю. Шевченко – історик / Ю. Свідерський, Н. Романишин // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєєв, М. М. Алексєєв [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 27–35. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті, виходячи з постулату визначення історії як колективної пам'яті народу та її націотворчої функції, розглядаються історичні погляди Тараса Шевченка. Виявляється його нонконформізм в умовах реакційної політики імператора Миколи II та аналізуються ті поезії, які впливали на перетворення малоросів в українців. Стверджується, що «Кобзар» був чи не єдиним легальним підручником з історії України в радянські часи, який суперечив панівним офіційним оцінкам минулих подій та персоналій.

Ключові слова: Тарас Шевченко, історія, «Кобзар», національна пам'ять, поезія.

Свидерский Ю., Романишин Н. Шевченко – историк

Аннотация. В статье, исходя из утверждения об истории как коллективной памяти народа и ее нациообразующей функции, рассмотрены исторические взгляды Т. Шевченко. Показан его нонконформизм в условиях реакционной политики николаевской эпохи, проанализированы сочинения поэта, которые влияли на формирование самосознания украинцев. Утверждается, что «Кобзарь» выполнял функции внецензурного учебника истории Украины в советские времена, поскольку во многом противоречил официозу.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, история, «Кобзарь», национальная память, поэзия.

Sviderskyi Yu., Romanyshyn N. Shevchenko – historian

Annotation. The article, based on the postulate that history is a collective memory of the people and its function of nation creation, considered historical views of Taras Shevchenko. It showed his non-conformism in terms of the reactionary policies of Emperor Nicholas II and analyzes those poems that influenced the transformation of Ukrainians. It is alleged that «!Kobzar» was the only legal textbook

on the history of Ukraine during the Soviet era, which contradicted the prevailing official estimates of past events and personalities.

Keywords: Taras Shevchenko, history, «Kobzar», national memory, poetry.

Кафедра нової і новітньої історії та методики викладання історії

133. Алексієвець Л. М. Цивілізаційна сутність науки і освіти України / Л. М. Алексієвець, М. Ф. Юрій // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. — С. 269–274. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті окреслено цивілізаційну сутність науки і освіти України, висловлено погляд на основні критерії цивілізації, які забезпечують її інновації, прогрес й розвиток.

Ключові слова: Україна, цивілізація, наука, освіта, сутність.

Алексиевец Л. Цивилизационная сущность науки и образования Украины

Аннотация. В статье очерчено цивилизационную сущность науки и образования Украины, предложен взгляд на главные критерии цивилизации, которые обеспечивают ей инновации, прогресс и развитие.

Ключевые слова: Украина, цивилизация, наука, образование, сущность

Alexiyevets L. The civilizational essence of science and education of Ukraine

Annotation. The paper presents the civilization essentials of science and education in Ukraine as well as the viewpoint on the main civilization criteria which guarantee the innovations, progress and development.

Keywords: Ukraine, civilization, science, education, essentials.

134. Алексієвець М. М. Наука у системі реформування вищої школи в контексті Закону України «Про вищу освіту» / М. М. Алексієвець, Л. М. Алексієвець // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 37–58. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті аналізуються місце і роль наукових досліджень у реформуванні освітнього процесу у системі вимог й принципів нового Закону України «Про вищу освіту».

Ключові слова: Україна, наука, реформи, освітній процес, дослідження, принципи, Закон України «Про вищу освіту».

Алексиевец Н., Алексиевец Л. Наука в системе реформирования высшей школы в контексте Закона Украины «О высшем образовании»

Аннотация. В статье анализируются место и роль научных исследований в реформировании образовательного процесса в системе требований и принципов нового Закона Украины «О высшем образовании».

Ключевые слова: Украина, наука, реформы, образовательный процесс, исследование, принципы, Закон Украины «О высшем образовании».

Alexiyevets M., Alexiyevets L. Science in the higher school reformation in the context of the Law of Ukraine «On Higher Education»

Annotation. The paper presents the analysis of the role and importance of the scientific research works in the educational process reformation within the system of the principles and demands of the modern Law of Ukraine «On Higher Education».

Keywords: Ukraine, science, reforms, educational process, research work, principles, Law of Ukraine «On Higher Education».

135. Алексієвець М. М. Соціум і культура як ключові компоненти цивілізації / М. Алексієвець, Л. М. Алексієвець, М. Ф. Юрій // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексеєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 249–264. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті розглядаються соціум і культура як ключові складові цивілізацій.

Ключові слова: соціум, культура, цивілізація, соціальні відносини, соціокультурні суперечності.

Алексиевец Н., Алексиевец Л., Юрий М. Социум и культура как ключевые компоненты цивилизации

Аннотация В статье рассматриваются социум и культура как ключевые составляющие цивилизацій.

Ключевые слова: социум, культура, цивилизация, социальные отношения, социокультурные противоречия.

Alexiyevets M., Alexiyevets L., Yuriy M. Society and culture as a civilization key component

Annotation. In the article deals with society and culture as a key component of civilization.

Keywords: society, culture, civilization, social relations, social and cultural contradictions.

136. Валіон О. П. Інвестиційна політика Республіки Білорусь у 1990-х – початку 2000-х рр. / О. П. Валіон // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексеєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 205–213. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті авторка досліджує інвестиційну політику Республіки Білорусь у 1990-х – початку 2000-х рр., роль і місце іноземного капіталу у інвестиційній структурі держави.

Ключові слова: Білорусь, інвестиційна політика, виробництво, технології, інноваційна діяльність, іноземні інвестиції.

Валион О. Инвестиционная политика Республики Беларусь в 1990-х – начале 2000-х гг.

Аннотация. В статье автор исследует инвестиционную политику Республики Беларусь в 1990-х – начале 2000-х гг., роль и место иностранного капитала в инвестиционной структуре государства.

Ключевые слова: Беларусь, инвестиционная политика, производство, технологии, инновационная деятельность, иностранные инвестиции.

Valion O. The investment policy of the Republic of Belarus in the 1990-ies – early 2000-ies

Annotation. In the article the author analyzes the investment policy of the Republic of Belarus in the 1990-ies – early 2000-ies and the role and place of foreign capital in the investment structure of the state.

Keywords: Belarus, investment policy, production, technology, innovation, foreign investment.

137. Валіон О. П. Історіографічний дискурс соціально-економічного розвитку Білорусі на сучасному етапі (кін. 80-рр. ХХ – поч. ХХІ ст.) / О. П. Валіон // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 252–268. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті проаналізовано історіографію дослідження соціально-економічних аспектів розвитку Білорусі з кінця 80-х рр. ХХ – початку ХХІ ст.

Ключові слова: Республіка Білорусь, історіографія, білорусистика, соціально-економічний розвиток, білоруська економічна модель.

Валион О. Историографический дискурс социально-экономического развития Беларуси на современном этапе (кон. 80-х гг. ХХ – нач. ХХІ вв.)

Аннотация. В статье проанализирована историография исследования социально-экономических аспектов развития Беларуси с конца 80-х годов ХХ – начала ХХІ вв.

Ключевые слова: Республика Беларусь, историография, белорусистика, социально-экономическое развитие, белорусская экономическая модель.

Valion O. Historiographical discourse of social and economic development of Belarus in the present stage (late 80s of the 20th – the beginning of the 21st century)

Annotation. The article analyzes the historiography of the study of social and economic aspects of the development of Belarus in the late 80-ies of ХХ - beginning ХХІ century.

Keywords: Belarus, Historiography, bilorusystyka, social and economic development, the Belarusian economic model.

138. Валіон О. П. Основні тенденції соціально-економічного розвитку Білорусі (поч. 90-х рр. ХХ ст. – 2010 р.) / О. П. Валіон // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 162–168.

Анотація. У статті проаналізовано соціально-економічну складову розвитку Республіки Білорусь від початку 90-х рр. ХХ ст. до 2010 р., окреслено основні блоки, що становлять засади білоруської економічної моделі.

Ключові слова: Республіка Білорусь, соціально-економічний розвиток, білоруська економічна модель, промисловість, сільське господарство.

Валион О. Основные тенденции социально-экономического развития Беларуси (нач. 90-х гг. XX в. – 2010 г.)

Аннотация. В статье проанализировано социально-экономическую составляющую развития Республики Беларусь с начала 90-х гг. XX в. до 2010 г., обозначены основные блоки, составляющие основы белорусской экономической модели.

Ключевые слова: Республика Беларусь, социально-экономическое развитие, белорусская экономическая модель, промышленность, сельское хозяйство.

Valion O. Main trends of social and economic development of Belarus (early 90-ies. XX century – 2010)

Annotation. The article analyzes the social and economic component of the Republic of Belarus from the early 90-ies of XX century by 2010, outlines the basic units that make up the foundations of the Belarusian economic model.

Keywords: Belarus, the social and economic development, the Belarusian economic model, industry, agriculture.

139. Валіон О. П. Перша світова війна в історичній пам'яті людства : матеріали круглого столу, 24 вересня 2014 р. / О. П. Валіон // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексеєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 362–367. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Автор подає короткий зміст виступів учасників круглого столу, присвяченого вшануванню 100-ї річниці від початку Першої світової війни.

Ключові слова: Перша світова війна, історична пам'ять, людство, 100-та річниця, Європа, українське питання.

Валион О. Первая мировая война в исторической памяти человечества: материалы круглого стола, 24 сентября 2014 г.

Аннотация. Автор представляет краткое содержание выступлений участников круглого стола, посвященного чествованию 100-й годовщины с начала Первой мировой войны.

Ключевые слова: Первая мировая война, историческая память, человечество, 100-я годовщина, Европа, украинский вопрос.

Valion O. World War I in the historical memory of the mankind: Round-table discussion September 24, 2014.

Annotation. The author presents a summary of the participants of the round table to commemorate the 100th anniversary of the First World War.

Keywords: World War I, historical memory, humanity, 100th Anniversary, Europe, Ukrainian question.

140. Григорук Н. А. Діяльність українського товариства «Січ» у Відні (1868–1899) / Н. А. Григорук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2, ч. 2. – С. 110–114.

Анотація. У статті висвітлено діяльність українського студентського товариства «Січ» у Відні у другій половині XIX ст., його соціальну структуру та фактори, що впливали на його розвиток.

Ключові слова: «Січ», товариство, Відень, діяльність, віденські українці.

Григорук Н. Деятельность украинской студенческой обществу «Сич» в Вене (1868–1899).

Аннотація. В статье отражена деятельность украинского студенческого общества «Сич» в Вене во второй половине XIX в., его социальная структура и факторы, которые влияли на его развитие.

Ключевые слова: «Сич», общество, Вена, деятельность, венские украинском.

Нруhoruk N. Activities of ukrainian student organizations «Sich» in Vienna (1868–1899)

Annotation. The article highlights the activities of Ukrainian Students' Society “Sich” in Vienna in the late nineteenth century.

Keywords: «Sich», Society, Vienna, activity, Viennese Ukrainian.

141. Ігнатенко Н. В. Особливості інтерактивного навчання історії у вищому навчальному закладі / Н. В. Ігнатенко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 181–185.

Анотація. Досліджено проблему модернізації сучасної методики викладання історії у ВНЗ на засадах інноваційної педагогіки. Проаналізовано особливості застосування технології інтерактивного навчання як засобу активізації та інтенсифікації пізнавальної діяльності студентів при вивченні історії у ВНЗ. Охарактеризовано мету, завдання, зміст і дидактичні принципи застосування технології інтерактивного навчання у ВНЗ. Розглянуто методику структурування навчальних занять з історії в системі інтерактивного навчання та специфіку застосування методів і прийомів інтерактивного навчання у підготовці майбутнього вчителя історії. Обґрунтовано переваги інтерактивного навчання у рамках парадигми нових педагогічних технологій.

Ключові слова: інтерактивна технологія навчання, методика навчання історії, традиційне навчання, інноваційне навчання.

Игнатенко Н. В. Особенности интерактивного обучения истории в высшем учебном заведении

Аннотація. Исследованы проблемы модернизации современных методов преподавания истории в университете на основе инновационной педагогики. Проанализированы особенности применения технологи интерактивного обучения как средства активизации и интенсификации познавательной деятельности студентов при изучении истории в университете. Характеризуются содержание и дидактические принципы применения технологи интерактивного обучения в ВУЗе, а также методы структурирования занятия по истории в системе интерактивного обучения. Изучена специфика использования методов и приемов интерактивного обучения в профессиональной подготовке будущих

учителей истории. Обусловлены преимуществами интерактивного обучения в рамках парадигмы новых педагогических технологий.

Ключевые слова: интерактивные технологии, методы преподавания истории, традиционное обучение, инновационное обучение.

Ignatenko N. V. Peculiarities of interactive history teaching at higher educational institutions

Annotation. The problem of modernization of contemporary methods of teaching History at higher educational institutions on the basis of innovative pedagogy has been studied. The peculiarities of interactive teaching technology applications as a means of activation and intensification of students' cognitive activity while studying History at higher educational institutions have been analyzed. The purpose, task and didactic peculiarity as of interactive teaching technology application in higher educational institutions have been characterized. The methodology of History lessons structuring in the system of interactive teaching and the specific application of interactive teaching methods and techniques in History teacher training have been researched. The advantages of interactive teaching in terms of the paradigm of new pedagogical technologies have been substantiated.

Keywords: interactive teaching technology, History teaching methodology, conventional teaching, innovative teaching.

142. Ігнатенко Н. В. Система підвищення кваліфікації вчителів у Східній Галичині у міжвоєнний період (1919–1939 рр.) / Н. В. Ігнатенко // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєєв, М. М. Алексєєв [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 305–309. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті проаналізовано систему підвищення кваліфікації вчителів загальноосвітніх навчальних закладів Східної Галичини у міжвоєнний період. Досліджено діяльність Державних ваканційних курсів для вчителів народних і середніх шкіл. Розглянуто методика підвищення кваліфікації на Вищих учительських курсах. Визначено особливості перепідготовки вчителів українських шкіл різних рівнів.

Ключові слова: Східна Галичина, підвищення кваліфікації вчителів, Державні ваканційні курси, Вищі учительські курси, всеукраїнський інститут підвищення кваліфікації педагогів.

Ignatenko N. Система повышения квалификации преподавателей в Восточной Галиции в междувоенный период (1919–1939)

Аннотация. В статье рассмотрена система повышения квалификации преподавателей общеобразовательных школ в Восточной Галиции в междувоенный период. Исследованы деятельности Государственных канкулярных курсов для учителей народных и средних школ. Проанализирована методика повышения квалификации на Высших учительских курсах. Изучена специфика переподготовки учителей украинских школ различных уровней.

Ключевые слова: Восточная Галиция, повышение квалификации учителей, Государственные каникулярные курсы, Высшие учительские курсы, Национальный институт повышения квалификации учителей.

Ignatenko N. Teacher training System in Eastern Galicia in between period (1919-1939)

Annotation. Is considered in the article building skills of teachers of secondary schools in Eastern Galicia in between. We investigated the activities of State holiday courses for teachers of secondary schools. Analyzed method of the Higher teachers training courses. Examined the specificity of refresher courses for teachers of Ukrainian schools of different levels.

Keywords: Eastern Galicia, training of teachers, Government, Higher vocational courses teachers courses, National Institute for advanced teacher training.

143. Калакура Я. С. Цивілізаційні засади української історіографії / Я. С. Калакура, Л. М. Алексієвець // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 233–245. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті розглядається сутність цивілізаційного пізнання, його традиції в українській історіографії в контексті європейської та світової історичної науки, процес оновлення методології на основі сучасної цивілізаційної теорії, удосконалення дослідницької та дидактичної практики після відновлення незалежності України і формування нової історіографічної ситуації. Акцент зроблено на модернізацію методологічного інструментарію українських істориків у процесі переходу від формаційного до цивілізаційного осмислення і трактування історії України та зарубіжних країн.

Ключові слова: цивілізаційна теорія, історична наука, історіографія, українська історіографія, цивілізаційний підхід, формаційний підхід, методологія, історія України, всесвітня історія.

Калакура Я., Алексиевец Л. Цивилизационные основы украинской историографии

Аннотация. В статье рассматривается сущность цивилизационного познания, его традиции в украинской историографии в контексте европейской и мировой исторической науки, процесс обновления методологии на основе современной цивилизационной теории, усовершенствования исследовательской и дидактической практики после возобновления независимости Украины и формирования новой историографической ситуации. Акцент сделан на модернизацию методологического инструментария украинских историков в процессе перехода от формационного к цивилизационному осмыслению и трактовке истории Украины и зарубежных стран.

Ключевые слова: цивилизационная теория, историческая наука, историография, украинская историография, цивилизационный подход, формационный подход, методология, история Украины, всемирная история.

Kalakura Ya., Alexiyevets L. Civilizational fundamentals of ukrainian historiography

Annotation. The article deals with the essence of knowledge of the civilization, its tradition in Ukrainian historiography in the context of European and world historical science, the process of the methodology updating based on the modern civilizational theory, improve research and didactic practices after the resumption of Ukraine's independence and the formation of a new historiographical situation. The emphasis is on modernization of Ukrainian historians methodological tools in the transition from a formational and civilizational understanding and the interpretation of history of Ukraine and foreign countries.

Keywords: civilizational theory, history, historiography, Ukrainian historiography, civilizational approach, formational approach, methodology, history of Ukraine, world history.

144. Костюк Л. В. Новорічно-йорданська обрядовість Східної Галичини другої половини ХХ – початку ХХІ століття / Л. В. Костюк // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 332–339.

Анотація. У статті на основі свідчень численних інформаторів автор подає характеристику новорічно-йорданської обрядовості сільських жителів Східної Галичини другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Ключові слова: Східна Галичина, Новий рік, Маланка, Водохреща, Голодна кутя, щедрування.

Костюк Л. Новогодне-йорданская обрядность Восточной Галичины второй половины ХХ – начала ХХІ века

Аннотация. В статье на основе свидетельств многочисленных информаторов автор подает характеристику новогодне-иорданской обрядности сельских жителей Восточной Галичины второй половины ХХ – началу ХХІ века.

Ключевые слова: Восточная Галичина, Новый год, Маланка, Крещения, Голодная кутя, щедрування.

Kostyuk L. New-Year-Jordanian rite of East Galicia of the second half XX – to beginning of XXI century

Annotation. In the article on the basis of certificates of numerous informants an author gives description New-year-Jordanian to the rite of villagers of East Galicia of the second half XX – to beginning of XXI century.

Keywords: East Galicia, New Year, Malanka, Christening, Hungry kutya, caroling.

145. Костюк Л. В. Різдвяна обрядовість Східної Галичини другої половини ХХ – початку ХХІ століття / Л. В. Костюк // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 292–298.

Анотація. У статті на основі свідчень численних інформаторів автор подає характеристику різдвяної обрядовості сільських жителів Східної Галичини другої половини ХХ – початку ХХІ століття.

Ключові слова: Східна Галичина, Святий вечір, дідух, Різдво, кутя, колядування.

Костюк Л. Рождественская обрядность Восточной Галиции второй половины XX – начала XXI века

Аннотация. В статье на основе свидетельств многочисленных информаторов автор подает характеристику рождественской обрядности сельских жителей Восточной Галиции второй половины XX – началу XXI века.

Ключевые слова: Восточная Галиция, Святой вечер, дидух, Рождество, кутья, колядование.

Kostyuk L. Christmas ritualism of the Eastern Galicia of the second half of the 20th – to beginning of the 21st century

Annotation. On the basis of the testimony of numerous informants the author gives description of the Christmas rituals villagers in the Eastern Galicia second half of XX – beginning of XXI century.

Keywords: Eastern Galicia, Christmas Eve, didukh, Christmas, kutia, caroling.

146. Лахманюк Т. В. Основні тенденції торгівельно-економічної співпраці між Україною та Японією (1991–2011 рр.) / Т. В. Лахманюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 169–172.

Анотація. У статті автор розглядає торгівельно-економічну співпрацю між Україною та Японією, акцентує увагу на договірно-правовій базі цих контактів, досліджує напрямки економічних зв'язків, їх зміст і пріоритети.

Ключові слова: Україна, Японія, торгівельно-економічна співпраця, відносини, зовнішня політика.

Лахманюк Т. Основные тенденции торгово-экономического сотрудничества между Украиной и Японией (1991–2011 гг.)

Аннотация. В статье автор рассматривает торгово-экономическое сотрудничество между Украиной и Японией, акцентирует внимание на договорно-правовой базе этих контактов, исследует направления экономических связей, их содержание и приоритеты.

Ключевые слова: Украина, Япония, торгово-экономическое сотрудничество, отношения, внешняя политика.

Lakhmanyuk T. Basic tendencies of auction-economic collaboration are between Ukraine and Japan (1991–2011)

Annotation. In the article an author examines an auction-economic collaboration between Ukraine and Japan, accents attention on the base of these contacts, probes directions of economic connections, their maintenance and priorities.

Keywords: Ukraine, Japan, auction-economic collaboration, relations, foreign policy.

147. Лахманюк Т. В. Співробітництво між Україною та Японією в науково-технічному вимірі (1991–2011 рр.) / Т. В. Лахманюк // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 171–175. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті авторка розглядає науково-технічне співробітництво України та Японії, акцентує увагу на політико-правовій базі цих контактів, розкриває співпрацю між науковими й освітніми організаціями обох держав.

Ключові слова: Україна, Японія, науково-технічне співробітництво, відносини, зовнішня політика.

Лахманюк Т. Сотрудничество между Украиной и Японией в научно-техническом измерении (1991–2011 гг.)

Аннотация. В статье автор рассматривает научно-техническое сотрудничество Украины и Японии, акцентирует внимание на политико-правовой базе этих контактов, раскрывает сотрудничество между научными та образовательными организациями обеих держав.

Ключевые слова: Украина, Япония, научно-техническое сотрудничество, отношения, внешняя политика.

Lakhmanyuk T. A collaboration is between Ukraine and Japan in scientific and technical measuring (1991–2011)

Annotation. In the article an author examines the scientific and technical collaboration of Ukraine and Japan, accents attention on the base of these contacts, exposes a collaboration between scientific and educational organizations both held.

Keywords: Ukraine, Japan, scientific and technical collaboration, relations, foreign policy.

148. Савенко В. В. Соціальний капітал як онтологічна передумова виникнення та утвердження закону у правовому вимірі демократичного суспільства / В. В. Савенко // Митна справа / Одес. нац. юрид. акад. ; голов. ред. С. В. Ківалов. – Одеса ; Львів, 2014. – № 1 (91), ч. 2, кн. 2. – С. 254–258.

Анотація. У статті проаналізовано вплив соціального капіталу на виникнення та утвердження закону у правовому демократичному суспільстві. Обґрунтовано взаємозв'язок світового капіталу із громадянським суспільством. Досліджено концепції соціального капіталу, його горизонтальний зв'язок із принципами побудови правовідносин між громадянами всередині суспільства.

Ключові слова: соціальний капітал, соціальні стосунки, громадянське суспільство, правовий закон, легітимність права.

Савенко В. В. Социальный капитал как онтологическая предпосылка возникновения и становления закона в правовом измерении демократического общества

Аннотация. В статье анализируется влияние социального капитала на появление и принятие закона в правовом демократическом обществе. Обоснованы взаимосвязи социального капитала и гражданского общества. Проанализированы концепции социального капитала, его горизонтальные взаимосвязи с принципами построения отношений между гражданами внутри общества.

Ключевые слова: социальный капитал, социальные взаимоотношения, гражданское общество, правовой закон, легитимность права.

Savenko V. V. Social capital as an ontological pre-condition to the origin and strengthening of law in the legal dimension of a democratic society

Annotation. The influence of social capital on the origin and strengthening of law in legal democratic society has been analyzed. The interrelation of social capital and civic society has been substantiated. The concepts of social capital, its horizontal

connection with the principals of formation of legal relations between citizens inside a society have been researched.

Keywords: social capital, social relations, civic society, legal law, legitimacy of law.

149. Савенко В. В. Структурно-функціональний аналіз правової реальності як філософсько-юридичної категорії / В. В. Савенко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право / голов. ред. Ю. М. Бисага. – Ужгород, 2014. – Вип. 29, т. 2. – С. 269–273.

Анотація. У статті проведено структурно-функціональний аналіз малодослідженої сучасною філософією права проблеми правової реальності. Висловлюється думка про те, що будь-яке визначення права містить онтологічне підґрунтя. Досліджуються фундаментальні принципи виникнення та структури правової реальності.

Ключові слова: онтологія права, правова реальність, правовий закон, філософія права, громадянський правопорядок.

Savenko V. V. Структурно-функціональний аналіз правової реальності як філософсько-юридическої категорії

Анотація. В статті проведено структурно-функціональний аналіз малоизученной современной философии права проблемы правовой реальности. Высказано мнение, что любое определение права имеет онтологическую основу. Проанализированы фундаментальные принципы происхождения и структуры правовой действительности.

Ключевые слова: онтология права, правовая реальность, правовой закон, философия права, гражданский правопорядок.

Savenko V. Structural and functional analysis of legal reality as a philosophical and legal category

Annotation. This article presents the structural and functional analysis of unexplored problem of legal reality by modern philosophy of law. It has been suggested that any definition of law includes ontological foundation. The fundamental principles of the origin and structure of legal reality have been studied.

Keywords: ontology of law, legal reality, law, philosophy of law, civil law and order.

150. Савенко В. В. Філософсько-правове осмислення природного права та юридичного позитивізму: компаративний аналіз проблеми / В. В. Савенко // Право і суспільство / Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, Всеукр. фонд юрид. науки акад. права В. В. Сташиса, Київ. нац. ун-т внутр. справ ; голов. ред. М. В. Корнієнко. – Дніпропетровськ, 2014. – № 6.2, ч. 2. – С. 48–53.

Анотація. У статті проведено компаративний аналіз природного та позитивного права. Досліджено співвідношення права та закону у світовому цивілізаційному поступі. Розглянуто соціальні фактори, які впливають на концептуальне осмислення юридичної природи права та його ролі у сучасній правовій системі. Досліджено взаємозв'язки універсальних законів буття із законами суспільства, у тому числі правовими законами.

Ключові слова: компаративізм, юридичний позитивізм, природне право, праворозуміння, правова система.

Савенко В. В. Философско-правовое осмысление естественного права и юридического позитивизма: компаративный анализ проблемы

Аннотация. В статье проведён компаративный анализ естественного и позитивного права. Исследовано соотношение права и закона в мировом цивилизационном прогрессе. Рассмотрены социальные факторы, которые влияют на концептуальное понимание юридической природы права и его роли в современной правовой системе. Исследованы взаимосвязи универсальных законов бытия с законами общества, в том числе юридическими законами.

Ключевые слова: компаративизм, юридический позитивизм, естественное право, правопонимание, правовая система.

Savenko V. Philosophical and legal understanding of natural law and legal positivism: a comparative analysis of the problem

Annotation. This article provides a comparative analysis of natural and positive law. The right and the law relations in a global civilization progress have been researched. The social factors that affect the conceptual understanding of the legal nature of law and its role in the modern legal system have been studied. The relations of universal laws of being and the laws of society, including the legal laws have been researched.

Keywords: comparativism, legal positivism, natural law, understanding of law legal system.

151. Секо Я. П. Постать Тараса Шевченка і шістдесятники (у контексті святкування 150-річчя від дня народження поета) / Я. П. Секо // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєєвець, М. М. Алексєєвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 86–95.

Анотація. У статті проаналізовано діяльність шістдесятників у контексті відзначення 150 річного ювілею від дня народження Тараса Шевченка.

Ключові слова: шістдесятники, український національний рух, пам'ятник Т. Шевченку в Києві, 22 травня, Тарасова Могила.

Сэко Я. Фигура Тараса Шевченко и шестидесятники (в контексте празднования 150-летия со дня рождения поэта).

Аннотация. В статье проанализирована деятельность шестидесятников в контексте празднования 150-летнего юбилея со дня рождения Тараса Шевченко.

Ключевые слова: шестидесятники, украинское национальное движение, памятник Т. Шевченко в Киеве, 22 мая, Тарасова Могила.

Seko Y. Personality of Taras Shevchenko and dissidents of 60th (in the context Celebration of the 150th Anniversary of his birth)

Annotation. The article analyzes the activities of dissident of 60th in the context of marking the 150th Anniversary of the birth of Taras Shevchenko.

Keywords: dissidents of 60th, Ukrainian national movement, a monument to Taras Shevchenko in Kiev, May 22, Taras's barrow.

152. Секо Я. П. Ревізіонізм середини 1950-х рр. у країнах Східної Європи / Я. П. Секо // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 151–157.

Анотація. У статті аналізуються умови виникнення та основні положення ревізійоністської критики 1950-х рр.

Ключові слова: Східна Європа, ревізійонізм, сталінізм, марксизм, «соціалізм із людським обличчям».

Секо Я. Ревизионизм середины 1950-х гг. в странах Восточной Европы

Аннотация. В статье анализируются условия возникновения и основные положения ревизионистской критики 1950-х гг.

Ключевые слова: Восточная Европа, ревизионизм, сталинизм, марксизм, «социализм с человеческим лицом»

Seco J. Revisionism mid 1950s. In Eastern Europe

Annotation. This article analyzes the conditions of and guidelines revisionist criticism 1950s.

Keywords: Eastern Europe, revisionism, Stalinism, Marxism, «socialism with a human face».

156. Секо Я. П. Слов'янський вимір великої війни / Я. П. Секо // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 89–99. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті аналізується місце слов'янства у Першій світовій війні у контексті протистояння панславизму і пангерманизму. Також звертається увага на причини актуалізації ідеології панславизму при мобілізації воюючих суспільств. Показано впливи загальнослов'янської ідеології на національні рухи.

Ключові слова: Перша світова війна, панславизм, пангерманизм, Росія, націоналізм.

Секо Я. Славянское измерение Великой войны 1914–1918 гг.

Аннотация. В статье анализируется место славянства в Первой мировой войне в контексте противостояния панславизма и пангерманизма. Также обращается внимание на причины актуализации идеологии панславизма при мобилизации воюющих народов. Показано влияние общеславянской идеологии на национальные движения.

Ключевые слова: Первая мировая война, панславизм, пангерманизм, Россия, национализм.

Seco Y. Slavic dimension of the Great war 1914–1918

Annotation. In the article the place of the Slavs in the First World War in the context of opposition Pan-Slavism and Pan-Germanism is analyzed. Attention is drawn to the ideology of Pan-Slavism reasons for updating the mobilization of warring societies. The influence of Common Slavic ideology on national movements is shown.

Keywords: The First World War, Pan-Slavism, Pan-Germanism, Russia, nationalism.

154. Федорів І. О. Наукова спадщина Івана Лисяка-Рудницького у контексті славістичного дискурсу англо-американської історіографії / І. О. Федорів // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 220–234. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті авторка аналізує окремі концептуальні, в тому числі методологічні, положення із наукової спадщини відомого українського вченого І. Лисяка-Рудницького, що стосуються славістичної тематики. Увагу привернули праці вченого, присвячені історії Східної Європи, Росії, СРСР, слов'янським народам загалом.

Ключові слова: Іван Лисяк-Рудницький, діаспора, історіографічний дискурс, славістика, радянологія.

Федорив И. *Научное наследие Ивана Лысяка-Рудницкого в контексте славистического дискурса англо-американской историографии*

Аннотация. В статье автор анализирует отдельные концептуальные, в том числе методологические, положения с научного наследия известного украинского ученого И. Лысяка-Рудницкого, касающиеся славистической тематики. Внимание привлекли труды ученого, посвященные истории Восточной Европы, России, СССР, славянским народам в целом.

Ключевые слова: Иван Лысяк-Рудницкий, диаспора, историографический дискурс, славистика, советология.

Fedoriv I. *The scientific heritage of Ivan Lysiak-Rudnytskyi in the context of Slavic discourse of Anglo-American Historiography*

Annotation. In the article the author analyzes some conceptual and methodological provisions of the scientific heritage of the famous Ukrainian scientist Ivan Lysiak-Rudnytskyi related to Slavic subject. Attention has been attracted to the works of the scientist devoted to the history of Eastern Europe, Russia, the USSR, the Slavic people in general.

Keywords: Ivan Lysiak-Rudnytskyi, diaspora, historiographical discourse, Slavic studies, Sovietology.

155. Федорів І. О. [Рецензія] / І. О. Федорів // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13: присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 343–346. – (Історія, міжнародні відносини). – Рец. на кн.: Купчинський О. Вибрані статті та матеріали. Т. 3: Відомі та маловідомі постаті національної науки й культури / О. Купчинський. – Львів : Наук. т-во ім. Т. Шевченка в Україні, 2011. – 665 с. – (Українознавча наукова бібліотека НТШ, число 31).

Анотація. У статті проаналізовано працю відомого українського вченого О. Купчинського, присвячену видатним постатям національної науки й культури.

Ключові слова: біографістика, О. Купчинський, національна наука, культура, видатні діячі.

Федорив И. *Рецензия на книгу: Купчинский О. Избранные статьи и материалы. Т. 3: Известные и малоизвестные фигуры национальной науки и культуры / О. Купчинский. – Львов : Научное общество им. Шевченко, 2011. – 665 с. – (Украиноведческая научная библиотека НОШ, число 31).*

Аннотация. В статье проанализирован труд известного украинского ученого О. Купчинского, посвящен известным фигурам национальной науки и культуры.

Ключевые слова: биографистика, О. Купчинский, национальная наука, культура, выдающиеся деятели.

Fedoriv I. Review of the book: Kupchynskiy O. *Selected articles and materials. Vol. 3: The known and neglected figures of the national science and culture / O. Kupchynskiy. – Lviv : Shevchenko scientific society, 2011. – 665 p. – (Ukrainian studies scientific library Shevchenko Scientific Society, n. 31)*

Annotation. In the article the work of contemporary the famous Ukrainian scientist O. Kupchynskyy, devoted known figures of national science and culture.

Keywords: biographical, O. Kupchynskyy, national science, culture, prominent figures.

156. Федорів І. О. Творча спадщина Тараса Шевченка у контексті славістичних рефлексій / І. О. Федорів // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексєвець, М. М. Алексєвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 13 : присвячується 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. – С. 63–76. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. У статті авторка аналізує славістичну тематику у творчій спадщині Т. Шевченка. Акцентується увага на таких дискусійних питаннях в українській історіографії як слов'янофільство і Т. Шевченко, участь поета в Кирило-Мефодіївському братстві та його концептуальне бачення вирішення слов'янського питання в історичних реаліях ХІХ ст. Розглядається вплив митця на всеслов'янську аудиторію.

Ключові слова: Тарас Шевченко, славістика, слов'янофільство, Кирило-Мефодіївське братство, поетична спадщина.

Федорив И. Творческое наследие Тараса Шевченко в контексте слави́стических рефлексий

Аннотація. В статье автор анализирует слави́стическую тематику в творческом наследии Т. Шевченко. Акцентируется внимание на таких дискуссионных вопросах в украинской историографии как славянофильство и Т. Шевченко, участие поэта в Кирилло-Мефодиевском братстве и его концептуальное видение решения славянского вопроса в исторических реалиях ХІХ в. Рассматривается влияние художника на всеславянскую аудиторию.

Ключевые слова: Тарас Шевченко, славістика, славянофільство, Кирилло-Мефодиевское братство, поэтическое наследие.

Fedoriv I. The artistic heritage of Taras Shevchenko in the context of Slavic reflections

Annotation. In this article the author examines Slavic themes in the creative legacy of Taras Shevchenko. Attention is focused on such controversial issues in the Ukrainian historiography as Slavophiles studies and Shevchenko, participation of the poet in the Cyril and Methodius Brotherhood and his conceptual vision of solving the Slavic issue in Slavic historical realities of the nineteenth century. The influence of the artist on the Slavic audience is investigated.

Keywords: Taras Shevchenko, Slavonic studies, Slavophiles studies, Cyril and Methodius Brotherhood, poetic heritage.

Кафедра стародавньої та середньовічної історії

157. Бистрицька Е. В. Особливості канонічного статусу Православної церкви у Польщі (1944 – 1948 рр.) / Е. В. Бистрицька // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 3. – С. 75–82.

Анотація. У статті аналізується комплекс архівних документів Державного архіву Російської Федерації, на основі яких з'ясовано плани радянських і польських органів влади щодо зміни канонічного статусу Православної церкви у Польщі, з метою встановлення контролю над її діяльністю.

Ключові слова: Православна церква у Польщі, Польська православна церква, Московський патріархат, митрополит Діонісій, Г. Свентковський.

Быстрицкая Э. Особенности канонического статуса Православной церкви в Польше (1944 – 1948 гг.).

Аннотация. В статье анализируется комплекс архивных документов Государственного архива Российской Федерации, на основании которых раскрыто планы советских и польских органов власти с целью изменения канонического статуса Православной церкви в Польше и установления контроля над ней.

Ключевые слова: Православная церковь в Польше, Польская православная церковь, Московский патриархат, митрополит Дионисий, Г. Свентковский.

Bystrytska E. Features of the canonical status of the Orthodox Church in Poland (1944 – 1948).

Annotation. This article analyzes a set of archival documents of the State Archive of the Russian Federation, on which the plans found by Soviet and Polish authorities to change the canonical status of the Orthodox Church in Poland, in order to establish control over its activities.

Keywords: Orthodox Church in Poland, the Polish Orthodox Church, Moscow Patriarchate, Metropolitan Dionysios, G. Svyentkovskyy.

158. Зуляк І. С. Календарі «Просвіти» – важлива складова видавничої діяльності товариства (1869–1939 рр.) / І. С. Зуляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2, ч. 1. – С. 57–66.

Анотація. У статті проаналізовано важливу складову видавничої діяльності «Просвіти» – видання й поширення календарів упродовж 1869–1939 рр. Проаналізовано чинники, які сприяли популяризації календарів товариства серед широкого загалу, охарактеризовано механізм його поширення й передплати.

Ключові слова: «Просвіта», товариство, календар, видавнича діяльність, передплата.

Зуляк И. Календари «Просвиты» – важная составляющая издательской деятельности общества (1869–1939 гг.).

Аннотация. В статье проанализировано важную составляющую издательской деятельности «Просвиты» – издание и распространение календарей на протяжении 1869–1939 гг. Проанализированы факторы, которые способствовали популяризации календарей общества среди широкой общественности, охарактеризованы механизм его распространения и подписки.

Ключевые слова: «Просвита», общество, календарь, издательская деятельность, подписка.

Zuliak I. «Prosvita's» calendars are an important part of publishing company (1869–1939)

Annotation. The article analyzes publication and distribution calendars during 1869–1939 as an important part of publishing company. The article analyzes the factors that helped to popularize the calendars's company among the audience. The article describes the mechanism of distribution and subscription.

Keywords: «Prosvita», a company, a calendar, publishing, subscription.

159. Зуляк І. С. «Просвіта» і радянофільський рух в Східній Галичині міжвоєнного періоду / І. С. Зуляк // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність / НАН України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича ; [голова редколегії М. Литвин]. – Львів, 2014. – Вип. 23. – С. 423–433.

Анотація. У статті проаналізовано оцінку діяльності «Просвіти» періодичними виданнями радянофільського руху в Східній Галичині міжвоєнного періоду. Розкрито негативний вплив видань радянофільського руху на функціонування товариства, формування національної свідомості українства, реалізацію просвітньої ідеї.

Ключові слова: «Просвіта», Східна Галичина, міжвоєнний період, радянофільство, радянофільський рух, національно-культурне життя, українство.

Zulyak I. «Prosvita» u sovetofil'skoye dvizheniye v Vostochnoy Galichine mezhoennoy perioda

Аннотация. В статье проанализированы оценку деятельности «Просвиты» периодическими изданиями советскофильским движения в Восточной Галичине межвоенного периода. Раскрыто негативное влияние изданий советскофильским движения на функционирование общества, формирования национального сознания украинцев, реализацию просветительской идеи.

Ключевые слова: «Просвита», Восточная Галиция, межвоенный период, советофильство, советофильское движение, национально-культурная жизнь, украинство.

Zulyak I. «Prosvita» end radyanofil'skiy movement in eastern galicia interwar period

Annotation. The paper explores the evaluation of the «Prosvita» periodicals radyanofil'skoho movement in Eastern Galicia interwar period. Reveals a negative impact publications radyanofil'skoho movement of company, the formation of national consciousness of Ukrainians, implementation and Educational ideas.

Keywords: «Prosvita», Eastern Galicia, the interwar period radyanofilstvo, radyanofil'skiy movement, national and cultural life, the ukrainians.

160. Зуляк І. С. [Рецензія] / І. С. Зуляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 2. – С. 223–226. – Рец. на кн.: Купчинський О. Вибрані статті та матеріали. Т. 2: Прикладна архівістика та спеціальні історичні дисципліни / О. Купчинський. – Львів : Наук. т-во ім. Т. Шевченка в Україні, 2011. – 755 с.

Анотація. У статті рецензується праця відомого філолога, історика, архівіста, фахівця зі спеціальних історичних дисциплін Олега Антоновича Купчинського, що стосується малодослідженої проблематики гуманітарних і суспільних наук. Аналізується його ґрунтовний внесок у поступ національної історичної науки.

Ключові слова: Олег Купчинський, архівознавство, прикладна архівістика, спеціальні історичні дисципліни, джерелознавство.

Зуляк І. Рецензия на книгу

Аннотация. В рецензируемом труде известного филолога, историка, архивиста, специалиста из специальных исторических дисциплин Олега Купчинского, что касается малоисследованной проблематике гуманитарных и общественных наук. Анализируется его основательный вклад в продвижение национальной исторической науки.

Ключевые слова: Олег Купчинский, архивоведение, прикладная архивистика, специальные исторические дисциплины, источниковедение.

Zuliak I Review of the book: Kupchynsky O. Applied archival and special historical disciplines. Selected articles and materials. – Lviv, 2011. – Book 2. – 755 p.

Annotation. The article deals with work of the famous philologist, historian, archivist, expert of the special historical disciplines, Oleg Antonovich Kupchynsky. The article concerns unexplored issues the humanities and social sciences. The article deals with his profound contribution to the development of national historical science.

Keywords: Oleg Kupchynsky, archival science, applied archival and special historical disciplines, study of sources.

161. Зуляк І. С. [Рецензія] / І. С. Зуляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 225–228. – Рец. на кн.: Райківський І. Я. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття / І. Я. Райківський. – Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2012. – 932, 16 с.

Анотація. Рецензується монографія І. Райківського «Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття».

Ключові слова: І. Райківський, монографія, Галичина, національна єдність, громадське життя.

Зуляк І. Рецензия на книгу: Райкивский И. Я. Идея украинского национального единства в Общественной жизни Галичины XIX века /

И. Я. Райкивский. – Ивано-Франковск: Издательство Прикарпатского национального университета имени Василия Стефаника, 2012. – 932, 16 с.

Аннотация. Рецензируется монография И. Райкивского «Идея украинского национального единства в общественной жизни Галичины XIX века».

Ключевые слова: И. Райкивский, монография, Галичина, национальное единство, общественную жизнь.

Zulyak I. Review of the book: Raikivskiy I. Y. The idea of the ukrainian national unity in the Community life of Galicia in the sixth century / I. Y. Raikivskiy. – Ivano-Frankivsk : Carpathian national university named after V. Stefanik, 2012. – 932, 16 s.

Annotation. Reviewed monograph I. Raikivskiy «The idea of the Ukrainian national unity in the community life of Galicia in the XIXth century».

Keywords: I. Raikivskiy monograph, Galicia, national unity and social life.

162. Зуляк І. С. Ставлення населення України до виборчої кампанії 1946 р. / І. С. Зуляк // Вісник Львівського університету. Серія історична. Вип. 51. – Львів, 2014. – С. 150–175.

Анотація. У статті проаналізовано ставлення населення України до виборчої кампанії 1946 р. Досліджено спротив населення радянській виборчій системі, її неоднозначність у сприйнятті у різних областях України; охарактеризовано ігнорування політичних прав і настроїв населення, нав'язуванням владою «своїх» кандидатів у депутати; висвітлено умови морального та фізичного тиску на населення, залучення значного апарату чиновників, партійних працівників, військ, що формально й пояснювало майже одноставну підтримку населенням кандидатів від правлячої партії.

Ключові слова: вибори, виборча кампанія, НКДБ, радянська репресивна система, УПА, ОУН, націоналістичне підпілля.

Зуляк И. Отношение населения Украины к избирательной кампании 1946 г.

Аннотация. В статье проанализированы отношения населения Украины к избирательной кампании 1946. Исследовано сопротивление населения советской избирательной системе, ее неоднозначность в восприятии в разных областях Украины; охарактеризованы игнорирование политических прав и настроений населения, навязыванием властью «своих» кандидатов в депутаты; освещены условия морального и физического давления на население, привлечение значительного аппарата чиновников, партийных работников, войск, формально и объясняло почти единодушную поддержку населением кандидатов от правящей партии.

Ключевые слова: выборы, избирательная кампания, НКДБ, советская репрессивная система, УПА, ОУН, националистическое подполье.

Zuliak I. Ukraine's public campaign 1946

Annotation. The article analyzes the population's attitude to Ukraine election campaign in 1946 studied the resistance of the Soviet population electoral system, its ambiguity in perception in different regions of Ukraine; characterized ignoring political rights and sentiments of the population, authorities imposing «their» candidates; highlights the condition of moral and physical pressure on the population,

attracting significant staff officials, party officials, troops formally explain the almost unanimous public support for candidates from the ruling party.

Keywords: election campaign, NKVD, the Soviet repressive system, UPA, OUN nationalist underground.

163. Зуляк І. С. Функціонування пунктів воєнної цензури в УРСР (1945–1946 рр.) / І. С. Зуляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 87–92.

Анотація. У статті аналізується функціонування пунктів воєнної цензури в УРСР впродовж 1945–1946 рр. Розкрито механізм їх впливу на посилення тотального контролю за листуванням військовослужбовців, цивільного населення з членами їх сімей та родин. Висвітлено роль перлюстрації у порушенні прав радянських громадян, гарантованих законодавством.

Ключові слова: УРСР, воєнна цензура, перлюстрація, ідеологія, тотальний контроль.

Зуляк И. *Функционирование пунктов военной цензуры в УССР (1945–1946 гг.)*

Аннотация. В статье анализируется функционирование пунктов военной цензуры в УССР в течение 1945–1946 гг. Раскрыт механизм их влияния на усиление тотального контроля за перепиской военнослужащих, гражданского населения с членами их семей. Освещена роль перлюстрации в нарушении прав советских граждан, гарантированных законодательством.

Ключевые слова: СССР, военная цензура, перлюстрация, идеология, тотальный контроль.

Zuliak I. *Functioning items of military censorship in USSR (1945–1946)*

Annotation. The article deals with functioning items of military censorship in USSR 1945–1946. Analyzed the mechanism of their effect on enhance total control of military correspondence, civilians and their families. The role of censorship is described violation of the rights of Soviet citizens guaranteed by law.

Keywords: USSR, military censorship, interception, ideology, total control.

164. Кліш А. Б. Організаційні засади та програмні орієнтири Католицько-суспільного союзу в Галичині на початку ХХ ст. / А. Б. Кліш // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 141–145.

Анотація. У статті проаналізовано організаційні засади та програмні орієнтири Католицько-суспільного союзу, досліджено його ідейні принципи та суспільну діяльність, охарактеризовано мету, завдання та основні напрями діяльності організації, з'ясовано його ставлення до соціального питання, розкрито роль вищого духовенства у діяльності організації.

Ключові слова: Католицько-суспільний союз, Галичина, суспільно-християнський рух, Ю. Більчевський, Ю. С. Пельчар.

Клиш А. *Организационные принципы и программные ориентиры Католическо-общественного союза в Галичине в начале ХХ ст.*

Аннотация. В статье проанализированы организационные принципы и программные ориентиры Католическо-общественного союза, исследованы его идейные принципы и общественную деятельность, охарактеризованы цели, задачи и основные направления деятельности организации, выяснено его отношение к социальному вопросу, раскрыто роль высшего духовенства в деятельности организации.

Ключевые слова: Католическо-общественный союз, Галичина, общественно-христианское движение, Ю. Бильчевский, Ю. С. Пельчар.

Klish A. Organizational principles and programmatic orientations of the Catholic social union in Galychyna at the beginning of the XX century

Annotation. The article analyzes the organizational principles and policy orientations Catholic-social union, investigated its ideological principles and social activities, the goals, objectives and main activities of the organization, explained his attitude to the social question, the role of the higher clergy in the organization.

Keywords: Catholic social union, Galychyna, public-christian movement, Y. Bilczewski, Y. S. Pelczar.

165. Кліш А. Б. Польський суспільно-християнський рух у Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст.: сучасна зарубіжна історіографія / А. Б. Кліш // Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії / ХНУ імені В. Н. Каразіна ; голов. ред. С. І. Посохов. – Харків, 2014. – Вип. 17. – С. 234–242.

Анотація. У статті проаналізовано комплекс праць зарубіжних учених, присвячуєтьсяяених проблемам політичної, національно-культурної діяльності польського суспільно-християнського руху у Галичині наприкінці XIX – на початку XX ст., охарактеризовано ставлення його представників до національного питання.

Ключові слова: суспільно-християнський рух, історіографічні джерела, історіографія, антисемітизм, Галичина.

Klish A. Польское общественно-христианское движение в Галичине в конце XIX – начале XX в.: современная зарубежная историография

Аннотация. В статье проанализирован историографический комплекс работ зарубежных ученых, посвященных проблемам политической, национально-культурной деятельности польского общественно-христианского движения в Галичине в конце XIX – начале XX в., его отношение к национальному вопросу.

Ключевые слова: общественно-христианское движение, историографические источники, историография, антисемитизм, Галичина.

Klish A. Polish social-christian movement in Galychyna late XIX – early XX century: modern foreign historiography

Annotation. The paper explores the complex historiographical works of foreign scholars on the problems of political, ethnic and cultural activities of the Polish social-christian movement in Galychyna in late XIX – early XX century, his attitude to the national question.

Keywords: social-christian movement, historiographical sources, historiography, anti-Semitism, Galychyna.

166. Кліш А. Б. Програмні засади та політична діяльність Польської християнсько-соціальної партії в Галичині / А. Б. Кліш // Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету / голов. ред. Ф. Г. Турченко. – Запоріжжя, 2014. – Вип. 38. – С. 83–87.

Анотація. У статті досліджуються передумови та обставини заснування, ідеологія та політична практика Польської християнсько-соціальної партії, що діяла у Галичині упродовж 1908–1910 рр. Проаналізовано програмні документи, роль окремих лідерів, організацію виборчих кампаній, місце серед інших політичних сил, з'ясовано ставлення партії до єврейського питання, розкрито українсько-польські взаємини на регіональному рівні зазначеного періоду, причини занепаду партії.

Ключові слова: Польська християнсько-соціальна партія, Галичина, Краків, програмні засади, політична діяльність.

Klish A. B. Програмные основы и политическая деятельность Польской христианско-социальной партии в Галиции

Анотація. В статье исследуются предпосылки и обстоятельства основания, идеология и политическая практика Польской христианско-социальной партии, действовавшей в Галичине в течение 1908-1910 гг. Проанализированы программные документы, роль отдельных лидеров, организацию избирательных кампаний, место среди других политических сил, выяснено отношение партии к еврейскому вопросу, раскрыто украинско-польские взаимоотношения на региональном уровне указанного периода, причины упадка партии.

Ключевые слова: Польская христианско-социальная партия, Галичина, Краков, программные принципы, политическая деятельность.

Klish A. B. Program principles and political activity of Polish christian social party in Galicia

Annotation. The article examines the background and circumstances of foundation, ideology and political activity of the Polish Christian Social Party, functioning in Galicia during the 1908-1910. The policy documents, the role of certain leaders, organization of the election campaigns, position among other political forces have been analyzed in the article, also the party's attitude toward the Jewish question has been clarified, the Ukrainian-Polish relations at the regional level during the specified period and the causes of decline have been revealed by the author.

Keywords: Polish Christian Social Party, Galicia, Krakow, program principles, political activity.

167. Кліш А. Б. Участь представників суспільно-християнської течії Східної Галичини у парламентських виборах 1900 р. / А. Б. Кліш // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2, ч. 2. – С. 30–33.

Анотація. Висвітлюється діяльність українських політиків Галичини суспільно-християнського спрямування у проведенні виборчої кампанії 1900 р.

до австрійського парламенту, розглянуто їх передвиборчу риторичку та проаналізовано результати виборів.

Ключові слова: вибори, передвиборча кампанія, парламент, Галичина, суспільно-християнська течія.

Клиш А. Участие представителей общественно-христианского движения Галичины в парламентских выборах 1900 г.

Аннотація. Освещается деятельность украинских политиков Галичины общественно-христианского направления в проведении избирательной кампании 1900 г. в австрийский парламент, рассмотрены их предвыборная риторика и проанализированы результаты выборов.

Ключевые слова: выборы, предвыборная кампания, парламент, Галичина, общественно-христианское течение.

Klish A. Participation of representatives of socio-christian flows of Galicia in parliamentary elections 1900

Annotation. Highlights the activities of Ukrainian Galician politicians socio-Christian perspective in the election campaign in 1900 to the Austrian Parliament, considered their pre-election rhetoric and analyzed the results.

Keywords: elections, election campaign, parliament, Galicia, social and Christian flows.

168. Кліш А. Б. Фракція «Слов'янський християнсько-народний союз» у Державній раді (кінець XIX – початок XX ст.) / А. Б. Кліш // Україна–Європа–Світ = Ukraine–Europe–World : міжнародний збірник наукових праць / редкол.: Ю. М. Алексєєв, Л. М. Алексієвець, М. М. Алексієвець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 14. – С. 123–132. – (Історія, міжнародні відносини).

Анотація. Розглянуто участь українських депутатів суспільно-християнського руху у фракції «Слов'янський християнсько-народний союз», що діяла в Державній Раді упродовж 1897–1900 рр. Проаналізовано важливі питання, які піднімали українські депутати у Віденському парламенті та на урядовому рівні. Охарактеризовано їх співпрацю з парламентарями інших слов'янських народів Австро-Угорської імперії. Показано роль українських депутатів у роботі коаліції, до якої вони входили.

Ключові слова: «Слов'янський християнсько-народний союз», Галичина, Державна рада, фракція, «Руський клуб», Католицько-руський народний союз.

Клиш А. Фракция «Славянский христианско-народный союз» в Государственном Совете (1897–1900 гг.)

Аннотація. Рассмотрены участие украинских депутатов общественно-христианского движения во фракции «Славянский христианско-народный союз», действовавшей в Государственном Совете в течение 1897–1900 гг. Проанализированы важные вопросы, которые поднимали украинские депутаты в Венском парламенте и на правительственном уровне. Охарактеризованы их сотрудничество с парламентариями других славянских народов Австро-Венгерской империи. Показана роль украинских депутатов в работе коалиции, в которую они входили.

Ключевые слова: «Славянский христианско-народный союз», Галичина, Государственный совет, фракция, «Русский клуб», Католическо-русский народный союз.

Klish A. Faction «Slavic Christian National Union» in the Council of State (1897–1900)

Annotation. Participation of Ukrainian deputies social-christian movement in the faction «Slavic Christian-National Union», which operated in the State Council during the 1897–1900. Analyzed the important issues raised by the Ukrainian deputies in the Vienna parliament and at the government level. Characterized their cooperation with parliaments of other Slavic peoples of the Austro-Hungarian Empire. The role of Ukrainian MPs in the coalition to which they belonged.

Keywords: «Slavic Christian-National Union», Galicia, the State Council, faction, "Ruthenian Club", Ruthenian Catholic People's Union.

169. Ятищук О. В. Художній текст як етнографічне джерело / О. В. Ятищук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1, ч. 1. – С. 209–214.

Анотація. У статті здійснена спроба етнологічного підходу до контексту художніх творів українських письменників з метою виявлення якою мірою і у якій формі у їх творчості відображені ті чи інші етнографічні матеріали.

Ключові слова: художній текст, етнографічне джерело, джерелознавство, інформація, методи дослідження.

Ятышчук О. Художественный текст как этнографический источник

Аннотация. В статье осуществлена попытка этнологического подхода к контексту художественных произведений украинских писателей и определить, как, в какой степени и в какой форме в их творчестве отображены те или иные этнографические материалы.

Ключевые слова: художественный текст, этнографический источник, источниковедение, информация, методы исследования.

Yatyshchuk O. Artistic text as an ethnographic source

Annotation. In this paper an attempt of ethnological approach to the context of artistic works by Ukrainian writers to identify to what extent and in what form their creativity reflected in these and other ethnographic materials.

Keywords: artistic text, ethnographic source, information, research methods.

Кафедра філософії та економічної теорії

170. Григорук А. А. Володимир Навроцький – перший дослідник економіки Галичини / А. А. Григорук, Л. М. Литвин // Історія народного господарства та економічної думки України : міжвід. зб. наук. пр. / Нац. акад. наук України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування» ; відп. ред. В. В. Небрат. – Київ, 2014. – Вип. 47. – С. 335–347.

Анотація. У статті висвітлюється багатогранна діяльність визначного українського економіста, статистика, фольклориста, поета, громадського діяча В. Навроцького – першого дослідника економіки Галичини.

Ключові слова: В. Навроцький, Галичина, економіка, податки, сільське господарство, пропінація.

Григорук А., Литвин Л. Владимир Навроцкий – первый исследователь экономики Галиции

Аннотація. В статье освещается многогранная деятельность известного украинского экономиста, статистика, фольклориста, поэта, общественного деятеля В. Навроцкого – первого исследователя экономики Галиции.

Ключевые слова: В. Навроцкий, Галиция, экономика, налоги, сельское хозяйство, пропинация.

Hryhoruk A., Lytvyn L. Volodymyr Navrotskyi – the first researcher of the economy of Galicia

Annotation. An attempt to highlight the versatile activity of a renowned Ukrainian economist, statistician, folklorist, poet and public figure V. Navrotskyi as the first researcher of the economy of Galicia is made in the article.

Keywords: V. Navrotskyi, Galicia, economy, taxes, agriculture, propination.

171. Грушко В. С. Міста у культурно-семіотичному процесі формування геополітичних просторів та зон підвищеної геополітичної напруги / В. С. Грушко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Географія / голов. ред. Л. П. Царик ; редкол.: Андрейчук В., Брич В. Я., Голосов В. М. [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 61–69.

Анотація. Дослідження присвячується аналізу ролі міст у процесі формування і розвитку соціально-географічних просторів навколо себе. Міста розглядаються як динамічні соціальні вертикалі, які панують над оточуючим їх соціальним середовищем (жителями сіл і менших значимих міст) і втягують в орбіту породжених ними процесів людей, що проживають на досить значних відстанях від них. Таким чином формується географічний простір впливу міст, який набуває вигляду своєрідних "ізоляцій" спадаючої інтенсивності, конфігурація котрих під впливом інших міст може набувати найрізноманітніших форм, іноді на околицях свого впливу співпадаючи з адміністративними, державними, цивілізаційними, геополітичними кордонами, а іноді – поширюючи свій вплив всупереч суб'єктивно встановленим межам.

Ключові слова: міста-матриці, цивілізації, геополітичний простір, культурно-семіотичний процес, таласократія, телурократія, Нові Єрусалими.

Грушко В. Города в культурно-семиотическом процессе формирования геополитических пространств и зон повышенного геополитического напряжения

Аннотація. Исследование посвящено роли городов в процессе формирования и развития социальных, культурных, политических и мировоззренческих географических пространств вокруг себя. В работе города рассматриваются не как простое сосредоточение большого количества людей, объектов производственной и социальной инфраструктуры в одном месте, а как динамические социальные вертикали, которые одновременно и довлеют над окружающей социальной средой (жителями сел и меньших за масштабами или значением городов), и втягивают в орбиту порожденных городами процессов живущих на достаточно отдаленных от эпицентра событий людей. Как следствие, формируется географическое

пространство влияния городов, которое приобретает вид своеобразных систем изолиний, характеризующих уровни втянутости населения за их пределами в процессы происходящие в них. Форма изолиний влияния под воздействием других городов может приобретать самую разнообразную конфигурацию.

Автором развивается утверждение, что эволюция использования термина "цивилизация" от города до государства и, наконец, до больших общностей стран и народов объединенных общими особенностями социально-политической, экономической организации, едиными духовными ценностями и идеалами, очень точно указывает на рождение всех современных цивилизаций, геополитических пространств в каком-то конкретном городе, где особенно успешно сумела себя проявить определенная элита, конкретной социальной вертикали, успех которой ставал образцом для подражания как для следующих поколений, так и для современников, которые распространяли удачный социальный опыт в пространстве. Разные практики социальной реализации частично конкурировали между собой, частично дополняли друг друга. Одинаковые – конкурировали и выстраивали иерархию за способностью наиболее успешно реализовывать ту или иную функцию или идею. При этом географическое социальное пространство между городами приобретало черты поля сражения, территории противоборства за сферы влияния между доминирующими элитами разных городов.

Ключевые слова: города-матрицы, цивилизации, геополитическое пространство, культурно-семиотический процесс, таласократия, телуроократия, Новые Иерусалимы.

Grushko V. Cities In cultural and semiotic shaping geopolitical spaces and zones of increased geopolitical tension.

Annotation. The article is devoted to the role of cities in proses formation and development of social, cultural, political and philosophical geographical spaces around them. Cities are not seeing as a simple accumulation of large numbers of people, objects of production and social infrastructure in the same city, but as a dynamic social vertically, are both dominated by the surrounding social environment (villagers and smaller in scale or importance of the city), and involve, in orbit affected towns processes living on a fairly distant from the epicenter of events people. As a result, geographical area emerging of influence of cities that get kind of peculiar contours that characterize the population level involving beyond and processes occurring in them. The shape contour of influence, under the influence of other towns can acquire a wide range of configurations.

The author develops the claim that the evolution of the term "civilization" of the city in the state and large countries and peoples are united by common features of social and political, economic organization, the only spiritual values and ideals. It's definitely points to the birth of modern civilizations, geopolitical spaces in any particular city. Some elite specific social level successfully managed to show itself in it.

Keywords: matrix-city, civilization, geopolitical space, cultural-semiotic process, thalassocracy, tellurocracy, New Jerusalem.

172. Грушко В. С. Українська точка біфуркації в епіцентрі геополітичного та світоглядного розлому між розпадом і буттям / В. С. Грушко // Соціологічні студії : наук.-практ. журн. / Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; голов. ред. Л. Й. Кондратик. – Луцьк, 2014. – № 1 (4). – С. 18–23.

Анотація. Висвітлюються проблеми сучасного українського суспільства, яке прагне осмислити себе, своє місце у світі та сенс свого існування. Розкриваються особливості українського цивілізаційного пограниччя, де точиться боротьба різних світоглядів, способів пристосування до життя та самореалізації людини і соціуму. Зосереджується увага на випробовуванні в регіоні якості ідей народжених в цивілізаційному «тилу», аналізується їх взаємодія, трансформація під впливом несприятливих умов, синтез відмінних форм організації суспільного життя та народження соціальних альтернатив.

Ключові слова: цивілізаційне прикордоння, соціальна самоорганізація, світоглядні універсалиї, концептуальні стратегії розвитку суспільства, фінансова цивілізація, візантійська модель.

Грушко В. Украинская точка бифуркации в эпицентре геополитического и мировоззренческого разлома между распадом и бытием

Аннотація. Рассматриваются проблемы современного украинского общества, которое переживает сложный период осмысления самого себя, своего места в мире и наполнение своего существования определенными смыслами. Анализируются сложные многоаспектные взаимосвязи социума Украины с главными центрами влияния на нее. Дается характеристика природы влияющих на нее на сегодня сил и сложности их восприятия украинским обществом. Раскрываются особенности украинского цивилизационного пограничья, где не только происходит борьба разных мировоззренческих универсалий, способов адаптации, самореализации человека и социума, но и одновременно происходит тестирование на прочность идей, рожденных в глубоком цивилизационном «тылу», их взаимодействие, трансформация под влиянием неблагоприятных условий, синтез различных форм организации общественной жизни, рождение социальных альтернатив.

Ключевые слова: цивилизационное пограничье, социальная самоорганизация, мировоззренческие универсалии, концептуальные стратегии развития общества, финансовая цивилизация, византийская модель.

Grushko V. Ukrainian point of bifurcation in epicentre geopolitical and worldview of break a secret between disintegration and life

Annotation. The article is devoted the problems of modern Ukrainian society which experiences the difficult period of comprehension itself and its own place in the world and filling with of the existence certain senses. Multidimensional wheels within wheels of social of Ukraine are in-process analysed with the main centres of influence on it. Description of nature is given influencing on it for today forces and complication of their perception by Ukrainian society. Features open up Ukrainian civilization border where not only there is a fight of different world view universally, methods of adaptation, self-realization of man and social, but also simultaneously there is testing on durability of ideas bear in deep civilization a «rear», their co-operation, transformation under influence of unfavourable terms, synthesis of excellent forms of organization of public life, birth of social alternatives.

Keywords: civilization border, social universals, conceptual strategies of development of society, financial civilization, Byzantium models.

Факультет іноземних мов

Кафедра іноземних мов

173. Бартіш С. В. Втілення міфологеми «золотого віку» у поезії для дітей Олени Пчілки та Крістіана Овербека / С. В. Бартіш // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 45. – С. 80–83.

Анотація. У статті аналізуються особливості втілення міфологеми «золотого віку» у поезії для дітей німецького просвітника Крістіана Овербека та української просвітительки кінця XIX століття Олени Пчілки.

Ключові слова: міфологема «золотого віку», Крістіан Овербек, Олена Пчілка, поезія для дітей.

Bartish S. Воплощение мифологеми «золотого века» в поэзии для детей (на материале творчества Олены Пчилки и Кристиана Овербека)

Аннотация. В статье анализируются особенности воплощения мифологеми «золотого века» в поэзии для детей немецкого просветителя Кристиана Овербека и украинской просветительницы конца XIX века Олены Пчилки.

Ключевые слова: мифологема «золотого века», Кристиан Овербек, Олена Пчилка, поэзия для детей.

Bartish S. The embodiment of the mythologema of the «golden age» in the poetry for children (based on the works by Olena Pchilka and Christian Overbeck)

Annotation. The article deals with the features of the embodiment of the mythologema of the «golden age» in the poetry for children written by the German enlightener Christian Overbeck and the Ukrainian educator of the late nineteenth century Olena Pchilka.

Keywords: the mythologema of the «golden age», Christian Overbeck, Olena Pchilka, poetry for children.

174. Бурко В. О. Постколоніальний художній дискурс як наратив культурної відмінності / В. О. Бурко // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 130. – С. 80–84.

Анотація. У статті розглядаються специфіка постколоніального художнього дискурсу як наративу культурної відмінності. Зокрема, аналізується феномен, який відбувається з англійською мовою в постколоніальному мультикультурному просторі.

Ключові слова: постколоніальний художній дискурс, наратив, трансформація мови, темпоральність, подвійне письмо.

Бурко В. Постколониальный художественный дискурс как нарратив культурного отличия

Аннотация. В статье рассматриваются специфика постколониального художественного дискурса как нарратива культурного различия. В частности, анализируется феномен, который происходит с английским языком в постколониальном мультикультурном пространстве.

Ключевые слова: постколониальный художественный дискурс, нарратив, трансформация языка, темпоральность, двойное письмо.

Burko V. Postcolonial literary discourse as a narrative of cultural differences

Аннотация. The article investigates the specificity of postcolonial literary discourse as a narrative of cultural differences. In particular, the English language phenomenon in postcolonial multicultural space has been analysed.

Keywords: postcolonial literary discourse, narrative, transformation of a language, temporality, double-writing.

175. Деркач Г. С. Особливості відбору лексичного мінімуму для активного та пасивного вокабуляру студентів факультетів фізичного виховання / Г. С. Деркач // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини / [редкол.: Побірченко Н. С. (голов. ред.) та ін.]. – Умань, 2014. – Вип. 10, ч. 2. – С. 19–24.

Анотация. У статті порушено проблему поповнення активного і пасивного вокабулярів студентів, які вивчають англійську мову для спеціальних цілей (English for Specific Purposes). Окреслено основні принципи відбору лексичного мінімуму, проаналізовано доцільність їхнього одночасного застосування в процесі збагачення лексичного запасу, доведено, що семантичний принцип та тематична відповідність є основними способами відбору як активного так і пасивного лексичного мінімуму для студентів факультетів фізичного виховання

Ключові слова: активний вокабуляр, пасивний вокабуляр, лексичний мінімум, англійська мова для спеціальних цілей (ESP), спорт.

Деркач Г. С. Особенности отбора лексического минимума для активного и пассивного вокабуляра студентов факультетов физического воспитания

Аннотация. В статье затронута проблема пополнения активного и пассивного вокабуляров студентов, изучающих английский язык для специальных целей (English for Specific Purposes). Определены основные принципы отбора лексического минимума, проанализирована целесообразность их одновременного применения в процессе обогащения лексического запаса студентов, доказано, что семантический принцип и тематическое соответствие являются основными способами отбора как активного так и пассивного лексического минимума для студентов факультетов физического воспитания.

Ключевые слова: активный вокабуляр, пассивный вокабуляр, лексический минимум, английский язык для специальных целей (ESP), спорт.

Derkach H. S. The Peculiarities of Active and Passive Vocabulary Selection for the Students of the Faculties of Physical Education

Annotation. The problem of the active and passive vocabulary formation for the students learning a foreign language for specific purposes is raised in the article. The basic principles of the selection of a basic vocabulary are defined and the expediency of their simultaneous application for enrichment of a lexical minimum is analyzed. It is proved that the semantic principle and the principle of thematic line are the most reasonable in the process of words selection for the students of faculties of Physical Education.

Keywords: active vocabulary, passive vocabulary, lexical minimum, English for Specific Purposes (ESP), sports.

176. Деркач Г. С. Формування англомовної професійної компетенції у студентів-журналістів шляхом вивчення фахової термінології / Г. С. Деркач // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 42. – С. 258–260.

Анотація. У статті окреслено поняття «журналістський термін». З'ясовано основні цілі у вивченні професійної іноземної мови та наголошено на проблемах, які стоять на шляху вивчення фахової лексики. Вказані інноваційні методи опанування журналістськими термінами, що сприяють формуванню у студентів зі спеціальності «Журналістика» іншомовної професійної комунікативної компетенції.

Ключові слова: професійно-орієнтована термінологія, англомовна професійна компетенція, термін, журналістика, вивчення фахової лексики.

Деркач Г. С. Формирование англоязычной профессиональной компетенции у студентов-журналистов путем изучения специальной терминологии

Аннотация. В статье очерчено понятие «журналистский термин». Определены главные цели в изучении профессионального иностранного языка и проблемы, возникающие в процессе изучения профессиональной лексики. Указаны инновационные методы усвоения журналистских терминов, что способствует формированию у студентов специальности «Журналистика» иноязычной профессиональной компетенции.

Ключевые слова: профессионально-ориентированная терминология, англоязычная профессиональная компетенция, термин, журналистика, изучение профессиональной лексики.

Derkach H. S. The Formation of the English Professional Competence by Learning ESP Terminology by the Students of Media Specialties

Annotation. The article traces the concept of “journalist term”. The main goals and most common challenges arising in the process of learning English for special purposes are taken into consideration. Special attention is paid to the effective methods of learning ESP terminology by the students of media specialties.

Keywords: profession-oriented terminology, English professional competence, term, media, learning terminology for specific purposes.

177. Драпак Г. Б. Текст, інтертекст та гіпертекст – точки перетину / Г. Б. Драпак // *Studia Methodologica / Volodymyr Hnatyuk National Pedagogic University of Ternopil* ; ed. R. Hromyak [et al.]. – Ternopil, 2014. – No 38. – P. 109–113.

Анотація. Предметом дослідження є гіпертекстуальність та її іманентні риси. Окрема увага звертається на ідеї інтертекстуальності, висловлені у працях У. Еко, Р. Барта та Ю. Крістєвої, принципи якої багато в чому визначають природу гіпертексту.

Ключові слова: гіпертекст, інтертекстуальність, електронна література, центр, лінеарність, цифрові інформаційні технології.

Драпак Г. Б. Текст, интертекст и гипертекст - точки пересечения

Аннотация. Предметом исследования является гипертекстуальность и ее имманентные черты. Особое внимание обращается на идее интертекстуальности, высказанные в трудах У. Эко, Р. Барта и Ю. Кристевой, принципы которой во многом определяют природу гипертекста.

Ключевые слова: гипертекст, интертекстуальность, электронная литература, центр, линейность, цифровые информационные технологии.

Drapak H. Text, Intertext and Hypertext: Points of Intersection

Annotation. The author of the article examines the hypertext and its specific features. Special attention is drawn to the ideas of intertextuality, main concepts of which mostly determine the nature of the hypertext. Works of such literary critics as U. Eco, R. Barthes and J. Kristeva are taken into consideration.

Keywords: hypertext, intertextuality, electronic literature, center, linearity, digital information technology.

178. Заблоцька Л. М. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі іншомовної підготовки майбутніх фахівців сфери «Туризм» / Л. М. Заблоцька // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія: зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014. – Вип. 42, ч. 4. – С. 139–144.

Анотація. Стаття присвячується розгляду використання сучасних інформаційних технологій у процесі іншомовної фахової підготовки майбутніх фахівців сфери «Туризм». Основна увага приділена можливостям використання Інтернет ресурсів, комп'ютерних програм та інших мультимедійних засобів в організації навчальної діяльності студентів. Обґрунтовано, що поєднання сучасних інформаційних технологій із традиційними сприяють оптимізації процесу навчання іноземної мови й прискорює процес запам'ятовування великого обсягу запропонованого мовного матеріалу.

Ключові слова: сучасні інформаційні технології, іншомовна фахова підготовка, Інтернет ресурси, мультимедійні засоби, комп'ютерні програми.

Заблоцкая Л. М. Использование современных информационных технологий в процессе иноязычной профессиональной подготовки будущих специалистов сферы «Туризм»

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению использования современных информационных технологий в процессе иноязычной профессиональной подготовки будущих специалистов сферы «Туризм». Основное внимание уделено возможностям использования Интернет ресурсов, компьютерных программ и других мультимедийных средств в организации учебной деятельности студентов. Обосновано, что сочетание современных информационных технологий с традиционными способствуют оптимизации процесса обучения иностранному языку и ускоряет процесс запоминания большого объема предложенного языкового материала.

Ключевые слова: современные информационные технологии, иноязычная профессиональная подготовка, Интернет ресурсы, мультимедийные средства, компьютерные программы

Zablotska L. M. The usage of modern information technology in foreign language professional training of the future specialists majoring in «Tourism»

Annotation. The article is devoted to the usage of modern information technology in foreign language professional training of the future specialists majoring in "Tourism". The main attention is paid to the possibilities of Internet resources, computer software, and other multimedia means in the process of students' educational activities. It is proved that the combination of the modern information technologies with the traditional ones optimize the process of foreign language learning and accelerates the process of memorization of a large amount of the proposed language material.

Keywords: modern information technology, foreign language for professional needs, Internet resources, multimedia, computer programs.

179. Заблоцька Л. М. Навчання читанню іншомовної професійно-орієнтованої літератури у процесі фахової підготовки студентів спеціальності «Туризм» / Л. М. Заблоцька // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 128. – С. 378–381.

Анотація. Стаття присвячується розгляду методичних аспектів навчання читання іншомовної професійно-орієнтованої літератури у процесі фахової підготовки студентів спеціальності «Туризм». Обґрунтовується необхідність уведення спеціалізованого тексту до змісту навчання іншомовної підготовки майбутніх фахівців сфери «Туризм». Простежуються підходи щодо класифікації різних видів читання та етапи навчання читання у ході іншомовної підготовки студентів.

Ключові слова: іншомовна професійно-орієнтована література, навчання читанню, фахова підготовка.

Заблоцкая Л. М. Обучение чтению иноязычной профессионально-ориентированной литературы в процессе профессиональной подготовки студентов специальности «Туризм»

Аннотация. Статья посвящена рассмотрению методических аспектов обучения чтению иноязычной профессионально-ориентированной литературы в процессе профессиональной подготовки студентов специальности «Туризм». Обосновывается необходимость введения специализированного текста к содержанию обучения иноязычной подготовки будущих специалистов сферы «Туризм». Прослеживаются подходы к классификации различных видов чтения и этапы обучения чтению в ходе иноязычной подготовки студентов.

Ключевые слова: иноязычная профессионально-ориентированная литература, обучение чтению, профессиональная подготовка.

Zablotska L. M. Teaching to reading foreign language professionally-oriented literature in the process of professional training of students majoring in «Tourism»

Annotation. The methodological aspects of teaching to read a foreign language professionally-oriented literature in the process of professional training of students majoring in «Tourism» are considered in the article. The article emphasizes the necessity of the specialized text input to the content of foreign language training of the future specialists in «Tourism». The approaches to the classification of different types of reading and the stages of teaching to read in the course of foreign language preparation of the students are traced in the article.

Keywords: foreign language professionally-oriented literature, the content of foreign language training, teaching to read, professional training.

180. Заблоцька Л. М. Предмети мовного циклу у початкових школах в умовах сучасного реформування освіти Великої Британії / Л. М. Заблоцька // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014. – Вип. 45, ч. 5. – С. 108–114.

Анотація. У статті розглядаються особливості реалізації предметів мовного циклу у початкових школах Великої Британії в умовах сучасного реформування шкільної освіти. У даному дослідженні здійснено огляд науково-педагогічної літератури, присвяченої сучасним тенденціям розвитку мовної освіти у початкових школах Великої Британії, а також проаналізовано програми, стратегії та ініціативи уряду Великої Британії, що стосуються забезпечення умов для розвитку мовної компетенції учнів.

Ключові слова: предмети мовного циклу, початкові школи, Велика Британія, реформування, шкільна освіта, мовна компетенція

Zablotskaya L. M. Предметы языкового цикла в начальных школах в условиях современного реформирования образования Великой Британии

Аннотация. В статье рассматриваются особенности реализации предметов языкового цикла в начальных школах Великобритании в условиях современного реформирования школьного образования. В данном исследовании осуществлен обзор научно-педагогической литературы, посвященной современным тенденциям развития языкового образования в начальных школах Великобритании, а также проанализированы программы, стратегии и инициативы правительства Великобритании, касающиеся обеспечения условий для развития языковой компетенции учащихся.

Ключевые слова: предметы языкового цикла, начальные школы, Великобритания, реформирования, школьное образование, языковая компетенция

Zablotska L. M. The subjects of linguistic cycle in primary schools in the course of the modern process of reformation of the school education in the Great Britain

Annotation. The article is devoted to the study of the peculiarities of language-learning subjects' implementation in primary schools of Great Britain in the course of the modern process of reformation of the school education. The examination of the scientific and educational literature on the contemporary trends in language education in primary schools of Great Britain has been done, as well as the analysis of programs, policies and initiatives of the UK Government regarding the provision of the necessary conditions for the development of primary schoolchildren's language competence has been suggested in this study.

Keywords: language learning subjects, primary school, Great Britain, the reformation, school education, language competence.

181. Закордонець Н. І. Закономірності функціонування післядипломної освіти фахівців сфери туризму в Швейцарії / Н. І. Закордонець // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 174–180.

Анотація. З'ясовано закономірності функціонування післядипломної освіти фахівців сфери туризму в Швейцарії. Розглянуто компетенції працівника сфери туризму, на формуванні яких зосереджені програми післядипломної освіти. Окреслено переваги освітньо кваліфікаційного рівня магістра ділового адміністрування з основною спеціалізацією у сфері туризму. Визначено особливості навчальних планів підготовки докторів в галузі управління на прикладі окремих навчальних закладів туристського профілю. Розкрито критерії ефективності функціонування післядипломної освіти фахівців сфери туризму Швейцарії.

Ключові слова: післядипломна освіта, сфера туризму, магістр ділового адміністрування, доктор в галузі управління, Швейцарія.

Закордонець Н. І. Закономерности функционирования последипломного образования специалистов сферы туризма в Швейцарии

Анотація. Выяснены закономерности функционирования последипломного образования специалистов сферы туризма в Швейцарии. Рассмотрены компетенции работника сферы туризма, на формировании которых сосредоточены программы последипломного образования. Обозначены преимущества образовательно-квалификационного уровня магистра делового администрирования с основной специализацией в сфере туризма. Определены особенности учебных планов подготовки докторов в области управления на примере отдельных учебных заведений туристского профиля. Раскрыты критерии эффективности функционирования последипломного образования специалистов сферы туризма Швейцарии.

Ключевые слова: последипломное образование, сфера туризма, магистр делового администрирования, доктор в области управления, Швейцария.

Zakordonets N. I. Postgraduate education functioning patterns of tourism sphere specialists in Switzerland

Annotation. Functioning patterns of postgraduate education of tourism sphere specialists in Switzerland have been established. The competences of tourism sphere specialist, the formation of which programs of postgraduate education are focused on have been considered. The benefits of educational qualification of Masters in Business Administration with a major specialization in tourism have been outlined. The characteristics of the core curriculum of the Doctor of Management of leading universities in the field of tourism education have been determined. The performance criteria of postgraduate education system functioning of tourism sphere specialists in Switzerland have been revealed.

Keywords: postgraduate education, tourism sphere, Master of Business Administration, Doctor of Management, Switzerland.

182. Закордонець Н. І. Інтегративний підхід до формування змісту двомовного навчання у вищих навчальних закладах / Н. І. Закордонець // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур. – Додаток 5 до Вип. 31, т. 10 : Проблеми емпіричних досліджень у психології. – Київ, 2014. – С. 202–207.

Анотація. Обґрунтовано інтегративний підхід до навчання іноземної мови та професійних дисциплін у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Розглянуто основні напрямки організації двомовного навчання. З'ясовано особливості трактування змісту поняття «двомовне навчання» та «білінгвальна освіта» у

вітчизняній та зарубіжній педагогіці. Запропоновано дефініційний аналіз понять «двомовне навчання», «імерсія», «інтегративне навчання». Зазначено, що двомовне навчання при вивченні професійних дисциплін значною мірою сприяє соціокультурній інтеграції.

Ключові слова: білінгвізм, двомовна освіта, двомовне навчання, інтегративний підхід, імерсія, професійні дисципліни.

Закордонець Н. І. Интегративный подход к формированию содержания двуязычного обучения в высших учебных заведениях

Аннотація. Обоснованн інтегративний підхід к обучению иностранному языку и профессиональных дисциплин в высших учебных заведениях (ВУЗ). Рассмотрены основные направления организации двуязычного обучения. Выяснено особенности трактовки содержания понятия «двуязычное обучение» и «билингвальное образование» в отечественной и зарубежной педагогике. Предложено дефиниционный анализ понятий «двуязычное обучение», «иммерсия», «интегративное обучение». Отмечено, что двуязычное обучение при изучении профессиональных дисциплин в значительной мере способствует социокультурной интеграции.

Ключевые слова: билингвизм, двуязычное образование, двуязычное обучение, интегративный подход, иммерсия, профессиональные дисциплины.

Zakordonets N. I. Integrative approach to the formation of the content of bilingual education in higher educational establishments

Annotation. Integrative approach to foreign language teaching and professional disciplines in higher education institutions has been verified. The main areas of bilingual education have been analysed. The peculiarities of the interpretation of the terms «bilingual education» and «bilingual teaching» in domestic and foreign education have been investigated. A definitional analysis of the concepts of «bilingual education», «immersion», «integrative learning» has been suggested. It is indicated that bilingual teaching of professional disciplines contributes significantly to the socio-cultural integration.

Keywords: bilingualism, bilingual education, bilingual teaching, integrative approach, immersion, professional discipline.

183. Закордонець Н. І. Система управління навчальними закладами туристського і готельного профілю в Швейцарії / Н. І. Закордонець // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 3. – С. 61–67.

Анотація. Розглянуто сутність управління навчальними закладами туристського і готельного профілю в Швейцарії. Зазначено, що організація навчального процесу в освітніх закладах країни зумовлена децентралізованою та федералістською структурою швейцарської системи освіти. Розкрито політику управління на різних ієрархічних рівнях: федеральному, кантональному і комунальному. З'ясовано, що особливе значення в системі туристської освіти Швейцарії займає акредитація, оскільки замінює систему державного контролю. Показано діяльність Асоціації швейцарських готельних шкіл та її роль у вдосконаленні туристської освіти. Встановлено, що модернізація швейцарської

системи підготовки майбутніх фахівців сфери туризму здійснюється шляхом децентралізації управління освітою та використання міжнародної акредитації як засобу вимірювання якості туристської освіти. Запропоновано використання передового швейцарського досвіду управління навчальними закладами туристського профілю у вищих навчальних закладах (ВНЗ) України.

Ключові слова: управління, децентралізація, міжнародна акредитація, система освіти, навчальний заклад, туризм, туристська освіта, Швейцарія.

Закордонець Н. І. Система управління учебними заведеннями туристического и гостиничного профиля в Швейцарии

Аннотация. Рассмотрена сущность управления учебными заведениями туристского профиля в Швейцарии. Указано, что организация учебного процесса в образовательных учреждениях страны обусловлена децентрализованной и федералистской структурой швейцарской системы образования. Раскрыта политика управления на различных иерархических уровнях: федеральном, кантональном и коммунальном. Выяснено, что особое значение в системе туристского образования Швейцарии занимает аккредитация, поскольку заменяет систему государственного контроля. Показана деятельность Ассоциации швейцарских гостиничных школ и ее роль в усовершенствовании туристского образования. Установлено, что модернизация швейцарской системы подготовки будущих специалистов сферы туризма осуществляется путем децентрализации управления образованием и использования международной аккредитации как средства измерения качества туристского образования. Предложено использование передового швейцарского опыта управления учебными заведениями туристского профиля в вузах Украины.

Ключевые слова: управление, децентрализация, международная аккредитация, система образования, учебное заведение, туризм, туристское образование, Швейцария.

Zakordonets N. I. Management system of educational establishments in the sphere of tourism and hospitality in Switzerland

Annotation. The essence of the management system of educational establishments in the sphere of tourism and hospitality in Switzerland has been reviewed. It has been noted that the organization of the educational process in educational institutions of the country is determined by the decentralized and federalist structure of the Swiss education system. Management policies at different hierarchical levels have been considered: federal, cantonal and communal. It has been found that the accreditation system of tourism education in Switzerland holds a special significance, since replacing the system of federal control. Much attention has been paid to the Swiss Hotel Schools Association and its role in politics of increasing excellence in tourism education. It has been noted that the modernization of the Swiss system of training of future specialists in tourism is being made by decentralization of education management in tourism and the usage of international accreditation as a means of measuring the quality of tourism education. Examples of the applying of exceptional management practices of Swiss tourism and hospitality management programs in higher education institutions of Ukraine have been verified.

Keywords: management, decentralization, international accreditation, the education system, education institution, tourism, tourism education, Switzerland.

184. Кашуба О. М. Засоби розвитку культури професійного спілкування майбутніх вчителів іноземних мов з інноваційністю мислення / О. М. Кашуба, Т. Маньковська // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 128. – С. 391–396.

Анотація. У статті розглядаються проблеми професійного спілкування у фаховій підготовці вчителів іноземної мови. Дослідження виконано на матеріалі Рамкової програми та наукових робіт, що стосується питання формування комунікативної культури.

Ключові слова: професійне спілкування, іноземна мова, метод проектів, мовленнєвий аспект.

Кашуба А., Маньковская Т. Средства развития культуры профессионального общения будущих учителей иностранных языков с инновационностью мышления

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы профессионального общения в профессиональной подготовке учителей иностранного языка. Исследование выполнено на материале Рамочной программы научных работ, что касается вопросу формирования коммуникативной культуры.

Ключевые слова: профессиональное общение, иностранный язык, метод проектов, речевой аспект.

Kashuba A., Mankovska T. Means of culture of professional communication of future teachers of foreign languages with innovative thinking

Annotation. The problems of professional communication in the process of specialized preparation of foreign language teachers are revealed in this article. The given investigation is based on the materials of the Frame program and thesis relating to the topic of the development of the communicative culture.

Keywords: professional communication, foreign language, the method of projects, speaking aspect.

185. Навольська Г. І. Сучасні підходи до навчання латинської мови на філологічних факультетах / Г. І. Навольська // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький держ. пед. ун-т ім. Г. Сковороди» / голов. ред. В. П. Коцур; редкол.: В. Г. Кремень, О. Я. Савченко, І. П. Маноха [та ін.]. – КИЇВ, 2014. – Додаток 1 до Вип. 5, т. 4 (55) : Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. – С. 333–339.

Анотація. Розкрито особливості навчання латинської мови на філологічних факультетах, визначено зміст, структуру та форми навчальної діяльності, спрямовані на розвиток професійної компетентності майбутніх фахівців. Окреслено структуру навчально-методичного комплексу дисципліни «Латинська мова».

Ключові слова: латинська мова, навчально-методичний комплекс, компетентність.

Навольская Г. Современные подходы к обучению латинскому языку на филологических факультетах

Аннотация. Раскрыты особенности обучения латинскому языку на филологических факультетах, определено содержание, структура и формы учебной деятельности, направленные на развитие профессиональной компетенции будущих специалистов. Определена структура учебно-методического комплекса дисциплины «Латинский язык».

Ключевые слова: латинский язык, учебно-методический комплекс, компетенция.

Navolska H. Modern approaches to Latin teaching process at the Philological Faculties

Annotation. The article deals with the peculiarities of Latin teaching process at the Philological Faculties. It defines the content, the structure and the form of training activities aimed at the developing of the professional competence of future specialists. The structure of the educational and methodical complex of the discipline “The Latin Language” is outlined.

Keywords: The Latin language, the educational and methodical complex, the competence.

186. Нагорнюк Л. Є. Перспективні напрями медіаосвіти в іншомовній підготовці майбутніх учителів у вищих педагогічних навчальних закладах України / Л. Є. Нагорнюк // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини / голов. ред. Н. С. Побірченко. – Умань, 2014. – Вип. 10, ч. 1. – С. 88–94.

Анотація. Стаття присвячується проблемі використання засобів медіаосвіти в іншомовній підготовці майбутніх вчителів у вищих педагогічних навчальних закладах України. Проведено аналіз цілей, моделей та основних аспектів медіаосвіти. Запропоновано використання у навчальному процесі комплексу медіазасобів за чотирма напрямками: друковані, аудіальні, аудіовізуальні та електронні ЗМІ. Визначено дидактичний потенціал та шляхи використання друкованих медіа в іншомовній освіті майбутніх вчителів у вищих педагогічних навчальних закладах України.

Ключові слова: майбутній учитель, медіаосвіта, моделі медіаосвіти, дидактичний потенціал ЗМІ, іншомовна підготовка майбутніх учителів.

Нагорнюк Л. Перспективные направления медиаобразования в иноязычной подготовке будущих учителей в высших педагогических учебных заведениях Украины

Аннотация. Статья посвящена проблеме использования средств медиаобразования в иноязычной подготовке будущих учителей в высших педагогических учебных заведениях Украины. Проведен анализ целей, моделей и основных аспектов медиаобразования. Предложено использование в учебном процессе комплекса медиасредств по четырем направлениям: печатные, аудіальні, аудіовізуальні та електронні СМІ. Определены дидактический потенциал и пути использования печатных медиа в иноязычном образовании будущих учителей в высших педагогических учебных заведениях Украины.

Ключевые слова: будущий учитель, медиаобразование, модели медиаобразования, дидактический потенциал СМІ, иноязычная подготовка будущих учителей.

Nagornyuk L. Perspective directions of media education in the training of future foreign language teachers in higher educational institutions of Ukraine

Annotation. The article is devoted to the use of media education in the training of future foreign language teachers in higher educational institutions of Ukraine. The analysis of objectives, models and key aspects of media education. Proposals the use of complex learning process media in four areas: print, auditory, audiovisual and electronic media. Defined didactic potential and uses of print media in foreign language education of future teachers in higher educational institutions of Ukraine. The basic forms and methods of work with print media in the classroom in a foreign language. Attention is focused on the selection criteria for printed media material foreign language training of future teachers.

Keywords: future teachers, media education, media education models, didactic potential of the media, foreign language training future teachers.

187. Олендр Т. М. Факультативний курс англійської мови у контексті підвищення професійних комунікативних навичок студентів-істориків / Т. М. Олендр // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2014. – Вип. 24. – С. 172–178.

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність вивчення англійської мови майбутніми учителями історії та права з метою підвищення ефективності їх професійної діяльності, з'ясовано основні мотиваційні фактори вибору факультативного курсу англійської мови студентами історичного факультету. Охарактеризовано напрями організації факультативних занять із англійської мови у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка. Розглянуто основні традиційні та інноваційні форми діяльності, що забезпечують розвиток професійних умінь та навичок спілкування іноземною мовою у майбутніх фахівців у галузі історії. Розкрито основні методи контролю та оцінювання знань студентів під час опанування ними факультативного курсу англійської мови.

Ключові слова: факультативний курс, професійна діяльність, професійні комунікативні навички, традиційні й інноваційні види діяльності, студенти-історики, рольова гра.

Олендр Т. М. Факультативный курс английского языка в контексте повышения профессиональных коммуникативных навыков студентов-историков

Аннотация. В статье обоснована необходимость изучения английского языка будущими учителями истории и права с целью повышения эффективности их профессиональной деятельности. Определены основные мотивационные факторы выбора факультативного курса английского языка студентами исторического факультета. Охарактеризованы направления организации факультативных занятий английского языка в Тернопольском национальном педагогическом университете имени Владимира Гнатюка. Рассмотрены основные традиционные и инновационные формы деятельности, которые обеспечивают развитие профессиональных умений и навыков общения будущих специалистов-историков на иностранном языке. Раскрыты основные методы контроля и оценивания знаний студентов во время изучения факультативного курса английского языка.

Ключевые слова: факультативный курс, профессиональная деятельность, профессиональные коммуникативные навыки, традиционные и инновационные виды деятельности, студенты-историки, ролевая игра.

Olendr T. M. Optional course in the English language in the context of improving communicative skills of the students-historians

Annotation. The article deals with the importance of having a good command of the foreign language (English) by the students-historians with the purpose of its further use in their professional activities. The author shows what motivating factors cause the choice of optional course in English by the students-historians. The organization of optional course in English for the students-historians in Ternopil National Pedagogical University has been characterized. The course includes two credits which make 72 hours, of which 36 hours are given for classroom activities. The basic traditional and innovative activities that contribute to the development of professional communication skills of future specialists in the field of history have been revealed. The most widely used techniques for intensifying training activities during optional courses in English have been highlighted. They are as follows: creation and solving problem situations and role-playing simulation games. Training is conducted in an informal atmosphere and it has the following advantages in comparison with the compulsory subjects: as the students attend classes on their own, so those who attend the course are approximately of the same high level of proficiency in mastering English and they are sufficiently motivated. The role of monitoring and students' performance assessment in higher education for the ensuring of teaching and learning activities effectiveness during optional course in English has been established.

Keywords: optional course, professional activities, professional communication skills, traditional and innovative activities, students-historians, role-playing simulation game.

188. Цар І. О. Теоретичні передумови формування індивідуального стилю професійної діяльності вчителя-гуманітарія / І. О. Цар // Проблеми підготовки сучасного вчителя : зб. наук. пр. Уманського держ. пед. ун-ту ім. П. Тичини / [ред. кол.: Побірченко Н. С. (голов. ред.) та ін.]. – Умань, 2014. – Вип. 10, ч. 1. – С. 219–225.

Анотація. У статті розглянуто теоретичні передумови й особливості формування індивідуального стилю професійної діяльності вчителя гуманітарного профілю. На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної літератури визначено стан цієї проблеми у сучасних наукових дослідженнях, розкрито специфіку його формування у рамках компетентнісного підходу.

Ключові слова: індивідуальний стиль, професійна діяльність, учитель-гуманітарій.

Цар И. О. Теоретические предпосылки формирования индивидуального стиля профессиональной деятельности учителя-гуманитария

Аннотация. В статье рассмотрены теоретические предпосылки и особенности формирования индивидуального стиля профессиональной деятельности учителя гуманитарного профиля. На основе анализа философской, психолого-педагогической литературы определены состояние этой проблемы в современных научных исследованиях, раскрыта специфика его формирования в рамках компетентностного подхода.

Ключевые слова: индивидуальный стиль, профессиональная деятельность, учитель-гуманитарий.

Tsar I. O. Theoretical background the development of individual style of humanitarian teachers' professional activity

Annotation. The article reviews the theoretical background and features of individual style professional humanities teacher. On the basis of philosophical, psychological and educational literature, the state of the problem in modern scientific research shows the specifics of its formation within the competence approach.

Keywords: personal style, professional activities, a teacher and humanitarian.

Кафедра німецької філології

189. Вирста Н. Б. Прізвища Покуття, мотивовані назвами професій (морфологічний спосіб творення) / Н. Б. Вирста // Мова і культура / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Київ, 2014. – Вип. 17, т. 1 (169). – С. 248–252.

Анотація. У статті проаналізовано прізвища Покуття, утворені морфологічним способом, етимонами яких послужили назв професій; визначено найпродуктивніші прізвищетворчі суфікси, які взяли участь у їх формуванні.

Ключові слова: етимон, назва за професією, прізвище, прізвищетворчі форманти.

Вирста Н. Б. Фамилии Покутья, мотивированные названиями профессий (морфологический способ образования)

Аннотация. Фамилии Покутья, мотивированные названиями профессий (морфологический способ образования). В статье проанализированы фамилии Покутья, этимонами которых послужили названия профессий, занятий или должностей, образованные морфологическим способом; определены суффиксы, образующие фамилии.

Ключевые слова: этимон, название по профессии, фамилия, суффиксы, образующие фамилии.

Annotation. Surnames Pokuttya motivated by the names of occupations (morphological method of creation). The article analyzes the names Pokuttya motivated by the names of professions, occupations or positions formed morphological; the most productive family name suffixes are identified.

Keywords: etymon, occupational name, last name, family name suffixes.

190. Вирста Н. Б. Українські та німецькі прізвища, мотивовані назвами професій (словотвірний-структурний аналіз) / Н. Б. Вирста // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 690/691 : Германська філологія. – С. 90–94.

Анотація. У статті проаналізовано прізвища Покуття, мотивовані назвами професій; визначено найпродуктивніші групи лексики, які взяли участь у їх формуванні.

Ключові слова: етимон, назва за професією, прізвище, прізвищетворчі форманти.

Вирста Н. Б. Украинские и немецкие фамилии, мотивированные названиями профессий (словообразовательно-структурный анализ)

Аннотація. Украинские и русские фамилии, мотивированные названиями профессий (словообразовательный анализ). В статье проанализированы фамилии Покуття, этимонами которых послужили названия профессий, занятий или должностей; определены продуктивные группы лексики, образующие фамилии.

Ключевые слова: этимон, название по профессии, фамилия, суффиксы, образующие фамилии.

Annotation. Surnames Pokuttya motivated by the names of occupations (lexical method of creation). The article analyzes the names Pokuttya motivated by the names of professions, occupations or positions formed lexically; the most productive groups of words are identified.

Keywords: etymon, occupational name, last name, family name suffixes.

191. Деркевич Н. А. Становлення граматичного статусу дієслівного префікса / Н. А. Деркевич // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 43. – С. 91–93.

Анотація. У статті проаналізовано становлення граматичного статусу дієслівних префіксів у ході історичного розвитку мови.

Ключові слова: дієслівний префікс, етимологія, похідне слово, семантика, афікс.

Деркевич Н. А. Становление грамматического статуса глагольного префикса

Аннотація. В статье проанализировано становление грамматического статуса глагольных префиксов в период исторического развития языка.

Ключевые слова: глагольный префикс, этимология, производное слово, семантика, аффикс.

Annotation. The formation of grammar status of verbal prefixes in the period of historical development of the language is analysed in the article.

Keywords: verbal prefix, ethymologie, derivative word, semantic, affix.

192. Дзись Т. В. Теоретико-методологічна база літературної взаємодії (на матеріалах творчої спадщини австрійських та українських письменників) / Т. В. Дзись // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 39. – С. 392-396.

Анотація. У статті розглядається спроба розширення теоретико-методологічної бази та порушено питання типології і теоретичних аспектів.

Ключові слова: контекст, парадигматика, рецепція, типологія, антропологія.

Дзись Т. Теоретико-методологическая база литературного взаимодействия (на материалах творческого наследия австрийских и украинских писателей)

Аннотація. В статье рассматривается попытка расширения теоретико-методологической базы и поднят вопрос типологии и теоретических аспектов.

Ключевые слова: контекст, парадигматика, рецепция, типология, антропологія.

Dzys T. Theoretical and methodological basis of the literary interaction (on material of the works by Austrian and Ukrainian writers)

Annotation. The article deals with the expansion of theoretical and methodological basis. The main attention is paid to the problem of typology and theoretical aspects.

Keywords: context, paradigmatics, reception, translation, typology, anthropology.

193. Мартинович О. Б. Fremdsprachenlernen in Jenaplan-Schulen / О. Б. Мартинович // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 128. – С. 445–449.

Annotation. The article deals with the question of in Yena plan-schools of P. Petersen. The teachers prefer to differentiation model of studying, in this are included language course and course of home reading. Behind this model the pupils have a possibility to work independently at educational material. The material is satisfying with level of children's knowledge and their development. This pedagogical situation calls big interest of the pupil's to studying, what promote their ability to work creative and independently.

Keywords: teaching of foreign languages, Yena plan-schools, differentiation model of studying, language course, course of home reading, educational material, pedagogical situation, inner differentiation, independently studying.

Мартинович О. Вивчення іноземної мови у школах Єнсського плану

Анотація. Розглянуто питання викладання іноземних мов у школах Єнсського плану П. Петерсена. З'ясовано, що у вищезгаданих школах вчителі надають перевагу диференційованій моделі навчання, яка поєднує в собі мовний курс та курс домашнього читання. За допомогою такої моделі навчання школярі мають можливість самостійно працювати над навчальним матеріалом, який відповідає рівню їхніх знань та розвитку. Така педагогічна ситуація викликає в учнів неабиякий інтерес до навчання, що сприяє їхньому вмінню працювати творчо та самостійно.

Ключові слова: викладання іноземних мов, школи Єнсського плану, диференційована модель навчання, мовний курс, курс домашнього читання, навчальний матеріал, педагогічна ситуація, внутрішня диференціація, самостійне навчання.

Мартинович А. Изучение иностранного языка в школах Энского плана

Аннотация. Осуществлена попытка исследовать вопросы преподавания иностранных языков в школах Йенского плана П. Петерсена. Установлено, что в этих школах учителя отдают предпочтение дифференционной модели обучения, которая объединяет языковой курс с курсом домашнего чтения. С помощью этой модели обучения ученики имеют возможность самостоятельно работать над учебным материалом, который отвечает уровню их знаний и развития.

Ключевые слова: обучение иностранных языков, школы Йенского плана, дифференционная модель обучения, языковой курс, курс домашнего чтения, учебный материал, педагогическая ситуация, самостоятельное обучение.

194. Мартинович О. Б. Єнський план як «вихідна форма» удосконалення сучасної освіти в школах німецькомовних країн / О. Б. Мартинович // Педагогічний альманах : зб. наук. пр. / Херсонська академія неперервної освіти ; редкол.: В. В. Кузьменко (голова) [та ін.]. – Херсон, 2014. – Вип. 23. – С. 77–83.

Анотація. Розглянуто питання організації навчального процесу в школах Єнського плану, проведено аналіз навчально-виховної роботи шкіл П. Петерсена. Усі класні приміщення у школах обставлені як «шкільні житлові кімнати» («Schulwohnstuben»). П. Петерсен особливого значення надавав питанням «ритмізації молодшої сфери освіти», закладеним в основу концепції школи повного дня. Незалежно від того, який рівень шкільної освіти здобудуть учні, вони усі навчаються в спільних групах, в яких відсутня зовнішня диференціація.

Ключові слова: організація навчального процесу, навчально-виховна робота, ритмізація сфери освіти, педагогічна концепція, школи повного дня, педагогіка П. Петерсена, рівень шкільної освіти, навчальні групи, зовнішня диференціація, внутрішня диференціація.

Мартинович А. Б. Йенский план как «исходная форма» усовершенствования современного образования в школах немецкоязычных стран

Анотація. В статье рассматриваются вопросы организации учебного процесса в школах Йенского плана, проведен анализ учебно-воспитательной работы в школах П. Петерсена. Все классные помещения в школах обставлены как «школьные жилищные помещения». П. Петерсен уделял особое значение вопросам «ритмизации младшей сферы обучения», которая лежит в основе концепции школы полного дня. Независимо от того, какой уровень обучения получают ученики, все они обучаются в совместных группах, в которых отсутствует внешняя дифференциация.

Ключевые слова: организация учебного процесса, учебно-воспитательная работа, ритмизации сферы обучения, педагогическая концепция, школы полного дня, педагогика П. Петерсена, уровень школьного обучения, группы школьников, внутренняя дифференциация, внешняя дифференциация.

Martynovych O. B. Jena plan as «original form» of schools' current educational improvement at the german-speaking countries

Annotation. The article deals with the questions of studies organization in Yena plan schools. In the article has analysed teaching and educational work in schools of P. Petersen. All classrooms are put as schools housing dwellings. P. Petersen makes much to questions of «rhythm in young sphere of education», what is very important in conception full day schools. Independent of education level all pupils are studying in common groups. In these groups are absent outside differentiation. The studies organization of the Yena plan schools is going continual: nursery school (children garden), young pupils, pupils' middle classes and pupils' older classes and youth group.

Keywords: studies organization, teaching and educational work, rhythm in sphere of education, pedagogical concept, full day schools, pedagogic of P. Petersen, education level, inside differentiation, outside differentiation, pupils groups, heterogeneous «stamm-groups», youth groups, school of Yen plan, pedagogic of P. Peterson, studying hours, rhythmical working plan for a week.

Кафедра практики англійської мови

195. Бабій Л. Б. Культурний стереотип, як спосіб реалізації концепту «клас» у британській мовній картині світу / Л. Б. Бабій // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / уклад. І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 48. – С. 29–33.

Анотація. У статті розглядаються підходи до трактування стереотипу у сучасних лінгвокультурологічних дослідженнях. Виокремлюються його типи, функції та моделі репрезентації. Аналізується реалізація концепту «клас» у британській мовній картині світу на прикладі короткої розповіді England vs England британської письменниці Доріс Лессінг.

Бабій Л. Б. Культурный стереотип, как способ реализации концепта «класс» в Британской языковой картине мира

Аннотация. В статье рассматриваются подходы к определению стереотипа в современных лингвокультурологических исследованиях. Выделяются его типы, функции и модели репрезентации. Анализируется реализация концепта «класс» в британской языковой картине мира на примере короткого рассказа England vs England британской писательницы Дорис Лессинг.

Babiy L. Cultural Stereotype as Means of Realization of the Concept «Class» in the English Language Picture of the World

Annotation. In the article we view the approaches to the definition of stereotype in contemporary linguocultural studies. Its types, functions and models of representation are distinguished. The realization of the concept “class” in the English language picture of the world is analyzed based on the example of a short story England vs England by Doris Lessing.

196. Дацків О. П. Комплекс вправ для вдосконалення граматичних навичок говоріння майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації / О. П. Дацків // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки / голов. ред. М. О. Носко. – Чернігів, 2014. – Вип. 119. – С. 47–50.

Анотація. У статті розглядається комплекс вправ для вдосконалення граматичних навичок говоріння майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації. Обґрунтовано необхідність продовження роботи, спрямованої на вдосконалення граматичних навичок студентів на початковому ступені навчання у мовному ВНЗ, розглянуто форми драматизації, які можуть застосовуватися для вдосконалення граматичних навичок говоріння майбутніх учителів англійської мови, визначено структуру комплексу, типи та види вправ. Наведено приклади вправ.

Ключові слова: комплекс вправ, майбутні вчителі англійської мови, граматичні навички говоріння, форми драматизації, професійно спрямовані граматичні навички говоріння.

Дацків О. П. Комплекс упражнений для совершенствования грамматических навыков говорения будущих учителей английского языка средствами драматизации

Аннотация. В статье рассматривается комплекс упражнений для совершенствования грамматических навыков говорения будущих учителей

английского языка средствами драматизации. Обоснована необходимость проведения работы, направленной на совершенствование грамматических навыков студентов на начальной ступени обучения в языковом вузе, рассмотрены формы драматизации, которые могут применяться для усовершенствования грамматических навыков говорения будущих учителей английского языка, определена структура комплекса, типы и виды упражнений. Приведены примеры упражнений.

Ключевые слова: комплекс упражнений, будущие учителя английского языка, грамматические навыки говорения, формы драматизации, профессионально направленные грамматические навыки говорения.

Datskiv O. The range of activities for development of future English teachers' grammar skills in speaking by means of dramatization

Annotation. The article analyses the range of activities for development of future English teachers' grammar skills in speaking by means of dramatization. The necessity of construction of the above mentioned range, the forms of dramatization used for development of future English teachers' grammar skills in speaking, the types and kinds of activities have been determined. The examples of activities have been provided.

Keywords: the range of activities, future English teachers, grammar skills in speaking, forms of dramatization, professionally oriented grammar skills in speaking.

197. Дацків О. П. Комплекс вправ для вдосконалення фонетичних навичок говоріння майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації / О. П. Дацків // Іноземні мови : наук.-метод. журн. / Київ. нац. лінгв. ун-т. – Київ, 2014. – № 2 (78). – С. 29–34.

Анотація. У статті розглядається комплекс вправ для вдосконалення фонетичних навичок говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації. Обґрунтовано необхідність цілеспрямованої роботи над удосконаленням фонетичних навичок студентів на початковому ступені навчання, розглянуто форми драматизації, які можуть застосовуватися для вдосконалення фонетичних навичок майбутніх учителів англійської мови, визначено структуру комплексу, типи та види вправ. Наведено приклади вправ.

Ключові слова: комплекс вправ, майбутні вчителі англійської мови, професійно спрямовані фонетичні навички говоріння, фонетичні навички говоріння, форми драматизації.

Дацків О. П. Комплекс упражнений для совершенствования фонетических навыков говорения у будущих учителей английского языка средствами драматизации

Аннотация. В статье рассматривается комплекс упражнений для совершенствования фонетических навыков говорения у будущих учителей английского языка средствами драматизации. Обоснована необходимость целенаправленной работы над совершенствованием фонетических навыков студентов на начальной ступени обучения, рассмотрены формы драматизации, которые могут применяться для усовершенствования фонетических навыков будущих учителей английского языка, определена структура комплекса, типы и виды упражнений. Приведены примеры упражнений.

Ключевые слова: комплекс упражнений, будущие учителя английского языка, профессионально направленные фонетические навыки говорения, фонетические навыки говорения, формы драматизации.

Datskiv O. The complex of exercises for improvement of future English teachers' phonetic skills in speaking by means of dramatization

Annotation. The article analyses the complex of exercises for improvement of future English teachers' phonetic skills in speaking by means of dramatization. The necessity of construction of the above mentioned complex, the forms of dramatization used for future teachers' phonetic skills in speaking improvement, the types and kinds of exercises have been determined. The examples of exercises have been given.

Keywords: the complex of exercises, future English teachers, professionally oriented phonetic skills in speaking, phonetic skills in speaking, forms of dramatization.

198. Дацків О. П. Методичні рекомендації щодо формування вмінь говоріння у майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації / О. П. Дацків // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. В. Винниченка. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 128. – С. 350–355.

Анотація. У статті надано методичні рекомендації щодо організації навчання говоріння майбутніх учителів англійської мови засобами драматизації: дано визначення драматизації у контексті розвитку вмінь говоріння майбутніх учителів англійської методические рекомендации относительно организации обучения говорения будущих учителей английского языка средствами драматизации мови; охарактеризовано мету і зміст навчання говоріння засобами драматизації; описано систему вправ і завдань для формування вмінь говоріння засобами драматизації, що виконуються на підготовчому та основному етапах навчання.

Ключові слова: відбір мовленнєвого матеріалу, вміння говоріння, драматизація, мета і зміст навчання говоріння, основний етап, комунікативна взаємодія, підготовчий етап, система вправ і завдань.

Дацків О. П. Методические рекомендации для организации обучения говорения будущих учителей английского языка средствами драматизации

Аннотация. В статье предоставлены методические рекомендации относительно организации обучения говорения будущих учителей английского языка средствами драматизации: дано определение драматизации в контексте развития умений говорения будущих учителей английского языка; охарактеризованы цель и содержание обучения говорения средствами драматизации; описана система упражнений и заданий для формирования умений говорения средствами драматизации, которые выполняются на подготовительном и основном этапах обучения.

Ключевые слова: отбор речевого материала, умения говорения, драматизация, цель и содержание обучения говорения, основной этап, коммуникативное взаимодействие, подготовительный этап, система упражнений и заданий.

Datskiv O. P. Methodological recommendations for forming future English language teachers' speaking skills by means of dramatization

Annotation. The article offers methodological recommendations for forming future English language teachers' speaking skills by means of dramatization: the definition of dramatization in the context of future English teachers' speaking skills development has been given, the aims and content of teaching speaking via dramatization have been determined, the system of exercises and tasks to be done on a preparatory and main stages have been described.

Keywords: selection of teaching material, speaking skills, dramatization, aims and content of teaching speaking, main stage, communicative interaction, preparatory stage, system of exercises and tasks.

199. Дацків О. П. Структура і зміст портфоліо студента-практиканта – майбутнього вчителя іноземних мов / О. П. Дацків // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 49–56.

Анотація. Розглянуто застосування технології портфоліо у підготовці майбутніх учителів іноземних мов. Обґрунтовано доцільність застосування цієї технології як засобу формування професійно-орієнтованих компетентностей і форми контролю результатів діяльності студента-практиканта: подано визначення терміну «портфоліо студента-практиканта», виокремлено функції портфоліо. Описано структуру і зміст, запропоновано критерії оцінювання портфоліо студента-практиканта. Визначено послідовність впровадження європейського методичного портфоліо в освітньо-професійну програму підготовки майбутніх учителів іноземних мов.

Ключові слова: майбутній учитель іноземної мови, педагогічна практика, портфоліо студента-практиканта, технологія портфоліо, європейський методичний портфоліо.

Дацкив О. П. Структура и содержание портфолио студента практиканта – будущего учителя иностранных языков

Аннотація. Рассмотрено применение технологии портфолио в подготовке будущих учителей иностранных языков. Обоснована целесообразность применения этой технологии как средства формирования профессионально-ориентированных компетентностей и формы контроля результатов деятельности студента-практиканта. Предложено определение термина «портфолио студента-практиканта», определены функции портфолио. Описана структура и содержание, предложены критерии оценивания портфолио студента-практиканта. Определена последовательность внедрения европейского методического портфолио в образовательно-профессиональную программу подготовки будущих учителей иностранных языков.

Ключевые слова: будущий учитель иностранного языка, педагогическая практика, портфолио студента-практиканта, технология портфолио, европейский методический портфолио.

Datskiv O. P. The structure and content of the teacher trainee portfolio for future foreign language teachers

Аннотація. The use of portfolio in future foreign language teachers education programmes has been examined. The expediency of the teacher trainee portfolio as a means of forming professionally-oriented competences and the teacher trainees' performance evaluation has been substantiated. The structure and content of the teacher trainee portfolio have been outlined. The assessment criteria of the teacher trainee portfolio have been offered. The consecution of the stages of implementing the European Portfolio for Student Teachers of Languages have been determined.

Keywords: future foreign language teacher, teacher training, teacher trainee portfolio, portfolio technique, the European Portfolio for Student Teachers of Languages.

200. Ємчук Т. Б. Постмодерністська модель тоталітарного хронотопу у романі Мілана Кундери «Нестерпна легкість буття» / Ємчук Т. Б. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 39. – С. 392–396.

Анотація. У статті проаналізовано особливості художньої трансформації тоталітарного хронотопу у призмі постмодерністської поетики на матеріалі роману Мілана Кундери «Нестерпна легкість буття» та з'ясовано його жанротворчу функцію. Проілюстровано засоби передачі антиособистісного пафосу, логофобії та віртуалізації реальності у творі. Досліджено способи відтворення авторського хронотопу у тексті. Простежено шляхи побудови сюжету за правилами постмодерністської гри. Виокремлено світоглядно-філософські засади та художньо-естетичні принципи постмодерністського роману в контексті тоталітарної дійсності.

Ключові слова: постмодернізм, тоталітаризм, хронотоп, логофобія, деперсоналізація, міфологізація, кітч.

Ємчук Т. Б. Постмодернистская модель тоталитарного хронотопа в романе Милана Кундери «Невыносимая легкость бытия»

Аннотація. В статье проанализировано особенности художественной трансформации тоталитарного хронотопа в контексте постмодернистской поэтики на материале романа Милана Кундери «Невыносимая легкость бытия» и определено его жанрообразующую функцию. Проиллюстрировано средства передачи антиличностного пафоса, логофобии и виртуализации реальности в произведении. Исследованы способы воссоздания авторского хронотопа в тексте. Прослежены пути построения сюжета по правилам постмодернистской игры. Выделены мировоззренческие и философские основания и художественно-эстетические принципы постмодернистского романа в контексте тоталитарной действительности.

Ключевые слова: постмодернизм, тоталитаризм, хронотоп, логофобия, деперсонализация, мифологизация, китч.

Yemchuk T. Postmodern model of the totalitarian time and space in the novel «The Unbearable lightness of being» by Milan Kundera

Annotation. The article deals with the analysis of peculiarities of fictional transformation of the totalitarian time and space through postmodern poetics on the material of the novel «The Unbearable Lightness of being» by Milan Kundera. Their genre forming function has been clarified. Fictional rendering of antipersonal pathos, «logo phobia» (fear of words) and virtualization of reality in the novel have been illustrated. Means of creating author's time and space in the text have been studied. The ways of constructing the plot according to the rules of postmodern game have been traced. Philosophical basis as well as artistic and aesthetic principles of the postmodern novel in the context of totalitarian reality have been distinguished.

Keywords: postmodernism, totalitarianism, time and space, logophobia (fear of words), deprivation of personality, substitution of reality by myth, kitch.

201. Задорожна І. П. Контроль результатів самостійної роботи майбутніх учителів з оволодіння іншомовною комунікативною компетентністю / І. П. Задорожна // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 56–61.

Анотація. У статті визначено види контролю, які доцільно використовувати в організації самостійної роботи майбутніх учителів іноземних мов – систематичний поточний контроль, самоконтроль, взаємоконтроль результатів самостійної роботи студентів, а також належним чином організований вхідний, рубіжний і підсумковий контроль рівня сформованості в студентів іншомовної комунікативної компетентності. Автором запропоновано критерії оцінювання рівня володіння майбутніми учителями компонентами іншомовної комунікативної компетентності.

Ключові слова: контроль, самостійна робота, іншомовна комунікативна компетентність, майбутні вчителі, самоконтроль.

Zadorozhna I. P. Control of the Results of Future Teachers' Self-Study Work on Acquiring Communicative Competence in Foreign Languages

Анотація. В статье определены виды контроля, которые целесообразно использовать в организации самостоятельной работы будущих учителей иностранных языков – систематический текущий контроль, самоконтроль, взаимоконтроль результатов самостоятельной работы студентов, а также соответствующим образом организованный входящий, рубежный и итоговый контроль уровня сформированности у студентов иноязычной коммуникативной компетентности. Автором предложены критерии оценки уровня владения будущими учителями компонентами иноязычной коммуникативной компетентности.

Ключевые слова: контроль, самостоятельная работа, иноязычная коммуникативная компетентность, будущие учителя, самоконтроль.

Zadorozhna I. P. The Assessment of the Results of Future Teachers' Self-Study Work on Acquiring Communicative Competence in Foreign Languages

Annotation. The article deals with types of control to be used in the organization of future foreign languages teachers' self-study work – systematic control, current control, self-control, mutual control of self-study work results, and also appropriately organized initial, thematic and final control of students' level of communicative competence in a foreign language. The criteria of evaluation of future teachers' communicative competence in a foreign language have been suggested by the author.

Keywords: control, self-study work, communicative competence in a foreign language, future teachers, self-control.

202. Задорожна І. П. Формування у майбутніх учителів англomовної компетентності у письмі / І. П. Задорожна // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка / голов. ред. П. Ю. Саух. – Житомир, 2014. – Вип. 1 (73). – С. 63–68.

Анотація. У статті запропоновано методику формування у майбутніх учителів англомовної компетентності в письмі, обґрунтовано доцільність використання інтегрованого підходу до навчання письма, який поєднує риси текстового, жанрового та процесуального; обґрунтовано етапи навчання студентів створення текстів різних жанрів; запропоновано типи та види вправ, які доцільно використовувати на цих етапах; визначено можливості самостійної роботи у формуванні у майбутніх учителів англомовної компетентності в письмі залежно від року навчання.

Ключові слова: вправи, етапи, компетентність у письмі, майбутні вчителі, текст.

Задорожная И. П. Формирование у будущих учителей англоязычной компетентности в письме

Аннотация. В статье предложена методика формирования в будущих учителей англоязычной компетентности в письме, обосновано целесообразность использования интегрированного подхода к обучению письму, который объединяет особенности текстового, жанрового и процессуального; определены этапы обучения студентов написанию текстов различных жанров; предложены типы и виды упражнений, которые целесообразно использовать на этих этапах; определены возможности самостоятельной работы при формировании у будущих учителей англоязычной компетентности в письме в зависимости от года обучения.

Ключевые слова: упражнения, этапы, компетентность в письме, будущие учителя, текст.

Zadorozhna I. P. The Formation of Future Teachers' English Writing Competence

Annotation. The article deals with the problem of formation future foreign language teachers' writing competence in English. The article is based on the scientific material on the problem, modern textbooks on teaching English. The scientific methods of analysis, synthesis have been used in order to suggest effective combination of classroom learning and self-study. The methodology of the formation of future teachers' English writing competence has been suggested; the necessity of using integral approach, which combines features of text, genre, process approaches in teaching writing has been grounded; stages of teaching students writing texts of different genres have been defined (getting acquainted with structural and linguistic peculiarities of texts of a particular genre; the analysis of a model text; carrying out preparatory exercises; writing texts on the suggested keys; writing texts on the suggested points; text writing); types of exercises to be used on the stages have been suggested; opportunities of self-study work in forming future teachers' English writing competence on different levels have been defined in the article. It has been stated that

Keywords: exercises, stages, writing competence, future teachers, text.

203. Клименко А. О. Інформаційна діяльність та загрози Інтернету у роботі викладача ВНЗ / А. О. Клименко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 218–224.

Анотація. Проаналізовано результати досліджень інформаційної діяльності студентів в умовах кредитно-трансферної системи організації навчання, встановлено зміни у ній відповідно до особливостей сучасного змісту роботи в Інтернеті. Розглянуто актуальні загрози та небезпеки мережі у контексті професійної діяльності студентів та викладачів. Із врахуванням досвіду зарубіжних вчених визначено ключові фактори, що впливають на покращення характеристик інформаційної діяльності педагогів.

Ключові слова: Інтернет-технології у навчальному процесі, інформаційно-пошукова діяльність, інформаційна грамотність, загрози Інтернету.

Клименко А. Информационно-поисковые системы и угрозы Интернета в профессиональной деятельности преподавателя ВУЗа

Аннотация. Проанализированы результаты исследований информационной деятельности студентов в условиях кредитно-трансферной системы организации обучения, установлены изменения в ней в соответствии с особенностями современного содержания работы в сети. Рассмотрены актуальные угрозы и опасности Интернета в контексте профессиональной деятельности студентов и преподавателей. С учетом опыта зарубежных ученых определены ключевые факторы, влияющие на улучшение характеристик информационной деятельности будущих и действующих педагогов.

Ключевые слова: Интернет-технологии в учебном процессе, информационно-поисковая деятельность, информационная грамотность, угрозы Интернета.

Klymenko A. Information search systems and Internet threats in higher educational institution teacher's professional activity

Annotation. The article presents the analysis of the results of the research of students' information activity and defines changes in it, according to the peculiarities of the modern essence of work in the Net. Up-to-date threats and dangers of the Internet in the context of students' and teachers' professional activity have also been considered in this paper. Taking into account foreign scientists' experience, the key factors, affecting improvement of intending and active teachers' information activity characteristics have been identified in the research.

Keywords: Internet technologies in study process, information search activity, information literacy, Internet threats.

204. Клименко А. О. Інформація та інформаційний пошук у педагогічній діяльності викладача вищої школи / А. О. Клименко // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць / редкол.: І. А. Зязюн (голова) [та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2014. – Вип. 37. – С. 411–416.

Анотація. У статті розглянуто основні властивості інформації у контексті професійної діяльності педагогів, охарактеризовано зміст таких її видів: загальнокультурної, загально-педагогічної та інформації зі спеціальності. Досліджено особливості організації процесу інформаційного пошуку та етапи його реалізації із використанням традиційних джерел і ресурсів мережі Інтернет.

Ключові слова: інформаційна діяльність педагога, інформаційний пошук, пошукові системи Інтернету.

Клименко А. Информация и информационный поиск в педагогической деятельности преподавателя высшей школы

Аннотация. В статье рассмотрены основные свойства информации в контексте профессиональной деятельности педагогов, охарактеризованы содержание таких ее видов: общекультурной, общепедагогической и информации по специальности. Исследованы особенности организации процесса информационного поиска и этапы его реализации с использованием традиционных источников и ресурсов сети Интернет.

Ключевые слова: информационная деятельность педагога, информационный поиск, поисковые системы Интернета.

Klymenko A. Information and information search in educational activity of a university teacher

Annotation. The article presents a research of the main properties of information in the context of educators' professional activity. A brief analysis of such kinds of information as general cultural, general educational, and information on the speciality has been made. The peculiarities of the organization of the process of information search and the stages of its implementation using conventional and Internet resources have been researched in this paper.

Keywords: educator's information activity, information search, Internet search engines.

205. Клименко А. О. Практичні аспекти використання мультимедійних презентацій у викладанні іноземних мов / А. О. Клименко // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди»: наук.-теор. зб. / голов. ред. В. П. Коцур. – Переяслав-Хмельницький, 2014 – № 33. – С. 51–57.

Анотація. У статті досліджено особливості розробки та використання мультимедійних презентацій у навчальному процесі на факультетах іноземних мов педагогічних ВНЗ. Зокрема, проаналізовано важливі фактори, які потрібно враховувати при підготовці презентації, а також визначено критерії та показники її оцінювання.

Ключові слова: інформаційні технології, мультимедійні презентації у навчальному процесі, критерії та показники оцінювання.

Клименко А. Практические аспекты использования мультимедийных презентаций в преподавании иностранных языков

Аннотация. В статье исследованы особенности разработки и использования мультимедийных презентаций в учебном процессе на факультетах иностранных языков педагогических вузов. В частности, проанализированы важные факторы, которые необходимо учитывать при подготовке презентации, а также определены критерии и показатели ее оценки.

Ключевые слова: информационные технологии, мультимедийные презентации в учебном процессе, критерии и показатели оценки.

Klymenko A. Practical aspects of using multimedia presentations in teaching foreign languages

Annotation. The article presents a research on the peculiarities of organization and use of multimedia presentations in study process at foreign languages faculties of pedagogical higher educational institutions. Major factors, that have to be taken into

account while preparing a presentation have been analyzed in this paper. Also, criteria and indicators for presentation assessment have been defined in this research.

Keywords: information technologies, multimedia presentations in study process, assessment criteria and indicators.

206. Нацюк М. Б. Відбір художніх творів для формування лінгвосоціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови у читанні художньої літератури / М. Б. Нацюк // Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки / голов. ред. Локарева Г. В. – Запоріжжя, 2014. – № 1 (22). – С. 45–50.

Анотація. У статті визначаються й обґрунтовуються критерії відбору художніх творів для формування лінгвосоціокультурної компетентності у майбутніх учителів англійської мови у читанні художньої літератури. Пропонується здійснювати відбір за загальними критеріями відбору навчальних матеріалів та спеціальними критеріями відбору художніх творів для майбутніх учителів англійської мови, зокрема критеріям, визначеними Л. П. Смеляковою. Згідно з зазначеними критеріями відібрано й охарактеризовано чотирнадцять творів художньої літератури сучасних британських авторів й обґрунтовано їх вибір для формування лінгвосоціокультурної компетентності.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, критерії відбору, відбір художніх творів, естетичний вплив, соціокультурна інформація.

Нацюк М. Б. Отбор художественных произведений для формирования лингвосоциокультурной компетентности будущих учителей английского языка в чтении художественной литературы

Аннотация. В статье определяются и обосновываются критерии отбора художественных произведений для формирования лингвосоциокультурной компетентности у будущих учителей английского языка в чтении художественной литературы. Предлагается осуществлять отбор по общим критериям отбора учебных материалов и специальным критериям отбора художественных произведений для будущих учителей английского языка, в частности критериям, предложенными Л. П. Смеляковой. Согласно указанным критериям было отобрано и характеризировано четырнадцать произведений художественной литературы современных британских авторов и обосновано их выбор для формирования лингвосоциокультурной компетентности.

Ключевые слова: лингвосоциокультурная компетентность, критерии отбора, отбор произведений, эстетическое воздействие, социокультурная информация

Natsiuk M. B. Fiction selection for formation of linguosociocultural competence for future english language teachers in the process of reading fiction

Annotation. The article defines the selection criteria of fiction for formation of linguosociocultural competence for future English language teachers in the process of fiction reading. The article suggests that the selection of studies materials should be based on the general and special criteria. Such general criteria as relevance to the goals, authenticity, informativeness, modernity, students' interest have been distinguished. The criteria special for fiction selection provided with the reference to L. P. Smeliakova are the following: the criterion of the degree of aesthetical influence on the readers which takes into account both the aesthetical value of the text and the students' motivation and interests; the criterion of the sociocultural potential of

fictional works which pays attention to occurrence and presentation of sociocultural information in the text; the literature system criterion which deals with such characteristics of the fiction as time measurement, national peculiarities, special literal characteristics (genre, trend, topic). According to the mentioned criteria fourteen short stories have been selected. These short stories are written by modern British writers who have gained popularity and who are Nobel Prize winners, Booker Prize winners and the representatives of the list of the fifty greatest post-war British writers. The stories are analyzed and recommended as the material for the formation of linguosociocultural competence.

Keywords: linguosociocultural competence, selection criteria, fiction selection, aesthetic influence, sociocultural information.

207. Нацюк М. Б. Експериментальна перевірка ефективності методики формування лінгвосоціокультурної компетентності у майбутніх учителів англійської мови у читанні художньої літератури / М. Б. Нацюк // Науковий вісник Чернівецького університету / [редкол.: Руснак І. С. (наук. ред.) та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 712 : Педагогіка та психологія. – С. 123–132.

Анотація. У статті описано етапи підготовки, проведення та аналізу методичного експерименту, в якому перевірялася ефективність методики формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні художньої літератури та порівнювалися два її варіанти. Аналіз результатів експериментального навчання підтвердив, що розроблена методика формування лінгвосоціокультурної компетентності є ефективною.

Ключові слова: методичний експеримент, лінгвосоціокультурна компетентність, методи математичної статистики, гіпотеза експерименту.

Нацюк М. Б. Экспериментальная проверка методики формирования лингвосоциокультурной компетентности у будущих учителей английского языка в чтении художественной литературы

Аннотация. В статье описаны этапы подготовки, проведения и анализа методического эксперимента, в котором проверялась эффективность методики формирования лингвосоциокультурной компетентности в чтении художественной литературы и сравнивались два ее варианта. Анализ результатов экспериментальной учебы подтвердил, что разработанная методика формирования лингвосоциокультурной компетентности является эффективной.

Ключевые слова: методический эксперимент, лингвосоциокультурна компетентность, методы математической статистики, гипотеза эксперимента.

Natsiuk M. B. Experimental verification of methodology of development of linguosociocultural competence of future english language teachers in the process of reading fiction

Annotation. In the article the stages of experiment such as preparation, conducting and analysis have been described. The aim of the experiment was to verify the effectiveness of the methodology of development of linguosociocultural competence in the process of reading fiction and to compare its two variants. The analysis of the results of the experimental teaching has been done and the suggested methodology has been proved to be effective.

Keywords: methodological experiment, linguosociocultural competence, methods of mathematical statistics, hypothesis of the experiment.

208. Нацюк М. Б. Методика формування лінгвосоціокультурної компетентності у майбутніх учителів англійської мови у читанні художньої літератури / М. Б. Нацюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка / голов. ред. Г. Терещук ; редкол.: І. Задорожна, В. Кравець, Л. Морська [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – № 4. – С. 79–86.

Анотація. Обґрунтовано методику формування лінгвосоціокультурної компетентності в майбутніх учителів англійської мови у читанні художньої літератури. Визначено етапи формування лінгвосоціокультурної компетентності. Конкретизовано вимоги до вправ і типологію вправ. Запропоновано систему вправ для формування лінгвосоціокультурної компетентності у читанні художньої літератури.

Ключові слова: лінгвосоціокультурна компетентність, етапи формування лінгвосоціокультурної компетентності, система вправ.

Нацюк М. Б. Методика формирования лингвосоциокультурной компетентности у будущих учителей английского языка в чтении художественной литературы

Аннотация. Обоснована методика формирования лингвосоциокультурной компетентности в будущих учителей английского языка в чтении художественной литературы. Определены этапы формирования лингвосоциокультурной компетентности. Конкретизированы требования к упражнениям и типология упражнений. Предложена система упражнений для формирования лингвосоциокультурной компетентности в чтении художественной литературы.

Ключевые слова: лингвосоциокультурная компетентность, этапы формирования лингвосоциокультурной компетентности, система упражнений.

Natsiuk M. B. Methodology of development of linguosociocultural competence of the future english language teachers in the process of reading fiction

The articles specifies the methodology of linguosociocultural competence of the future English language teachers in the process of reading fiction. The stages of linguosociocultural competence development have been distinguished, the demands to the exercises and the typology of the exercises have been defined. The system of exercises for linguosociocultural competence development has been suggested.

Keywords: linguosociocultural competence, the stages of linguosociocultural competence development, system of exercises.

Кафедра теорії і практики перекладу

209. Білецька К. В. Відтворення гумору в перекладі анімаційних фільмів / К. В. Білецька // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 690/691 : Германська філологія. – С. 36–39.

Анотація. Розглядається питання гумору, шляхи його актуалізації в анімаційних фільмах, особливості та труднощі перекладу комічних елементів. Аналізується взаємодія вербального та невербального компонентів гумору в креолізованому тексті.

Ключові слова: вербальний гумор, невербальний гумор, креолізований текст, анімаційний фільм.

Билецкая К. В. Воспроизведение юмора в переводе анимационных фильмов
Аннотация. Рассматривается понятие юмора, пути его актуализации в анимационных фильмах, особенности и трудности перевода комических элементов. Анализируется взаимодействие вербального и невербального компонентов юмора в креоллизованном тексте.

Ключевые слова: вербальный юмор, невербальный юмор, креолізованный текст, анимационный фильм.

Biletska K. Rendering Humour in Translation of Animated Films

Annotation. The article deals with the notion of humour, the ways of its actualization in animated films, the peculiarities and difficulties of rendering comic elements. The interaction of verbal and non-verbal components of humour in creolized texts is analyzed.

Keywords: verbal humour, non-verbal, creolized text, animated film.

210. Іванців О. В. Імідж як лінгвокогнітивне явище / О. В. Іванців // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 690/691 : Германська філологія. – С. 223–226.

Анотація. У статті окреслено лінгвокогнітивну специфіку іміджу. Охарактеризовано сутність, основні властивості, когнітивну структуру і типологію іміджу.

Ключові слова: імідж, когнітивна лінгвістика, ментальне утворення.

Иванцов О. В. Имидж как лингвокогнитивное явление

Аннотация. В статье рассмотрена лингвокогнитивная специфика имиджа. Охарактеризованы сущность, основные свойства, когнитивная структура и типология имиджа.

Ключевые слова: имидж, когнитивная лингвистика, ментальное образование.

Ivantsiv O. V. Image as a linguocognitive phenomenon

Annotation. The paper highlights the linguocognitive characteristics of image. The essence, major features, cognitive structure and typology of image are described.

Keywords: image, cognitive linguistics, mental construct.

211. Кравець С. В. Особливості перекладу расових табу / С. В. Кравець // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 45. – С. 264–267.

Анотація. У статті розглянуто расові образи, як різновид соціокультурних табу, висвітлено проблеми відтворення расових табу при перекладі. Проаналізовано прізвиська, що використовувались щодо представників негроїдної, а також інших рас у певні історичні періоди. Виділено лексичні трансформації, які застосовуються у перекладі расових табу, і зроблено аналіз доцільності їхнього використання.

Ключові слова: расові табу, расові клички, переклад, трансформація, транскрипція, калькування.

Кравец С. В. Особенности перевода расовых табу

Аннотация. В статье рассмотрены расовые обиды, как разновидность социокультурных табу, изложены проблемы передачи расовых табу при переводе. Рассмотрены клички, используемые по отношению к представителям негроидной, а также других рас в определённые исторические периоды. Выделены лексические трансформации, применяемые при переводе расовых табу, проанализировано целесообразность их использования.

Ключевые слова: расовые табу, расовые клички, перевод, трансформация, транскрипция, калькирование.

Kravets S. V. The peculiarities of racial taboos translation

Annotation. In the article the racial slurs as the variety of sociocultural taboos and the main problems of racial taboos rendering in translation are investigated. The nicknames which were appropriate to use concerning the Negro race and also the other races representatives during different historical periods are studied. The lexical transformations which are used in racial taboos translation are pointed out and the suitability of their usage is analyzed.

Keywords: racial taboos, racial nicknames, translation, transformation, transcription, loan translation.

212. Куца О. І. Аудіовізуальний переклад: теоретичний аспект / О. І. Куца // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 690/691 : Германська філологія. – С. 299–302.

Анотація. У статті розглянуто поняття «аудіовізуальний переклад» (АВП); висвітлено особливості АВП; визначено труднощі, які виникають у процесі АВП; розкрито сутність видів АВП.

Ключові слова: аудіовізуальний переклад, дублювання, субтитрування, анімація, закадрове озвучення, римейк.

Куца О. И. Аудиовизуальный перевод: теоретический аспект

Аннотация. В статье рассмотрены понятие «аудиовизуальный перевод» (АВП); выделены особенности АВП; исследованы трудности, что возникают в процессе АВП; раскрыта сущность видов АВП.

Ключевые слова: аудиовизуальный перевод, дублирование, субтитрование, анимация, закадровое озвучивание, ремейк.

Kutsa O. I. Audiovisual translation: theoretical aspect

Annotation. The notion of audiovisual translation (AVT) is studied; peculiarities of AVT are described; difficulties which occur in the process of AVT are investigated; the essence of the types of AVT is characterized in the article.

Keywords: audiovisual translation, dubbing, subtitling, animation, voice over, remake.

213. Олійник Т. С. Відтворення національно-культурної специфіки порівнянь в англо-українському прозовому перекладі / Т. С. Олійник // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство) / Кіровоградський державний педагогічний університет імені В. Винниченка ; відп. ред. О. Семенюк. – Кіровоград, 2014. – Вип. 126. – С. 209–214.

214. Олійник Т. С. Закономірності культурно-етнічної концепції перекладу / Т. С. Олійник // *Studia Metodologica / Volodymyr Hnatyuk National Pedagogic University of Ternopil ; Editorial Board: N. Poplavs'ka, M. Tkachuk, T. Oliynyk.* – Ternopi, 2014. – Issue 37 : Narrative pragmatics. – P. 27–33.

Анотація. У статті розглянуто закономірності культурно-етнічної концепції перекладу. Доведено, що переклад є важливим засобом міжкультурних контактів, оскільки допомагає знайомитися з фактами чужої культури. Досліджено явища, які мають позамовну інтерпретацію і пов'язані з фоновими знаннями. Вивчено вплив культури на переклад.

Ключові слова: лінгвокультурні особливості, переклад, фрейм, ознака, культура.

Олейник Т. Закономерности культурно-этнической концепции перевода

Аннотация. В статье рассмотрены закономерности культурно-этнической концепции перевода. Доказано, что перевод выступает важным средством межкультурных контактов, поскольку способствует знакомству с фактами чужой культуры. Исследованы явления, которые имеют внеязыковую интерпретацию и связаны с фоновыми знаниями. Обоснованы возможности и необходимости культурологического подхода к переводу. Выявлено культуральные закономерности в языковом структурировании действительности двух культур. Изучены лингвокультурные возможности различных языков. Исследовано влияние культуры на перевод.

Ключевые слова: лингвокультурные особенности, перевод, фрейм, признак, культура.

Oliynyk T. Patterns of cultural-ethnic concept of translation

Annotation. Patterns of cultural-ethnic concept of translation are considered in the article. It is proved that translation is believed to be an important means of intercultural contacts since it helps to get acquainted with foreign culture facts. Phenomena with extra-linguistic interpretation, related to background knowledge are studied. The possibility and necessity of cultural approach to translation is proved. Cultural patterns in speech structuring reality in two cultures are found. Linguistic-cultural possibilities of the different language groups are studied. The influence of culture on translation is investigated.

Keywords: linguistic-cultural features, translation, frame, peculiarity, culture.

215. Олійник Т. С. Лінгвокультурологічні особливості просторових інтерпретацій в англо-українському перекладі / Т. С. Олійник // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : збірник наукових праць / [голов. ред. Н. Л. Іваницька].* – Вінниця, 2014. – Вип. 19. – С. 440–445.

Анотація. У статті розглянуто культуральну специфіку способів представлення простору в англо-українському перекладі. Доведено, що у різних культурах простір може описуватися по-різному, залежно від того, яку інформаційну цінність він має для реципієнта і мовця. Досліджено явища, які мають позамовну інтерпретацію і пов'язані із фоновими знаннями, що залежать від вибору перекладача. Обґрунтовано можливості і необхідності культурологічного підходу до перекладу. Виявлено культуральні закономірності у мовному

структуруванні дійсності двох культур. Визначено лінгвокультурологічні особливості організації інформації у мові. Вивчено лінгвокультурологічні можливості різних мовних угруповань. Досліджено вплив культури на переклад. У статті пояснено вибір термінів дослідження: «(культуральна) ознака», «(культуральний, або культурологічний) маркер», «реалія». Продемонстровано, що категорія простору складає цінний культурологічний матеріал.

Ключові слова: лінгвокультурологічні особливості, переклад, фрейм, культура, маркер, реалія, ознака, простір.

Олейник Т. Лингвокультурные особенности пространственных интерпретаций в англо-украинском переводе

Анотація. В статті розглянуто культуральну специфіку способів представлення простору в англо-українському перекладі. Доказано, що в різних культурах простір може описуватися по-різному, в залежності від того, яку інформаційну цінність він має для реципієнта і мовця. Досліджено явища, які мають внязикову інтерпретацію, пов'язані з фоновими знаннями і залежать від вибору перекладача. Обґрунтовано можливості і необхідності культурологічного підходу до перекладу. Виявлено культуральні закономірності в мовному структуруванні дійсності двох культур. Визначено лінгвокультурологічні особливості організації інформації в мові. Вивчено лінгвокультурологічні можливості різних мовних груп. Досліджено вплив культури на переклад. У статті пояснено вибір термінів дослідження: «(культуральний) ознака», «(культуральний, або культурологічний) маркер», «реалія». Продемонстровано, що категорія простору складає цінний культурологічний матеріал.

Ключевые слова: лінгвокультурологічні особливості, переклад, фрейм, культура, маркер, реалія, ознака, простір.

Oliynyk T. Linguistic-cultural features of spatial interpretations in English-Ukrainian translation

Annotation. The cultural specificity of space representation in English-Ukrainian translation is considered in the article. It is proved that in different cultures, space can be described in different ways, depending on what type of information is valuable for a recipient and a speaker. Phenomena with extra-linguistic interpretation, related to background knowledge and depended on the choice of the translator are studied. The possibility and necessity of cultural approach to translation is proved. Cultural patterns in speech structuring reality in two cultures are found. Linguistic-cultural features of information in the language are defined. Linguistic-cultural possibilities of the different language groups are studied. The influence of culture on translation is investigated. The article explains the choice of the terms of the study: «(cultural) sign», «(cultural) marker», «realia». It is demonstrated that the category of space is a valuable cultural material.

Keywords: linguistic-cultural features, translation, frame, culture, marker, reality, sign, space.

216. Олійник Т. С. Лінгвокультурологічні особливості часових інтерпретацій в англо-українському перекладі / Т. С. Олійник // *Studia Metodologica / Volodymyr Hnatyuk National Pedagogic University of Ternopil*; Editorial Board: O. Kutsa, N. Poplavs'ka, M. Tkachuk, T. Vil'chyns'ka. – Ternopil, 2014. – Issue 36. – P. 52–57.

Анотація. У статті розглянуто культуральну специфіку способів представлення часу в англо-українському перекладі. Доведено, що у різних культурах час може описуватися неоднотипно, залежно від того, яку інформаційну цінність він має для реципієнта і мовця. Досліджено явища, які мають позамовну інтерпретацію і пов'язані з фоновими знаннями. Простудійовано вплив культури на переклад.

Ключові слова: лінгвокультурологічні особливості, переклад, фрейм, культура, час.

Олейник Т. Лингвокультурные особенности временных интерпретаций в англо-украинском переводе

Анотація. В статье рассмотрена культуральная специфика способов представления пространства в англо-украинском переводе. Доказано, что в разных культурах это пространство может описываться по-разному, в зависимости от того, какую информационную ценность имеет описание пространства для реципиента и говорящего. Исследованы явления, которые имеют внеязыковую интерпретацию и связаны с фоновыми знаниями. Обоснованы возможности и необходимости культурологического подхода к переводу. Выявлено культуральные закономерности в языковом структурировании действительности двух культур. Изучены лингвокультурологические возможности различных языковых групп. Исследовано влияние культуры на перевод.

Ключевые слова: лингвокультурологические особенности, перевод, фрейм, культура, время.

Oliynyk T. Linguistic-cultural features of time interpretations in English-Ukrainian translation

Annotation. The cultural specificity of space representation in English-Ukrainian translation is considered in the article. It is proved that in different cultures, this space can be described in different ways, depending on what type of information is valuable for a recipient and a speaker for space description. Phenomena with extra-linguistic interpretation, related to background knowledge are studied. The possibility and necessity of cultural approach to translation is proved. Cultural patterns in speech structuring reality in two cultures are found. Linguistic-cultural possibilities of the different language groups are studied. The influence of culture on translation is investigated.

Keywords: linguistic-cultural features, translation, frame, culture, time.

217. Олійник Т. С. Освітні лінгвокультурні маркери в англо-українському перекладі / Т. С. Олійник // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство / редкол.: Д. Г. Бучко, Т. П. Вільчинська, В. В. Німчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 132–137.

Анотація. У статті розглянуто культуральну специфіку способів представлення освітніх маркерів в англо-українському перекладі. Доведено, що у різних культурах поняття, пов'язані з освітою, можуть описуватися неоднотипно, залежно від того, яку інформаційну цінність вони мають для реципієнта і мовця. Досліджено явища, які мають позамовну інтерпретацію і пов'язані з фоновими знаннями.

Ключові слова: лінгвокультурна модель, переклад, культура, освіта, маркер.

Олейник Т. Образовательные культурные маркеры в англо-украинском переводе

Аннотация. В статье рассмотрена культуральная специфика способов представления образовательных маркеров в англо-украинском переводе. Доказано, что в разных культурах понятия, связанные с образованием, описываются по-разному, в зависимости от того, какую информационную ценность имеет описание пространства для реципиента и говорящего. Исследованы явления, которые имеют внеязыковую интерпретацию, связаны с фоновыми знаниями и зависят от выбора переводчика.

Ключевые слова: лингвокультурологическая модель, образование, перевод, культура, маркер.

Oliynyk T. Linguistic-cultural features of spatial interpretations in English-Ukrainian translation

Annotation. The cultural-translation specificity of educational markers representation in English-Ukrainian translation is considered in the article. It is proved that in different cultures notions which deal with education can be described in different ways, depending on what type of information is valuable for a recipient and a speaker for education description. Phenomena with extra-linguistic interpretation, related to background knowledge and depended on the choice of the translator are studied.

Keywords: linguistic-cultural model, translation, culture, education, marker.

218. Олійник Т. С. Поняття «культура» у сучасному перекладознавстві / Т. С. Олійник // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 45. – С. 292–295.

219. Олійник Т. С. Проблеми моделювання процесу перекладу / Т. С. Олійник // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.]. – Чернівці, 2014. – Вип. 692/693 : Германська філологія. – С. 127–130.

Анотація. В статті проаналізовано проблеми моделювання процесу перекладу. Розглянуто особливості лінгвістичної (трансформаційна, семантична, ситуативна моделі), комунікативної, когнітивно-психолінгвістичної теорій перекладу. Досліджено лінгвокультурну модель перекладу.

Ключові слова: модель, процес перекладу, лінгвістична теорія перекладу, комунікативні теорії перекладу, когнітивно-психолінгвістичний напрямок, лінгвокультурна модель перекладу.

Олейник Т. С. Проблемы моделирования процесса перевода

Аннотация. В статье проанализированы проблемы моделирования процесса перевода. Рассмотрены особенности лингвистической (трансформационная, семантическая, ситуативная модели), коммуникативная, когнитивно-психолингвистическая теории перевода. Исследована лингвокультурная модель перевода.

Ключевые слова: модель, процесс перевода, лингвистическая теория перевода, коммуникативная теория перевода, когнитивно-психолингвистическое направление, лингвокультурная модель перевода.

Oliynyk T. S. Problems of the process of translation modeling

Annotation. The problems of the process of translation modeling are analyzed in the article. The peculiarities of linguistic (transformational, semantic, situational models), communicative, cognitive-psycholinguistic theories of translation are studied. Linguistic-cultural model is investigated.

Keywords: model, the process of translation, linguistic theory of translation, communicative theory of translation, cognitive-psycholinguistic trend, linguistic-cultural model.

220. Oliynyk T. The role of formal equivalence in prose translation / Oliynyk T. // Стиль і переклад : зб. наук. пр. / Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; відп. ред. І. В. Смушинська. – Київ, 2014. – Вип. 1 (1). – С. 295–304.

Annotation. The article deals with the problem of formal equivalence in prose translation. Different theories of the concept of equivalence are discussed. The problems arising from the juxtaposition of the source and target contexts are summarized. The issue of a comparative norm by which the correctness or accuracy of a translation can be assessed in a valid manner is studied. The importance of the concept of equivalence is proved within the theoretical inquisition on translation.

Keywords: equivalence, translation, source text, target text, comparative norm.

Олейник Т. С. Роль формальной эквивалентности в переводе прозы

Аннотация. В статье обсуждается проблема эквивалентности в переводе прозы. Обсуждаются различные теории эквивалентности. Исследовано проблемы, возникающие в результате сравнения контекста языка-источника и целевого языка. Изучено понятие нормы перевода, по которой определяется правильность или точность перевода. Доказано важность концепта эквивалентности в теории перевода.

Ключевые слова: эквивалентность, перевод, исходный текст, целевой текст, норма перевода.

Олійник Т. С. Роль формальної еквівалентності у прозовому перекладі

Анотація. У статті розглядається проблема еквівалентності у прозовому перекладі. Обговорено різноманітні теорії еквівалентності. Досліджено проблеми, які виникають у результаті порівняння контексту мови-джерела і цільової мови. Вивчено поняття норми перекладу, за якою оцінюється правильність чи точність перекладу. Доведено важливість концепту еквівалентності у теорії перекладу.

Ключові слова: еквівалентність, переклад, вихідний текст, цільовий текст, норма перекладу.

221. Пасічник Н. І. Семна структура та типологія зв'язків англomовної дидактичної лексики / Н. І. Пасічник // *Studia Methodologica / Volodymyr Hnatyuk National Pedagogic University of Ternopil* ; ed. R. Hromyak [et al.]. – Ternopil, 2014. – No 36. – P. 75–78.

Анотація. У статті подається аналіз семної структури англomовної дидактичної лексики, що позначає учасників навчального процесу, здійснено аналіз семантичних зв'язків між конститунтами групи.

Ключові слова: дидактика, дидактичний термін, семна структура, семантичні зв'язки.

Пасичнык Н. И. Семантическая структура и типология связей англomязычной дидактической лексики

Аннотация. Статья представляет анализ семантической структуры англomского дидактической лексики, которая определяет членов образовательного процесса, анализ семантических отношений между составляющими группы делается также.

Ключевые слова: дидактический, дидактические термин, семантическая структура, семантические отношения.

Pasichnyk N. I. Semantic structure and typology of relations of English didactic vocabulary

Annotation. The article presents the analysis of semantic structure of the English didactic lexicon that defines members of educational process, the analysis of semantic relations between constituents of the group is done as well.

Keywords: didactic, didactic term, semantic structure, semantic relations.

222. Семенів Н. З. Відтворення реалій суспільного життя у перекладі роману Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі» / Н. З. Семенів // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. пр. / редкол.: О. Д. Огуй (наук. ред.) [та ін.] – Чернівці, 2014. – Вип. 692/693 : Германська філологія. – С. 211–213.

Анотація. У статті досліджено перекладацькі прийоми, які застосовує Мар Пінчевський при перекладі лексичних одиниць на позначення реалій суспільного життя, що зустрічаються у романі Ф. С. Фіцджеральда «Великий Гетсбі».

Ключові слова: реалія суспільного життя, транскодування, гіперонімічне перейменування, дескриптивна перифраза, субституція.

Семенов Н. З. Воспроизведение реалий общественной жизни при переводе романа Ф.С. Фицджеральда «Великий Гэтсби»

Аннотация. В статье исследованы переводческие приемы, применяемые Маром Пинчевским при переводе лексических единиц для обозначения реалий общественной жизни, которые встречаются в романе Ф. С. Фицджеральда «Великий Гэтсби».

Ключевые слова: реалия общественной жизни, транскодирование, гиперонимическое переименование, дескриптивный перифраз, субституция.

Semeniv N. Z. Ways of rendering social life realias in the translation of F. S. Fitzgerald's novel «The Great Gatsby»

Annotation. This article deals with the translation techniques used by Mar Pinchevskyi while translating lexical units which denote social life realias and appear in F. S. Fitzgerald's novel «The Great Gatsby».

Keywords: social life realia, transcoding, hyperonymic renomination, descriptive paraphrasing, substitution.

Факультет мистецтв

Кафедра музикознавства та методики музичного мистецтва

223. Водяна В. О. Інноваційні підходи у підготовці фахівців музично-педагогічного профілю до культурно-просвітницької діяльності / В. О. Водяна // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Шахов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2014. – Вип. 37. – С. 247–249.

Анотація. У статті розкрито інноваційні підходи забезпечення підготовки фахівців музично-педагогічного профілю до культурно-просвітницької діяльності у процесі вивчення навчального курсу «Культурно-мистецькі програми».

Ключові слова: культурно-просвітницька діяльність, навчальний курс «Культурно-мистецькі програми».

Водяна В. О. Инновационные подходы в подготовке специалистов музыкально-педагогического профиля в культурно-просветительской деятельности

Анотація. В статье освещены инновационные подходы обеспечения подготовки специалистов музыкально педагогического профиля к культурно-просветительской деятельности в процессе изучения учебного курса «Культурно-художественные программы».

Ключевые слова: культурно-просветительская деятельность, учебный курс «Культурно-художественные программы».

Vodiana V. O. Innovative approaches in training musical and pedagogical to cultural and educational activities

Annotation. In the article the innovative going of providing of preparation of specialists specialists musically pedagogical profile is exposed near in a civilized manner-elucidative activity in the process of study of educational course the «Cultural and art programs».

Keywords: in a civilized manner-elucidative activity, educational course the «Cultural and art programs».

224. Гринчук І. П. Духове виконавство Тернопільщини у першій половині ХХ століття / І. П. Гринчук, В. Ю. Гойсак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 69–76.

Анотація. У статті розглянуті передумови становлення виконавства на духових інструментах на Тернопільщині впродовж першої половини ХХ століття. Зосереджено увагу на аналізі культурно-мистецького напрямку діяльності національних культурно-просвітницьких товариств.

Ключові слова: музична культура України, виконавство на духових інструментах, культурно-просвітницькі товариства.

Гринчук И. П., Гойсак В. Ю. Духовое исполнительство Тернопольщины в первой половине XX века

Аннотация. В статье рассматриваются предпосылки становления исполнительства на духовых инструментах на Тернопольщине в период первой половины XX века. Сосредоточено внимание на анализе деятельности национальных культурно-просветительских организаций в направлении культуры и искусства.

Ключевые слова: музыкальная культура Украины, исполнительство на духовых инструментах, культурно-просветительские организации.

Hrunchuk I., Hoisak V. Music performance on the bass instruments in the Ternopil region in the first part of xx century

Annotation. Doing the research of the processes of the formation of the music performing culture as important constituent of the spiritual development of the Ukrainian community of the Eastern Halychyna during the first part of XX century combines the studies of music researchers and historians dealing with cultural aspects, as far as these processes revealed the general processes taking place in the Ukrainian society together with educational and cultural tendencies of the development of different Ukrainian communities as well.

The representatives of the national Ukrainian intellectual circles considered the music culture of the Ukrainian nation as a means of national revival, and consequently taking great pains to direct the development of music and cultural processes in the professional course. The goal of the article is to reveal the prerequisites of the formation of the professional traditions of wind instrumental performing concentrating on the cultural education movement in Ternopillia, Ukraine at the end of the XIX-th and during the first third of the XX-th century.

The objective of the article is to analyze the activity of cultural and educational organizations of the region during the above mentioned period of time, with regard of the formation of brass bands, signifying their contribution into the development of the cultural and artistic traditions of Ternopillia. The main centers of the cultural and artistic processes in Ternopillia at the end of the XIX century and at the beginning of the XX century had become the towns of Berezhany, Terebovlia, Ternopil and other towns with Ukrainian Lyceums and headquarters of cultural and educational societies.

The music artistic movement was concentrated in places with choirs and music circles, in various societies and in specific music organizations. In the societies of certain social and professional character: «Prosvita» (1876), «Ruska Besida» (1883), «The foundation of the Prince Kostiantyn Ostrozky» (1884), «Sokol» (1894), in particular. A variety of patriotic and cultural and educational activities were being carried out by these societies notwithstanding the opposition from the Austrian and Polish societies which were supported by the official state authorities.

At the end of XIX century and at the beginning of the XX century, Polish music societies of Halychyna «The Halicia Music Society» (later the Polish Music Society)

and «The Harmony» established the music schools of wind instrumental performing and successfully supported their own brass bands under much more favourable conditions. Contrary to the Austrian and Polish institutions, Ukrainian educational societies at the end of XIX century and during the first third of the XX century had a multifunctional structure on the whole. They supervised mainly the choirs, instrumental circles, orchestras, libraries, the societies of music notes, museums and less frequently music schools which could be the centers of professional music education. Such diversified activities contributed to the development of the important realm of music culture including such activities as the ones of creative character (organization of the contests on the subject of composition), the ones of organizational and educational character, later scientific and research, publishing and publicist ones.

The initiation of the professional music arts in Ternopillia was reinforced by the efforts of music amateurs, the reverend priests J. Vitoshynsky, O. Nyzhankivsky, A. Krushelnytsky in particular, who contributed to the development of the choir culture and instrumental performing in the region. Less well-known seem to be the names of such «Prosvita» members as reverend priests Jevhen Turula and Petro Jezersky, who would work in the realm of wind instrument performing together with such well-known «Prosvita» members of the region as Ivan Kozak, Teofil Tomashevsky, Kornelia Kulyk, Mychailo Snitynsky and Petro Dykyi.

Among the well-known brass bands in the above mentioned period there were the band of Terebovlia, performing with some intervals from 1906 till 1939, the bands of the Society of «Sokil» in Zboriv region who established the traditions of the wide application of the brass bands in the region. As a result the endeavors of introducing the instrumental music into the church ceremonies existed until the forties of the XX century in the parishes of Buchach, Zboriv, Terebovlia and Chortkiv districts in particular. The revival of the above mentioned tradition can be observed in the Ukrainian pilgrimage to Zarvanytsia, Terebovlia district, Ternopil Region, Ukraine.

Consequently, it might be stated that the orchestral performance in Ternopillia had acquired the features of professional level owing to the activities of the societies «Prosvita» and «Sokil». Under the period of Polish invasion of Halychyna, in the 30-ties of the XX century, when the Ukrainian societies were prohibited and abolished in very many ways, the brass bands suffered great annihilation as well. The time after the WWII had become another period in the development of wind instrumental performing in the region of Ternopillia.

Keywords: music culture of Ukraine, wind instrumental performing, cultural and educational societies.

225. Губ'як Д. В. Бандура харківського типу у контексті вдосконалення конструкції інструмента / Д. В. Губ'як // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 93–103.

Анотація. У статті висвітлено основні етапи процесу конструкторського вдосконалення бандури у ХХ столітті на прикладі новацій та досягнень видатних майстрів. Увагу загострено на новаторських ідеях та сучасних тенденціях щодо вдосконалення бандури. На прикладі бандури «Львів'янка» конструкції В. Герасименка, використовуючи фото ілюстрації з відповідними коментарями,

проаналізовано конструктивні відмінності сучасної бандури київського та харківського типів. Автором запропоновано використовувати точні заміри та розрахунки, а також можливості сучасної обчислювальної техніки, з відповідним програмним забезпеченням, у подальшій експериментальній роботі по вдосконаленню конструктивних та акустичних характеристик бандури, зокрема параметрів виготовлення струн.

Ключові слова: бандура, типи бандур, струни, бандура «Львів'янка» Василя Герасименка, конструктивні вдосконалення.

Губьяк Д. В. Бандура харьковского типа в контексте совершенствования конструкции инструмента

Аннотация. В статье отражены основные этапы процесса конструкторского совершенствования бандуры в XX веке на примере новшеств и достижений выдающихся мастеров. Внимание заострено на новаторских идеях и современных тенденциях в совершенствовании бандуры. На примере бандуры «Львовянка» конструкции В. Герасименко, используя фото иллюстрации с соответствующими комментариями, проанализированы конструктивные отличия современной бандуры киевского и харьковского типов. Автором предложено использовать точные замеры и расчеты, а также возможности современной вычислительной техники, с соответствующим программным обеспечением, в дальнейшей экспериментальной работе по совершенствованию конструктивных и акустических характеристик бандуры, в частности параметров изготовления струн.

Ключевые слова: бандура, типы бандур, струны, бандура «Львовянка» Василя Герасименко, конструктивные усовершенствования.

Hub'yak D. V. Kharkiv type of Bandura in the context of improvement of construction of instrument

Annotation. The article highlights the main stages of meaningful improvement of bandura in the twentieth century, revealed new trends and approaches to modernize Ukrainian modern instruments, for example, bandura Kharkiv and Kyiv arts of playing. Attention is focused on the construction of bandura «Lvivyanka» of Vasyl Herasyenko.

In the twentieth century bandura undergone considerable modernization. Mass factory production led to a stabilization of construction of instrument and unification of its scale, the art of playing. Revival of Kharkiv bandura and Kharkiv art of playing in Ukraine are defined as one of the important stimulating factors of the process of experimental improvement of instrument construction today. This is why a thorough research in the field of construction and acoustics of bandura gaining relevance.

The purpose of the article is to highlight the main stages and modern trends of construction improvement of the different types of bandura. The main objectives of the work is to analyze the structural differences between Kyiv and Kharkiv bandura types, highlighting the author's approach to the problems and prospects of improving the acoustic characteristics of the instruments based on an analysis of construction features these types of bandura, the own professional experience.

Experimental work of modification and improvement of bandura has come a long way, which is far from complete, as the kobzar art has always been in the context of socio-cultural environment of its time, and today it is an integral part of modern music, and strives to meet the world's newest cultural trends. Twentieth century was

marked by many striking figures in bandura art, including prominent artists and designers, due to which bandura received a powerful impetus to modernization.

The article examines the work of such bandura designers as H. Khotkevych, M. Kropyvnytsky, A. Korniyevsky, V. Tuzichenko, I. Sklyar, V. Herasymenko, R. Hrynkiw, W. Vetzal, A. Birko and others. In addition to this experimenters mentioned influence on the development of bandura art, and in particular the construction of instrument, such artists as V. Yemets, W. Kabachok, Z. Shtokalko, P. Ivanov, S. Bashtan, etc.

Using the photo illustrations with comments, was made the analyzes of structural differences between modern Kyiv and Kharkiv types of bandura, substantiated the broader use of the left hand on the Kharkiv type of bandura. Analyzing the development of bandura art in the twentieth century, the author draws attention to the tendency to increase the role of the left hand in the bandura performing technique. This fact indicates a permanent desire of prominent artists and designers to use the specific performing features of Kharkiv bandura and Kharkiv art of playing. Therefore revival in Ukraine the Kharkiv bandura and Kharkiv art of playing at the end of the twentieth century seems a natural phenomenon, whose relevance to the development of modern bandura performance undeniable. The author emphasizes the crucial role of the outstanding designer and teacher, professor of the Lviv National Music Academy named after M. Lysenko, V. Herasymenko in the revival of Kharkiv type of bandura and Kharkiv art of playing in Ukraine.

The article proposes to use precise measurements and calculations, as well as the possibilities of modern computing technology, with appropriate software, in the further experimental work to improve the design and acoustic characteristics of the bandura, including production parameters of the strings in particular.

Keywords: bandura, types of bandura, strings, bandura “Lvivyanka” of Vasyl Herasymenko, construction improvements.

226. Губ'як Д. В. До проблеми інтерпретації творів бандури В. Зубицького / Д. В. Губ'як // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харк. держ. акад. дизайну і мистецтв. – Харків, 2014. – № 2. – С. 22–27.

Анотація. У статті зроблена спроба представлення творчого доробку В. Зубицького в контексті формування навчального та виконавського репертуару для бандури. Увагу зосереджено на проблемі інтерпретації «Сонати для бандури» В. Зубицького. Проведено аналіз напрямків останніх наукових досліджень, пов'язаних з проблематикою статті. Виконано детальний музикознавчий аналіз «Сонати для бандури пам'яті К. М'яскова», в якому вказано на стилістичні особливості композиторської творчості автора загалом та обраного твору зокрема. Виявлено значення композиторської творчості Володимира Зубицького в контексті розвитку сучасного академічного бандурного виконавства.

Ключові слова: виконавське мистецтво, репертуар для бандури, інтерпретація, В. Зубицький.

Губ'як Д. В. К проблеме интерпретации произведений для бандуры В. Зубицкого

Аннотация. В статье сделана попытка представления творчества В. Зубицкого в контексте формирования учебного и исполнительского

репертуара для бандуры. Внимание сосредоточено на проблеме интерпретации «Сонаты для бандуры» В. Зубицкого. Проведен анализ направлений последних научных исследований, связанных с проблематикой статьи. Выполнен детальный музыковедческий анализ «Сонаты для бандуры памяти К. Мяскова», в котором указано на стилистические особенности композиторского творчества автора в целом и рассматриваемого произведения в частности. Выявлено значение композиторского творчества Владимира Зубицкого в контексте развития современного академического бандурного исполнительства.

Ключевые слова: исполнительское искусство, репертуар для бандуры, интерпретация, В. Зубицкий.

Gubyak D. V. To the problem of interpretation of V. Zubytsky compositions for bandura

Annotation. This article attempts to represent creative works of V. Zubytsky in the context of learning and performing repertoire for bandura. Attention is focused on the problem of interpretation of «Sonata for bandura» by V. Zubytsky. Was made the analysis of the trends of recent researches related to the subject of the article. Completed detailed musicological analysis of the «Sonata for bandura in memory of K. M'yaskov», which insists on the stylistic features of the works of composer in general, and the chosen work in particular. We found the value of composer activity of Vladimir Zubytsky in the context of development of contemporary academic bandura performance.

Keywords: performing arts, repertoire for bandura, interpretation, V. Zubytsky.

227. Довгань О. З. Сучасна інноваційна практика професійної мистецької освіти: можливості переходу на епістемологічні засади / О. З. Довгань // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка : [зб. наук. праць / ред. кол.: І. П. Аносов (голов. ред.) та ін.] – Мелітополь, 2014. – Вип. 2 (13). – С. 131–136.

Анотація. У статті висвітлені вітчизняні та зарубіжні концепції фахової підготовки майбутнього вчителя музики, у яких виявляється протилежність двох позицій у дослідженні художньо вираженої предметної сутності – гностична і феноменологічна. З'ясовується що досягнення повноти сутнісного смислу, який присутній в його художньому (зокрема музичному) вираженні, для майбутнього вчителя постає чинником його духовного становлення. Досліджено шляхи реалізації професійної освіти як способу пізнання істини. Визначено перспективу розробки теоретичних моделей реалізації релігійної функції мистецтва, впровадження їх у зміст національної концепції мистецької освіти.

Ключові слова: професійна мистецька освіта; художньо-епістемологічний досвід; майбутній вчитель музики; релігійна функція мистецтва.

Довгань О. З. Современная инновационная практика профессионального художественного образования: возможности перехода на эпистемологические основы

Аннотация. В статье анализируются отечественные и зарубежные концепции профессиональной подготовки будущего учителя музыки, в которых проявляются противоположность двух позиций в исследовании художественно выраженной предметной сущности – гностическая и феноменологическая. Выясняется, что для будущего учителя музыки достижение полноты

сущностного смысла художественного текста является фактором его духовного становления. Исследованы пути реализации профессионального образования как способа познания истины. Определено перспективу разработки теоретических моделей реализации религиационной функции искусства, внедрение их в содержание национальной концепции художественного образования.

Ключевые слова: профессиональное художественное образование; художественно-эпистемологический опыт; будущий учитель музыки; религиационная функция искусства.

Dovgan O. Z. Modern innovation professional practice art education: possibilities to transition to epistemological principles

Annotation. The article deals with the concept of domestic and foreign professional training of the future music teacher. There are two opposite positions in the study of art expressed the essence of the subject are revealed in this concept – gnostic and phenomenological. The reason for this analysis is the establishment the paradoxical situation of interpretation marked in the text (things, events) without knowledge of its highest marks – signs, symbols, musical-rhetorical figures in the modern practice of the future musician teacher professional training.

A number of contradictions in contemporary art education, in particular between the declaration of expediency eideticological-thinking and its actual discursive interpretation, that is identification of artistic and imaginative thinking and declaring the necessity of a new paradigm of knowledge, directed to a single absolute Truth and the actual displacement of polycentric and marginal type of knowledge is outlined.

The following contradictions indicate on the feasibility of education returning its forgotten but honourable mission - relegation (from lat. Religatio – relink) of truth of life. The revival of the essential criteria for knowledge verification must be the factors of such relegation.

The full essential meaning takes place in its art (including music) expression. For future music teacher it determines the feasibility of the strategy mastery of reality through the prism of the artistic vision of the world in its essential forms (top artistic and epistemological level of experience), and it presents the result of radical self-transformation (reorientation of the creative person of faith in the omnipotence of his own intellect to reflect the «creative weakness» and faith in the wisdom of the Universal Artist and hope for His help in the case of understanding the Truth).

Keywords: professional art education; artistic and epistemological experience; future music teacher, relegation function of art.

228. Довгань О. З. Художньо-епістемологічний досвід майбутнього вчителя музики в контексті компетентнісної концепції мистецької освіти / О. З. Довгань // Естетика і етика педагогічної дії : [зб. наук. праць / Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих НАПН України ; Полтавський нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; голов. ред. Н. Г. Ничкало]. – Київ ; Полтава, 2014. – Вип. 8. – С. 144–156.

Анотація. У статті на підставі етимологічної спорідненості понять «досвідченість» і «компетентність» та з'ясування суперечностей компетентнісної концепції сучасної музично-педагогічної освіти художньо-епістемологічний досвід майбутнього вчителя музичного мистецтва розглянуто як базову компетентність. Її структура включає специфічні – художньо-рефлексивну, ціннісно-смыслову і компетенцію особистісного

самовдосконалення. Системоутворювальним чинником цієї структури визначено намір епістемологічної самокорекції особи.

Ключові слова: художньо-епістемологічний досвід; художньо-рефлексивна, ціннісно-сміслова компетентності та компетентність особистісного самовдосконалення.

Довгань О. З. Художественно-эпистемологический опыт будущего учителя музыки в контексте компетентностной концепции художественного образования

Аннотація. В статті на основі етимологічного родства понять «опытность» і «компетентность» і в'яснення протиріччя компетентностної концепції сучасного музичально-педагогічного освіти художественно-епістемологічний досвід майбутнього вчителя музики розглянуто як базову компетентність. Структура такої компетентності включає художественно-рефлексивну, ціннісно-сміслову і компетенцію особистісного самосовершенствования.

Ключевые слова: художественно-эпистемологический опыт; художественно-рефлексивная, ценностно-смысловая компетентности и компетентность личностного самосовершенствования.

Dovgan O. Z. Artistik and epistemological experience of the future music teacher in the context of art education competency conception

Annotation. The article deals with the phenomenon of artistic and epistemological experience is considered in the context of modern art education competency concept on the basis of etymological affinity of the concepts «experience» and «competence». Analysis of its contradictions indicates the feasibility of return to realization of phylogenetic religious function in the art by adding the declared artistic competence: artistic and reflexive, values and semantic and personal improvement.

The development of epistemological musical and aesthetic concepts, skills of semantic definition of musical signs, self-esteem of owing the logical organization technique and mental search of intonation and semantic systems on polyfunctional justification proposed musical modeling of the subject essence is included to the content characteristics of artistic and reflective competency of the future music teacher. Semantic characteristics of the necessary psychological qualities of the recipient (integrated into mental and communicative polyfunctionality and hypothetic and deductive inquiry) and the process of their formation is based on the provisions of reflective psychology and national educational reflexology.

Contents of value semantic competence of the future music teacher are determined on the basis of studying the main provisions of linguistic psychoanalysis, linguistic aesthetics and musical semiotics. It provides the valuable understanding of the typology of symbolic structures, musical forms, musical texts, art practices and strategies for the definition of subject essence meaning; mastering techniques of mythological understanding of musical texts for self-realization of objective essence artistic design. Creative personality as an empirical tribute is presented as the strategic goal for forming process of necessary metaphorical and allegorical imagination and artistic creativity.

Competence of future music teacher's self-improvement is determined on the basis of provisions the Orthodox patristic principles, Christian anthropology and psychology. Its content includes two system characteristics: conscience intuition as a

universal joint jurisdiction, recognition and acceptance of the subject essence and the ability calurgic coentity with art expressed subject essence. Factors of mastering this competence are conscientious belief, commitment to the sacred and synaesthetics as a system property of the human being.

Above mentioned competences are integrated into the structure of artistic and epistemological experience of the future music teacher based on a systematic approach (Fig. 1). The factor of this structure is the system-defined intention of epistemological self-correction as a functional-semantic field of activity that integrates not only the ways of converting the items (artistic apperception), but the experience of world development and interaction with it (ideological apperception).

Keywords: artistic and epistemological experience; art and reflective, value-sense of personal competence and self-improvement.

229. Довгань О. З. Художньо-епістемологічний досвід майбутнього вчителя музики: технологічні підходи, умови та принципи / О. З. Довгань // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / редкол.: В. І. Шахов (голов. ред.) [та ін.]. – Київ ; Вінниця, 2014. – № 42. – С. 180–184.

Анотація. У статті представлені концептуальні ідеї, мета, педагогічні підходи, методи, форми, засоби і умови педагогічної технології формування художньо-епістемологічного досвіду майбутнього вчителя музики.

Ключові слова: художньо-епістемологічний досвід, педагогічна технологія, художньо-епістемологічна компетентність.

Dovgan O. Z. Художественно-эпистемологический опыт будущего учителя музыки: технологические подходы, условия и принципы

Анотація. В статье представлены концептуальные идеи, цель, педагогические подходы, методы, формы, средства и условия педагогической технологии формирования художественно-эпистемологического опыта будущего учителя музыки.

Ключевые слова: художественно-эпистемологический опыт, педагогическая технология, художественно-эпистемологическая компетентность.

Dovgan O. Z. Art and epistemological experience future music teacher: technological approaches, conditions and principles

Annotation. In the article conceptual idea, goal, pedagogical approaches, methods, forms, tools and conditions pedagogical technologies of artistic and epistemological experience of the future music teacher are presented.

Keywords: artistic and epistemological experience, educational technology, art and epistemological competence.

230. Місько Г. С. Дослідження обрядового фольклору Західного Поділля та використання його у творах західно-українських композиторів / Г. С. Місько // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 42–48.

Анотація. У статті досліджено проблему запису та упорядкування обрядового фольклору Західного Поділля у рукописних співаниках та друкованих виданнях початку XVIII – першої половини XX ст. Розглянуто хронологічні етапи дослідження обрядового фольклору Західного Поділля. Охарактеризовано трансформацію та використання фольклорного матеріалу в творчості західно-українських композиторів.

Ключові слова: музична культура Західного Поділля, фольклорні записи, рукописні співаники, творчість західно-українських композиторів.

Мисько Г. С. Исследование обрядового фольклора Западного Подолья и использование его в творчестве западно-украинских композиторов

Аннотация. В статье исследованы вопросы записи фольклора Западного Подолья в письменных песенниках и печатных изданиях. Рассмотрены хронологические этапы изучения обрядового фольклора Западного Подолья. Охарактеризованы трансформация и использование фольклорного материала в творчестве западно-украинских композиторов.

Ключевые слова: музыкальная культура Западного Подолья, фольклор, письменные песенники, творчество западно-украинских композиторов.

Misko G. S. Study of the rityal folklore of Western Podillya and use it in the creation of the west ukrainian composers

Annotation. The culture of the Ukrainian people has imaginative and engaging personality to a joint creative activity. Each region of Ukraine, has its own specific traits and causes concern for comprehensive research scientists, It provides awareness and promote national values of each of the following generations.

Modern Ternopol region included Western Podillya and characterized by extremely bright palette of folk customs and rituals, with extremely rich musical heritage-this causes - this causes interests in academics composers and researchers. The task of modern scientists and researchers use the rich legacy of past generations and include a large number of supporters. especially the younger generation, and show the beauty of the national wealth for future generations. The first period of study of the abovementioned problems associate with the beginning of the 18th century, where we have preserved the manuscripts collections of ceremonial music material belonging to the representatives of the Ukrainian clergy. Result of amateur activity of collectors of folklore were grouped in a handwritten book of scribes.

The question the study and use of regional ritualism was very interested famous scientist and the prominent folklorist off F Kolessa. So, in the introduction to a collection «Folk songs from the Galician Lemko», scientist gave two big groups in the musical tradition: the West (Galicia-Volyn) and East, historically more later. His follower to study the specifics of regional folk style to his composer activity, became the son – M. Kolessa, in their work giving homage to the genre of arrangements of folk songs, enriching its unique flavor of musical palette of the Western region. The culture of each people has its own customs and traditions. The culture of the Ukrainian people has imaginative and engaging personality to a joint creative activity.

Among the first researchers to regional folk heritage - a representative of the famous 18 century family of Ternopol Region – P. Bilynskiy (19.01.1847–13.12.1916). He had a good education and he graduated from the gymnasium. He was interested in the historical past of past of his land and a rich heritage of folk customs and rituals. P. Bilynskiy was a priest, many hung out with people and had the

opportunity to explore beauty of Ukrainian customs, songs that are performed during various holidays. His experience he recorded in handwritten edition, the new generation has the opportunity to enjoy valuable rarities of past. Continued to collect and record folk customs in off 18th rites and folk songs of the Ternopol region I. Pashcovsky. This collection contains texts of spiritual and secular songs, including himself and I. Pashcovsky. According to modern scholars, «it is one of the most interesting and most valuable collections of not only writing Foundation scientific society Shevchenko, but also all other collections of archival institutions of Ukraine» [10, p 387]. They like simple people and performed at popular holiday.

An important role in collecting and playing the folklore of Western Podillya plays V Gnatyk, a researcher at the European level. He was born in Velesnev, a modern Monastery area. In his researches collected many songs of different genres: especially Christmas carols. Note that in V Gnatyk, one of the first paid serious attention to the features listing Church carols in the national environment of Western Podillya.

The work in V Gnatyk «Carols» is the first scientific publication, which swept through the records from the beginning of the 19th century, contains 95 folklore samples from manuscript sources of the Christmas traditions of Western Podillya.

The tradition of using folk songs of various genres continued professional composers XX century In his article we talk about creativity in V. Barvinskoho, who was born in Ternopol. Composer from childhood loved folk song, the customs of its people and subsequently used it in their works.

Modern researchers of creativity of the composer's score that he is very fond of folk creativity and often used it in their writings. The best samples of folk ritual music composer heard in childhood. His father and mother were educated people also great influence on composer's art of V. Barvinskoho had a familiarity with well-known experts of folk traditions, famous researchers of folk art - F. Kolessa, I. Rozdolskij. The creative heritage of the famous composer rich works with uses motifs of Ukrainian folk music. An interesting creative work of composer «Carol», that is popular in contemporary artists written by the author in 1935. Collection includes 24 samples of the Christmas ritual traditions of Western Podillya and Central Ukraine.

So, modern scientists and researchers use the rich legacy of past generations and incorporate a large number of fans, especially the younger generation, discovering the beauty of the national wealth for future generations. The thesis deals with ancient traditions and current state of winter calendar ritualism of Western Podillya with consideration of transformational processes that have been taking place there under the influence of Christian church.

Keywords: Ternopil, manuscript, ritualism, West Ukrainian composers.

231. Місько Г. С. Зразки зимово-обрядової пісенності у репертуарі хорових колективів Тернопільщини / Г. С. Місько // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 10 (117). – С. 154–158.

Анотація. У статті висвітлюється проблема збереження та використання різдвяної пісенності у хоровій творчості професійних та аматорських хорових колективів Тернопільщини.

Ключові слова: Тернопільщина, хорова творчість, зимово-обрядової пісенність.

Мисько Г. С. Образцы зимне-обрядовой песенности в репертуаре хоровых коллективов Тернопольщины

Аннотация. В статье освещается проблема сохранения и использования рождественной песенности хоровом творчестве профессиональных и любительских хоровых коллективов Тернопольщины.

Ключевые слова: Тернопольщина, хоровое творчество, зимне-обрядовая песенность.

Misko G. S. Samples winter ritual songs in the repertoire of Ternopil choirs

Annotation. The article deals with the problem of storage and use Christmas songs in choral works of professional and amateur Ternopil choirs.

Keywords: Ternopil, choral works, winter ritual songs action.

232. Ороновська Л. Д. Хоровий колектив: аналіз дефініцій та провідних ознак / Л. Д. Ороновська, А. І. Ороновський // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 10 (117). – С. 101–105.

Анотація. Підготовка студентів до управління хоровим колективом розглядається з позиції соціальної педагогіки і психології. На підставі аналізу дефініцій понять «колектив» та «хоровий колектив» визначаються їх провідні ознаки. Відповідно до проблем хорового колективу виявляється сутність термінів «сумісність», «згуртованість», «спрацьованість».

Ключові слова: колектив, хоровий колектив, диригент, хор.

Ороновская Л. Д., Ороновский А. И. Хоровой коллектив: анализ дефиниций и ведущих признаков

Аннотация. Подготовка студентов к управлению хоровым коллективом рассматривается с позиций социальной педагогики и психологии. На основе анализа дефиниций определяются существенные признаки понятий «коллектив» и «хоровой коллектив». Применительно к проблемам хорового коллектива проявляется сущность терминов «совместимость», «сплочённость», «сработанность».

Ключевые слова: коллектив, хоровой коллектив, дирижер, хор.

Oronovska L. D., Oronovskyi A. I. Choir collective: the analysis of definitions and basic characteristics

Annotation. Training students in choir conduction is considered from social-pedagogical and psychological point of view. By means of analysis of the definitions the essential features of the concepts «collective» and «choir collective» are revealed. The essence of the terms «compatibility», «cohesion», «coordination» in reference to the problems of choir collective is analyzed.

Keywords: collective, choir collective, conductor, choir.

233. Смоляк О. С. Гастролі української республіканської капели за кордоном у 1919–1920 роках (за матеріалами «Спогадів...» Миколи Чайковського) / О. С. Смоляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.]; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 76–82.

Анотація. У статті на основі «Спогадів...» М. Чайковського зроблено опис гастрольної поїздки Української республіканської капели під керівництвом О. Кошиця за кордон у 1919–1920 роках. Розкрито основні методи роботи маестро з хоровим колективом та звернено увагу на способи підбору репертуару, що був основним чинником формування художньо-виконавських оцінок зарубіжних аматорів-слухачів та професійних музикантів-рецензентів.

Ключові слова: О. Кошиць, Українська республіканська капела, репертуар, обробки народних пісень, концертні програми.

Смоляк О. С. Гастроли украинской республиканской капеллы за границей в 1919–1920 годах (за материалами «Воспоминаний...» Николая Чайковского)

Анотація. В статье на основе «Воспоминаний...» М. Чайковского сделано описание гастрольной поездки Украинской республиканской капеллы под руководством О. Кошиця за границей в 1919–1920 годах. Раскрыты основные методы работы маестро с хоровым коллективом и обращено внимание на способы подбора репертуара, который был основным фактором формирования художественно-исполнительских оценок зарубежных любителей-слушателей и профессиональных музыкантов-рецензентов.

Ключевые слова: О. Кошиц, Украинская республиканская капелла, репертуар, обработки народных песен, концертные программы.

Smolyak O. S. The tour of ukrainian republic chapel abroad in 1919–1920 (based on «Spogady...» («Remembrance...») by Mykola Chaikovskyyi)

Annotation. The article deals with the tour of Ukrainian republic chapel under the guidance of O. Koshyts' abroad, that started in July 1919 and ended in April 1920 in Berlin (Germany). Particularly, the chapel performed two concerts in Galician town Stanislaviv (now Ivano-Frankivsk) and through Carpathian Ruthenia moved to Czech Republic and gave the first concert. According to eyewitnesses, the performance had a great success. The local press was full of positive opinions and reviews towards the choir and its head conductor. Specially for those concerts O. Koshyts' created voicing of the Czech national anthem «Kde domov muj?» («Where is my home?»). Listening to the performance of the anthem by the Ukrainian republic chapel, Czechs expressed their sheer enthusiasm for the singing by applauding, pointing out, that only Koshyts' taught them to perform their national anthem truly. The article turns attention to the concerts of Ukrainian republic chapel in Vienna, the capital of Austria. The group gave some concerts there. Despite the whimsical local audience, the chapel drew the attention of stern Austrian critics at the very first concerts and fully deserved their appreciation. It is mentioned that in spite of the small number of professional singers, the group was notable for its female staff, which reminded about «the beautiful Ukrainian steppes». The biggest pride of the choir was its basso profundo. There were seven of them. Sometimes O. Koshyts' left the basso profundo sounding on for the whole minute, while the other parts of the choir faded away on pianissimo and audience perceived this sounding like a real big pipe organ. It is noted in the article that after the tour in Vienna, the Ukrainian republican chapel received the entry permit to Switzerland, then to France, Belgium, the Netherlands and Germany. The choir gave a number of concerts in the biggest cities: Bern, Basel, Zurich, Geneva, Lausanne, Liege, Brussels, Antwerp, Hague, Rotterdam, Amsterdam, Berlin. The performances had a huge success. After the concerts in Berlin the Ukrainian republican chapel broke up. The characteristics of the head conductor O. Koshyts' and the chapel's repertoire under his guidance are based on M. Chaikovskyyi

remembrance. In particular, Chaikovskiy wrote that O. Koshyts' was a «heaven-born» conductor, a man of high musical culture, a connoisseur of Ukrainian folk music. He had something indescribable. He was able to fascinate his choir, to get the most of it at a very moment. He conducted simultaneously with his hands, fingers and eyes. The execution of the same song at different concerts was never identical. Every strophe of the song had its own and unique interpretation. Despite the other conductors, O. Koshyts' used to introduce new shades to the songs without noticing the choristers, but they never disappointed him. The article draws attention to chapel's execution only of Ukrainian folk songs adaptations of M. Lysenko, K. Stetsenko, M. Leontovych, O. Koshyts' and others. Concert programs under the guidance of O. Koshyts' contained three parts. The first part consisted of some big works («Vesnianky» (Ukrainian folk songs), «Christmas carols and shchedrivky» by M. Lysenko). The second part was represented by Ukrainian ritual songs: Christmas carols and shchedrivky, vesnianky, Ivan Kupala Day songs, wedding and religious songs. The third part contained different adaptations of common songs. The most sought-after were the adaptations of Ukrainian folk songs like «Shchedryk», «Dudaryk», «Prialia», «Piyut' pivni». As M. Chaikovskiy said, the audience was in raptures after listening to these adaptations. Sometimes it happened that, after the concert, the audience burst onto the scene; the girls fell on Koshyts' neck and dragged him back to the stage and the choir had to sing on. The interpretation of Ukrainian folk song «Prialia», the most popular among foreign audience, in M. Leontovych adaptation is described by M. Chaikovskiy. As he said, this song fit into one quint but had many extra nuances. The complaint of a young woman, who wasn't loved by her beloved's parents, is perceptible in it. «Zapovit» by K. Stetsenko and «Verkhovyno, svitku ty nash» by M. Lysenko gave the very special impression on the audience.

Keywords: O. Koshyts', Ukrainian republican chapel, repertoire, folk songs adaptations, concert programs.

234. Смоляк О. С. Збірник Йосифа Роздольського-Станіслава Людкевича «Галицько-руські народні мелодії» та його оцінка українськими та зарубіжними вченими / О. С. Смоляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 153–159.

Анотація. У статті звернено увагу на новаторські принципи, застосовані Й. Роздольським і С. Людкевичем при систематизації та транскрибуванні збірника «Галицько-руські народні мелодії». Розглянуто способи транскрипції пісенного матеріалу, використані С. Людкевичем у збірнику «Галицько-руські народні мелодії». Подано матеріал, пов'язаний з оцінкою українських і зарубіжних вчених-фольклористів, який був опублікований після виходу збірника.

Ключові слова: Й. Роздольський, С. Людкевич, галицько-руські народні мелодії, систематизація, транскрипція, пісенний матеріал.

Смоляк О. С. Сборник Иосифа Роздольского-Станислава Людкевича «Галицко-руские народные мелодии» и его оценка украинскими и зарубежными учеными

Аннотація. В статье обращено внимание на новаторские принципы, использованные И. Роздольским и С. Людкевичем при систематизации и транскрипции сборника «Галицко-руские народные мелодии». Рассмотрено

способы транскрипции песенного материала, использованные С. Людкевичем в сборнике «Галицко-русьские народные мелодии». Подано материал, связанный с оценкой украинских и зарубежных ученых-фольклористов, который был опубликован после выхода сборника.

Ключевые слова: И. Роздольский, С. Людкевич, галицко-русьские народные мелодии, систематизация, транскрипция, песенный материал.

Smolyak O. S. Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's «Galicia and russia folk melodies» collection and its assessment by ukrainian scholars

Annotation. The article is focused upon the fact that Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's «Galicia and Russia folk melodies» collection which was published in the Shevchenko Scientific Society publishing house in 1906–1908 is an innovative phenomenon in the history of the Ukrainian musical study of folklore. Being its compiling editor, S. Liudkevych practically used his own culture and genre folk song folklore system which is based on its functions in folk's lives and the conditions under which it is used. The photographical (maximally exact) way of folk songs transcription was for the first time used in the collection. Song material systematisation is based upon the structural principle, i.e. typical nature of the lyrics and melody which made it possible to most precisely identify the melotypology of this or that song genre. By that time the whole song material has been systematised according to the literary principle which was based on the song plot and its sense filling (if it was justified in oral folklore, then it was beyond the borders of structural typology and functioning in musical one).

The main emphasis in «Galicia and Russia folk melodies» collection is put upon the structural typology which is based upon the rhythmical poem and melody structure model. Such a systematisation principle made it possible to look at a folk song not only from the point of view of its sense filling but also of its genre and typology features. Actually, such a musical folklore systematisation principle was the reason for «Galicia and Russia folk melodies» collection to become one of the main European ethnomusicological collections. Attention is paid to the fact that a number of innovatory signs in folk melodies transcribing has been used in Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's «Galicia and Russia folk melodies» collection. For instance, the time segmentation has been made based upon song time segmentation but not upon the downbeat *and* backbeat principle as while singing folk songs the accentuation can in no way be heard and serve as a principle for the time identification. Besides, S. Liudkevych was the first among the Ukrainian transcribers to use the glissando sign and variation differences in melodies and to pay attention to tempo signs usage necessity, absolute height while singing, reduction of the transcriptions to the medium modes etc.

It has been specified that due to the innovatory approaches in folk melodies compiling and transcribing Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's «Galicia and Russia folk melodies» collection had been highly estimated by Ukrainian and foreign folklore specialists and ethnomusicologists. In his collection review I. Franko mentioned that it was a valuable beginning in the history of national music. K. Kvitka's evaluation of the collection was ambiguous. After the collection had been published he called it a dry and cheerless work because of the accepted material classification. However, almost in 20 years his assessment changed dramatically. He called Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's «Galicia and Russia folk melodies» collection an example of rhythmical systematisation in compiling melodies and regretted having not used this principle in compiling his «Ukrainian folk melodies» collection published in 1922.

Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's «Galicia and Russia folk melodies» collection was highly estimated by F. Kolessa in his First Ukrainian enlightenment and economy congress report in 1909 in Lviv. The scholar considered the collection to be the fullest edition among the already published ones. The Hungarian scholar and folklore specialist Ya. Shepredi has also highly evaluated Joseph Rozdolskyi's and Stanislav Liudkevych's collection. He praised the selected and systematised according to the new principle song material and encouraged the Hungarians to get acquainted with the Ukrainian folklore better. He encouraged the Hungarian folklore specialists to systematise and to transcribe the local song material according to the S. Liudkevych's principle.

Keywords: Joseph Rozdolskyi, Stanislav Liudkevych, Galicia and Russia folk melodies, systematisation, transcription, song material.

235. Смоляк О. С. Ладканкові типи весільних пісень Південної Волині (на матеріалі с. Липа Дубенського району Рівненської області / О. С. Смоляк // Народознавчі зошити. Серія філологічна / Інститут народознавства НАН України ; [за ред. С. Павлюк]. – Львів, 2014. – № 4. – С. 721–725.

Анотація. Розглядається музично-стильова характеристика ладканкових пісень с. Липа Дубенського району Рівненської області (етнографічний район Південної Волині). Звертається увага на типологію ритмомелодичних зіставлень та способи їхньої рекультивациї в сучасних умовах.

Ключові слова: весільні ладканки, Південна Волинь, ритмічна форма вірша і мелодії, спосіб виконання.

Смоляк О. С. Ладканковые типы свадебных песен Южной Волини (на материале с. Липа Дубенского района Ровенской области)

Аннотация. Рассматривается музыкально-стилевая характеристика ладканковых песен с. Липа Дубенского района Ровенской области (этнографический район Южной Волини). Обращено внимание на типологию ритмомелодических сопоставлений и способы их рекультивации в современных условиях.

Ключевые слова: свадебные ладканки. Южная Волинь, ритмическая форма стиха и мелодии, способ исполнения.

Smolyak O. S. Ladkanka types of wedding songs in Southern Volhynia (after materials from the village of Lypa, Dubno district, Rivne region)

Annotation. The article has presented musical and stylistic characteristics of ladkanka songs from the village of Lypa Dubno district in Rivne region (ethnographical area of Southern Volhynia). Attention has been paid to the typology of rhythmic and melodic comparisons and the means of their recultivation under the present-day conditions.

Keywords: wedding ladkankas in Southern Volhynia, rhythmic form of poetry and melody, the way of presentation.

236. Стельмащук З. М. Творча діяльність народно-інструментальних оркестрових колективів Тернопільщини другої половини ХХ – початку ХХІ століття / З. М. Стельмащук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 50–57.

Анотація. Досліджено історію виникнення, творчого становлення і розвитку та сучасний стан відомих у Тернопільському краї оркестрів народних інструментів. Розглянуто діяльність організаторів і мистецьких керівників цих колективів. Проаналізовано різноманітність інструментального складу оркестрів, специфіку їх колоритного звучання, художньо-виражальні можливості, репертуар, концертно-виконавську діяльність.

Ключові слова: оркестр народних інструментів, музичні інструменти, склад, групи інструментів, творча діяльність, мистецький керівник, репертуар.

Стельмащук З. Н. Творческая деятельность народно-инструментальных оркестровых коллективов Тернопольщины второй половины XX – начала XXI века

Аннотация. Исследована история возникновения, творческого становления и развития, современное состояние известных в Тернопольском крае оркестров народных инструментов. Рассмотрена деятельность организаторов и художественных руководителей этих коллективов. Проанализировано разнообразие инструментального состава оркестров, специфика их колоритного звучания, художественно-выразительные возможности, репертуар, концертно-исполнительская деятельность.

Ключевые слова: оркестр народных инструментов, музыкальные инструменты, состав, группы инструментов, творческая деятельность, художественный руководитель.

Stelmashchuk Z. M. Creative activity of folk instrumental orchestral ensembles of Ternopil Region in the second half of XX - beginning of the XXI century

Annotation. An important contribution to the development of folk-art on the territory of Ternopil region in the 50th of the past century was made by the honored cultural worker of former USSR Volodymyr Zulyak. On his initiative and direct work in recreational centre of the village Melnytsya-Podilska, and also with the help of zymbalist's reedpipe's ensembles in 1956 was created the orchestra of Ukrainian folk instruments. It consisted of banduras, string and bow instruments (violins, basolia, bass), brass (clarinets, koza, trembita), drums (big drum cymbals, triangle, sieve). The repertoire of the orchestra was a suite from the ballet «Dovbush Shawl» A. Kos-Anatolskyi, «Gahilka» S. Lyudkevych, «Ukrainian Symphony» by an unknown author of the eighteenth century, remakes of ukrainian folk songs, dances and other works.

Investigated period is characterized by opening and organizing orchestras of folk instruments and musical department in Chortkiv Teacher College, Music and pedagogical Faculty in Ternopil Pedagogical Institute, Departments of folk instruments in Ternopil College of Music, Terebovlya cultural-educational college.

The Orchestra of Folk Instruments in Chortkiv Teachers' College was founded in 1940 by Leonid Borsa. Since 1975 the orchestra was managed by P. Garbuz. Today, the work of the orchestra includes more than 70 professional musical compositions. Among them one can find "Paraphrase on Ukrainian folk song «Dumy Moyi» by D. Klebanov, «The ballad about Baida» by G. Hotkevych, «Ukrainian Sich Songs Fantasy» by M. Shamli, «Poem about Ukraine» by A. Alexandrov, etc.

The orchestra of Folk Instruments in Terebovlya cultural and educational college started its activity in 1961 under the leadership of V. Prakh. During the next years, the orchestra was successfully working with professional musicians: O. Tabachuk, Y. Kubit, V. Yakibchuk, G. Torkot. Today, there are two orchestral

ensembles in High College of Culture: orchestra of Ukrainian folk the option (conductor K. Hryha), and the Orchestra of Folk Instruments (conductor N. Kalakura). The repertoire of the orchestras includes Ukrainian melodies and songs copyrighted works and musical compositions of such musicians as Z. Dashak, M. Skoryk, P. Mayboroda, M. Rizol etc.

The Orchestra of Folk Instruments of Ternopil music college of Solomiya Krushelnyska was founded in 1958. The first manager of the orchestra was P. Danilets. Since 1993, the orchestra has been managed by M. Dmytryshyn. Its repertoire includes classical and contemporary works, including «Prelude in B flat minor» by Bach, «Concert for Piano and Orchestra» by Shostakovich, «Romance» by Y. Shchurovsky, «Melody» by M. Skoryk, «Concert tango» by Y. Tabachnyk, «Hutsul fantasy» by A. Dubini, «Christ is risen», «Adagio» for the piano, saxophone and orchestra of Y. Kitsyla folk and many others.

The orchestra of folk instruments in Ternopil Pedagogical Institute was established in 1980. Over the years its leaders were such teachers as I. Pron' and, A. Dzhumaha. In 1993 Ukrainian orchestra of folk instruments began its artistic career on the base of Musical and Pedagogical Faculty under the direction of Z. Stelmashchuk. The musical program of the orchestra consists of the compositions of different genres: «Vesnyanka», «Hutsulka na Podilli» by V. Hutsalo, «Hutsul melodies» by T. Remeshyla, «Zaporizkyi March» by Y. Adamtsevycha, «Polka rah – tsyah-tyah» by I. Miskyi, «March of Petlyura», «Testament» arranged by G. Khotkevych etc.

This is not the full list of folk instrumental ensembles of Ternopil region. There are number of amateur orchestras of folk instruments with people of different age that exists in regional recreational centres, and art schools, that are still being investigated. These folk instrumental and orchestra groups play an important role in the national revival and preservation of Ukrainian folk and orchestra performance.

Keywords: orchestra folk instruments, composition, musical instruments, cast, group of instruments, artistic activity, art director, repertoire.

237. Топорівська Я. В. Технологія підготовки майбутнього вчителя музики до використання комп'ютерних технологій: організація та результати експерименту / Я. В. Топорівська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 2. – С. 36–41.

Анотація. Висвітлено технологію підготовки майбутнього вчителя музики до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності, зокрема, її діагностико-цільовий, змістовий і процесуальний компоненти. Охарактеризовано хід та результати формульованого педагогічного експерименту, який передбачав практичну реалізацію кожного із названих компонентів цієї технології, запровадження елективної навчальної дисципліни «Музична інформатика» в навчальний процес експериментальних груп. Показано динаміку зростання показників і рівнів сформованості готовності майбутніх учителів музики до використання комп'ютерних технологій у професійній діяльності.

Ключові слова: технологія підготовки майбутнього вчителя музики, комп'ютерні технології, критерії і показники визначення рівнів готовності, результати експерименту.

Топоривская Я. В. Технология подготовки будущего учителя музыки к использованию компьютерных технологий: организация и результаты эксперимента

Аннотация. Раскрыта технология подготовки будущего учителя музыки к использованию компьютерных технологий в профессиональной деятельности, в частности, ее диагностически-целевой, содержательный и процессуальный компоненты. Дана характеристика прохождения и результатов формирующего эксперимента, который предусматривал практическую реализацию каждого из названных компонентов указанной технологии, применение элективной учебной дисциплины «Музыкальная информатика» в учебный процесс экспериментальных групп. Показана динамика возрастания показателей и уровней сформированности готовности будущих учителей музыки к использованию компьютерных технологий в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: технология подготовки будущего учителя музыки, компьютерные технологии, критерии и показатели определения уровней готовности, результаты эксперимента.

Toporivska Ya. V. Technology of the intending music teachers' training for the use of computer technologies: the experiment rganization and results

Annotation. The article presents a technology of future music teachers's training to use computer technologies in professional activity. In particular, the focus has been made on defining diagnostic -based, semantic and procedural components of the mentioned technology. The analysis and interpretation of the results of the formation experiment have been given. The experiment included practical implementation of each of the components of the mentioned technology, and introduction of the elective course «Music information» into the educational process of the experimental groups. There has been shown a dynamics of raise in indicators, as well as in the levels of formation of intending music teachers' readiness for the use of computer technologies in professional activity.

Keywords: intending music teacher's training technology, computer technologies, criteria and indicators for determination of readiness levele, experiment results.

Кафедра образотворчого мистецтва, дизайну та методики їх викладання

238. Вольська С. О. Народна тематика у творчості художників Тернопільського фарфорового заводу / С. О. Вольська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2. – С. 203–207.

Анотація. Проаналізовано особливості формотворення та декорування виробів художників Тернопільського фарфорового заводу, які у своїй творчості зверталися до традицій народного мистецтва. Виявлено, що різноманітні техніки

декорування впливали на художню виразність творів, а творчість митців відповідала тогочасним естетичним реаліям.

Ключові слова: Тернопільський фарфоровий завод, художники, фарфор, народна тематика, формотворення, декорування.

Вольская С. А. Народная тематика в творчестве художников Тернопольского фарфорового завода

Аннотация. Проанализированы особенности формообразования и декорирования изделий художников Тернопольского фарфорового завода, которые в своем творчестве обращались к традициям народного искусства. Выявлено, что различные техники декорирования влияли на художественную выразительность произведений, а творчество художников отвечало тогдашним эстетическим реаліям.

Ключевые слова: Тернопольский фарфоровый завод, художники, фарфор, народная тематика, формообразование, декорирование.

239. Маркович М. Й. Переваги світлодіодної технології в галузі освітлення / М. Й. Маркович // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2. – С. 208–212.

Анотація. Розглянуто основні способи формування світлового просторового середовища. Визначено загальні тенденції формування світлового образу міського середовища сучасними засобами штучного освітлення. Проаналізовано та осмислено можливості світлодіодних технологій у практиці світлового дизайну, а також висвітлено найважливіші сфери їхнього сучасного застосування.

Ключові слова: світлодіодні технології освітлення, сучасний дизайн світла, архітектурний образ, місто, методи освітлення.

Маркович М. Й. Преимущества светодиодной технологии в области освещения

Аннотация. Рассмотрены основные способы формирования световой пространственной среды. Определены общие тенденции формирования светового образа городской среды современными средствами искусственного освещения. Проанализированы и осмыслены возможности светодиодных технологий в практике светового дизайна, а также рассмотрены важнейшие сферы их современного применения.

Ключевые слова: светодиодные технологии освещения, современный дизайн света, архитектурный образ, город, методы освещения.

240. Тютюнник І. С. Функціонування авторської вибійчатої тканини у вітчизняному культурному просторі початку ХХІ століття / І. С. Тютюнник // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1. – С. 225–231.

Анотація. Розглянуто відмінні за технологією процеси фарбового декорування текстилю початку ХХІ ст. з відповідно різними візуальними

характеристиками та смисловим навантаженням, сферами побутування, які проте можна об'єднати під спільною назвою вибійки або друку. Висвітлено відповідно рівні їх функціонування у мистецькому просторі як експериментальної складової авторської техніки художників текстилю, засобу декорування одягу та історичної реплікації вибієчних виробів з творчим переосмисленням народної орнаментики.

Ключові слова: авторський текстиль, друк на тканині, ручна вибієчка, реплікація, етномодерн.

Тютюнник И. С. Функционирование авторской набивной ткани в отечественном культурном пространстве начала XXI века

Аннотація. В статье рассмотрены различные по технологии процессы красочного декорирования текстиля начала XXI в. с соответственно различными визуальными характеристиками и смысловой нагрузкой, сферами бытования, которые однако можно объединить под общим названием набивки или печати. Это авторская красочная ручная отделка ткани методом шелкографии, механизированная печать и ручная набойка досками (штампами или через трафарет). Освещены соответственно уровни их функционирования в художественном пространстве как экспериментальной составляющей авторской техники художников текстиля, средства декорирования одежды и исторической репликации набивных изделий с творческим переосмыслением народной орнаментики.

Ключевые слова: авторский текстиль, печать на ткани, ручная набойка, репликация, этномодерн.

Tiutiunnyk I. S. Autor's printed fabrics functioning in the domestic cultural space in the early XXI century

Keywords: author's textile, printed fabrics, handmade printing, replication, ethnomodernistic style. applied.

Кафедра театрального мистецтва

241. Смоляк П. О. Вертепна драма як складова українського театрального мистецтва / П. О. Смоляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 1. – С. 196–201.

Анотація. У статті досліджено шляхи входження народного вертепу в українську, зокрема в галицьку, традиційну культуру. Розглянуто найпоширеніші сценарії вертепного дійства та роль і значення в них головних персонажів. Проаналізовано драматургічні елементи лялькової вертепної драми та їхню взаємодію з іншими чинниками: музичними, танцювальними, атрибутивними, вербальними.

Ключові слова: вертепна драма, народний театр, традиція, драматургія, персонаж, пісня, танець.

Смоляк П. О. Вертепная драма как составляющая украинского театрального искусства

Аннотація. В статье исследованы пути вхождения народного вертепа в украинскую, в частности в галицкую, традиционную культуру. Рассмотрены самые распространенные сценарии вертепного действия, роль и значение их

главных персонажей. Проанализированы драматургические элементы кукольной вертепной драмы и их взаимодействие с другими факторами: музыкальными, танцевальными, атрибутивными, вербальными.

Ключевые слова: вертепная драма, народный театр, традиция, драматургия, персонаж, песня, танец.

Smolyak P. O. The vertep drama as a component of ukrainian theater art.

Annotation. There is a form of folk theater, that occupies an important place in Ukrainian theater art – the vertep drama. It originated in XVII century and extant.

Since scientists research argue that the vertep puppet deem is the most ancient form of drama, it is necessary to dwell on the description and analysis of the puppet den – its origin, distribution, characteristics of the main characters and dramatic scenes.

Ukrainian and Russian scientists agree that the appearance of the puppet den in Ukraine dates back to the seventeenth century. This was due to the cultivation Baroque style of Ukrainian art in this period, and reformation of the church in the East Slavic territories. Important role in its appearance was played by very active church brotherhoods, the opening of Kyevo-Mohylyan Academy as a center of national revival of the Ukrainian people, the rise of Ukrainian peasants against the oppression of foreign invaders, and the formation of the cossacks as a separate social group.

E. Markowski was the first who noticed puppet nativity scene in Galicia, browsing records of income and expenditure book of Lviv Stavropigiysky fraternity in 1666. So, it already was common in the second half of the seventeenth century. At this time, its transformation in Polish shopka was taking place. The vertep drama was based on a biblical story of the birth of Jesus Christ. Virgin Mary gave birth to a Son, the future Savior in a cave (vertep), where cattle slept. The angel announced the birth of Messiah to the shepherds, and they came to worship Baby Jesus, and celestial star led the kings from distant lands. The main objective of puppet den was to tell the story of Jesus birth and to cheer the audience. That's why Christmas story consists of comic scenes that reveal different sides of everyday life of people. The prologue is the only exception. After all, it does hint that the nativity scene – it's not just fun and laughter, but moralizing and educational component of theatrical performances.

Getting into the Christmas action represents the arrival of the three kings who are seeking the place of birth of the Son of God – Jesus Christ. Secular part of the vertep begins with a scene with a girl and a warrior (warrior is usually lancer or cossack). The appearance of the cossack strongly influenced national consciousness of the people, raising the social liberation sentiment. The most notable in the vertep is a Jew. Unlike all the other characters he represents a highest (exploitative) social class. Scene with the rich man and death is most instructive because it clearly demonstrates the victory of truth over falsehood, teaches people to observe the Christian virtues. Death in the vertep is shown as the owner of all nations, kings and princes. Characters from foreign parts are also present in the vertep drama. These are Wenger and Gypsies. These characters represent a layer of foreign merchants. Gypsy witchcraft present in the house of the audience – mostly children and young girls, her divination is filled with comic moments. The vertep ends with the performance of the beggar, that asks the audience with his prayer to reward the Christmas show performances.

The performance finishes with music. It was different in different regions of Ukraine: solo instruments (violin, flute, lyre wheel) and a small instrumental ensemble which attracted and tambourine. The Christmas song performances was an integral structural component of the stage action, as well as dance, performed by the

characters. In the vertep alone dance or song already are theatrical performance. The Christmas play was peculiar kind of realism – it manifested in the tendency to reproduce real life situations and recognizable household circumstances.

Characters clothes were bright, festive. Theatrical performances, folk and professional performances retain structural affinity with ritual and ceremonial actions. To these factors original appearance of participants of presentations is related. A brilliant gold paper and medals, stars, varicoloured ribbons and crown, decorated Tyrant, Warriors, Cossack and other characters. An active make-up is covering with drawing of persons, which initial touched fantastic creatures only, spread on all of participants which must were be brighter, than in everyday life.

Thus, the Ukrainian vertep is a clear imitation of ritual elements that can be seen in the Ukrainian theater in almost all stages of its development.

Keywords: vertep drama, folk theater, tradition, dramaturgy, character, song, dance.

242. Смоляк П. О. Театральна діяльність осередку товариства «Просвіта» села Біла Тернопільського повіту у першій третині ХХ століття / П. О. Смоляк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / редкол.: М. Є. Станкевич, О. М. Голубець, Л. А. Кондрацька [та ін.] ; голов. ред. О. С. Смоляк. – Тернопіль, 2014. – № 2 – С. 170–178.

Анотація. У статті розглянуто діяльність аматорського театального гуртка осередку товариства «Просвіта» села Біла Тернопільського повіту у першій третині ХХ ст. Звернено увагу на роль керівників місцевої філії «Просвіти» та їхнє ставлення до культурно-мистецького життя села. Представлено репертуар колективу на різних етапах розвитку, охарактеризовано роботу режисерів гуртка та ставлення сільської громади до театральних постановок аматорів.

Ключові слова: аматорський театральний гурток, товариство «Просвіта», театральне мистецтво, репертуар, вистава, актор, режисер.

Смоляк П. Театральная деятельность ячейки общества «просвита» села біла тернопольского уезда в первой трети хх века

Анотація. В статье рассмотрена деятельность любительского театального кружка ячейки общества «Просвита» села Біла Тернопольского уезда в первой трети ХХ в. Обращено внимание на роль руководителей местного филиала «Просвиты» и их отношение к культурной жизни села. Представлен репертуар коллектива на разных этапах развития, охарактеризована работа режиссеров кружка и отношение сельской общины к театральным постановкам любителей.

Ключевые слова: любительский театальный кружок, общество «Просвита», театральное искусство, репертуар, спектакль, актеры, режиссеры.

Smolyak P. Theatre activities «prosvita» society of bila village in ternopil county in the first third of the twentieth century

At the end of XIX – the first third of the twentieth century in Eastern Galicia in almost all villages and towns has significantly developed amateur theater. It operated under the auspices of Cultural and Educational Society «Prosvita», which was considered the most massive and most prestigious public institution and its activities

were aimed to spread among the local population education and culture, spiritual formation, national identity and patriotism.

Art life in outlying villages of Ternopil developed quite lively. This was due to the fact that many residents of suburban villages getting education in schools or working in Ternopil city had more opportunities to attend performances there. An organizing of amateur drama was performed by students of gymnasiums and universities, school teachers, priests, or villagers. Active cultural and educational life existed in the first third of the twentieth century in Bila village, which is located on the northwestern outskirts of Ternopil and in early twentieth century was at a distance of 4 km from the city. The founder and leader of «Prosvita» in Bila was Ambrose Krushelnytskyi – priest of the Ukrainian Greek Catholic Church, who moved with his family to the village of Bila in 1878. In 1884 he founded the reading room «Prosvita» in the village, donated many books, organized choir in reading, kept them at the beginning at their own expense. Beside Ambrose Krushelnytsky another 23 villagers were the founders of the reading room.

After the death of Krushelnytsky, the priest Bartosz became his successor. He engaged reading room and due to his efforts there were cultural events, including theater performances. In the first decade of the twentieth century 25 residents of Bila attended school in Ternopil, 7 of them were taught in a gymnasium. The level of education of the local people gave a great opportunity to organize cultural events, including organizing various concerts and theatre performances. In 1905, 1906 and 1907 the reading room was led by pastor Volodymyr Kolyankovskyy, who also organized cultural and artistic events, but not as actively as its predecessors. Nevertheless the performances gathered quite a few viewers. Performances were held in the barn of a local resident Vasyl Brynyak. The participants of the workshop were mostly young people, the number of which was 25: 10 boys, 10 girls and 5 middle-aged men. The drama workshop possessed 3 books with dramas scenarios, den with wigs and theatrical costumes in which actors often played in performances. Cultural and artistic life of Bila residents in «Prosvita» was interrupted by the events of World War I. In August 1914, Ternopil and neighboring village were occupied by the Russian army. Since the early days of the Russian occupation banned public organizations, associations and clubs were banned. During the hard times of war amateur dramatic group of Bila village paused its activities: many men and boys were mobilized to the army.

In March 1924 Bila village reading room was reopened. Performances started in 1927. A head of the workshop during the 20–30 years of the twentieth century were Courant Petro, Kapravyy Ivan, Polishchuk Pavlo, Brynyak Grygoriy. A directing work was performed by Vavriv Ivan – Ternopil school graduate. Thanks to him scenery appeared - painted landscapes on canvas and even a miniature house that was used during the game in theatre performances. In addition drama workshop participants possessed dummy weapons – spears, swords, pistols, carbines and other details that give the actors and the audience a better perception of the performance. Actors used handmade theatrical costumes. During this period, they gave many performances.

Since 1927, members of the «Prosvita», including drama workshop participants actively began raising money to build a house for «Prosvita». During the construction of the house drama workshop reading performances took place outdoors in good weather. Often villagers offered the actors to play performances in their unfinished houses in the well-to-fire barn and rural school if headmaster Raba permitted. Many performances were held in houses of nationally-conscious villagers. In 1936, construction of a new reading room «Prosvita» was completed. All national conscious people of the village began preparations for the consecration of the building and the celebration of this event. With the

advent of Soviet rule in Galicia in September 1939, total ban of cultural and educational societies «Prosvita», «Mother School», «Falcon» and others began. A new government banned activities of Bila village reading room. Premises of folk house in Bila village were turned to the warehouse stocking products, while destroying everything with the educational property – books, scenery, theatrical paraphernalia.

Activities of Bila amateur dramatic group played a major role in the functioning of the branch «Prosvita» in the village. Local fans have made a significant contribution to the development of culture, education and the arts among rural communities.

Keywords: amateur dramatic group, society of «Prosvita», theatrical art, repertoire, performance, actors, directors.

Факультет фізичного виховання

Кафедра здоров'я людини, фізичної реабілітації та безпеки життєдіяльності

243. Барладин О. Р. Застосування лікувальної фізичної культури в комплексному лікуванні хворих з діабетичною полінейропатією / О. Барладин, В. Ковальська // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. Г. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (Фізична культура і спорт) / за ред. Г. М. Арзютова. – Київ, 2014. – Вип. 3К (44). – С. 69–72.

Анотація. У роботі наведено результати лікування 35 хворих на цукровий діабет 2-го типу із явищами діабетичної полінейропатії з використанням в комплексній терапії лікувальної фізичної культури. Доведено, що курс лікування хворих на цукровий діабет за визначеною схемою призводить до зменшення клінічних проявів та покращення об'єктивних показників перебігу нейропатії.

Ключові слова: цукровий діабет, діабетична полінейропатія, лікувальна фізична культура.

Барладин О. Р., Ковальская В. В. Применение лечебной физической культуры в комплексном лечении больных с диабетической полинейропатией

Аннотация. В работе представлены результаты лечения 35 больных сахарным диабетом 2-го типа с явлениями диабетической полинейропатии с использованием в комплексной терапии лечебной физической культуры. Доказано, что курс лечения больных сахарным диабетом по определенной схеме приводит к уменьшению клинических проявлений и улучшение объективных показателей течения нейропатии.

Ключевые слова: сахарный диабет, диабетическая полинейропатия, лечебная физическая культура.

Barlady O. R., Kovalska V. V. Use of therapeutic physical culture in the treatment of patients with diabetic polyneuropathy

Annotation. The article presents the results of treatment of 35 patients with diabetes type 2 symptoms of diabetic polyneuropathy with the use in the treatment of medical physical culture. We prove that the treatment of diabetic patients on a given scheme leads to a reduction in clinical symptoms and improve objective indicators of progress neuropathy.

Keywords: diabetes mellitus , diabetic neuropathy , exercise, therapeutic physical culture.

244. Вакуленко Д. В. Інформаційна технологія оцінки стану серцево-судинної системи з використанням методів часового аналізу осцилограм / Д. В. Вакуленко, Л. О. Вакуленко // Медична інформатика та інженерія / Нац. мед. акад. післядиплом. освіти ім. П. Л. Шупика, Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського ; голов. ред. О. П. Мінцер. – Київ, 2014. – № 3. – С. 80–88.

Анотація. В статті авторами запропоновано інформаційні технології для проведення часового аналізу осцилограм з метою вивчення функціонального стану серцево-судинної системи. Часовий аналіз осцилограм є простим і доступним. Він дозволяє значно розширити інформаційні можливості процедури вимірювання артеріального тиску за допомогою електронного вимірювача артеріального тиску.

Ключові слова: осцилограма, часовий аналіз осцилограм, серцево-судинна система.

Vakulenko D. V., Vakulenko L. A. Информационная технология оценки состояния сердечно-сосудистой системы с использованием методов временного анализа осциллограмм

Аннотация. В статье авторами предложены информационные технологии для проведения временного анализа осциллограмм с целью изучения функционального состояния сердечно-сосудистой системы. Временной анализ осциллограмм простой и доступный. Он дает возможность значительно расширить информационные возможности процедуры измерения артериального давления при помощи электронного измерителя артериального давления.

Ключевые слова: осциллограмма, временной анализ осциллограмм, сердечно-сосудистая система.

Vakulenko D. V., Vakulenko L. O. Information technology assessment condition cardiovascular system using the methods of temporal analysis of waveforms

Annotation. In this paper the authors proposed information technology for temporal analysis of waveforms in order to study the functional state of the cardiovascular system. Temporary analiz oscilogram simple and affordable. It gives an opportunity to significantly expand the information capabilities arterial pressure measurement procedure using the E-meter arterial pressure.

Keywords: oscillogram time analysis of waveforms, cardiovascular system

245. Вакуленко Д. В. Результати вивчення механізмів впливу диференці-йованого масажу на хворих з неврологічним синдромом остеохондрозу шийного відділу хребта за допомогою цифрового аналізатора біоритмів / Д. В. Вакуленко, Л. О. Вакуленко // Клиническая информатика и телемедицина / Компьютерная Медицина, Ин-т Мед. информатики и Телемедицины. – Харьков, 2014. – Т. 10, вып. 11. – С. 33–40.

Анотація. У статті, на основі математичного аналізу варіабельності серцевого ритму, вивчений вплив процедури помірно тонізуючого масажу на клінічні прояви неврологічної симптоматики остеохондрозу шийного відділу хребта. Виявлений його позитивний вплив.

Ключові слова: масаж, варіабельність серцевого ритму, остеохондроз шийного відділу хребта.

Вакуленко Д. В., Вакуленко Л. О. Результаты изучения механизмов влияния дифференцированного массажа на больных с неврологическими синдромами остеохондроза шейного отдела позвоночника.

Аннотация. В статье, на базе математического анализа вариабельности сердечного ритма, изучено влияние процедуры умеренно тонизирующего массажа на клинические проявления неврологической симптоматики остеохондроза шейного отдела позвоночника. Выявлено его положительное влияние.

Ключевые слова: массаж, вариабельность сердечного ритма, остеохондроз шейного отдела позвоночника.

Vakulenko D. V., Vakulenko L. O. The results of the study of the mechanisms of influence of differential massage on patients with neurological syndrome of degenerative disc disease of the cervical spine

Annotation. In this paper, based on the mathematical analysis of heart rate variability, studied the effect of moderate tonic massage treatments on clinical manifestations of neurological symptoms of degenerative disc disease of the cervical spine. Revealed its positive impact.

Keywords: massage, heart rate variability, osteochondrosis of the cervical spine.

Кафедра теорії і методики олімпійського та професійного спорту

246. Сапрун С. Т. Вплив олімпійської освіти на рівень фізичної підготовленості учнів 4-тих класів / С. Т. Сапрун // Молода спортивна наука України: зб. наук. праць з галузі фізичного виховання, спорту і здоров'я людини / Львів. держ. ін-т фіз. культури, Олімп. акад. України. – Львів, 2014. – Вип. 18, т. 2. – С. 145–149.

Анотація. Охарактеризовано проблему розвитку фізичної підготовленості молодших школярів. Досліджувався вплив програми олімпійської освіти на рівень фізичної підготовленості учнів 4-тих класів. До проведення педагогічного експерименту залучалось 189 учнів, що навчаються в школах Тернопільської області. Програма впровадження основ олімпійської освіти передбачала проведення ряду позакласних заходів, доповнення навчального матеріалу учнів 4-тих класів теоретичними відомостями з олімпійської освіти і систематичне використання учнями методичних матеріалів. Визначено позитивні зміни результатів фізичної підготовленості в процесі педагогічного експерименту.

Ключові слова: олімпійська освіта, олімпізм, фізична підготовленість, школярі, молодший шкільний вік, здоров'я.

Сапрун С. Т. Влияние олимпийского образования на уровень физической подготовленности учащихся 4-х классов

Аннотация. Охарактеризовано проблему развития физической подготовленности младших школьников. Исследовалось влияние программы олимпийского образования на уровень физической подготовленности учеников 4-х классов. К проведению педагогического эксперимента привлекалось 189 учеников, обучающихся в школах Тернопольской области. Программа внедрения основ олимпийского образования предусматривала проведение ряда внеклассных мероприятий, дополнения учебного материала учеников 4-х

классов теоретическими сведениями по олимпийскому образованию и систематическое использование учениками методических материалов. Определены положительные изменения результатов физической подготовленности в процессе педагогического эксперимента.

Ключевые слова: олимпийское образование, олимпизм, физическая подготовленность, школьники, младший школьный возраст, здоровье.

Saprun S. The influence of the Olympic education on the level of physical preparedness of the pupils of the 4th class

Annotation. The problem of the physical preparedness development of the primary school pupils is described. The influence of the Olympic education programme on the level of the physical preparedness of the pupils of the 4th class is investigated. The number of 189 pupils of the Ternopil region were enrolled in the pedagogical experiment. The programme of implementation of the fundamentals of Olympic education covered conduction of extracurricular activities, complementation of the teaching materials for the pupils of the 4th class with theoretical knowledge of Olympic education, and the systematic use of learning materials by the pupils. The positive changes of the results of physical preparedness in the process of pedagogical experiment were defined.

Keywords: olympic education, olympism, physical preparedness, pupils, primary school age, health.

247. Шандригось В. І. Аналіз досягнень країн-учасниць на Олімпійських іграх з вільної боротьби / В. І. Шандригось, Б. М. Мицкан // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура / Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника; редкол.: Б. М. Мицкан, З. В. Дума, Г. А. Єдинак [та ін.]. – Івано-Франківськ, 2014. – Вип. 19. – С. 22–26.

Анотація. У статті представлені результати системно-історичного аналізу динаміки досягнень борців вільного стилю різних країн на Олімпійських іграх. Виявлено, що вільна боротьба була включена в програми 24 Олімпіад, і за цей період було розіграно 204 комплектів нагород. До числа переможців Олімпійських ігор входили представники 29 країн, а призерами Олімпіад ставали борці 51 держави. Це позитивно характеризує вільну боротьбу як вид спорту, гідний для збереження його в програмах майбутніх Олімпійських ігор.

Ключові слова: Олімпійські ігри, вільна боротьба, країни-учасниці, медалі, досягнення, МОК, ФІЛА, правила змагань, олімпійський статус.

Шандригось В. И., Мицкан Б. М. Анализ достижений стран-участниц на Олимпийских играх по вольной борьбе

Аннотация. В статье представлены результаты системно исторического анализа динамики достижений борцов вольного стиля разных стран на Олимпийских играх. Виявлено, что вольная борьба была включена в программы 24 Олимпиад, и за этот период было разыграно 204 комплектов наград. В число победителей Олимпийских игр входили представители 29 стран, а призерами Олимпиад становились борцы 51 государства. Это положительно характеризует вольную борьбу как вид спорта, достойный для сохранения его в программах будущих Олимпийских игр.

Ключевые слова: Олимпийские игры, вольная борьба, страны-участницы, медали, достижения, МОК, ФИЛА, правила соревнований, олимпийский статус.

Shandrygos V. I., Mytskan B. M.

Annotation. The results of system-historical analysis of dynamics of achievements of wrestlers of free style from different countries at the Olympics are presented in the article. Revealed that wrestling was included in the Olympics program 24, and during that time has been played 204 sets of medals. In the number of winners of the Olympics representatives were included 29 countries, and the wrestlers of a 51 countries became the prizewinners of Olympiads. This positively describes wrestling as a sport worthy of preservation for its programs in the upcoming Olympic Games.

Keywords: Olympic Games, free style wrestling, participating countries, medals, achievement, IOC, FILA, the rules of competition, the Olympic status.

248. Шандригось В. І. Травматизм та його профілактика у спортивній боротьбі / В. І. Шандригось, С. В. Латишев // Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук. праць / Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського ; голов. ред. О. С. Куц. – Вінниця, 2014. – Вип. 18, т. 2. – С. 228–233.

Анотація. У статті проаналізовано причини травматизму у спортсменів-борців. Виявлено травми, що найчастіше зустрічаються під час тренувальних занять і змагань зі спортивної боротьби. Визначено найбільш ефективні засоби і методи профілактики травм у боротьбі.

Ключові слова: спортивні травми, спортивна боротьба, профілактика травм.

Шандригось В. И., Латышев С. В. Травматизм и его профилактика в спортивной борьбе

Аннотация. В статье проанализированы причины травматизма у спортсменов-борцов. Обнаружены травмы, которые чаще всего встречаются во время тренировочных занятий и соревнований по спортивной борьбе. Определены наиболее эффективные средства и методы профилактики травм в борьбе.

Ключевые слова: спортивные травмы, спортивная борьба, профилактика травм.

Shandrygos V. I. Injuries and its prevention in wrestling

Annotation. The causes of injuries of athletes fighters are analyzed in this articles. Revealed injuries that often occur during training sessions and competitions in wrestling. Identifying the most effective means and methods of prevention of injuries in the fight.

Keywords: sports injuries, wrestling, prevention of injuries.

Кафедра теоретичних основ і методики фізичного виховання

249. Деркач В. М. До питання про періодизацію і зміст підготовки легкоатлетів-паралімпійців із порушеннями опорно-рухового апарату у світлі загальної теорії спортивно / В. М. Деркач, Г. А. Єдинак // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : зб. наук. пр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків, 2014. – № 5. – С. 13–18.

Анотація. Встановлено основні фактори відмінностей засобів підготовки паралімпійців і фізично здорових спортсменів: підвищена увага до психологічної підготовки паралімпійців, інклюзивне навчання та індивідуалізація програм спортивного тренування вже на першій стадії їх підготовки.

Ключові слова: спорт, легкоатлети, паралімпійці, періодизація, тренування, особливі, потреби.

Деркач В. Н., Единак Г. А. К вопросу о периодизации и содержанию подготовки легкоатлетов-паралимпийцев с нарушениями опорно-двигательного аппарата в свете общей теории спортивной тренировки

Аннотация. Установлены основные факторы различий средств подготовки паралимпийцев и физически здоровых спортсменов: повышенное внимание к психологической подготовке паралимпийцев, инклюзивное обучение и индивидуализация программ спортивной тренировки уже на первой стадии их подготовки.

Ключевые слова: спорт, легкоатлеты, паралимпийцы, периодизация, тренировка, особые, потребности.

Derkach V. N., Yedinak G. A. On the question of periodization training content and Paralympic athletes with disorders of the musculoskeletal system in the light of the general theory of sports training

Annotation. The main factors set differences training tools Paralympic athletes and physically healthy: increased attention to the psychological preparation for the Paralympics, inclusive education and sports training individualization programs already in the first stage of their training.

Keywords: sports, athletes, Paralympians, periodization, training, special, needs.

Фізико-математичний факультет

Кафедра інформатики і методики її викладання

250. Грод І. М. Мотивація використання дослідницьких стандартних програм в навчальному процесі / І. М. Грод, О. Й. Карабін // Молодь і ринок / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; голов. ред. М. Вачевський. – Дрогобич, 2014. – № 8 (115). – С. 46–48.

Анотація. Розглядається модель професійного використання так званих “творчих” програм і дослідницьких стандартних програм. Вони можуть стати ефективним засобом, який сприятиме засвоєнню матеріалу і полегшить викладання за наявною методикою. Хороший викладач може варіювати методику викладання предмету, включати в навчальний процес нові методи відображення ситуації. Комп’ютер можна застосовувати для цієї ж мети.

Ключові слова: альтернатива, програмне забезпечення, творчі завдання, методика.

Грод И. Н., Карабин О. Й. Мотивация использования исследовательских стандартных программ в учебном процессе

Аннотация. Рассматривается модель профессионального использования так называемых "творческих" программ, и исследовательские стандартные программы. Они могут стать эффективным средством, способствующим усвоению материала и облегчит преподавание по имеющейся методике. Хороший преподаватель может варьировать методику преподавания предмета, включая в учебный процесс новые методы отражения ситуации, которая, по сути, остается неизменной. Компьютер можно применять для этой же цели.

Ключевые слова: альтернатива, программное обеспечение, творческие задания, методика.

Hrod I. N., Karabin O. Y. Motivation research use standard software in the classroom

Annotation. Considered model professional use so-called «creative» programs and standard programs. They can be an effective tool that will facilitate the absorption of the material and facilitate the teaching the available methods. A good teacher can vary the methods of teaching the subject to include in the educational process new methods of mapping the situation. The computer can be used for the same purpose.

Keywords: alternative, software, creative tasks, method.

251. Інформатика-6: навчання через діяльність / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – Київ, 2014. – № 4. – С. 16–31.

Анотація. У статті проаналізовано засоби, якими вчитель може реалізувати ідеї діяльнісного підходу при навчанні інформатики у 6-му класі. Запропоновано прийоми вивчення навчального матеріалу за підручником. Наведені приклади основних типів практичних завдань. Охарактеризовано засоби для здійснення формувального оцінювання учнів.

Ключові слова: навчання інформатики, діяльнісний підхід, навчально-методичне забезпечення.

Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П., Кузьминская А. Г. Информатика-6: обучение через деятельность

Аннотация. В статье проанализированы средства, которыми учитель может реализовать идеи деятельностного подхода при обучении информатики в 6-м классе. Предложено приемы изучения учебного материала по учебнику. Приведены примеры основных типов практических задач. Охарактеризованы средства для осуществления формирующего оценивания учеников.

Ключевые слова: обучение информатике, деятельностный подход, учебно-методическое обеспечение.

Morse N. V. Barna O. V., Vember V. P., Kuzminska O. G. Computer Science-6: learning by doing

Annotation. The article analyzes the means by which the teacher can implement the ideas of the activity approach in teaching computer science in the 6th grade. Methods of learning material in the textbook considered. Examples of the main types of practical problems are given. Funds for the implementation of formative assessment of students characterized.

Keywords: computer training, activity approach, methodological support

252. Карабін О. Й. Інтеграція інформаційних технологій в процесі професійної підготовки майбутніх учителів / О. Й. Карабін // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія : Педагогіка і психологія. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014. – Вип. 44, ч. 4. – С. 73–79.

Анотація. У статті розглянуто аспекти впровадження інформаційних технологій в освіту та системної інтеграції інформаційних технологій в процес

професійної підготовки майбутніх учителів, обґрунтовано складові інформаційних технологій, визначено складові інформаційних технологій у освітньому процесі вищої школи, з'ясовано аспекти використання інформаційних технологій у навчальному процесі.

Ключові слова: інформація, інформатизація суспільства, інформатизація освіти, інформаційне середовище, інформаційна база знань, інформаційні технології.

Карабин О. Й. Интеграция информационных технологий в процессе профессиональной подготовки будущих учителей

Аннотация. В статье рассмотрены аспекты внедрения информационных технологий в образование и системной интеграции информационных технологий в процесс профессиональной подготовки будущих учителей, обоснованно составляющие информационных технологий, определены составляющие информационных технологий в образовательном процессе высшей школы, выяснено аспекты использования информационных технологий в учебном процессе.

Ключевые слова: информация, информатизация общества, информатизация образования, информационная среда, информационная база знаний, информационные технологии.

Karabin O. Y. The integration of information technologies in the training of future teachers

Annotation. The article deals with aspects of information technology in education and system integration of information technology into the process of training future teachers, grounded in information technologies identified components of information technology in the educational process of high school, found aspects of information technology in the learning process.

Keywords: information, information society, information education, information environment, information knowledge base, information technology.

253. Карабін О. Й. Професійно-педагогічні передумови професійного саморозвитку майбутніх фахівців комп'ютерного профілю / О. Й. Карабін // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія : Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014. – Вип. 42, ч. 4. – С. 155 – 162.

Анотація. У статті розглянуто професійно-педагогічні передумови професійного саморозвитку майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, з'ясовано основні характеристик їх професійного саморозвитку, обґрунтовано кожному з визначених професійно-педагогічних передумов професійного саморозвитку майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Ключові слова: інформатизація освіти, інформаційні технології, інформаційне середовище, саморозвиток, самоосвіта, професійний саморозвиток, професійно-педагогічні умови.

Карабин О. Й. Профессионально-педагогические предпосылки профессионального саморазвития будущих специалистов компьютерного профиля

Аннотация. В статье рассмотрены профессионально-педагогические предпосылки профессионального саморазвития будущих специалистов компьютерного профиля, выяснены основные характеристик их профессионального саморазвития, определены приоритетные профессионально-

педагогические предпосылки профессионального саморазвития, обоснованно каждую из определенных профессионально-педагогических предпосылок профессионального саморазвития будущих специалистов компьютерного профиля.

Ключевые слова: информатизация образования, информационные технологии, информационная среда, саморазвитие, самообразование, профессиональное саморазвитие, профессионально-педагогические предпосылки.

Karabin O. Y. Vocational and educational prerequisites professional self-development of future specialists of computer type

Annotation. The article deals with professional and pedagogical premise of professional self-development of future specialists of computer type, defines the basic characteristics of their professional self-development, the priority of vocational and educational prerequisites for professional self-development, proved each of the identified vocational and educational prerequisites for professional self-development of future specialists of computer type.

Keywords: informatization of education, information technology, information environment, self, self, self-development professional, vocational and educational background.

254. Карабін О. Й. Розвиток професійної компетентності майбутніх фахівців комп'ютерного профілю як педагогічна проблема / О. Й. Карабін // Науковий огляд = Scientific review : міжнар. наук. журнал. – Київ, 2014. – № 1, т. 2. – С. 56 – 63.

Анотація. У статті проаналізовано поняття професійної компетентності, з'ясовано аспекти розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, розглянуто проблеми професійної компетентності, доповнено складові професійної компетентності майбутніх фахівців, проведено поділ на блоки професійної компетентності майбутніх фахівців комп'ютерного профілю, виділено основні напрями розвитку їх професійної компетентності та розвиток професійної компетентності майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Ключові слова: інформатизація освіти, інформаційно-комунікаційні технології, професійний саморозвиток, саморозвиток, самоосвіта, професійна компетентність, професійна компетентність майбутніх фахівців комп'ютерного профілю.

Karabin O. Y. Развитие профессиональной компетентности будущих специалистов компьютерного профиля как педагогическая проблема

Анотація. В статье проанализированы понятия профессиональной компетентности, выяснено аспекты развития профессиональной компетентности будущих специалистов компьютерного профиля, рассмотрены проблемы профессиональной компетентности, дополнен составляющие профессиональной компетентности будущих специалистов, проведено разделение на блоки профессиональной компетентности будущих специалистов компьютерного профиля, выделены основные направления развития их профессиональной компетентности и развитие профессиональной компетентности будущих специалистов компьютерного профиля.

Ключевые слова: информатизация образования, информационно-коммуникационные технологии, профессиональное саморазвитие, саморазвитие, самообразование, профессиональная компетентность, профессиональная компетентность будущих специалистов компьютерного профиля.

Karabin O. Y. Development of professional competence of specialists of computer type as a pedagogical problem

Annotation. The paper explores the concept of professional competence clarified aspects of the professional competence of professionals of computer type, the problems of professional competence, supplemented with components of professional competence of specialists organized division into blocks of professional competence of professionals of computer type, highlights the main areas of their professional development and professional competence of professionals of computer type.

Keywords: informatization of education, information technology komunikatsiynii professional self-development, self-development, self-education, professional competence, professional competence of future specialists of computer type.

255. Коломієць А. М. Bridging the information and digital divide at higher educational institutions [Електронний ресурс] / Коломієць А. М., Клименко А. О. // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технол. і засобів навчання Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти Нац. акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Ю. Биков. – 2014. – № 3 (41). – С. 1–9. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1047>

Annotation. The article deals with the notion of information and digital divide on the grounds of the world processes of the information society establishment. This paper presents a research of the level of informatization of the main spheres of life activity of citizens of foreign countries, and the analysis of the experience of the leading countries in organization and implementation of a complex of measures, aimed at crossing the digital divide. Also, there have been outlined the peculiarities and problems of the development of higher education in Ukraine in the context of information and digital inequality. On the basis of the analysis of scientific literature and personal professional experience, the ways of the solution of the problem of teacher's selection of the adequate and the most effective pedagogical technologies, forms and methods of study in the process of overcoming the information and digital divide at higher educational institutions have been determined in this article.

Keywords: information and digital divide, information society, measures to cross information and digital divide.

Клименко А. О. Проблема інформаційно-цифрової нерівності та можливі шляхи її розв'язання у вищій школі

Анотація. У статті розглядається поняття інформаційно-цифрової нерівності на тлі світових процесів становлення цифрового суспільства, досліджено стан інформатизації основних сфер життєдіяльності громадян західних держав. Проаналізовано зарубіжний досвід з організації та реалізації комплексу заходів, спрямованих на ліквідацію цифрового розриву. Виділено особливості і проблеми розвитку вищої освіти України у контексті інформаційно-цифрової нерівності. На основі аналізу наукової літератури та власного педагогічного досвіду визначено шляхи вирішення проблеми вибору викладачем адекватних і найбільш ефективних педагогічних технологій, форм і методів навчання в процесі подолання інформаційно-цифрової нерівності у ВНЗ.

Ключові слова: інформаційно-цифрова нерівність, інформаційне суспільство, заходи з подолання інформаційно-цифрової нерівності

Клименко А. О. Проблема информационно-цифрового неравенства и возможные пути ее решения в высшей школе

Аннотация. В статье рассматривается понятие информационно-цифрового неравенства на фоне мировых процессов становления цифрового общества, исследовано состояние информатизации основных сфер жизнедеятельности граждан западных государств. Проанализирован зарубежный опыт по организации и реализации комплекса мероприятий, направленных на ликвидацию цифрового разрыва. Выделены особенности и проблемы развития высшего образования Украины в контексте информационно-цифрового неравенства. На основе анализа научной литературы и собственного педагогического опыта определены пути решения проблемы выбора преподавателем адекватных и наиболее эффективных педагогических технологий, форм и методов обучения в процессе преодоления информационно-цифрового неравенства в вузе.

Ключевые слова: информационно-цифровое неравенство, информационное общество, меры по преодолению информационно-цифрового неравенства.

256. Олексюк В. П. Впровадження технологій хмарних обчислень як складових ІТ-інфраструктури ВНЗ [Електронний ресурс] / В. П. Олексюк // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технол. і засобів навчання Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти Нац. акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Ю. Биков. – 2014. – № 3 (41). – С. 256–267. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1042#.U7KuwPkrbPA>.

Анотация. У статті розглянуто поняття, пов'язані з застосуванням хмарних технологій у вищому навчальному закладі, зокрема проаналізовано: поняття «ІТ-інфраструктура ВНЗ», визначено моделі розгортання хмарних обчислень. Сформульовано концептуальні положення проектування ІТ-інфраструктури ВНЗ. Зокрема запропоновано важливу складову ІТ-інфраструктури — єдину систему автентифікації користувачів. Обґрунтовано застосування гібридної моделі розгортання хмарних технологій. Запропоновано програмні складові загальнодоступної та корпоративної хмар ВНЗ. Проаналізовано можливості вільнопоширюваних платформ для організації корпоративної хмари ВНЗ. Описаний досвід розгортання корпоративної хмари на основі платформи CloudStack.

Ключові слова: ІТ-інфраструктура; хмарні технології, гібридна хмара, загальнодоступна хмара, корпоративна хмара, хмарна лабораторія, Google Apps, Office 365, Cloudstack, Eucalyptus.

Олексюк В. П. Внедрение технологий облачных вычислений как составляющих ит-инфраструктуры вуза

Аннотация. В статье рассмотрены понятия, связанные с применением облачных технологий в высшем учебном заведении, в частности проанализированы: понятие «ИТ-инфраструктура вуза», определены модели развертывания облачных вычислений. Сформулированы концептуальные положения проектирования ИТ-инфраструктуры вуза. Выделена единая система аутентификации пользователей как важная составляющая ИТ-инфраструктуры. Обосновано применение гибридной модели развертывания облачных технологий. Предложено программные составляющие общедоступного и

корпоративного облака вуза. Проанализированы возможности свободных платформ для организации корпоративных облаков. Описан опыт развертывания корпоративной облака на основе платформы CloudStack.

Ключевые слова: ИТ-инфраструктура; облачные технологии, гибридное облако, общедоступное облако, корпоративное облако, облачная лаборатория, Google Apps, Office 365, Cloudstack, Eucalyptus.

Oleksyuk V. Implementing cloud computing as a component of the IT infrastructure university

Annotation. The authors of article analyzes the concepts associated with the processes of integration of software for the learning. The article contains ways of the integration institutional repository into educational environment of the universities. Authors are describing the experience of integration of DSpace system with the popular learning tools such as CMS Joomla!, LMS Moodle, UFD «Library». Integration of the specified tools is possible at the level of content and unification of access for users. The article contains opportunities of the integration DSpace and documents flow systems (based on Microsoft SharePoint). It is provides effective use of DSpace system at scientific and research work of students.

Keywords: information and education environment; institutional repository; enterprise application integration; DSpace; LMS MOODLE; CMS Joomla!.

257. Олексюк В. П. Досвід організації віртуальних лабораторій на основі технологій хмарних обчислень / В. П. Олексюк // Інформаційні технології в освіті / Херсон. держ. ун-т. ; голов. ред. О. В. Співаковський. – Херсон, 2014. – № 20. – С. 128–138.

Анотація. Проаналізовано моделі надання та розгортання хмарних технологій. Запропоновано застосування гібридної моделі розгортання хмарних технологій. Проаналізовано можливості вільнопоширюваних платформ для організації корпоративної хмари ВНЗ. Описаний досвід розгортання корпоративної хмари на основі платформи CloudStack. Об'єктом дослідження є технології хмарних обчислень. Предметом дослідження є хмарні платформи, на основі яких можна розгорнути віртуальні лабораторії. Методи, використані у дослідженні: аналіз науково-технічної літератури з проблеми впровадження моделей розгортання хмарних технологій в освітню галузь, вивчення особливостей функціонування ІТ-інфраструктури вищого навчального закладу.

Ключові слова: віртуальна лабораторія, ІТ-інфраструктура, інформаційно-освітній простір, інформаційно-освітнє середовище, корпоративна хмара, CloudStack.

Oleksyuk V. P. Опыт организации виртуальных лабораторий на основе технологий облачных вычислений

Аннотация. Объектом исследования являются виртуальные лаборатории как составляющая ИТ-инфраструктуры вуза. Предметом исследования являются облачные вычисления как технологическая основа для организации виртуальных лабораторий. Постановка проблемы. В условиях внедрения технологий облачных вычислений в информационно-образовательное пространство вузов особое значение приобретают задачи разработки облачно-ориентированных средств обучения. В технологическом аспекте их внедрение возможно на основе так называемого корпоративного облака. Учитывая, что современные корпоративные облачные платформы широко используют технологию

виртуализации, вважаємо цілесобразним створення на їх основі віртуальних лабораторій для підтримки вивчення інформатических дисциплін. Метою статті є аналіз поняття «віртуальна лабораторія». В статті описано досвід розгортання віртуальної лабораторії для вивчення мережесих технологій. Дослідження проводилось в рамках спільної науко-дослідницької лабораторії по питанням застосування хмаресих технологій в освіті Тернопольського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка і Інституту інформаційних технологій і засобів освіти Національної академії педагогічних наук України.

Ключеві слова: ІТ-інфраструктура, інформаційно-освітнє середовище, віртуальна лабораторія, корпоративне хмаро, CloudStack.

Oleksyuk V. Experience of the organization of virtual laboratories on the basis of technologies of cloud computing

Annotation. This paper describes the experience of the deployment enterprise cloud in IT infrastructure of Department of Physics and Mathematics of Ternopil V. Hnatyuk National Pedagogical University. The object of the research are virtual laboratories as components of IT infrastructure of higher education. The subject of the research are clouds as base of deployment of the virtual laboratories. Conclusions. The use of cloud technologies in the development virtual laboratories of the is an actual and need of the development. The hybrid model is the most appropriate in the deployment of cloud infrastructure of higher educational institution. It is reasonable to use the private (Cloudstack, Eucalyptus, OpenStack) cloud platform in the universities.

Keywords: cloud computing, IT infrastructure, information-educational environment, virtual laboratory, corporate cloud, CloudStack.

258. Олексюк О.Р. Інтеграція інституційного репозитарію в інформаційно-освітнє середовище ВНЗ / О. Р. Олексюк, В. П. Олексюк // Інформаційні технології і засоби навчання : електрон. наук. фах. вид. / Ін-т інформ. технол. і засобів навчання Нац. акад. пед. наук України, Ун-т менедж. освіти Нац. акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Ю. Биков. – 2014. – № 6. – С. 220–232. – Режим доступу: <http://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/1164/873#.VMFleEeeT6I>.

Анотація. У статті проаналізовано поняття, пов'язані із процесами інтеграції програмних засобів навчального призначення. Запропоновано шляхи інтеграції інституційного репозитарію, організованого на основі системи DSpace, з популярними системами навчального призначення (LMS MOODLE, CMS Joomla!, УФД бібліотека) та системами підтримки наукових досліджень (на основі Microsoft Sharepoint). Інтеграція зазначених засобів можлива на рівні контенту та уніфікації доступу. Реалізація інтеграційних зв'язків забезпечує ефективне використання системи DSpace у науково-дослідній роботі та навчальній діяльності майбутніх учителів інформатики.

Ключові слова: інституційний репозитарій; інтеграція інформаційних систем; Enterprise Application Integration; інформаційно-освітнє середовище; DSpace; LMS MOODLE; CMS Joomla!; Microsoft Sharepoint; Microsoft Office365; УФД бібліотека.

Олексюк О. Р. Интеграция институционального репозитория в информационно-образовательную среду вуза

Аннотация. В статье проанализированы понятия, связанные с процессами интеграции программных средств учебного назначения. Предложены пути интеграции институционального репозитория, организованного на основе системы Dspace, с популярными системами учебного назначения (LMS MOODLE, CMS Joomla!, УФД библиотека) и системами поддержки научных исследований (на основе Microsoft Sharepoint). Интеграция указанных средств возможна на уровне контента и унификации доступа пользователей. Реализация интеграционных связей обеспечивает эффективное использование системы Dspace в научно-исследовательской работе и учебной деятельности будущих учителей информатики.

Ключевые слова: институциональный репозиторий; интеграция информационных систем; Enterprise Application Integration; информационно-образовательная среда; Dspace; LMS MOODLE; CMS Joomla!; Microsoft Sharepoint; Microsoft Office365; УФД библиотека.

Oleksyuk O. Integration of an institutional repository on information and education environment of higher education institution

Annotation. The authors of article analyzes the concepts associated with the processes of integration of software for the learning. The article contains ways of the integration institutional repository into educational environment of the universities. Authors are describing the experience of integration of DSpace system with the popular learning tools such as CMS Joomla!, LMS Moodle, UFD «Library». Integration of the specified tools is possible at the level of content and unification of access for users. The article contains opportunities of the integration DSpace and documents flow systems (based on Microsoft SharePoint). It is provides effective use of DSpace system at scientific and research work of students.

Keywords: information and education environment; institutional repository; enterprise application integration; DSpace; LMS MOODLE; CMS Joomla!

259. Проектна діяльність як засіб формування ІКТ-компетентності учнів / Н. В. Морзе, О. В. Барна, В. П. Вембер, О. Г. Кузьмінська // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – Київ, 2014. – № 3. – С. 52–59.

Анотація. У статті подано авторські підходи до організації навчання інформатики у 5-6 класах загальноосвітніх навчальних закладів з використанням методу проектів. Визначено вплив проектної діяльності учнів на формування ІКТ-компетентності. Запропоновані форми організації роботи учнів над проектами.

Ключові слова: ІКТ-компетентність, проектна діяльність, проект.

Морзе Н. В., Барна О. В., Вембер В. П., Кузьминская О. Г. Проектная деятельность как средство формирования ИКТ-компетентности учеников

Аннотация. В статье представлены авторские подходы к организации обучения информатике в 5-6 классах общеобразовательных учебных заведений с использованием метода проектов. Определено влияние проектной деятельности учащихся на формирование ИКТ-компетентности. Предложены формы организации работы учащихся над проектами.

Ключевые слова: ИКТ-компетентность, проектная деятельность, проект.

Morse N. V., Barna O. V., Vember V. P., Kuzminska O. G. Design activity as means of formation of ICT competence of pupils

Annotation. The paper presents the authors' approaches to teaching computer science in 5-6 classes of secondary schools using the method of projects. The impact of project activities of students on formation of ICT competence defined. Forms of organization of students on projects are proposed.

Keywords: ICT competence, project activities, project.

260. Романишина Л. М. Ідентифікація і ідентичність, як основа формування професійної ідентичності майбутніх фахівців / Романишина Л. М., О. Я. Романишина // Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки / голов. ред. В. В. Райко. – Хмельницький, 2014. – № 3 (72). – С. 207–216.

Анотація. У статті розглянуто проблему взаємозв'язку між ідентичністю, ідентифікацією і професійною ідентичністю. Визначено найбільш вживані визначення означених понять. Проведено аналіз закордонних і вітчизняних науковців, як з педагогічної, так і психологічної точок зору. Для ідентичності обрано визначення: ідентичність визначалася як внутрішня неперервність самопереживання індивіда, внутрішня рівність із собою, тотожність особистості, важлива характеристику її цілісності і зрілості, інтеграцію переживань людиною своєї тотожності з визначеними соціальними групами.

Ключові слова: майбутні фахівці; ідентичність; ідентифікація; професійна ідентичність; розвиток, формування; педагогічні підходи.

Романишина Л. М., Романишина А. Я. Идентификация и идентичность как основа формирования профессиональной идентичности будущих специалистов

Аннотация. В статье рассмотрена проблема взаимосвязи между идентичностью, идентификацией и профессиональной идентичностью. Определены наиболее точные определения указанных понятий. Проведен анализ работ зарубежных и отечественных ученых, как с педагогической, так и психологической точек зрения. Для идентичности выбрано определение: идентичность определялась как внутренняя непрерывность самопереживания индивида, внутреннее равенство с собой, отождествление личности, важная характеристика ее целостности и зрелости, интеграция переживаний человеком своей тождественности с определенными социальными группами.

Ключевые слова: будущие специалисты; идентичность; идентификация; профессиональная идентичность; развитие, формирование; педагогические подходы.

Romanishina L., Romanishina O. Identifikatsiya i identichnist yak basis formuvannya profesiynoi identichnosti maybutnih fahivtsiv

Annotation. The article considers the problem of the relationship between identity, identity and professional identity. Identified the most precise definitions of these concepts. The analysis of the works of foreign and domestic scientists, both pedagogical and psychological points of view. To select a specific identity: identity is defined as the internal continuity of self-experience of the individual, internal equality with themselves, the identification of the individual, an important characteristic of its

integrity and maturity, the integration of human experiences its identity with certain social groups

Keywords: future professionals; identity; identification; professional identity; development, formation; pedagogical approaches.

261. Романишина О. Я. Запровадження інноваційних технологій у підготовку студентів університетів / О. Я. Романишина // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / Інститут інноваційних технологій і змісту освіти МОН України. – Київ, 2014. – Вип. 81. – С. 165–171.

Анотація. У статті розглянуто питання про впровадження інновацій в навчальний процес університетів. Зараз основним завданням вищої школи є підготовка компетентного фахівця, здатного не розгубитися в умовах швидкоплинні світу і знайти в ньому своє місце. Виконати це завдання можна шляхом використання інноваційних технологій, серед яких значна роль відведена інформаційно-комунікаційним.

Ключові слова: інноваційні освітні технології, інтерактивна технологія, інформаційна технологія, модульна технологія, монопредметная технологія.

Романишина О. Я. Введение инновационных технологий в подготовку студентов университетов

Аннотация. В статье рассмотрен вопрос о внедрении инноваций в учебный процесс университетов. Сейчас основной задачей высшей школы является подготовка компетентного специалиста, способного не растеряться в условиях быстроменяющегося мира и найти в нем свое место. Выполнить эту задачу можно путем использования инновационных технологий, среди которых значительная роль отведена информационно-коммуникационным.

Ключевые слова: инновационные образовательные технологии, интерактивная технология, информационная технология, модульная технология, монопредметная технология.

Romanyshyna O. Introduction of innovative technologies in the training of university students

Annotation. The article deals with the issue of innovation in the educational process of universities. Now the main task of high school is to prepare competent professionals who can not get lost in transient conditions of the world and find their place in it. Perform this task can be achieved through the use of innovative technologies, including the important role assigned to information and communication.

Keywords: innovative educational technology, interactive technology, information technology, modular technology, monopredmetnaya technology.

262. Романишина О. Я. Психологічні аспекти формування професійної ідентичності майбутніх учителів / О. Я. Романишина // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2014р. – Вип. 44, ч. 3. – С. 213–220.

Анотація. У статті розглядаються питання професійної ідентичності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки. Виділено та охарактеризовано основні якості професіонала: ефективність результату діяльності, володіння спеціальними знаннями та вміннями. Здатність до

творчості (креативність), відповідальність за свою діяльність, свідомість діяльності, наявність певної професійної етики.

Ключові слова: професійна ідентичність, професіоналізм, особистість, майбутні учителі, професійна діяльність.

Романишина О.Я. Психологические аспекты формирования профессиональной идентичности будущих учителей

Аннотація. В статті розглядаються питання професійної ідентичності майбутніх учителів в процесі професійної підготовки. Виділені і охарактеризовані основні якості професіонала: ефективність результату діяльності, володіння спеціальними знаннями і вміннями. Спосіб до творчості (креативність), відповідальність за свою діяльність, свідомість діяльності, наявність певної професійної етики.

Ключевые слова: профессиональная идентичность, профессионализм, личность, будущие учителя, профессиональная деятельность

Romanyshyna O. Psychological aspects of formation of professional identity of future teachers

Annotation. The article addresses the professional identity of future teachers in the training. Distinguished and described as major professional: efficiency performance, possession of special knowledge and skills. Creativity (creativity), responsible for their activities, awareness activities, the availability of certain professional ethics.

Keywords: professional identity, professional, identity, future teachers, professional.

Кафедра математики та методик її викладання

263. Стаднік Т. М. Математичне моделювання взаємодії Н-поляризованої електромагнітної хвилі з системою тонких проникливих включень /Т. М. Стаднік // Вісник Тернопільського національного технічного університету = Scientific Journal of the Ternopil National Technical University / голов. ред. П. В. Ясній. – Тернопіль, 2014. – № 4.

Кафедра фізики та методик її викладання

264. Мохун С. В. Опрацювання експериментальних даних лабораторного практикуму з фізики (розділ «Механіка») із використанням комп'ютерних технологій / С. В. Мохун // Фізика та астрономія в рідній школі. – 2014. – № 5. – С. 23–29.

Анотація. У статті розглядаються особливості проведення лабораторного практикуму з загальної фізики для студентів педагогічних закладів. Також запропоновано програмний засіб як альтернативу традиційній обробці експериментальних даних лабораторних робіт в курсі загальної фізики, який використовується на кафедрі фізики та методик її викладання в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Аннотація. В статті розглядаються особливості проведення лабораторного практикуму по общей фізики для студентів педагогіческих

заведений. Також пропонується програмне средство як альтернативу традиційній обробці експериментальних даних лабораторних робіт в курсі загальної фізики, який використовується на кафедрі фізики і методики її преподавання в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка.

Annotation. The article discusses the features of laboratory work on general physics for students of pedagogical institutions. Also proposed software tool as an alternative to the traditional processing of the experimental data of laboratory work in the course of general physics used in the Department of Physics and methods of teaching in the Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk.

265. Мохун С. В. Про основні етапи проведення уроків фізики та астрономії / С. В. Мохун // Фізика та астрономія в рідній школі. – 2014. – № 6. – С. 2–6.

Анотація. У статті розглядаються основні етапи проведення уроку з фізики та астрономії, а також проаналізовано основні проблеми, які виникають у молодого педагога під час педагогічної діяльності в середній школі.

Аннотация. В статье рассматриваются основные этапы проведения урока по физике и астрономии, а также проанализированы основные проблемы, которые возникают у молодого педагога во время педагогической деятельности в средней школе.

Annotation. The article reviews the main stages of the lesson in physics and astronomy, and analyzes the main problems that arise in young teacher during teaching activities in high school.

Філологічний факультет

Кафедра мовознавства

266. Бабій І. М. Ад'єктивні індивідуально-авторські неологізми у малій прозі М. Вінграновського: структурно-семантичний аспект / І. М. Бабій // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство / редкол.: Д. Г. Бучко, Т. П. Вільчинська, В. В. Німчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 12–16.

Анотація. У статті розглядаються прикметникові індивідуально-авторські неологізми, які функціонують у прозових творах Миколи Вінграновського. Проаналізовано семантику, творення та функціонування прикметникових лексичних новотворів. Виділено основні способи їх творення – суфіксація та складання. Виявлено, що переважна більшість ад'єктивних авторських неологізмів мають композитну форму. У результаті здійсненого дослідження встановлено, що індивідуально-авторські неологізми виконують оцінну та емоційно-експресивну роль у контексті твору.

Ключові слова: новотвір, авторський неологізм, неолексема, прикметниковий авторський неологізм, складне слово.

Бабий И. М. Адъективные индивидуально-авторские неологизмы в рассказах Н. Винграновского: структурно-семантический аспект

Аннотация. В статье рассматриваются индивидуально-авторские новообразования-прилагательные, которые функционируют в рассказах Николая Винграновского. Проанализированы семантика, образование и функционирование лексических новообразований-прилагательных. Выделены основные способы их образования – суффиксация и сложение. Выявлено, что большинство адъективных авторских новообразований имеют композитную форму. В результате проведённого исследования установлено, что индивидуально-авторские неологизмы выполняют оценочную и эмоционально-экспрессивную роль в контексте произведения.

Ключевые слова: новообразование, авторский неологизм, неолексема, авторский неологизм-прилагательное, сложное слово.

Babiy I. M. Adjectival individual author's neologisms in fiction by M. Vinhranovs'ky: structural-semantic aspect

Annotation. In the article we study the adjective individual author's neologisms which function in prosaic composition of M. Vinhranovs'ky. We analyzed the semantic, creation and functioning adjective lexical new formations. We emphasize on the major methods of creation: suffiction and construction. We found that majority of adjectival author's neologisms have compositional form. As a result, in this investigation we found, that individual author's neologisms play actively estimative and emotionally expressive role in the context of the composition.

Keywords: lexical innovation, author's neologism, neo-lexeme, adjective author's neologism, complex word.

267. Бабій І. М. Актуалізація дієслівної індивідуально-авторської номінації у романі «Северин Наливайко» М. Вінграновського / І. М. Бабій // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. праць / відп. ред. М. Я. Плющ. – Київ, 2014. – Вип. 11. – С. 65–69.

Анотація. Стаття присвячується аналізу дієслівної індивідуально-авторської номінації у романі «Северин Наливайко» М. Вінграновського. Розглянуто семантику, особливості творення і функціонування дієслівних лексичних новотворів, а також їх роль у формуванні ідіостилю письменника.

Ключові слова: індивідуально-авторська номінація, новотвір, авторський неологізм, неолексема, окказіоналізм, дієслівні інновації.

Бабий И. М. Актуализация глагольной индивидуально-авторской номинации в романе «Северин Наливайко» Н. Винграновского

Аннотация. Статья посвящена анализу глагольной индивидуально-авторской номинации в романе «Северин Наливайко» Н. Винграновского. Рассмотрены семантика, особенности образования и функционирования инноваций-глаголов, а также их роль при формировании идиостиля писателя.

Ключевые слова: индивидуально-авторская номинация, новообразование, авторский неологизм, неолексема, окказионализм, инновации-глаголы.

Babiy I. M. Actualization of a verbal individual author's nomination in the novel «Seweryn Nalyvayko» by M. Vinhranovskyy

Annotation. The article deals with the analysis of the individual author's verbal nomination in the novel «Severyn Nalyvayko» by M. Vinhranovskyy. The semantics

of the neologisms of the verbs, the peculiarities of their formation and functioning as well as their role in the formation of author's idiosyncrasy have been analyzed.

Keywords: individual author's neologism, author's neologism, neo-lexeme, occasionalism, verbal innovations.

268. Бабій І. М. Індивідуально-авторські неологізми – концептуальний елемент стилю Миколи Вінграновського (на матеріалі малої прози) / І. М. Бабій // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: збірник наукових праць / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 41. – С. 207–211.

Анотація. Стаття присвячується розгляду іменникових індивідуально-авторських неологізмів, які функціонують у малій прозі М. Вінграновського. Проаналізовано семантику, творення і стилістичну роль іменникових лексичних новотворів. Виявлено основні способи їх творення – суфіксацію і складання. Звернено увагу на оцінно-експресивну функцію авторських неологізмів.

Ключові слова: індивідуально-авторський неологізм, новотвір, лексична інновація, неолексема, складне слово, композит, юкстапозит.

Бабий И. М. Индивидуально-авторские неологизмы – концептуальный элемент стиля Николая Винграновского (на материале малой прозы)

Аннотация. В статье рассматриваются индивидуально-авторские новообразования-существительные, которые функционируют в рассказах Николая Винграновского. Проанализированы семантика, образование и стилистическая роль новообразований-существительных. Выделены основные способы их образования – суффиксация и сложение. Обращено внимание на оценочно-экспрессивную функцию авторских неологизмов.

Ключевые слова: индивидуально-авторский неологизм, новообразование, лексическая инновация, неолексема, сложное слово, композит, юкстапозит.

Babiy I. M. Individual author's neologisms – conceptual element of style Mykola Vingranovsky (based on short fiction)

Annotation. The article is devoted to the author's individual noun neologisms which function in the stories and narrations of M. Vinhranovs'ky. The semantics, formation and stylistic role of noun lexical neologisms are analyzed. Suffixation and composition were discovered to be the main ways of their creation. Special attention was paid to the evaluative – expressive function of the author's neologisms.

Keywords: individual author's neologism, neologism, lexical innovation, neo-lexeme, complex word, composite, juxtaposition.

269. Бабій І. М. Оказіонально-предметна номінація у художній картині світу Миколи Хвильового / І. М. Бабій // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Лінгвістика: [зб. наук. праць] / голов. ред. В. Олексенко. – Херсон, 2014. – Вип. 21. – С. 39–42.

Анотація. У статті проаналізовано семантику, дериваційну структуру та функціонування іменникових авторських неологізмів у малій прозі М. Хвильового; виявлено їх активну оцінно-експресивну функцію.

Ключові слова: новотвір, авторський неологізм, лексична інновація, okazionalizm, неолексема.

Бабій І. М. Оказіонально-предметна номінація в художественній картині мира Николая Хвильового

Аннотація. В статті проаналізована семантика, дериваційна структура і функціонування авторських неологізмів-существительных в малій прозі Н. Хвильового; виявлена їх активна оціночно-експресивна функція.

Ключові слова: новообразование, авторський неологізм, лексическа інновація, окказіоналізм, неолексема.

Babiy I. M. Occasional subject nomination in the artistic world picture of Mykola Khvylyovyi

Annotation. In the article we analyze the semantics, derivative structure and functioning of the author's noun neologisms in the short stories by M. Khvylyovyi, we reveal their active evaluative and expressive function.

Keywords: neologism, author's neologism, lexical innovation, occasionalism, neo-lexeme.

270. Бабій І. М. Семантика одиниць окказіонально-предметної номінації в авторській картині світу Миколи Хвильового / І. М. Бабій // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Филология. Социальные коммуникации / редкол.: Н. В. Багров, В. Ф. Шульгин, И. В. Дзедолик. – Симферополь, 2014. – Т. 26 (65), № 4, ч. 2. – С. 12–18.

Анотація. У статті розглядаються іменникові індивідуально-авторські новотвори, які функціонують у прозових творах Миколи Хвильового. Проаналізовано семантику та структуру іменникових лексических інновацій. Найчисельнішими лексико-семантичними групами іменникових новотворів М. Хвильового є назви осіб та абстрактні назви. У результаті здійсненого дослідження встановлено, що індивідуально-авторські неологізми активно виконують оціночно-експресивну роль у контексті твору.

Ключові слова: новотвір, авторський неологізм, лексична інновація, окказіоналізм, неолексема.

Бабій І. М. Семантика единиц окказіонально-предметной номінації в авторской картині мира Николая Хвильового

Аннотація. В статті розглядаються індивідуально-авторські новообразования-существительные, которые функционируют в прозе Николая Хвильового. Проаналізована семантика і структура лексических інновацій. Самими більшими лексико-семантичними групами новообразований-существительных є названня лиц і абстрактні названня. В результаті проведеного дослідження встановлено, що індивідуально-авторські неологізми виконують активну оціночно-експресивну роль в контексті произведенія.

Ключові слова: новообразование, авторський неологізм, лексическа інновація, окказіоналізм, неолексема.

Babiy I. M. Semantic units of occasional subject nomination in the artistic world picture of Mykola Khvylyovyi

Annotation. In the article we study the individual author's neologisms which function in fiction by M. Khvylyovyi. We analyze the semantics and structure of noun lexical innovations. The majority of lexical and semantic group of noun neologisms in

M. Khvylyovyi prose the names of people and abstract nouns. As a conclusion it is revealed that individual author's neologisms perform evaluative and expressive function in the story.

Keywords: neologism, author's neologism, lexical innovation, occasionalism, neo-lexeme.

271. Бачинська Г. В. Відойконімні деривати в антропонімії м. Тернополя / Г. В. Бачинська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство / редкол.: Д. Г. Бучко, Т. П. Вільчинська, В. В. Німчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 17–20.

Анотація. У статті проаналізовано прізвища, в основах яких відображені ойконіми. Відтопонімні прізвища жителів м. Тернополя у переважній більшості представлені відойконімними утвореннями на -ськ(ий), -цьк(ий).

Ключові слова: антропонімія, топонім, ойконім, апеллятив, прізвище.

Бачинская Г. Отойконимные образования в антропонимии г. Тернополя

Аннотация. В статье проанализировано фамилии, которые образованы от ойконимов. Оттопонимные фамилии г. Тернополя в большинстве случаев представляют отойконимные образования на -ск(ий), -цк(ий).

Ключевые слова: антропоним, топоним, ойконим, апеллятив, фамилия.

Bachynska G. The derivatives which have oikonimical origin in the anthroponimicon of Ternopil

Annotation. The article deals with the surnames which are based on oikonyms. Ternopil inhabitants' surnames which have anthroponimical origin are mostly represented by the oikonymical formations.

Keywords: anthroponym, toponym, oikonym, appellative, surname.

272. Бачинська Г. В. Лінгвокультурологічні виміри онімного простору поетичних творів Миколи Вінграновського / Г. В. Бачинська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 41. – С. 212–218.

Анотація. У статті проаналізовано особливості функціонування онімів у творчості М. Вінграновського. Описано типи власних назв, що використовуються автором. Висвітлено роль онімів у розкритті авторського задуму. Виявлено основні прийоми використання власних імен в аналізованих поетичних творах.

Ключові слова: онім, топонім, власна назва, антропонім, гідронім.

Бачинская Г. Лингвокультурологични измерения онимного пространства поэтических произведений Николая Винграновского

Аннотация. Статью посвящено рассмотрению особенностей функционирования онимов в творчестве Н. Винграновского. Описано типы собственных имен, которые используются автором. Показано роль онимов в процессе апперцепции авторского замысла. Освещено основные приемы использования собственных имен в анализированных поэтических произведениях.

Ключевые слова: оним, топоним, собственные имена, антропоним, гидроним.

Galyna B. Linguistic Cultural dimensions of space onimnoho poetic works of Nicholas Vingranovsky

Annotation. The article deals with the peculiarities of the functioning of onyms in the works of M. Vingranovsky. The types of onyms which are used by the author are described. It represents how onyms help to develop the author's conception. The main ways of the usage of anthroponyms in the analyzed poetry are represents.

Keywords: onym, toponim, proper names, anthroponym, hydronym.

273. Буда В. А. Стилистична функція порівнянь у політичних поемах Тараса Шевченка періоду «Трьох літ» / В. А. Буда // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується. 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 381–386.

Анотація. У статті проаналізовані порівняльні звороти у поемах Т. Шевченка «Кавказ», «Сон», «Єретик», «Великий льох». Зауважено, що серед структурних типів переважають сполучникові конструкції. Найчастіше порівняння в аналізованих творах виконують функцію впливу, а вже потім – пізнання. Здебільшого поет звертається до складних поширених зворотів.

Ключові слова: порівняння, об'єкт і суб'єкт порівняння, ідіостиль, троп, експресія, антитеза, символ.

Buda V. A. Stilisicheskaya funktsiya sravneniy v politicheskikh poemakh T. Shevchenko perioda «Trëx let»

Аннотація. В статье проанализированы сравнения в поэмах Т. Шевченко «Кавказ», «Сон», «Еретик», «Великий лёх». Замечено, что среди структурных типов имеют преимущество союзные конструкции. Чаще всего сравнения в анализированных произведениях выполняют функцию влияния, а уже потом – познания. В основном поэт обращается к сложным распространенным сравнениям.

Ключевые слова: сравнение, объект и субъект сравнения, идиостиль, троп, экспрессия, антитеза, символ.

Buda V. A. Stylistic function of comparisons in political poems by Taras Shevchenko from the period of «Three Years»

Annotation. Comparative clauses in poems by T. Shevchenko «The Caucasus», «The Dream», «The Heretic», «The Great Cellar» were analyzed in the article. It is indicated that conjunctive constructions predominate among structural types. In most cases, comparisons perform function of influence in the analyzed works and sometimes perform function of cognition. Mostly, the poet refers to complex common clauses.

Keywords: comparisons, an object and a subject of comparison, an idiostyle, a trope, an expression, an antithesis, a symbol.

274. Вільчинська Т. П. Концепт «лелека» в українській етнонаціональній картині світу / Т. П. Вільчинська // Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови : зб. наук. пр. / відп. ред. М. Я. Плющ. – Київ, 2014. – Вип. 11. – С. 13–17.

Анотація. У статті проаналізовано орнітологічний концепт «лелека» в українській етнонаціональній картині світу. Дослідження виконане на матеріалі лінгвістичних, етнокультурних, міфологічних джерел та текстів малої прози Є. Гуцала. Встановлено особливості мовної вербалізації вказаної концептуальної одиниці, її семантико-когнітивну та аксіологічну природу.

Ключові слова: концепт «лелека», етнонаціональна картина світу, лінгвоетнокультура, концептуальний смисл, аксіологічна маркованість.

Вільчинская Т. Ф. Концепт «аист» в украинской этнонациональной картине мира

Аннотация. В статье проанализирован орнитологический концепт «аист» в украинской этнонациональной картине мира. Исследование выполнено на материале лингвистических, этнокультурных, мифологических источников и текстов малой прозы Е. Гуцала. Установлены особенности языковой вербаллизации концептуальной единицы, ее семантико-когнитивная и аксиологическая природа.

Ключевые слова: концепт «аист», этнонациональная картина мира, лингвоэтнокультура, концептуальный смысл, аксиологическая окрашенность.

Vilchynska T. The concept «Stork» in Ukrainian ethno-national worldview

Annotation. The article analyzes the ornithological concept «stork» in Ukrainian ethno-national picture of the world. The study was made on the material of linguistic, ethno-cultural, mythological sources and E. Hutsalo's short prose texts. The specifics of language verbalization of the conceptual unit, its semantic-cognitive and axiological nature have been investigated.

Keywords: concept «stork», ethno-national picture of the world, ethno linguistic culture, conceptual meaning, axiology meaning.

275. Вільчинська Т. П. Лінгвокультурологічне дослідження правової інформативності українського фольклору / Т. П. Вільчинська // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»: зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 48. – С. 51–53.

Анотація. У статті розглянуто монографію: Лавриненко С. Т. Мовні знаки концептуалізації правової культури у фольклорному тексті (лінгвокультурологічний аналіз різних жанрів українського фольклору) / С. Т. Лавриненко ; за ред. А. К. Мойсієнка. – К. : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2014. – 468 с. Зроблений висновок, що рецензована праця є цілісним науковим дослідженням лінгвокультурних знаків етноправового досвіду, закодованого українським народним епосом та лірикою.

Ключові слова: концептуалізація, категоризація, культуроправова інформативність, український фольклор.

Вильчинская Т. Ф. Лингвокультурологическое исследование правовой информативности украинского фольклора

Аннотация. В статье рассматривается монография: Лавриненко С. Т. Языковые знаки концептуализации правовой культуры в фольклорном тексте (лингвокультурологический анализ разных жанров украинского фольклора) / С. Т. Лавриненко ; под ред. А. К. Мойсиенко. – К. : Издательский дом Дмитрия Бураго, 2014. – 468 с. Делается вывод о том, что рецензируемый труд является

целостным самостоятельным научным исследованием лингвокультурных знаков этноправовых знаний, закодированных украинским народным эпосом и лирикой.

Ключевые слова: концептуализация, категоризация, культуроправовая информативность, украинский фольклор.

Vilchynska T. P. Linguistic and cultural study of legal information content of Ukrainian folklore

Annotation. The article is devoted to analysis of the monograph: Lavrynenko S. T. Language signs of conceptualization of legal culture in the folklore text (linguistic and cultural analysis of various genres of Ukrainian folklore) / S. T. Lavrynenko; eds. A. K. Moysiienko. – K. : Dmitry Burago's Publishing House, 2014. – 468 p. Concluded that peer-reviewed work is holistic research of linguistic and cultural signs of etnolegal experience encoded Ukrainian in folk epic and lyric.

Keywords: conceptualization, categorization, linguistic and cultural informative, Ukrainian folklore.

276. Вільчинська Т. П. Слововірні засоби вербалізації концепту «Бог» (на матеріалі поетичних текстів Т. Шевченка) / Т. П. Вільчинська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство / редкол.: Д. Г. Бучко, Т. П. Вільчинська, В. В. Німчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 26–30.

Анотація. Стаття присвячується аналізу концепту «Бог», зокрема характеристиці похідних, в яких реалізується словотвірний потенціал основних номенів концепту «Бог», що розширює його інтерпретаційний діапазон. Робота виконана на матеріалі поетичних текстів Т. Шевченка. Встановлено найпродуктивніші утворення від лексеми-вербалізатора Бог у поезії Великого Кобзаря, що дало змогу розгорнути уявлення про семантико-когнітивну природу дослідженого концепту.

Ключові слова: концепт «Бог», вербалізація, номінативне поле, словотвірні засоби, деривати.

Вильчинская Т. Ф.. Словообразовательные средства вербализации концепта «Бог» (на материале поэтических текстов Т. Шевченко)

Аннотация. Статья посвящена анализу концепта «Бог», в частности характеристике производных, в которых реализуется словообразовательный потенциал основных номенів концепта «Бог», что расширяет его интерпретационный диапазон. Работа выполнена на материале поэтических текстов Т. Шевченко. Установлены продуктивные образования от лексемы-вербалізатора Бог в поэтике Великого Кобзаря, что позволило расширить представления о семантико-когнитивной природе исследованного концепта.

Ключевые слова: концепт «Бог», вербализация, номинативное поле, словообразовательные средства, дериваты.

Vilchynska T. Derivative means of verbalization of the concept «God» (based on T. Shevchenko's poetic texts)

Annotation. This article analyzes the concept «God», in particular it characterizes the derivatives, which implement derivational potential of the main nominaes of the concept «God» that expands its interpretative range. The study was made on the material of T. Shevchenko's poetic texts. The most productive formations

from lexeme God in Great Poet's poetics have been found out. It's helped to expand the idea of semantic-cognitive nature of researched concept.

Keywords: concept «God», verbalization, nominative field, derivative means, derivatives.

277. Вільчинська Т. П. Теоморфний культурний код у сакральних фразеологізмах (на матеріалі поетичних текстів Т. Шевченка) / Т. П. Вільчинська // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство. – Луцьк, 2014. – № 23 (272). – С. 33–39.

Анотація. Стаття присвячується аналізу фразеологічних одиниць, в яких актуалізується теоморфний код культури, представлених у поетичній творчості Т. Шевченка. Теоморфний код у фразеологізмах репрезентує поняття, пов'язані з релігійно-міфологічними уявленнями українського народу. Теонім Бог розглядається як семантичний центр різних за функцією, структурою фразеологічних одиниць. У ході дослідження встановлено, що Т. Шевченко широко використовував фраземи з компонентом – лексемою Бог, що демонструють як традиційне, так і лінгвокреативне в їх творенні. Висока продуктивність фразеологізмів у Шевченковій мовотворчості засвідчує глибоку релігійність поета, підтверджуючи думку І. Огієнка про те, що усі твори Кобзаря написані високим релігійним стилем.

Ключові слова: фразеологізм, фразема, культурні коди, теоморфний код, Бог, поетична творчість, Т. Шевченко.

Вильчинская Т. Ф. Теоморфный культурный код в сакральных фразеологизмах (на материале поэтических текстов Т. Шевченко)

Аннотация. Статья посвящена анализу фразеологических единиц, в которых актуализируется теоморфный код культуры, представленных в поэтическом творчестве Т. Шевченко. Теоморфный код во фразеологизмах представляет понятия, связанные с религиозно-мифологическими представлениями украинского народа. Теоним Бог рассматривается как семантический центр различных по функции, структуре фразеологических единиц. В ходе исследования установлено, что Т. Шевченко широко использовал фраземы с компонентом – лексемой Бог, демонстрирующие как традиционное, так и лингвокреативное в их формировании. Высокая производительность фразеологизмов в Шевченковском словотворчестве свидетельствует о глубокой религиозности поэта, подтверждая мнение И. Огиенко о том, что все произведения Кобзаря написаны высоким религиозным стилем.

Ключевые слова: фразеологизм, фразема, культурные коды, теоморфный код, Бог, поэтическое творчество, Т. Шевченко.

Vilchynska T. Teomorhic cultural code of sacred phraseology (based on the poetic texts of T. Shevchenko)

Annotation. This article analyzes the phraseological units represented in the poetic works of Taras Shevchenko in which the teomorhic code of the culture is actualized. Teomorhic code in the phraseology represents the notions associated with religious and mythological representations of the Ukrainian people. Teonym God is considered as a semantic center of phraseological units with different functions and structure. The study found that T. Shevchenko extensively used phraseological units

with the component - lexeme God, demonstrating both traditional and linguocreative in their creation. High productivity of the phraseology in Shevchenko's linguistic creativity proves poet's deeply religiosity and confirms I. Ogienko's opinion that all Kobzar's works were written in high religious style.

Keywords: phraseologism, phraseological unit, cultural codes, teomorfic code of culture, God, poetry, T. Shevchenko.

278. Заборна М. С. Реалізація особистісних смислів індивідуальної картини світу в осінньо-екзистенційному дискурсі Ірини Жиленко / М. С. Заборна // Актуальні проблеми прикладної лінгвістики : зб. наук. пр. / голов. ред. Н. В. Кондратенко. – Одеса, 2014. – Вип. 1. – С. 168–173.

Анотація. Представлено осінню площину екзистенційного дискурсу Ірини Жиленко як фрагмент індивідуально-авторської картини світу, де актуалізуються особистісні смисли. Розглянуто систему кодів лінгвалізації світу, релевантну для сприйняття та інтерпретації цих смислів реципієнтом.

Ключові слова: дискурс, текст, смисл, особистісний смисл, індивідуально-авторська картина світу, код лінгвокультури.

Zaobornaya M. S. Realizatsiya lichnostnykh smyslov individualnoy kartiny mira v osenne-ekzistentsialnom diskurse Iryny Zhylenko

Анотація. Представлен осінній аспект екзистенціального дискурсу Ірини Жиленко як фрагмент індивідуально-авторської картини мира, в которой актуалізуються личностные смислы. Рассмотрена система кодов лингвалізації мира, релевантная для восприятия и интерпретации этих смислов реципиентом.

Ключевые слова: дискурс, текст, смисл, личностный смисл, індивідуально-авторська картина мира, код лінгвокультури.

Zaoborna M. Realization of personality senses of individual world pattern in autumn-existential discourse by Iryna Zhylenko

Annotation. There has been presented the autumn surface of existential discourse by Iryna Zhylenko as the fragment of individually-author's world pattern, where personality senses are being actualized. The system of codes of world lingualization relevant to their perception and interpretation by the recipient has been analyzed.

Keywords: discourse, text, sense, personality sense, individually author's world pattern, linguoculture code.

279. Свистун Н. О. Одиначні жіночі імена м. Тернополя другої половини ХХ століття / Н. О. Свистун / Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство / редкол.: Д. Г. Бучко, Т. П. Вільчинська, В. В. Німчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 154–158.

Анотація. У статті проаналізовано склад одиначних жіночих особових імен м. Тернополя другої половини ХХ століття, почерпнутих із актових записів та журналів видачі свідоцтв про народження архіву міського відділу реєстрації актів цивільного стану Тернопільського міського управління юстиції; визначено статистичну організацію жіночого іменника ХХ століття, здійснено його аналіз.

Ключові слова: антропонім, жіночі імена, іменнік, одиничні імена, особове ім'я.

Свистун Н. О. Единичные женские имена г. Тернополя второй половины XX века

Аннотация. В статье проанализирован состав единичных женских имён г. Тернополя второй половины XX века, которые выбраны из актовых записей и журналов выдачи свидетельств о рождении архива городского отдела регистрации актов гражданского состояния Тернопольского городского управления юстиции; определена статистическая организация женского именника XX века, проведён его анализ.

Ключевые слова: антропоним, женские имена, именник, единичные имена, личное имя.

Svystun N. O. A single female names of Ternopil in the second part of twentieth century

Annotation. The article analyzes the composition of individual women's personal names of Ternopil in the second half of the twentieth century, taken from documentary records and journals issuing birth certificates of Archive City Department of Vital Records Ternopil City Department of Justice; defined statistical organization of women names of twentieth century and it's analysis is done.

Keywords: anthroponym, women's names, names, individual names, personal name.

280. Свистун Н. О. Фразеологія творів Бориса Харчука (на матеріалі збірки «Подорож до зубра») / Н. О. Свистун / Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 44. – С. 265–268.

Анотація. У статті аналізуються фразеологізми у творчості Бориса Харчука (на матеріалі збірки «Подорож до зубра»). Осмислюється специфіка використання фразеологізмів письменником, подаються тематичні групи фразеологізмів.

Ключові слова: фразема, фразеологізм, фразеологічна одиниця, фразеологія.

Свистун Н. О. Фразеология произведений Бориса Харчука (на материале сборника «Путешествие к зубру»)

Аннотация. В статье анализируются фразеологизмы в творчестве Бориса Харчука (на материале сборника «Путешествие к зубру»). Осмысливается специфика использования фразеологизмов писателем, предлагаются тематические группы фразеологизмов.

Ключевые слова: фразема, фразеологизм, фразеологическая единица, фразеология.

Svystun N. O. Phraseology in artworks of Boris Kharchuk (based on the book «Journey to the Bison»)

Annotation. This article analyzes the phraseological units in the works of Boris Kharchuk (based on the book «Journey to the bison»). Specificity of phraseology using is comprehended and thematic phraseology groups are served by the writer.

Keywords: frazema, idiom, phraseological unit, phraseology.

281. Сергуніна Т. О. Лексико-семантична група прикметників-кольоропозначень у повісті Юліана Опільського «Золотий лев» / Т. О. Сергуніна, В. В. Нарольський / *Studia methodologica* / Volodymyr Hnatyuk National Pedagogic University of Ternopil ; ed. R. Hromyak [et al.]. – Ternopil, 2014. – No 39. – С. 198–202.

Анотація. У статті проаналізовано кольоропозначення, які зустрічаються у повісті «Золотий лев». Описано основні кольори та їх відтінки, надана семантична та кількісна характеристика цих слів у творі. Показана специфіка використання автором прикметників кольорової семантики для створення історичної картини світу народу часів Давньої Русі.

Ключові слова: кольоропозначення, лексико-семантична група, семантика, ознакові слова, кольорові доміанти.

Сергуніна Т. А., Нарольський В. В. Лексико-семантическая группа прилагательных-цветообозначений в повести Юлиана Опильского «Золотой лев»

Анотація. В статье проанализированы цветообозначения, которые встречаются в повести «Золотой лев». Описаны основные цвета и их оттенки, дана семантическая и количественная характеристика этих слов в произведении. Показана специфика использования автором прилагательных цветовой семантики для создания исторической картины мира народа времен Древней Руси.

Ключевые слова: цветообозначения, лексико-семантическая группа, семантика, признаковые слова, цветовые доминанты.

Sergunina T., Narolskyi V. Lexico-semantic group of color-adjectives in the story of Julian Opilskyi the «Gold lion»

Annotation. Colorverds is analysed in the article, that meet in a story the «Gold lion». Primary colors and their tints are described, semantic and quantitative description of these words is given in work. The specific of the use is shown by the author of adjectives of color semantics for creation of historical picture of the world of people of times of Ancient Rus.

Keywords: colorverds, lexico-semantic group, semantics, sign words, color dominants.

Кафедра української мови та методика її навчання

282. Дідук-Ступ'як Г. І. Психологічний вимір інтеракції різнотипових підходів до вивчення української мови як рідної і як державної / Г. І. Дідук-Ступ'як // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Педагогіка і психологія» / відп. ред. І. Д. Пасічник. – Острог, 2014. – Вип. 29. – С. 34–40.

Анотація. У статті розкрито психологічні засади інтеракції різнотипових підходів до вивчення української мови у 5-9 класах; розглянуто ключові поняття дидактичної психології та їх роль у формуванні комунікативної компетентності школярів; обґрунтовано потребу дослідження психологічних явищ у підлітків 5-7 і 8-9 класів; проаналізовано психологічні проблеми різних підходів до вивчення мови; з'ясовано психологічні чинники підвищення рівня оволодіння українською мовою як рідною і як державною.

Ключові слова: психологічні основи, інтеракція різнотипових підходів, комунікативна компетентність, вікові особливості школярів, оволодіння мовою, психологічні явища.

Дидук-Ступ'як Г. И. Психологическое измерение интеракции различновидовых подходов к изучению украинского языка как родного и как государственного

Аннотація. В статье раскрыты психологические основы интеракции различновидовых подходов к изучению украинского языка в 5-9 классах; рассмотрены ключевые понятия дидактической психологии и их роль при формировании коммуникативной компетентности учащихся; обоснована необходимость исследования психологических явлений у подростков 5-7 и 8-9 классов; проанализированы психологические проблемы различных подходов к изучению языка; выяснены факторы повышения уровня овладения украинским языком как родным и как государственным.

Ключевые слова: психологические основы, интеракция различновидовых подходов, коммуникативная компетентность, возрастные особенности школьников, овладение языком, психологические явления.

Diduk-Stupiak H. I. Psychological viewpoint of interaction of different type approaches to the study of Ukrainian as the native and state language in 5-9 forms at school

Annotation. The psychological grounds of interaction of different types of approaches to the study of the Ukrainian language in the 5-9th forms have been analyzed in the article. The key notions of Didactic Psychology and their role in the communicative competence formation in pupils have been defined. The necessity to investigate psychological phenomena of the youth of 5-7 and 8-9 school forms have been substantiated. Psychological problems of different approaches to language study have been analyzed. Psychological preconditions of the development of the language acquisition level of Ukrainian as the native and state language have been determined.

Keywords: psychological grounds, different type approaches interaction, communicative competence, age peculiarities of school pupils, language acquisition, psychological phenomena.

283. Дідук-Ступ'як Г. І. Формування навчально-стратегічної компетентності при використанні інтеракції різнотипових підходів до вивчення української мови в базовому контрцентрі школи / Г. І. Дідук-Ступ'як // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського / голов. ред. А. М. Богуш. – Одеса, 2014. – Спецвипуск : Актуальні проблеми сучасної дошкільної та вищої освіти. – С. 127–134.

Анотація. У статті розкрито теоретичні основи навчальних стратегій вивчення української мови при використанні інноваційної макротехнології «Інтеракція різнотипових підходів». Розглядається положення навчальної стратегії в лінгводидактиці на базі досліджень когнітивної психології, а також мета навчальної стратегії в процесі вивчення мовного матеріалу в основній школі. В роботі запропонована лінгводидактична система, в якій використовуються аналізовані навчальні стратегії в процесі використання лінгвометодичної макротехнології «Інтеракція різнотипових підходів до вивчення української мови».

Ключові слова: навчальні стратегії, макротехнологій, інноваційні технології, інтеракція різнотипових підходів, автохтонний текст, когнітивна психологія.

Дидук-Ступьяк Г. И. Формирование учебно-стратегической компетентности при использовании интеракции различных видовых подходов к изучению украинского языка в базовом контрцентре школы

Аннотація. В статье раскрыты теоретические основы учебных стратегий изучения украинского языка при использовании инновационной макротехнологии «Интеракция различных видовых подходов». Рассматривается положение учебной стратегии в лингводидактике на базе исследований когнитивной психологии, а также цель учебной стратегии в процессе изучения языкового материала в основной школе. В работе предложена лингводидактическая система, в которой используются анализируемые учебные стратегии в процессе использования лингвометодической макротехнологии «Интеракция различных видовых подходов к изучению украинского языка».

Ключевые слова: учебные стратегии, макротехнология, инновационные технологии, интеракция различных видовых подходов, автохтонный текст, когнитивная психология.

Diduk-Stupyak H. The formation of educational and strategic competence using interaction different approaches to the study of the Ukrainian language in the basic school

Annotation. The article deals with the theoretical basis of the strategic methods of Ukrainian learning in the process of the innovative technology realisation «Different approaches interaction». The position of the strategy in linguodidactics and linguomethods paying attention to the investigations in the branch of cognitive psychology is found out. The aim of the strategy in the process of the linguistic material studying at the basic school is stated. The work of the linguodidactic system at the fifth form using the investigated strategies and technologies «Different approaches interaction» is described.

The approaches to the understanding of learning strategies in language acquisition are analyzed in the article. The author highlights a range of features of the studied phenomenon, and gives a list of factors that influence the formation of effective learning strategies in the process of mastering a language communicative competence by the students.

Keywords: learning strategies, macrotechnique, innovative technologies, different approaches interaction, autochthonous text, cognitive psychology.

284. Задорожна О. М. Біблійна цитата в поетичній творчості Тараса Шевченка / О. М. Задорожна // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 8: Філологічні науки (мовознавство і літературознавство) : збірник наукових праць. – КИЇВ, 2014. – Вип. 5 : До 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка та 25-річчя кафедри стилістики української мови. – С. 91–97.

Анотація. У статті на матеріалі тексту переспіву першого Псалма Давидового Тарасом Шевченком простежено функціонування біблійних цитат. З'ясовано авторські художні прийоми вираження сакрального змісту, виявлено імпліцитні семантичні компоненти, функціонування яких зумовлене пильною увагою царської цензури до творчості Кобзаря.

Ключові слова: цитата, перший Псалом Давидів, прототекст, авторський текст, мовний знак культури, образ.

Задорожная А. М. Библийская цитата в поэтической речи Тараса Шевченко
Аннотация. В статье на материале текста перепева первого Псалма Давидова Тарасом Шевченко прослежено функционирование библийских цитат. Выяснено авторские художественные приемы выражения сакрального содержания, выявлено имплицитные семантические компоненты, функционирование которых обусловлено пристальным вниманием царской цензуры к творчеству Кобзаря.

Ключевые слова: цитата, первый Псалом Давидов прототекст, авторский текст, языковой знак культуры, образ.

Zadorozhna O. M. Biblianquote in Taras Sevchenko's poetical language

Annotation. In the article traced operation biblical quotations on the material rehashing of the first psalm of David by the Taras Shevchenko. It was found author's artistic methods of expression of sacred content found implicit semantic components, whose operation scrutiny of the royal censorship creativity Poet.

Keywords: quote, the first psalm of David, prototekst, author's text, the linguistic sign of the culture, image.

285. Задорожна О. М. «Чи ти мене, Боже милий, навік забуваєш» (лінгвістичний аналіз 12 Псалма Давидового у переспіві Тараса Шевченка) / О. М. Задорожна // Культура слова. – 2014. – Вип. 80. – С. 61–66.

Анотація. У статті на матеріалі тексту переспіву дванадцятого Псалма Давидового Тарасом Шевченком простежено функціонування біблійних цитат. З'ясовано авторські художні прийоми вираження сакрального змісту, виявлено імпліцитні семантичні компоненти, функціонування яких зумовлене пильною увагою царської цензури до творчості Кобзаря.

Ключові слова: цитата, дванадцятий Псалом Давидів, прототекст, авторський текст, мовний знак культури, образ.

Задорожная А. М. «Чи ти мене, Боже милий, навік забуваєш» (лингвистический анализ 12 Псалма Давидова в перепеве Тараса Шевченко)

Аннотация. В статье на материале текста перепева двенадцатого Псалма Давидова Тарасом Шевченко прослежено функционирование библийских цитат. Выяснено авторские художественные приемы выражения сакрального содержания, выявлено имплицитные семантические компоненты, функционирование которых обусловлено пристальным вниманием царской цензуры к творчеству Кобзаря.

Ключевые слова: цитата, двенадцатый Псалом Давидов прототекст, авторский текст, языковой знак культуры, образ.

Zadorozhna O. M. «Чи ти мене, Боже милий, навік забуваєш» (David's Psalm 12 linguistic analysis in rehashing Taras Shevchenko)

Annotation. In the article traced operation biblical quotations on the material rehashing of the twelfth psalm of David by the Taras Shevchenko. It was found author's artistic methods of expression of sacred content found implicit semantic components, whose operation scrutiny of the royal censorship creativity Poet.

Keywords: quote, the twelfth psalm of David, prototekst, author's text, the linguistic sign of the culture, image.

286. Криськів М. Й. Взаємозв'язок у вивченні української мови між середньою і вищою ланками освіти / М. Й. Криськів // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Педагогіка і психологія» / відп. ред. І. Д. Пасічник. – Острог, 2014. – Вип. 29. – С. 130–135.

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність наступності між шкільним курсом української мови та курсом «Українська мова за професійним спрямуванням», що читається у вищих навчальних закладах, за всіма змістовими лініями – мовною, мовленнєвою, соціокультурною та діяльнісною, за всіма видами мовленнєвої діяльності (сприймання і відтворення чужих та створення власних висловлювань в усній і письмовій формі), розглянуто умови, дотримання яких сприятиме успішному досягненню основної мети навчання – підвищенню мовленнєвої компетентності майбутніх спеціалістів.

Ключові слова: мовлення, мовленнєва діяльність, мовленнєва компетентність, мовленнєва культура.

Крыськив М. И. Взаимосвязь при изучении украинского языка между средней и высшей ланками образования

Аннотація. В статье обоснована необходимость преемственности между школьным курсом украинского языка и курса «Украинский язык по профессиональной направленности», который читается в высших учебных заведениях, по всем содержательными линиями - языковой, речевой, социокультурной и деятельностью, по всем видами речевой деятельности (восприятие и воспроизведение чужих и создания собственных высказываний в устной и письменной форме), рассмотрены условия, соблюдение которых будет способствовать успешному достижению основной цели обучения - повышению речевой компетентности будущих специалистов.

Ключевые слова: речь, речевая деятельность, речевая культура, речевая компетентность, речевая культура.

Kryskiv M. Yo. Correlation between secondary and higher stages of education in learning the Ukrainian language.

Annotation. The article substantiates the necessity of continuity between the course of Ukrainian Language at school and the course «Ukrainian Language for Special Purposes» taught at higher educational establishments in terms of providing all content aspects (linguistic aspect, speech aspect, sociocultural and activity aspects), and all kinds of speech activities (perception and reproduction of another's statements and creation of one's own statements in verbal and written forms). The article presents conditions that are to be followed to reach the main goal of teaching – the enhancement of speech competency of future specialists.

Keywords: speech, speech activity, speech competency, speech culture.

287. Мельничайко В. Я. Емоційно-експресивні засоби синтаксису у поезії Тараса Шевченка періоду «трьох літ» / В. Я. Мельничайко, М. Й. Криськів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 360–370.

Анотація. У статті розглянуто синтаксичні засоби увиразнення вислову у творах Т. Г. Шевченка написаних у час його першої та другої поїздки в Україну – в період «трьох літ», коли його поетичне слово набуло особливої гостроти і сили. Майстерне використання експресивних можливостей синтаксису значною мірою визначило художній рівень поезії і її вплив на читачів.

Ключові слова: експресія, емоційність, інверсія, парцеляція, дієвість.

Мельничайко В. Я., Крыськив М. И. Эмоционально-экспрессивные средства синтаксиса в поэзии Т. Шевченко периода «трех лет»

Аннотація. В статье рассмотрены синтаксические средства выразительности высказывания в произведениях Т. Г. Шевченко написанных в момент его первой и второй поездки в Украину - в период «трех лет», когда его поэтическое слово приобрело особую остроту и силу. Мастерское использование экспрессивных возможностей синтаксиса в значительной степени определило художественный уровень поэзии и ее влияние на читателей.

Ключевые слова: экспрессия, эмоциональность, инверсия, парцелляция, действенность.

Melnichaiko V., Kryskiv M. Emotional and expressive means in T. Shevchenko's poetry of the «three years» period

Annotation. The article deals with the syntactic means of expression in the works by Taras Shevchenko written during his first and second trips to Ukraine - the «three years» period when his poetic word has become particularly acute and strong. Skillful use of expressive possibilities of syntax largely determined the artistic value of poetry and its impact on readers.

Keywords: expression, emotionality, inversion, parcellation, effectiveness.

288. Мельничайко В. Я. Порухення мовних норм та способи їх усунення / В. Я. Мельничайко, М. Й. Крыськів // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Педагогіка і психологія» / відп. ред. І. Д. Пасічник. – Острог, 2014. – Вип. 29. – С. 166–173.

Анотація. У статті йдеться про один з типових видів порушення мовних норм – використання елементів чужої мови (інтерференцію), з'ясовуються причини такого явища і шляхи проникнення його в українську мовленнєву практику. Рекомендуємо вправи для запобігання таким помилкам та усунення їх.

Ключові слова: мова, мовлення, інтерференція, суржик, редагування.

Мельничайко В. Я., Крыськив М. И. Нарушение языковых норм и способы их устранения

Аннотація. В статье говорится об одном из типичных видов нарушения языковых норм – использование элементов чужой речи (интерференцию), выясняются причины такого явления и пути проникновения его в украинскую речевую практику. Рекомендуем упражнения для предотвращения устранения таких ошибок.

Ключевые слова: язык, речь, интерференция, суржик, редактирование.

Melnichaiko V., Kryskiv M. Language standard violations and ways of their elimination

Annotation. The article deals with one of the types of the standard language violation, the use of foreign language elements (interference). The causes of this phenomenon and the ways of its penetration into Ukrainian speech practice have been

clarified. The exercises to prevent these mistakes and eliminate them have been recommended.

Keywords: language, speech, interference, mixed Russian-Ukrainian dialect, editing.

289. Наливайко М. Я. Засоби та способи іменування чоловіка на Львівщині / М. Я. Наливайко // Мовознавчий вісник : зб. наук. пр. / МОН України, Черкаський нац. ун-т ім. Б. Хмельницького ; відп. ред. Г. І. Мартинова. – Черкаси, 2014. – Вип. 19. – С. 54–59.

Анотація. У статті проаналізовано сучасні українські неофіційні іменування чоловіків, утворені від офіційних та неофіційних назв їхніх родичів, за лексичною базою та словотвірною структурою. Визначено найпродуктивніші форманти, які сьогодні беруть участь у творенні неофіційних чоловічих іменувань. Проаналізовано імена та інші засоби номінації чоловіків на Львівщині, а також формули чоловічих іменувань. Головним засобом ідентифікації чоловіків є власні особові імена та патроніми, утворені за допомогою суфіксів від батькового імені чи прізвища.

Неофіційна формула іменування чоловіків складається з кількох елементів. Перший елемент – власне особове ім'я. Другим елементом є патроніми, утворені за допомогою суфіксів -ів, -ин, -ук(-'ук), -чук, -ич, -ович (-евич) чи деяких інших моделей від батькового прізвища, імені чи прізвиська. Третім є пропатроніми, мотивовані іменем, прізвищем чи прізвиськом діда, утвореним за допомогою суфіксів -ів, -ин, -ук(-'ук), -чук. Матроніми на території Львівщини утворювалися від прізвища, імені чи прізвиська матері. У деяких інших випадках чоловічі іменування утворюються від прізвища, імені і прізвиська баби (пропатроніми) чи дружини (гінеконіми).

Ключові слова: ім'я, патронім, формула іменування, антропонім, антропонімон, прізвисько, прізвище, пропатронім, матронім, пропатронім, гінеконім, лексична база, словотвірна структура.

Наливайко М. Я. Средства и способы именованя мужчины на Львовщине

Анотація. В статье проанализированы современные украинские неофициальные названия мужчин, образованные от официальных и неофициальных названий их родственников, за лексической базой и словообразовательной структурой. Определены самые продуктивные форманты, которые сегодня образуют неофициальные мужские именованя. Проанализировано средства именованя мужчин на Львовщине, а также формулы мужских именованя. Главным средством идентификации замужних женщин выступают имена собственные и андронимы, образованные с помощью суффиксов от имени или фамилии мужа.

Неофициальная формула именованя мужчин состоит из нескольких элементов. Первый элемент – имя. Другим являются патронимы, образованные с помощью суффиксов -ив, -ин, -ук(-'ук), -чук, -ич, -ович (-евич) или некоторых других моделей от отцовской фамилии, имени или прозвища. Третьим является пропатроним, мотивированный именем, фамилией или прозвием деда, и образованные с помощью суффиксов -ив, -ин, -ук(-'ук), -чук. Матроними на территории Львовщины образовывались от фамилии, имени или прозвища матери. У некоторых других случаях мужские именованя образуются от фамилии, имени и прозвища бабы (пропатронимы) или жены (гинеконимы).

Ключевые слова: имя, патроним, формула именованія, антропоним, антропонимикон, прозвище, фамилия, пропатроним, матроним, проматроним, гинеконим, лексическая база, словообразовательная структура.

Nalyvajko M. Y. The main means and ways of identifyng man

Annotation. In this article modern Ukrainian informal man names derived from formal and informal names of their relatives have been analyzed according to their lexical base and word-forming structure. The most productive word-formation elements, which at present create unofficial male names, have been defined. The paper analyses man names in Lvivschyna. The main means of identifying man were personal names or name-derived patronym, suffixal derivatives of father's names or surnames. Lexico-semantic and structural analysis of mans nicknames have been done in the thesis.

Nominative formula of naming of man consists from elements. The first is man's personal name. The second is a patronym ending with -iv, in-, -uk(-'uk), -chuk, -ich, -ovich (-evich) or sometimes other models, derived from the father's surname, name and nickname. The third is a propatronym, motivating by grandfather's name, surname and nickname and ending with -iv, in-, -uk(-'uk), -chuk. The matronyms of the Lviv region residents was derived from the mother's surname, name and nickname. In some others cases man were identified by the surname, name and nickname of grandmothers (promatronyms) or wife (gyneconyms).

Keywords: personal name, patronym, formula of naming, anthroponomy, антропонимикон, nickname, surname, propatronym, matronym, promatronym, gyneconym, lexical base, word-forming structure.

290. Наливайко М. Я. Ономастичний простір поезій Тараса Шевченка / М. Я. Наливайко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 386–393.

Анотація. Розглядається онімний простір поезії Т. Шевченка, який є стилістично навантаженим та різноманітним. Функціонально насичені оніми вирізняють неповторність ідіостилю письменника. Поезія містить різні ономастичні розряди: антропоніми, топоніми, ойконіми, гідроніми, астіоніми, потамоніми. Та різноманітні трансформації, що вказують на художню значимість поезії.

Ключові слова: антропонім, ономастичний простір, антропонімікон, топонім, ойконім, астіонім, гідронім, потамонім.

Наливайко М. Я. Ономастическое пространство поэзий Тараса Шевченко

Аннотация. Рассматривается онимное пространство поэзии Тараса Шевченко, стилистически разнообразное. Функціонально насыщенные онимы подчеркивают неповторимость идиостиля писателя. Поэзия вмещает разные ономастические розряды: антропонимы, топонимы, ойконимы, гидронимы, потамонимы и разные трансформации, что указывают на художественную значимость поэзии.

Ключевые слова: антропоним, ономастическое пространство, антропонимикон, топоним, ойконим, астионим, гидроним, потамоним.

Nalyvajko M. Y. Onymy of Taras Shevchenko poems

Annotation. The article studies stylistically loaded and exuberant onymy of Taras Shevchenko poems. Due to play of words and multifunctional wealth of onyms distinctive features of the autor's idiostyle are described. The writer uses different types of onyms: antroponyms, toponyms, occasional words.

Keywords: antroponym, onym spase, toponym, oiconym, astionym, hydronym.

291. Наливайко М. Я. Сімейно-родові найменування, мотивовані особовими іменами (на матеріалі неофіційної антропонімії Львівщини) / М. Я. Наливайко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна» / уклад.: І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк, С. В. Новоселецька. – Острог, 2014. – Вип. 43. – С. 197–199.

Анотація. У статті розглянуто утворення сімейно-родових найменувань, похідних від імен, та їх функціонування в антропонімії мікросистемі на матеріалі неофіційної антропонімії Львівщини. Зроблено спробу їх мотиваційної характеристики.

Ключові слова: ім'я, варіант імені, сімейно-родове найменування.

Наливайко М. Я. Семейно-родовые именованья, мотивированные личными именами (на материале неофициальной антропонимии Львовщины)

Аннотация. В статье рассматривается образование семейно-родовых именованый, производных от имен, а также их функционирование в антропонимной микросистеме на материале неофициальной антропонимии Львовщины. Сделана попытка их мотивационной характеристики.

Ключевые слова: имя, вариант имени, семейно-родовое именование.

Nalyvajko M. Y. Family-generic names with variants names (based on unofficial antroponymy of Lviv region)

Annotation. The article deals with the derivation of family and genus nomination, derived from from them names and their functioning in the antroponic microsystem based on unofficial antroponymy of Lviv region. We attempt to describe their motivative characteristic.

Keywords: name, variant names, family-generic name.

292. Палихата Е. Я. Підготовка учнів початкових класів до вивчення розділових знаків у діалогічних текстах і репліках / Е. Я. Палихата // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 30. – С. 119–122.

Анотація. У статті визначено актуальність дослідження, вимоги програми із пропедевтичного вироблення пунктуаційних умінь під час оформлення діалогічних текстів і діалогічних реплік. Запропоновано методику практичного ознайомлення із пунктуаційними нормами, що сприяють формуванню культури писемного мовлення. Схарактеризовано сутність інтелектуальних вправ, які вимагають від учнів роздумів, доведення, аргументації та висновків, спрямованих на розставлення розділових знаків у діалогічних висловлюваннях.

Ключові слова: пунктуація, діалог, діалогічні репліки, розділові знаки, звертання, однорідні члени речення.

Палыхата Э. Я. Подготовка учащихся начальных классов к изучению знаков препинания в диалогических текстах и репликах

Аннотация. В статье определена актуальность исследования, требования программы по пропедевтическому обучению пунктуации при оформлении диалогических текстов и диалогических реплик. Предложена методика практического ознакомления с пунктуационными нормами, которые способствуют формированию культуры письменной речи. Схарактеризована сущность интеллектуальных упражнений, которые требуют от учащихся рассуждения, аргументации, выводов, направленных на использование знаков препинания в диалогических высказываниях.

Ключевые слова: пунктуация, диалог, диалогические реплики, знаки препинания, обращение, однородные члены предложения.

Palikhata E. Ya. Preparation students of initial classes to the study of signs of rozdilovikh in dialogic texts and remarks

Annotation. The actuality of the investigation, the requirements of Primary Years Program of Ukrainian with regard to propaedeutic development of punctuation skills while writing dialogues and installments are defined in the article. The methods and ways of practical introduction of punctuation norms which contribute to the development of writing culture are offered. The essence of intellectual exercises that require meditation, proving, argumentation and conclusions from pupils and also are aimed at inserting punctuation marks in dialogues is characterized.

Keywords: punctuation, dialogue, installments, punctuation marks, compellation, homogeneous parts of the sentence, sentences according to the aim of speaking and intonation.

293. Струганец Л. В. Варіантність мовних засобів у сучасній українській літературній мові (соціолінгвістичний аспект) / Л. Струганець, О. Бігун // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство / редкол.: Д. Г. Бучко, Т. П. Вільчинська, В. В. Німчук [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (23). – С. 182–187.

Анотація. У статті проаналізовано іманентні ознаки варіантності мовних одиниць, представлено структурно-мовну типологію варіантів. Схарактеризовано механізм соціолінгвістичного дослідження функціонування варіантних одиниць сучасної української літературної мови. Визначено залежність реалізації варіантів різних типів від соціолінгвальних параметрів.

Ключові слова: варіантність мовних одиниць, класифікація варіантів, реалізація варіантних одиниць, анкетування, соціолінгвальні параметри.

Струганец Л., Бігун О. Вариантность языковых средств в современном украинском литературном языке (социолингвистический аспект)

Аннотация. В статье проанализированы имманентные черты вариантности языковых единиц, представлена структурно-языковая типология вариантов. Схарактеризован механизм социолингвистического исследования функционирующей в вариантных единицах современного украинского литературного языка. Установлена зависимость реализации вариантов разных типов от социолингвальных параметров.

Ключевые слова: вариантность языковых средств, классификация вариантов, реализация вариантных единиц, анкетирование, социолінгвальні параметри.

Struhanets L., Bihun O. Variability of linguistic tools in modern Ukrainian literary language (sociolinguistic aspects)

Annotation. Their main features of variability of linguistic units analyzed in the article and the block-linguistic typology of variants represented. Mechanism of sociolinguistic research of functioning variant units of modern Ukrainian literary language characterized. Dependent of implementation options of different types of socio-lingual parameters defined.

Keywords: variability of linguistic units, classification of variants, implementation of variant units, questionnaire, socio-lingual parameters.

294. Струганець Л. В. Культура мови в сучасній науковій парадигмі / Л. В. Струганець // Лінгвістичні студії : на пошану корифею : зб. наук. праць і вітань із нагоди 90-ліття від дня народження доктора філологічних наук, професора, заслуженого діяча науки і техніки України С. І. Дорошенка / [за ред. Л. А. Лисиченко, О. А. Олексенко]. – Харків, 2014. – С. 253–259.

Анотація. У статті схарактеризовано засадничі положення культури мови в оновленій парадигмі наукових знань. Репрезентовано культуру мови як лінгвістичну дисципліну, зорієнтовану на нормативний і якісний аспекти мови, на культивування мовного еталону.

Ключові слова: культура мови, норма літературної мови, комунікативні ознаки мови, мовна особистість, культивування мови.

Струганець Л. В. Культура языка в современной научной парадигме

Аннотация. В статье охарактеризованы основные положения культуры языка в обновленной парадигме научных знаний. Представлена культура языка как лингвистическая дисциплина, ориентированная на нормативный и качественные аспекты языка, на культивирование языкового эталона.

Ключевые слова: культура языка, норма литературного языка, коммуникативные качества языка, языковая личность, культивирование языка.

Struhanets L. V. Language culture in the modern scientific paradigm

Annotation. Fundamental positions of language culture in renewed paradigm of scientific knowledge are analyzed in the article. The culture of language as a linguistic discipline that is oriented on normative and qualitative aspects of language and cultivation of language standard is represented.

Keywords: language culture, the norm of literary language, communicative features of a language, language personality, language cultivation.

Кафедра теорії і методик української та світової літератури

295. Бородіца С. В. Особливості моделювання художнього світу в історичній прозі Юліана Опільського / С. В. Бородіца // Літератури світу: поетика, ментальність і духовність : збірник наукових праць / за ред. А. Козлова. – Кривий Ріг, 2014. – Вип. 3. – С. 28–34.

Анотація. У статті досліджується характер художніх шукань Ю. Опільського в історичній белетристиці початку ХХ ст., його новаторство у творенні національного історичного роману, зокрема у моделюванні художньої картини світу та образу персонажа у ній, своєрідність історіософського мислення митця в контексті інтелектуальної прози його доби.

Ключові слова: жанр, історична проза, історіософія, модель художнього світу, повість, поетика, роман.

Бородица С. В. Особенности моделирования художественного мира в исторической прозе Юлиана Опильского

Аннотация. В статье исследуется характер художественных исканий Ю. Опильского в исторической беллетристике начала ХХ ст., его новаторство в создании национального исторического романа, в частности в моделировании художественной картины мира и образа персонажа в ней, своеобразии историософского мышления художника в контексте интеллектуальной прозы его времени.

Ключевые слова: жанр, историческая проза, историософия, модель художественного мира, повесть, поэтика, роман.

Boroditsa S. The peculiarities of the modeling of the art world in historical prose of Yulian Opilskyu

Annotation. The article investigates the character of artistic searching of Yu. Opilskyu in historical fiction of the beginning of twentieth century. The author deals with the innovation of the writer in the creation of the national historical novel, particularly in modeling of the artistic world view and the image of the character in it, the artist's identity historiosophical thinking in the context of intellectual prose of his day.

Keywords: genre, historical prose, model of the art world, story, poetry, novel.

296. Бородіца С. В. Романи Галини Вдовиченко в сучасному літературному дискурсі / С. В. Бородіца // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 3–10.

Анотація. У статті аналізується специфіка прозової творчості Г. Вдовиченко в контексті української літератури початку ХХІ століття, зокрема художнього світу письменниці й моделювання образу персонажа в межах естетики масової літератури. Розглядаються жанрово-стильові домінанти її романів «Пів'яблука», «Тамдевін», «Хто такий Ігор?», «Бора», «Купальниця», у яких прозаїк експериментує з жанром мелодрами в річищі неомодерністського дискурсу.

Ключові слова: жанр, масова література, мелодрама, роман, стиль, ремінна проза.

Бородица С. В. Романы Галины Вдовиченко в современном украинском литературном дискурсе

Аннотация. В статье анализируется специфика прозаического творчества Г. Вдовиченко в контексте украинской литературы ХХІ века, в частности художественного мира писательницы и моделирования образа персонажа в пределах эстетики массовой литературы. Рассматриваются жанрово-стилевые доминанты ее романов «Пів'яблука», «Тамдевін», «Хто такий Ігор?», «Бора», «Купальниця», в которых прозаик экспериментирует с жанром мелодрамы в русле неомодернистского дискурса.

Ключевые слова: жанр, массовая литература, мелодрама, роман, стиль, феминная проза.

Boroditsa S. The novels of Halyna Vdovychenko in modern Ukrainian literary discourse

Annotation. The article investigates the character of the prose works of H. Vdovychenko in Ukrainian literary context of the beginning of twentieth century. The author deals with the particularity of the writer in the creation of art world and image of character. Genre and stylistic dominants were analyzed in the novels «Piv‘iabluka?», «Tamdevin», «Khto takyy Ihor?», «Bora», «Kupalnytsia».

Keywords: genre, mass literature, melodrama, novel, style, feminine prose.

297. Грицак Н. Р. Василь Стус як перекладач поезії Марини Цветаєвої / Н. Р. Грицак // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 285–292.

Анотація. У статті запропоновано аналіз перекладу. Продемонстровано, що перекладач максимально зберіг емоційну атмосферу, особливості ритмомелодики і найважливіші поетичні образи і мотиви вірша М. Цветаєвої.

Ключові слова: переклад, поезія, читач, поетика.

Gritsak N. Vasyl Stus as Maryna Tsvetaeva's poetry translator

Annotation. The author analyses the translations of M. Tsvetaeva poetry by V. Stus in the article. It is shown that the emotional atmosphere, the peculiarities of rhythm and melody, the essential images and motives of M. Tsvetaeva's poetry have been preserved by the translator.

Keywords: translator, poetry, reader, poetics.

298. Данилевич М. М. Поетика образів-символів у романі «Майдан» Бориса Харчука / М. Данилевич, Н. Кушнірук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 38–45.

Анотація. У статті аналізуються національно зорієнтовані елементи образної структури роману Б. Харчука «Майдан». З'ясовуються особливості художнього мислення автора в умовах ідеологічного тиску на літературу радянської доби. До уваги взято як першу підцензурну версію роману, що мала назву «Місяць над майданом», так і власне повний варіант твору.

Ключові слова: роман, образ, образ-символ, образ героя, структура, аналітичне художнє мислення.

Данилевич М., Кушнірук Н. Поетика образов-символов в романе «Майдан» Бориса Харчука

Аннотация. В статье анализируются национально ориентированные элементы образной структуры романа Бориса Харчука «Майдан». Также определяются особенности художественного мышления автора в условиях идеологического давления советской эпохи. При анализе учитываются оба варианта произведения, которые были опубликованы в разное время.

Ключевые слова: роман, образ, образ-символ, образ героя, структура, аналитическое художественное мышление.

Danylevich M., Kushniruk N. Poetics of symbolic images in «Maidan» novel by Boris Harchuk

Annotation. The article analyzes the nationally oriented elements shaped structure of the novel B.Harchuka «Square». The features of art's thinking in terms of ideological pressure on the literature of the Soviet period is analyzes. Attention is paid to the first censored version of the novel, which was called «Moon over square», as on the actually complete version of the work.

Keywords: novel, image, image-symbol, image of the hero, structure and analytical creative thinking.

299. Куца О. П. Шевченкознавство другої половини ХІХ століття: до проблеми термінології / О. П. Куца // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 10–18.

Анотація. У статті проаналізовано дискусії навколо засадничої термінології, що стосувалася окреслення художнього світу Тараса Шевченка. Ширше розглянуто проблему «народності» – «національності» поета.

Ключові слова: Шевченко, народний поет, національний поет, простонародність, загальнодоступність.

Kutsa O. The Shevchenko Studies of the 2nd half of 19th cent.: The Problem of Terminology

Annotation. This paper examines the debates around fundamental terminology concerned outlining the artistic world of Taras Shevchenko. The author widely considers the problem of «folk» – «nationality» of the poet.

Keywords: Shevchenko, the national poet, national poet, vulgar, accessibility.

Куца О. П. Шевченковедение второй половины ХІХ века: к проблеме терминологии

Аннотация. В статье проанализированы дискуссии вокруг основополагающей терминологии, которая касалась определения художественного мира Тараса Шевченко. Шире рассмотрена проблема «народности» – «национальности» поэта.

Ключевые слова: Шевченко, народный поэт, национальный поэт, простонародность, общедоступность.

300. Лановик М. Б. Митець в умовах тоталітарної системи (інкрустації на матеріалі творів Ігоря Калинця) / М. Б. Лановик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 39. – С. 122–129.

Анотація. У статті порушено проблему протистояння митця і тоталітарної системи, мистецтва в умовах цензури, переслідування, арешту і заслання у поетичній творчості Ігоря Калинця. Боротьбу людини і влади представлено в загальнолюдських вимірах боротьби Добра і Зла, Правди і Обману крізь призму проблеми вибору у житті і творчості. За допомогою аналізу системи образів-символів окреслено авторське розуміння влади слова і мовчазного бунту як непокори, концепти вірності і зради, а також Віри, Надії, Любові як основних християнських цінностей. Постає

творчої людини в образах галереї українських митців різних епох проектується на ідеї незнищенності національної культури, збереження національної пам'яті, зв'язку поколінь, єдності минулого, сучасного і майбутнього.

Ключові слова: поезія, митець, образ, символ, творчість, переслідування, вигнання, національна пам'ять.

Лановик М. Художник в условиях тоталитарной системы (инкрустации на материале произведений Игоря Калинца)

Аннотація. В статті поднята проблема протистояння письменника і тоталітарної системи, мистецтва в умовах цензури, переслідування, арешта і заслання в поетическому творчестві Ігоря Калинца. Боротьбу людини і влади представлено в загальнолюдських вимірах боротьби Добра і Зла, Правди і Лжи крізь призму проблеми вибору в житті і творчестві. С допомогою аналізу системи образів-символів окреслено авторське розуміння влади слова і мовчавого протесту як неповиновлення, ідеї преданності і предателства, а також Вери, Надєжди і Любви як головних християнських цінностей. Личність творческогo людини в образах галереї українських письменників, музикантів і художників проектується на ідеї непоколебимості національної культури, збереження національної пам'яті, зв'язку поколінь, єдності минулого, сучасного і майбутнього.

Ключевые слова: поэзия, писатель, образ, символ, творчество, преследование, изгнание, национальная память.

Annotation. The article explores the problem of counteraction of an artist and a totalitarian system, and the art in conditions of censorship, persecution, arrest and exile in poetical creativity of Ihor Kalynets. The struggle between a person and authorities is presented in human dimensions of fight between Good and Evil, True and Lie through the prism of problem of a choice both in life and creativity. By means of system of symbolic images analyses the author's understanding of a word power and silent revolt as a insubordination, the concepts of faithfulness and unfaithfulness, as well as Faith, Hope and Love as the main Christian values are outlined. Figure of an artistic person in the images of gallery of Ukrainian poets and artists of different epochs is projected upon the idea of the ineradicable national culture, national memory preservation, generational connection and the unity of past, present and future.

Keywords: poetry, artist, image, symbol, creativity, persecution, exile, national memory.

301. Лановик М. Б. Образ Тараса Шевченка у поетичній візії Ігоря Калинца / М. Б. Лановик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується. 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 43–55.

Анотація. У статті окреслено образ Тараса Шевченка в поетичній візії Ігоря Калинца. Основна увага звернена на суголосність долі обох митців та їхніх мистецьких світів: зв'язок із фольклорною народнопісенною традицією, легендарним історичним минулим, орієнтація на вічні моральні та культурні цінності. Рецепція Шевченкової традиції у поетичних збірках І. Калинца представлена на рівні тематики і проблематики (образи розритої могили, зорі як національної мрії, пророчого слова), а також на рівні цитувань і алюзій. Зв'язок

між творчістю обох поетів репрезентовано як свідчення зв'язку поколінь, історичних епох у розвитку української культури з проекцією на проблему національного самовизначення та індивідуальної мистецької самоідентифікації.

Ключові слова: образ, поезія, традиція, взаємодія, самовизначення, Т. Шевченко, І. Калинець.

Лановик М. Образ Тараса Шевченко в поетическом видении Игоря Калинца

Аннотация. В статье обозначен образ Тараса Шевченко в поетическом видении Игоря Калинца. Основное внимание обращено на родственность судеб обоих писателей и их художественных миров: связь с фольклорной народной песенной традицией, легендарным историческим прошлым, ориентация на вечные оральные и культурные ценности. Восприятие традиции Шевченко в поэтических сборниках И. Калинца представлено на уровне тематики и проблематики (образы разрытой могилы, звезды как национальной мечты, пророческого слова), а также на уровне цитирования и аллюзий. Связь между творчеством обоих поэтов репрезентировано как свидетельство связи поколений, исторических эпох в развитии украинской культуры с проекцией на проблему национального самоопределения и индивидуальной авторской самоидентификации.

Ключевые слова: образ, поэзия, традиция, взаимодействие, самоопределение, Т. Шевченко, И. Калинец.

Lanovyk M. The image of Taras Shevchenko in poetical vision by Ihor Kalynets

Annotation. The article outlines the image of Taras Shevchenko in poetical vision by Ihor Kalynets. The main attention is drawn to the destiny resemblance of the both writers as well as their artistic worlds, such as folk song tradition, legendary historic past, and orientation upon the eternal moral and cultural values. The reception of Shevchenko's tradition in poetry collections by I. Kalynets is presented on the thematic and problematic stratum (images of a destroyed grave, a star as a national dream, prophetic Word), and on the stratum of citations and allusions. Connection between the poets is represented as evidence of generational connections, ties of historical epochs in Ukrainian culture development with the projection upon the problem of the national self-determination and personal artistic self-identification.

Keywords: image, poetry, tradition, interaction, self-determination, T. Shevchenko, I. Kalynets.

302. Скуратко Т. М. Методика шкільного вивчення поезії Івана Драча / Т. М. Скуратко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 130–139.

Анотация. У статті здійснена спроба шкільного методичного потрактування творчого доробку І. Драча. Розглядається психолого-педагогічний аспект сприйняття творчості поета, етапи вивчення, специфіка аналітичної роботи над текстом.

Ключові слова: шкільна програма, художній світ, аспект сприйняття, аналітична робота, національна модель, жанр, поетика, структура твору.

Скуратко Т. Методика школьного изучения поэзии Ивана Драча

Аннотация. В статье рассматривается методика изучения творческого задела И. Драча в школе, предлагаются новейшие педагогические приемы анализа его текстов, что их предусмотрено школьной программой.

Акцентується психолого-педагогічний аспект восприяття творчества поета, етапи изучения, специфика аналитической работы над текстом.

Ключевые слова: школьная программа, художественный мир, аспект восприяття, аналитическая работа, национальная модель, жанр, поэтика, структура произведения.

Skuratko T. Specifics of school reading of I. Drach's poetry

Annotation. The article deals with the method of study of creative works by I. Drach at school, the newest pedagogical receptions of analysis of his texts are offered, that they are in the school program. There are accented psychological-pedagogical aspect of perception of creation of poet, stages of study, specific of analytical prosecution of text.

Keywords: school program, artistic world, aspect of perception, analytical work, national model, genre, poetics, structure of work.

303. Скуратко Т. М. Мистецтво моделювання часу й простору в поемах Івана Драча / Т. М. Скуратко // Літератури світу: поетика, ментальність і духовність : збірник наукових праць / за ред. А. Козлова. – Кривий Ріг, 2014. – Вип. 3. – С. 152–162.

Анотація. У статті досліджено хронотопний світ у поемах Івана Драча, простежено розвиток драматизованої авторської думки, окреслено філософсько-психологічне підґрунтя поемної творчості митця, вивчено впливи літературних традицій (Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, П. Тичина, М. Рильський, М. Бажан) на формування літературного світогляду та стилю І. Драча. Значна увага приділяється суб'єктній організації авторської свідомості в ліро-епосі поета.

Ключові слова: жанр, поема, ліро-епос, хронотоп, часо-простір, епічність, драматизм, художній стиль, образ, сюжет, поет, ліричний герой.

Skuratko T. Искусство моделирования времени и пространства в поэмах Ивана Драча

Аннотация. В статье исследован хронотопный мир в поэмах Ивана Драча, прослежено развитие драматизированной авторской мысли, очерчены философско-психологические основы поэмого творчества писателя, изучены влияния литературных традиций (Т. Шевченко, И. Франко, Леся Украинка, П. Тычина, М. Рылский, Н. Бажан) на формирование литературного мировоззрения и стиля И. Драча. Значительное внимание уделяется субъектной организации авторского сознания в лиро-эпосе поэта.

Ключевые слова: жанр, поэма, лиро-эпос, хронотоп, временное пространство, эпичность, драматизм, художественный стиль, образ, сюжет, поэт, лирический герой.

Skuratko T. The art of time and space modelling in the poems by Ivan Drach

Annotation. The article investigates space and time correlation (chronotop) in the poems by Ivan Drach, examines the dramatization of the poet's thinking, and outlines philosophical and psychological background of his poetic writings. The article also analyzes the influence of literary canon and tradition (T. Shevchenko, I. Franko, Lessya Ukrainka, P. Tychna, M. Rylskuy, M. Bazhan) on Ivan Drach's literary style and outlook. The author's conceptual frame and structure of subjective consciousness as revealed in his poems are considered in the article.

Keywords: genre, poem, chronotop, space and time correlation, epic poetry, dramatization, literary style, plot, image, poet, lyrical hero.

304. Скуратко Т. М. Художній нарратив ліричних поем Івана Драча / Т. М. Скуратко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 39. – С. 185–192.

Анотація. У статті проаналізовано ідейно-естетичні пошуки І. Драча в жанрі поеми, з'ясовано типологічну специфіку жанрової природи поем автора, їх значення в літературному процесі новітньої доби, окреслено художній нарратив ліричних поем митця. Ліро-епос І. Драча розглядається в контексті розвитку української поезії ХХ століття, зокрема сучасників поета (Б. Олійник, Ліна Костенко, М. Вінграновський, Д. Павличко).

Ключові слова: жанр, ліризм, ліро-епічний нарратив, метафоричність, поема, поетика, теоретичний дискурс, хронотоп, образ, сюжет, ліричний герой, симфонізм, художній дискурс, шістдесятництво.

Скуратко Т. Художественный нарратив лирических поэм Ивана Драча

Анотація. В статье проанализированы идейно-эстетические поиски И. Драча в жанре поэмы, выяснена типологическая специфика жанровой природы поэм автора, их значение в литературном процессе современной эпохи, очерчен художественный нарратив лирических поэм писателя. Лирико-эпос И. Драча рассматривается в контексте развития украинской поэзии ХХ столетия, в частности, современников поэта (Б. Олейника, Лины Костенко, Н. Винграновского, Д. Павличко).

Ключевые слова: жанр, лиризм, лиро-эпический нарратив, метафоричность, поэма, поэтика, теоретический дискурс, хронотоп, образ, сюжет, лирический герой, симфонизм, художественный дискурс, шестидесятничество.

Skuratko T. Artistic narration of the lyrical poems by Ivan Drach

Annotation. The article analyzes the ideological and aesthetic quest of I. Drach in the genre of the poem, elucidates the typological nature of the specific genre of poems by their importance in the literary process of the modern era, and outlines the artistic narrative poems of the artist. Lyric-epic poetry by Ivan Drach is viewed in the context of Ukrainian poetry of the twentieth century, including contemporary poets (Borys Oliynyk, Lina Kostenko, M. Vingranovsky, D. Pavlychko).

Keywords: genre, lyric, lyric-epic narrative, metaphor, poem, poetics, theoretical discourse, time-space, image, story, lyrical hero, symphony, artistic discourse of the Sixties.

305. Ткачук М. П. Автодієгетичний наратор у ліриці Тараса Шевченка періоду заслання / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується. 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 55–77.

Анотація. У статті досліджено суб'єктно-об'єктну сферу лірики Т. Шевченка періоду заслання. Митець вдавався до скомплікованих форм вираження авторської свідомості в поезії, застосовуючи викладові форми

оповідача, розповідача, ліричного персонажа («рольова лірика»), автодієгетичного наратора, гетеродієгетичного наратора-усезнаця. Влучно моделюються суб'єктна сфера, взаємодія я – ти, я – інший, я – ми.

Ключові слова: суб'єкт, ліричний герой, ліричний персонаж, лірика, рольова лірика, автор.

Ткачук Н. П. Автодієгетический нарратор в лирике Тараса Шевченко периода заслания

Аннотация. Исследуется субъектно-объектная сфера лирики Тараса Шевченко. Поэт использовал комбинированные формы выражения авторского сознания в поэзии, используя нарративные формы рассказчика, лирического персонажа («ролевая лирика»), автодієгетического наратора, гетеродієгетического всеведующего повествователя. Удачно моделируется субъектная сфера, взаимодействие я – ты, я – другой, я – мы.

Ключевые слова: субъект, лирический герой, лирический персонаж, лирика, ролевая лирика, автор.

Tkachuk M. P. Autodiegetic narrator in Taras Shevchenko lyrics of the exile period

Annotation. This article explores subject-object sphere of Taras Shevchenko lyrics of the exile period. The artist used complicated forms of the author's conscience depiction in poetry using presentation forms of narrator, teller, lyrical character ("role lyrics"), autodiegetic narrator, all-knowing geterodiegetic narrator. The subjective sphere and interaction I — you, I — other, I — we are neatly modeled.

Keywords: subject, lyric hero, lyrical character, lyrics, role lyrics and author.

306. Ткачук М. П. Байкарська спадщина Левка Боровиковського / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 139–151.

Анотація. У статті досліджено тематику, жанрову своєрідність байкарського дискурсу Левка Боровиковського. Особлива увага звертається на художню майстерність письменника, який добрав влучні приказки і прислів'я, фольклорні звороти, що дозволило йому змалювати комедію життя тодішньої України. Витончена українська мова, лапідарність байок-прибаюток, викриття порків життя, дотепний гумор визначають жанрову своєрідність байок поета.

Ключові слова: байка, байка-прибаутка, тематика, сюжет, композиція, лапідарність стилю, гумор, художня майстерність.

Ткачук Н. П. Басенное наследие Льва Боровиковского

Аннотация. В статье исследованы тематика, жанровое своеобразие басенного дискурса Левка Боровиковского. Особое внимание обращено на художественное мастерство писателя, средствами которого он изобразил комедию жизни Украины его эпохи. Изящный украинский язык, краткость басен-прибаюток, разоблачение пороков жизни, тонкий юмор определяют жанровое своеобразие басен поэта.

Ключевые слова: басня, басня-прибаутка, тематика, сюжет, композиция, краткость стиля, юмор, художественное мастерство.

Tkachuk M. Inheritance of fabulist Levko Borovikovsky

Annotation. The subject, genre originality of discourse of fabulist Levko Borovikovsky are explored in the article. The special attention is paid to artistic mastery of writer which gathered additionally the well-aimed saying and proverbs, folk-lore phrases, that allowed to him to represent the comedy of life of that time in Ukraine. Refined Ukrainian short fabulous catching stories, exposure of vices of life, determine witty humour genre originality of fables of the poet.

Keywords: fable, theme, subject, composition, brevity of style, humour and artistic mastery.

307. Ткачук М. П. Жанрова природа лірики у колі сучасних літературознавчих досліджень : [рецензія] / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 497–500. – Рец. на кн.: Назарець В. М. Жанрові модифікації української адресованої лірики : монографія / Віталій Миколайович Назарець ; ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука». – Рівне : О. Зень, 2014. – 384 с.

308. Ткачук М. П. Наративна стратегія поеми «Катерина» Тараса Шевченка / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 238–252.

Анотація. У статті досліджується наративна стратегія поеми «Катерина» Тараса Шевченка. В художньому світі твору гетеродієгетичний (третьоособовий) наратор розповідає про історію зведеної дівчини, виступає експліцитним, тобто явним оповідачем, заявляючи про себе у ліричних відступах. Він дає оцінку вчинкам персонажів, моделює центрогеройний сюжет, повчає уявних читачів і безпосередньо звертається до Катерини, співчуваючи їй.

Ключові слова: нарація, оптика, гетеродієгетичний наратор, гомодієгетичний наратор, аукторіальна розповідна ситуація, поема.

Ткачук Н. Художественный нарратив поэмы «Катерина» Тараса Шевченко

Аннотация. В статье исследуется нарративная стратегия поэмы «Катерина» Тараса Шевченко. В художественном мире произведения гетеродиегетический (от третьего лица) нарратор рассказывает историю брошенной девушки, представляется эксплицитным, то есть явным повествователем, заявляя о себе в лирических отступлениях. Он оценивает поступки персонажей, моделирует центрогеройный сюжет, напутствует воображаемых читателей и непосредственно обращается к Катерине, сочувствуя ей.

Ключевые слова: наррация, оптика, гетеродиегетический нарратор, гомодиегетический нарратор, аукториальная нарративная ситуация, поэма.

Tkatchuk M. The narrative optics of the poem «Kateryna» by Taras Shevchenko

Annotation. The article deals with the analysis of the narrative strategy of the poem «Kateryna» by Taras Shevchenko. In the artistic world there is explicit heterodiegetic (third-person) narrator representing himself in lyric digressions, telling

about the abandoned girl. He evaluates the characters deeds, models charactercentered plot, teaches imagined readers and directly appeals to Kateryna sympathizing her.

Keywords: narration, optics, heterodiegetic narrator, homodiegetic narrator, auctorial narrative situation, poem.

309. Ткачук М. П. Новелістичний дискурс Гі де Мопассана / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 41. – С. 260–277.

Анотація. У статті висвітлюються художні пошуки в жанрі новели Гі де Мопассана, що написані в річищі поетики реалізму. У них автор продемонстрував художню майстерність у змалюванні драматизму життя, відтворив проникливий аналіз людських стосунків і характерів. Його новели національні за своїм духом, іронією, деякою еротичною вільністю і почуттям міри в моделюванні художньої картини світу.

Ключові слова: новела, дискурс, гетеродієгетичний наратор, реалізм, іронія, французький характер, тематика.

Ткачук Н. П. Новеллистический дискурс Ги де Мопассана

Аннотация. В статье раскрыты художественные поиски в жанре новеллы Ги де Мопассана, написанные в русле поэтики реализма. Автор продемонстрировал художественное мастерство в изображении драматизма жизни, воссоздал пронизательный анализ человеческих отношений и характеров. Его новеллы национальны за своим духом, иронией, некоторой эротической свободой и чувством меры в моделировании художественной картины мира.

Ключевые слова: новелла, дискурс, гетеродієгетический наратор, реалізм, іронія, чувство меры, художественная картина мира.

Tkachuk M. Short stories discourse of Guy de Maupassant

Annotation. The article explores artistic of searchings in short story genre of Guy de Maupassant and of those written in the river-bed of poetics of realism. An author showed artistic mastery in imaging dramatic effect of life, recreated the penetrating analysis of human relations and characters. His short stories are national in their spirit, irony, some erotic freedom and sense of measure in the design of artistic picture of world.

Keywords: short story, diskurs, geterodiegeticheskiy narrator, realism, irony, sense of measure, artistic picture of world.

310. Ткачук М. П. Українські митці ХХ століття в силовому полі Тараса Шевченка / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується. 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – Тернопіль, 2014. – С. 252 – 289.

Анотація. Розглядаються питання спадкоємності і творчої рецепції, образів, концептів та ідей Тараса Шевченка в ХХ столітті в українській літературі. Митці слова у своїх естетичних шуканнях спиралися та художні

здобутки поета, продовжували його традиції і на цій основі моделювали художню картину світу та місце людини в ній.

Ключові слова: традиції, рецепція, наратив, наратор, новаторство, художній світ, жанрове багатство, поетика.

Ткачук Н. П. Украинские художники XX века в силовом поле Тараса Шевченко

Аннотація. Рассматриваются вопросы преемственности и творческой рецепции, образов, концептов и идей Тараса Шевченко в XX веке в украинской литературе. Художники слова в своих эстетических исканиях опирались и художественные достижения поэта, продолжали его традиции и на этой основе моделировали художественную картину мира и место человека в ней.

Ключевые слова: традиции, рецепция, нарратив, рассказчик, новаторство, художественный мир, жанровое богатство, поэтика.

Tkachuk M. P. Ukrainian artists of the XXth century in Taras Shevchenko's force field

Annotation. The questions of succession and creative reception, of images, concepts and Taras Shevchenko's ideas in the XXth century in Ukrainian literature are discussed in the article. The artists of words in their searchings based themselves on the poets artistic achievements, pursued his traditions and modeled artistic picture of the world and human being's place in it on this basis.

Keywords: traditions, reception, narrative, narrator, novelty, artistic world, genre variety and poetics.

311. Ткачук М. П. Художній наратив новел Ольги Кобилянської / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 39. – С. 209–217.

Анотація. У статті досліджується художній дискурс новел Ольги Кобилянської, яка продемонструвала майстерність у зображенні драматизму життя і долі людини. Її новели сповнені проникливого аналізу людських стосунків і характерів, конфліктів і перипетій, вчинків і розв'язків. У новелах переважає гомодієгетичний наратор, який оповідає або про світ своїх почуттів, або є свідком подій і вчинків героїв.

Ключові слова: новела, дискурс, нарація, наратор, фікційний світ, модернізм.

Ткачук Н. П. Художественный нарратив новелл Ольги Кобылянской.

Аннотація. В статье исследуется художественный дискурс новелл Ольги Кобылянской, которая продемонстрировала мастерство в изображении драматизма жизни и судьбы человека. Ее новеллы полны проникновенного анализа человеческих отношений и характеров, конфликтов и перипетий, поступков и решений. В новеллах преобладает гомодиегетичный рассказчик, который повествует или о мире своих чувств, или является свидетелем событий и поступков героев.

Ключевые слова: новелла, дискурс, нарация, рассказчик, фиктивный мир, модернизм.

Tkachuk M. Narrative discourse of novelettes by Olha Kobylianska

Annotation. The artistic discourse of novelettes by Olha Kobylianska, which showed mastery in depiction of dramatic effect of life and fate of man, is explored in

the article. Her short stories are full of penetrating analysis of human relations and characters, conflicts and peripeteias, acts and decisions. Homodiegetic narrator prevails in short stories and he narrates either about the world of his senses or is the witness of events and acts of heroes.

Keywords: novelette, discourse, narration, narrator, fictional world and modernism.

312. Ткачук М. П. Цикл праць про Шевченка крізь оптику цілісного аналізу Василя Сімовича / М. П. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується. 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 94–108.

Анотація. У статті висвітлюється літературознавча концепція Василя Сімовича, зокрема його метода цілісного аналізу тексту на прикладі циклу статей про Тараса Шевченка. Постать Сімовича розглядається на широкому тлі розгортання критичного дискурсу українського літературознавства першої половини ХХ століття.

Ключові слова: шевченкознавство, цілісний аналіз, дискурс, рецепція, рефлексія, цикл.

Ткачук Н. П. Цикл работ о Шевченко сквозь оптику целостного анализа Василия Симовича

В статье освещается литературоведческая концепция Василия Симовича, в частности его методика целостного анализа текста на примере цикла статей о Тарасе Шевченко. Фигура Симовича рассматривается на широком фоне развертывания критического дискурса украинского литературоведения первой половины ХХ века.

Ключевые слова: шевченковедение, целостный анализ, дискурс, рецепция, рефлексия, цикл.

Tkachuk M. P. Cycle of works about Shevchenko through the entire analysis by Vasyl Simovich

Annotation. This article explores the literary criticism conception of Vasyl Simovych and his method of entire text analysis using the cycle of works about Shevchenko as example in particular. Simovich figure is viewed upon the broad background Ukrainian literary criticism development of the first half of the XXth century.

Keywords: Shevchenko lore, entire analysis, discourse, reflection and cycle.

313. Ткачук О. М. Філософія та етика Тараса Шевченка в літературно-критичному дискурсі Володимира Винниченка / О. М. Ткачук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2014. – Вип. 40 : присвячується. 200-річному ювілею від дня народження Т. Шевченка. – С. 394–398.

Анотація. Досліджується стаття Володимира Винниченка «Філософія й етика Тараса Шевченка», присвячується феномену національного поета, розкрито його роль у формуванні нових цінностей особи, яка полягає в «цільній натурі», «гармонії тіла і душі, «гармонії світогляду і життя», «сталості

світогляду». Звідси – його популярність серед народних мас. Адже поет сформулював нову гуманістичну концепцію людини.

Ключові слова: стаття, феномен поета, духовні цінності, нова етика, концепція людини.

Ткачук А. Философия и этика Тараса Шевченко в литературно-критическом дискурсе Владимира Винниченко

Аннотация. Исследуется статья Владимира Винниченко, в которой рассматриваются вопросы философии и этики, раскрыты феномен поэта, целостность натуры, мировоззрения Шевченко, его роль в формировании новых ценностей личности. Обращается внимание на популярность национального пророка, который сформулировал новую гуманистическую концепцию человека.

Ключевые слова: статья, феномен поэта, духовные ценности, новая этика, концепция человека.

Tkachuk O. Philosophy and ethics of Taras Shevchenko in literary criticism discourse by Vododymyr Vynnychenko

Annotation. «Philosophy and ethics of Taras Shevchenko» article by Vododymyr Vynnychenko, which is dedicated to national poet phenomenon, is investigated in the article. His role in new values of a person development, which lies in «whole-heartedness», «body and sole harmony», «life and world view harmony» and «world view steadiness», is revealed. Hence follows his popularity among ordinary people. The poet formulated new humanistic concept of a man.

Keywords: article, poet phenomenon, spiritual values, new ethics and concept of human.

Хіміко-біологічний факультет

Кафедра ботаніки та зоології

314. Барна М. М. Відомий український ботанік, флорист, систематик, еколог і фітосозолог: до 85-річчя від дня народження професора В. І. Чопика / М. М. Барна, Л. С. Барна // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2 (59). – С. 86–101.

315. Біоцентризм – методологія висвітлення місця та ролі тварин у природі та житті людини в контексті формування сучасної природничо-наукової картини світу / Л. О. Шевчик, Г. М. Голіней, С. С. Подобівський, М. А. Крижановська, Н. Я. Кравець // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2 (59). – С. 78–82.

Анотація. Сучасна наукова картина світу ґрунтується на основі концепції біоцентризму, котрий декларує цілісність живої природи і реалізується через принципи рівноправності всього живого, рівневої організації життя, коеволуції та біоетики. Неоціненна роль концепції біоцентризму і у регламентації взаємовідносин між тваринним світом Землі і людиною як складовою частиною

останнього. Зокрема, в статті детально проаналізовані різні аспекти місця і ролі тварин у житті та господарській діяльності людини, уточнені основні принципи регламентації практичної участі людини в житті живої природи.

Ключові слова: загальна наукова картина світу, природничо-наукова картина світу, біоцентрична концепція, принципи біоцентризму, екологічні функції тварин, принципи регламентування взаємовідносин тварини та людського суспільства.

Шевчик Л. О., Голиней Г. М., Подобивський С. С., Крижановська М. А., Кравець Н. Я. Биоцентризм – методология определения места и роли животных в природе и жизни человека в контексте формирования современной естественно-научной картины мира

Аннотація. Современная научная картина мира основана на концепции биоцентризма, который декларирует целостность живой природы и реализуется через принципы равноправия всего живого, уровневой организации жизни, коэволюции и биоэтики. Концепция биоцентризма регламентирует взаимосвязь между животным миром Земли и человека как составляющей части последнего. Кроме того, в статье детально проанализированы разные аспекты места и роли животных в жизни и хозяйской деятельности человека, рассмотрены основные принципы регламентации практического участия человека в жизни живой природы.

Ключевые слова: научная картина мира, естественно-научная картина мира, концепция биоцентризма, экологические функции животных, взаимосвязи в живой природе.

Shevchik L. O., Holiney H. M., Podobivskiy S. S., Kryzhanovska M. A., Kravets N. Ya. Biocentrism – the main factor of explanation of the place and role of animals in nature and human life within formation of modern natural and scientific picture of the world

Annotation. Modern scientific picture of the world is based on the biocentrism concept, which declares wholeness of wildlife and is realized through the equality principles of all living, the level of life organization, the coevolution and bioethics. The biocentrism concept plays invaluable role in regulation of relationship between fauna and human as part of the last.

Keywords: general scientific world, natural-scientific world, biocentric concept, principles of biocentrism, ecological functions of animals, principles of regulation of relations between animals and human society.

316. Гурська О. В. Компонентний склад ефірної олії листків *Purethrum parthenium* (L.) smith. / О. В. Гурська, С. В. Пида // Фізіологія рослин і генетика. – Київ, 2014. – Т. 46, № 4 (270). – С. 351–356.

Анотація. Методом хромато-мас-спектрофотометрії досліджено якісний склад і кількісний вміст ефірних олій листків чотирьох сортів *Purethrum parthenium* (L.) Smith., який становив 0,43–1,48 % у перерахунку на абсолютну суху речовину. У складі ефірних олій листків *P. parthenium* переважали монотерпеноїди: камфора (38,4–64,6 %), хризантенілацетат (20,6–34,2 %), борнілацетат (1,7–5,8 %). *P. parthenium*, культивований в ґрунтово-кліматичних умовах Північного Поділля, належить до камфора/хризантенілацетат хемотипу.

Ключові слова: Pyrethrum parthenium (L.) Smith., ефірні олії, терпеноїди, компонентний склад.

Гурская О. В., Пыда С. В. Компонентный состав эфирного масла листьев Pyrethrum parthenium (L.) Smith.

Аннотация. Методом хромато-мас-спектрометрии исследован качественный состав и количественное содержание эфирных масел в листьях четырех сортов Pyrethrum parthenium (L.) Smith., которое составляло 0,43 – 1,48% в пересчете на абсолютно сухое вещество. В составе эфирных масел листьев P. parthenium преобладали монотерпеноиды: камфора (38,4 – 64,6%), хризантенилацетат (20,6 – 34,2%), борнилацетат (1,7 – 5,8%). Таким образом, культивируемый в почвенно-климатических условиях Северного Подолья Украины P. parthenium принадлежит к хемотипу камфора/хризантенилацетат.

Ключевые слова: Pyrethrum parthenium (L.) Smith., эфирные масла, терпеноиды, компонентный состав.

Gurska O. V., Pyda S. V. The investigation of essential oil composition of Pyrethrum parthenium (L.) Smith. Leaves

Annotation. Qualitative composition and quantitative content of leaf's essential oil of 4 varieties Pyrethrum parthenium (L.) Smith. were investigated by chromatography-mass spectrometry method. The amounts of essential oil were 0,43 – 1,48% (w/w). Monoterpenes dominated in essential oil of P. parthenium leaves. Camphor (38,4 – 64,6%), chrysanthenyl acetate (20,6 – 34,2%) and bornyl acetate (1,7 – 5,8%) were the main components of essential oil. P. parthenium, which is cultivated in soil and climatic conditions of the Northern Podillya of Ukraine, belongs to the camphor/chrysanthenyl acetate chemotype.

Keywords: Pyrethrum parthenium (L.) Smith., essential oil, terpenes, component structure.

317. Гурська О. В. Особливості росту та розвитку піретруму дівочого, інтродукованого в умовах Західного лісостепу України / Гурська О. В., Пыда С. В. // Біологічний вісник МДПУ ім. Б. Хмельницького / Мелітоп. держ. пед. ун-т ім. Богдана Хмельницького ; голов. ред. О. В. Мацюра. – Мелітополь, 2014. – № 2. – С. 34–41.

Анотация. Досліджено особливості росту та розвитку чотирьох сортів піретруму дівочого (Pyrethrum parthenium (L.) Smith), інтродукованого в ґрунтово-кліматичних умовах Західного Лісостепу України. Встановлено, що вегетація рослин у відритому ґрунті тривала 150-165 діб, період цвітіння – 80-90. Описано основні еколого-біологічні особливості рослини даного виду: невибагливість до ґрунтів, посухостійкість, світло- та теплолюбність. Рослини успішно вегетують та плодоносять у даній ґрунтово-кліматичній зоні, зберігають високі декоративні якості протягом усього вегетаційного періоду.

Ключові слова: Pyrethrum parthenium (L.) Smith, вегетаційний період, онтогенез, фенологічні фази, ґрунтово-кліматичні умови.

Гурская О. В., Пыда С. В. Особенности роста и развития пиетрума девичьего, интродуцированного в условиях Западной лесостепи Украины

Аннотация. Исследованы особенности роста и развития четырех сортов пиетрума девичьего (Pyrethrum parthenium (L.) Smith), интродуцированного в почвенно-климатических условиях Западной Лесостепи Украины. Установлено,

что вегетация растений в открытом грунте длилась 150-165 суток, период цветения – 80-90. Описаны основные эколого-биологические особенности растений данного вида: неприхотливость к почвам, засухоустойчивость, свето- и теплолюбивость. Растения успешно развиваются и плодоносят в данной почвенно-климатической зоне, сохраняют высокие декоративные качества в течение всего вегетационного периода.

Ключевые слова: Pyrethrum parthenium (L.) Smith, вегетационный период, онтогенез, фенологические фазы, почвенно-климатические условия.

Gurs'ka O. V., Pyda S. V. Growth and development characteristics of Pyrethrum parthenium (L.) Smith, introduced in the Western forest-steppe of Ukraine

Annotation. The characteristics of the growth and development of four varieties of Pyrethrum parthenium (L.) Smith., introduced in edaphic-climatic conditions of Western Steppes of Ukraine were studied. The duration of plant growth on the field was 150-165 days, the flowering period was 80-90. The ecological and biological characteristics of this species (soil indifference, heliophile and thermophyte features were described. It is showed that plants were successfully vegetated and fruited in this edaphic-climatic zone and were remained high decorative quality throughout the vegetative period.

Keywords: Pyrethrum parthenium (L.) Smith., vegetative period, ontogenesis, phenological phases, edaphic-climatic, conditions.

318. Конончук О. Б. Вплив рістрегуляторів Регоплант і Стимпо на симбіотичну систему та продуктивність квасолі / О. Б. Конончук, С. В. Пида, І. П. Григорюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 3 (60), спец. вип. : Біологічна фіксація азоту. – С. 109–114.

Анотація. Дослідженнями встановлено, що передпосівна обробка насіння рістрегулятором Регоплант значніше стимулює утворення і функціонування спонтанного квасоле-ризобіального симбіозу у фазу цвітіння, ніж регулятор Стимпо. Обидва препарати підвищують зернову продуктивність квасолі в ґрунтово-кліматичних умовах Тернопільської області за рахунок стимулювання різних елементів структури урожаю.

Ключові слова: Phaseolus vulgaris L., Rhizobium leguminosarum biovar phaseoli, Регоплант, Стимпо, симбіоз, продуктивність

Конончук А. Б., Пида С. В., Григорюк И. А. Влияние рострегуляторов Регоплант и Стимпо на симбиотическую систему и продуктивность фасоли

Аннотация. В статье исследовано формирование и функционирование симбиотических систем фасоли обыкновенной с местными популяциями почвенных клубеньковых бактерий и продуктивность культуры под действием регуляторов роста растений с биозащитными свойствами Регоплант и Стимпо.

Установлено, что предпосевная обработка семян рострегулятором Регоплант эффективнее влияет на образование и функционирование фасоле-ризобиального симбиоза в фазу цветения, чем Стимпо, и сохраняет стимулирующий эффект во время зеленого боба.

Биорегуляторы Регоплант и Стимпо повышают зерновую продуктивность фасоли на 9,8-14,3% за счет стимулирования ростовых процессов в надземной

части растений, более высокой густоты стеблестоя и других элементов структуры урожая.

Полученные данные указывают на целесообразность и перспективность использования регуляторов роста Регоплант и Стимпо для повышения семенной продуктивности фасоли, а Регопланта – для оптимизации симбиотической азотфиксации, как дополнительных элементов технологии выращивания культуры в местных почвенно-климатических условиях.

Ключевые слова: Phaseolus vulgaris L., Rhizobium leguminosarum biovar phaseoli, Регоплант, Стимпо, симбиоз, производительность.

Kononchuk O. B., Pyda S. V., Hrigoryuk I. P. Influence of growth regulators Regoplant and Stympto on symbiotic system and productivity of common bean (Phaseolus vulgaris L.)

Annotation. The formation and functioning of symbiotic systems of the common bean with local populations of soil legume bacteria and planting productivity under the influence of growth regulators with protective properties Regoplant and Stympto were studied.

It was established that the presowing seed treatment with the regulator of growth Regoplant influences the formation and functioning of the Rhizobium – bean symbiosis more effectively than Stympto in the flowering period and preserves its stimulating effect during of green bean.

Bioregulators Regoplant and Stympto increase grain productivity by 9,8-14,3% due to stimulating growth processes in the above-ground part of a plant, higher haulm density and other elements of yield components.

The obtained data demonstrate the appropriateness and prospects of the use of growth regulators Regoplant and Stympto for the increase in the common bean productivity and Regoplant for optimization of symbiotic nitrogen fixation. These growth regulators are to be used as additional elements of the crop cultivation technology under the conditions of local soil and climate.

Keywords: Phaseolus vulgaris L., Rhizobium leguminosarum biovar phaseoli, Regoplant, Stympto, symbiosis, productivity.

319. Кравець Н. Я. Застосування методу моделювання в процесі навчання мікробіології / Н. Я. Кравець, І. М. Грод, Л. О. Шевчик // Медична освіта : науково-практичний журнал / Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського. – Тернопіль, 2014. – № 1 (67). – С. 44–48.

Анотація. В процесі глобалізації біологічної освіти назріла нагальна необхідність активізації навчальної діяльності студентів, що реалізується через запровадження різноманітних інноваційних форм і методів навчання, в зв'язку з цим репрезентовано моделювання як один з найефективніших методів, а саме, процес складання й застосування різних моделей для глибшого проникнення в суть навчального матеріалу, узагальнення і систематизації знань. Акцентовано увагу на особливостях формування інформаційної компетенції студентів в процесі використання моделювання як одного із методів удосконалення навчального процесу та підвищення якості підготовки студентів на заняттях зоології, паразитології, еволюційного вчення та мікробіології, в тому числі і медичної мікробіології.

Ключові слова: біологічна освіта, глобалізація освіти, інноваційні форми навчання, інноваційні методи навчання, моделювання, мікробіологія, медична мікробіологія.

Кравець Н. Я., Грод І. Н., Шевчик Л. Е. Использование метода моделирования в процессе изучения микробиологии

Аннотація. Авторы статьи акцентируют внимание на особенностях формирования информационной компетенции студентов в процессе преподавания микробиологии в медицинских университетах как одной из составляющих профессиональной компетентности будущих специалистов.

Ключевые слова: биологическое образование, инновационные формы обучения, инновационные методы обучения, моделирование, микробиология, медицинская микробиология.

Kravets N. Ya., Hrod I. M., Shevchyk L. O. Usage of the modeling method in the process of learning microbiology

Annotation. The peculiarities of creation of students information competence in the process of teaching microbiology in Medical Universities as a part of professional competence of future specialists are described in the article.

Keywords: student's, information, competence, process of teaching microbiology, described.

320. Крижановська М. А. Вивчення мутагенного впливу формаліну на окремі показники ярої пшениці м'якої *Triticum aestivum* L. сорту рання 93 / М. А. Крижановська, Л. О. Шевчик // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2 (59). – С. 34–37.

Анотація. В статті представлені результати впливу різних концентрацій формаліну на зміну продуктивних якостей ярої пшениці м'якої сорту Рання 93. Встановлено, що використані концентрації формаліну – 0,5%, 0,25%, 0,1% мають як негативну так і позитивну дію. Негативний, мутагенний вплив виявлено при концентрації формаліну 0,5% (схожість рослин, довжину стебла) та 0,25% (масу 1000 насінин). Позитивний, стимулюючий ефект даного мутагену простежується при концентраціях 0,25% і 0,1% (кількість колосків у колосі, кількість зерен у колосі та колоску). На масу 1000 насінин стимулюючу дію має формалін тільки при концентрації 0,1%.

Ключові слова: пшениця, мутагенний вплив, формалін різних концентрацій, зміна продуктивних якостей.

*Крыжановская М. А., Шевчик Л. О. Изучение мутагенного влияния различных концентраций формалина на некоторые показатели ярой пшеницы мягкой *Triticum aestivum* сорта ранняя 93*

Аннотація. В статье представлены результаты влияния различных концентраций формалина на изменение продуктивных свойств ярой пшеницы мягкой сорта Ранняя 93. Установлено, что использование концентраций формалину – 0,5%, 0,25%, 0,1% имеет как отрицательный так и положительный эффект. Отрицательное мутагенное влияние установлено при концентрации 0,5% (всхожесть растений, длина стебля) и 0,25% (масса 1000 семян). Положительный, стимулирующий эффект данного мутагена прослеживается при

концентрации 0,25% и 0,1% (количество колосков в колосе, количество зерен в колосе и колоске). На массу 1000 зерен стимулирующий эффект дал формалин концентрации 0,1%

Ключевые слова: пшеница мутагенное влияние, формалин различных концентраций, изменение продуктивных показателей

Kryzhanovska M. A., Shevchyk L. O. The studi of mutagenis effects of formalin of different concntration unto separate sndices of soft spring wheat

Annotation. Since soft wheat is the main crop of bread production and occupies a considerable area in the Ternopil region, the goal of our research work was the experimental study of changing the biological characteristics and indices of productivity of soft wheat sort Tritikumaestivum Early 93 under the influence of different concentrations of formalin.

It was established that the concentration of formalin - 0.5%, 0.25%, 0.1% had both negative and positive effects. Negative mutagenic effect was detected at a concentration of 0.5% formalin (similar plants, long stems) and 0.25% (weight of 1000 seeds). A positive stimulating effect of the mutagen was observed at concentrations of 0.25% and 0.1% (number of spikelets in the ear, number of grains in the ear). Only formalin of a concentration of 0.1% has stimulatory effect on 1000 seeds.

Keywords: wheat, mutagenic effect, formalin of different concentration, the change of productive qualities.

321. Москалюк Н. В. Використання системи завдань в процесі формування дослідницьких умінь студентів при вивченні біологічних дисциплін / Н. В. Москалюк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота / голов. ред. І. В. Козубовська. – Ужгород, 2014. – № 32. – С. 125–129.

Анотація. У статті проаналізовано та розкрито методологічну сутність поняття «завдання», «навчально-дослідницькі завдання». Розглянуто погляди сучасних дослідників щодо дослідницької підготовки студентів в процесі вивчення біологічних дисциплін. Наведено приклади різних типів завдань при формуванні дослідницьких умінь студентів в процесі фахової підготовки.

Ключові слова: завдання, система завдань, дослідницькі уміння, навчально-дослідницькі завдання, професійна підготовка.

Москалюк Н. В. Использование системы задач в процессе формирования исследовательских умений студентов при изучении биологических дисциплин

Аннотация. В статье проанализирована и раскрыта методологическая сущность понятия «задание», «учебно-исследовательские задания». Рассмотрены взгляды современных исследователей, относительно исследовательской подготовки студентов в процессе изучения биологических дисциплин. Приведены примеры разных типов заданий при формировании исследовательских умений студентов в процессе профессиональной подготовки.

Ключевые слова: задание, система заданий, исследовательские умения, учебно-исследовательские задания, профессиональная подготовка.

Moskalyuk N. Using tasks in the process of research skills of students in the study of biological sciences

Annotation. Methodological essence of concept «task», «educational-research tasks», is analysed in the article and exposed. The looks of modern researchers are

considered in relation to research preparation of students in the process of study of biological disciplines. Examples of different types of tasks are made at forming of research abilities of students in the process of professional preparation.

Keywords: task, system of tasks, research abilities, educational-research tasks, professional preparation.

322. Москалюк Н. В. «Фізіологія рослин» як навчальна дисципліна в педагогічних університетах / Н. В. Москалюк // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 3 (60), спец. вип. : Біологічна фіксація азоту. – С. 142–145.

Анотація. У статті узагальнено методичні аспекти викладання навчальної дисципліни «Фізіологія рослин». Розглянуто головні особливості процесу підготовки майбутніх вчителів, що доводить необхідність удосконалення змісту, форм і методів навчання. Окреслено педагогічні цілі, що лежать в основі формування сучасної технології навчання. Наведено приклади завдань різного рівня складності, що сприяють високій активності і самостійності студентів, уможливають набуття умінь користування обладнанням, забезпечують умови для формування важливих практичних умінь. Проаналізовано чинники, що підтверджують необхідність упровадження і систематичного використання в навчальному процесі активних методів навчання, проаналізовано особливості методів і прийомів для стимулювання пізнавального інтересу студентів під час навчання.

Ключові слова: фізіологія рослин, експеримент, знання, уміння, навички.

Москалюк Н. В. «Физиология растений» как учебная дисциплина в педагогических университетах

Аннотация. В статье обобщены методические аспекты преподавания учебной дисциплины «Физиология растений». Рассмотрены главные особенности процесса подготовки будущих учителей, что доказывает необходимость усовершенствования содержания, форм и методов обучения. Определены педагогические цели, лежащие в основе формирования современной технологии обучения. В частности, приведены примеры задач различного уровня сложности, что способствует высокой активности и самостоятельности студентов, приобретению навыков пользования оборудованием, обеспечивает условия для формирования важных практических умений. Проанализированы факторы, подтверждающие необходимость внедрения и систематического использования в учебном процессе активных методов обучения, показаны особенности методов и приемов для стимулирования познавательного интереса студентов во время учебы.

Ключевые слова: физиология растений, эксперимент, знания, умения, навыки.

Moskalyuk N. «Plant physiology» as an academic discipline in normal university

Annotation. This article summarizes the methodological aspects of teaching «Plant Physiology». Main features of the training of future teachers are examined, which proves the need to improve the content, forms and methods of teaching.

Educational goals that underlie the formation of modern educational technologies are outlined. In particular, the examples of tasks of different difficulty levels that contribute to high activity and independence of students, enable to acquire skills to use the equipment, provide conditions for important practical skills are given. The factors that confirm the need for the introduction and systematic educational usage of active learning methods are analyzed, peculiarities of methods and techniques for promoting cognitive interest of students during their studies are analyzed too.

Keywords: plant physiology, experiment, knowledge, skills.

323. Навчальний посібник з ботаніки : [рецензія] / Криницький Г. Т., Барна Л. С., Герц Н. В., Мацюк О. Б., Яворівський Р. Л. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2 (59). – С. 83–85. – Рец. на кн.: Барна М. М. Ботаніка : практикум з анатомії та морфології рослин / М. М. Барна. – Тернопіль : Терно-граф, 2014. – 304 с. : іл.

324. Пыда С. В. Дія бактеріальних препаратів та регуляторів росту рослин на фотосинтетичний апарат люпину білого (*Lupinus albus* L.) / С. В. Пыда, О. В. Тригуба, І. П. Григорюк // Біоресурси і природокористування / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – Київ, 2014. – Т. 6, № 1/2. – С. 12–17.

Анотація. Досліджено вплив передпосівної обробки насіння ризобіфітом на основі *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) штамів 367а, 5500/4 та регуляторами росту рослин Стімпо і Регоплант та їхніми композиціями на фотосинтетичний апарат рослин *Lupinus albus* L. сортів Діета та Серпневий. Високу ефективність сумісного застосування регуляторів росту рослин із ризобіфітом за площею листової поверхні та вмістом пігментів.

Ключові слова: люпин білий, рістрегулятори, ризобіфіт, площа, пігменти, фотосинтез.

Pyda S. V., Tryhuba E. V., Hrygoryuk I. A. Фотосинтетический аппарат люпина белого в зависимости от действия бактериальных препаратов и регуляторов роста растений

Аннотация. Исследовано влияние предпосевной обработки семян *Lupinus albus* L. ризобіфітом на основании *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) штаммов 367а, 5500/4 и регуляторами роста растений «Стімпо», «Регоплант» и их композициями на фотосинтетический аппарат растений сортов Диета и Серпнэвий. Показано высокую эффективность совместного применения регуляторов роста растений с ризобіфітом относительно увеличения площади листовой поверхности и содержания пигментов.

Ключевые слова: люпин белый, рострегуляторы, ризобіфіт, площадь, пигменты, фотосинтез.

*Pyda S., Tryhuba O., Hrygoryuk I. The effect of bacterial preparations and plant growth regulators on photosynthetic apparatus of *Lupinus albus* L.*

Annotation. The influence of presowing treatment of *Lupinus albus* L. seeds by ryzobophytum based on *Bradyrhizobium* sp. 367а's strain, 5500/4 а's strain, and plant growth regulators «Stimpo», «Rehoplant» and their compositions on the

photosynthetic apparatus of Dieta and Serpnevyy varieties has been researched. The common use of the plant growth regulators with rhizobium proved to be highly efficient and significantly contributed to the increase of the area of leaf surface and pigment content.

Keywords: Lupinus white, growth regulators of plants, rhizobium, leaf surface, pigments, photosynthesis.

325. Пида С. В. Формування і функціонування симбіотичної системи *Lupinus albus* L. – *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) за використання ризобію і рістрегуляторів / С. В. Пида, О. В. Тригуба, О. Б. Конончук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 3 (60), спец. вип. : Біологічна фіксація азоту. – С. 156–161.

Анотація. Проведено дослідження динаміки формування та функціонування симбіотичного апарату люпину білого сортів Діета та Серпневий за обробки насіння ризобієм на основі *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) штамів 367а і 5500/4, регуляторами росту рослин Регоплант і Стимпо. В онтогенезі люпину білого виявлено два піки азотфіксувальної активності: під час бутонізації рослин та у фазу зеленого бобу. Застосування композицій ризобію з регуляторами росту рослин інтенсифікувало наростання бульбочок на коренях люпину білого. Виявлено позитивний ефект від комплексної обробки люпину білого ризобієм, штам 5500/4 і регулятором росту рослин Регоплант.

Ключові слова: люпин білий, симбіотична система, бульбочки, ризобіт, регулятори росту рослин

*Пыда С. В., Тригуба Е. В., Конончук А. Б. Формирование и функционирование симбиотической системы *Lupinus albus* L. -*Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) при использовании ризобифита и рострегуляторов*

Аннотація. Проведено исследование динамики формирования и функционирования симбиотического аппарата люпина белого сортов Диета и Сэрпневый при обработке семян ризобифитом на основании *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) штаммов 367а і 5500/4, регуляторами роста растений Регоплант и Стымпо. В онтогенезе люпина белого выявлено два пика азотфиксирующей активности: во время бутонизации растений и в фазе зеленого боба. Применение композиций ризобифита с регуляторами роста растений способствовало нарастанию клубеньков на корнях люпина белого. Виявлено положительный эффект от комплексной обработки люпина белого ризобифитом, штамм 5500/4 и регулятором роста растений Регоплант.

Ключевые слова: люпин белый, симбиотическая система, клубеньки, ризобифит, регуляторы роста растений.

*Pyda S. V., Tryguba E. V., Kononchuk O. B. Formation and functioning of symbiotic system *Lupinus albus* L. *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) for using of rhizobifit and growth regulators*

Annotation. Research of dynamics of formation and functioning of symbiotic apparatus of *Lupinus* white of such kinds as Dieta and Serpnevyy with processing of seeds by rhizobifit on the basis of *Bradyrhizobium* sp. (*Lupinus*) stamps 367а and 5500/4 and by growth regulators of plants Regoplant and Stympto was hold. In

ontogenesis of *Lupinus* white there were found two peaks of nitrogen-fixing activity: during budding of plants and in the phase of green bean. Using of compositions of rhizobiofit with growth regulators of plants intensified growth of tubers on the roots of *Lupinus* white. There was found a positive effect from complex processing of *Lupinus* white by rhizobiofit, stamp 5500/4 and by growth regulators of plants Regoplant.

Keywords: *Lupinus* white, symbiotic system, tubers, rhizobiofit, growth regulators of plants

326. Червонокнижні рослини Голицького ботанічного заказника та їх охорона / Барна М. М., Барна Л. С., Яворівський Р. Л., Герц Н. В., Мацюк О. Б. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 3 (60), спец. вип. : Біологічна фіксація азоту. – С. 16–30.

Анотація. Наведено дані трьохрічних (2012–2014 рр.) досліджень рідкісних і ендемічних видів Голицького ботанічного заказника (Бережанський район Тернопільської обл.). Встановлено, що на відносно невеликій території заказника (60 га) зростає 337 видів вищих судинних рослин, з яких 25 видів занесені до «Червоної книги України. Рослинний світ» (2009), що належать до 10 родин, зокрема: 11 видів з родини Зозулинцеві (*Orchidaceae* Juss.), по 3 види з родин Айстрові (*Asteraceae* Dumort.) і Жовтецеві (*Ranunculaceae* Juss.), 2 види з родини Бобові (*Fabaceae* Lindl.) і по 1 виду з таких родин як Злакові (*Poaceae* Barnhart), Лілійні (*Liliaceae* Juss.), Молочайні (*Euphorbiaceae* Juss.), Тимелеєві (*Thymelaeaceae* Juss.), Розові (*Rosaceae* Juss.) і Рутові (*Rutaceae* Juss.). Водночас на основі власних досліджень і аналізу літературних даних висловлена необхідність розширення території заказника та включення його до складу регіонального ландшафтного парку «Бережанське Опілля», що дозволить проводити на належному науковому рівні природоохоронну роботу в досліджуваному регіоні.

Ключові слова: Червона книга України, рослинний світ, Голицький ботанічний заказник, ендемічні види, рідкісні рослини, природоохоронний статус.

Барна Н. Н., Барна Л. С., Яворивский Р. Л., Герц Н. В., Мацюк О. Б. Краснокнижные растения Голицкого ботанического заказника и их охрана

Аннотация. Приведены данные трехлетних (2012–2014 гг.) исследований редких и эндемических видов Голицкого ботанического заказника (Бережанский район Тернопольской обл.). Установлено, что на относительно небольшой территории заказника (60 га) произрастает 337 видов высших сосудистых растений, из которых 25 видов занесены в «Красную книгу Украины. Растительный мир» (2009), которые относятся к 10 семействам, в частности: 11 видов к семейству Ятрышниковые (*Orchidaceae* Juss.), по 3 вида к семействам Астровые (*Asteraceae* Dumort.) и Лютиковые (*Ranunculaceae* Juss.), 2 вида к семейству Бобовые (*Fabaceae* Lindl.) и по 1 виду к таким семействам как Злаки (*Poaceae* Barnhart), Лилейные (*Liliaceae* Juss.), Молочайные (*Euphorbiaceae* Juss.), Волчниковые (*Thymelaeaceae* Juss.), Розовые (*Rosaceae* Juss.) и Рутовые (*Rutaceae* Juss.). На основании собственных исследований и анализа литературных данных высловлена необходимость расширения территории заказника и включения его в состав регионального ландшафтного парка «Бережанское Ополье», что позволит проводить на глубоком научном уровне природоохранную работу в исследуемом регионе.

Ключевые слова: Красная книга Украины, растительный мир, Голицкий ботанический заказник, эндемичные виды, редкостные растения, природоохранный статус.

Barna N. N., Barna L. S., Yavorivski R. L., Gerts N. V., Matsuk O. B. Plants of Golitskiy botanic reserve recorded into red book and their protection

Annotation. Data of three years research (2012-2014 years) of rare and endemic kinds of Golitskiy botanic reserve is given in the article. It is ascertained that 337 kinds of higher vascular plants grow on a rather small territory of the reserve (60 ha). 25 kinds of these plants are recorded into «Red book of Ukraine, Vegetable kingdom» (2009), which are related to 10 families, particularly: 11 kinds to the family Orchidaceae Juss, 3 kinds to the family Asteraceae and family Ranunculaceae, 2 kinds to the family Fabaceae Leguminosae and 1 kind to such families as Poaceae, Liliaceae, Euphorbiaceae, Thymelaeaceae, Rosaceae and Rutaceae. On the basis of own research and analysis of literature data there is a necessity of expansion of the territory of the reserve and its including into the structure of regional landscape park «Berezhanskoe Opol'e». This fact will give an opportunity to hold nature conservation work in the explored region on the profound and scientific level.

Keywords: Red book of Ukraine, the vegetable kingdom, Golitskiy botanic reserve, endemic kinds, rare plants, nature conservation status.

Кафедра загальної біології та методики викладання природничих дисциплін

327. Аналіз генетичної різноманітності популяцій *Gentiana lutea* L. методом маркування міжретротранспозонних послідовностей (IRAP-ПЛР) / М. З. Мосула, І. І. Конвалюк, В. М. Мельник, О. М. Бублик, І. О. Андреев, Н. М. Дробик, В. А. Кунах // Физиология растений и генетика. – Київ, 2014. – Т. 46, № 1. – С. 45–55.

Анотація. За допомогою IRAP-маркерів досліджено особливості генетичної структури та оцінено рівень поліморфізму шести популяцій рідкісної рослини *G. lutea* з Українських Карпат. Незважаючи на відмінності еколого-географічних, фітоценотичних умов зростання досліджених популяцій, а також режимів їх використання, п'ять із шести популяцій виявилися подібними за очікуваною гетерозиготністю та індексом Шеннона. Найнижчий рівень генетичного поліморфізму за усіма використаними показниками має пожижевська агропопуляція, що, ймовірно, пов'язано з її штучним походженням, а також коротким віком (~ 40 років). Показано відсутність кореляції між генетичними та географічними відстанями, що підтверджується розташуванням зразків на дендрограмі, на якій просторово віддалені популяції групувалися разом, і навпаки, географічно ближче розташовані – у різних кластерах. Аналіз молекулярної варіанси (AMOVA) показав, що на відмінності між популяціями припадає 62 % загальної генетичної мінливості, тоді як внутрішньопопуляційний поліморфізм становить 28 %, що є свідченням значної генетичної ізоляції досліджених популяцій *G. lutea*.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., IRAP-маркери, показники генетичного поліморфізму, між- і внутрішньопопуляційна мінливість, генетична структура.

Мосула М. З., Конвалюк И. И., Мельник В. Н., Бублик Е. Н., Андреев И. О., Дробык Н. М., Кунах В. А. Анализ генетического разнообразия популяций *Gentiana lutea* L. методом маркирования межретротранспозонных последовательностей (IRAP-ПЦР)

Аннотация. С помощью IRAP-маркеров исследованы особенности генетической структуры и оценён уровень полиморфизма шести популяций редкого растения *G. lutea* из Украинских Карпат. Несмотря на различия эколого-географических, фитоценологических условий роста исследованных популяций, а также режимов их использования, пять из шести популяций оказались сходными по ожидаемой гетерозиготности и индексу Шеннона. Самый низкий уровень генетического полиморфизма по всем использованным показателям установлен для пожижевской агропопуляции, что, вероятно, обусловлено ее искусственным происхождением, а также малым возрастом (~ 40 лет). Показано отсутствие корреляции между генетическими и географическими расстояниями, что подтверждает расположение образцов на дендрограмме, на которой пространственно отдаленные популяции группировались вместе, и наоборот, географически близко расположенные – в разных кластерах. Установлено, что на различия между популяциями приходится 62 % общей генетической изменчивости, тогда как внутрипопуляционный полиморфизм составляет 28 %, что является свидетельством значительной генетической изоляции исследованных популяций *G. lutea*.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., IRAP-маркеры, показатели генетического полиморфизма, меж- и внутрипопуляционная изменчивость, генетическая структура.

Mosula M. Z., Konvalyuk I. I., Mel'nyk V. M., Bublyk O. M., Andreev I. O., Drobyk N. M., Kunakh V. A. Analysis of genetic diversity in *Gentiana lutea* L. populations by method of marking between retrotransposon's sequences (IRAP-PCR)

Annotation. The features of genetic structure and level of genetic polymorphism were investigated using IRAP-PCR in six populations of rare plant *G. lutea* from Ukrainian Carpathians. We found low level of genetic diversity using IRAP-PCR compared with the other types of PCR-markers for this species. Five of the six investigated populations were similar to each other by the value of expected heterozygosity and Shannon's index, despite the differences in ecological, geographical, phytocenological conditions of growth and different modes of use. Pozhyzhevskya agropopulation was distinguished by low level of polymorphism, probably due to its artificial origin and short term of existence (about 40 years). We didn't find correlation between genetic and geographic distances as evidenced by location of samples on dendrogram. Spatially separated populations were grouped together, while geographically closer ones found themselves in different clusters. Analysis of molecular variance (AMOVA) showed that the differences between populations account for 62 % of total genetic variation, whereas only 28 % of it were resided within populations. The obtained results indicate significant genetic isolation of *G. lutea* populations under study.

Keywords: *Gentiana lutea* L., IRAP-markers, indicators of genetic polymorphism, interpopulation and intrapopulation variation, genetic structure.

328. Волошин О. С. Особливості психофізіологічного стану в осіб з різним індексом Руф'є / О. С. Волошин, І. Б. Чень, В. Д. Волошин // Здобутки клінічної і експериментальної медицини = Achievements of clinical and experimental medicine / Тернопіл. держ. мед. акад. ім. І. Я. Горбачевського ; голов. ред. Л. С. Бабінець. – Тернопіль, 2014. – № 2 (21). – С. 45–48.

Анотація. Проведено дослідження особливостей ряду конституційних факторів особистості за опитувальником Р. Кеттелла та окремих складових структури інтелекту в осіб з різним рівнем фізичної працездатності. Встановлено, що найбільша емоційна стійкість, працелюбність і реалістичність у відображенні навколишнього характерні особам із середнім і задовільним рівнями індексу Руф'є. Виражена енергійність, імпульсивність, соціальна контактність властиві практично всім обстеженим, окрім групи з низьким рівнем фізичної працездатності.

Ключові слова: індекс Руф'є, функціональний стан, конституційні фактори особистості, опитувальник Р. Кеттелла, структура інтелекту

Волошин Е. С., Чень И. Б., Волошин В. Д. Особенности психофизиологического состояния у лиц с разным индексом Руфье

Аннотация. Проведено исследование особенностей ряда конституционных факторов личности с помощью опросника Р.Кеттелла и отдельных составляющих структуры интеллекта у лиц с разным уровнем физической работоспособности. Установлено, что наибольшая эмоциональная стойкость, работоспособность и реалистичность в отображении внешней среды свойственны лицам со средним и удовлетворительными уровнями индекса Руфье. Выраженные энергичность, импульсивность, социальная контактность характерны практически всем обследованным, кроме группы с низким уровнем физической работоспособности.

Ключевые слова: индекс Руфье, функциональное состояние, конституционные факторы личности, опросник Р.Кеттелла, структура интеллекта.

Voloshyn O., Chen' I., Voloshyn V. The features of psycho-physiological state in individuals with various Rufye's index

Annotation. Features of constitutional factors of personality by R. Kettle's questionnaire and individual components of structure of intellect in individuals with different levels of physical capacity were investigated in the research. It was found the people with average and satisfactory Rufye's index characterized by the highest degree of emotional stability, diligence and realistic in reflecting of external world. Expressed energy, impulsiveness, social rapport are characterizing for almost of all examinations, except group with low physical performance.

Keywords: Rufye's index, functional status, constitutional factors of personality, R. Kettle's questionnaire, the structure of intelligence.

329. Волошин О. С. Особливості уваги й оперативної зорової пам'яті в осіб з різним рівнем фізичної працездатності / О. С. Волошин, І. Б. Чень, В. Д. Волошин // Вісник наукових досліджень / Терноп. держ. мед. ун-т ім. І. Я. Горбачевського ; шеф-ред. І. В. Жулкевич. – Тернопіль, 2014. – № 4 (77). – С. 34–36.

Анотація. Проведено дослідження ефективності аналізу таблиць Шульте і об'єму оперативної зорової пам'яті з метою вивчення характерних особливостей уваги і пам'яті в осіб з різним індексом Руф'є. В ході роботи було обстежено 60 осіб віком 20-22 роки за допомогою діагностичної комп'ютерної програми «Фізіолог». Встановлено, що найвищі коефіцієнти розподілу уваги властиві особам з низьким рівнем фізичної працездатності, хоча саме в цій групі найбільша кількість осіб з низьким об'ємом оперативної зорової пам'яті. Найбільше часу для аналізу таблиць Шульте знадобилось особам із низьким і задовільним рівнями індексу Руф'є.

У результаті дослідження встановлено характерну закономірність: для осіб з високим рівнем фізичної працездатності властиві найбільші значення об'єму зорової оперативної пам'яті і практично відсутні низькі вирази цього показника, а в групі з низьким індексом Руф'є обстежених з недостатнім об'ємом зорової пам'яті виявили найбільше – 17 % осіб.

Ключові слова: психофізіологічний стан, індекс Руф'є, зорово-моторні реакції, увага, оперативна зорова пам'ять.

Волошин Е. С., Чень И. Б., Волошин В. Д. Особенности внимания и оперативной зрительной памяти у лиц с разным уровнем физической работоспособности

Анотація. Проведено исследование эффективности анализа таблиц Шульте и объема оперативной зрительной памяти с целью изучения характерных особенностей внимания и памяти у лиц с разным индексом Руфье. В ходе работы обследовано 60 лиц в возрасте 20-22 лет с помощью диагностической компьютерной программы «Физиолог». Установлено, что наиболее высокие коэффициенты распределения внимания характерны особам с низким уровнем физической работоспособности, хотя именно в этой группе наибольшее количество лиц с низким объемом оперативной зрительной памяти. Анализ таблиц Шульте занял наибольшее количество времени у лиц с низким и удовлетворительным показателями индекса Руфье.

В результате исследования установлено характерную закономерность: для лиц с высоким уровнем физической работоспособности присущи наибольшие значения объема оперативной зрительной памяти и практически отсутствуют низкие значения этого показателя, а в группе с низким индексом Руфье обследованных с недостаточным объемом зрительной памяти наибольшее количество – 17% лиц.

Ключевые слова: психофизиологическое состояние, индекс Руфье, зрительно-моторные реакции, внимание, оперативная зрительная память.

Voloshyn O., Chen' I., Voloshyn V. The features of attention and the operative visual memory in individuals with various level of physical capacity

Annotation. The efficiency of analysis of Schulte's tables and volume of operative visual memory was investigated in order to study the characteristics of attention and memory in patients with different Rufye's index. 60 persons aged 20-22 years were examined using diagnostic computer program «Physiologist» during operation. We found that the highest coefficients of distribution of attention has been characterized in people with low level of physical disability. However, at this time this group have the largest number of people with low capacity of operational visual

memory. The people with low and satisfactory Rufye's index need the greatest time to analyze of Schulte's tables.

A characteristic pattern was found in a research: the individuals with a high level of physical performance were characterized by the highest value of the volume of visual memory (low expression of this index are absent practically in them). The largest number of persons with insufficient volume of visual memory (17 % of persons) were in the group with low Rufye's index.

Keywords: psychophysiological state, Rufye's index, visual-motor responses, attention, operative visual memory.

330. Генетична структура і диференціація популяцій *Gentiana lutea* L. (Gentianaceae) в Українських Карпатах / М. З. Мосула, В. М. Мельник, І. І. Конвалюк, Н. М. Дробик, І. О. Андреев, В. А. Кунах // Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів / Нац. акад. наук України, Ін-т молекул. біол. і ген., Укр. т-во генетиків та селекціонерів ім. М. І. Вавилова. – Київ, 2014. – Т. 12, № 2. – С. 174-183.

Анотація. Мета. Встановити генетичну структуру *G. lutea* з двох гірських масивів (Чорногора, Свидовець) Українських Карпат, оцінити рівень генетичного поліморфізму та ступінь диференціації популяцій цього виду. *Методи.* Для генетичних досліджень використали метод аналізу на основі полімеразної ланцюгової реакції з RAPD-, ISSR-, IRAP-, CDDP- та RGAP праймерами. Розраховували частку поліморфних ампліконів (P), очікувану гетерозиготність (He), індекс Шеннона (S) та генетичні відстані Жакарда (D_j). *Результати.* Значення показників генетичної різноманітності природних популяцій коливалися в діапазоні: P = 29,1–37,9 %, He = 0,089–0,126, S = 0,137–0,190, середнє D_j = 26,9–38,7 %. Агропопуляція з г. Пожижевська характеризувалася низькими показниками He (0,085) і S (0,131), близькими до свидовецьких популяцій, та найнижчим серед усіх локалітетів значенням P (27,7 %) і середнього D_j (22,1 %). За даними Байєсівського аналізу, досліджені генотипи утворили п'ять груп, в яких виявлено поодинокі особини, що містили в залишкових кількостях (0,1–0,5 %) генетичний матеріал з інших популяцій. Згідно результатів AMOVA, майже дві третини (65 %) генетичної різноманітності припадало на міжпопуляційні відмінності, а частка внутрішньопопуляційного поліморфізму становила 35 %. *Висновки.* Порівняння популяцій *G. lutea* з хр. Чорногора та хр. Свидовець показало, що перші мають вищий рівень генетичної гетерогенності, Методом AMOVA виявлено значну диференціацію популяцій *G. lutea*, яка свідчить про ізоляцію популяцій і обмежений обмін генетичним матеріалом.

Ключові слова: *Gentiana lutea* L., генетична структура, ПЛР-маркери, внутрішньо- та міжпопуляційний поліморфізм, диференціація популяцій.

Мосула М. З., Мельник В. Н., Конвалюк І. І., Дробик Н. М., Андреев І. О., Кунах В. А. Генетическая структура и дифференциация популяций Gentiana lutea L. (Gentianaceae) в Украинских Карпатах

Аннотация. Цель. Проанализировать генетическую структуру *G. lutea* с двух горных массивов (Черногора, Свидовец) Украинских Карпат, оценить уровень генетического полиморфизма и степень дифференциации популяций этого вида. *Методы.* Для исследований использовали метод генетического анализа на основе полимеразной цепной реакции (ПЦР) с RAPD-, ISSR- IRAP-, CDDP- и RGAP-праймерами. Рассчитывали долю полиморфных ампликонов (P),

ожидаемую гетерозиготность (H_e), индекс Шеннона (S) и генетические расстояния Жаккарда (D_j). **Результаты.** Значения показателей генетического разнообразия природных популяций колебались в диапазоне: $P = 29,1-37,9\%$, $H_e = 0,089-0,126$, $S = 0,137-0,190$, среднее $D_j = 26,9-38,7\%$. Агропопуляция с г. Пожижевская характеризовалась низкими показателями H_e (0,085) и S (0,131), близкими к свидовецким популяциям, и самым низким среди всех локалитетов значением P (27,7 %) и среднего D_j (22,1 %). По данным Байесовского анализа, исследованные генотипы образовали пять групп, в которых обнаружены единичные особи, содержавшие в остаточных количествах (0,1–0,5 %) генетический материал из других популяций. Согласно результатам AMOVA, почти две трети (65 %) генетического разнообразия приходилось на межпопуляционные различия, а доля внутривидового полиморфизма составляла 35 %. **Выводы.** Сравнение популяций *G. lutea* с хребтов Черногора и Свидовец показало, что первые имеют более высокий уровень генетической гетерогенности. Методом AMOVA обнаружена значительная дифференциация популяций *G. lutea*, что свидетельствует об изоляции популяций и ограниченном обмене генетическим материалом.

Ключевые слова: *Gentiana lutea* L., генетическая структура, ПЦР-маркеры, внутри- и межпопуляционный полиморфизм, дифференциация популяций.

Mosula M. Z., Mel'nyk V. M., Konvalyuk I. I., Drobyk N. M., Andreev I. O., Kunakh V. A. Genetic structure and differentiation in Gentiana lutea L. populations (Gentianaceae) from the Ukrainian Carpathians

Annotation. Aim. The aim of the study was to determine genetic structure of *G. lutea* populations from two mountain ranges (Chornogora, Svydovets) of Ukrainian Carpathians, assess the level of genetic polymorphism and degree of differentiation across the species populations. **Methods.** For the studies, a method of genetic analysis based on polymerase chain reaction (PCR) with RAPD-, ISSR-, IRAP-, CDDP- and RGAP primers was used. Proportion of polymorphic amplicons (P), expected heterozygosity (H_e), Shannon index (S) and Jacquard genetic distance (D_j) were calculated. **Results.** Value of genetic diversity indices for natural populations ranged as follows: $P = 29,1-37,9\%$, $H_e = 0,089-0,126$, $S = 0,137-0,190$, the average $D_j = 26,9-38,7\%$. Agropopulation from mountain Pozhyzhevskya had low H_e (0,085) and S (0,131), that were close to the values of populations from Svydovets, and the lowest among all localities values of P (27,7%) and average D_j value (22,1%). According to the Bayesian analysis, all studied genotypes formed five groups, inside which there were found few individuals with residual amounts (0,1-0,5%) of genetic material inherited from other populations. As shown by the AMOVA analysis, almost two-thirds (65 %) of genetic heterogeneity was due to between-population differences, while the proportion of within-population polymorphism was 35 %. **Conclusions.** Comparison of *G. lutea* populations from Chornogora and Svydovets ranges showed that the former have a higher level of genetic heterogeneity. Analysis of molecular variance revealed significant differentiation of *G. lutea* populations, indicating genetic isolation of populations and limited gene flow.

Keywords: *Gentiana lutea* L., genetic structure, PCR-markers, intra- and interpopulation polymorphism, differentiation of populations.

331. Грубінко В. В. Моніторинг якості вищої освіти як засіб корекції природничо-наукової підготовки майбутніх учителів / В. В. Грубінко, А. В. Степанюк // *Нова педагогічна думка : науково-методичний журнал* / Рівнен. обл. ін-т післядиплом. пед. освіти, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т ; голов. ред. А. Лавренчук. – Рівне, 2014. – № 3 (79). – С. 183–187.

Анотація. У статті розглядаються недоліки традиційної системи оцінювання знань студентів; пропонується системний особистісно орієнтований підхід до оцінювання навчальних досягнень студентів на основі компетентнісного підходу та об'єктивного врахування навчальної, творчої, практичної та науково-дослідної роботи суб'єктів освітнього процесу; визначаються перелік та суттєві характеристики основних компетентностей фахівців.

Ключові слова: оцінювання, навчальні досягнення, студент, компетентність.

Аннотация. В статье рассматриваются недостатки традиционной системы оценивания знаний студентов; предлагается системный личностно ориентированный подход к оцениванию учебных достижений студентов на основе компетентностного подхода и объективного учета учебной, творческой, практической и научно-исследовательской деятельности субъектов образовательного процесса; определяются существенные характеристики основных компетентностей специалистов.

Ключевые слова: оценивание, академические достижения, студент, компетентность.

Annotation. In the article disadvantages of the traditional student knowledge assessment system are discussed; the system personality-oriented approach to the student learning achievements' assessment on the basis of competence approach and objective considering educational, creative, practical and scientific research activity is proposed; the essential characteristics of basic competences for specialists are determined.

Keywords: assessment, academic achievements, student, competence.

332. Мартинюк В. О. Уведення в асептичну культуру рідкісної ендемічної рослини *Atocion lithuanicum* (Zapal.) Tzvel. / В. О. Мартинюк, А. В. Голубенко, Г. Б. Гуменюк // *Фактори експериментальної еволюції організмів : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т молекул. біол. і генет., Укр. т-во генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова ; редкол.: В. А. Кунах (голов. ред.) [та ін.]. – Київ, 2014. – Т. 15. – С. 102–106.*

Анотація. При введенні рослин *A. lithuanicum* виявлено, що насіння виду не має стану спокою, а його проростання відбувається за участі світла. Встановлено високу морфогенетичну здатність рослин та чутливість до наявності в живильному середовищі цитокинін- та ауксин активних фітогормонів.

Ключові слова: цитокинін, насіння, проростання, фітогормони, світло.

*Мартинюк В. А., Голубенко А. В., Гуменюк Г. Б. Введение в асептическую культуру редкого эндемического растения *Atocion lithuanicum* (Zapal.) Tzvel.*

Аннотація. При введенні рослин *A. lithuanicum* обнаружено, что семена вида не имеет состояния покоя, а его прорастания происходит при участии света. Установлена высокая морфогенетическая способность растений и чувствительность к наличию в питательной среде цитокинин- и ауксин активных фитогормонов.

Ключевые слова: цитокининов, семена, прорастание, фитогормоны, свет.

Martyniuk V. O., Golubenko A. V., Humenyuk H. B. Initiation to aseptic culture of rare endemic plant Atocion lithuanicum (Zapal.) Tzvel.

Annotation. Aims. Introduction of the rare endemic species *Atocion lithuanicum* (Zapal.) Tzvel. to in vitro culture for its preservation ex situ. Research of the seed germination, in vitro vegetation, microclonal reproduction features and morphogenetic potential of *A. lithuanicum* plants. *Methods.* *A. lithuanicum* seeds were germinated in vitro using our own modification of the traditional methods. Explants of aseptic seedlings were cultivated on a S Murashige & Skoog basal medium with different hormonal composition. *Results.* It was discovered that *A. lithuanicum* seeds germinate in the light at 24°C. It was found that adding low concentrations of kinetine and indole acetic acid to the medium stimulates the microclone formation. *Conclusions.* The *A. lithuanicum* seeds have no dormancy state. The *A. lithuanicum* plants show a high ability for morphogenesis in vitro. The reproduction of *A. lithuanicum* in the aseptic culture is one of the possible ways to preserve this rare endemic species.

Keywords: *Atocion lithuanicum* (Zapal.) Tzvel., seed germination, in vitro culture, clonal micropropagation.

333. Мосула М. З. Актуальні проблеми сучасної генетики, селекції, біотехнології та еволюційної теорії / М. З. Мосула, Н. М. Дробик, В. А. Кунах // Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів. – Київ, 2014. – Т. 13, № 2. – С. 290-297.

Анотація. У статті подано інформацію про IX Міжнародну наукову конференцію «Фактори експериментальної еволюції організмів», присвячується 100-річчю від дня народження Нормана Ернеста Борлоуга та 180-річчю від часу заснування Київського національного університету імені Тараса Шевченка (22–26.09.2014 р., м. Умань, Україна). Розглянуто наукові доповіді, представлені на конференції, та коротко наведено їх зміст; відмічено доповіді та статті, які рішенням Міжнародного наукового комітету конференції визнано кращими.

Ключові слова: генетика, еволюція, селекція, біотехнологія, екологія.

Мосула М. З., Дробик Н. М., Кунах В. А. Актуальные проблемы современной генетики, селекции, биотехнологии и эволюционной теории

Аннотація. В статье представлена информация о IX Международной научной конференции «Факторы экспериментальной эволюции организмов», посвященной 100-летию со дня рождения Нормана Эрнеста Борлоуга и 180-летию со дня основания Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (22–6.09.2014 г., г. Умань, Украина). Рассмотрены научные доклады, представленные на конференции, и коротко приведено их содержание; отмечено доклады и статьи, которые решением Международного научного комитета конференции признаны лучшими.

Ключевые слова: генетика, эволюция, селекция, биотехнология, экология.

Mosula M. Z., Drobyk N. M., Kunakh V. A. Actual problems of modern genetics, breeding, biotechnology and evolutionary theory

Annotation. This article provides information about the IX International scientific conference «Factors of experimental evolution of organisms» dedicated to the 100th anniversary of the birth of Norman Ernest Borlaug and the 180th anniversary of the founding of Taras Shevchenko National University of Kyiv (22–26.09.2014, Uman, Ukraine). The paper reviews scientific reports presented at the conference and briefly presents their content; reports and articles are also noted that were considered the best by the International Scientific Committee of the Conference.

Keywords: genetics, evolution, breeding, biotechnology, ecology.

334. Особливості акумуляції фосфору гідрофітами водойм в районі Бортницької станції аерації (м. Київ) / Л. О. Горбатюк, О. О. Пасічна, О. М. Арсан, Ю. М. Ситник, М. О. Савлучинська, І. Г. Кукля, Г. Б. Гуменюк, Н. М. Каглян // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 1 (58). – С. 20–25.

Анотація. Було проведено визначення концентрації PO_4^{3-} на різних ділянках водойм поблизу скиду очищених стоків Бортницькою станцією аерації. Встановлено вміст загального і неорганічного фосфору в макрофітах досліджуваних ділянок водойм. Показано залежність кількості акумульованого макрофітами фосфору як від ступеня забруднення води, так і від приналежності виду рослин до певної екологічної групи, а також від часу відбору проб.

Ключові слова: фосфор, фосфати, акумуляція, стічні води, гідрофіти.

Горбатюк Л. О., Пасичная Е. А., Арсан О. М., Ситник Ю. М., Савлучинская М. А., Кукля И. Г., Гуменюк Г. Б., Каглян Н. Н. Особенности аккумуляции фосфора гидрофитами водоёмов в районе Бортницкой станции аэрации (г. Киев)

Аннотация. Определены концентрации ионов PO_4^{3-} в различных участках водоемов вблизи сброса очищенных стоков Бортницкой станцией аэрации (БСА). Результаты исследований свидетельствуют о недостаточном извлечении фосфатов из сточных вод БСА и попадании значительного их количества в прилегающие водоемы. Установлено содержание общего и неорганического фосфора в макрофитах исследованных участков водоемов возле БСА. Показана зависимость количества аккумулированного водными макрофитами фосфора как от степени загрязнения воды, так и от принадлежности вида растений к определенной экологической группе, а также от времени отбора проб.

Ключевые слова: фосфор, фосфаты, аккумуляция, сточные воды, гидрофиты.

Horbatiuk L. O., Pasichna O. O., Arsan O. M., Sytnyk Yu. M., Savluchynska M. O., Kuklya I. H., Humenyuk H. B., Kahlyan N. M. Peculiarities of phosphorus accumulation by hydrophytes of water reserves near Bortnichy station of aeration (Kyiv)

Annotation. Concentrations of PO_4^{3-} ions in different parts of water reserves near discharge of treated wastewater by Bortnichy station of aeration have been explored. The results of researches have shown insufficient extraction of phosphates

from wastewaters and getting their significant amount into adjacent water reserves. Content of total and inorganic phosphorus in macrophytes of investigated parts of water reserves near BSA has been discovered. Dependence of quantity of accumulated phosphorus by aquatic macrophytes both from degree of contamination of water and from an accessory of a kind of plants to certain ecological bunch, and also from time of samples assembly has been shown.

Keywords: concentration, content, pollution, phosphorus, pond, macrophytes, reset drains.

335. Порівняння показників інформативності ПЛР-маркерів для аналізу генетичного різноманіття на прикладі *Gentiana lutea* L. / І. О. Андреев, М. З. Мосула, В. М. Мельник, О. М. Бублик, І. І. Конвалюк, Н. М. Дробик // Фактори експериментальної еволюції організмів : зб. наук. пр. / НАН України, Ін-т молекул. біол. і генет., Укр. т-во генетиків і селекціонерів ім. М. І. Вавилова ; редкол.: В. А. Кунах (голов. ред.) [та ін.]. – Київ, 2014. – Т. 14. – С. 141–146.

Annotation. The *aim* of the work was to compare informativeness indices of PCR-based markers for genetic diversity assessment and select the most efficient from them. *Methods.* The study involved 30 plants from two *G. lutea* populations (Svydivets ridge, Ukrainian Carpathians) which were subjected to RAPD, ISSR, CDDP, RGAP, and IRAP analyses. To evaluate the efficiency of the primers, the total number of generated bands, the proportion of polymorphic bands, the resolving power (R_p), the discrimination power (D), the discriminating power (D_L), the polymorphism information content (PIC), the marker index (MI) and the number of non-differentiated pairs (ND) were calculated. *Results.* The informativeness indices were calculated for each primer based on the frequency of individual bands and banding patterns. This was followed by correlation analysis of the indices. A very strong relationship was found between D_L and ND, and between MI and proportion of polymorphic amplicons ($p < 0.001$). There were also high or moderate significant correlations between other parameters, with the exception of PIC. The estimated number of non-differentiated pairs and that determined experimentally were very close for all primers. *Conclusions.* All of the informativeness indices, except PIC, describe the efficiency of PCR-based markers in some way. The comparison of different markers showed that the most informative was the discriminating power. It can be used successfully to select the primers for genetic diversity assessment, while the confusion probability (C) can be used to determine the minimal set of primers necessary to discriminate between the genotypes in a sample of N accessions.

Keywords: discriminating power (D_L), informativeness indices of markers, PCR-based markers.

336. Функціонування глутаматдегідрогеназного шляху звязування амонію у прісноводних водоростей / В. В. Грубінко, О. І. Боднар, О. В. Василенко, А. І. Луців, Г. Б. Вінярська // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 3 (60), спец. вип. : Біологічна фіксація азоту. – С. 31–36.

Анотація. Показано, що адаптаційний потенціал прісноводних водоростей (*Anabaena cylindrica* Lemm. HPDP-1, *Navicula atomus* (Ndg.) Grun. ACKU 12-02, *Desmodesmus communis* (Hegew.) Hegew. IBASU-A 371, *Chlorella vulgaris* Beijer.) до аміаку в фізіологічних умовах характеризується загальними принципами – глутаматдегідрогеназа здійснює зв'язування чи виведення аміаку з клітин залежно від екологічних умов існування водоростей та їх потреб у азоті, а глутамінсинтетаза є спряженим ферментом у разі активації глутаматдегідрогеназного шляху фіксації аміаку рослинами. Однак адаптаційні перебудови азотного метаболізму за участю глутамат-дегідрогенази та глутамінсинтетази виявляється у зміні активності залежно від виду водоростей, бо цей процес спрямований на реалізацію стратегій адаптації синьозелених, діатомових і зелених водоростей до умов існування.

Ключові слова: прісноводні одноклітинні водорості, амоній, глутаматдегідрогеназа, глутамінсинтетаза.

Грубинко В. В., Боднар О. И., Василенко О. В., Луцив А. И., Винярская Г. Б. Функционирование глутаматдегидрогеназного пути связывания аммония у пресноводных водорослей

Аннотація. Показано, что адаптационный потенциал пресноводных водорослей (*Anabaena cylindrica* Lemm. HPDP-1, *Navicula atomus* (Nag.) Grun. ACKU 12-02, *Desmodesmus communis* (Hegew.) Hegew. IBASU-A 371, *Chlorella vulgaris* Beijer.) к аммию в физиологических условиях характеризуется общими принципами – глутаматдегидрогеназа осуществляет связывание или выведение аммиака из клеток в зависимости от экологических условий существования водорослей и их потребности в азоте, а глутаминсинтетаза является сопряженным ферментом в процессе активации глутамат-дегидрогеназного пути фиксации аммиака. Однако адаптационные перестройки азотного метаболизма при участии глутаматдегидрогеназы и глутаминсинтетазы проявляются в изменении активности в зависимости от вида водорослей, поскольку этот процесс направлен на реализацию стратегии адаптации синезеленых, диатомовых и зеленых водорослей к условиям существования.

Ключевые слова: пресноводные одноклеточные водоросли, аммоний, глутаматдегидрогеназа, глутаминсинтетаза.

Grubinko V. V., Bodnar O. I., Vasilenko O. V., Luziv A. I., Vinyarska G.B. Function of glutamate dehydrogenase pathway assimilation of ammonium in freshwater algae

Annotation. It is shown that the adaptive capacity of freshwater algae (*Anabaena cylindrica* Lemm. HPDP-1, *Navicula atomus* (Nag.) Grun. ACKU 12-02, *Desmodesmus communis* (Hegew.) Hegew. IBASU-A 371, *Chlorella vulgaris* Beijer.) to ammonium in physiological conditions characterize the general principles – carries glutamate binding or elimination of ammonia from the cells depending on the environmental conditions of the existence of algae and their nitrogen requirements and glutamine synthetase is dual enzyme activation process glutamate dehydrogenase pathway of assimilation of ammonia. However, the adaptive adjustment of the nitrogen metabolism involving glutamate and glutamine synthetase activity appear to change depending on the type of algae, since this process is aimed at implementing adaptation strategies of cyanobacteria, diatoms and green algae to the conditions of existence.

Keywords: freshwater algae, ammonia, glutamate dehydrogenase, glutamine synthetase.

337. Хромосомний поліморфізм рослин *Deschampsia antarctica* Desv. з району Аргентинських островів (Прибережна Антарктика) / Д. О. Навроцька, М. О. Твардовська, І. О. Андреев, О. М. Загричук, І. Ю. Парнікоза, Н. М. Дробик, В. А. Кунах // Вісник Українського товариства генетиків і селекціонерів / Нац. акад. наук України, Ін-т молекул. біол. і ген., Укр. т-во генетиків та селекціонерів ім. М. І. Вавилова. – Київ, 2014. – Т. 12, № 2. – С. 184–190.

Анотація. Мета. Вивчити хромосомний поліморфізм *D. antarctica* з району Аргентинських островів Прибережної Антарктики. **Методи.** Цитогенетичний аналіз: визначення числа та розмірів хромосом. **Результати.** Проаналізовано клітини апікальної меристеми корінців рослин *D. antarctica in vitro*, отриманих з насіння, зібраного з чотирьох островних та одного материкового локалітету в районі Української антарктичної станції «Академік Вернадський». Встановлено, що для більшості рослин диплоїдний набір – $2n = 26$. Вперше у *D. antarctica* виявлено рослини (острів Дарбо), каріотип яких окрім 26 хромосом основного набору містив 1–2 додаткові В-хромосоми. Для рослин з о. Великий Ялур показано наявність міксоплоїдії: розмах мінливості за числом хромосом становив від 13 до 39 хромосом. **Висновки.** Виявлено хромосомний поліморфізм *D. antarctica* з території Прибережної Антарктики. Знайдено рослини з 1–2 додатковими В-хромосомами, а також рослини, які поряд із диплоїдними містили клітини з гаплоїдним та/або триплоїдним наборами хромосом. Більшість досліджених зразків мали типовий для виду диплоїдний набір хромосом – $2n = 26$.

Ключові слова: *Deschampsia antarctica* Desv., хромосомне число, В-хромосоми, міксоплоїдія.

Навроцкая Д. А., Твардовская М. О., Андреев И. О., Загричук О. М., Парникоза И. Ю., Дробык Н. М., Кунах В. А. Хромосомный полиморфизм растений Deschampsia Antarctica Desv. из региона Аргентинских островов (Прибрежная Антарктика)

Аннотація. Цель. Изучить хромосомный полиморфизм *D. antarctica* из региона Аргентинских островов (Прибрежная Антарктика). **Методы.** Цитогенетический анализ: определение числа и размеров хромосом. **Результаты.** Проанализированы клетки апикальной меристемы корешков растений *D. antarctica in vitro*, полученных из семян, собранных на четырех островных и одном материковом локалитетах в районе Украинской антарктической станции «Академик Вернадский». Установлено, что для большинства растений диплоидный набор – $2n = 26$. Впервые у *D. antarctica* обнаружены растения (остров Дарбо), каріотип которых наряду с 26 хромосомами основного набора содержал 1–2 дополнительные В-хромосомы. Для растений с о. Большой Ялур показано наличие миксоплоидии: размах изменчивости по числу хромосом составлял от 13 до 39 хромосом. **Выводы.** Виявлено хромосомний поліморфізм *D. antarctica* с территории Прибрежной Антарктики. Обнаружено растения с 1–2 дополнительными В-хромосомами, а также растения, которые наряду с диплоидными содержали клетки с гаплоидным и/или триплоидным наборами хромосом. Большинство исследованных образцов имели типичный для вида диплоидный набор хромосом – $2n = 26$.

Ключевые слова: *Deschampsia antarctica* Desv., хромосомное число, В-хромосомы, миксоплоидия.

Navrotska D. A., Twardovska M. O., Andreev I. O., Zahrychuk O. M., Parnikoza I. Yu., Drobyk N. M., Kunakh V. A. Chromosomal polymorphism of Deschampsia antarctica Desv. plants from Argentine islands region (Maritime Antarctic)

Annotation. Aim. To study chromosomal polymorphism in *D. antarctica* from the Argentine Islands region of Maritime Antarctic. **Methods.** The method of cytogenetic analysis was used involving chromosome counting and chromosome size determination. **Results.** Root apical meristems were analyzed in *D. antarctica* plants *in vitro* that were grown from seeds collected from four island and a mainland localities within the range of Ukrainian Antarctic station Vernadsky. The most plants were shown to have chromosome number $2n = 26$. For the first time, *D. antarctica* plants were found (Darboux Island), which karyotype had one or two supernumerary B-chromosomes apart from 26 chromosomes of the main complement. On Great Yalour Island mixoploid plants were found with chromosome number ranging from 13 to 39 chromosomes. **Conclusion.** Chromosomal polymorphism was revealed in *D. antarctica* from Maritime Antarctic. There were found plants with 1–2 supernumerary B-chromosomes as well as mixoploid ones where cells with haploid and/or triploid number were observed besides diploid cells. Most of the studied plants had chromosomal number $2n = 26$.

Keywords: *Deschampsia antarctica* Desv., chromosome number, B-chromosomes, mixoploidy.

Кафедра хімії та методик її навчання

338. Видові особливості ліпідного складу деяких тканин прісноводних риб заходу Поділля / Б. З. Ляврін, В. О. Хоменчук, В. З. Курант, В. В. Грубінко // Доповіді НАН України / Президія Нац. акад. наук. України. – Київ, 2014. – № 8. – С. 123–127.

Анотація. Показано міжвидові особливості ліпідного складу окремих тканин коропа, карася, окуня та щуки. Зміна співвідношення різних класів неполярних ліпідів розглядається як відповідь організму риб на дію факторів середовища.

Ключові слова: ліпіди, риби, малі річки, Поділля.

Ляврин Б. З., Курант В. З., Хоменчук В. О., Грубинко В. В. Видовые особенности липидного состава некоторых тканей пресноводных рыб запада Подолья

Аннотация. Показано межвидовые особенности липидного состава отдельных тканей карпа, карася, окуня и щуки. Изменение соотношения различных классов неполярных липидов рассматривается как ответ организма рыб на действие факторов среды.

Ключевые слова: липиды, рыбы, малые реки, Подолья.

Lyavrin B. Z., Kurant V. Z., Khomenchuk V. O., Hrubinko V. V. Lipid composition of some freshwater fish tissues of western Podillya

Annotation. Aspectual features of individual lipids in tissues of carp, crucian carp, perch and pike were show. Consider changing the value of different classes of non-polar lipids as the response of fish to the action of environmental factors.

Keywords: lipids, fish, small river, Podillya.

339. Ляврін Б. З. Особливості гідрохімічного стану малих річок Західного Поділля / Б. З. Ляврін, В. О. Хоменчук, В. З. Курант // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія / редкол.: М. М. Барна, К. С. Волков, В. В. Грубінко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 2 (59). – С. 38–44

Анотація. осліджено гідрохімічний стан малих річок Західного Поділля: Серету, Стрипи та Золотої Липи. Визначено вміст йонів металів у поверхневих водах, донних відкладах та береговому ґрунті даних річок.

Ключові слова: гідрохімічні показники, малі річки, донні відклади, береговий ґрунт, йони металів.

Ляврин Б. З., Хоменчук В. А., Курант В. З. Особенности гидрохимического состояния малых рек Западного Подолья

Аннотация. Исследовано идрохимическое состояние малых рек Западного Подолья: Серета, Стрипы и Золотой Липы. Определено содержание ионов металлов в поверхностных водах, донных отложениях и береговой почве данных рек.

Ключевые слова: гидрохимические показатели, малые реки, донные отложения, береговой ґрунт, ионы металлов.

Lyavrin B. Z., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z. Peculiarities of the hydrochemical state of small rivers of the Western Podillya

Annotation. Studied hydrochemical status of small rivers of Western Podillya: Seret, Strypa and Zolota Lypa. Established that nitrates nitrites and phosphates in the surface waters is in the range of established norms. Low concentrations of dissolved oxygen may be caused by the presence of increased amounts of organic compounds in surface waters. Determined the content of metal ions in the surfacewaters, bottom sediments and the coastal soil of rivers. Established that high concentrations of Fe and Mn in bottom sediments can be a source of finding them in the mass of water.

Keywords: hydrochemical indicators, small rivers, bottom sediments, coastal soil, metal ions

340. Роль фосфоліпідів мембран еритроцитів у формуванні резистентності організму риб до дії іонів кадмію / Ю. І. Сенік, В. О. Хоменчук, В. З. Курант, В. В. Грубінко // Доповіді НАН України / Президія Нац. акад. наук. України. – Київ, 2014. – № 9. – С. 146–150.

Анотація. Досліджено зміни вмісту фосфоліпідів у мембранах еритроцитів коропа (*Surginus carpio* L.) та щуки (*esox Lucius* L.) за дії 0,005 0,02 мг/дм³ іонів кадмію. Виявлено перерозподіл холіновмісних фосфоліпідів, зниження вмісту фосфатидилінозиту та накопичення фосфатидилетаноаміну. Такі зміни вмісту фракцій фосфоліпідів обумовлені як безпосередньою дією металу на їх метаболізм, так і мобілізацією пулу відповідних фосфоліпідів з метою структурних перебудов ліпідного бішару в напрямку протидії впливу токсиканта, насамперед шляхом протидії проникненню цих іонів.

Ключові слова: короп, щука, еритроцити, фосфоліпіди, кадмій, цинк.

Сеник Ю. И., Хоменчук В. А., Курант В. З., Грубинко В. В. Роль фосфолипидов мембран эритроцитов в формировании резистентности организма рыб к действию ионов кадмия

Аннотация. Исследованы изменения содержания фосфолипидов в мембранах эритроцитов карпа (*Cyprinus carpio* L.) и щуки (*esox Lucius* L.) за действия 0,005 0,02 мг / дм³ ионов кадмия. Выявлено перераспределение холинсодержащих фосфолипидов, снижение содержания фосфатидилинозитола и накопления фосфатидилэтаноамина. Такие изменения содержания фракций фосфолипидов обусловлены как непосредственным действием металла на их метаболизм, так и мобилизацией пула соответствующих фосфолипидов с целью структурных перестроек липидного бислоя в направлении противодействия влияния токсиканта, прежде всего путем противодействия проникновению этих ионов.

Ключевые слова: карп, щука, эритроциты, фосфолипиды, кадмий, цинк.

Senyk Ju. I., Khomenchuk V. A., Courant V. Z., Hrubinko V. V. The role of erythrocyte membrane phospholipid in the formation of the resistance of fish organism to the action of cadmium ions

Annotation. The changes in the phospholipid content of erythrocyte membranes of carp (*Cyprinus carpio* L.) and pike (*Esox Lucius* L.) by the action 0.005 0.02 mg / dm³ cadmium ions are studied. The redistribution of choline-containing phospholipids, reduction of phosphatidylinositol, and phosphatidyletanolamin accumulation are revealed. Such changes in the phospholipids fractions content are due to a direct action of metal on their metabolism and mobilization of the pool with the purpose of the respective phospholipid bilayer structural rearrangements in the direction counter the influence of fluorine, especially by counteracting the penetration of these ions.

Keywords: carp, pike, red blood cells, phospholipids, cadmium, zinc/

341. Солі бісдіазонію на основі заміщених м-фенілендіамінів в реакціях бромо- і тіоціанатоарилування амідів акрилової та метакрилової кислот / В. М. Яцюк, О. М. Василенко, В. С. Барановський, Б. Д. Грищук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Хімія / редкол.: Б. Д. Грищук, Я. Г. Бальон, В. С. Броварець [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – Вип. 21. – С. 23–27.

Анотація. Взаємодія тетрафлуороборатів 5-карбоксіфенілен-1,3-бісдіазонію та 1-метил-2,4-феніленбісдіазонію з амидами акрилової і метакрилової кислот в умовах реакцій бромо- і тіоціанатоарилування відбувається з утворенням продуктів аніонарилування та нуклеофільного заміщення діазогрупи в межах молекули арилюючого реагенту. У випадку використання як арилюючого реагенту тетрафлуороборату 1-метил-2,4-феніленбісдіазонію тіоціанатоарилування і реакція Зандмейера реалізуються за участю діазогруп які знаходяться в пара- і орто-положеннях відповідно.

Ключові слова: аніонарилування, тетрафлуороборати бісдіазонію, аміді ненасичених кислот.

Яцюк В. М., Василенко О. М., Барановський В. С., Грищук Б. Д. Соли бисдиазония на основе замещенных м-фенилендиаминов в реакциях бромо- и тиоцианатоарилуования амидов акриловой и метакриловой кислот

Аннотация. Взаимодействие тетрафтороборатов 5-карбоксіфенілен-1,3-бісдіазонія и 1-метил-2,4-феніленбісдіазонія с амидами акрилової и

метакрилової кислот в умовах реакцій бром- і тиоцианатоарилування протікає з утворенням продуктів аніонарилування і нуклеофільного заміщення діазогрупи в межах молекули арилюючого реагента. В разі використання в якості арилюючого реагента тетрафторобората 1-метил-2,4-феніленбисдіазонія тиоцианатоарилування і реакція Зандмейєра проходять з участю діазогруп, що знаходяться в пара- і орто-положеннях відповідно.

Ключевые слова: аніонарилування, тетрафтороборати бисдіазонія, амиди непередельних кислот.

Annotation. The interaction of 5-carboxyphenylene-1,3-bisdiazonium and 1-methyl-2,4-phenylenebisdiazonium tetrafluoroborates with amides of acrylic and methacrylic acid under conditions of bromo- and thiocyanatoarylation proceeds to form products of anionarylation and nucleophilic substitution of diazo-group within the molecule of arylating reagent. In case of using of 1-methyl-2,4-phenylenebisdiazonium tetrafluoroborate as arylating reagent the thiocyanatoarylation and Sandmeyer reaction proceeds with diazo-group in the para- and ortho-positions, respectively.

Keywords: anionarylation, bisdiazonium tetrafluoroborates, amides of unsaturated acid.

342. Фосфоліпідний склад клітин печінки та зябер риб як індикатор стану поверхневих вод річок Тернопільщини / Б. З. Ляврін, В. Я. Бияк, В. О. Хоменчук, В. З. Курант] // Біологія тварин = The animal biology : наук.-теор. журн. / Нац. акад. аграр. наук України, Ін-т біології тварин. – Львів, 2014. – Т. 16, № 2. – С. 56–65.

Анотація. Зростання антропогенного впливу на водне середовище загострило проблему виживання організмів у стресових умовах, які первинно створюються накопиченням токсичних речовин. Відомо, що організм гідробіонтів має багато засобів біохімічної адаптації різного ступеня складності, які дозволяють йому успішно пристосовуватися до дії токсикантів. Одним із них є перебудова шляхів ліпідного метаболізму. Тому, важливим було дослідження фосфоліпідного складу тканин печінки та зябер риб, взятих з водойм з різним характером антропогенного навантаження. Встановлено відмінності у вмісті загальних ліпідів і класів фосфоліпідів у клітинах зябер і печінки карася та окуня, взятих з різних водойм. Фосфоліпідний склад клітин зябер карася та окуня має схожий характер у міжвидовому порівнянні, що характерно для тканин, неспецифічних запасати ліпіди. Проте фосфоліпідний склад клітин печінки карася та окуня характеризується чіткими міжвидовими відмінностями за вмістом окремих класів фосфоліпідів, що, ймовірно, спричинено особливостями протікання фізіолого-біохімічних процесів у клітинах печінки цих видів риб. Оскільки кожен фосфоліпід бере участь у виконанні загальних мембранних функцій клітин, то збереження сталості складу забезпечує оптимальну фізико-хімічну структуру мембран і їх властивості. Коливання у складі структурних ліпідів відіграють важливу роль в процесах адаптації, а високий рівень структурних ліпідів забезпечує стійкість (стабілізація, ущільнення) мембран до дії різних чинників середовища і забезпечує нормальну роботу вбудованих у мембрану білків і рецепторів. Ці зміни також можуть розглядатися як адаптивні реакції організму і можуть бути використані як індикативні при визначенні стану середовища існування.

Ключові слова: малі річки, риби, фосфоліпіди, карась, окунь, забруднення.

Ляврин Б. З., Бияк В. Я., Хоменчук В. О., Курант В. З. Фосфолипидный состав печени и жабр рыб как индикатор состояния поверхностных вод рек Тернопольщины

Аннотация. Рост антропогенного воздействия на водную среду обострило проблему выживания организмов в стрессовых условиях, которые изначально создаются накоплением токсичных веществ. Известно, что организм гидробионтов имеет много средств биохимической адаптации различной степени сложности, которые позволяют ему успешно приспосабливаться к действию токсикантов. Одним из них является перестройка путей липидного метаболизма. Поэтому, важным было исследование фосфолипидного состава тканей печени и жабр рыб, взятых из водоемов с различным характером антропогенной нагрузки. Установлены различия в содержании общих липидов и классов фосфолипидов в клетках жабр и печени карася и окуня, взятых из различных водоемов. Фосфолипидный состав клеток жабр карася и окуня имеет сходный характер в межвидовом сравнении, что характерно для тканей, неспецифических запасать липиды. Однако фосфолипидный состав клеток печени карася и окуня характеризуется четкими межвидовыми различиями по содержанию отдельных классов фосфолипидов, что, вероятно, вызвано особенностями протекания физиолого-биохимических процессов в клетках печени данных видов рыб. Поскольку каждый фосфолипид участвует в выполнении общих мембранных функций клеток, то сохранение постоянства состава обеспечивает оптимальную физико-химическую структуру мембран и их свойства. Колебания в составе структурных липидов играют важную роль в процессах адаптации, а высокий уровень структурных липидов обеспечивает устойчивость (стабилизация, уплотнения) мембран к действию различных факторов среды и обеспечивает нормальную работу встроженных в мембрану белков и рецепторов. Эти изменения могут рассматриваться как адаптивные реакции организма и могут быть использованы как индикативные при определении состояния среды обитания.

Ключевые слова: малые реки, рыбы, фосфолипиды, карась, окунь, загрязнение.

Lyavrin B. Z., Byyak V. Ya., Khomenchuk V. O., Kurant V. Z. Phospholipid composition of liver and gills of fish as indicator of surface water rivers of Ternopil region

Annotation. Growth of human impacts on the aquatic environment exacerbates a problem of survival of organisms under stressful conditions of water environment. Such conditions created by the accumulation of toxic substances. Aquatic organisms has a lot ways of biochemical adaptation with varying degrees of difficulty. That allowing them successfully adapt to the actions of toxicants. One of these ways is the alteration of lipid metabolism. Therefore, important studying phospholipid composition of liver and gills tissues of fish taken from the water bodies with a different character of human impact. Found differences in the content of total lipids in the gills and liver of crucian carp and perch taken from different reservoirs. Phospholipid composition of cells of crucian carp and perch gills has a similar character in the interspecific comparison, which is typical for the non-specific storage of tissue lipids. However the phospholipid composition of cell membranes of crucian

carp and perch liver characterized by distinct interspecies differences over the content of individual classes of phospholipids, which is probably due to flow characteristics physiological and biochemical processes in the liver cells of these types of fish. As each phospholipid involved in the implementation of the general functions of cells membranes, maintaining a constant composition provides optimum physical and chemical structure of membranes and their properties. Fluctuations in the structural lipids content play an important role in the adaptation. In addition, a high level of structural lipids provides stability (stabilization, compaction) of membranes to various environmental factors and provides normal operation of the built-in membrane proteins and receptors. These changes can also be seen as adaptive response and can be used as indicative in determining the condition of the habitat.

Keywords: small rivers, fish, phospholipids, carp, perch, pollution.

МАТЕРІАЛИ КОНФЕРЕНЦІЙ ТА СТАТТІ, ОПУБЛІКОВАНІ В ІНШИХ НАУКОВИХ ВИДАННЯХ УКРАЇНИ

1. Details of *Deschampsia antarctica* Desv. cultivation in vitro derived from different localities of vegetation in the Maritime Antarctic / Zagrychuk O. M., Drobyk N. M., Parnikoza I. Yu., Kozeretska I. A., Kunakh V. A. // Биотехнология как инструмент сохранения биоразнообразия растительного мира : тезисы докладов VI Междунар. научно-практ. конф. (Ялта, 12–17 октября 2014 г.) / Никитский ботанический сад, Национальный научный центр. – Ялта, 2014. – С. 125–126.

2. Kondratska L. A. Soteriologikal strategy of reforming of professional educational / L. A. Kondratska // Психолого-педагогічні проблеми становлення сучасного фахівця: зб. наук. статей: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 11–12 черв. 2014 р. / МОН України, Харк. нац. екон. ун-т. – Харків, 2014. – С. 157–167.

3. Адамська З. М. Вплив агресивного медіасередовища на свідомість дитини / З. М. Адамська // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., 29–30 квіт. 2014 р. / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; [за заг. ред. О. Кікінежді]. – Тернопіль, 2014. – С. 419–421.

4. Альтгайм Л. Б. Особливості підготовки фахівців для туристичної індустрії та інших сфер економічної діяльності і методи їх підбору / Л. Б. Альтгайм // Міжнародні відносини країн Центрально-Східної Європи в умовах бігравітаційних процесів : збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (22–23 травня 2014 р., м. Хмельницький). – Хмельницький, 2014 – С. 175–178.

5. Баньковський А. М. До проблеми становлення професійних танцювальних колективів Тернопілля (друга половина ХХ ст.) / А. Баньковський // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 94–97.

6. Барна І. М. Природно-географічні чинники формування традиційного природокористування на теренах Тернопільської області / І. М. Барна // Екологічна освіта і наука у Тернопільському університеті: стан, проблеми, перспективи : присвяч. 21 річниці відкриття спец. "Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування" у ТНПУ ім. В. Гнатюка : [матеріали наук.-практ. конф. викладачів і студентів] / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Л. П. Царик, О. В. Сінгалевич, І. М. Вітенко [та ін.] . – Тернопіль , 2014 . – С. 19–20.

7. **Барна М. М.** Передумови розвитку ботанічної науки на Тернопільщині в середині XIX століття / М. М. Барна, Л. С. Барна // Бессерівські природознавчі студії: зб. тез Всеукр. наук. конф. з міжнар. участю (до 230-річчя з дня народж. відомого ботаніка Віллібальда Бессера та до 205-річчя від початку його наук. та пед. діяльності у м. Кременці), (Кременець, 1–3 жовт. 2014 р.): тези доповідей. – Кременець, 2014. – С. 45–46.

8. **Барна О. В.** Формування інформатичних компетентностей майбутніх економістів у процесі викладання фундаментальних дисциплін / О. В. Барна // Економіка України в умовах сучасних трансформацій : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль – Чортків, 3 квітня 2014 р.). – Чортків, 2014. – С. 13–14.

9. **Білецька К. В.** Переклад анімаційного мультфільму як особливого виду креолізованого тексту / К. В. Білецька // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : збірник наукових праць / за заг. ред. А. Г. Гудманяна, С. І. Сидоренка. – Київ, 2014. – С. 54–59.

10. **Боднар Д. І.** Аналог овальної теореми для \bar{p} -періодичного гіллястого ланцюгового дробу спеціального вигляду / Д. І. Боднар, М. М. Бубняк, О. Я. Ковальчук // П'ятнадцята міжнар. наук. конф. ім. академіка М. Кравчука (15–17 травня 2014 р., м. Київ) : матеріали конференції / Ін-т математики НАН України. – Київ, 2014. – Т. 2 : Алгебра. Геометрія. Математичний аналіз. – С. 49.

11. **Боднар Д. І.** Аналог параболічної теореми для \bar{p} -періодичного гіллястого ланцюгового дробу спеціального вигляду / Д. І. Боднар, М. М. Бубняк, Р. І. Михальчук // Algebra, Topology, and Analysis : IXth Summer School (Polianytsia, Ukraine July 7 – July 18 2014) : Abstracts of Lectures and Reports. – Polianytsia, 2014. – P. 18–19.

12. **Боднар Д. І.** Збіжність гіллястих ланцюгових дробів з нерівнозначними змінними / Д. І. Боднар, О. Є. Баран // Сучасні проблеми теорії ймовірностей та математичного аналізу : тези доповідей всеукр. наук. конф. (24 лютого – 2 березня 2014 р., м. Ворохта). – Івано-Франківськ, 2014. – С. 43.

13. **Ванюга Л. С.** Регіоналізація театральної освіти на прикладі Тернопільщини / Л. С. Ванюга // Діяльність продюсера в культурно-мистецькому просторі XXI століття: дискурси і дискусії : зб. наук. праць. – Київ, 2014. – С. 91–93.

14. **Вихор С. Т.** Прояви та причини насилля в освітньому середовищі / С. Т. Вихор // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 квітня 2014р.) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 147–150.

15. Водяний Б. О. Пропагування творчості Соломії Крушельницької засобами культурно-мистецьких програм / Б. О. Водяний // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 124–126.

16. Генсерук Г. Технології Веб 2.0 у навчальній діяльності студентів факультету фізичного виховання / Г. Генсерук // Міжнародні читання пам'яті професора Богдана Шияна : збірник наукових праць / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: В. Кравець, Е. Вільчковський, В. Омеляненко [та ін.] . – [Дрогобич], 2014. – С. 74–78.

17. Гінзула М. Я. Геоекологічні проблеми підприємств добувної промисловості Тернопільської області / М. Я. Гінзула // Екологічна освіта і наука у Тернопільському університеті: стан, проблеми, перспективи : присвяч. 21 річниці відкриття спец. "Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування" у ТНПУ ім. В. Гнатюка : [матеріали наук.-практ. конф. викладачів і студентів] / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Л. П. Царик, О. В. Сінгалевич, І. М. Вітенко [та ін.] . – Тернопіль , 2014 . – С. 28–30.

18. Главацька О. Л. Соціальна робота з дітьми, які зазнали сімейного насилля / О. Л. Главацька // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 квітня 2014р.) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 294–297.

19. Главацька О. Л. Сутність і особливості статевої соціалізації молоді як теоретична основа професійної підготовки майбутніх соціальних працівників / О. Л. Главацька // Актуальні проблеми соціальної роботи : матеріали доповідей та повідомлень Регіональної наук.-практ. конф. молодих учених та студентів / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. В. А. Поліщук, Г. І. Слезанської. – Тернопіль, 2014. – С. 64–72.

20. Гойсак В. Духове виконавство Тернопілля (друга половина ХХ – початок ХХІ ст.) / В. Гойсак, І. Гринчук // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 79–82.

21. Гончаровська Г. Ф. Емоційні порушення дітей дошкільного віку: причини та ефективні шляхи їх корекції / Г. Ф. Гончаровська // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 525–528.

22. Гринчук І. Використання фортепіанних творів українських композиторів другої половини ХХ – початку ХХІ століть у практиці фахової підготовки [Електронний ресурс] / І. Гринчук, О. Кубіт // Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (1–2 листопада 2014 р.). – Режим доступу: <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/art/838>.

23. Грицак Л. Р. Специфіка змін стратегії субпопуляцій *Gentiana acaulis* L. (Gentianaceae) в Українських Карпатах / Л. Р. Грицак // Екологічна освіта і наука у Тернопільському університеті: стан, проблеми, перспективи : присвяч. 21 річниці відкриття спец. "Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування" у ТНПУ ім. В. Гнатюка : [матеріали наук.-практ. конф. викладачів і студентів] / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Л. П. Царик, О. В. Сінгалевич, І. М. Вітенко [та ін.] . – Тернопіль , 2014. – С. 16–18.

24. Груць Г. М. Роль гуманітарних дисциплін у формуванні духовної культури студентської молоді / Г. М. Груць // Духовність у становленні та розвитку особистості : VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (9–11 жовтня 2014 р., м. Івано-Франківськ). – Івано-Франківськ, 2014. – С. 147–151.

25. Губ'як Д. В. Сучасне кобзарство Тернопільщини: соціокультурний аспект / Д. В. Губ'як // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 100–103.

26. Гуменюк Г. Б. Моделювання довкілля як шлях пошуку нових рішень / Г. Б. Гуменюк, Н. М. Желіховська // Сучасні досягнення екології та їх імплементація у природничу освіту (Тернопіль, 24 квітня 2014 р.) / Тернопільський нац. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2014. – С. 37–45.

27. Дослідження механізмів циклізацій 3-арил-(2-метил)-2-тіоціанатопропанамідів / З. І. Янів, І. М. Яремчук, Ю. В. Шпарук, Р. В. Симчак, В. С. Барановський, Б. Д. Грищук // Фундаментальні та прикладні дослідження в сучасній хімії : II Міжнар. наук.-практ. конф. : матеріали конференції / НДУ ім. Миколи Гоголя ; за заг. ред. В. В. Суховєєва. – Ніжин, 2014. – С. 210–214.

28. Дробик Н. М. Дослідження впливу йонів кадмію на ріст рослин *Deschampsia antarctica* DESV. in vitro / Н. М. Дробик // Сучасні досягнення екології та їх імплементація у природничу освіту : матеріали наук.-метод. семінару (Тернопіль, 24 квітня 2014 р.). – Тернопіль, 2014. – С. 21–22.

29. Задворний С. І. Арт-туризм і його роль у регіональному розвитку / С. І. Задворний // Актуальні проблеми туристичного бізнесу : матеріали VII міжнародної наук.-практ. конф. молодих учених (28 лютого 2014 року, м. Харків) / ХНУ імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2014. – С. 77–79.

30. Задворний С. І. Вплив бігравітаційних процесів на розвиток культурно-мистецької сфери регіонів України / С. І. Задворний // Міжнародні відносини країн Центрально-Східної Європи в умовах бігравітаційних процесів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (22–23 травня 2014 р.) / Хмельницький нац. ун-т. – Хмельницький, 2014. – С. 63–67.

31. Задворний С. І. Дослідження геопросторової організації культурно-мистецької сфери регіону як новітній напрям соціально-економічної географії / С. І. Задворний // Україна і світ: суспільно-географічні виміри : збірник праць всеукр. наук.-практ. конф. молодих учених, аспірантів і студентів, присвячується 200-літтю від народження Тараса Шевченка (м. Львів, 26–28 лютого 2014 р.) / [відп. ред. О. І. Шаблій]. – Львів, 2014. – С. 317–324.

32. Задворний С. І. Забезпеченість населення Хмельницької області закладами культури і мистецтва / С. І. Задворний // Актуальні тенденції сучасної науки : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (Київ, 7 липня 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 10–16.

33. Задворний С. І. Культурно-мистецька сфера Хмельницької області як основа розвитку індустрії розваг в регіоні / С. І. Задворний // Можливості та розвиток сучасного туризму: світовий та національний досвід : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.; 16–17 жовтня 2014 року / Запорізький національний технічний університет; за заг. ред. В. М. Зайцева. – Запоріжжя, 2014. – С. 187–191.

34. Задворний С. І. Територіальна ідентичність населення Хмельницької області як фактор розвитку культурно-мистецької сфери регіону / С. І. Задворний // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнародної наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р.). – Чернівці, 2014. – С. 112–114.

35. Заставецька О. В. Діяльність Я. Жупанського для розвитку географічної науки і освіти Тернопільської області / Заставецька О. В., Мариняк Я. О., Кузишин А. В. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р.). – Чернівці, 2014. – С. 19–22.

36. Заставецька О. В. Зростання самоврядності територій – основне завдання регіональної політики / О. В. Заставецька, Л. Б. Заставецька // Міжнародні відносини країн Центрально-Східної Європи в умовах бігравітаційних процесів : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (22–23 травня 2014 р.) / Хмельницький нац. ун-т. – Хмельницький, 2014. – С. 140–143.

37. Заставецька О. В. Центральньо-периферійні відносини у системах розселення / Заставецька О. В., Заставецька Л. Б. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р). – Чернівці, 2014. – С. 114–115.

38. Заставецький Т. Б. Геоурбаністика як новий етап розвитку географії міст в Україні / Заставецький Т. Б. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р). – Чернівці, 2014. – С. 115–117.

39. Іванців О. В. Аргументація у сучасному англomовному іміджевому корпоративному дискурсі / О. В. Іванців // Сучасні тенденції у сфері лінгвістики, мовної комунікації та методики викладання іноземних мов : матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 15–16 травня 2014 р., м. Тернопіль / Терноп. нац. економ. ун-т. – Тернопіль, 2014. – С. 84–85.

40. Іванців О. В. Сугестивні технології створення іміджу / О. В. Іванців // Інформація, комунікація, суспільство 2014: матеріали 3-ї Міжнародної наукової конференції ICS-2014. – Львів, 2014. – С. 138–139.

41. Іздепська-Новіцька М. І. Видатні диригенти – вихідці з Тернопільщини / М. Іздепська-Новіцька // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 83–87.

42. Кодлюк Я. П. Актуальні проблеми підручникотворення в галузі початкової освіти / Я. П. Кодлюк // Роль педагогічних та психологічних наук у процесі розвитку суспільства в умовах сьогодення : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 5 грудня 2014 р). – Київ, 2014. – С. 28–31.

43. Комплексна оцінка популяцій *Gentiana lutea* L. з Українських Карпат / Мосула М. З., Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Дробик Н. М. // Сучасні досягнення екології та їх імплементація у природничу освіту : матеріали науково-методичного семінару (Тернопіль, 24 квітня 2014 р.) / за ред. В. В. Грубінка. – Тернопіль, 2014. – С. 22–24.

44. Комплексна оцінка популяцій *Gentiana lutea* L. з Українських Карпат / Мосула М. З., Майорова О. Ю., Грицак Л. Р., Дробик Н. М. // Сучасні досягнення екології та їх імплементація у природничу освіту : матеріали науково-методичного семінару (Тернопіль, 24 квітня 2014 р.). – Тернопіль, 2014. – С. 22–24.

45. Кондрацька Л. А. Досвід сутнісного бачення мистецтва: підготовка вчителя / Л. А. Кондрацька // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16–17 жовт. 2014 р. / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, К. Ю. Бацак та ін.]. – Київ, 2014. – С. 33–41.

46. Кондрацька Л. А. Персоналістичний вектор у сучасному європейському освітньому просторі / Л. А. Кондрацька // Проблеми становлення і розвитку особистості в сучасному соціокультурному середовищі : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 20–21 березня 2014 р. / МОН України, Криворіз. факультет ДВНЗ «Запоріз. нац. ун-т». – Кривий Ріг, 2014. – С. 12–18.

47. Конкульовський В. В. До проблеми відтворення ключових контекстів у кінотекстах комедійного жанру / В. В. Конкульовський // Переклад і кіно: розмаїття підходів, точки дотику. – Львів, 2014. – Переклад і кіно, 2014. – 20 с.

48. Конончук О. Б. Оптимізація продуктивності агроценозів квасолі і сої біорегулятором Регоплант / Конончук О. Б., Ванік М. М., Ігнатюк Ю. В. // Сучасні досягнення екології та їх імплементація у природничу освіту : матер. наук.-метод. семінару (Тернопіль, 24 квіт. 2014 р.) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2014. – С. 47–48.

49. Конончук О. Б. Підвищення продуктивності сої культурної регуляторами росту рослин і наномолібденом / Олександр Конончук, Світлана Пида, Іван Сенік // Екологія і природокористування в системі оптимізації відносин природи і суспільства : матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Тернопіль, 6–7 березня 2014 р.). – Тернопіль, 2014. – С. 125–127.

50. Костюк Л. В. Навчальна дисципліна «Українська мова (за професійним спрямуванням)» – базовий курс підготовки бакалавра історичної галузі [Електронний ресурс] / Л. В. Костюк, О. В. Галайбіда, Т. М. Миколенко // Технологія фахової майстерності: інновації в сучасній освіті: обласна науково-практична Інтернет-конференція (X Хмурівські читання) (20–24 жовтня 2014 р.). – Режим доступу: <http://timso.koipro.kr.ua/hmura10/navchalna-dystsyplina-ukrajinska-mova-za-profesijnym-spryamuvannjam-bazovuj-kurs-pidhotovky-bakalavra-istorychnoji-haluzi/>.

51. Кравець В. П. Актуальні проблеми статевої соціалізації дітей та підлітків в Україні / В. П. Кравець // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 27–29.

52. Кравець В. П. Стратегія впровадження гендерних досліджень у систему вищої освіти / В. П. Кравець // Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства : матеріали XI наук.-практ. конф. (з міжнародною участю), м. Луганськ, 18–19 квітня 2014 р. – Луганськ, 2014.

53. Кравець Н. Б. Введення в культуру *in vitro* рідкісного лікарського виду *Rhodiola rosea* L. / Кравець Н. Б., Андросюк Ю. Є., Дробик Н. М. // Актуальні проблеми ботаніки та екології : матер. міжнар. конф. молодих учених (Умань, 9–12 вересня 2014 р.). – Умань, 2014. – С. 125.

54. Кузишин А. В. Аналіз поляризаційних електоральних симпатій в областях подільського регіону / Кузишин А. В. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народж. проф. Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р.). – Чернівці, 2014. – С. 138–139.

55. Кузишин А. В. Геопросторові риси електорального процесу в областях Подільського регіону в світлі парламентських виборів / Кузишин А. В., Глинський О. А. // Регіон-2014: суспільно-географічні аспекти : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих науковців (м. Харків, 3–4 квітня 2014 р.) / ХНУ імені В. Н. Каразіна ; голов. ред. колегії Л. М. Немець. – Харків, 2014. – С. 86–89.

56. Куца О. І. Relevance Theory of Communication in Conference Interpreting / О. І. Куца // Сучасні тенденції у сфері лінгвістики, мовної комунікації та методики викладання іноземних мов : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 травня 2014р., м. Тернопіль). – Тернопіль, 2014. – С. 31–33.

57. Лазаревська О. М. Особливості розвитку індивідуальності та творчого самовираження майбутнього вчителя музики / О. М. Лазаревська, Н. В. Терещук // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16–17 жовт. 2014 р. / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, К. Ю. Бацак та ін.]. – Київ, 2014. – С. 470–476.

58. Лановик З. Б. Проблема співвідношення матеріального та духовного світів у просторі екзистенціального мислення / З. Б. Лановик // Життя зі словом : ювілейний зб. на пошану доктора філол. наук, проф. Миколи Ткачука / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка [та ін.] ; [упоряд.: М. Зимомря, І. Зимомря, О. Ткачук ; за заг. ред. М. Зимомрі]. – Тернопіль ; Дрогобич, 2014. – С. 294–302.

59. Лановик М. Б. Теорія відносності й термінологія точних наук у новітньому літературознавстві / М. Б. Лановик // Життя зі словом : ювілейний зб. на пошану доктора філол. наук, проф. Миколи Ткачука / Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка [та ін.] ; [упоряд.: М. Зимомря, І. Зимомря, О. Ткачук ; за заг. ред. М. Зимомрі]. – Тернопіль ; Дрогобич, 2014. – С. 303–314.

60. Лановик М. Б. Теорія О.Потебні у літературознавчому континуумі ХХ століття / Мар'яна Лановик, Зоряна Лановик // «З роду нашого красного...»: перша професорка Волині : зб. наук. пр. на пошану проф. Л. К. Оляндер / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; упоряд.: М. В. Моклиця, Т. П. Левчук. – Луцьк, 2014. – С. 98–113.

61. Мамус Г. М. Удосконалення підготовки вчителів трудового навчання та технологій в системі післядипломної освіти / Мамус Г. М., Урусський В. І. // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика, проблеми : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 166–169.

62. Мамус Г. М. Формування інформаційної компетентності студентів на заняттях художнього проектування та виготовлення швейних виробів / Мамус Г. М. // Інформаційні технології підготовки майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти : матеріали наук.-практ. семінару (27 лютого 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2014. – С. 37–40.

63. Мариняк Я. О. Сакральні туристичні ресурси Тернопільської області: сутність та основні підходи їх оцінки / Я. О. Мариняк // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р). – Чернівці, 2014. – С. 267–268.

64. Мариняк Я. О. Сакральні туристичні ресурси Тернопільської області: сутність та основні підходи їх оцінки / Мариняк Я. О. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження професора Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р). – Чернівці, 2014. – С. 267–268.

65. Мохун С. В. Формування практичних вмінь і навиків під час вивчення астрономії / С. В. Мохун, Н. Я. Кравчук // Фізика та астрономія. Методика викладання у сучасних умовах : матеріали наук.-метод. Інтернет-конф. (м. Полтава, 22–25 вересня 2014 р.). – Полтава, 2014. – С. 10–11.

66. Наливайко М. Я. Вуличні прізвиська жителів Львівщини: минуле і сучасне / М. Я. Наливайко // Діалекти в синхронії та діахронії: загальнослов'янський контекст : [тези доповідей міжнар. конф. (Київ, 31 березня – 2 квітня 2014 року)] / Ін-т укр. мови НАН України ; за ред. П. Ю. Гриценка. – Київ, 2014. – С. 349–354.

67. Нестайко І. М. Види насилля в сім'ї та механізми його подолання в польському суспільстві / І. М. Нестайко // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 110–113.

68. Новицька С. Р. Розвиток екологічного туризму в межах природно-заповідних територій / С. Р. Новицька // Екологічна освіта і наука у Тернопільському університеті: стан, проблеми, перспективи : присвяч. 21 річниці відкриття спец. "Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування" у ТНПУ ім. В. Гнатюка : [матеріали наук.-практ. конф. викладачів і студентів] / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: Л. П. Царик, О. В. Сінгалевич, І. М. Вітенко [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – С. 24–26.

69. Одинцова Г. С. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у лінгвістичній підготовці майбутніх учителів початкової школи / Г. С. Одинцова // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика, проблеми : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 79–81.

70. Олійник Т. С. Культурні маркери художнього тексту як проблема перекладу / Т. С. Олійник // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (4–5 квітня 2014 р., м. Київ). – Київ, 2014. – С. 244–248.

71. Олійник Т. С. Проблеми перекладу іншокультурних маркерів у культурно-етнічній концепції перекладу Ю. Найди / Т. С. Олійник // Сучасні тенденції у сфері лінгвістики, мовної комунікації та методики викладання іноземних мов : матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15–16 травня 2014 р., м. Тернопіль). – Тернопіль, 2014. – С. 226–227.

72. Омельчук О. В. Ефективність методики профільного навчання художнього оброблення матеріалів / О. В. Омельчук // Інновації у підготовці фахівців технологічної, професійної освіти та готельно-ресторанного бізнесу : збірник наукових праць за матеріалами III Всеукр. наук.-практ. конф. (16–17 жовтня 2014 р., м. Херсон) / Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2014. – С. 42–45.

73. Омельчук О. В. Морально-естетичний вплив декоративно-ужиткового мистецтва на особистість у процесі профільного навчання / О. В. Омельчук // Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 24 жовтня 2014 р.) / Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – Умань, 2014. – С. 71–75.

74. Омельчук О. В. Творча діяльність учнів в умовах профільного навчання художньої обробки матеріалів / О. В. Омельчук // Технологічна освіта: проблеми, інновації, перспективи : матеріали міжвузівської наук.-практ. web-конф. (м. Лисичанськ, 18 березня 2014 р.) / Лисич. пед. коледж Луган. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – Лисичанськ, 2014. – С. 57–59.

75. Ороновська Л. Д. Зміст і структурні компоненти процесу прилучення молодших школярів до духовних цінностей / Л. Д. Ороновська, Н. В. Палій // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття : матер. Міжнарод. наук.-практ. конф., 16–17 жовт. 2014 р. / МОН України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; [редкол.: В. О. Огнев'юк, Л. Л. Хоружа, К. Ю. Бацак та ін.]. – Київ, 2014. – С. 405–412.

76. Ороновська Л. Д. Хорова студія «Зоринка» як осередок дитячої творчості / Л. Д. Ороновська // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 97–100.

77. Ороновський А. І. Внесок капели «Галичина» у розвиток хорової культури Тернопілля / А. І. Ороновський // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 87–90.

78. Павх С. П. Комп'ютерні презентації як один із засобів застосування інформаційних технологій у процесі викладання трудового навчання: / Павх С. П., Бурбан О. В. // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 126–128.

79. Паламарчук Л. М. Технологічний підхід у комунікативній підготовці майбутніх учителів технологій — проблеми і шляхи їх подолання / Л. М. Паламарчук // Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця: історія, теорія, практика : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. (18–19 вересня 2014 року, м. Херсон) / Херсонська академія неперервної освіти ; за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. – Херсон, 2014. – С. 155–158.

80. Пальчик А. О. Утилізація діоксину вуглецю шляхом промислового вирощування мікрородоростей в енергосистемі на базі паливного елементу / А. О. Пальчик, О. М. Фендьо, Н. В. Бурега // Проблеми та перспективи розвитку енергетики, електротехнологій та автоматики в АПК : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 15–16 жовтня 2014 р.) / Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України, Навч.-наук. ін-т енергетики і автоматики [та ін.] ; [відп. ред.: Шворов С. А., Щербатюк В. Л., Усенко С. М. – Київ, 2014. – С. 96–101.

81. Пеньковська Н. М. Особливості створення безпечного сімейного середовища у руслі комунікативного підходу / Н. М. Пеньковська // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 707–709.

82. Пида С. В. Вілльбальд Готлібович Бессер – видатний систематик і флорист України // С. В. Пида, О. Б. Мацюк // Бессерівські природознавчі студії : зб. матеріалів Всеукр. наук. конф. з міжнар. участю (Кременець, 1–3 жовтня 2014 р.). – Кременець, 2014. – С. 129–131.

83. Пида С. В. Фізіолого-біохімічні процеси сої культурної за дії композицій рістрегуляторів і молібдену / Світлана Пида, Олександр Конончук, Анастасія Конончук // Роль науки у підвищенні технологічного рівня і ефективності АПК України : матер. IV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 15–16 трав. 2014 р.) : у 2 ч. – Тернопіль, 2014. – Ч. 1. – С. 151–153.

84. Поплавська І. В. Сучасні риси надання послуг торгівельного характеру в Тернопільській області / Поплавська І. В. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р.). – Чернівці, 2014. – С. 138–139.

85. Потокій М. В. Картографічне забезпечення ретроспективно-географічних досліджень природокористування (на прикладі Подільських Товтр) / Потокій М. В., Гавришок Б. Б. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р.) – Чернівці, 2014. – С. 221–222.

86. Потокій М. В. Ярослав Іванович Жупанський як історико-географ та історико-картограф / М. В. Потокій // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р.). – Чернівці, 2014. – С. 24–26.

87. Проців Л. Й. Історія музичної педагогіки в Україні як метаісторія / Л. Й. Проців // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 16–17 жовт. 2014 р. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка ; за заг. ред. В. О. Огнев'юка ; [редкол.: В. О. Огнев'юк та ін.]. – Київ, 2014. – С. 214–222.

88. Рудакевич І. Р. Геопросторові аспекти розвитку транспортної інфраструктури м. Чернівці / Рудакевич І. Р. // Географія, картографія, географічна освіта: історія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвячується 25-річчю створення кафедри географії України та регіоналістики і 80-річчю з дня народження проф. Ярослава Жупанського (м. Чернівці, 9–11 жовтня 2014 р). – Чернівці, 2014. – С. 180–181.

89. Сеньовська Н. Л. Учні як суб'єкти та об'єкти насилля / Н. Л. Сеньовська // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 243–245.

90. Сорока Т. П. Алгоритм дослідження функціональних змін різних систем організму людини на заняттях з основ охорони праці / Т. П. Сорока, І. В. Гевко, І. Й. Бочар // Інформаційні технології підготовки майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти : матеріали наук.-практ. семінару (27 лютого 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2014. – С. 62–65.

91. Сорока Т. П. Сучасні технології навчання як засіб удосконалення підготовки майбутнього фахівця / Сорока Т. П., Струганець Б. В. // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 91–95.

92. Стельмашук З. М. Творча діяльність оркестрів народних інструментів Тернопільщини другої половини ХХ – початку ХХІ ст. / З. М. Стельмашук // Тернопіль і Тернопілля в історії та культурі України і світу (від найдавніших часів до сьогодення) : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. І. С. Зуляка. – Тернопіль, 2014. – С. 90–94.

93. Стратегія субпопуляції *Gentiana acaulis* L. (Gentianaceae) в Українських Карпатах / Майорова О. Ю., Петрица В. О., Ковш Х. В., Грицак Л. Р., Дробик Н. М. // Рослинний світ у червоній книзі України: впровадження глобальної стратегії збереження рослин : матеріали III міжнар. наук. конф. (Львів, 4–7 червня 2014 р.). – Львів, 2014. – С. 127–129.

94. Тетрафлуороборат 5-карбоксіфеніл-1,3-бісдіазонію в реакціях аніонарилювання амідів та нітрилів ненасичених кислот / В. М. Яцюк, П. А. Гуцало, В. Д. Баран, В. С. Барановський, Б. Д. Гришук // Фундаментальні та прикладні дослідження в сучасній хімії : II Міжнар. наук.-практ. конф. / НДУ ім. Миколи Гоголя ; за заг. ред. В. В. Суховєєва. – Ніжин, 2014. – С. 219–223.

95. Ткачук М. П. Наратив повісті «Тарас Бульба» Миколи Гоголя / М. П. Ткачук // «З роду нашого красного...»: перша професорка Волині : зб. наук. пр. на пошану проф. Л. К. Оляндер / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; упоряд.: М. В. Моклиця, Т. П. Левчук. – Луцьк, 2014. – С. 125–144.

96. Токарская Л. М. Речь москвичей в живом восприятии студентов-русистов Тернопольского национального педагогического университета и ее анализ / Л. М. Токарская // Сучасна філологія: перспективні та пріоритетні напрями наукових досліджень : міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса, 12–13 вересня 2014 року / Південноукраїнська організація «Центр філологічних досліджень». – Одеса, 2014. – С. 12–15.

97. Туранов Ю. О. Використання ресурсів мережі Інтернет під час підготовки майбутніх фахівців у педагогічному вищому навчальному закладі / Туранов Ю. О., Рак В. І. // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика, проблеми : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 41–44.

98. Туранов Ю. О. Окремі аспекти підготовки вчителя трудового навчання засобами комп'ютерних технологій / Туранов Ю. О. // Інформаційні технології підготовки майбутніх фахівців технологічної та професійної освіти : матеріали наук.-практ. семінару (27 лютого 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка. – Тернопіль, 2014. – С. 65–67.

99. Фізіолого-біохімічні процеси сої культурної за дії композицій рiстрегуляторів і молібдену / О. Б. Конончук, А. О. Конончук, І. Д. Жил'як, В. М. Світовий, І. В. Затовський // Актуальні питання сучасної аграрної науки : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Умань, 19–20 листоп. 2014 р.). – Київ, 2014. – С. 53–55.

100. Царик Л. П. З історії розбудови спеціальності «Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування» у Тернопільському педуніверситеті / Л. П. Царик // Екологічна освіта і наука у Тернопільському університеті: стан, проблеми, перспективи : присвяч. 21 річниці відкриття спец. "Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування" у ТНПУ ім. В. Гнатюка : [матеріали наук.-практ. конф. викладачів і студентів] / редкол.: Л. П. Царик [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – С. 3–7.

101. Царик П. Л. Про діяльність науково-дослідної лабораторії «Моделювання еколого-географічних систем» / П. Л. Царик // Екологічна освіта і наука у Тернопільському університеті: стан, проблеми, перспективи : присвяч. 21 річниці відкриття спец. "Екологія, охорона навколишнього природного середовища та збалансоване природокористування" у ТНПУ ім. В. Гнатюка : [матеріали наук.-практ. конф. викладачів і студентів] / редкол.: Л. П. Царик [та ін.]. – Тернопіль, 2014. – С. 12–13.

102. Чайка І. А. Інформаційна культура як фактор ефективності навчальної діяльності майбутнього інженера-педагога / Чайка І. А. // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / [за ред.: Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова]. – Тернопіль, 2014. – С. 98–101.

103. Чіп Р. С. Проблема особистісно-професійної підготовки майбутніх практичних психологів в контексті психологічної реабілітаційної практики / Р. С. Чіп // Психолого-педагогічне забезпечення особистісного розвитку майбутнього фахівця з вищою освітою : збірник наук. праць за матеріал. II Всеукр. наук.-практ. конф. (27 червня 2014 року, м. Кам'янець-Подільський). – Кам'янець-Подільський, 2014. – С. 83–89.

104. Шевчик Л. О. Морфометричні параметри промислових видів риб Полонського рибцеху Хмельницької області / Шевчик Л. О., Пижова О. М. // Биоразнообразие и роль животных в экосистемах : материалы VII Междунар. науч. конф., (22–25 октября 2013 г., г. Днепропетровск). – Днепропетровск, 2013. – С. 121–123.

105. Шпак М. М. Емоційна компетентність батьків як засіб психологічної профілактики емоційного насилля над дітьми / М. М. Шпак // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнародної наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 409–410.

106. Штонь В. С. Інформаційне забезпечення змісту курсу «Ремонт і реставрація столярних та меблевих виробів» у процесі підготовки студентів за профілем «Деревообробка» / Штонь В. С. // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика, проблеми : матеріали регіонального наук.-практ. семінару (11–12 грудня 2014 р., м. Тернопіль) / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 194–197.

107. Щур Л. Б. Ритміка та хореографія як засоби естетичного виховання учнів у процесі позакласної виховної роботи / Л. Б. Щур // Хореографічна та театральна культура України: педагогічні та мистецькі виміри : збірник матеріалів Всеукраїнського семінару-практикуму / [упоряд. А. М. Підлипська]. – Київ, 2014. – Ч. 1. – С. 149–154.

108. Янкович О. І. Виховні технології початкової школи / О. І. Янкович // Январские педагогические чтения : матер. XII Всеукр. научн.-конф. конф. «Современная система образования: опыт прошлого – взгляд в будущее». – Симферополь, 2014. – Вып. 11. – С. 61–65.

109. Янкович О. І. Перспективи використання інформаційних технологій у дошкільній освіті / О. І. Янкович // Сучасні інформаційно-комунікаційні технології в освіті: методологія, теорія, практика : матеріали регіонального наук.-практ. семінару / за заг. ред. Р. М. Горбатюка, Ю. О. Туранова. – Тернопіль, 2014. – С. 49–51.

110. Янкович О. І. Підготовка вчителів початкових класів до формування в учнів уміння вчитися як ключової компетентності шкільної освіти / О. І. Янкович // Психолого-педагогічні засади діяльності фахівця: історія, теорія, практика : матеріали II міжнародної наук.-практ. конф. (18–19 вересня 2014 року, м. Херсон) / Херсонська академія неперервної освіти ; за ред. В. В. Кузьменка, Н. В. Слюсаренко. – Херсон, 2014. – С. 266–270.

111. Янкович О. І. Підготовка майбутніх учителів до профілактики насилля у процесі вивчення навчальної дисципліни «Освітні технології» / О. І. Янкович // Дитинство без насилля: суспільство, школа і сім'я на захисті прав дітей : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (29–30 квіт. 2014 р., м. Тернопіль) / за заг. ред. О. Кікінежді. – Тернопіль, 2014. – С. 753–755.

112. Янкович О. І. Підготовка педагогічних кадрів в Україні у ХІХ – на початку ХХ ст. : проблеми та позитивний досвід / О. І. Янкович // Історія та сучасний стан педагогічних та психологічних наук : збірник тез наукових робіт Міжнар. наук.-практ. конф. (7 листопада 2014 р., м. Київ). – Київ, 2014. – Ч. 1. – С. 25–28.

113. Яцук О. В. Апозитивні одиниці у світлі теорії вторинної предикації / О. В. Яцук // Актуальні проблеми синтаксису : сучасний стан і перспективи дослідження : матеріали Міжнар. наук. читань, присвячується яєних пам'яті доктора філологічних наук, професора, завідувача кафедри сучасної української мови ЧНУ Ніни Василівни Гуйванюк (Чернівці, 14 листопада 2014 р.) : програма, матеріали й тези доповідей / відп. за вип. О. В. Кульбабська. – Чернівці, 2014. – С. 173–174.

114. Яцук О. В. До питання про категоріальне унормування поняття «комунікативна професіограма фахівця» / О. В. Яцук // Українська професійна мова: історія і сучасність : зб. матеріалів регіональної наук.-практ. конф. / голов. ред. А. М. Пришляк. – Тернопіль, 2014. – С. 34–37.

115. Ящик Н. Р. Deutsche Symbole mit soziokultureller Bedeutung / Ящик Н. Р. // Молода германістика України між традицією та новаторством = Ukrainische Nachwuchsgermanistik zwischen Tradition und Innovation : матеріали ХХІ Міжнар. наук.-практ. конф. Асоціації українських германістів (31 жовтня – 1 листопада 2014р.) / відп. ред. А. Й. Паславська. – Львів, 2014. – С. 65–66.

ДОДАТОК 1. Наукові праці, опубліковані в 2013 р.

1. Андрійчук І. П. Гуманістичні технології в контексті підготовки майбутніх фахівців / І. П. Андрійчук // Сучасні тенденції розвитку освіти дорослих в європейському просторі : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Черкаси, 2013. – С. 10–13.

2. Заблоцька Л. М. Використання інноваційних методів у процесі навчання англійської мови професійного спрямування / Л. Заблоцька // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. / РВНЗ «Кримський гуманітарний інститут». – Ялта, 2013. – Вип. 39, ч. 3. – С.147–153.

3. Заборна М. Мовна картина світу студентської молоді: соціопрагматичні аспекти компаративних фразеологізмів як лінгвальних маркерів / Марія Заборна // Мова і суспільство / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2013. – Вип. 4. – С. 181–186.

4. Заставецький Т. Б. Методичні підходи до суспільно-географічного дослідження економічного і соціального розвитку поселень агропромислового регіону / Заставецький Т. Б., Ілляш І. Д. // Історія української географії / ТНПУ ім. В. Гнатюка ; редкол.: О. І. Шаблій, О. В. Заставецька, І. Л. Дітчук [та ін.]. – Тернопіль, 2013. – Вип. 28. – С. 133–141.

5. Кузишин А. В. Історія туризму: навчальний посібник. / А. В. Кузишин. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 316 с.

6. Методичні рекомендації до написання курсових робіт : для студентів географічного факультету / [авт.-уклад. Б. В. Заблоцький]. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 20 с.

7. Мохун С. В. Комп'ютерне моделювання на уроках фізики (електрика) / Мохун С. В. // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5 : Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Київ, 2013. – Вип. 44. – С. 135–143.

8. Павлишин Л. Г. Владимир Винниченко и Фридрих Ницше о роли инстинктов в жизни человека / Л. Г. Павлишин // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук : журнал науч. публикаций / Ин-т стратегических исследований. – М., 2013. – № 2 (49). – С. 160–163.

9. Павлишин Л. Г. Володимир Винниченко: досвід неklasичного мислення в історії української філософії : монографія / Л. Г. Павлишин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 272 с.

10. Павлишин Л. Г. Етика : навч. посіб. / Л. Г. Павлишин. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 276 с.

11. Павлишин Л. Г. Індивідуалізм як спосіб самоствердження людини у філософських поглядах В. Винниченка та Ф. Ніцше / Л. Г. Павлишин // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 7: Релігієзнавство. Культурологія. Філософія. – Київ, 2013. – Вип. 29 (42). – С. 140–146.

12. Павлишин Л. Г. Любовь как основа человеческой жизни в философских взглядах В. Винниченко / Л. Г. Павлишин // Молодой ученый : ежемес. науч. журнал. – Чита, 2013. – № 7 (54). – С. 502–504.

13. Павлишин Л. Г. Противоречивый характер женской натуры: женщина-революционерка и женщина-соблазнительница в творчестве В. Винниченко / Л. Г. Павлишин // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук : журнал науч. публикаций / Ин-т стратегических исследований. – М., 2013. – № 4 (51). – С. 241–244.

14. Робочі машини : методичні рекомендації для студентів на пряму підготовки 6.010103 Технологічна освіта / автор-упоряд. Замора Я. П. – Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – 84 с.

15. Синтез та протимікробна активність бісгалогено(тіоціанато)амідів на основі бензидину та його похідних / В. М. Яцюк, В. С. Барановський, Г. М. Тулайдан, О. В. Покришко, С. І. Климнюк, Б. Д. Грищук / Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Хімія, технологія речовин та їх застосування. – Львів, 2013. – № 761. – С. 87–91.

16. Скуратко Т. М. Діалектика традицій і новаторства в українській поемі шістдесятників / Т. М. Скуратко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Серія: Літературознавство / за ред. М. П. Ткачука. – Тернопіль, 2013. – Вип. 38. – С. 214–236.

17. Стецько Н. П. Екологія : навчально-методичний посібник / Н. П. Стецько. – Пробне вид. – Тернопіль : Вектор, 2013. – 96 с.

18. Таранова Н. Б. Метеорологія і кліматологія : словник-довідник (основні терміни і поняття) / Н. Б. Таранова. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 192 с.

19. Токарская Л. М. Сборник В. И. Даля «Пословицы русского народа» как дидактическое пособие при работе над лексическими старославянизмами на уроках русского языка в средней школе / Л. М. Токарская // В. И. Даль в мировой культуре : сб. науч. работ. – Луганск ; М., 2013. – Ч. 1. – С. 165–173.

20. Царик Л. П. Рекреаційна привабливість та місткість теренів Регіонального ландшафтного парку «Зарваницький» / Л. П. Царик, П. Л. Царик // Історія української географії і картографії. – Тернопіль, 2013. – № 28. – С. 49–54.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК ПРАЦЬ

Адамська З. М.	140, 408
Албу А. А.	228
Алексенко В. Л.	120
Алексієвець Л. М.	240, 241, 246
Алексієвець М. М.	240, 241, 408
Альтгайм Д. Б.	195
Андрєєв І. О.	58, 61, 390, 394, 399, 401
Андрійчук І. П.	141, 424
Андросюк Ю. Є.	415
Андрушків Б. М.	6, 10, 13
Бабій І. М.	31, 61, 345, 346, 347, 348
Бабій Л. Б.	31, 284
Бакало О.	213
Балахонцев А. В.	228
Баньковський А. М.	4108, 420
Баран В. Д.	420
Баран О. Є.	409
Баран О. Н.	65
Барановський В. С.	55, 119, 120, 404, 411, 425
Барладин О. Р.	37, 328
Бармак М. В.	237
Барна І. М.	18, 37, 408
Барна Л. С.	379, 387, 389, 409
Барна М. М.	18, 379, 389, 409
Барна О. В.	37, 50, 53, 333, 341, 409
Бартіш С. В.	267
Бачинська Г. В.	61, 349
Бендасюк О. О.	6, 10,
Бень А. П.	119, 120
Березняк М. В.	43
Бешта А. С.	228
Бистрицька Е. В.	255
Бияк В. Я.	405
Бияк Н. Я.	31, 33
Бігун О.	365
Бігуняк Т. В.	72
Білецька К. В.	295, 409
Білик С. Г.	119
Білоус Ю. В.	103, 185, 186, 187
Білоусова Г. І.	51
Близнюк Б.	37
Боднар Д. І.	103, 104, 409
Боднар О. І.	24, 61, 67, 71, 399

Бойко М. М.	137
Бойко О. Б.	13
Бородіца С. В.	72, 366, 367
Бортняк Ф. В.	6, 13
Бочар І. Й.	29, 37, 39, 41, 231, 420
Браїло М. В.	119
Бублик О. М.	58, 61, 390, 399
Бубняк М. М.	103, 104, 409
Буда В. А.	350
Будій Н. Д.	43
Будна Н. О.	30, 43, 44, 45, 46
Букетов А. В.	119, 120
Букетова Н. М.	119, 120
Бурбан О. В.	28, 39, 418
Бурега Н. В.	418
Бурко В. О.	267
Буяк Б. Б.	24, 237
Вакуленко Д. В.	329
Вакуленко Л. О.	23, 329
Валіон О. П.	5, 241, 242, 243
Ваник М. М.	414
Ванюга Л. С.	409
Варакута О. М.	39
Василенко О. В.	71, 399
Василенко О. М.	404
Васильківська Н. А.	29, 30, 45, 46
Вашуленко М. С.	30, 45, 46
Вембер В. П.	50, 53, 333, 341
Винничук О. Т.	121
Вирста Н. Б.	33, 280
Вихор С. Т.	409
Вільчинська Т. П.	350, 351, 352, 353
Вінярська Г. Б.	61, 67, 71, 399
Вітушинська Н. І.	54
Водяна В. О.	304
Водяний Б.	37, 410
Возняк Г. М.	46
Войнаренко М. П.	10
Волік О. В.	20, 114
Волошин В. Д.	392, 394
Волошин О. С.	24, 392, 394
Вольська С. О.	322
Воронич А. Р.	224
Гавришок Б. Б.	190, 191, 419
Гаврищак Г. Р.	29, 37

Гаврищук І. В.	230
Гайдамаха Р. М.	42
Галайбіда О. В.	414
Галан В. Д.	19
Гап'юк Г. В.	51
Гап'юк С. Я.	43
Гап'юк Я. Ф.	43, 54
Гевко І. В.	29, 41, 420
Генсерук Г.	410
Герц А. І.	24
Герц Н. В.	387, 389
Гецько В. В.	6
Гінзула М. Я.	19, 37, 114, 211, 410
Главацька О. Л.	26, 72, 159, 160, 410
Гладюк В. М.	56, 224
Гладюк М. М.	30, 43, 44, 45, 46
Гладюк Т. В.	30, 43, 44, 45, 46
Глинський О. А.	415
Гойсак В. Ю.	304, 410
Голіней Г. М.	379
Головко Г. Б.	57
Голубенко А. В.	396
Гончаровська Г. Ф.	73, 105, 142, 410
Горбатюк Л. О.	398
Горбатюк Р. М.	26, 27, 42, 72, 216, 217, 218, 219, 220
Горбач О.	34
Горішна Н.	161, 162
Гоца Н. М.	74, 106
Греськів О. Б.	98
Григорук А. А.	38, 263
Григорук Н. А.	243
Григорюк І. П.	382, 387
Гриневич М. І.	68
Гринишин О. Я.	43
Гринчишин Я. Т.	43
Гринчук І. П.	34, 304, 410, 411
Грицак Л. Р.	62, 65, 96, 411, 413, 420
Грицак Н. Р.	368
Грицюк І. В.	54
Грищук Б. Д.	20, 55, 119, 120, 404, 411, 420, 425
Грод І. М.	107, 333, 383
Грубінко В. В.	24, 61, 67, 71, 114, 396, 399, 402, 403
Груць Г. М.	122, 411
Грушко В. С.	35, 264, 265
Губ'як Д. В.	306, 308, 411

Гулик С. В.	20
Гуменюк Г. Б.	37, 74, 396, 398, 411
Гурська О. В.	380, 381
Гуцало П. А.	420
Гушулей Й. М.	230
Давидова О. А.	54
Данилевич М. М.	368
Дацків О. П.	284, 285, 286, 287
Дем'янчук П. М.	20, 37
Деркач В. М.	332
Деркач Г. С.	268, 269
Деркевич Н. А.	281
Дзись Т. В.	281
Дідук-Ступ'як Г. І.	356, 357
Дітчук І. Л.	39
Довгань О. З.	309, 310, 312
Драпак Г. Б.	33, 104, 269
Древницький Ю. Р.	24
Дробик Н. М.	24, 55, 58, 62, 65, 68, 96, 390, 394, 397, 399, 401, 408, 411, 413, 415, 420
Дуда Л.	50, 51
Дударчук К. Д.	64
Єдинак Г. А.	332
Єднак В. Д.	30
Ємчук Т. Б.	288
Єпішин А. В.	38
Жаркова І. І.	47, 48, 49, 50, 51, 52, 53
Желіховська Н. М.	411
Жиляк І. Д.	421
Жовтюк Н. П.	74
Жук М.	50, 52
Заблоцька Л. М.	270, 271, 272, 424
Заблоцький Б. В.	39, 424
Заведюк Т. А.	224
Загородній Р. І.	67, 70
Загричук О. М.	401, 408
Задворний С. І.	57, 75, 197, 411, 412
Задорожна І. П.	118, 289
Задорожна О. М.	5, 38, 358, 359
Закордонець Н. І.	32, 272, 273, 274
Замора Я. П.	37, 38, 39, 119, 425
Заборна М. С.	354, 424
Заставецька Л. Б.	64, 76, 199, 412, 413
Заставецька О. В.	64, 199, 412, 413
Заставецький Т. Б.	200, 413, 424

Затовський І. В.	421
Заячук О. Г.	50
Зуляк І. С.	255, 256, 257, 258, 259
Іванців О. В.	65, 296, 413
Ігнатенко Н. В.	244, 245
Ігнатюк Ю. В.	414
Іздепська-Новіцька М. І.	413
Ілляш І. Д.	424
Іскерський І. С.	13, 67, 221, 228
Каглян Н. М.	398
Калакура Я. С.	246
Камишанов В. В.	119
Капіносов А.	51
Карабін О. Й.	60, 106, 107, 333, 334, 335, 336
Каспрук Н. Г.	68
Кашуба О. М.	32, 276
Кізь О. Б.	150
Кікінежді О. М.	151, 152, 153
Клапоущак І. Д.	30
Клименко А. О.	290, 291, 292, 337
Климнюк С. І.	425
Кліш А. Б.	259, 260, 261, 262
Ковалишин Д. І.	20, 21
Ковальська В.	328
Ковальчук І. П.	7
Ковальчук Л. І.	7, 137
Ковальчук О. Я.	409
Ковбашин В. І.	231
Ковш Х. В.	420
Кодлюк Я. П.	26, 122, 123, 413
Коломієць А. М.	337
Конвалюк І. І.	55, 58, 61, 390, 394, 399
Кондратюк В. Л.	29
Кондратьєва Л. І.	51
Кондрацька Л. А.	41, 108, 109, 408, 414
Коненко Л.	48
Конкульовський В. В.	414
Конончук О. Б.	21, 382, 388, 414, 419, 421
Конончук А. О.	419, 421
Коріненко П. С.	24
Кормило О. М.	36, 143
Косован О. Я.	54
Косович О. В.	11
Костюк Л. В.	38, 247, 414
Кравець В. П.	76, 124, 125, 414, 415

Кравець Н. Б.	415
Кравець Н. Я.	379, 383
Кравець С. В.	296
Кравчук Н. Я.	416
Красненький В. М.	120
Крижановська М. А.	72, 109, 379, 384
Криницький Г. Т.	387
Криськів М. Й.	360, 361
Кубіт О.	411
Кузишин А. В.	50, 110, 114, 115, 201, 202, 412, 415, 424
Кузьмінська О. Г.	50, 334, 341
Кукля І. Г.	398
Кунах В. А.	55, 58, 61, 390, 397, 401, 408
Курант В. З.	61, 402, 403, 405
Куца Л. П.	76, 188, 189
Куца О. І.	110, 297, 415
Куца О. П.	369
Куций І. П.	238
Кушнірук Н.	368
Лазаревська О. М.	415, 416
Лановик З. Б.	415, 416
Лановик М. Б.	369, 370, 415, 416
Латишев С. В.	101, 332
Лахманюк Т. В.	38, 39, 248
Левчик І. Ю.	32, 77
Лещук Г. В.	163, 164
Литвин Л. М.	38, 263
Ліннік А. Ю.	119
Лісняк Н. І.	31
Лісова Н. О.	20, 39
Лопатка Г. Ф.	23, 39
Лупак Н. М.	26, 138
Луцик І. Б.	39, 40, 67, 70, 78, 221, 222, 223, 228
Луців А. І.	399
Лушпинська Л. П.	27, 39
Ляврін Б. З.	61, 402, 403, 405
Майорова О. Ю.	62, 65, 96, 413, 420
Магеровський О. Т.	79
Мамус Г. М.	27, 29, 416
Маньковська Т.	276
Мариняк Я. О.	21, 30, 79, 114, 412, 416
Маркович М. Й.	323
Мартинович О. Б.	282, 283
Мартинюк В. О.	396

Мартинюк О. М.	43, 51, 54
Мартинюк С. В.	43, 51, 54
Мацюк О. Б.	387, 389, 419
Мачача Т. С.	53, 54
Мельник В. М.	55, 58, 62, 390, 394, 399
Мельничайко О. І.	45
Мельничайко В. Я.	360, 361
Мечник Л. А.	47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54
Мешко Г. М.	126, 127, 128, 129, 130
Мешко Г. О.	127, 154
Мешко О. І.	80, 111, 154
Миколайко В. П.	21
Миколенко Т. М.	414
Митник М. М.	32
Михальчук Р. І.	409
Мицкан Б. М.	331
Місько Г. С.	312, 314
Морзе Н. В.	50, 53, 333, 341
Москалюк Н. В.	21, 81, 385, 386
Мосула М. З.	55, 58, 62, 68, 96, 390, 394, 397, 399, 413
Моховик О. В.	46
Мохун С. В.	344, 345, 416, 424
Мудрик О. В.	28
Навольська Г. І.	276
Нагорнюк Л. Є.	277
Наливайко М. Я.	31, 81, 362, 363, 364, 416
Нарольський В. В.	356
Нацюк М. Б.	81, 112, 293, 294, 295
Нестайко І. М.	132, 417
Николайчук Я. М.	224
Новицька С. Р.	99, 417
Одинцова Г. С.	82, 417
Олексюк В. П.	39, 338, 339, 340
Олексюк Н. С.	165, 166, 167, 168, 169, 170
Олексюк О. Р.	39, 340
Олендр Т. М.	278
Олійник Л. І.	51
Олійник Т. С.	60, 67, 82, 298, 299, 300, 301, 302
Омельчук О. В.	30, 83 232, 233, 234, 417, 418
Орап М. О.	8, 84, 112, 113, 155, 156, 158
Ороновська Л. Д.	315, 418
Ороновський А. І.	315, 418
Осадчий О. С.	21
Павлишин Л. Г.	424, 425

Павх І. І.	29, 40
Павх С. П.	28, 39, 53, 54, 418
Паламарчук Л. М.	418
Палихата Е. Я.	86, 364
Палій Н. В.	418
Пальчик А. О.	418
Панчук Г.	37
Папуша В. Г.	30
Парнікоза І. Ю.	401, 408
Парфанович І. І.	39
Пасічна О. О.	398
Пасічник Н. І.	33, 303
Пасічник Р. М.	226
Пеньковська Н. М.	36, 419
Петрикович Ю. Я.	26, 27
Петришин Г. Р.	35
Петришин Л. Й.	8, 39, 40, 87, 88, 171, 172, 173, 174, 175
Петришина О. І.	9
Петрица В. А.	65, 420
Петрова Н. М.	16
Пида С. В.	21, 70, 380, 381, 382, 387, 388, 414, 419
Пижова О. М.	422
Писарчук О. Т.	45
Питуляк Микола В.	20
Питуляк Мирослава Р.	20, 21, 39
Пігур М. В.	40
Пірог А. П.	120
Подобівський С. С.	7, 22, 379
Покришко О. В.	425
Поліщук В. А.	176, 177, 178, 179
Помірко Р. С.	11
Понятишин В. В.	41
Поперечна Г. А.	88, 89
Поплавська І. В.	114, 202, 419
Потокій М. В.	39, 40, 190, 191, 419
Пришляк О. Ю.	32, 33
Проців Л. Й.	419
Пушкар Б. Т.	204
Пушкар З. М.	204
Радчук Г. К.	11, 144, 145
Рак В. І.	42, 421
Ратинська О. М.	180
Ревуцький М. П.	40
Репський В. І.	217
Романенко В. Д.	58

Романишин Н.	239
Романишина Л. М.	342
Романишина О. Я.	60, 90, 91, 342, 343
Рублевська Н. В.	92
Рудакевич І. Р.	204, 205, 420
Рутитло М. І.	40, 70
Рябініна І.	61
Савенко В. В.	249, 250
Савлучинська М. О.	398
Сапронов О. О.	119, 120
Сапрун С.Т.	330
Саражинська Н. А.	50
Свинко Й. М.	39
Свистун Н. О.	31, 354, 355
Свідерська Г. М.	146, 147
Свідерський Ю.	239
Світовий В. М.	421
Секо Я. П.	251, 252
Семенген О. О.	92
Семенів І. І.	119
Семенів Н. З.	303
Сеник Ю. І.	61, 403, 414
Семчишин В.	35
Сеньовська Н. Л.	12, 133, 420
Сергуніна Т. О.	31, 356
Серняк О. М.	31, 33
Сивий М. Я.	20, 21, 22, 193, 194
Сидор І. П.	181, 182
Сидоренко В. К.	53, 54
Сидорчук О. В.	92, 93, 94
Симчак Р. В.	411
Синюк Ю. В.	24, 71
Ситник Ю. М.	398
Сіткар В. І.	148, 149
Сіткар С. В.	40
Сіткар Т. В.	26, 27, 220
Скакальська І. Б.	24
Скирденко В. О.	120
Скуратко Т. М.	34, 371, 372, 373, 425
Слозанська Г. І.	176, 183
Смільський В. В.	40, 92, 93, 94, 227
Смоляк О. С.	34, 315, 317, 319
Смоляк П. О.	324, 326
Сопіга В. Б.	41, 94, 95
Сорока О. В.	29, 69, 95, 96, 184

Сорока Т. П.	26, 27, 29, 40, 41, 420
Стаднік Т. М.	344
Станіславчук А. В.	61, 67
Стельмашук З. М.	319, 420
Степанюк А. В.	45, 396
Стецько Н. П.	22, 114, 425
Столяр О. Б.	22
Страшнюк Н. М.	37
Струганець Б. В.	29, 420
Струганець Л. В.	365, 366
Ступінська Г. Ф.	34
Ступінський В. Я.	34
Таранова Н. Б.	20, 21, 22, 23, 42, 425
Твардовська М. О.	401
Терещук Г. В.	27, 40, 125
Терещук Н. В.	415
Ткачук М. П.	13, 14, 34, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 421
Ткачук О. М.	114, 378
Токарська Л. М.	31, 421, 425
Топорівська Я. В.	96, 321
Тригуба О. В.	70, 387, 388
Тулайдан Г. М.	425
Тулашвілі І. Й.	72
Тулашвілі Ю. Й.	72, 216
Туранов Ю. О.	29, 40, 41, 421
Таранова Н. Б.	40
Тютюнник І. С.	323
Ульшин П. І.	51
Уруський А. В.	235, 416
Фальфушинська Г. І.	22
Федорейко В. С.	6, 10, 13, 29, 40, 67, 70, 78, 228
Федорів І. О.	24, 25, 41, 252, 253, 254
Фендьо О. М.	40, 41, 97, 218, 221, 229, 230, 418
Франко Ю. П.	224
Хемій М. В.	236
Хім'як В. А.	35
Хоменчук В. О.	61, 402, 403, 405
Храбра С. З.	41
Цабан Н. І.	33
Цар І. О.	279
Царик Л. П.	41, 97, 98, 99, 114, 115, 207, 209, 212, 213, 421, 425
Царик Н.	213

Царик П. Л.	97, 98, 99, 114, 115, 207, 208, 209, 421, 425
Цідило І. І.	99
Цідило І. М.	15, 42, 99, 100, 101, 115, 116, 225
Чайка В. М.	16, 134
Чайка І. А.	135, 422
Чайківська Ю. М.	42, 226
Чеболда І. Ю.	215
Чень І. Б.	24, 392
Чиж О. Й.	51
Чіп Р. С.	422
Чорній М. А.	27
Шама О. І.	25
Шандригось В. І.	101, 331, 332
Шарибура А. О.	227
Шевчик Л. О.	379, 383, 384, 422
Шевчук Б. М.	224
Шевчук В. М.	230
Шептицький Р. В.	36
Шимків І. В.	33
Шклярук Т. М..	27
Шпак М. М.	36, 102, 150, 422
Шпарук Ю. В.	411
Штонь В. С.	42, 422
Шубер П. М..	22
Шульга І.	47
Щур Л.	38, 422
Юрій М. Ф.	240, 241
Яворівський Р. Л.	387, 389
Янкович О. І.	116, 139, 140, 422, 423
Янковська Л. В.	42
Ятищук О. В.	17, 263
Яцук О. В.	189, 423
Яцюк В. М.	55, 119, 120, 404, 420, 425
Ящик Н. Р.	33, 102, 423
Ящик О. Б.	117, 226
Arsan O. M.	58
Arsan V. O.	58
Brynzia I.	114
Danesh D. C.	114
Drljegan M.	114
Gryuk I.	114
Konovets I. M.	58
Kostiuk K. V.	58

Kozeretska I. A.,	408
McCarthy F.M.G.	114
Nesteruk Yu. Y.	55
Sukhodolska I.	114
Tsaryk Y. V.	55